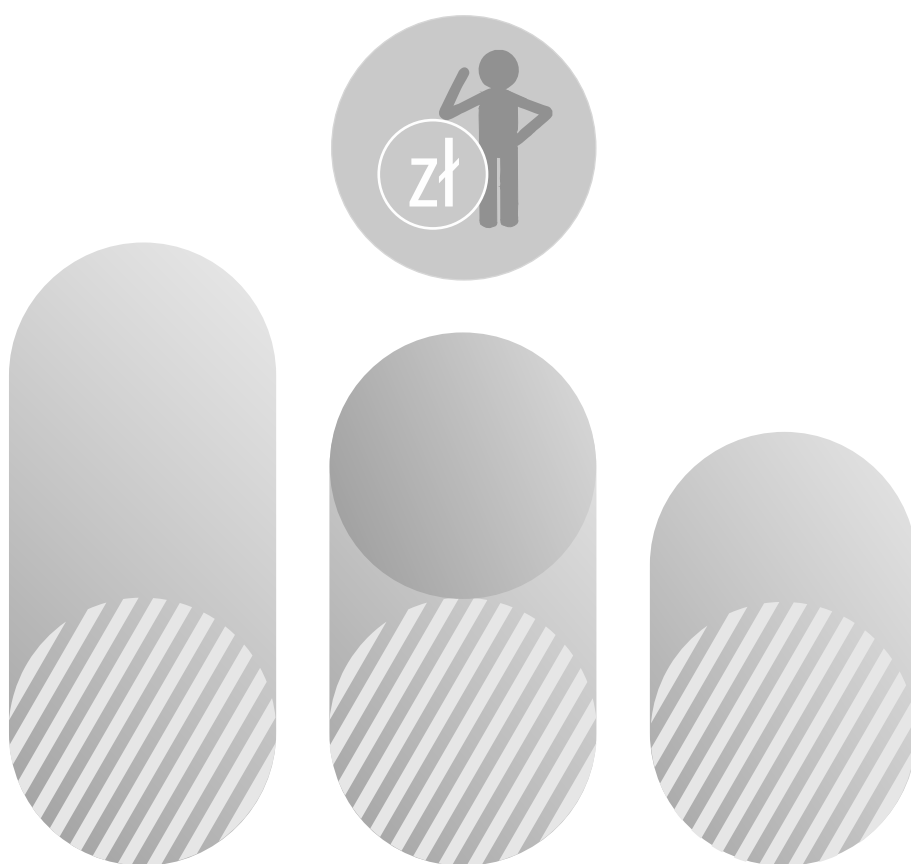

Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2018

Incomes and living conditions of the population of Poland
– report from the EU-SILC survey of 2018

Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2018

Incomes and living conditions of the population of Poland
– report from the EU-SILC survey of 2018

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Warszawa Warsaw 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych
Statistics Poland, Social Surveys Department

pod kierunkiem
supervised by

Małgorzata Żyra

Zespół autorski

Editorial team

Departament Badań Społecznych GUS: Magdalena Fijałkowska, Bogusława Gawza, Marek Kowalewski, Renata Łokietek, Joanna Wawrzyniak

Urząd Statystyczny w Łodzi - Ośrodek Warunków Życia i Badań Ankiety: Justyna Bortnowska, Aleksandra Kusy, Kinga Molasy

Departament Programowania i Koordynacji Badań GUS: Robert Wieczorkowski

Urząd Statystyczny w Łodzi – Ośrodek Statystyki Matematycznej: Dorota Cybart-Napiórkowska, Tomasz Piasecki

Prace redakcyjne

Editorial work

Magdalena Fijałkowska, Bogusława Gawza, Marek Kowalewski, Renata Łokietek, Joanna Wawrzyniak, Justyna Bortnowska, Aleksandra Kusy, Kinga Molasy

Tłumaczenie

Translation

Helena Jakubowska, Agata Kaczmarek-Firth

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Renata Łokietek

Magdalena Fijałkowska, Bogusława Gawza, Marek Kowalewski, Joanna Wawrzyniak, Justyna Bortnowska, Aleksandra Kusy, Kinga Molasy

ISSN 1898-9322

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. 502/2019/nakł. 210

PRZEDMOWA

Publikacja zawiera wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia (EU-SILC). Badanie przeprowadził Główny Urząd Statystyczny i 16 urzędów statystycznych w okresie od kwietnia do czerwca 2018 r. Opracowanie składa się z części opisowej zawierającej uwagi metodyczne dotyczące badania EU-SILC 2018, części analitycznej oraz tabelarycznej.

Uwagi metodyczne obejmują informacje ogólne o badaniu, opis schematu losowania próby i uogólniania wyników, informacje o jakości i imputacji danych. Zawierają również podstawowe pojęcia i definicje zarówno z badania zasadniczego jak i badań modułowych realizowanych na wspólnej z badaniem EU-SILC próbie. W 2018 roku jako dodatkowy obszar tematyczny wprowadzono „Dobrobyt”.

Część analityczna dotyczy następujących zagadnień:

- nierówności dochodowych osób w gospodarstwach domowych;
- dochodów krajów członkowskich Unii Europejskiej;
- zadowolenia mieszkańców Polski z wybranych aspektów życia.

W tablicach zamieszczono wyniki dla gospodarstw domowych według:

- grup społeczno-ekonomicznych ludności oraz gospodarstw ogółem,
- klasy miejscowości,
- makroregionów (NUTS 1).

Dodatkowymi przekrojami dla osób są:

- wiek;
- płeć;
- poziom ukończonego wykształcenia.

Publikacja została przygotowana przez zespół pracowników wydziału prowadzącego badanie EU-SILC w Departamencie Badań Społecznych GUS oraz pracowników Ośrodka Warunków Życia i Badań Ankiety w Urzędzie Statystycznym w Łodzi.

W pracach brały również udział osoby z Departamentu Programowania i Koordynacji Badań, Centrum Informatyki Statystycznej GUS oraz Ośrodka Statystyki Matematycznej Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Serdeczne podziękowanie składamy wszystkim osobom, bez których badanie nie mogłoby być zrealizowane. Dziękujemy respondentom, którzy zechcieli udzielić odpowiedzi i poświęcili swój cenny czas, ankieterom, koordynatorom i kierownikom we wszystkich województwach, którzy rzetelnie wykonali swoją pracę, a także dyrekcji i pracownikom Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Będziemy zobowiązani za wszelkie uwagi i sugestie odbiorców opracowania, które pozwolą na dalszą poprawę jakości oraz rozbudowę publikacji w kolejnych edycjach. Mamy nadzieję, że wyniki badania zawarte w publikacji będą dla Państwa cennym źródłem wiedzy o warunkach życia w Polsce i umożliwią porównania z innymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Małgorzata Żyra
Zastępca Dyrektora
Departamentu Badań Społecznych

Warszawa, grudzień 2019 r.

PREFACE

The publication contains the results of the European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) survey. The survey was carried out by the Central Statistical Office and 16 statistical offices between April and June 2018. The paper consists of a descriptive part containing the methodological remarks on the EU-SILC 2018 survey, an analytical part and a tabular part.

The methodological remarks include the general information about the survey, a description of the sampling frame and generalisation of the results, the information about the data quality and imputation. They also contain basic concepts and definitions from both the main survey and the modular surveys carried out on the sample common with the EU-SILC survey. In 2018, "Well-being" were introduced as additional thematic areas.

The analytical part covers the following subjects:

- income inequalities of persons in households;
- income of the European Union Member States;
- satisfaction of the Poles with certain aspects of life.

The tables contain the results for households by:

- socio-economic groups of the population and households in total,
- classes of localities,
- macroregions (NUTS 1).

Additional profiles for persons are:

- age;
- sex;
- level of education.

The publication has been prepared by a team of employees from the division conducting the EU-SILC survey at the Department of Social Research, CSO and by the employees of the Centre for Living Conditions and Surveys at the Statistical Office in Łódź.

The work was also participated in by the people from the Department of Programming and Coordination of Research, Centre for Statistical Informatics, CSO and the Mathematical Statistics Centre at the Statistical Office in Łódź.

We would like to cordially thank to all people without whom this survey could not be carried out. We thank the respondents who answered the questions and devoted their precious time, the interviewers, coordinators and managers in all voivodeships, who have reliably done their work, as well as the directors and employees of the Statistical Office in Łódź.

We will be grateful for any comments or suggestions on the part of the recipients of the survey, which will enable a further improvement in the quality and development of the publication in subsequent editions. We hope that the results of the survey contained in the publication will be a valuable source of knowledge about the living conditions in Poland and will enable comparisons with other European Union Member States.

Małgorzata Żyra
Deputy Director
of the Social Surveys Department

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	14
Symbols and main abbreviations	14
Synteza	15
Executive summary	90
Tablice przeglądowe.....	165
Review tables	165
Uwagi metodologiczne	218
Methodological notes	243

Spis tablic (synteza)

List of tables (executive summary)

	<u>Tabl</u> <u>Table</u>	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Wybrane miary zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji w Polsce w latach 2008-2018	1	17 92
Selected measures of average disposable income distribution in Poland in 2008-2018		
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według klasy miejscowości w latach 2015 i 2018	2	23 98
The share of persons belonging to a given quintile groups for whole of Poland by class of locality in 2015 and 2018		
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według klasy miejscowości w latach 2008 i 2018	3	23 98
The share of persons belonging to a given quintile groups for whole of Poland by class of locality 2008 and 2018		
Porównanie miar zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji według klas miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018	4	24 99
Comparison of measures of disposable income differentiation by class of locality in 2008, 2015 and 2018		
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) według makroregionów (NUTS 1) w latach 2008, 2015 i 2018	5	27 102
At-risk-of-poverty rate after social transfers by macroregions (NUTS 1) in 2008, 2015 and 2018		

	Tabl Table	Str. Page
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według makroregionów w latach 2015 i 2018	6	31
The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by macroregions in 2015 and 2018		106
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według makroregionów w latach 2008 i 2018	7	32
The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by macroregions in 2008 and 2018		107
Porównanie miar zróżnicowania dochodu do dyspozycji według makroregionów w latach 2008 i 2018	8	32
Comparison of measures of disposable income differentiation by macroregions in 2008 and 2018		107
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według typu gospodarstwa domowego w latach 2015 i 2018	9	41
The share of persons belonging to a given quintile group for the whole Poland by household type in 2015 and 2018		116
Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według typu gospodarstwa domowego w latach 2008 i 2018	10	41
The share of persons belonging to a given quintile group for the whole Poland by household type 2008 and 2018		116
Porównanie miar zróżnicowania dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018	11	42
Comparison of measures of disposable income differentiation by household type in 2008, 2015 and 2018		117

Spis wykresów (synteza)

List of graphs (executive summary)

	Wyk. Graphs	Str. Page
Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu w latach 2008, 2015, 2018	1	16
Average disposable income, median and ratio of median to income in 2008, 2015, 2018		91
Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych w 2008, 2015 i 2018 r.	2	17
Average disposable income by quintile groups in 2008, 2015, 2018		92
Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według klas miejscowości w 2018 r.	3	18
Average disposable income, median and ratio of median to income by classes of locality in 2018		93
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości między 2015 a 2018 rokiem .	4	19
Increase in the average disposable income by classes of locality between 2015 and 2018		94
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości między 2008 a 2018 rokiem	5	19
Increase in the average disposable income by classes of locality between 2008 and 2018		94
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych według klasy miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018	6	20
At-risk-of-poverty rate after social transfers by classes of locality in 2008, 2015 and 2018		95

	Wyk. Graphs	Str. Page
Wskaźnik dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018	7	21
Disposable income rate by class of locality in 2008, 2015 and 2018		96
Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych w podziale na miasta i wieś w latach 2008, 2015 i 2018	8	22
Average disposable income by quintile groups in a breakdown into urban and rural areas in 2008, 2015 and 2018		97
Udział danej grupy kwintylowej w przekroju miasta i obszary wiejskie w 2018 r.	9	24
The share of a given quintile groups in urban and rural areas in 2018		99
Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według makroregionów w 2018 r.	10	25
Average disposable income, median and ratio of median to income by macroregions in 2018 .		100
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów między 2015 a 2018 rokiem ...	11	25
Increase in the average disposable income by macroregions between 2015 and 2018		100
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów między 2008 a 2018 rokiem ..	12	26
Increase in the average disposable income by macroregions between 2008 and 2018		101
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) według makroregionów (NUTS 1) w 2018 r.	13	26
At-risk-of-poverty rate after social transfers by macroregions (NUTS 1) in 2018.....		101
Wskaźnik przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów (NUTS 1) dla 2018 r.	14	27
Disposable income ratio by macroregions (NUTS 1) for 2018		102
Wskaźnik przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów (NUTS 1) dla lat 2008, 2015 i 2018	15	28
Disposable income rate by macroregions (NUTS 1) for 2008, 2015 and 2018		103
Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla makroregionów w latach 2008, 2015 i 2018	16	29
Average disposable income by quintile groups for macroregions in 2008, 2015 and 2018		104
Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według typu gospodarstwa domowego w 2018 r.	17	33
Average disposable income, median and ratio of median to income by type of household in 2018		108
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego między 2015 a 2018 rokiem	18	34
Increase in the average disposable income by household type between 2015 and 2018		109
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego między 2008 a 2018 rokiem	19	34
Increase in the average disposable income by household type between 2008 and 2018		109
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018	20	35
At-risk-of-poverty rate after social transfers by type of household in 2008, 2015 and 2018		110
Wskaźnik dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018 .	21	36
Disposable income rate by household type in 2008, 2015 and 2018		111
Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla osób z trzech podstawowych typów gospodarstw domowych w latach 2008, 2015 i 2018	22	37
Average disposable income by quintile groups for persons from three basic households type in 2008, 2015 and 2018		112

	Wyk. Graphs	Str. Page
Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla osób z typów gospodarstw domowych z dziećmi w latach 2008, 2015 i 2018	23	38
Average disposable income by quintile groups for persons from household type with children in 2008, 2015 and 2018		113
Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji w wybranych typach gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu w latach 2008 i 2018	24	40
Increase in the average disposable income in selected households type with dependent children in 2008 and 2018		115
Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS dla 28 krajów członkowskich UE w 2018 r.	25	44
The amount of disposable income in PPS for 28 EU Member States in 2018		119
Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018	26	45
The amount of disposable income in PPS of the former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018		120
Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018	27	46
The amount of disposable income in PPS of EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018		121
Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018	28	47
The amount of disposable income in PPS of “old” EU countries for 2008, 2015 and 2018		122
Wskaźnik różnicowania kwintylowego S80/S20 dla 28 krajów członkowskich UE w 2018 r.	29	48
Income quintile share ratio S80/S20 for 28 EU Member States in 2018		123
Wskaźnik różnicowania kwintylowego S80/S20 dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018	30	49
Income quintile share ratio S80/S20 for former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018		124
Wskaźnik różnicowania kwintylowego S80/S20 wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018	31	50
Income quintile share ratio S80/S20 among EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018		125
Wskaźnik różnicowania kwintylowego S80/S20 wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018	32	51
Income quintile share ratio S80/S20 among “old” EU countries for 2008, 2015 and 2018		126
Współczynnik Giniego dla 28 krajów UE w 2018 r.	33	52
Gini coefficient for 28 countries of the EU in 2018		127
Współczynnik Giniego dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018	34	53
The Gini coefficient for former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018		128
Współczynnik Giniego wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018	35	54
The Gini coefficient of EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018		129
Współczynnik Giniego wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018	36	55
The Gini coefficient of countries of the “old” EU for 2008, 2015 and 2018		130
Poziom zadowolenia z wybranych aspektów życia w latach 2013 i 2018	37	58
The level of satisfaction with selected aspects of life in 2013 and 2018		133
Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według płci	38	58
The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by sex		133

	Wyk. Graphs	Str. Page
Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według wieku	39	59
The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by age		134
Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według wykształcenia ...	40	60
The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by education		135
Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania .	41	60
The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by locality		135
Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według płci	42	61
The level of satisfaction with personal relationships in 2013 and 2018 by sex		136
Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według wieku	43	62
The level of personal relationships in 2013 and 2018 by age		137
Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	44	63
The level of personal relationships in 2013 and 2018 by education		138
Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania ...	45	63
The level of personal relationships in 2013 and 2018 by locality		138
Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według płci	46	64
The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by sex		139
Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według wieku	47	64
The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by age		139
Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	48	65
The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by education		140
Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	49	66
The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by locality		141
Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według płci	50	66
The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by sex ...		141
Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według wieku ..	51	67
The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by age ...		142
Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	52	68
The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by education		143
Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	53	68
The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by locality .		143
Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według płci	54	69
The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by sex ...		144
Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według wieku	55	70
The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by age ...		145
Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	56	71
The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by education		146

	Wyk. Graphs	Str. Page
Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	57	71
The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by locality		146
Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według płci	58	72
The level of trust in others in 2013 and 2018 by sex		147
Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według wieku	59	73
The level of trust in others in 2013 and 2018 by age		148
Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	60	74
The level of trust in others in 2013 and 2018 by education		149
Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	61	74
The level of trust in others in 2013 and 2018 by locality		149
Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według płci	62	75
Feeling nervous in 2013 and 2018 by sex		150
Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według wieku	63	76
Feeling nervous in 2013 and 2018 by age		151
Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	64	77
Feeling nervous in 2013 and 2018 by education		152
Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	65	78
Feeling nervous in 2013 and 2018 by locality		153
Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według płci	66	78
Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by sex		153
Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według wieku	67	79
Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by age		154
Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	68	80
Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by education		155
Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	69	80
Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by locality		155
Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według płci	70	81
Feeling depressed in 2013 and 2018 by sex		156
Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według wieku	71	82
Feeling depressed in 2013 and 2018 by age		157
Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	72	83
Feeling depressed in 2013 and 2018 by education		158
Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	73	83
Feeling depressed in 2013 and 2018 by locality		158
Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według płci	74	84
Feeling calm in 2013 and 2018 by sex		159
Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według wieku	75	85
Feeling calm in 2013 and 2018 by age		160
Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	76	86
Feeling calm in 2013 and 2018 by education		161

	Wyk. Graphs	Str. Page
Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	77	86
Feeling calm in 2013 and 2018 by locality		161
Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według płci	78	87
Feeling happy in 2013 and 2018 by sex		162
Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według wieku	79	88
Feeling happy in 2013 and 2018 by age		163
Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia	80	89
Feeling happy in 2013 and 2018 by education		164
Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania	81	89
Feeling happy in 2013 and 2018 by locality 2018		164

SPIS TABLIC PRZEGLĄDOWYCH

LIST OF REVIEW TABLES

	Tabl Table	Str. Page
Dane ogólne o zbadanych gospodarstwach domowych	1	165
General information on households surveyed		
Struktura ludności w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych oraz płci i wieku	2	166
Structure of population in households by socio-economic group, sex and age		
Struktura ludności w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości oraz płci i wieku	3	167
Structure of population in households by class of locality, sex and age		
Struktura ludności w gospodarstwach domowych według makroregionów (NUTS 1) oraz płci i wieku	4	168
Structure of population in households by macroregions (NUTS 1), sex and age		
Struktura ludności w wieku 16 lat i więcej w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych oraz płci i poziomu wykształcenia	5	169
Structure of population at the age of 16 years and more in households by socio-economic group, sex and level of education		
Struktura ludności w wieku 16 lat i więcej w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości oraz płci i poziomu wykształcenia	6	170
Structure of population at the age of 16 years and more in households by class of locality, sex and level of education		
Struktura ludności w wieku 16 lat i więcej w gospodarstwach domowych według makroregionów (NUTS 1) oraz płci i poziomu wykształcenia	7	171
Structure of population at the age of 16 years and more in households by macroregions (NUTS 1), sex and level of education		
Przeciętne roczne dochody netto na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	8	172
Average yearly per capita net income in households by socio-economic group		
Przeciętne roczne dochody ekwiwalentne netto w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	9	174
Average yearly equivalised net income in households by socio-economic group		

	Tabl Table	Str. Page
Przeciętne roczne dochody netto na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości	10	176
Average yearly per capita net income in households by class of locality		
Przeciętne roczne dochody ekwiwalentne do dyspozycji netto w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości	11	178
Average yearly equivalised net income in households by class of locality		
Przeciętne roczne dochody netto na 1 osobę w gospodarstwach domowych według makroregionów (NUTS 1)	12	180
Average yearly per capita net income in households by macroregions (NUTS 1)		
Przeciętne roczne dochody ekwiwalentne netto w gospodarstwach domowych według makroregionów (NUTS 1)	13	182
Average yearly equivalised net income in households by macroregions (NUTS 1)		
Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o badanie EU-SILC 2018	14	184
Selected social cohesion indicators based on EU-SILC 2018		
Wybrane wskaźniki spójności społecznej według makroregionów (NUTS 1) w oparciu o badanie EU-SILC 2018	15	188
Selected social cohesion indicators by macroregions (NUTS 1) based on EU-SILC 2018		
Granica ubóstwa	16	189
At-risk-of-poverty threshold		
Współczynnik Giniego, wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu transferów społecznych, nierówność rozkładu dochodów S80/S20	17	190
Gini coefficient, at-risk-of-poverty rate after social transfers, inequality of income distribution S80/S20		
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (powiązanie trzech podwskaźników) ..	18	191
People at-risk-of-poverty or social exclusion (union of three sub-indicators)		
Subiektywne oceny sytuacji finansowej gospodarstw domowych	19	192
Self-evaluation of the households' financial condition		
Trudności gospodarstw domowych w zaspokajaniu potrzeb	20	193
Households' difficulties with satisfying their needs		
Wybrane dane o sytuacji mieszkaniowej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych	21	194
Selected data on the dwelling conditions of households by socio-economic group		
Wybrane dane o sytuacji mieszkaniowej gospodarstw domowych według klasy miejscowości ..	22	195
Selected data on the dwelling conditions of households by class of locality		
Wybrane dane o sytuacji mieszkaniowej gospodarstw domowych według makroregionów (NUTS 1) ...	23	196
Selected data on the dwelling conditions of households by macroregions (NUTS 1)		
Gospodarstwa domowe według grup społeczno-ekonomicznych i wyposażenia w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	24	197
Households and equipment with selected durables by socio-economic group		
Gospodarstwa domowe według klasy miejscowości i wyposażenia w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	25	198
Households and equipment with selected durables by class of locality		
Gospodarstwa domowe według makroregionów (NUTS 1) i wyposażenia w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	26	199
Households and equipment with selected durables by macroregions (NUTS 1)		

	Tabl Table	Str. Page
Osoby w wieku 16 lat i więcej według samooceny stanu zdrowia Persons aged 16 years and more by self-perceived health	27	200
Osoby w wieku 16 lat i więcej według występowania długotrwałych problemów zdrowotnych oraz ograniczeń w wykonywaniu czynności Persons aged 16 years and more by occurrence of longstanding health problems and limita- tion in activities	28	201
Osoby w wieku 16 lat i więcej według potrzeby skorzystania z leczenia lub badania Persons aged 16 years and more by need to use treatment or examination	29	202
Osoby w wieku 16 lat i więcej według zaspokojenia potrzeb w zakresie leczenia lub badania według miejsca zamieszkania, płci, wieku, wykształcenia I niepełnosprawności prawnej Persons aged 16 years and more by meeting needs with regard to treatment or examination	30	203
Główna przyczyna niezaspokojonych potrzeb osób w wieku 16 lat i więcej w zakresie leczenia lub badania według płci Main reason for unmet needs of persons aged 16 years and more with regard to treatment or examination, by sex	31	204
Główna przyczyna niezaspokojonych potrzeb osób w wieku 16 lat i więcej w zakresie leczenia lub badania według miejsca zamieszkania Main reason for unmet needs of persons aged 16 years and more with regard to treatment or examination, by place of residence	32	205
Główna przyczyna niezaspokojonych potrzeb osób w wieku 16 lat i więcej w zakresie leczenia lub badania według niepełnosprawności prawnej Main reason for unmet needs of persons aged 16 years and more with regard to treatment or examination, by legal disability status	33	206
Zadowolenie z wybranych aspektów życia według miejsca zamieszkania, płci, wieku i poziomu wykształcenia w latach 2013 i 2018 Satisfaction with the selected aspects of life by place of residence, sex, age and level of educa- tion in 2013 and 2018	34	207
Zaufanie do innych osób według miejsca zamieszkania, płci, wieku i poziomu wykształcenia w latach 2013 i 2018 Trust in others by Satisfaction with the selected aspects of life by place of residence, sex, age and level of education in 2013 and 2018	35	212
Stany emocjonalne odczuwane w okresie 4 tygodni przed wywiadem według miejsca zamieszka- nia, płci, wieku i poziomu wykształcenia w latach 2013 i 2018 Emotional states experienced within the 4 weeks prior to the interview by place of residence, sex, age and level of education in 2013 and 2018	36	213

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I WAŻNIEJSZE SKRÓTY

SYMBOLS AND MAIN ABBREVIATIONS

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbols	Opis Description
Kreska (-) Dash (-)	zjawisko nie wystąpiło the phenomenon did not occur
Kropka (.) Dot (.)	brak informacji wiarygodnych (mniej niż 20 przypadków z próby lub względny błąd standardowy większy niż 50%) data not reliable (less than 20 sample observations or relative standard error more than 50%)
Gwiazdka (*) Star (*)	zjawisko zaistniało w wielkości większej lub równej 20 ale mniejszej niż 50 przypadków z próby the phenomenon occurred in a size greater than or equal to 20 but less than 50 cases in the sample

Dane w tablicach i wykresach mogą się nie sumować na 100% ze względu na przyjęte zaokrąglenia.

Figures in the tables and graphs can fail to sum up to 100% because of rounding-up

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
p. proc. percentage point	punkt procentowy percentage point
tys. thousand	tysiąc thousand
zł PLN	złoty zloty
tabl. tabl.	tablica table

SYNTEZA

PRZECIĘTNY ROCZNY EKWIWALENTNY DOCHÓD DO DYSPOZYCJI NA OSOBĘ

Poniższa analiza dotyczy w całości **przeciętnego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji na osobę**. Dochód ten wyliczony został na podstawie danych z badania realizowanego w 2018 r. ale **odnosi się do rocznego dochodu z roku poprzedzającego badanie, tj. od stycznia do grudnia 2017 r.** W publikacji przyjęto za Eurostatem przy podawaniu dochodów posługiwanie się **rokiem realizacji badania**.

Do porównania dochodów¹ wykorzystano dwa okresy odniesienia. Rok 2008 jako okres do pomiaru realizacji zobowiązań w ramach obszaru ubóstwa w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020². 2015 rok jest okresem odniesienia dla realizacji celów przyjętych w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030³.

W oparciu o dochód do dyspozycji liczony jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym⁴, który został w tym opracowaniu wykorzystany jako miara określająca odsetek osób znajdujących się w relatywnie najtrudniejszej sytuacji dochodowej (tj. w dolnej części rozkładu dochodów).

Sytuacja dochodowa osób w gospodarstwach domowych została opisana w kilku podstawowych aspektach: miejsca zamieszkania (w oparciu o klasy miejscowości), zróżnicowania terytorialnego (na podstawie 7 makroregionów statystycznych⁵) oraz typu gospodarstwa domowego. Do analizy tych aspektów posłużono się min.: podstawowymi miernikami zróżnicowania dochodów, tj. współczynnikiem Giniego, wskaźnikiem zróżnicowania kwintylowego (S80/S20), wskaźnikiem dochodu do dyspozycji⁶. Wykorzystano również grupy kwintylowe w dwóch ujęciach. Dochód do dyspozycji według grup kwintylowych wyznaczano dzieląc na pięć równych części następujące zbiorowości:

- na potrzeby analizy rozkładu dochodów była to zbiorowość danego przekroju;
- dla zbadania udziału poszczególnych grup gospodarstw domowych w grupach kwintylowych wyodrębniono je dla całej badanej ogólnopolskiej zbiorowości.

¹ W dalszej części opracowania przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji dla osoby nazywany jest dla uproszczenia dochodem do dyspozycji lub przeciętnym dochodem do dyspozycji.

² Cel w obszarze ubóstwa: zmniejszenie liczby ludzi ubogich dzięki uchronieniu przed ubóstwem lub wykluczeniem co najmniej 20 milionów Europejczyków.

³ Cel w obszarze ubóstwa: wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie.

⁴ Szczegółowy opis wskaźników znajduje się w części metodologicznej publikacji.

⁵ Klasyfikacja przyjęta na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) 2016/2066 z dn. 21 listopada 2016 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 322 z 29.11.2016).

Makroregiony stanowią poziom 1 w NUTS – więcej informacji w części metodologicznej publikacji.

⁶ Iloraz średniego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji dla danego przekroju do dochodu dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika 100% jest przypisana dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

NIERÓWNOŚCI DOCHODOWE GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE W LATACH 2008 – 2018

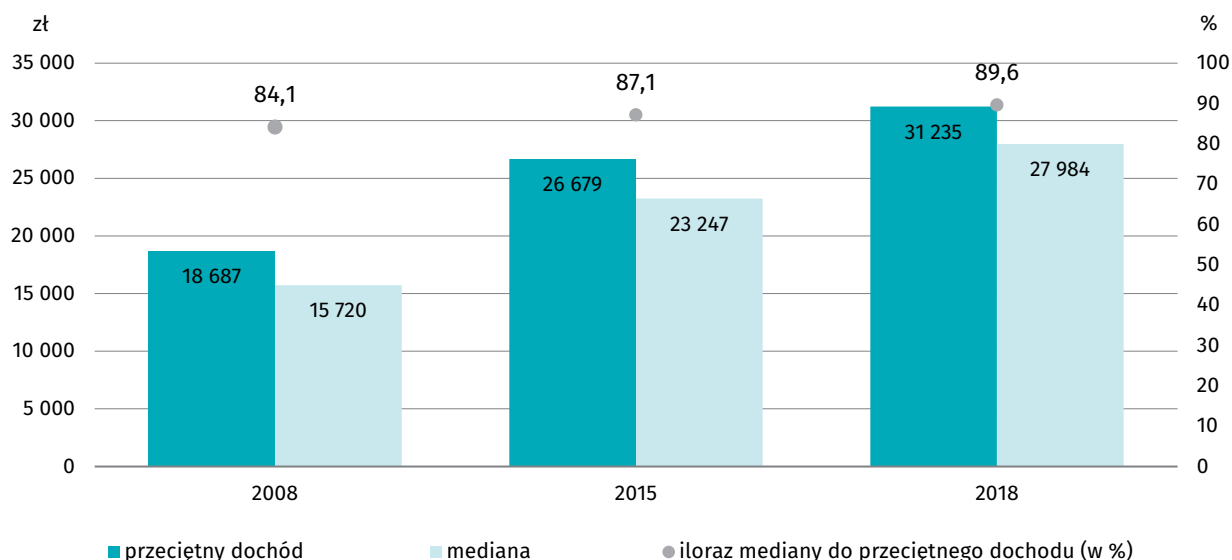
Na podstawie wyników badania z roku 2018⁷ przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji w Polsce wyniósł 31 235 zł. W stosunku do roku 2015 odnotowano wzrost dochodu o prawie 17,0% (z 26 679 zł), natomiast w stosunku do roku 2008 było to ok. 67,0% (z 18 685 zł).

Dochód poniżej wartości średniej wykazało w 2018 roku 60,0% osób, w 2015 r. o 1,4 p. proc. osób więcej a w 2008 o 2,9 p. proc.

Wartość środkowa (mediana) dochodu do dyspozycji stanowiła w 2018 r. 89,6% wartości średniej (w latach 2008 i 2015 wynosiła odpowiednio: 84,1% i 87,1%).

W analizowanym okresie następował też stały wzrost wartości mediany. Pomiędzy 2008 rokiem i 2018 był to wzrost o 78,0%, natomiast między 2015 i 2018 o 20,0%.

Wykres 1. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu w latach 2008, 2015, 2018

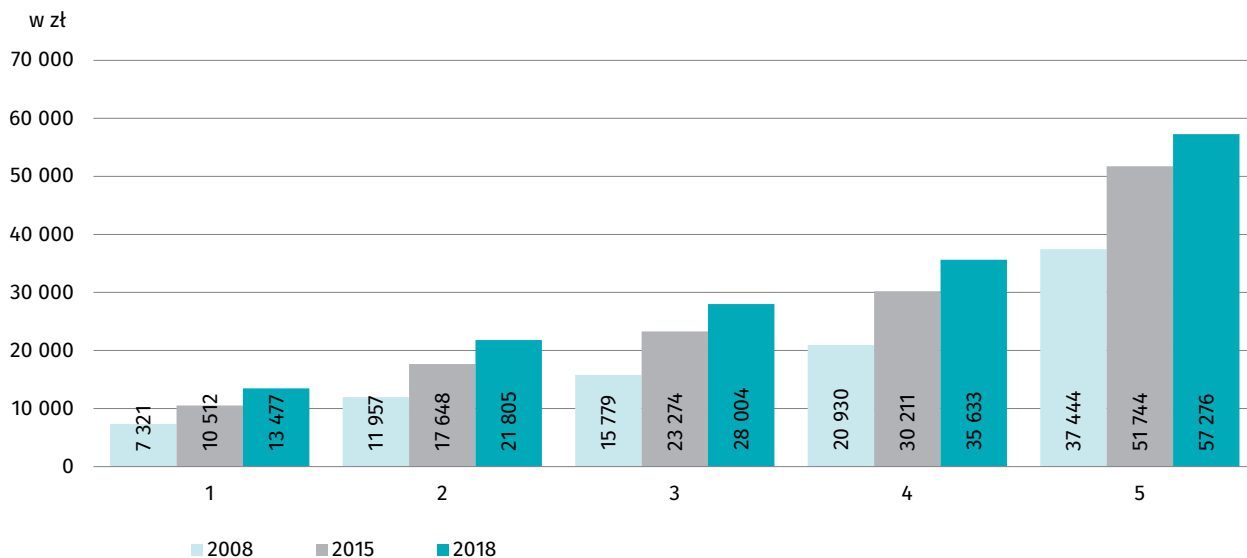

Analizując dla 2018 r. dochód do dyspozycji ze względu na jego wysokość w 5 przedziałach o równej liczbie osób (po 20%), w I grupie kwintylowej odnotowano jego średnią w wysokości 13 477 zł a w ostatniej – 57 238 zł.

Między 2008 i 2015 rokiem średnia wartość dochodu do dyspozycji w I grupie kwintylowej wzrosła o ok. 44,0%, natomiast w krótszym okresie (między 2015 i 2018 rokiem) o 28,0%. Wzrosty średniej wartości dochodu w V grupie wyniosły odpowiednio: o ok. 38,0% i ok. 10,0%. W całym omawianym okresie (od 2008 do 2018 roku) najwyższe wzrosty średniego dochodu wystąpiły w dwóch najniższych grupach kwintylowych (w I grupie o 84,0% a w II o 82,0%). Im wyższa grupa tym wzrost dochodów był niższy (w V grupie o ok. 53,0%).

⁷ Rokiem odniesienia dla dochodów z EU-SILC 2018 jest rok 2017 i analogicznie w poprzednich latach.

Wykres 2. Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych^a w 2008, 2015 i 2018 r.

a Grupa kwintylowa stanowi 1/5 populacji uszeregowanej według rosnącego dochodu.

Wskaźnikami, które informują o poziomie nierówności dochodów są m.in. wskaźnik zróżnicowania kwintylowego (S80/S20) oraz współczynnik Giniego.⁸ Im te wskaźniki osiągają niższe wartości, tym mniejsze jest zróżnicowanie dochodów.

Wartość współczynnika Giniego, liczona dla dochodu do dyspozycji obniżyła się z poziomu 32,0 dla 2008 roku i 30,6 w 2015 do 27,8 w 2018 roku.

Również udział dochodu do dyspozycji 20% osób o najwyższych dochodach do 20% o najniższych w trakcie analizowanego okresu stopniowo się zmniejszał. W 2008 roku wynosił 5,1. W 2015 spadł do wartości 4,9 i kolejny spadek odnotowano dla roku 2018 do 4,3.

Tablica 1. Wybrane miary zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji w Polsce w latach 2008-2018

Miary zróżnicowania dochodów	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Współczynnik Giniego	32,0	31,4	31,1	31,1	30,9	30,7	30,8	30,6	29,8	29,2	27,8
S80/S20	5,1	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9	4,9	4,8	4,5	4,3

Zmiany w wartościach przedstawionych powyżej wskaźników świadczą o systematycznym spadku nierówności dochodowych w Polsce w analizowanym okresie 2008 – 2018⁹.

⁸ Szczegółowy opis wskaźników znajduje się w części metodologicznej publikacji.

⁹ Dochody z lat 2007 – 2017.

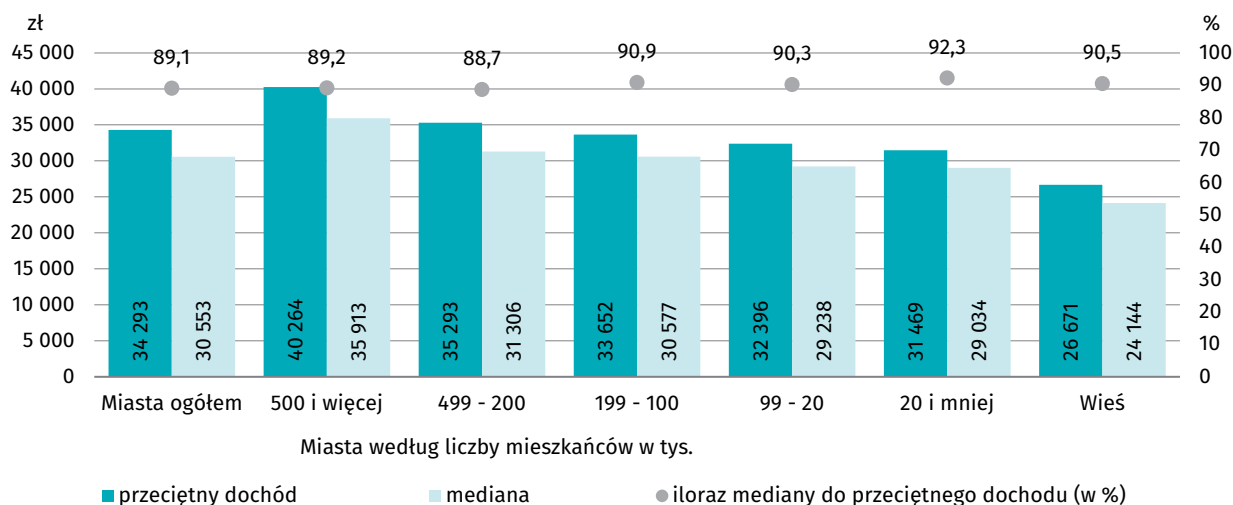
SYTUACJA DOCHODOWA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W POLSCE ZGODNIE Z WYNIKAMI BADANIA Z 2018 R.¹⁰ WEDŁUG WYBRANYCH CECH

1. Miejsce zamieszkania

1.1. Dochód do dyspozycji¹¹

Podobnie jak w poprzednich latach roczny przeciętny ekwiwalentny dochód do dyspozycji był zdecydowanie niższy na wsi niż w mieście (odpowiednio: 26 671 zł i 34 293 zł). Pomiędzy klasami miast według ich wielkości również występowały różnice w jego wysokości. Najniższy dochód do dyspozycji wystąpił w najmniejszych miastach, tj. poniżej 20 tys. mieszkańców (31 469 zł). Jednak iloraz mediana do przeciętnego dochodu do dyspozycji był w tych miastach najwyższy (92,3%). Najwyższy dochód do dyspozycji osiągnęli mieszkańcy największych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców – 40 264 zł).

Wykres 3. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediana do dochodu według klas miejscowości w 2018 r.

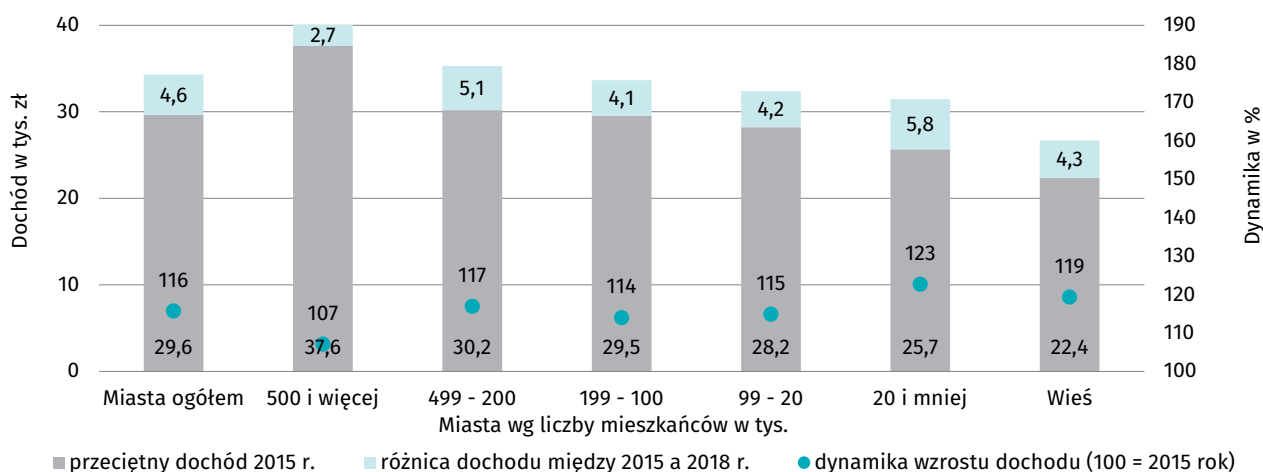

Najwyższy kwotowo przyrost przeciętnego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji między 2015 a 2018 rokiem odnotowano w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców (5,8 tys. zł). Tutaj również wystąpiła najwyższa dynamika wzrostu (123,0%). W miastach o średniej liczbie mieszkańców (tj. w klasach miejscowości między 20 a 199 tys.) oraz na wsi dochód do dyspozycji wzrósł o ok. 4,0 tys. zł. Jednak dynamika wzrostu dla wsi była nieco wyższa (119,0%) niż we wspomnianych klasach miast (114,0% – 115,0%). Największe miasta (powyżej 500 tys. mieszkańców) uzyskały w tym okresie najniższy wzrost średniego dochodu do dyspozycji (2,7 tys. zł) i charakteryzowały się najniższą dynamiką dochodu (107,0%).

¹⁰ Rokiem odniesienia dla dochodów z EU-SILC 2018 jest rok 2017 i analogicznie w poprzednich latach.

¹¹ Przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji dla osoby nazywany jest dla uproszczenia dochodem do dyspozycji lub przeciętnym dochodem do dyspozycji.

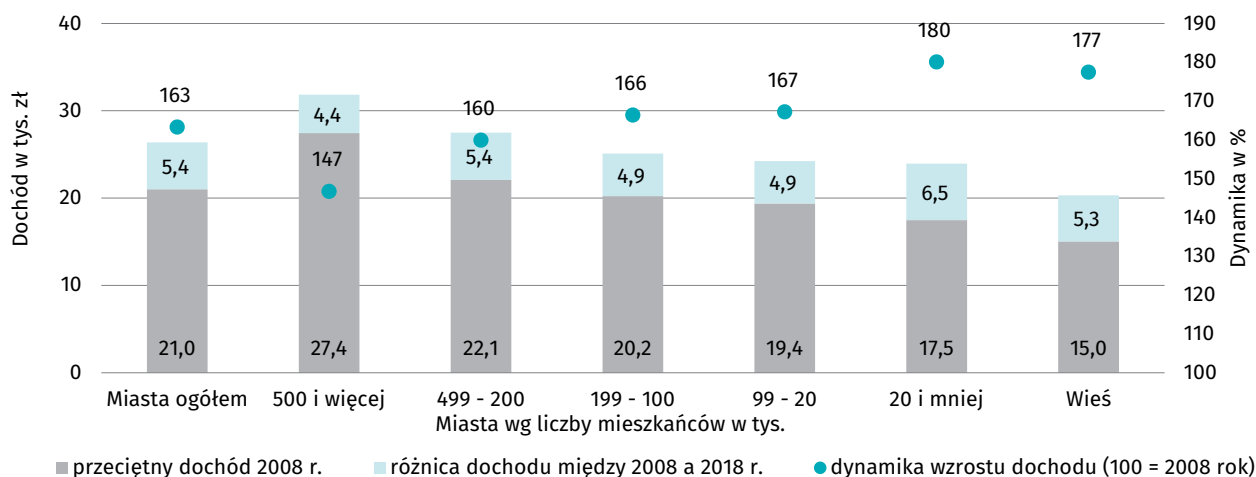
Wykres 4. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości między 2015 a 2018 rokiem

W dłuższym okresie czasu (lata 2008 – 2018) kwotowo przyrost przeciętnego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji w przypadku miast (ogółem) oraz dla wsi był podobny (nieco powyżej 5 tys. zł) co nie mogło spowodować zbliżenia wysokości średnich dochodów między wsią i miastami.

Wśród miast najwyższy przyrost kwotowy odnotowano w najmniejszych miejscowościach (poniżej 20 tys. mieszkańców) o 6,5 tys. zł. Najwyższą dynamiką wzrostu dochodu na przestrzeni analizowanego okresu, charakteryzowały się najmniejsze miasta (poniżej 20 tys. mieszkańców) oraz wieś (odpowiednio: ok. 180,0% i 177,0%). Największe miasta, w których kwotowy przyrost średniego dochodu do dyspozycji był podobny do wzrostu w średnich klasach miast (20 – 199 tys. mieszkańców) odznaczały się jednak znacznie niższą dynamiką wzrostu dochodu (różnica wyniosła ok. 19,0 p. proc.).

Wykres 5. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości między 2008 a 2018 rokiem

Zauważalnie (zwłaszcza w ostatnich latach 2015 – 2018) wyhamował wzrost średniego dochodu do dyspozycji w największych miastach (najniższy przyrost kwotowy i dynamika wzrostu). Natomiast pozytywne zmiany we wzroście dochodów odnotowano w najmniejszych miastach. Średni dochód do dyspozycji mieszkańców wsi w latach 2008 – 2018 charakteryzował się kwotowym wzrostem podobnym do miast z klasy miejscowości o liczbie mieszkańców 499 -200 tys. a dynamika była nawet wyższa. Jednak w ostatnich latach (2015 – 2018) wzrost średniego dochodu na wsi spadł w porównaniu do dochodów mieszkańców miast z ww. klasy miejscowości.

W 2018 roku najwyższą wartością wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym charakteryzowała się wieś (20,8%). W miastach wartość ta malała wraz ze wzrostem liczby mieszkańców w poszczególnych klasach miejscowości. Najwyższy wskaźnik (13,5%) osób żyjących w gospodarstwach poniżej granicy ubóstwa uzyskano w miejscowościach liczących poniżej 20 tys. mieszkańców, najniższy (7,0%) w największych miastach (500 tys. i więcej mieszkańców). Rozpiętość wskaźnika między wsią a miastami ogółem wynosiła 10,0 p. proc.

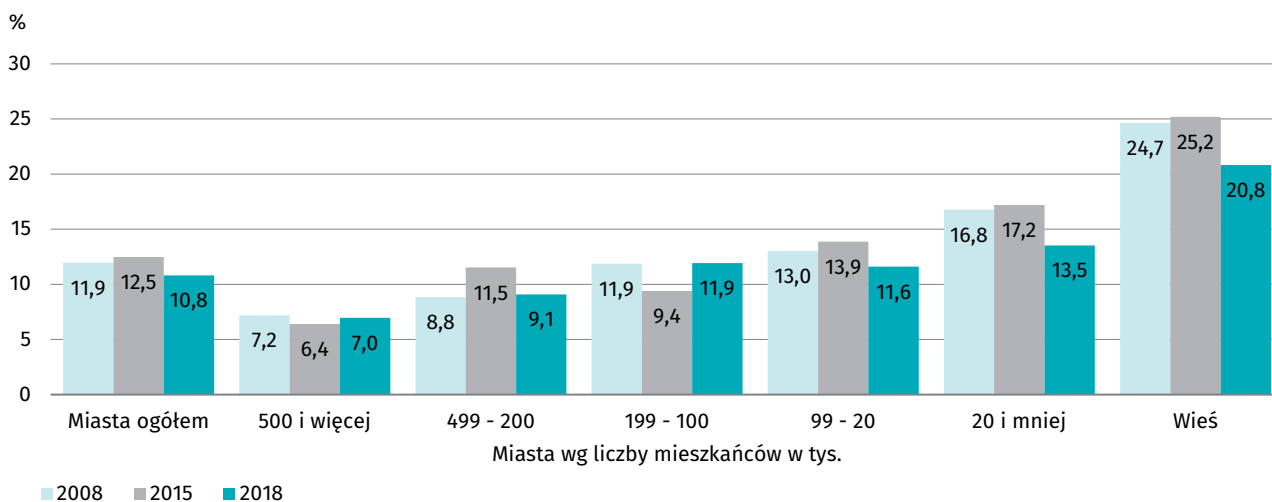
W 2015 roku wysokość tego wskaźnika podlegała podobnym regułom. Co czwarty mieszkaniec wsi (25,2%) charakteryzował się dochodem poniżej granicy ubóstwa. Najniższy odsetek osób zagrożonych ubóstwem relatywnym (6,4%) występował w największych miastach. Natomiast rozpiętość między odsetkiem osób zagrożonych ubóstwem relatywnym na wsi i w mieście wyniosła 12,7 p. proc.

W okresie między 2015 i 2018 rokiem najwyższe spadki odnotowano w najmniejszych miastach (poniżej 20 tys. mieszkańców) i wśród mieszkańców wsi (odpowiednio: 3,7 p. proc. i 4,4 p. proc.). W miastach między 199 – 100 tys. mieszkańców zarejestrowano wzrost wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym o 2,5 p. proc. Był to jedyny wzrost tego wskaźnika w podziale na miejsce zamieszkania¹².

Między 2008 i 2018 rokiem istotnych statystycznie zmian wartości wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym było mniej. Dotyczyły one tylko spadków wartości w najmniejszych miastach (o 3,3 p. proc.) oraz na wsi (o 3,9 p. proc.).

Dochody do dyspozycji mieszkańców najmniejszych miast oraz wsi w okresie od 2008 do 2018 roku istotnie wzrosły w stosunku do granicy ubóstwa (przyjętej dla całego kraju), co spowodowało widoczny spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym w stosunku do obu okresów odniesienia.

Wykres 6. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych według klasy miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018

1.2. Wskaźnik dochodu do dyspozycji dla klas miejscowości¹³

W badaniu z 2018 r. dochód do dyspozycji dla wsi stanowił 85,4% średniej dla całej Polski, natomiast dla miast 109,8%.

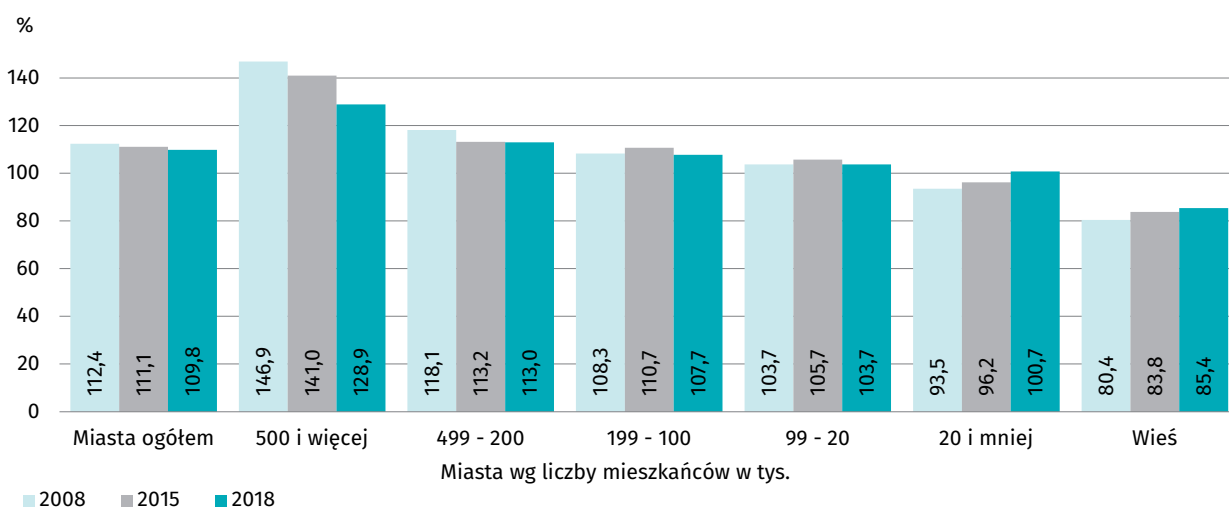
¹² Pozostałe zmiany w wartości wskaźnika nieistotne statystycznie.

¹³ Iloraz średniego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji dla danej klasy miejscowości do dochodu dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika 100% jest przypisana dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

Wśród mieszkańców miast obserwowana była zależność między wysokością przeciętnego dochodu a wielkością miasta, tj. im większa liczba mieszkańców, tym wyższy przeciętny dochód do dyspozycji. W najmniejszych miastach liczących poniżej 20 tys. mieszkańców dochód ten stanowił 100,7% średniej dla całej Polski, a w największych (500 tys. i więcej mieszkańców) – 128,9%.

W okresie od 2008 do 2018 roku następował spadek udziału dochodu do dyspozycji mieszkańców miast w średniej dla Polski. Odnotowano go we wszystkich klasach miast poza najmniejszymi (20 tys. mieszkańców i mniej). Najwyższy spadek dotyczył największych miast (500 tys. mieszkańców i więcej). Między latami 2015 i 2018 udział ten zmniejszył się w tych miastach o 12,1 p. proc. a między 2008 i 2018 rokiem nawet o 18,0 p. proc. Im mniejsze miasta tym spadek udziału ich dochodu do dyspozycji w stosunku do średniej krajowej był mniejszy. Wzrósł natomiast udział w najmniejszych miastach i na wsi. W miastach o liczbie mieszkańców 20 tys. i mniej wskaźnik dochodu do dyspozycji wzrósł o 4,5 p. proc. między 2015 i 2018 rokiem oraz o 7,2 p. proc. między 2008 i 2018. Na wsi ten wzrost był mniejszy zwłaszcza dla okresu 2015 – 2018 i wyniósł 1,6 p. proc. W dłuższym okresie tj. między 2008 i 2018 rokiem wzrost wyniósł dla tej klasy miejscowości 5,0 p. proc.

Wykres 7. Wskaźnik dochodu do dyspozycji według klasy miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018

1.3. Dochód do dyspozycji według grup kwintylowych

W rozkładzie dochodu do dyspozycji dla wsi i miast na pięć równych grup (kwintylowych) zauważono dysproporcję w wysokości dochodów między wsią i miastami. Udział procentowy średniego dochodu do dyspozycji mieszkańców wsi stanowił w 2018 roku, w zależności od grupy kwintylowej, od 76,0% (grupa V) do 79,0% (trzy środkowe grupy kwintylowe) tego dochodu w miastach.

W 2008 roku stosunek średniego dochodu do dyspozycji mieszkańców wsi do dochodu w miastach malał wraz ze wzrostem grupy kwintylowej. Najwyższy odnotowano w I grupie kwintylowej (76,0%) a najniższy w V (68,0%). Oznaczało to, że im wyższe dochody tym różnica w średniej między miastami i wsią była mniejsza.

W kolejnym roku odniesienia (2015) ilorazy średnich dochodów w analizowanych klasach miejscowości były bardziej wyrównane (najniższy stosunek dochodów z terenów wiejskich do dochodów mieszkańców miast wynosił 74,0% i dotyczył V grupy kwintylowej, a najwyższy wystąpił w III grupie – 77,0%).

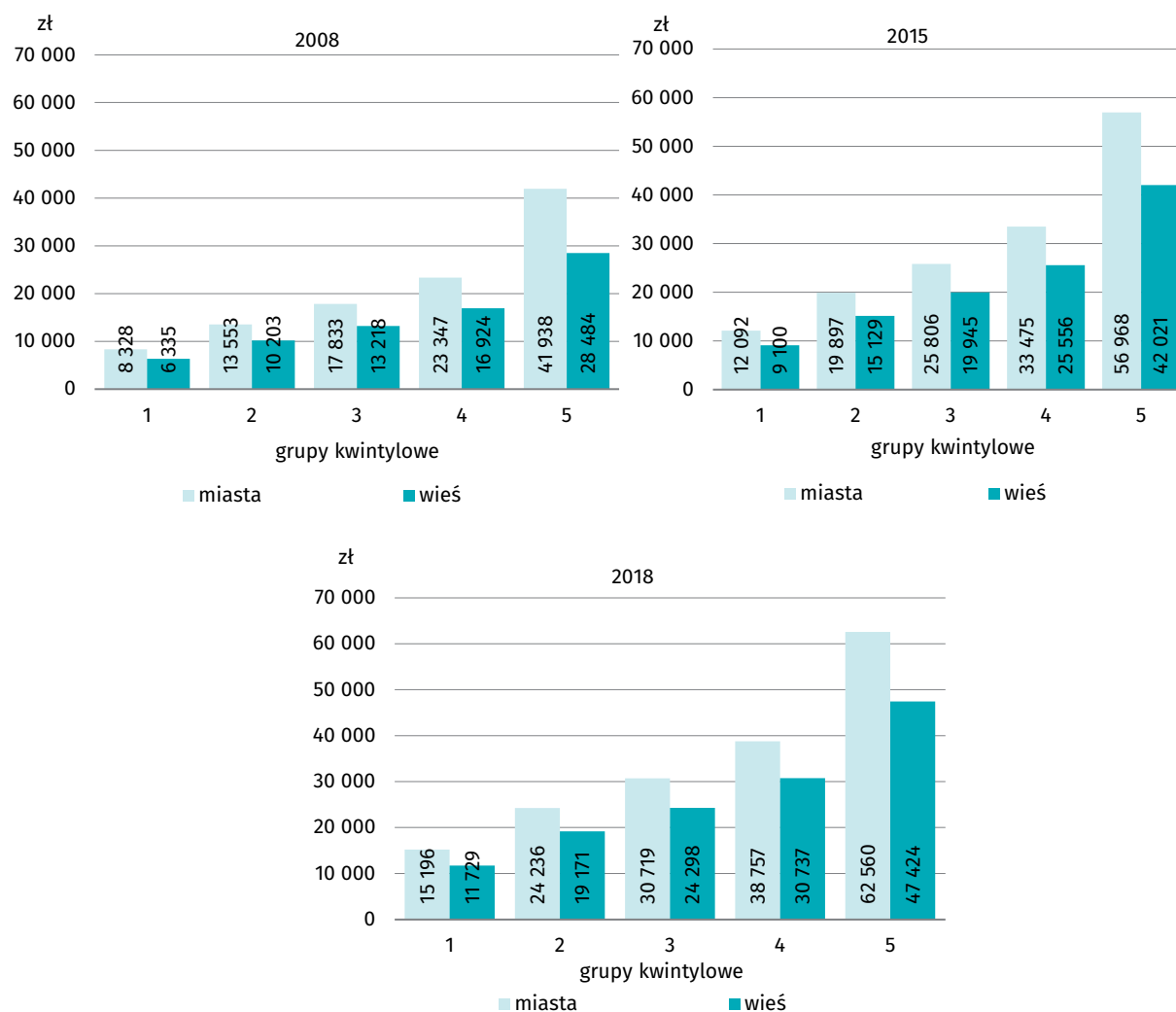
Wyniki tej analizy wskazują na stopniowy wzrost ilorazu średniego dochodu do dyspozycji mieszkańców wsi w dochodach pozostałych mieszkańców kraju. Najwyższe udziały w omawianym okresie (lata 2008 – 2015) osiągnęły trzy średnie grupy kwintylowe (79,0%). Wysokość wzrostu była tym większa im wyższa grupa dochodowa (najniższy dla I grupy kwintylowej – 1,0 p. proc. a najwyższy dla V – 8 p. proc.).

Porównując wysokość średnich dochodów do dyspozycji w poszczególnych grupach kwintylowych w latach między 2008 i 2018 rokiem, można zauważyć, że dochody mieszkańców wsi uzyskały większy wzrost (w każdej z grup)

niż mieszkańcy miast. Jednak wzrosty te nie były jednakowe dla każdej grupy. Im niższe dochody tym wzrost był niższy (różnica we wzroście średniego dochodu na wsi i w miastach w I grupie kwintylowej wyniosła 3,0 p. proc. natomiast w V grupie – 17,0 p. proc.).

Natomiast różnił się stopień przyrostu dochodów w poszczególnych grupach kwintylowych mieszkańców miast i wsi. W miastach wzrost średniego dochodu do dyspozycji między poszczególnymi grupami był bardziej zróżnicowany niż na wsi. W okresie między 2008 i 2018 rokiem w miastach największy wzrost dochodu wystąpił w dochodach najuboższych osób (wzrost o 82,0%) i mała dla kolejnych grup (najniższy wzrost w grupie V o 49,0%). Na wsi wzrosty w czterech pierwszych grupach kwintylowych średnich dochodów do dyspozycji były bardziej zrównoważone (w I grupie o 85,0%, w II o 88,0%, III grupie o 84,0% i w IV grupie o 82,0%). W przypadku V grupy kwintylowej odnotowano najniższy przyrost dochodu o 66,0%.

Wykres 8. Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych w podziale na miasta i wieś w latach 2008, 2015 i 2018

Spośród mieszkańców miast w 2018 roku ok. 32,0% osób należało do dwóch grup kwintylowych z najniższymi dochodami do dyspozycji a w przypadku osób o najwyższych dochodach odsetek ten był bliższy połowie populacji (w IV i V grupie znalazło się ok. 48,0%). Co drugi mieszkaniec wsi w 2018 roku charakteryzował się średnim dochodem do dyspozycji z dwóch najniższych grup kwintylowych (ok. 52,0%). Dochodami z dwóch najwyższych grup dysponowało tylko ok. 28,0%.

Analizując okres między 2008 i 2018 rokiem¹⁴, należy zwrócić uwagę na znaczący wzrost odsetka osób o najniższych dochodach w klasie miast między 499 – 200 mieszkańców. Było to zjawisko stałe, gdyż pierwszy wzrost nastąpił już między 2008 i 2015 rokiem o ok. 3,0 p. proc. i kolejny między 2015 i 2018 rokiem o ok. 2,0 p. proc. W konsekwencji w tej klasie miejscowości odsetek osób o najniższych dochodach z 27,0 % (2008 rok) wzrósł do 32,0% w 2018 roku. Odnotowano tu też, w tym okresie największy odpływ osób z dwóch najwyższych grup dochodowych. W pierwszym przedziale czasowym (między rokiem 2008 – 2015) o 6,0 p. proc. a kolejny okres (między 2015 i 2018 rokiem) nie przyniósł istotnej zmiany.

Najniższym odsetkiem osób z dwóch najniższych grup kwintylowych charakteryzowały się największe miasta (powyżej 500 tys. mieszkańców). Analizując zmiany w szeregu czasowym (od 2008 do 2018 roku) należy odnotować spadek w latach 2008 – 2015 (o 3,0 p. proc.) a następnie taki sam wzrost między 2015 a 2018 rokiem. Przy czym w tej klasie miejscowości nie odnotowano istotnych zmian w odsetku osób z najzamożniejszych grup kwintylowych. Przez cały analizowany okres odsetek osób najzamożniejszych w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców wynosił powyżej 60,0%.

W przypadku średnich dochodów do dyspozycji mieszkańców wsi zmiany zarówno w dwóch najuboższych jak i najzamożniejszych grupach kwintylowych odnotowano między 2008 i 2015 rokiem. Odsetek osób o najniższych dochodach spadł o 2,0 p. proc. (I i II grupa kwintylowa) ale w dalszym ciągu było to powyżej połowy populacji. Wzrost odsetka najzamożniejszych osób (z IV i V grupy) nastąpił o 3,0 p. proc. (z 25,0% w 2008 roku do 28,0% w 2015 i odsetek ten utrzymał się również w 2018 roku).

Tablica 2. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według klasy miejscowości w latach 2015 i 2018

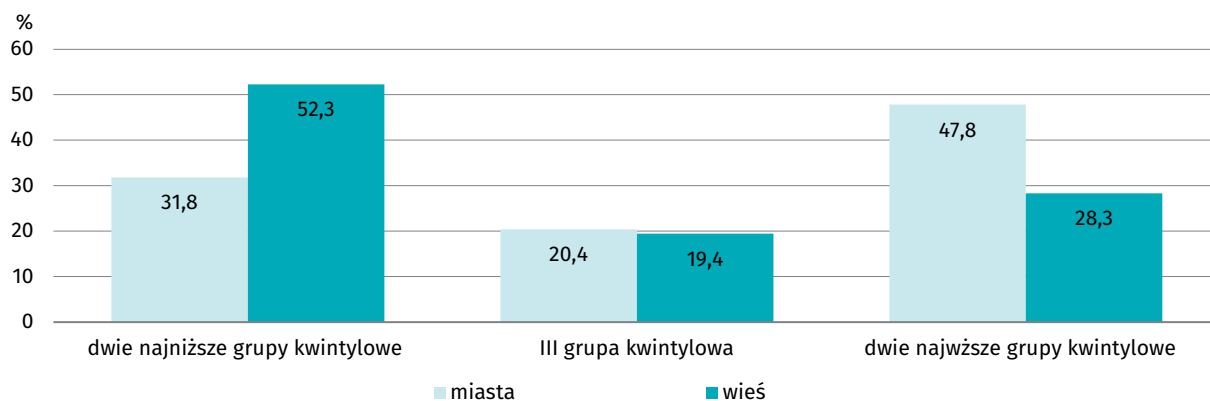
Wyszczególnienie	Grupy kwintylowe									
	1		2		3		4		5	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Miasta ogółem	14,3	14,9	17,5	16,9	19,8	20,4	22,9	22,3	25,5	25,5
500 i więcej	7,9	10,0	12,4	12,9	17,5	16,3	23,2	23,5	39,0	37,4
499 – 200	12,9	14,0	16,7	17,9	20,1	17,6	20,7	21,3	29,6	29,3
199 – 100	11,1	15,8	18,3	14,5	18,6	22,7	26,6	23,2	25,4	23,9
99 – 20	15,7	16,3	17,6	17,7	20,1	22,4	23,7	21,8	22,9	21,7
20 i mniej	19,7	17,2	21,0	20,0	21,5	21,6	20,8	22,1	17,0	19,1
Wieś	28,3	27,6	23,6	24,6	20,3	19,4	15,8	16,5	12,0	11,8

Tablica 3. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według klasy miejscowości w latach 2008 i 2018

Wyszczególnienie	Grupy kwintylowe									
	1		2		3		4		5	
	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
Miasta ogółem	14,3	14,9	17,0	16,9	19,3	20,4	23,3	22,3	26,1	25,5
500 i więcej	8,7	10,0	14,0	12,9	15,3	16,3	22,9	23,5	39,1	37,4
499 – 200	10,5	14,0	16,1	17,9	17,3	17,6	25,3	21,3	30,8	29,3
199 – 100	13,6	15,8	15,5	14,5	21,2	22,7	23,9	23,2	25,8	23,9
99 – 20	16,0	16,3	17,8	17,7	20,5	22,4	23,2	21,8	22,5	21,7
20 i mniej	19,7	17,2	20,1	20,0	21,6	21,6	21,9	22,1	16,7	19,1
Wieś	29,0	27,6	24,7	24,6	21,0	19,4	14,8	16,5	10,5	11,8

¹⁴ Dochody z lat 2007 – 2017.

Wykres 9. Udział danej grupy kwintylowej^a w przekroju miasta i obszary wiejskie w 2018 r.

a Udział osób z dochodem według grup kwintylowych w podziale na klasy miejscowości w ogóle osób zamieszkujących daną klasę.

1.4. Miary zróżnicowania i koncentracji

Największe zróżnicowanie dochodów w 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, wystąpiło w największych miastach (500 tys. i więcej). W tej klasie miejscowości odnotowano zarówno najwyższą wartość wskaźnika S80/S20 (4,4), jak i współczynnika Giniego (28,7).

Największa różnica w nierówności rozkładu dochodu w 2018 r. wystąpiła między największymi miastami a pozostałymi klasami miejscowości.

Wartość współczynnika Giniego między 2008 a 2018 r. dla wsi obniżyła się o 2,6 (z 29,1 do 26,5). Największy spadek wśród klas miejscowości odnotowano jednak w największych miastach o 8,2 (z 36,9 w 2008 roku do 28,7 w 2018). Dla ogółu miast spadek ten wyniósł 4,3 (z 31,6 w 2008 do 27,3 w 2018 roku). W żadnej z klas miejscowości nie nastąpiła zmiana wartości współczynnika Giniego wskazująca na wzrost zróżnicowania dochodów. W okresie między 2008 i 2015 rokiem współczynnik ten spadł istotnie tylko w największych miastach (powyżej 500 tys. mieszkańców) o 4,4. W pozostałych klasach miejscowości wartość współczynnika Giniego w tym okresie pozostawała na podobnym poziomie¹⁵. Wyraźny spadek zróżnicowania w dochodach odnotowano w tych klasach dopiero między 2015 i 2018 rokiem.

Wskaźnik zróżnicowania kwintylowego w analizowanych okresach potwierdza tendencje spadkowe we wszystkich klasach miejscowości.

Tablica 4. Porównanie miar zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji według klas miejscowości w latach 2008, 2015 i 2018

Miary zróżnicowania dochodów	Rok badania	Klasa miejscowości						
		razem	miasto (w tys.)					wieś
			500 i więcej	499 – 200	199 – 100	99 – 20	poniżej 20	
Współczynnik Giniego	2008	31,6	36,9	29,5	28,7	29,3	27,8	29,1
	2015	29,9	32,5	29,3	27,0	28,4	28,6	29,3
	2018	27,3	28,7	27,2	26,7	25,8	26,1	26,5
S80/S20	2008	5,0	6,3	4,5	4,5	4,5	4,2	4,5
	2015	4,7	5,1	4,5	4,1	4,4	4,4	4,6
	2018	4,1	4,4	4,0	4,2	3,8	4,1	4,0

¹⁵ Zmiany w wartości wskaźnika nieistotne statystycznie.

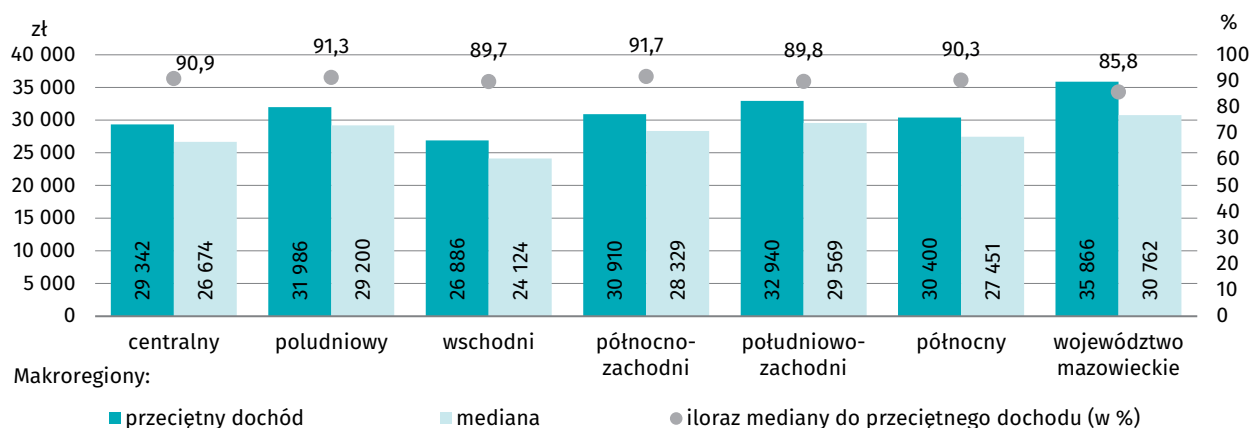
2. Makroregiony¹⁶

2.1. Dochód do dyspozycji dla makroregionów¹⁷

Makroregionem o najwyższym rocznym przeciętnym ekwiwalentnym dochodzie do dyspozycji w 2018 roku był makroregion województwo mazowieckie ze średnim dochodem 35 866 zł. Najniższym średnim dochodem w tym roku charakteryzował się makroregion wschodni (26 886 zł).

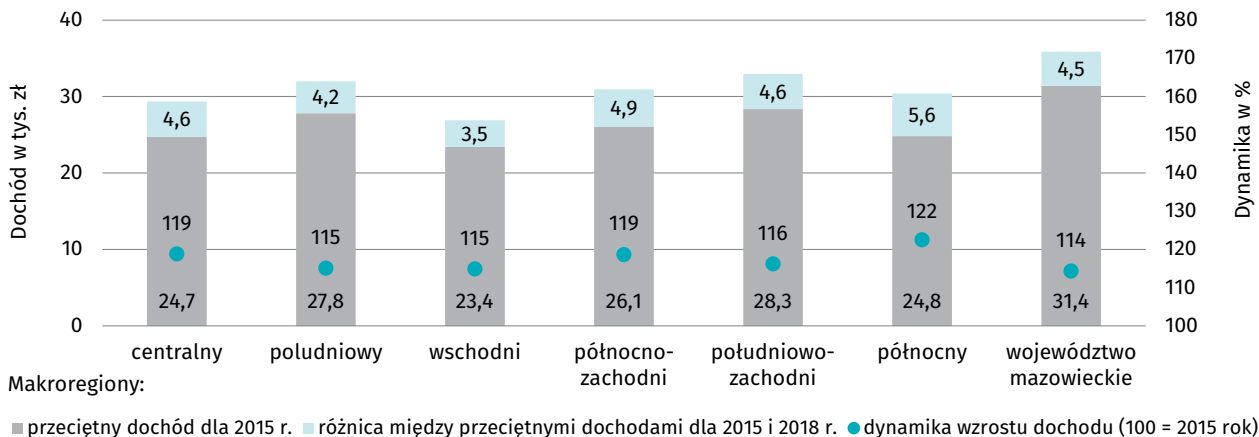
W 2018 roku udział mediana w średnim dochodzie do dyspozycji dla 6 makroregionów był na podobnym poziomie (od 89,7% we wschodnim do 91,7% w północno-zachodnim). Znacznie niższy udział mediana charakteryzował makroregion województwo mazowieckie (85,8%).

Wykres 10. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediana do dochodu według makroregionów w 2018 r.

Dochód do dyspozycji między 2015 a 2018 wzrósł o ponad 4 tys. zł w pięciu makroregionach: północno-zachodnim (4,9 tys. zł), południowo-zachodnim (4,6 tys. zł), centralnym (4,6 tys. zł), województwie mazowieckim (4,5 tys. zł) oraz południowym (4,2 tys. zł). Najwyższy wzrost wystąpił w makroregionie północnym (5,6 tys. zł) a najniższy we wschodnim (3,5 tys. zł). Dynamika wskazuje na największy w tym okresie wzrost dochodu do dyspozycji osób zamieszkujących region północny (22,0%), najmniejszy zaś w regionie wschodnim (15,0%).

Wykres 11. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów między 2015 a 2018 rokiem

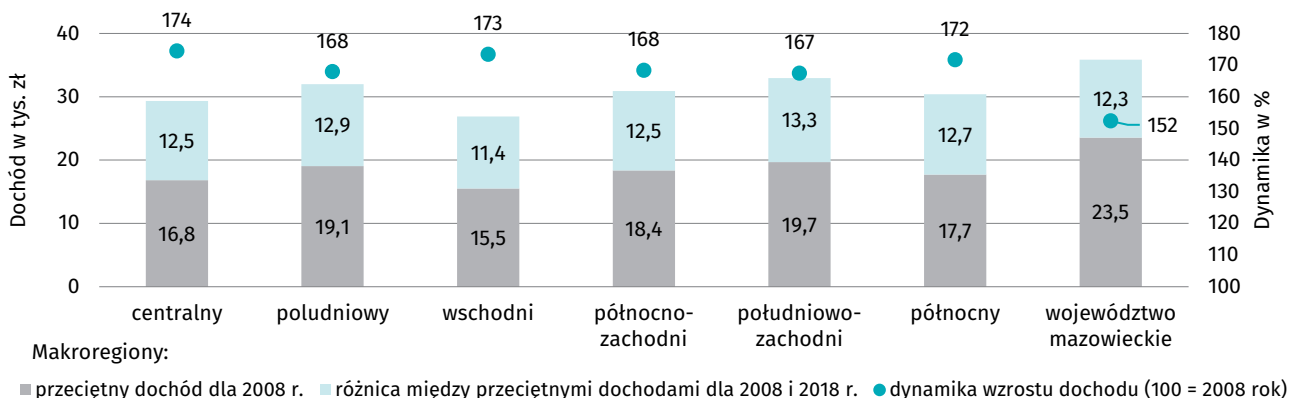

¹⁶ Makroregiony stanowią poziom 1 w NUTS – więcej informacji w części metodologicznej publikacji.

¹⁷ Przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji dla osoby nazywany jest dla uproszczenia dochodem do dyspozycji lub przeciętnym dochodem do dyspozycji.

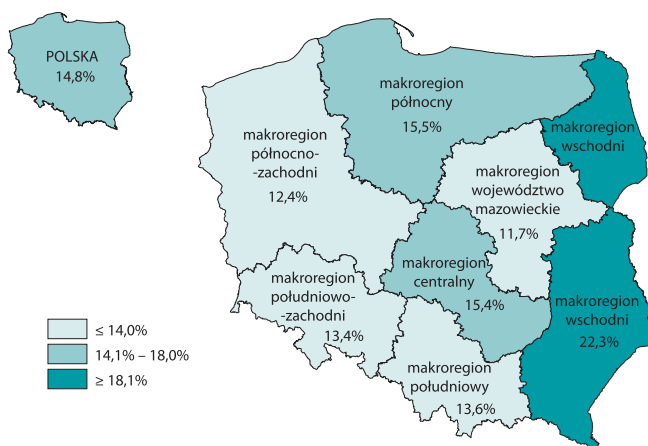
W dłuższym okresie czasu (między 2008 a 2018 rokiem) najwyższy wzrost średniego dochodu do dyspozycji wystąpił w makroregionie południowo-zachodnim (o 13,3 tys. zł) przy średniej dynamice wzrostu tego dochodu (167,0%), a najniższy we wschodnim (11,4 tys. zł) przy prawie najwyższej dynamice (173,0%). Makroregion województwo mazowieckie osiągnęło w okresie od 2008 do 2018 roku najwyższy średni roczny dochód do dyspozycji w wysokości 35,9 tys. zł przy wzroście nominalnym (12,3 tys. zł) i najniższej dynamice wzrostu tego dochodu (152,0%) wśród makroregionów.

Wykres 12. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów między 2008 a 2018 rokiem

W 2018 r. najniższym odsetkiem osób z dochodami poniżej progu zagrożenia ubóstwem charakteryzował się makroregion województwo mazowieckie (11,7%). Makroregionem z najwyższym odsetkiem osób zagrożonych ubóstwem był region wschodni (22,3%).

Wykres 13. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) według makroregionów (NUTS 1) w 2018 r.

Najmniejsze różnice w wartościach relatywnego wskaźnika zagrożenia ubóstwem wystąpiły w makroregionie południowym oraz południowo-zachodnim¹⁸. W 2008 roku oba te makroregiony miały niskie wartości wskaźników w porównaniu do pozostałych makroregionów (odpowiednio: 13,6% i 14,6%) i tutaj odsetek osób ze średnim rocznym dochodem do dyspozycji poniżej progu ubóstwa pozostał mimo upływu lat na podobnym poziomie. Makroregiony o dużych spadkach tego wskaźnika, w 2008 roku charakteryzowały się wyższym poziomem (makroregion centralny 20,2%, północno-zachodni – 16,6%).

¹⁸ Różnice nieistotne statystycznie.

Najzamożniejszy makroregion – województwo mazowieckie w 2008 roku uzyskało najniższy wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym na poziomie 12,4%. W 2015 roku wartość wskaźnika dla tego makroregionu wzrosła o ponad 4,0 p. proc. do wysokości 16,3%. Był to najwyższy wzrost odsetka osób zagrożonych ubóstwem relatywnym w ujęciu terytorialnym, powodując, iż w 2015 roku województwo mazowieckie nie uzyskało najniższego wskaźnika. W kolejnym analizowanym roku (2018) nastąpił w stosunku do 2015 roku spadek o 4,6 p. proc. do wartości 11,7%.

Należy zwrócić uwagę, że w 2008 roku niemal co czwarty mieszkaniec makroregionu wschodniego był zagrożony ubóstwem (wartość wskaźnika 24,7%). Do roku 2015 następował stopniowy spadek ubóstwa relatywnego na tym terenie (o 2,4 p. proc.) ale w kolejnych latach odsetek osób zagrożonych ubóstwem utrzymał się na podobnym poziomie).

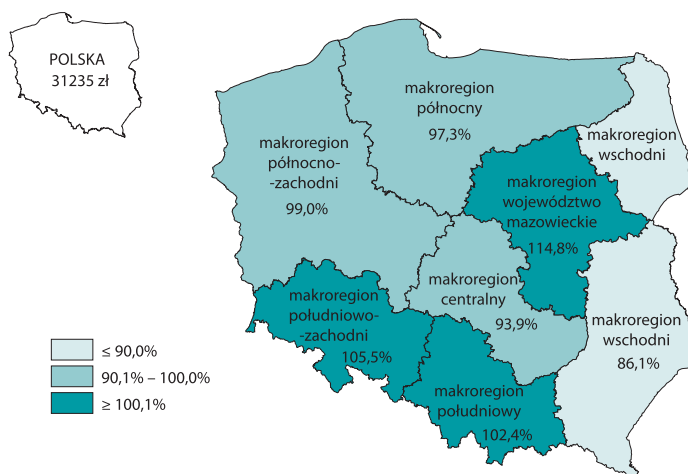
Tablica 5. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) według makroregionów (NUTS 1) w latach 2008, 2015 i 2018 r.

Makroregiony (NUTS 1)	2008 r.	2015 r.	2018 r.
	w %		
centralny	20,2	19,6	15,4
południowy	13,6	14,5	13,6
wschodni	24,7	21,3	22,3
północno-zachodni	16,6	17,6	12,4
południowo-zachodni	14,6	14,4	13,4
północny	17,6	20,5	15,5
województwo mazowieckie	12,4	16,3	11,7
Polska	16,9	17,6	14,8

2.2. Wskaźnik dochodu do dyspozycji dla makroregionów¹⁹

Najwyższą wartość wskaźnika dochodu do dyspozycji w 2018 roku odnotowano w makroregionie województwo mazowieckie (114,8%). Jeszcze w dwóch makroregionach średni dochód do dyspozycji ich mieszkańców przewyższał średnią krajową: makroregion południowo-zachodni (105,5%) oraz południowy (102,4%). W pozostałych regionach wskaźnik dochodu do dyspozycji osiągał wartości poniżej 100,0%, a najniższy uzyskiwali mieszkańcy makroregionu wschodniego (86,1%).

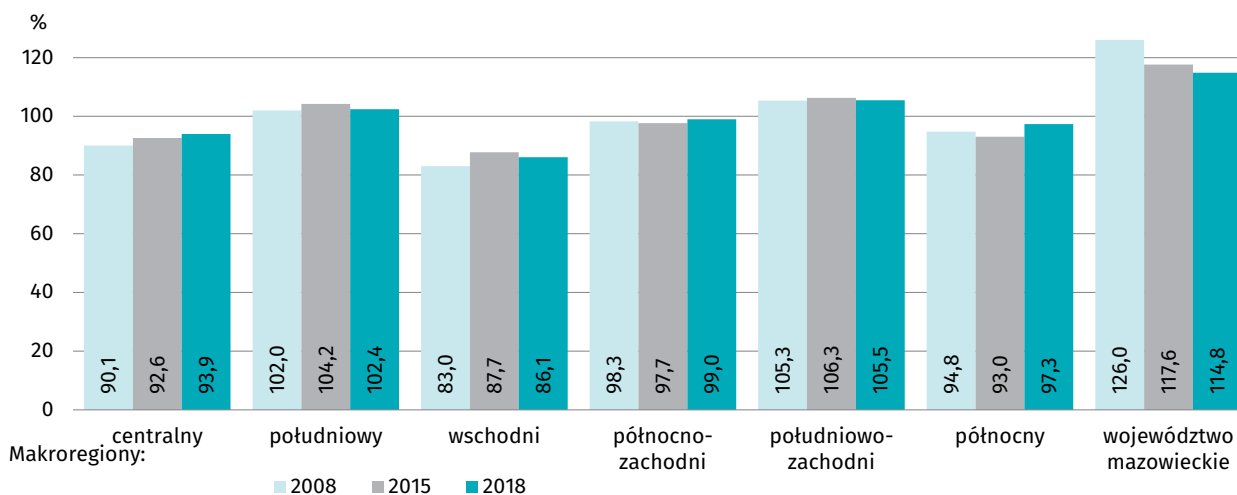
Wykres 14. Wskaźnik przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów (NUTS 1) dla 2018 r.

¹⁹ Iloraz średniego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji dla danego regionu do dochodu dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika 100% jest przypisana dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

Na przestrzeni analizowanych lat ranking makroregionów według wskaźnika dochodu do dyspozycji nie zmienił się. Dochody powyżej średniej krajowej charakteryzowały makroregiony: województwo mazowieckie, południowo-zachodni, południowy. W pozostałych przypadkach średnie dochody w poszczególnych regionach były niższe niż średnia krajowa. W makroregionie województwo mazowieckie odnotowano regularny spadek wskaźnika dochodu do dyspozycji (między 2008 a 2018 rokiem o 11,2 p. proc.). Natomiast do średniej krajowej zbliża się dochód w makroregionie północno-zachodnim (w 2018 roku wskaźnik wynosił 99,0%).

Wykres 15. Wskaźnik przeciętnego dochodu do dyspozycji według makroregionów (NUTS 1) dla lat 2008, 2015 i 2018

2.3. Dochód do dyspozycji według grup kwintylowych

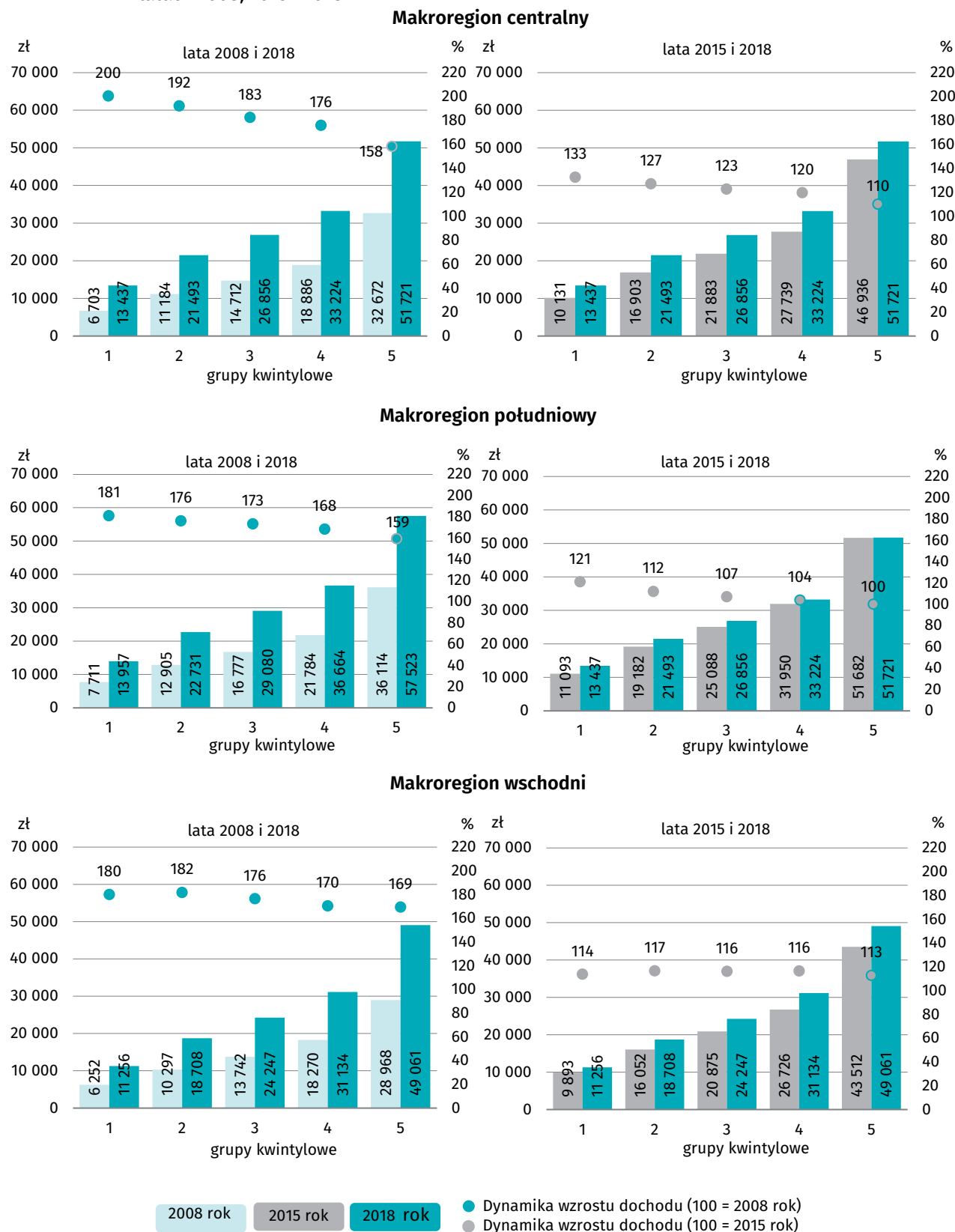
W każdej z grup kwintylowych wyliczonej odrębnie dla poszczególnych makroregionów najniższym dochodem do dyspozycji charakteryzowali się mieszkańcy regionu wschodniego, natomiast najwyższym, osoby mieszkające w makroregionie województwo mazowieckie. Taką regułę można było zaobserwować w 2018 roku. W 2015 roku makroregion województwo mazowieckie uzyskało w I i II grupie kwintylowej niższy średni dochód do dyspozycji niż makroregion południowy i południowo-zachodni. W pozostałych grupach najwyższy dochód należał do mieszkańców województwa mazowieckiego. W 2008 roku tylko w II grupie kwintylowej województwo mazowieckie miało drugi co do wysokości dochód wśród makroregionów (po makroregionie południowo-zachodnim) w pozostałych grupach dochód ten był najwyższy).

W okresie lat 2015 – 2018 wzrost dochodu do dyspozycji wystąpił we wszystkich regionach i w każdej z grup kwintylowych poza V grupą w makroregionie południowym. Ten obszar kraju uzyskał też najniższą dynamiką wzrostu dochodu w analizowanym okresie.

We wszystkich makroregionach wyższa dynamika charakteryzowała niższe grupy kwintylowe (w I grupie od 136,0% w makroregionie województwo mazowieckie do 114,0% we wschodnim). Natomiast dynamika wzrostu dla V grupy mieściła się w przedziale od 118,0% (makroregion północny) do braku wzrostu dochodu w tej grupie kwintylowej dla makroregionu południowego.

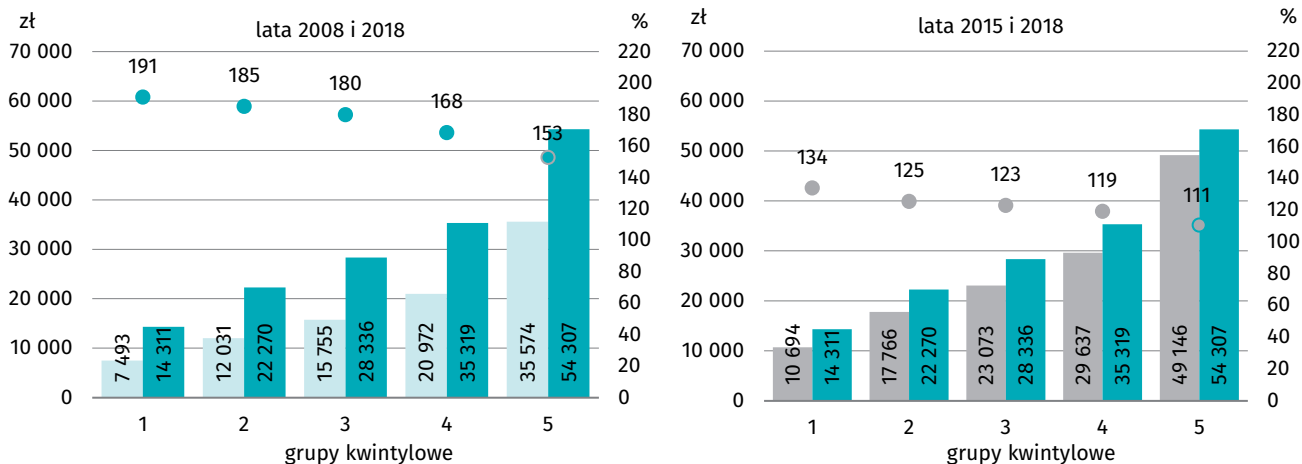
W dłuższym z analizowanych okresów (tj. od 2008 – 2018 roku) wzrost dochodu do dyspozycji wystąpił we wszystkich regionach i w każdej z grup kwintylowych bez wyjątku. Dwie grupy najniższych dochodów charakteryzowały się najwyższą dynamiką wzrostu. Najwyższy przyrost średniego dochodu do dyspozycji wystąpił w makroregionie centralnym (obejmujący województwo łódzkie oraz świętokrzyskie) – w I grupie w tym okresie dochód wzrósł o 100,0% a w II grupie kwintylowej o 92,0%. Największa różnica między wzrostem średniego dochodu w najniższych grupach (I i II grupie kwintylowej) i w najwyższej (V grupie kwintylowej) wystąpił w makroregionie województwo mazowieckie (odpowiednio: o 82,0% w najniższych grupach i w najwyższej o 28,0%).

Wykres 16. Przepiętyny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla makroregionów w latach 2008, 2015 i 2018

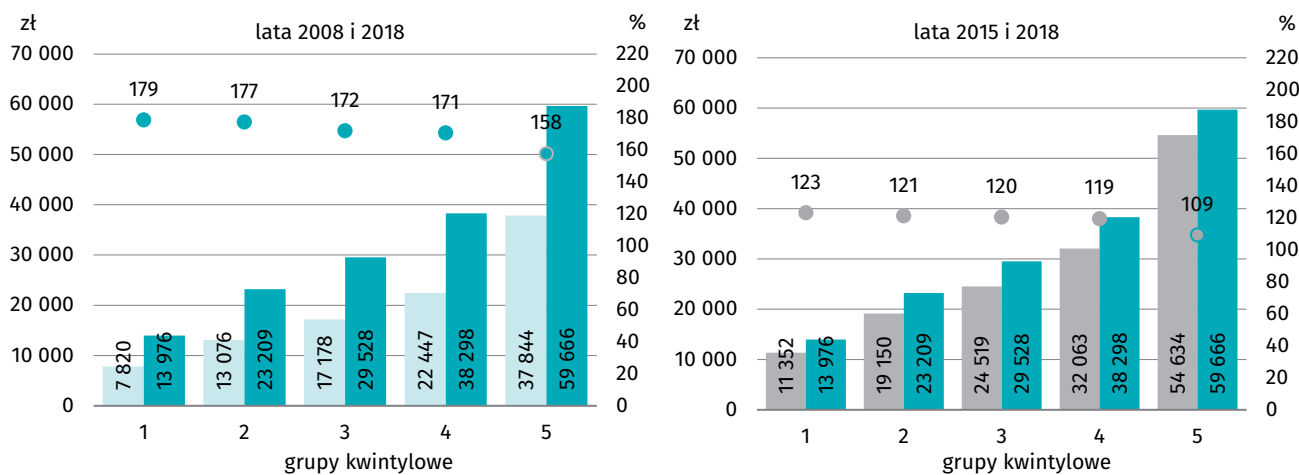

Wykres 16. Przepiętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla makroregionów w latach 2008, 2015 i 2018 (cd.)

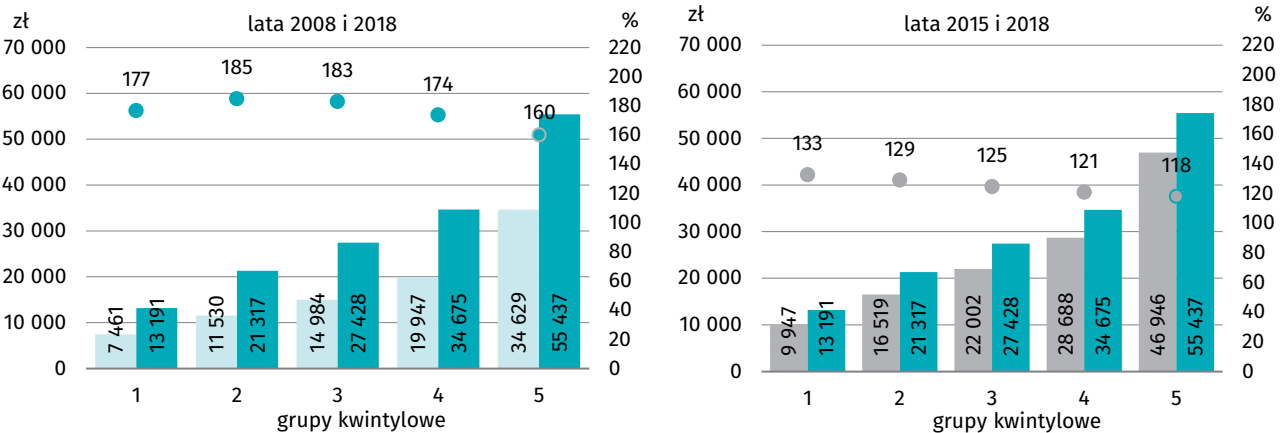
Makroregion północno-zachodni

Makroregion południowo-zachodni

Makroregion północny

2008 rok

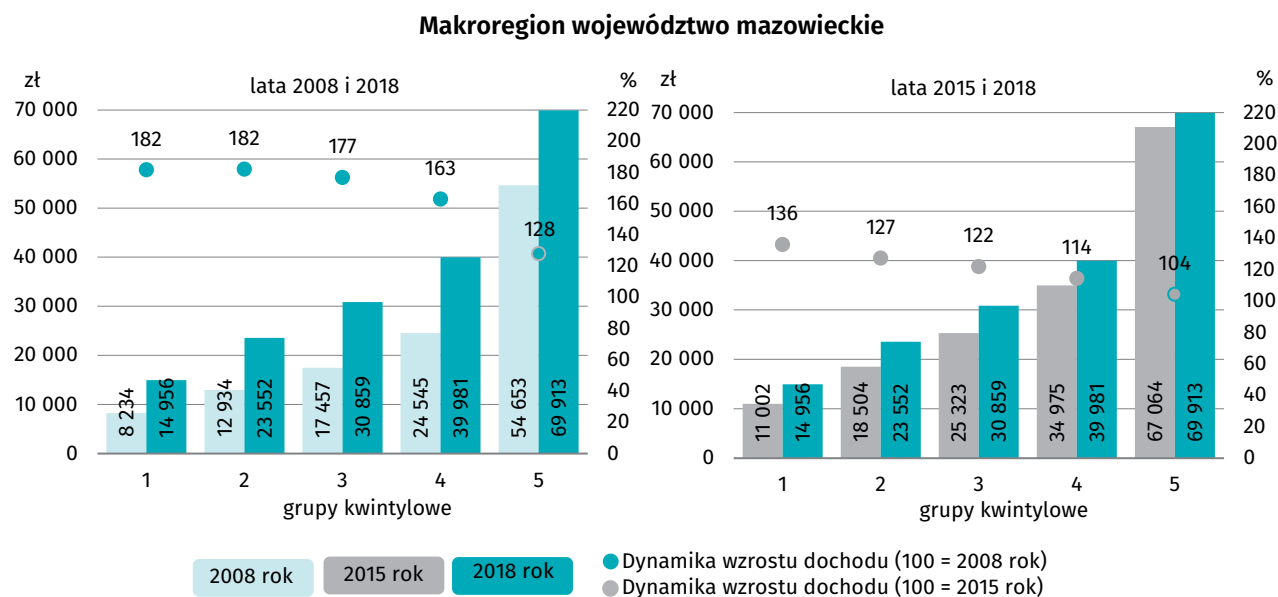
2015 rok

2018 rok

● Dynamika wzrostu dochodu (100 = 2008 rok)

● Dynamika wzrostu dochodu (100 = 2015 rok)

Wykres 16. Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla makroregionów w latach 2008, 2015 i 2018 (dok.)

Biorąc pod uwagę odsetki populacji danej grupy kwintylowej dla całej Polski w 2018 r. najbardziej równomiernie rozłożoną populacją charakteryzował się makroregion północno-zachodni (w dwóch pierwszych i w dwóch ostatnich grupach znalazło się prawie po 40,0% osób mieszkających w tym regionie).

W makroregionie wschodnim największy odsetek osób (ponad 50,0%) dysponowało najniższymi dochodami (z I i II grupy kwintylowej), a najwyższymi tylko 29,3% (z IV i V grupy).

Ponad 40,0% osób z makroregionów: południowego (42,7%), południowo-zachodniego (43,8%) oraz województwa mazowieckiego (47,3%) charakteryzowało się dochodami z najwyższych grup kwintylowych (suma IV i V grupy).

Najwyższe przyrosty osób z najniższymi dochodami do dyspozycji (dwie pierwsze grupy kwintylowe) w okresie od 2015 – 2018 roku zaobserwowano w makroregionie południowym (wzrost o 3,1 p. proc) oraz wschodnim (o 4,4 p. proc.). Jednak oba makroregiony różnią się znacząco odsetkiem tych osób. W przypadku makroregionu południowego odsetek osób z dwóch pierwszych grup dochodowych wynosi ok. 35,0% a w makroregionie wschodnim co druga osoba charakteryzuje się dochodem z tych grup.

Najwyższy spadek w I i II grupie kwintylowej odnotowano w makroregionie północnym (spadek o 3,7 p. proc.) i jest to jeden z makroregionów o wyższym odsetku osób w tych grupach (suma I i II grupy: 45,6% w 2015 r. i 41,8% w 2018 r.).

Tablica 6. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według makroregionów w latach 2015 i 2018

Makroregiony (NUTS 1)	Grupy kwintylowe									
	1		2		3		4		5	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
centralny	22,4	20,5	22,4	21,5	21,2	23,2	19,1	21,1	14,9	13,7
południowy	16,1	17,2	18,0	19,9	20,1	20,2	22,6	20,9	23,2	21,8
wschodni	24,5	29,9	23,5	22,5	20,9	18,3	17,0	15,5	14,1	13,7
północno-zachodni	19,5	18,4	20,0	20,3	21,8	20,4	21,0	22,7	17,7	18,2
południowo-zachodni	16,6	17,2	16,8	16,8	23,3	22,1	20,1	18,8	23,2	25,0
północny	24,1	21,0	21,5	20,8	18,1	20,1	19,2	18,7	17,2	19,4
województwo mazowieckie	17,9	16,5	18,2	17,5	15,8	17,1	19,6	21,5	28,5	27,3

Analizując dłuższy okres, dzieląc go na dwa etapy (lata 2008 – 2015 i 2015 – 2018), obserwujemy, że w przypadku makroregionu południowego w pierwszym etapie nie wystąpiła zmiana w odsetku osób z dochodami z dwóch najniższych grup kwintylowych, a w makroregionie wschodnim odnotowano nawet niewielki spadek tego odsetka (2,4 p. proc.). Dopiero w drugim etapie (2015 – 2018²⁰) nastąpiły wzrosty w obu makroregionach.

Makroregion północny w I etapie (lata 2008 – 2015) odnotował wzrost odsetka osób o najniższych dochodach (suma odsetków dwóch pierwszych grup kwintylowych) z 43,5% w 2008 roku do 45,6% w 2015. Jednak w drugim etapie nastąpił wzrost dochodów u części osób tych grup, co spowodowało spadek ich odsetka o 3,7 p. proc.

Tablica 7. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według makroregionów w latach 2008 i 2018

Makroregiony (NUTS 1)	Grupy kwintylowe									
	1		2		3		4		5	
	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
centralny	23,8	20,5	21,8	21,5	21,0	23,2	19,1	21,1	14,4	13,7
południowy	16,1	17,2	18,4	19,9	20,9	20,2	22,8	20,9	21,8	21,8
wschodni	28,2	29,9	22,2	22,5	19,0	18,3	18,3	15,5	12,3	13,7
północno-zachodni	19,9	18,4	19,8	20,3	20,2	20,4	20,3	22,7	19,8	18,2
południowo-zachodni	16,8	17,2	17,0	16,8	20,1	22,1	22,1	18,8	24,0	25,0
północny	21,5	21,0	22,1	20,8	20,0	20,1	18,6	18,7	17,8	19,4
województwo mazowieckie	15,4	16,5	19,0	17,5	18,4	17,1	17,9	21,5	29,4	27,3

2.4. Miary zróżnicowania i koncentracji

W 2018 r. największe zróżnicowanie dochodów w ujęciu terytorialnym odnotowano biorąc pod uwagę obie miary w najbogatszym makroregionie (województwo mazowieckie – współczynnik Giniego: 30,2 oraz S80/S20: 4,7), a najmniejsze w makroregionach: centralnym i północno-zachodnim (w obu te same wartości wskaźników: współczynnik Giniego: 25,8 oraz S80/S20: 3,8).

Istotny spadek współczynnika Giniego w stosunku do 2015 r. odnotowano we wszystkich makroregionach poza wschodnim. Przy czym największy spadek o 5,0 odnotowano w województwie mazowieckim. Potwierdza to również wskaźnik zróżnicowania kwintylowego w tych trzech regionach.

W okresie między 2008 – 2018 rokiem spadek zróżnicowania mierzony współczynnikiem Giniego i wskaźnikiem zróżnicowania kwintylowego zaobserwowano we wszystkich makroregionach, przy czym najmniejszy w makroregionie wschodnim. Porównując makroregiony wschodni i południowy, które w 2008 roku uzyskały taką samą wartość współczynnika Giniego (29,5 – najniższą wśród wszystkich makroregionów), to zróżnicowanie mocniej zredukowane zostało w makroregionie południowym.

Tablica 8. Porównanie miar zróżnicowania dochodu do dyspozycji według makroregionów w latach 2008 i 2018

Miary zróżnicowania dochodów	Rok badania	Makroregiony (NUTS 1)						
		centralny	południowy	wschodni	północno-zachodni	południowo-zachodni	północny	województwo mazowieckie
Współczynnik Giniego	2008	30,8	29,5	29,5	30,4	30,3	30,4	38,5
	2015	29,4	29,0	28,4	29,2	30,0	29,7	35,2
	2018	25,8	26,9	28,0	25,8	27,6	27,5	30,2
S80/S20	2008	4,9	4,6	4,6	4,7	4,8	4,6	6,6
	2015	4,9	4,7	4,4	4,6	4,8	4,7	6,1
	2018	3,8	4,1	4,4	3,8	4,3	4,2	4,7

²⁰ Dochody z lat 2014 – 2017.

3. Typ gospodarstwa domowego²¹

3.1. Dochód do dyspozycji²²

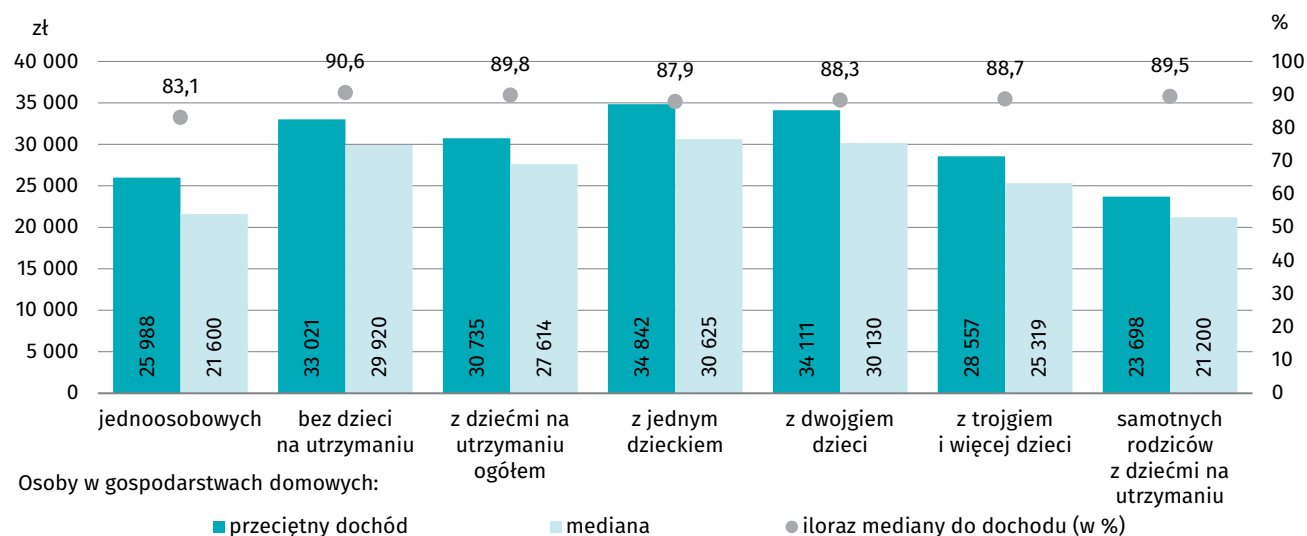
W 2018 r. najwyższy roczny przeciętny ekwiwalentny dochód do dyspozycji osiągnęły osoby w gospodarstwach domowych z jednym dzieckiem na utrzymaniu (34 842 zł). Najniższym dochodem charakteryzowały się osoby z gospodarstw domowych rodziców samotnie wychowujących dzieci (23 698 zł) a następnie gospodarstwa jednoosobowe (25 988 zł).

Wraz ze wzrostem liczby dzieci na utrzymaniu przeciętny dochód osób w tych gospodarstwach malał (od 34 842 zł z jednym dzieckiem do 28 557 zł w przypadku co najmniej 3 dzieci).

W 2018 roku²³ średnie dochody do dyspozycji gospodarstw z jednym dzieckiem oraz z dwojgiem dzieci na utrzymaniu mocno się do siebie zbliżyły (różnica w 2018 roku 731 zł wobec różnicy z 2017 roku – ponad 3 tys. zł na korzyść gospodarstw z jednym dzieckiem). Natomiast pogłębiła się różnica między dochodem gospodarstw z dwojgiem dzieci na utrzymaniu oraz z trojgiem i więcej (różnica w 2018 roku wyniosła 5,6 tys. zł a w 2017 roku było to 2,4 tys. zł).

Warto jednak zwrócić uwagę na osoby samotnie tworzące gospodarstwo domowe. Ich sytuacja finansowa była gorsza niż osób z gospodarstw z trójką lub większą liczbą dzieci, ponieważ dysponowali w 2018 roku przeciętnym dochodem o wysokości 25 988 zł, czyli o ok. 2,5 tys. zł od nich niższym.

Wykres 17. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według typu gospodarstwa domowego w 2018 r.

Najwyższy wzrost w dochodzie do dyspozycji między 2015 a 2018 rokiem odnotowano u osób z gospodarstw domowych z trojgiem lub większą liczbą dzieci na utrzymaniu. Różnica ta wyniosła ok. 6,3 tys. zł, a dynamika tego wzrostu osiągnęła 128,0%. Najniższy wzrost dochodu uzyskały gospodarstwa samotnych rodziców (2,0 tys. zł) następnie gospodarstw jednoosobowych (o 2,2 tys. zł). W przypadku tych typów gospodarstw domowych również najniższa była dynamika wzrostu (109,0%). W przypadku pozostałych gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu dynamika dochodu mieściła się w przedziale od 112,0% (dla dochodów osób z gospodarstw z jednym dzieckiem) do 128,0% (dla dochodów osób z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu).

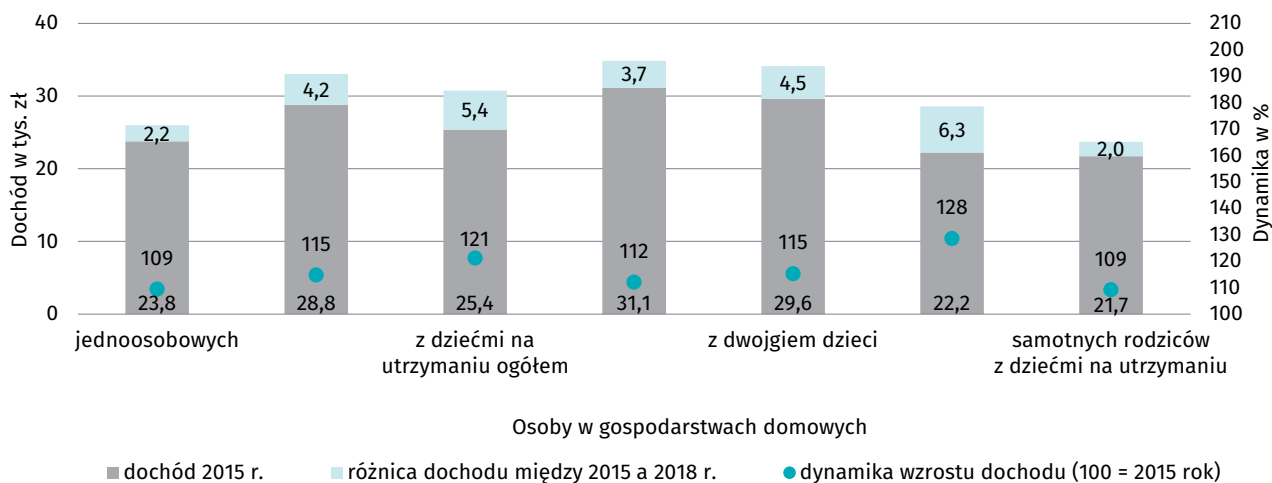
²¹ Na potrzeby analizy wyodrębniono trzy rozłączne typy gospodarstw: jednoosobowe, (wieloosobowe) bez dzieci oraz z dziećmi na utrzymaniu. Ze względu na odrębną sytuację gospodarstw z różną liczbą dzieci oraz gospodarstw samotnych rodziców, wyodrębniono cztery kategorie gospodarstw z dziećmi: z jednym dzieckiem, z dwojgiem dzieci, z trojgiem lub większą liczbą dzieci oraz samotnych rodziców z dziećmi.

²² Przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji dla osoby nazywany jest dla uproszczenia dochodem do dyspozycji lub przeciętnym dochodem do dyspozycji.

²³ Dochód z 2017 roku.

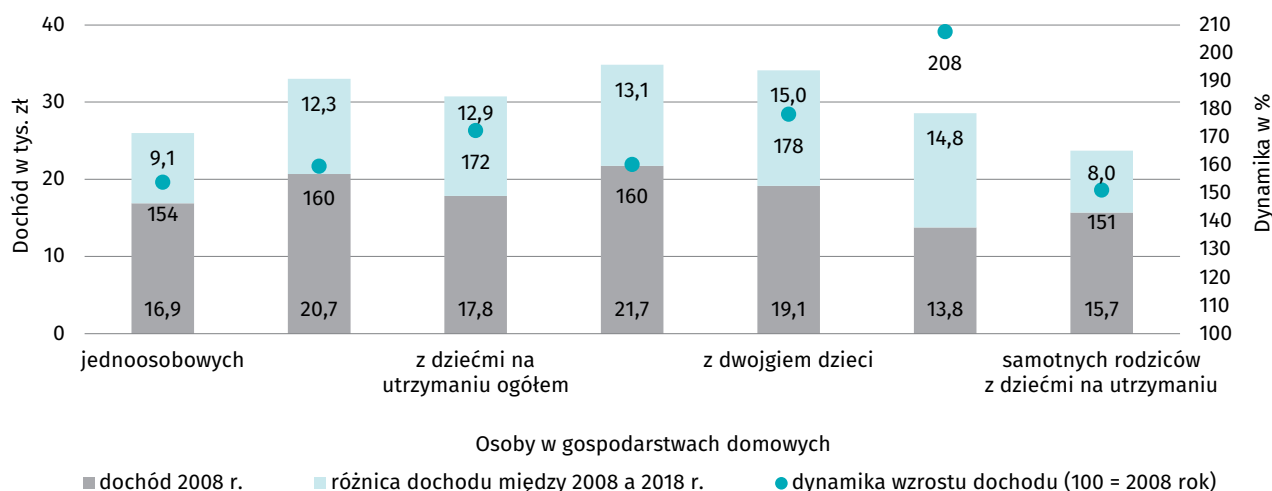
W 2015 r. przeciętny dochód osób w gospodarstwach jednoosobowych był wyższy o ponad 1,6 tys. zł od przeciętnego dochodu osób w gospodarstwach z co najmniej trojgiem dzieci. Sytuacja tych ostatnich była porównywalna z sytuacją rodziców samotnie wychowujących dzieci (dochody te wynosiły odpowiednio: 22,2 tys. zł oraz 21,7 tys. zł). W 2018 roku średni dochód osób z gospodarstw z co najmniej trojgiem dzieci był wyższy od dochodu osób samotnie prowadzących gospodarstwo domowe o 2,6 tys. zł.

Wykres 18. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego między 2015 a 2018 rokiem

Analizując dłuższy okres czasu (lata 2008 – 2018), najwyższy wzrost średniego dochodu do dyspozycji wystąpił u osób w gospodarstwach z dwojgiem dzieci na utrzymaniu (o 15,0 tys. zł) a dopiero w drugiej kolejności w gospodarstwach z trojgiem i więcej dzieci (o 14,8 tys. zł). Jednak to dochód osób z drugiego z wymienionych typów gospodarstw domowych charakteryzował się najwyższym wzrostem procentowym (108,0%).

Wykres 19. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego między 2008 a 2018 rokiem

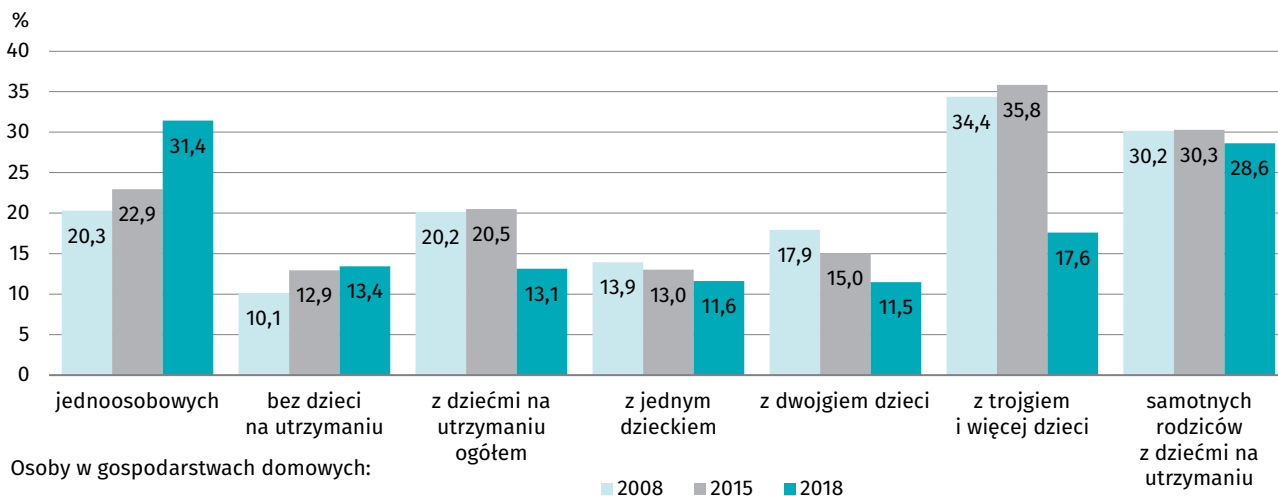

W okresie 2008 – 2018 spadł o 7,1 p. proc. wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym²⁴ w gospodarstwach z dziećmi na utrzymaniu (ogółem). Jednak sytuacja wśród poszczególnych kategorii była zróżnicowana. Największy spadek dotyczył osób z gospodarstw z co najmniej trojgiem dzieci (16,8 p. proc. z 34,4% w 2008 roku do 17,6 % w 2018 roku). Jednak w latach 2008 – 2015 wskaźnik ten pozostawał na podobnym poziomie (34,0% – 35,0%²⁵) co oznacza, że dopiero po 2015 roku nastąpiły pozytywne zmiany w dochodzie do dyspozycji dla tego typu gospodarstw domowych.

Drugi co do wysokości spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym odnotowano w okresie 2008 – 2018 w gospodarstwach z dwojgiem dziećmi na utrzymaniu (spadek o 6,4 p. proc.). W tej grupie gospodarstw oba etapy, tj. zarówno 2008 – 2015 jak i 2015 – 2018 były istotne. W obu wystąpiły spadki – odpowiednio: 2,9 p. proc. oraz 3,5 p. proc.

W okresie 2008 – 2018 nastąpiły również wzrosty wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym i dotyczyły one dwóch typów gospodarstw domowych bez dzieci na utrzymaniu. W przypadku gospodarstw domowych jednoosobowych wzrost wskaźnika wyniósł między 2008 – 2018 rokiem ponad 11,0 p. proc. Jeśli ten okres podzielić na dwa etapy, to w pierwszym (lata 2008 – 2015) był on łagodniejszy – wzrost o 2,6 p. proc. natomiast w drugim (lata 2015 – 2018) wzrost ten był znacznie wyższy – o 8,5 p. proc. Gospodarstwa wieloosobowe bez dzieci na utrzymaniu w mniejszym stopniu charakteryzowały się wzrostem odsetka osób zagrożonych ubóstwem relatywnym i głównie dotyczył on okresu między 2008 – 2015 rokiem (o 2,8 p. proc.).

Wykres 20. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018

3.2. Wskaźnik dochodu do dyspozycji dla typu gospodarstw domowych²⁶

W 2018 r. najwyższą wartość wskaźnika dochodu do dyspozycji odnotowano dla osób z gospodarstw z jednym dzieckiem na utrzymaniu (111,5%), najniższą natomiast dla osób z gospodarstw samotnych rodziców (75,9%). W 2015 podobnie jak w 2018 roku najwyższa wartość wskaźnika dochodu do dyspozycji charakteryzowała gospodarstwa z jednym dzieckiem na utrzymaniu (116,5%) a najniższa w gospodarstwach samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu (81,3%). W 2008 roku najwyższy wskaźnik również odnotowano w gospodarstwach z jednym dzieckiem (116,4%) jednak najniższy udział dochodu do dyspozycji w średniej krajowej miały dochód gospodarstwa z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu (73,6% wobec 83,9% w gospodarstwach rodziców samotnie wychowujących dzieci).

²⁴ Szczegółowy opis wskaźników znajduje się w części metodologicznej publikacji.

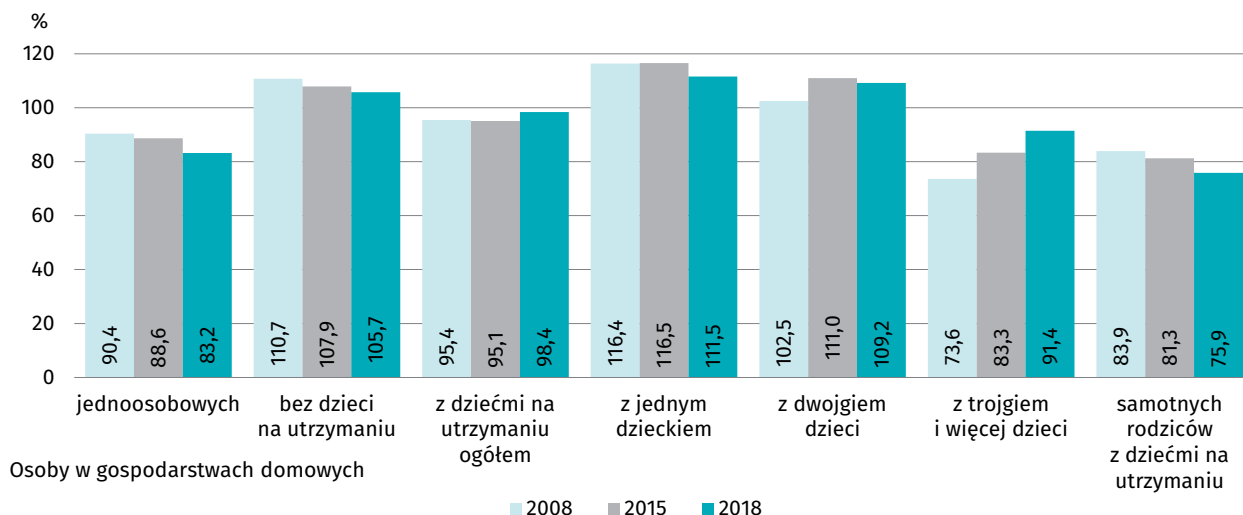
²⁵ Różnica nieistotna statystycznie.

²⁶ Iloraz rocznego dochodu do dyspozycji osób z danego typu gospodarstwa domowego do dochodu do dyspozycji dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika 100 % jest przypisana dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

W okresie między 2008 i 2018 rokiem najwyższy wzrost udziału w średnim dochodzie krajowym odnotowano w gospodarstwach domowych z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu (o 17,8 p. proc.), przy czym wzrost ten następował zarówno w pierwszym etapie (lata 2008 – 2015 wzrost o 9,7 p. proc.) jak i w drugim (lata 2015 – 2018 wzrost o 8,1 p. proc.).

Natomiast dwa duże spadki wskaźnika dochodu do dyspozycji między 2008 a 2018 rokiem odnotowano w gospodarstwach samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu (o 8,0 p. proc.) oraz gospodarstwach jednoosobowych (o 7,2 p. proc.). Oba spadki w większym stopniu dotyczyły drugiego etapu, tj. między 2015 a 2018 rokiem.

Wykres 21. Wskaźnik dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018

3.3. Dochód do dyspozycji według grup kwintylowych

Analizując dochody do dyspozycji osób w grupach kwintylowych dla określonego typu gospodarstwa domowego, możemy zauważyć duże dysproporcje w wysokości i zmianach tego dochodu.

Biorąc pod uwagę osoby z trzech podstawowych typów gospodarstw, tj. jednoosobowych, wieloosobowych bez dzieci na utrzymaniu i z dziećmi na utrzymaniu, to najwyższym dochodem dysponowały osoby z gospodarstw bez dzieci na utrzymaniu.

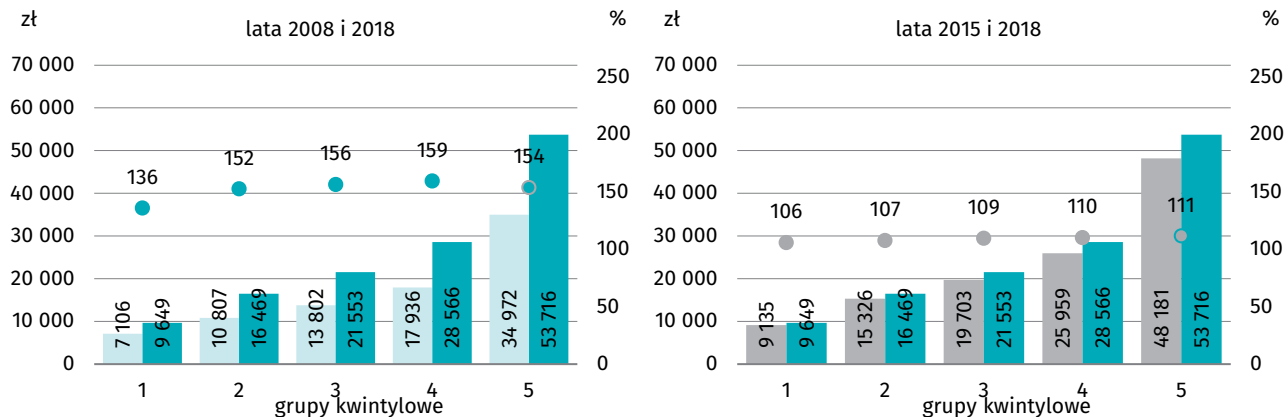
W okresie między 2008 i 2018 rokiem najwyższą dynamiką wzrostu charakteryzowała się najniższa grupa kwintylowa w gospodarstwach z dziećmi na utrzymaniu (ogółem) – 209,0%. Dla tej grupy wzrost dochodu w dłuższym okresie (między 2008 a 2015 rokiem) był niemal taki sam jak dla krótszego okresu (między 2015 a 2018 rokiem) i wynosił odpowiednio: 46,0% i 43,0%. Im wyższa grupa w gospodarstwach z dziećmi na utrzymaniu tym niższa dynamika wzrostu. W 2018 roku dynamika dla II grupy wyniosła 195,0% a dla V grupy 151,0%.

Osoby z gospodarstw jednoosobowych osiągnęły najniższe dochody wśród analizowanych typów gospodarstw domowych. Również dynamika wzrostu tych dochodów była i między 2008 i 2018 rokiem w I grupie kwintylowej wyniosła 136,0% a dla pozostałych grup od 152,0% (II grupa) do 159,0% (IV grupa). Należy więc zwrócić uwagę, że w najmniejszym stopniu rosły dochody osób najuboższych (z I grupy kwintylowej). W okresie między 2015 i 2018 rokiem poziom wzrostu we wszystkich grupach niemal się wyrównał i był najniższy w rozpatrywanych typach gospodarstw domowych (wzrost od 6,0% w I grupie kwintylowej do 11,0% w V grupie).

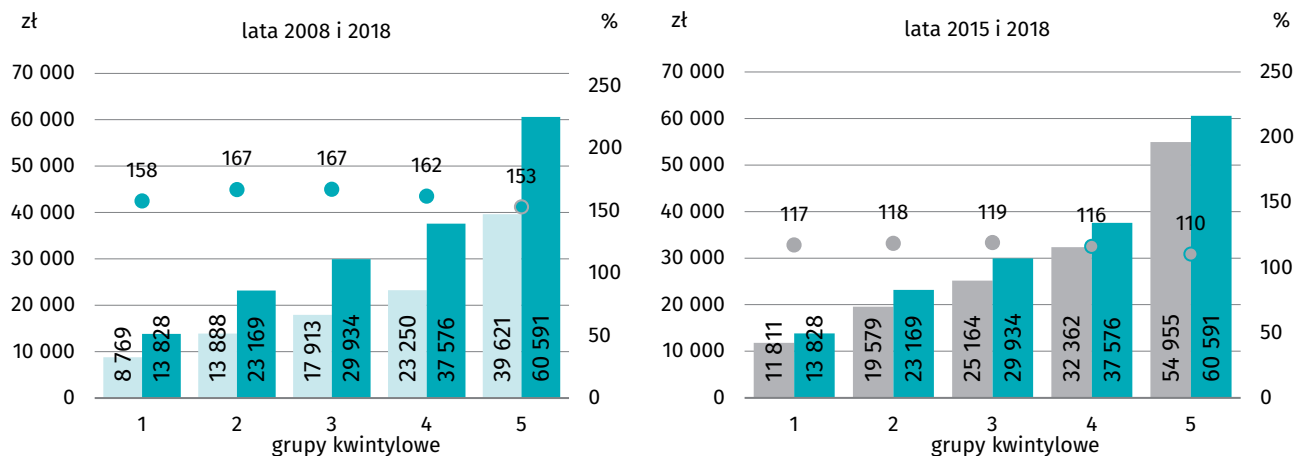
Dochody osób tworzących gospodarstwo przynajmniej dwuosobowe ale bez dzieci na utrzymaniu w okresie między 2008 a 2018 rokiem charakteryzowały się wyższymi dochodami od pozostałych i zrównoważonym wzrostem w każdej z grup kwintylowych.

Wykres 22. Przepiętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla osób z trzech podstawowych typów gospodarstw domowych w latach 2008, 2015 i 2018

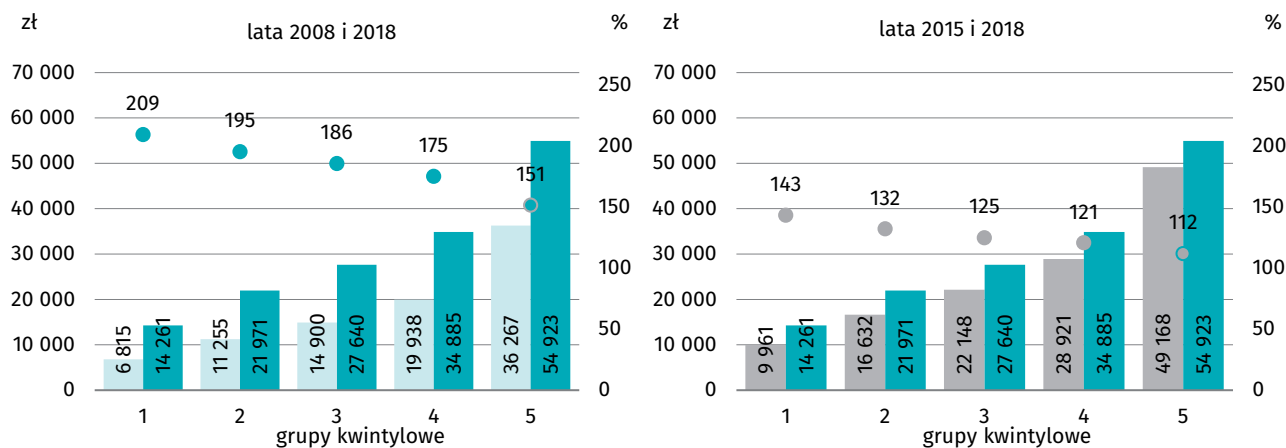
Osoby z gospodarstw domowych jednoosobowych

Osoby z gospodarstw domowych bez dzieci na utrzymaniu

Osoby z gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu (ogółem)

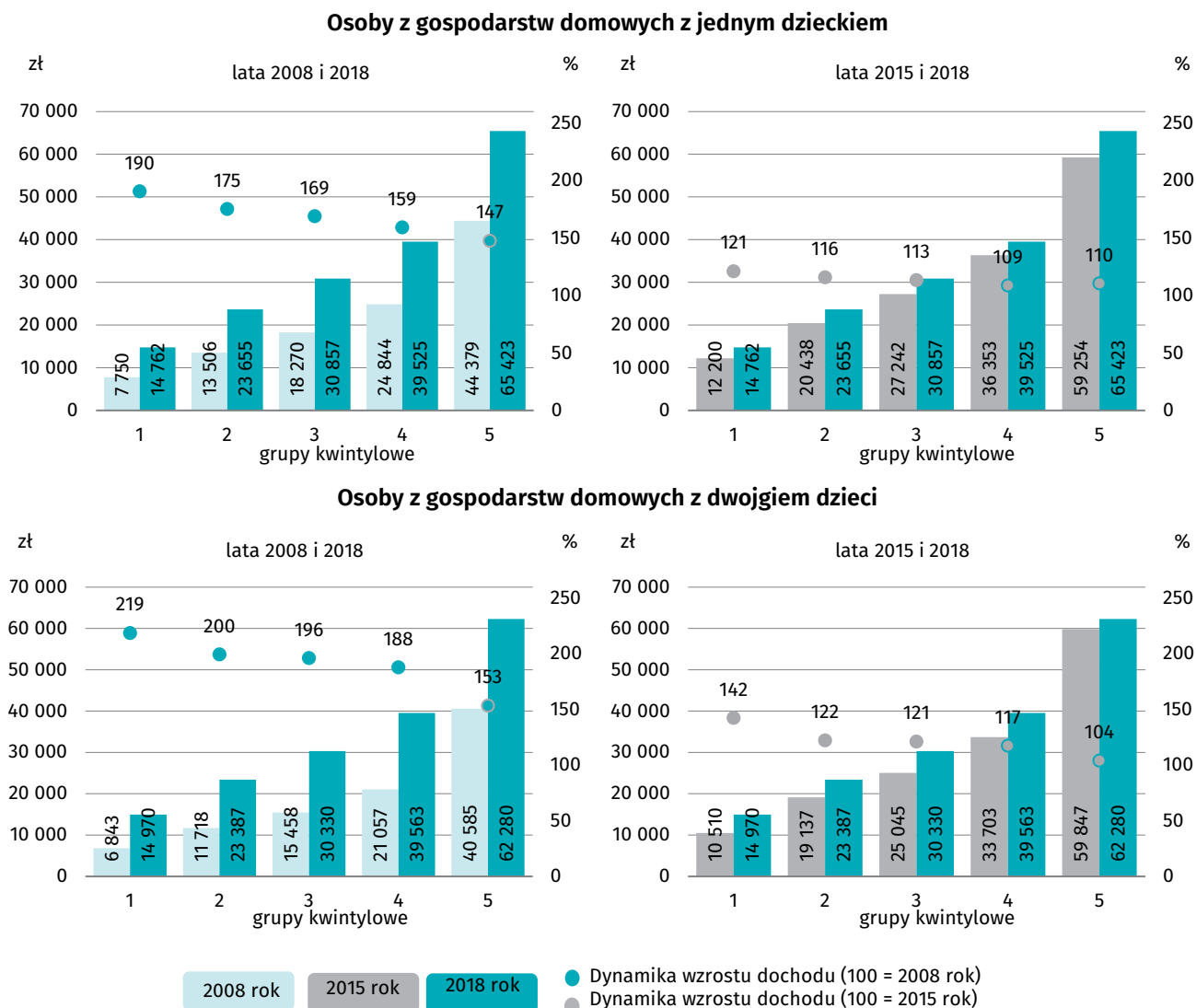
2008 rok
2015 rok
2018 rok
● Dynamika wzrostu dochodu (100 = 2008 rok)
 ● Dynamika wzrostu dochodu (100 = 2015 rok)

Sytuacja dochodowa osób z dziećmi na utrzymaniu w 2018 r. nie była jednak jednorodna. Wśród nich najlepszą sytuacją dochodową we wszystkich grupach kwintylowych charakteryzowały się osoby z gospodarstw z jednym dzieckiem. Najniższymi dochodami dysponowali natomiast samotni rodzice z dziećmi. Osoby z gospodarstw domowych z jednym dzieckiem z pierwszej grupy kwintylowej dysponowały w 2018 r. średnim dochodem w kwocie 14 762 zł (wzrost 90,0% w stosunku od dochodu z 2008 roku i o 21,0% od dochodu w 2015 roku), natomiast osoby z gospodarstw samotnych rodziców w wysokości 11 405 zł (wzrost o 110,0% w stosunku do roku 2008 i o 72,0% do 2015 roku). Dysproporcje te wzrastały wraz z kolejną grupą kwintylową. W V grupie kwintylowej przeciętny dochód osób z gospodarstw z jednym dzieckiem był wyższy od dochodu osób z gospodarstw samotnych rodziców o ok. 57,0%.

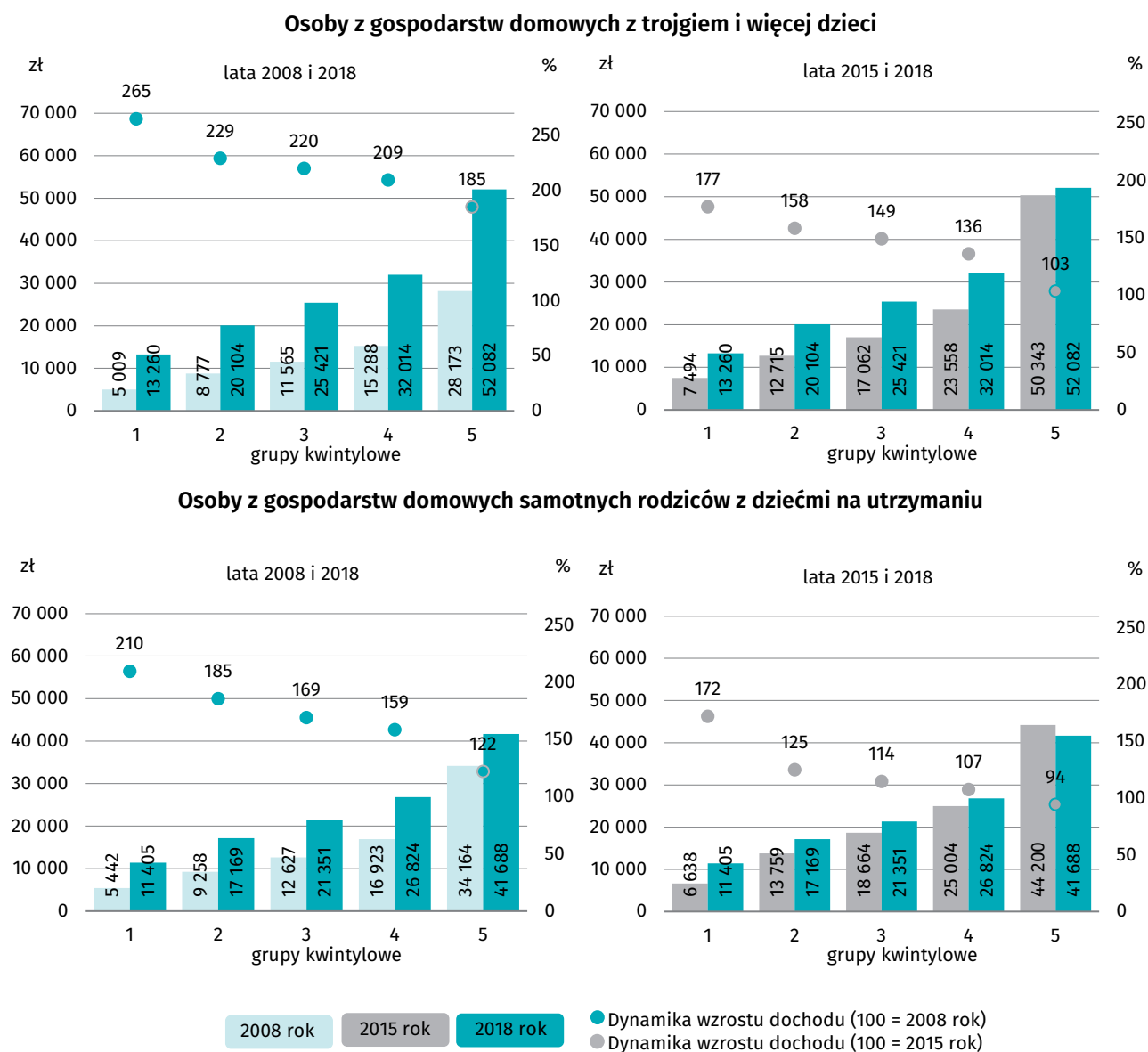
Mimo opisanych dysproporcji, należy wskazać na fakt, iż w najuboższej zbiorowości (samotnych rodziców) wystąpiła między 2008 a 2018 rokiem wysoka dynamika wzrostu dochodu do dyspozycji w I grupie kwintylowej był to wzrost o 72,0 %. Wraz z kolejną grupą kwintylową wzrost był coraz niższy, aż do wartości 22,0% w V grupie.

Wśród osób z gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu były jeszcze dwie zbiorowości, których dynamika wzrostu dochodów w okresie od 2008 roku do 2018 przekroczyła 200,0% w I grupie kwintylowej, tj. gospodarstwa z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu (265,0% co spowodowało wzrost dochodu z 5 009 zł w 2008 roku do 13 260 zł w 2018 roku) i z dwojgiem dzieci na utrzymaniu (219,0% i wzrost z 6 843 zł do 14 970 zł).

Wykres 23. Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla osób z typów gospodarstw domowych z dziećmi w latach 2008, 2015 i 2018

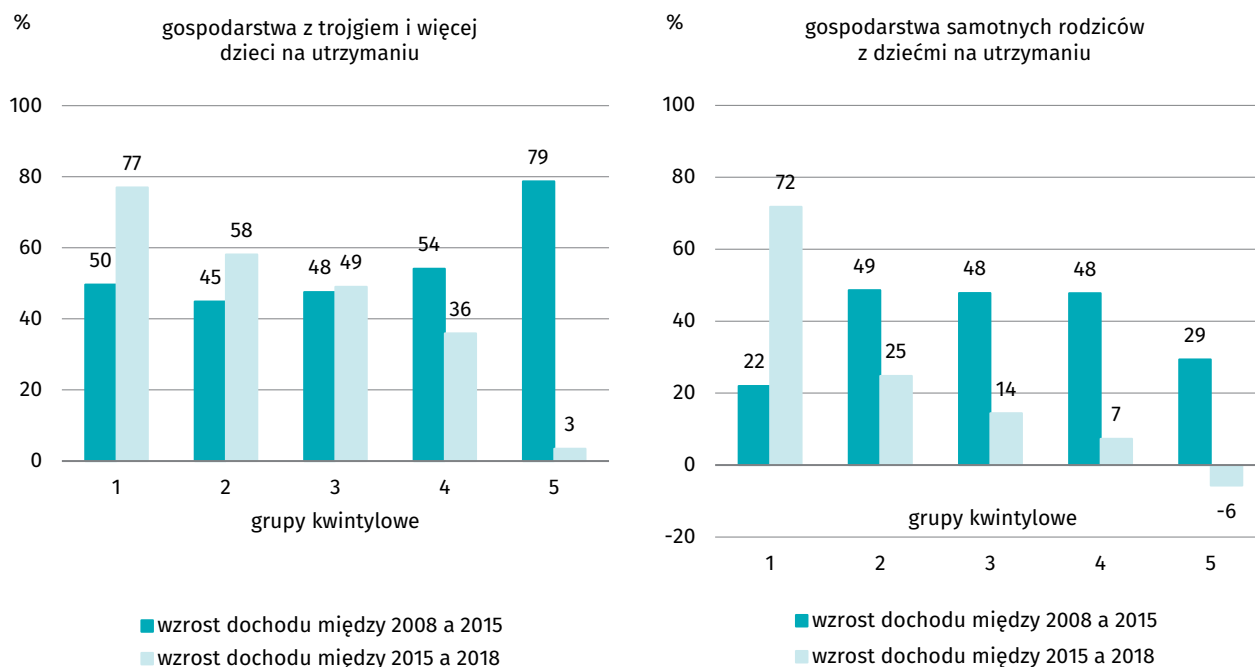

Wykres 23. Przeciętny dochód do dyspozycji według grup kwintylowych dla osób z typów gospodarstw domowych z dziećmi w latach 2008, 2015 i 2018 (cd.)

Porównując dynamikę wzrostu dochodu dwóch uboższych typów gospodarstw domowych z dziećmi, tj. z przynajmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu oraz samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu, należy zauważyć, że w latach 2008 i 2015 w przypadku pierwszego typu gospodarstw najszybciej wzrastał dochód osób najuboższych (V grupa kwintylowa). Wśród rodziców samotnie wychowujących dzieci znacznie szybciej rosły średnie dochody w grupach od II do IV grupy kwintylowej. Zmieniła się sytuacja w ostatnim z analizowanych okresie, tj. między 2015 i 2018 rokiem. W obu typach gospodarstw domowych w tym okresie najbardziej wzrosły dochody najuboższych osób (I grupa kwintylowa), natomiast w nieznacznym stopniu osób najuboższych (w przypadku gospodarstw rodziców z przynajmniej trojgiem dzieci wzrost o 3,0%) lub nawet spadły (w przypadku samotnych rodziców spadek o 6,0%).

Wykres 24. Wzrost przeciętnego dochodu do dyspozycji w wybranych typach gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu w latach 2008 i 2018

Analizując dochody zbiorowości osób należących do trzech podstawowych typów gospodarstw domowych²⁷ według grup kwintylowych, można zauważyć, że w 2018 roku do I grupy (tj. o najniższych dochodach) należało najwięcej bo prawie 40,0 % osób tworzących gospodarstwa jednoosobowe oraz z gospodarstw samotnych rodziców. Dochody z dwóch pierwszych grup kwintylowych w 2018 r. uzyskiwało ponad 62,0% tych osób. Tylko 13,2% osób z gospodarstw jednoosobowych oraz 8,0% z gospodarstw samotnych rodziców uzyskiwało dochody z V grupy kwintylowej.

W 2008 r. dochody z dwóch pierwszych grup kwintylowych uzyskiwało łącznie ok. 63,0% zbiorowości osób z gospodarstw rodziców z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu. Powyżej połowę populacji mieszczącą się w dwóch pierwszych grupach kwintylowych charakteryzowały się również zbiorowości osób z gospodarstw samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu (ok. 56,0% osób uzyskiwało najniższe dochody) oraz gospodarstw jednoosobowych (ponad 50,0%). W 2015 roku we wszystkich trzech typach wymienionych gospodarstw odsetki te wzrosły (o 2,0 p. proc. w gospodarstwach z co najmniej trojgiem dzieci oraz o 3,5 p. proc. w gospodarstwach jednoosobowych) lub pozostały na podobnym poziomie (gospodarstwa domowe samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu). W 2018 roku nastąpiły dalsze wzrosty populacji osób o najniższych dochodach (I i II grupa kwintylowa) u osób tworzących gospodarstwa domowe samotnych rodziców (do 63,4%) oraz jednoosobowe (do 62,2%). Znaczna poprawa nastąpiła w dochodach osób z gospodarstw rodziców z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu (spadek odsetka osób z dochodami z I i II grupy kwintylowej do 46,7%).

Niemal połowa osób z gospodarstw wieloosobowych bez dzieci na utrzymaniu w 2008 roku uzyskiwała dochody do dyspozycji z dwóch najwyższych grup kwintylowych (ok. 49,0%). W 2015 roku odsetek osób tej zbiorowości spadł do 45,8% i w kolejnym analizowanym roku pozostał na podobnym poziomie.

Ponad połowę populacji z gospodarstw rodziców z jednym dzieckiem na utrzymaniu w 2008 roku stanowiły osoby z dochodami z IV lub V grupy kwintylowej. Odsetek ten wzrósł jeszcze w 2015 roku do 52,9% i spadł dopiero w 2018 roku (do 48,0%).

²⁷ Rozłącznie gospodarstwa jednoosobowe, (wieloosobowe) gospodarstwa bez dzieci na utrzymaniu, gospodarstwa z dziećmi na utrzymaniu (ogółem).

Natomiast stałym wzrostem osób o najwyższych dochodach w omawianych latach charakteryzowały się gospodarstwa rodziców z dwojgiem dzieci na utrzymaniu (w 2008 roku: 38,7%, w 2015 roku: 45,6% i w 2018 roku: 47,3%).

Tablica 9. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według typu gospodarstwa domowego w latach 2015 i 2018

Wyszczególnienie		Grupy kwintylowe									
		1		2		3		4		5	
		2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Osoby w gospodarstwach domowych	jednoosobowych	26,5	38,6	27,3	23,5	17,3	13,3	14,1	11,4	14,7	13,2
	bez dzieci na utrzymaniu	14,9	17,7	17,8	17,4	21,4	19,0	22,3	22,4	23,5	23,6
	z dziećmi na utrzymaniu ogółem	23,3	18,7	20,6	21,4	19,3	21,9	19,0	19,5	17,8	18,5
	z jednym dzieckiem	14,9	15,8	15,2	18,1	17,1	18,1	22,4	21,3	30,5	26,8
	z dwojgiem dzieci	17,3	16,0	17,9	18,5	19,1	18,2	19,8	19,7	25,8	27,6
	z trojgiem i więcej dzieci	39,4	23,1	25,7	23,7	10,4	22,4	10,8	18,7	13,7	12,1
	samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu	32,6	38,9	23,8	24,5	15,0	19,4	19,6	9,2	9,0	8,0

Tablica 10. Udział osób należących do danej grupy kwintylowej dla całej Polski według typu gospodarstwa domowego w latach 2008 i 2018

Wyszczególnienie		Grupy kwintylowe									
		1		2		3		4		5	
		2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
Osoby w gospodarstwach domowych	jednoosobowych	25,1	38,6	25,3	23,5	19,9	13,3	15,2	11,4	14,5	13,2
	bez dzieci na utrzymaniu	12,5	17,7	17,1	17,4	21,1	19,0	23,5	22,4	25,8	23,6
	z dziećmi na utrzymaniu ogółem	23,4	18,7	20,9	21,4	19,4	21,9	18,7	19,5	17,6	18,5
	z jednym dzieckiem	16,1	15,8	15,2	18,1	17,8	18,1	20,4	21,3	30,5	26,8
	z dwojgiem dzieci	21,0	16,0	20,9	18,5	19,4	18,2	17,2	19,7	21,5	27,6
	z trojgiem i więcej dzieci	39,6	23,1	23,6	23,7	17,1	22,4	11,6	18,7	8,1	12,1
	samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu	35,1	38,9	20,9	24,5	18,0	19,4	12,2	9,2	13,8	8,0

3.4. Miary zróżnicowania i koncentracji

Analizując trzy główne zbiorowości osób wg typu gospodarstwa domowego²⁸, najwyższym współczynnikiem Giniego, a tym samym najwyższym zróżnicowaniem dochodów w 2018 r. charakteryzowała się grupa osób tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe (32,9). Dwie pozostałe zbiorowości uzyskały niższe wartości tego współczynnika (osoby z gospodarstw bez dzieci na utrzymaniu: 28,0 oraz osoby z gospodarstw z dziećmi na utrzymaniu ogółem: 26,3).

W dwóch z trzech zbiorowości wystąpił w stosunku do 2008 r. spadek zróżnicowania dochodów do dyspozycji, przy czym najwyższy dla osób z gospodarstw z dziećmi (z 32,7 w 2008 roku do 26,3 w 2018 roku). Wartość współczynnika Giniego dla osób z jednoosobowych gospodarstw domowych pozostała na tym samym poziomie²⁹.

Omówione powyżej zmiany w zróżnicowaniu dochodów do dyspozycji osób według trzech głównych typów gospodarstw domowych obserwuje również wskaźnik zróżnicowania kwintylowego (S80/S20).

W 2018 r. największym zróżnicowaniem charakteryzowały się dochody osób z gospodarstw z jednym dzieckiem na utrzymaniu (współczynnik Giniego: 28,8; S80/S20: 4,4). Najmniejsze wystąpiło wśród osób z gospodarstw samotnych rodziców (współczynnik Giniego: 25,0; S80/S20: 3,5).

W stosunku do 2008 roku we wszystkich gospodarstwach z dziećmi na utrzymaniu odnotowano spadek zróżnicowania dochodu do dyspozycji.

Największy spadek wystąpił wśród dochodów osób z gospodarstw domowych samotnych rodziców (spadek współczynnika Giniego z 36,1 w 2008 r. do 25,0 w 2018 r.; S80/S20 odpowiednio z 6,2 do 3,5). W zbiorowości o najwyższym zróżnicowaniu dochodowym, tj. osób z gospodarstw domowych gdzie na utrzymaniu pozostawało jedno dziecko, spadek był najniższy (współczynnik Giniego spadł z 33,4 w 2008 r. do 28,8 w 2018 r.; S80/S20 odpowiednio z 5,7 do 4,4).

Tablica 11. Porównanie miar zróżnicowania dochodu do dyspozycji według typu gospodarstwa domowego w latach 2008, 2015 i 2018

Miary zróżnicowania dochodów	Rok badania	Osoby w gospodarstwach domowych						
		jednoosobowych	bez dzieci na utrzymaniu	z dziećmi na utrzymaniu ogółem	z jednym dzieckiem	z dwojgiem dzieci	z trojgiem i więcej dzieci	samotnych rodziców z dziećmi na utrzymaniu
Współczynnik Giniego	2008	32,3	29,6	32,7	33,4	34,5	33,3	36,1
	2015	32,1	29,7	30,7	30,1	32,7	37,4	34,4
	2018	32,9	28,0	26,3	28,8	27,8	26,9	25,0
S80/S20	2008	4,9	4,5	5,3	5,7	5,8	5,6	6,2
	2015	5,1	4,6	4,9	4,9	5,7	6,7	6,7
	2018	5,4	4,4	3,8	4,4	4,2	4,0	3,5

²⁸ Rozłączenie gospodarstwa jednoosobowe, (wieloosobowe) gospodarstwa bez dzieci na utrzymaniu, gospodarstwa z dziećmi na utrzymaniu (ogółem).

²⁹ Różnice nieistotne statystycznie.

DOCHODY KRAJÓW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2008 – 2018

Europejskie badanie dochodów i warunków życia (EU-SILC) dzięki wspólnej metodologii stosowanej w 28 krajach Unii Europejskiej umożliwia porównanie sytuacji ekonomicznej osób żyjących w gospodarstwach domowych w Polsce i w pozostałych krajach członkowskich.

Podrozdział ten kontynuuje analizę zmian zachodzących w przeciętnym rocznym dochodzie ekwiwalentnym do dyspozycji na osobę³⁰ w Polsce. Jednak tłem dla dochodu w Polsce są dochody, które w okresie 2008 – 2018 uzyskali mieszkańcy pozostałych krajów Wspólnoty.

Dochód ten wyliczony został na podstawie danych z badania realizowanego w 2018 roku, ale odnosi się do roku poprzedzającego badanie, tj. od stycznia do grudnia 2017 r. Do analizy zmian w dochodzie do dyspozycji jako rok odniesienia przyjęto 2008³¹ oraz 2015³². Natomiast wyjątkowo dla Chorwacji nie był to rok 2008 lecz 2010 ze względu na późniejsze przystąpienie do Unii Europejskiej i dostępność szeregu czasowego od 2010 roku.

W celu umożliwienia porównań wysokości dochodów w poszczególnych krajach Unii Europejskiej posłużono się dochodem do dyspozycji w tzw. jednostce PPS³³.

Wykorzystane do opracowania dane pochodzą z bazy danych Eurostatu: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>, która zawiera dane przekazane przez poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej.

1. Dochód do dyspozycji

Dochód do dyspozycji w PPS dla Polski w 2018 roku wyniósł 12 952 i było to 20 miejsce wśród 28 krajów UE. Polska jako jeden z 15 krajów charakteryzowała się dochodem poniżej przeciętnej w UE, a różnica do niej wyniosła ponad 6,5 tys. PPS. Niższym dochodem do dyspozycji charakteryzowało się 6 krajów byłego bloku wschodniego (Słowacja, Łotwa, Chorwacja, Bułgaria, Węgry, Rumunia) oraz Grecja i Portugalia. Między dochodem do dyspozycji z najzamożniejszego kraju tj. Luksemburga a dochodem osób mieszkających w Polsce różnica wyniosła ponad 25 tys. PPS.

Wśród sąsiadów Polski będących w UE³⁴, najwyższym dochodem do dyspozycji charakteryzowały się Niemcy (nieomal o 12 tys. PPS wyższym niż w Polsce) a następnie Czesi (o 1,8 tys. PPS). Na podobnym jak w Polsce poziomie był dochód Litwinów i nieco niższy na Słowacji (o 1,9 tys. PPS).

Żaden z krajów byłego bloku wschodniego³⁵, które wstąpiły do Unii Europejskiej w 2004 r. lub później, nie charakteryzował się dochodem powyżej średniej w UE. Polska wśród tych krajów miała w 2018 r. piąty co do wysokości dochód do dyspozycji (po Słowenii: 16,8 tys. PPS; Estonii: 15,0 tys. PPS, Czechach: 14,8 tys. PPS i Litwie: 13,0 PPS). Dochodem poniżej 10 tys. PPS dysponowali mieszkańcy: Węgier (9,7 tys. PPS), Bułgarii (9,3 tys. PPS), oraz Rumunii (7,3 tys. PPS).

Czołówkę krajów z najwyższym dochodem do dyspozycji w roku 2018 stanowiło 11 krajów „starej” Unii³⁶ (Luksemburg, Austria, Niemcy, Dania, Niderlandy, Francja, Belgia, Irlandia, Finlandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo). Dochody do dyspozycji w pozostałych krajach tej grupy plasowały się poniżej średniej dla UE (Włochy, Hiszpania, Portugalia, Grecja). Analiza tej grupy krajów wskazuje na duże rozpiętości w dochodach. Między krajem o najniższym (Grecja) i najwyższym (Luksemburg) dochodzie różnica wynosi 27,5 tys. PPS (oznacza to, że mieszkańiec

³⁰ Analiza dotyczy w całości przeciętnego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji na osobę. W celu uproszczenia opisu w dalszej części analizy wprowadzony został skrót: dochód do dyspozycji.

³¹ Rok odniesienia dla Strategii Europa 2020. Cel w obszarze ubóstwa: zmniejszenie liczby ludzi ubogich dzięki uchronieniu przed ubóstwem lub wykluczeniem co najmniej 20 milionów Europejczyków.

³² 2015 rok jest okresem odniesienia dla realizacji celów przyjętych w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Cel w obszarze ubóstwa: wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie.

³³ PPS (Purchasing Power Standard) – Standard Siły Nabywczej oznacza wspólną umowną jednostkę walutową stosowaną w Unii Europejskiej do przeliczeń zagregowanych danych ekonomicznych dla potrzeb porównań przestrzennych, w taki sposób, aby wyeliminować różnice w poziomach cen między państwami członkowskimi.

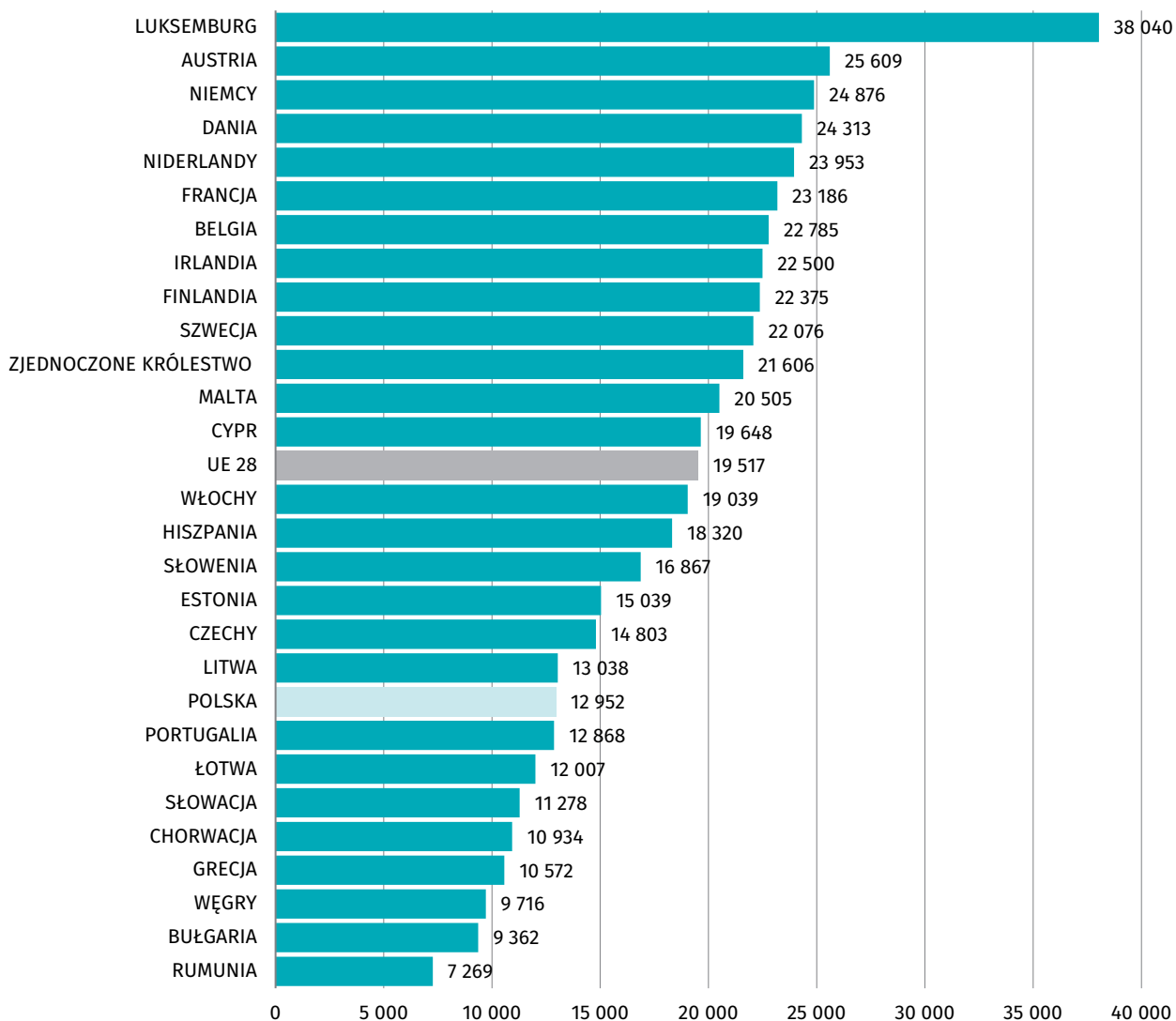
³⁴ Grupę tę stanowią: Niemcy, Czechy, Słowacja i Litwa.

³⁵ Kraje byłego bloku wschodniego obecnie będące w UE: Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry.

³⁶ Kraje „starej” Unii: Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Niderlandy, Portugalia, Szwecja, Włochy, Zjednoczone Królestwo.

Luksemburga dysponuje średnio ponad trzykrotnym dochodem mieszkańca Grecji). Zauważalna jest również znaczna dysproporcja w przeciętnym dochodzie do dyspozycji w dwóch krajach „starej” Unii o najwyższym dochodzie, tj. różnica między dochodem mieszkańców Luksemburga oraz Austrii wynosi 12,4 tys. PPS.

Wykres 25. Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS dla 28 krajów członkowskich UE w 2018 r.

Uwaga: Dane pochodzą z badania EU-SILC 2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

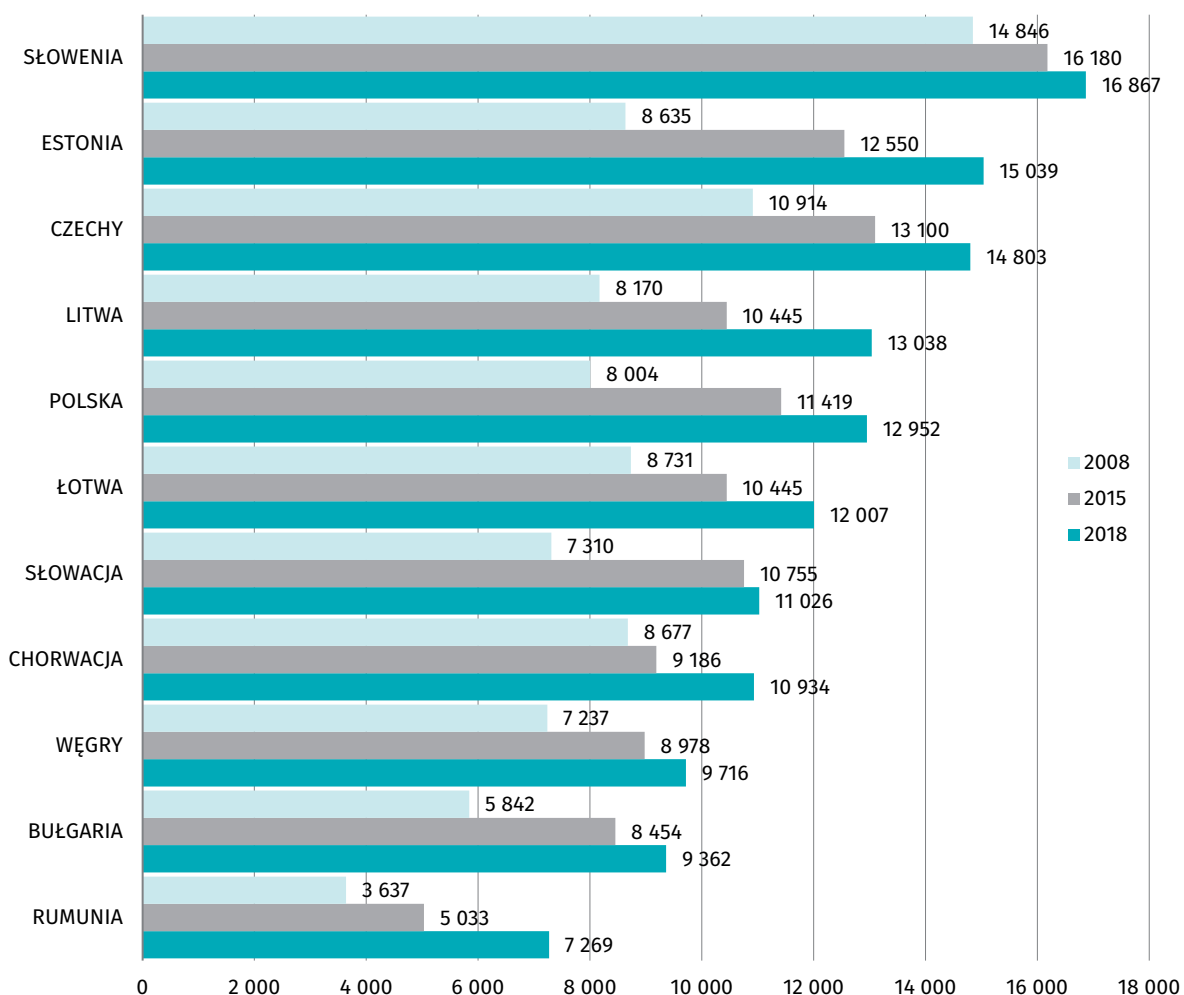
Między rokiem 2008 a 2018 odnotowano spadek dochodu do dyspozycji dla 3 krajów (Grecja, Zjednoczone Królestwo, Cypr) w tym najwyższy dla Grecji (o 3,7 tys. PPS). Polska nie tylko znalazła się w czołówce tych krajów (piąte miejsce po Luksemburgu – wzrost o 7,1 tys. PPS, Estonii – 6,4 tys. PPS, Malcie – 5,7 tys. PPS, Danii – 5,4 tys. PPS) z przyrostem w wysokości 4,9 tys. PPS w stosunku do 2008 r.

Inaczej przedstawia się sytuacja w stosunku do 2015 roku. W tym okresie wśród 28 krajów UE nie odnotowano żadnych znaczących spadków średniego dochodu do dyspozycji. Natomiast najwyższy wzrost dotyczył Luksemburga (o 5,1 tys. PPS). Wzrost dla Polski był czternastym z kolei (o 1,5 tys. PPS).

Kraje postkomunistyczne w różnym tempie próbują osiągnąć poziom przeciętnego dochodu do dyspozycji dla Unii, ale każdy z nich w stosunku do 2008 r. odnotował wyraźny wzrost. Liderką wśród nich była w 2018 roku Estonia, w której dochód mieszkańców od 2008 do 2018 roku wzrósł o 6,4 tys. PPS. Następną z kolei wzrost w tej grupie krajów osiągnęła Polska (4,9 tys. PPS). Najniższy wzrost odnotowano w Słowenii³⁷ (2,0 tys. PPS) i Chorwacji (2,3 tys. PPS).

W okresie między 2015 i 2018 rokiem najwyższy wzrost średniego dochodu do dyspozycji odnotowano na Litwie (o 2,6 tys. PPS) oraz w Estonii (o 2,5 tys. PPS). Krajami w których dochody w tym okresie wzrastały zdecydowanie wolniej były: Bułgaria (wzrost o 0,9 tys. PPS), Węgry (wzrost o 0,7 tys. PPS), Słowenia (wzrost o 0,7 tys. PPS), Słowacja (wzrost o 0,3 tys. PPS). Polska osiągnęła wzrost o 1,5 tys. PPS (podobnie jak Łotwa) i plasowała się pośrodku rankingu krajów postkomunistycznych.

Wykres 26. Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

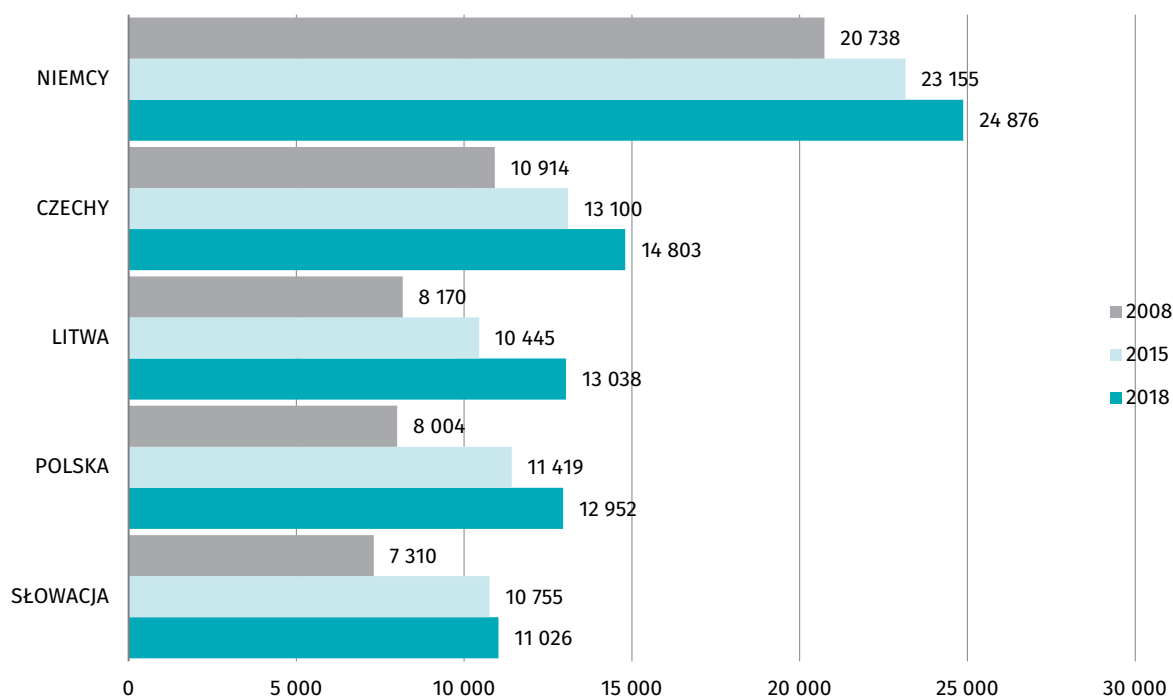
³⁷ Słowenia w 2008 roku osiągnęła najwyższy dochód do dyspozycji spośród państw byłego bloku wschodniego (14 846 PPS). Dochód Czech (następnego co do wysokości dochodu kraju) stanowił w 2008 roku 74% dochodu Słowenii.

Wśród krajów sąsiadujących z Polską należących do Unii Europejskiej, wzrost średniego dochodu do dyspozycji między 2008 i 2018 rokiem powyżej 4 tys. PPS uzyskała Polska (o 4,1 tys. PPS), Czechy (4,9 tys. PPS) oraz Słowacja (o 4,8 tys. PPS).

W ostatnich latach (między 2015 i 2018 rokiem) wśród krajów sąsiadujących z Polską średni dochód najszybciej rósł w Słowacji (2,6 tys. PPS). Polska uzyskała podobny wzrost do Litwy (o 1,7 tys. PPS) a nieco niższy dotyczył Czechów (wzrost o 1,5 tys. PPS).

W obu omawianych przedziałach czasowych najniższym wzrostem średniego dochodu do dyspozycji wśród sąsiadów Polski, charakteryzowali się Niemcy (wzrost o 3,7 tys. PPS między 2008 a 2018 rokiem oraz o 0,3 tys. PPS między 2015 i 2018 rokiem). Jednak w dalszym ciągu różnica między średnim dochodem do dyspozycji w Niemczech oraz w Czechach (drugim co do wysokości sąsiadującym z Polska państwem w UE) wynosi ponad 10 tys. PPS.

Wykres 27. Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018

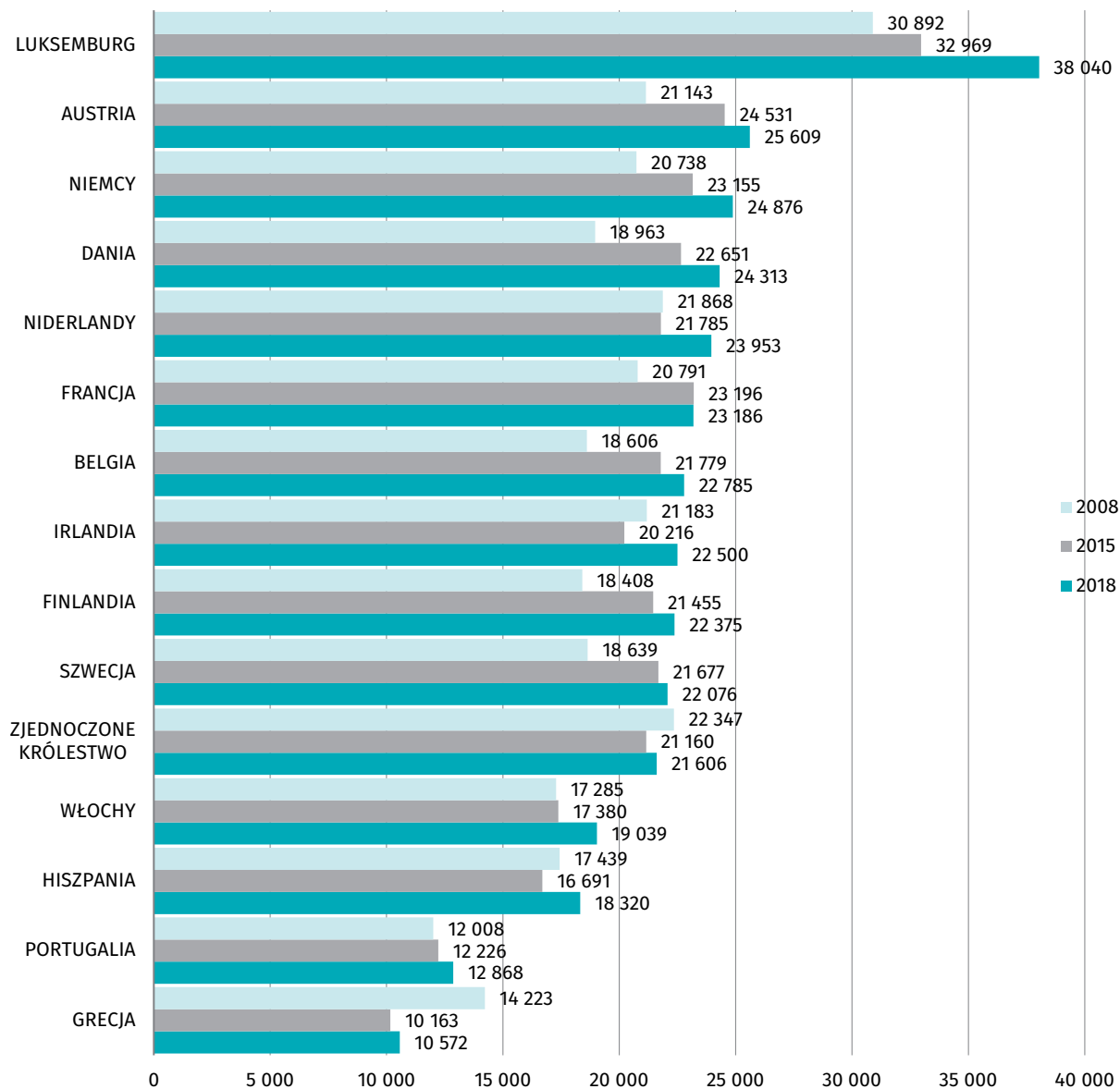

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Analizując różnice w przeciętnym dochodzie do dyspozycji między 2008 i 2018 rokiem w grupie państw „starej” Unii należy stwierdzić, iż wystąpiło duże zróżnicowanie w zmianach poziomu tych dochodów. W dwóch z piętnastu krajów nastąpił spadek dochodu (nieznaczny w Zjednoczonym Królestwie: – 0,7 tys. PPS i dużo wyższy w Grecji: – 3,7 tys. PPS). Najwyższy wzrost dochodu w analizowanych latach osiągnęły: Luksemburg (7,1 tys. PPS) oraz Dania (5,4 tys. PPS), a najniższy Irlandia (wzrost o 0,3 tys. PPS) oraz Hiszpania i Portugalia (o 0,8 tys. PPS każdy z tych krajów).

Między 2015 i 2018 rokiem najstabilniej rósł średni dochód do dyspozycji: we Francji (pozostał na podobnym poziomie), Szwecji i Grecji (wzrost o 0,4 tys. PPS), Zjednoczonym Królestwie (wzrost o 0,5 tys. PPS) oraz Portugalii (wzrost o 0,6 tys. PPS). Wśród państw „starej” Unii, najwyższy wzrost również w tym okresie odnotowano w Luksemburgu (o 5,1 tys. PPS).

Wykres 28. Wysokość dochodu do dyspozycji w PPS wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

2. Zróżnicowanie dochodu do dyspozycji

Przeciętna wartość wskaźnika zróżnicowania kwintylowego dochodu do dyspozycji dla 28 krajów w 2018 roku wyniosła 5,2. Dla 18 krajów, w tym Polski wskaźnik ten był niższy od tej wartości (od najniższego w Słowacji – 3,0 do 5,1 w Niemczech i Estonii). Portugalia miała wskaźnik tej samej wartości co przeciętna. Najwyższym zróżnicowaniem dochodów charakteryzowała się Bułgaria (7,7) przy jednoczesnym niskim średnim dochodzie do dyspozycji wyrażonym w PPS (9,3 tys.).

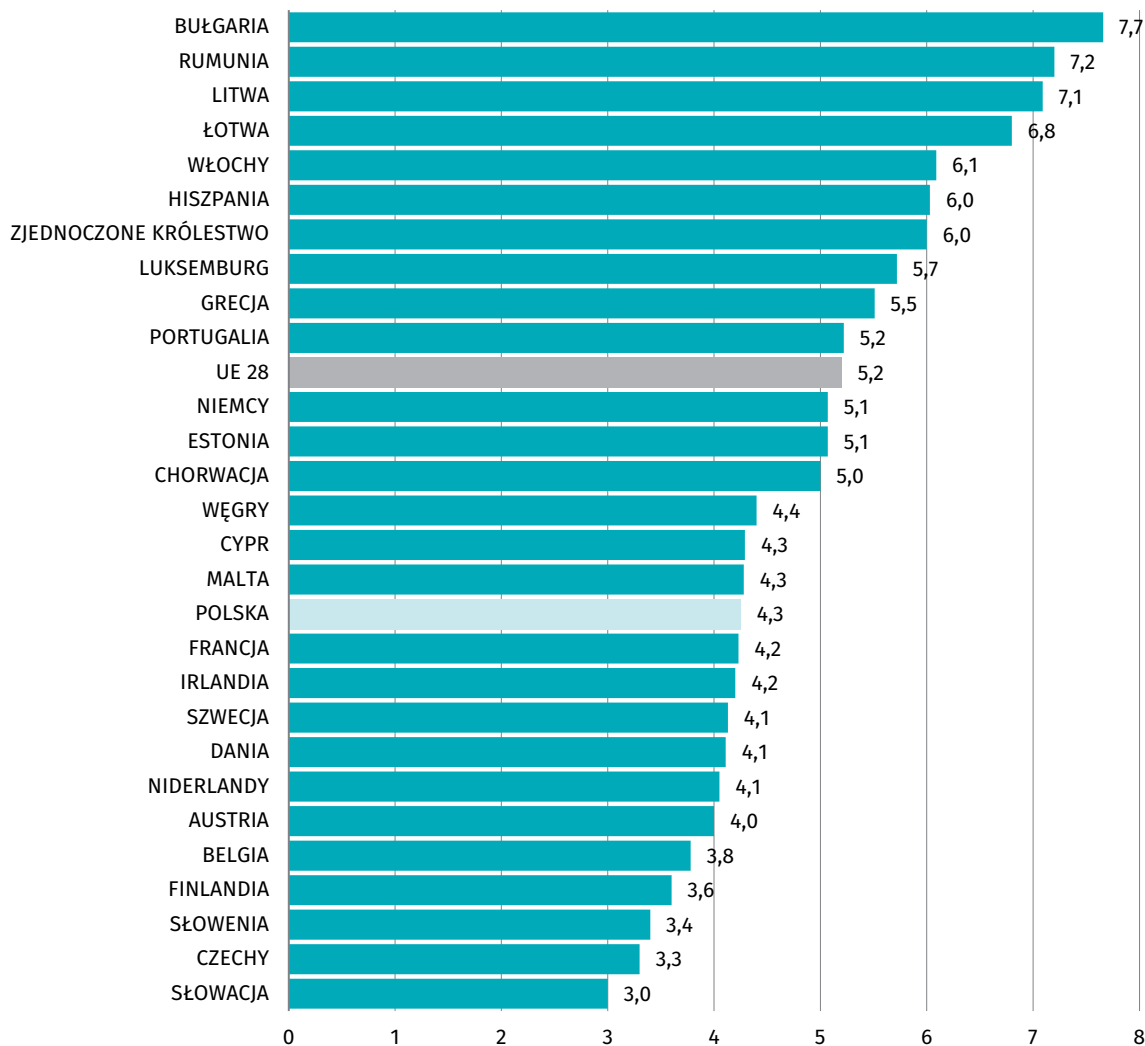
Wśród sąsiadów Polski najwyższym zróżnicowaniem dochodów charakteryzowała się Litwa (7,1). Czechy i Słowacja uzyskały podobną wartość wskaźnika (odpowiednio: 3,3 i 3,5) i były to wskaźniki należące do najniższych w UE.

Dochody w Polsce w 2018 roku charakteryzowały się podobnym zróżnicowaniem co dochody naszych zachodnich sąsiadów (Polska – 4,3 a Niemcy – 4,8).

Największa rozpiętość tego wskaźnika charakteryzowała w 2018 roku kraje byłego bloku wschodniego (od 3,4 w Czechach do 7,3 na Łotwie). Nieco mniejszym kraje „starej” Unii (od 3,6 w Finlandii do 6,1 we Włoszech).

Polska w badaniu z 2018 roku osiągnęła wartość wskaźnika zróżnicowania kwintylowego, na poziomie znacznie poniżej średniej UE.

Wykres 29. Wskaźnik zróżnicowania kwintylowego S80/S20 dla 28 krajów członkowskich UE w 2018 r.

Uwaga: Dane pochodzą z badania EU-SILC 2018.

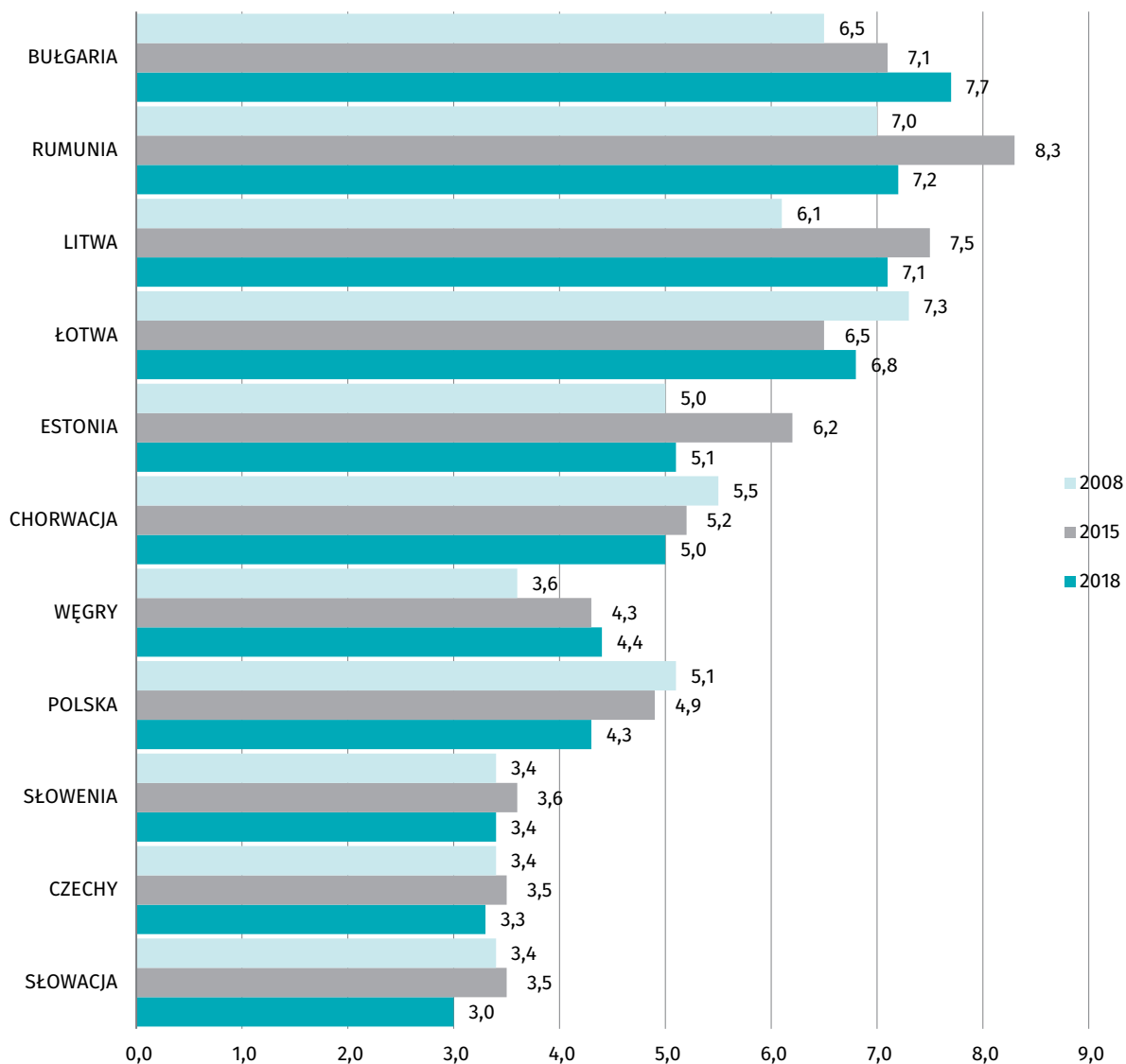
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Wśród krajów byłego bloku wschodniego najmniejszymi nierównościami średniego dochodu do dyspozycji wyrażonych za pomocą wskaźnika zróżnicowania kwintylowego charakteryzowały się: Słowacja, Czechy i Słowenia. Wśród tych krajów wartość tego wskaźnika zmieniała się istotnie tylko w Słowacji.

Dwa kraje w obu okresach (tj. między 2008 i 2018 rokiem oraz 2015 i 2018 rokiem) odnotowały istotne spadki wartości wskaźnika zróżnicowania kwintylowego: Polska (spadek odpowiednio: 0,8 i 0,6) oraz Chorwacja (spadek odpowiednio: 0,5 i 0,2) oraz jeden kraj ze wzrostami w obu okresach: Bułgaria (wzrost odpowiednio: 1,2 i 0,6).

Między 2008 i 2015 rokiem w trzech państwach bloku wschodniego wystąpił znaczący wzrost nierówności w dochodzie do dyspozycji: na Litwie (wzrost o 1,4), w Rumunii (o 1,3) i Estonii (o 1,2). W następnym okresie (między 2015 i 2018 rokiem) w dwóch ostatnich krajach wartość wskaźnika zróżnicowania kwintylowego wróciła do poziomu z 2008 roku. W przypadku Litwy spadek nie był aż tak duży by zniwelować poprzedni wzrost.

Wykres 30. Wskaźnik zróżnicowania kwintylowego S80/S20 dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018

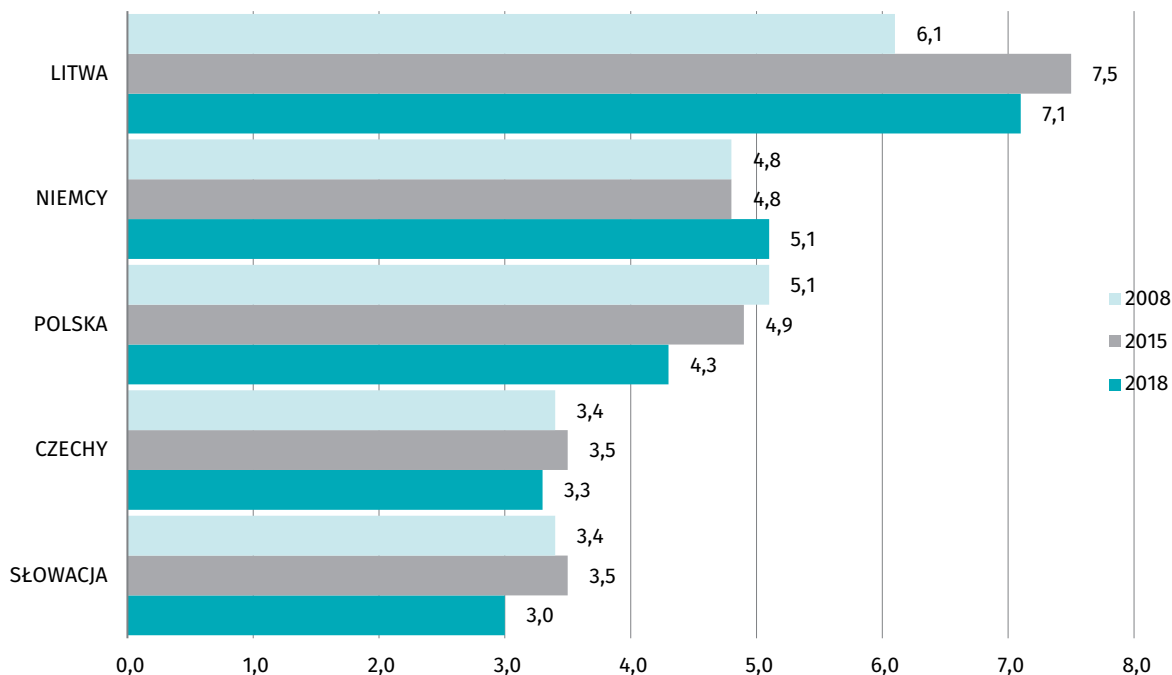

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Wśród krajów sąsiadujących z Polską będących jednocześnie w Unii Europejskiej najwyższym zróżnicowaniem średniego dochodu do dyspozycji wyrażonym wskaźnikiem zróżnicowania kwintylowego charakteryzowała się Litwa. W każdym analizowanym roku wartość tego wskaźnika była w tym kraju najwyższa. Najmniejsze zróżnicowanie występowało w średnim dochodzie do dyspozycji na Słowacji i w Czechach.

W Polsce zróżnicowanie w średnich dochodach do dyspozycji można porównać do poziomu zachodniego sąsiada. Jednak wartość wskaźnika dla Niemiec oscyluje między 4,8 (w 2008 i 2015 roku) i 5,1 (dla 2018 roku). W przypadku Polski wartość wskaźnika sukcesywnie spada (5,1 w 2008 roku; 4,9 w 2015 i 4,3 dla 2018 roku).

Wykres 31. Wskaźnik zróżnicowania kwintylowego S80/S20 wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018

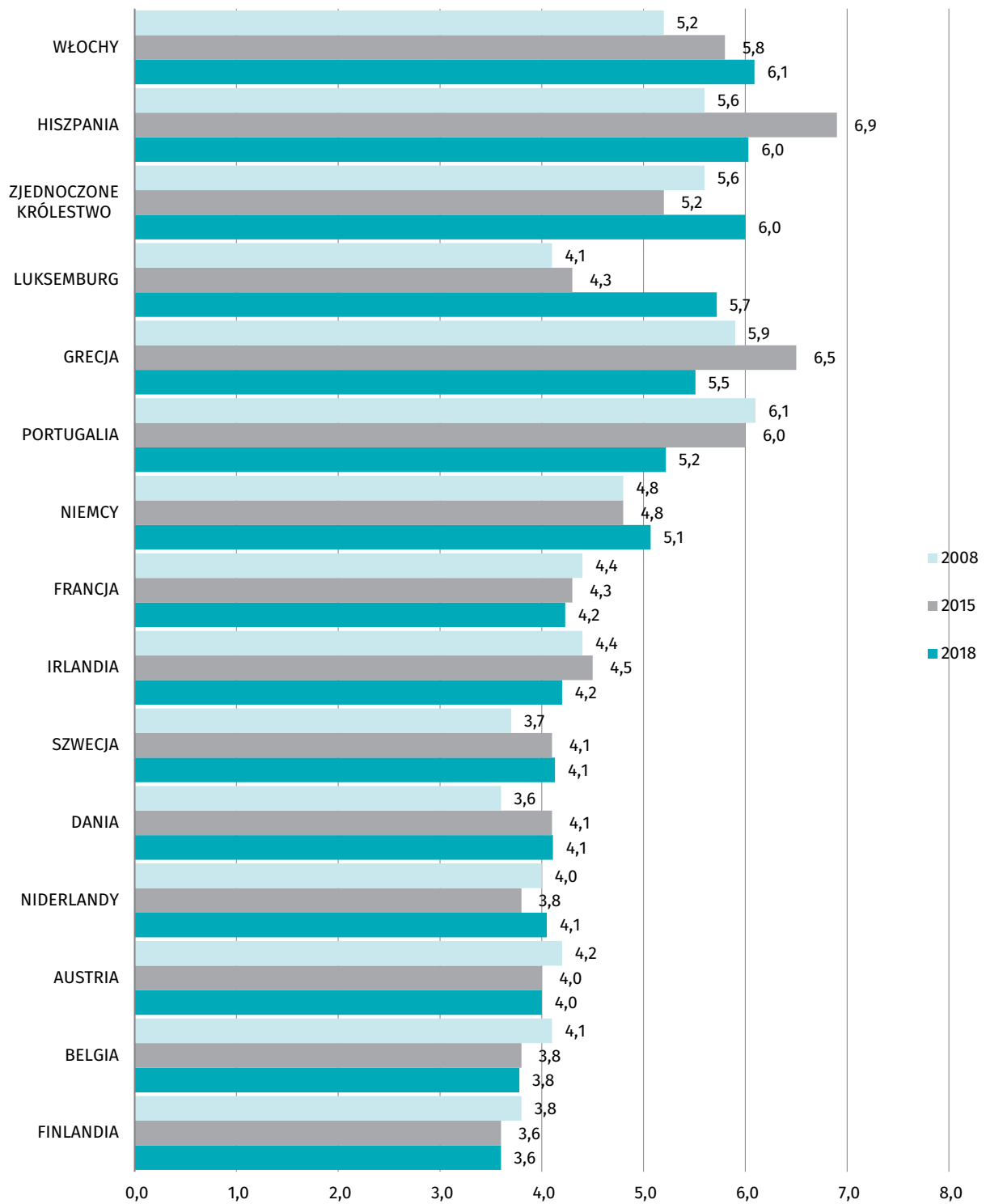
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

W części krajów „starej” Unii w analizowanych okresach nie odnotowano znaczących zmian. Wśród tych krajów są: Austria, Irlandia, Finlandia i Francja³⁸. Najwyższy wzrost wartości wskaźnika zróżnicowania kwintylowego a tym samym wzrost nierówności w średnim dochodzie do dyspozycji odnotowano w Luksemburgu (między 2008 i 2018 rokiem wzrost o 1,6). Należy też podkreślić, że wzrost najsilniej wystąpił w okresie między 2015 i 2018 rokiem (wzrost o 1,4). W 2018 roku Luksemburg uzyskał wartość wskaźnika zróżnicowania kwintylowego dochodu do dyspozycji bliską wartości 6,0 charakteryzującą takie kraje jak Włochy i Hiszpania.

Wśród krajów „starej” Unii, w grupie krajów położonych na południu Europy (Włochy, Hiszpania, Portugalia, Grecja), charakteryzujących się z jednej strony najniższymi dochodami wyrażonymi w PPS a także wysokimi wskaźnikami zróżnicowania dochodów, należy zauważyć zmiany we wskaźniku zróżnicowania kwintylowego w Portugalii. W okresie między 2015 i 2018 rokiem wskaźnik ten spadł o 0,8 i był to najwyższy spadek tego wskaźnika nie tylko dla krajów Europy położonych na południu ale i krajów „starej” Unii.

³⁸ Różnice w wartościach wskaźnika zróżnicowania kwintylowego między latami: 2008 i 2018 oraz 2015 i 2018 były nieistotne statystycznie.

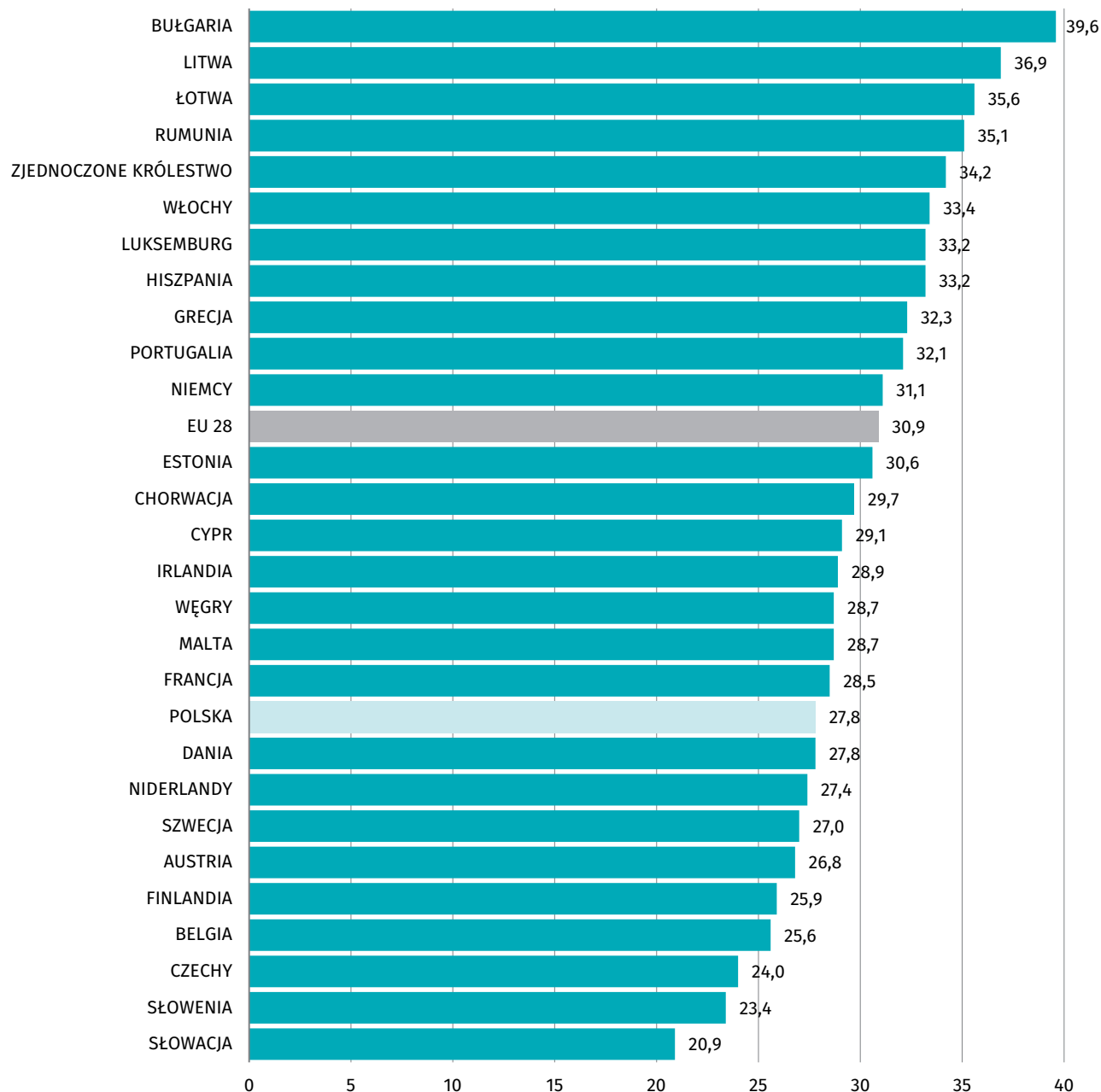
Wykres 32. Wskaźnik zróżnicowania kwintylogowego S80/S20 wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Średnia wartość współczynnika Giniego dla 28 krajów wyniosła w 2018 r. 30,9. Polska w 2018 r. była w grupie 17 krajów, w których opisywany współczynnik był niższy od średniej wartości dla Unii i wśród 12 krajów, w których ten współczynnik spadł w stosunku do wartości z roku 2008³⁹. Był, to również najwyższy spadek wartości współczynnika Giniego, a więc i nierówności dochodowych, wśród państw członkowskich UE.

Wykres 33. Współczynnik Giniego dla 28 krajów UE w 2018 r.

Uwaga: Dane pochodzą z badania EU-SILC 2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

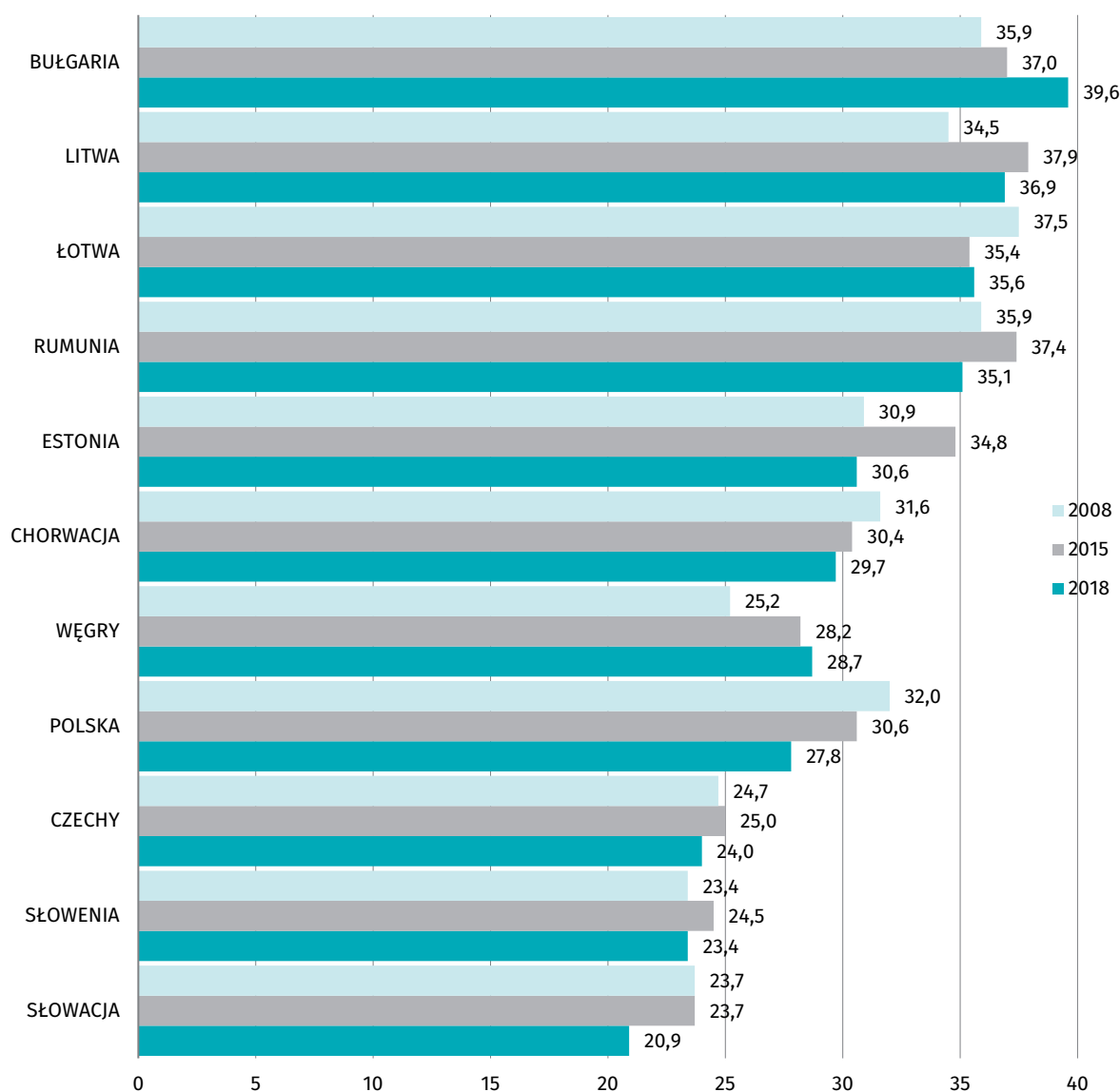
³⁹ Pozostałe spadki wartości wskaźnika nieistotne statystycznie.

Wśród krajów byłego bloku wschodniego najniższym współczynnikiem Giniego w 2018 roku charakteryzowały się dochody na Słowacji (20,9) a najwyższym w Bułgarii (39,6). Polska w 2018 roku znalazła się wśród tych krajów na czwartym miejscu pod względem niskiego zróżnicowania dochodowego, co oznacza poprawę zarówno w stosunku do 2008 roku (siódme miejsce) jak i 2015 roku (szóste miejsce).

W stosunku do 2008 roku w trzech krajach byłego bloku wschodniego nastąpił wzrost współczynnika Giniego wskazując na zwiększenie nierówności w dochodach do dyspozycji, tj. w Bułgarii (wzrost o 3,7), na Węgrzech (wzrost o 3,5) i na Litwie (wzrost o 2,4). Istotne spadki tego wskaźnika w omawianym okresie (między 2008 i 2018 rokiem) dotyczyły: Polski (spadek o 4,2), Słowacji (spadek o 2,8), Chorwacji i Łotwy (w obu krajach spadek o 1,9).

W późniejszym okresie (w latach 2015 i 2018) krajem z istotnym wzrostem nierówności dochodowych wyrażonych współczynnikiem Giniego była również Bułgaria (wzrost o 2,6). Dalsze spadki omawianego miernika wystąpiły w siedmiu krajach, jednak największe w Estonii (spadek o 4,2), Polsce i Słowacji (spadek w obu krajach o 2,8) oraz Rumunii (spadek o 2,3).

Wykres 34. Współczynnik Giniego dla krajów byłego bloku wschodniego dla lat 2008, 2015 i 2018

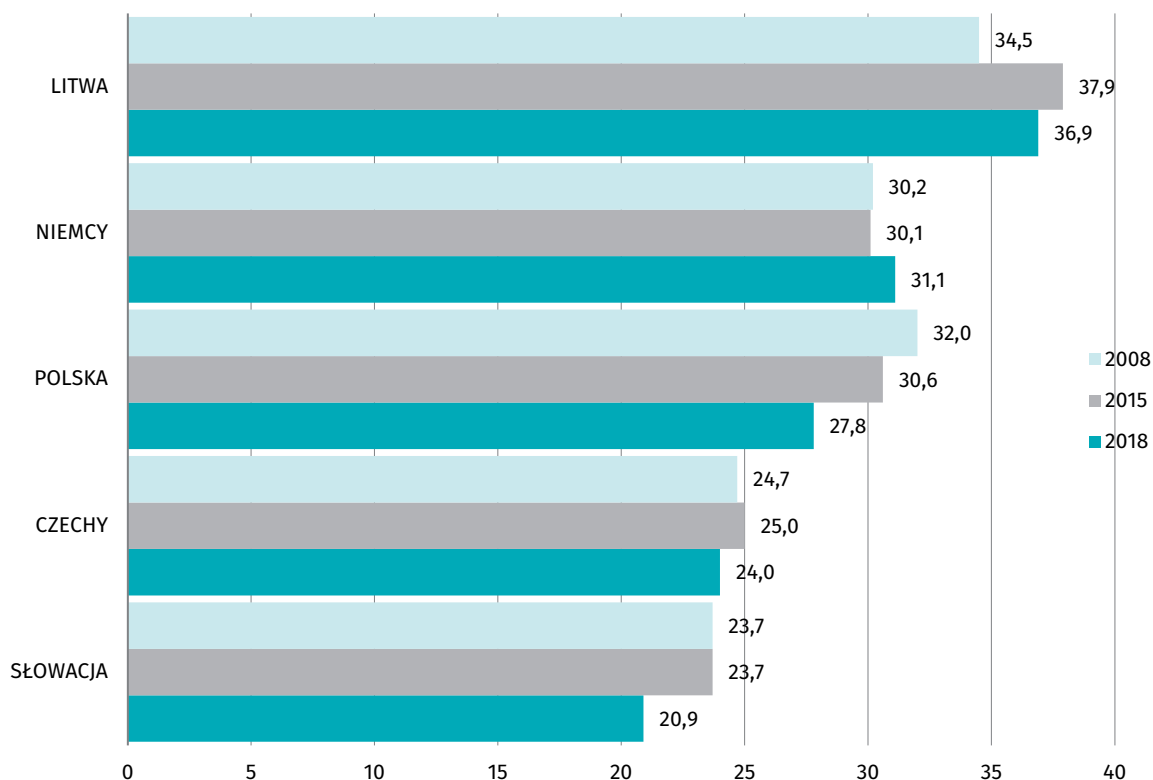
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Największe zróżnicowanie dochodów do dyspozycji wśród krajów graniczących z Polską będących w UE wystąpiło na Litwie (36,9), a najniższe na Słowacji (20,9). Współczynnik Giniego dla Polski był o 3,3 niższy od wartości dla dochodów w Niemczech (Polska – 27,8; Niemcy – 31,1).

Między 2008 a 2018 rokiem nierówności dochodowe pogłębiły się na Litwie (wzrost współczynnika Giniego o 2,4) i w znacznie mniejszym stopniu w Niemczech (wzrost o 0,9). W Polsce i wśród jej pozostałych sąsiadów będących w UE nierówności w tym okresie malały (od 4,2 w Polsce do 0,7 w Czechach).

Nierówności dochodu do dyspozycji w okresie między 2015 i 2018 rokiem wśród sąsiadów Polski należących do UE wzrosły jedynie w Niemczech (wzrost współczynnika Giniego o 1,0). W pozostałych krajach w tym w Polsce odnotowano spadki tych nierówności (w Polsce i na Słowacji nastąpił spadek współczynnika Giniego o 2,8 a w Czechach i na Litwie o 1,0).

Wykres 35. Współczynnik Giniego wśród krajów UE sąsiadujących z Polską dla lat 2008, 2015 i 2018

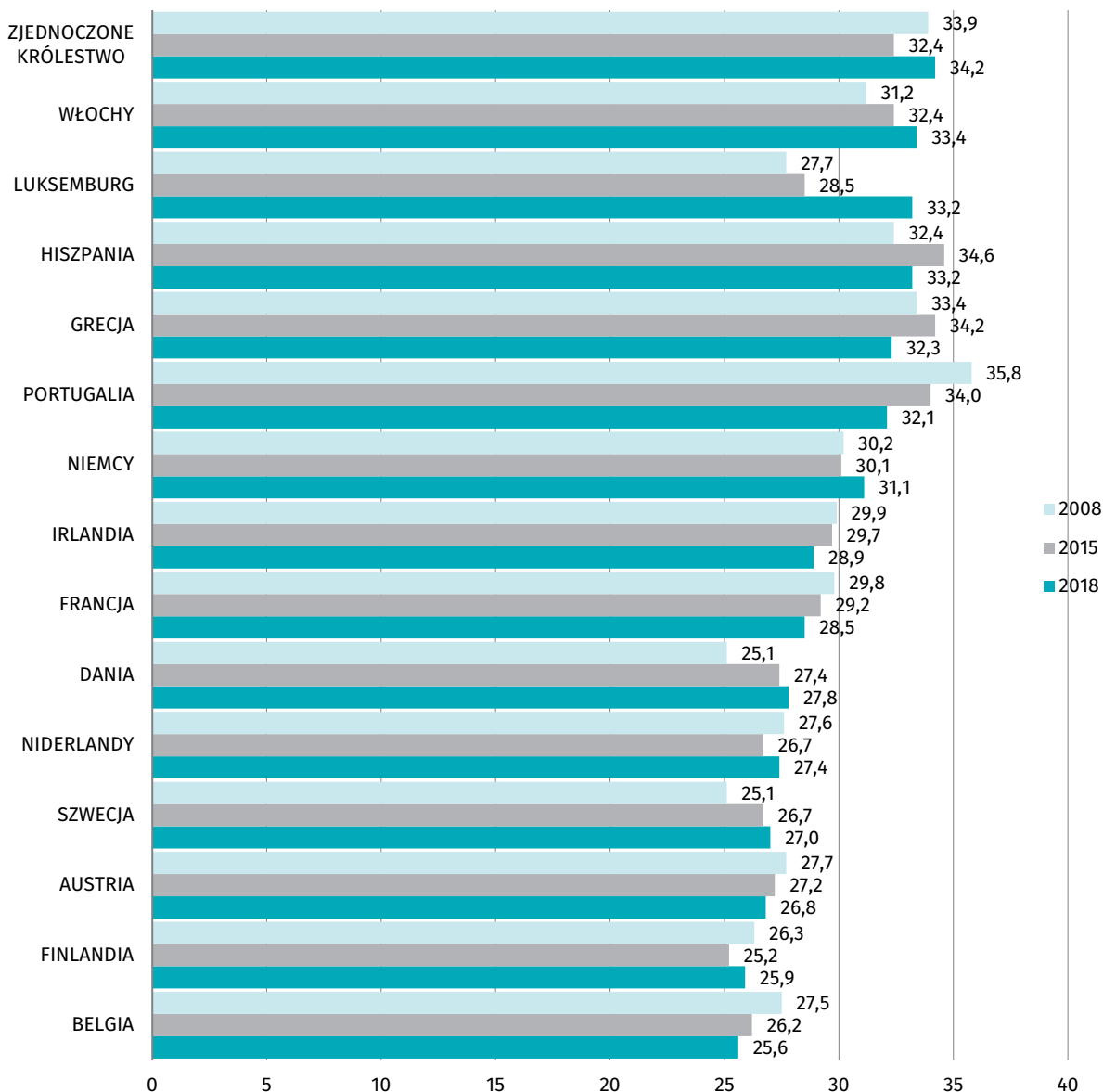
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

Na 15 krajów „starej” Unii, 8 z nich w 2018 roku uzyskało współczynnik Giniego niższy od średniej unijnej (30,9). Wśród krajów z wyższym niż przeciętne w UE zróżnicowaniem dochodów znalazł się ten z najwyższym dochodem: Luksemburg (38 tys. PPS; współczynnik Giniego: 33,2). Kraje południowej Europy borykające się z problemami społeczno-ekonomicznymi, znalazły się w czołówce krajów „starej” Unii z wysokim wskaźnikiem zróżnicowania dochodowego (współczynnik Giniego: Włochy – 33,4; Hiszpania – 33,2; Grecja – 32,3; Portugalia – 32,1). Jednak w 2018 roku liderem w tej grupie krajów była Zjednoczone Królestwo (34,2).

W okresie między 2008 i 2018 rokiem największy wzrost współczynnika Giniego w krajach „starej” Unii wystąpił w Luksemburgu (o 5,5). Kolejnym krajem była Dania ale tu wzrost był znacznie niższy (o 2,7). Zmniejszenie rozwarstwienia dochodu do dyspozycji w omawianym okresie wystąpiło w sześciu krajach „starej” Unii. Najwyższy spadek wartości współczynnika Giniego odnotowano w Portugalii (o 3,7).

Pogłębiające się rozwarstwienie dochodów w Luksemburgu potwierdza również wzrost (o 4,7) współczynnika Giniego dla tego kraju w okresie między 2015 i 2018 rokiem. W trzech krajach południowej Europy odnotowano w tym okresie największe spadki wartości współczynnika Giniego (w Grecji i Portugalii o 1,9 oraz w Hiszpanii o 1,4) wśród krajów „starej” Unii.

Wykres 36. Współczynnik Giniego wśród krajów „starej” UE dla lat 2008, 2015 i 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Eurostat (wartości obowiązujące na 03.12.2019 r.)

3. Podsumowanie

Mieszkańcy Polski w 2018 roku dysponowali dwudziestym co do wielkości rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji w UE (12 952 PPS).

W Polsce między 2008 i 2018 rokiem nastąpił istotny wzrost tego dochodu:

- w stosunku do 2008 roku był to piąty co do wartości wzrost w UE (o 4,9 tys. PPS przy najwyższym w Luksemburgu – o 7,1 tys. PPS);
- w stosunku do 2015 roku był to już tylko czternasty wzrost w UE (o 1,5 tys. PPS i podobnie jak poprzednio najwyższy wzrost dotyczył dochodu w Luksemburgu – o 5,0 tys. PPS);

Stopniowo malały nierówności dochodowe w Polsce, wyrażone współczynnikiem zróżnicowania kwintylnowego S80/S20:

- od 2008 roku wartość współczynnika spadła z 5,1 do 4,3 w 2018 roku (był to pierwszy co do wielkości spadek wśród 28 krajów UE), tę samą wartość różnicy (0,9) uzyskała Portugalia;
- między 2015 a 2018 rokiem wartość wskaźnika również obniżała się (z 4,9 w 2015 roku do 4,3 w 2018) i osiągnęła siódmy co do wartości spadek wśród 28 krajów Unii.

Współczynnik Giniego potwierdza zmniejszanie się rozwarstwienia dochodowego w Polsce:

- w 2018 roku osiągnął wartość 27,8 w stosunku do wartości 32,0 w 2008 roku – był to największy spadek wśród 28 krajów UE;
- spadek w stosunku do 2015 roku był zdecydowanie niższy (wyniósł 2,8) i był to trzeci z kolei spadek wartości współczynnika Giniego po Cyprze (4,5) i Estonii (4,2).

DOBROBYT SUBIEKTYWNY⁴⁰

W ostatnich latach można zaobserwować wzrost zainteresowania wskaźnikami opisującymi jakość życia, zarówno w Polsce jak i w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Wskaźniki zadowolenia z różnych aspektów życia osobistego i społecznego, zaufania do innych osób i samopoczucia psychicznego stanowią ważny element monitorowania sytuacji społecznej.

W odpowiedzi na to zainteresowanie, do badania EU-SILC w roku 2013 i 2018 zostały dołączone pytania modułowe dotyczące tych zagadnień. Dzięki temu możliwa stała się analiza zmian jakie zaszły między tymi latami. Wszystkie opisane wskaźniki w tym rozdziale dotyczą subiektywnej oceny wyrażonej przez respondentów.

1. Zadowolenie z życia (wybrane aspekty)⁴¹

Satysfakcja z życia obejmuje wiele aspektów, w tym. m.in. sytuację finansową, relacje z ludźmi, zadowolenie z aktualnej pracy, czasu poświęcanego na wykonywanie ulubionych czynności.

W badaniu EU-SILC mieszkańcy Polski dodatkowo oceniali zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc. W tym przypadku, w ocenie zadowolenia, osoby brały pod uwagę wszystkie te aspekty, które dla nich osobiście były istotne.

Zarówno w 2013 jak i w 2018 roku większość osób pozytywnie określiła swoje zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc. Nastąpił znaczący wzrost odsetka osób zadowolonych – o blisko 10 p. proc. (wzrost z 71 % w 2013 r. do ponad 80% w 2018 r.) przy jednoczesnym spadku odsetka osób średnio zadowolonych (o 7 p. proc.).

Analizując wybrane aspekty życia, poziom zadowolenia z każdego z nich był bardzo zróżnicowany.

Największe zróżnicowanie i jednocześnie najniższe oceny odnotowano w odniesieniu do sytuacji finansowej gospodarstwa domowego. W roku 2013 swoje zadowolenie wyraziło około 43% osób, a w roku 2018 było to już blisko 53%. Równocześnie warto zauważyć, iż po 5 latach nastąpił spadek odsetka osób niezadowolonych o 8 p. proc.

W obu okresach mieszkańcy Polski najlepiej oceniali relacje z innymi ludźmi. Odsetek osób zadowolonych w roku 2013 wyniósł 81%, zaś w 2018 wzrósł do 85%. W ciągu 5 lat odsetek osób średnio zadowolonych obniżył się o 3 p. proc. przy jednoczesnym wzroście o 4 p. proc. odsetka osób zadowolonych.

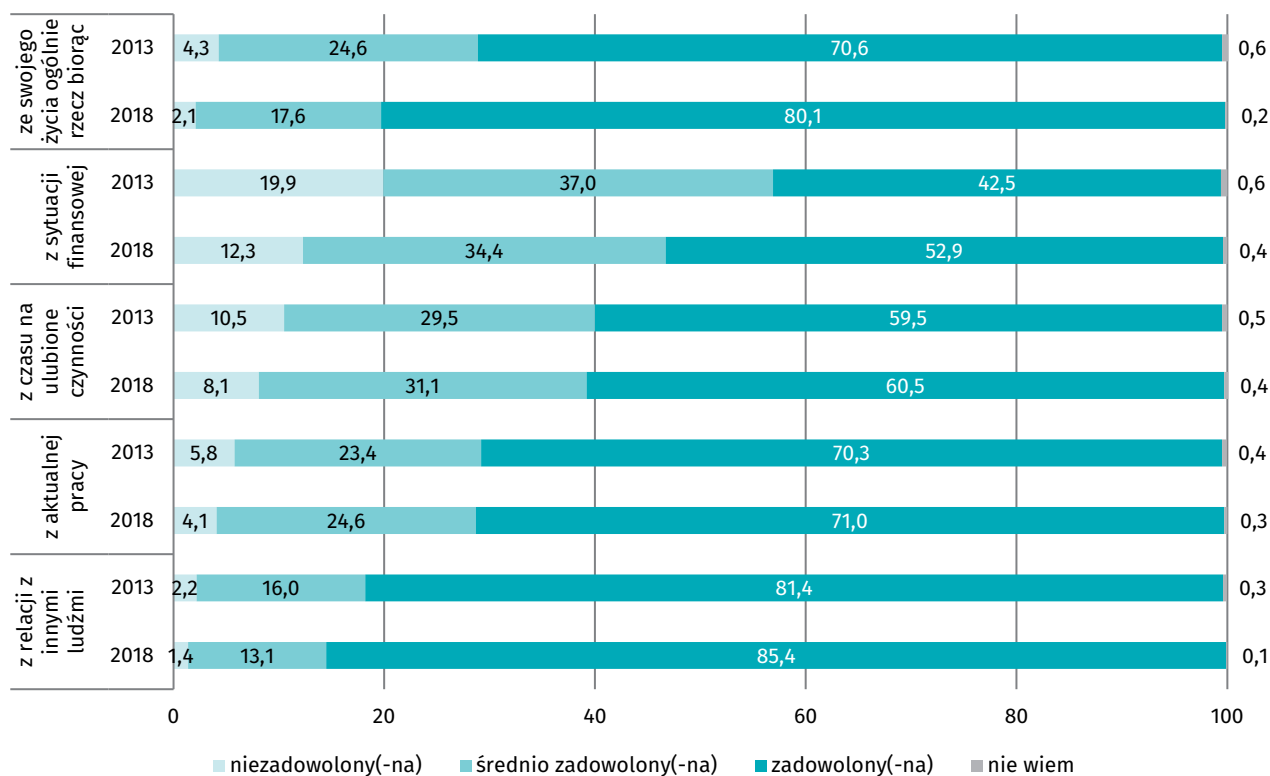
W obu latach na podobnym poziomie oceniono zadowolenie ze swojej pracy. W roku 2013 zadowolonych ze swojej pracy było 70 % osób, zaś średnio zadowolonych 23%. W roku 2018 oba te wskaźniki pozostały na podobnym poziomie.

W ocenie zadowolenia z czasu poświęconego na ulubione czynności na poziomie ogólnym nie wystąpiły zmiany. W obu latach 6 osób na 10 zadeklarowało swoje zadowolenie, natomiast 3 osoby na 10 były średnio zadowolone.

⁴⁰ Dane dotyczą osób w wieku 16 lat i więcej.

⁴¹ Zastosowano grupowanie odpowiedzi opisane w części metodologicznej publikacji str. 242.

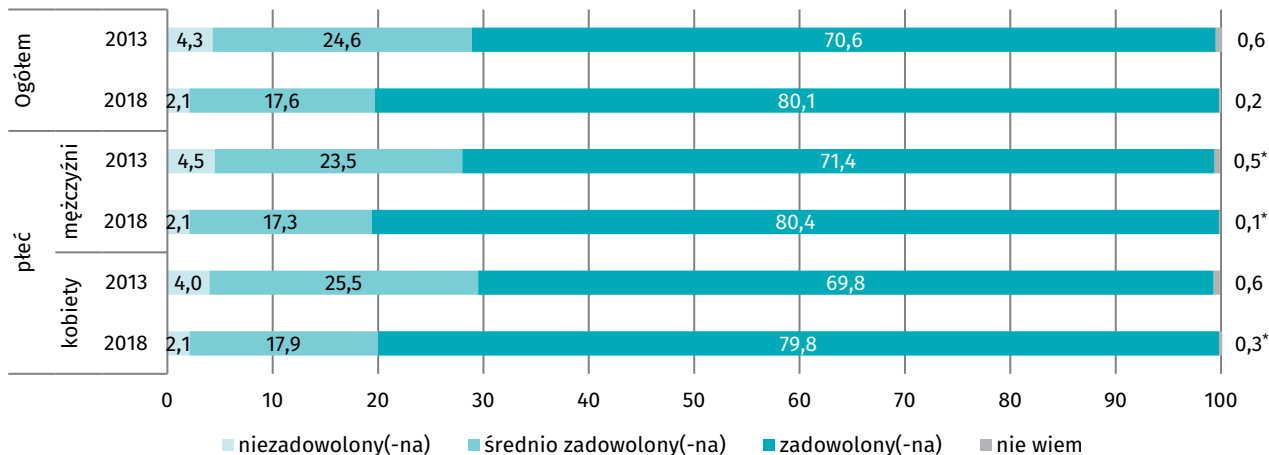
Wykres 37. Poziom zadowolenia z wybranych aspektów życia w latach 2013 i 2018

1.1. Zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc

Kobiety i mężczyźni w ogólnej ocenie zadowolenia z życia w obu okresach odniesienia wyrazili zbieżne opinie. W roku 2013 około 70% kobiet i mężczyzn zadeklarowało swoje zadowolenie, w roku 2018 nastąpił wzrost liczby osób zadowolonych do 80% (dla obu płci). Jednocześnie wraz ze wzrostem odsetka osób zadowolonych, spadł odsetek osób średnio zadowolonych (o około 6 p. proc. w przypadku mężczyzn i około 8 p. proc. dla kobiet).

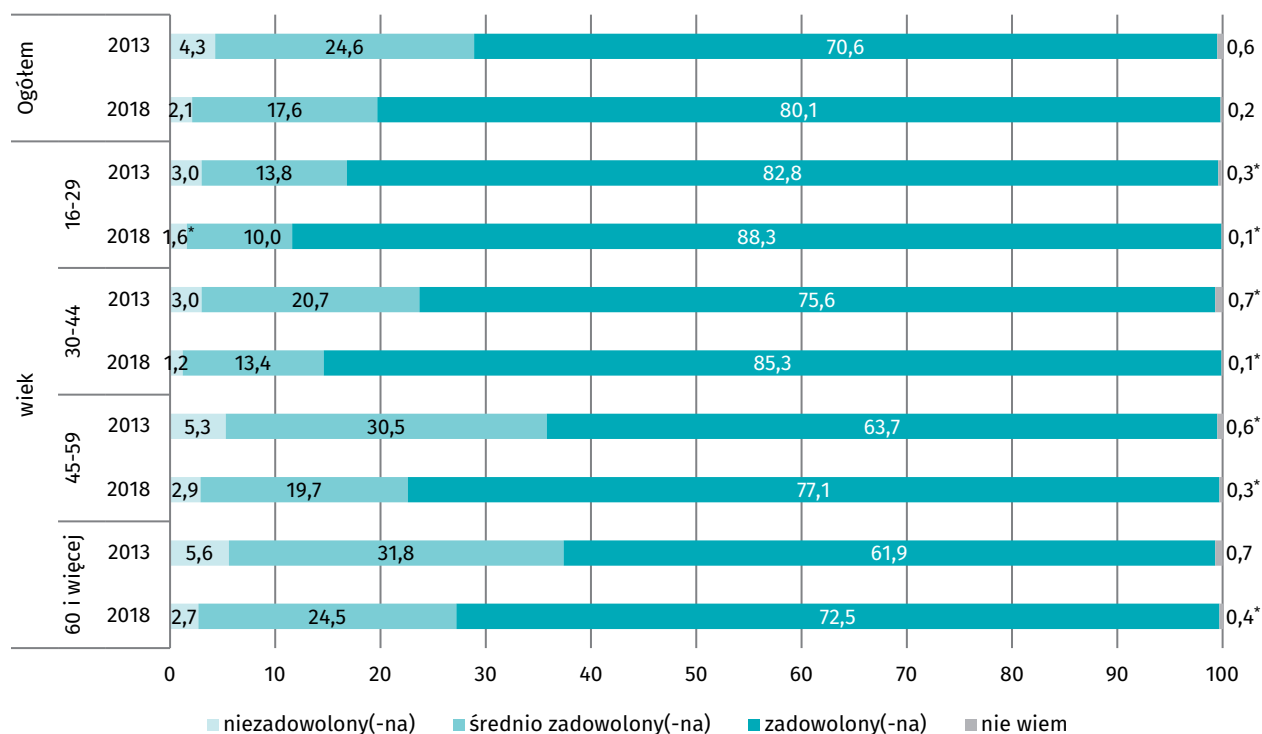
Wykres 38. Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według płci

Jednym z czynników różnicujących poziom ogólnego zadowolenia z życia był wiek. Generalnie, osoby młodsze częściej deklarowały, że są zadowolone ze swojego życia. Wraz ze wzrostem grupy wiekowej malał odsetek osób zadowolonych. Tendencja ta dotyczyła obu okresów odniesienia. W roku 2013 około 83 % osób w przedziale wiekowym 16-29 zadeklarowało swoje zadowolenie, podczas gdy wśród osób w wieku 60 lat i więcej o 21 p. proc. mniej (tj. niemal 62%). W roku 2018 różnica między odsetkiem dla najmłodszej i najstarszej grupy zmniejszyła się i wyniosła 16 p. proc.

Porównując rok 2018 do 2013 wszystkie grupy wiekowe charakteryzował wzrost odsetka osób zadowolonych, przy czym najwyższe wzrosty dotyczyły grupy wiekowej 45 – 59 lat (wzrost o 13 p. proc.) oraz grupy 60 lat i więcej (o 11 p. proc.). Jednocześnie wraz ze wzrostem liczby osób zadowolonych nastąpił spadek odsetka liczby osób średnio zadowolonych (największy spadek nastąpił w grupie 45-59 lat i wyniósł 11 p. proc.).

Wykres 39. Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według wieku

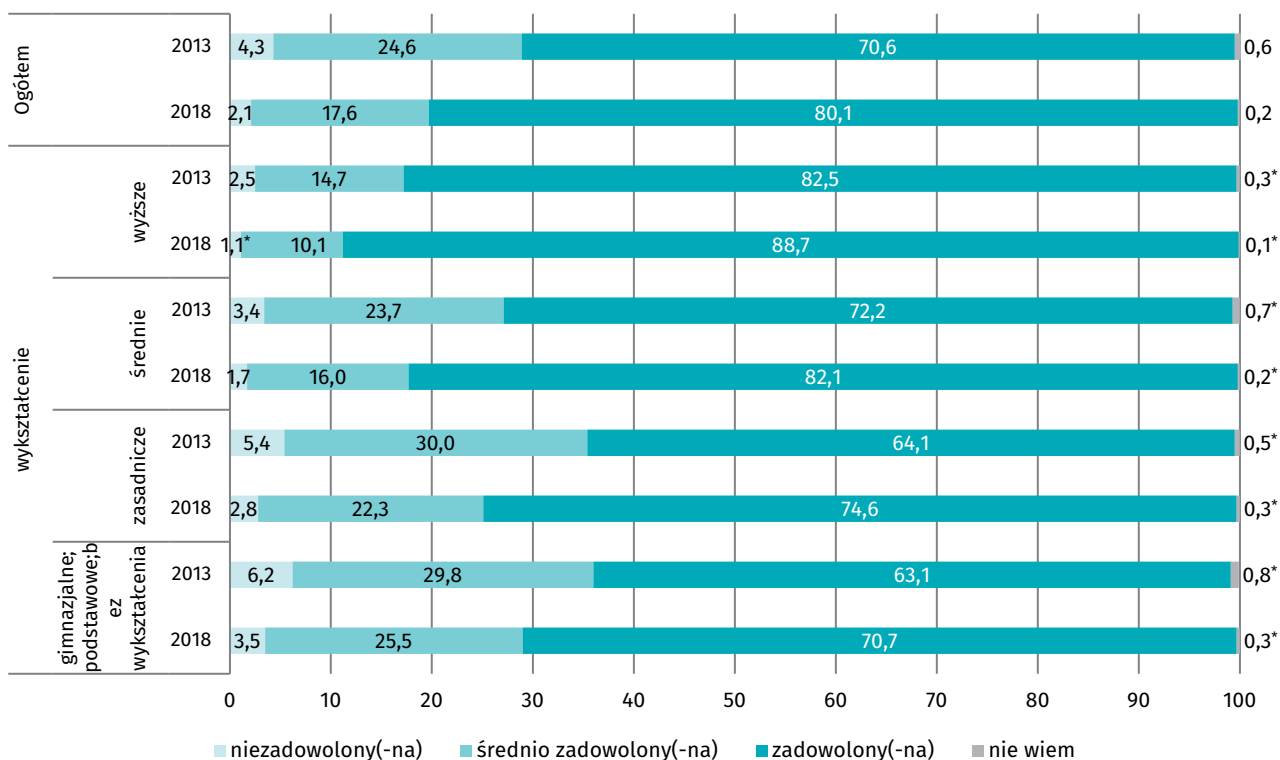
Kolejnym czynnikiem różnicującym poziom ogólnego zadowolenia z życia było wykształcenie. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia, rósł odsetek osób zadowolonych ze swojego życia. W 2013 roku 63 % osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym⁴² zadeklarowało swoje zadowolenie, podczas gdy wśród osób z wykształceniem wyższym było ich o 19 p. proc. więcej (około 83%). W roku 2018 wystąpiła podobna proporcja. Około 71 % osób z najniższym⁴³ wykształceniem zadeklarowało swoje zadowolenie, wśród osób z wykształceniem wyższym było ich o 18 p. proc. więcej (blisko 89%).

Porównując rok 2018 do 2013 w każdej kategorii wykształcenia nastąpił wzrost odsetka osób zadowolonych. Największy wśród osób z wykształceniem zasadniczym, tj. z 64% do 75%. Najmniejszy zaś w grupie osób z wykształceniem wyższym (z 83% do około 89 %). Jednocześnie w każdej z kategorii nastąpił spadek odsetka osób średnio zadowolonych, przy czym największa różnica wystąpiła w grupie osób z wykształceniem średnim i zasadniczym – o 8 p. proc.

⁴² Wśród osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym około 30% stanowią osoby w wieku 16-29 lat, natomiast ponad 50 % stanowią osoby w wieku 60 lat i więcej.

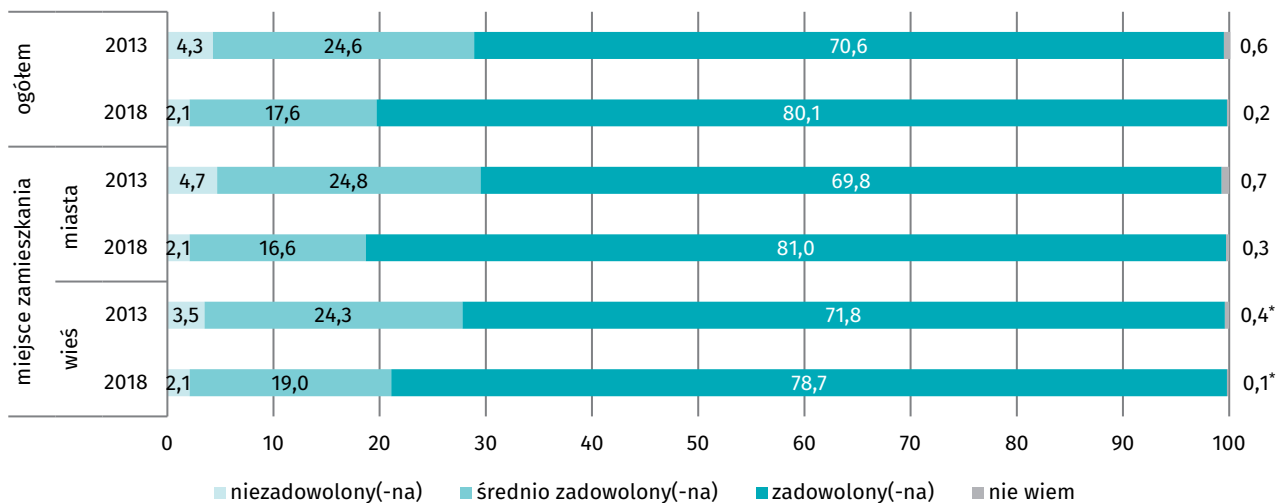
⁴³ Obejmuje osoby: bez wykształcenia, z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym.

Wykres 40. Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc kształtował się podobnie zarówno wśród mieszkańców miast jak i wsi. W 2013 roku 70% mieszkańców miast i nieco więcej mieszkańców wsi (blisko 72%) wyraziło zadowolenie ze swojego życia. Odsetek osób zadowolonych wzrósł w 2018 roku wśród obu grup ludności. Jednak zdecydowanie więcej osób zadowolonych przybyło w miastach (wzrost o ponad 11 p. proc.) niż na terenach wiejskich (wzrost o niecałe 7 p. proc.). Równocześnie wraz ze wzrostem odsetka osób zadowolonych zmniejszył się odsetek osób średnio zadowolonych (o 8 p. proc. w przypadku mieszkańców miast i 5 p. proc. dla wsi).

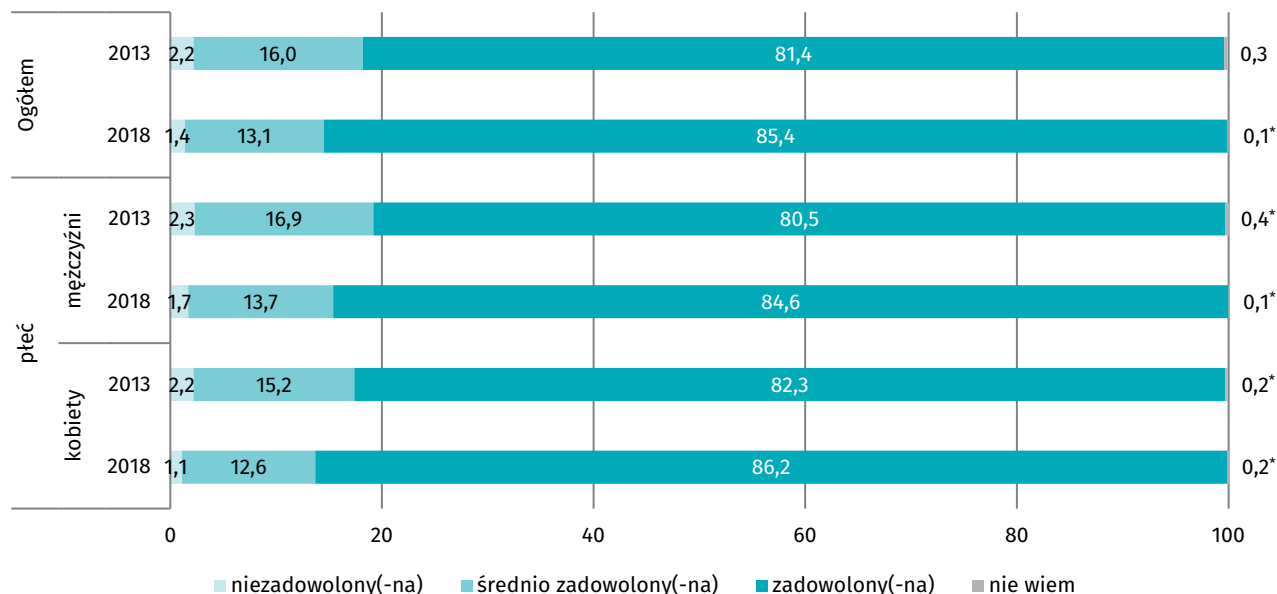
Wykres 41. Poziom zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

1.2. Zadowolenie z relacji z innymi ludźmi

Zarówno kobiety jak i mężczyźni w obu okresach odniesienia wysoko ocenili zadowolenie z relacji z innymi ludźmi. Około 82% kobiet i 81% mężczyzn w roku 2013 zadeklarowało swoje zadowolenie z tego aspektu życia. Po 5 latach oba wskaźniki wzrosły jeszcze o około 4 p. proc. (przy jednoczesnym spadku odsetka osób średnio zadowolonych o 3 p. proc.).

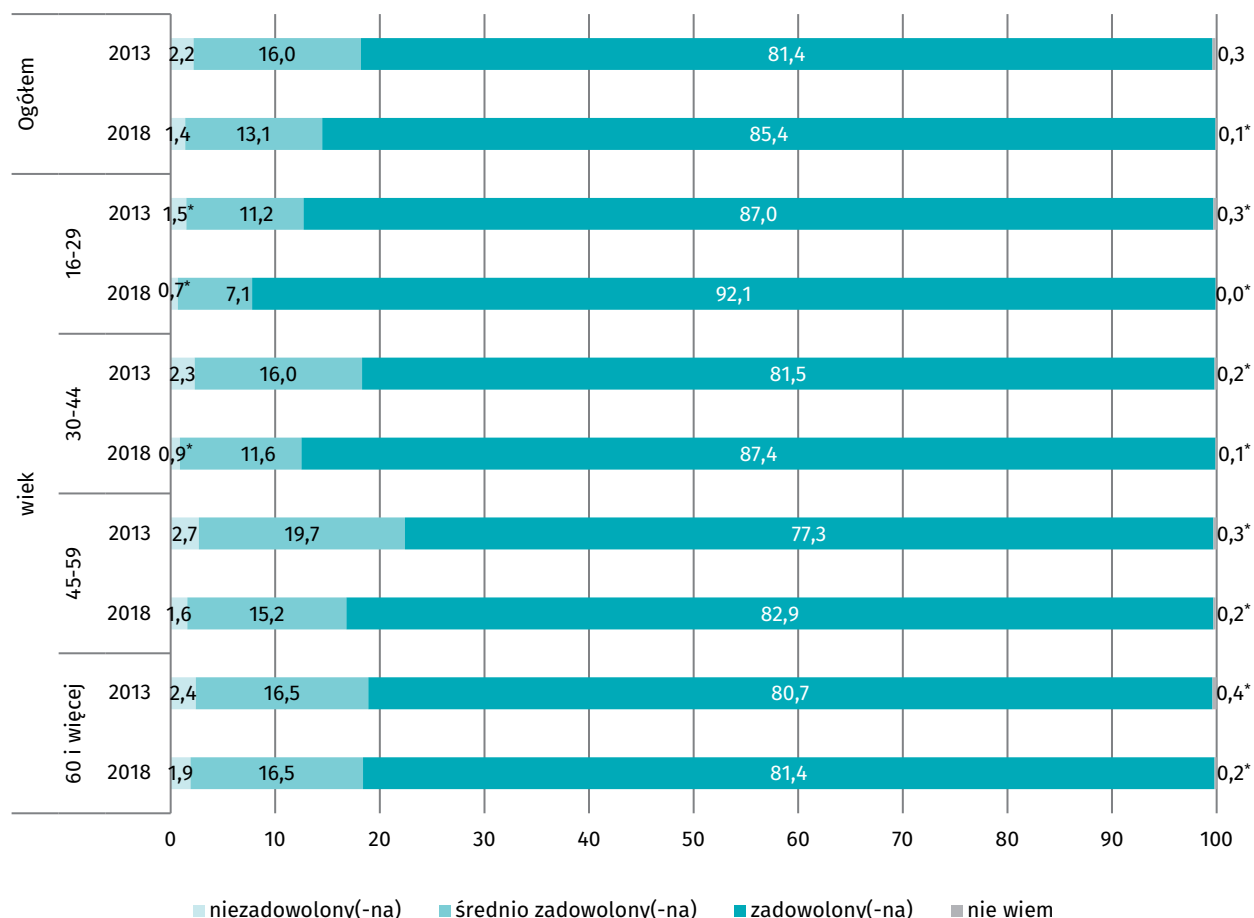
Wykres 42. Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według płci

Czynnikiem różnicującym poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi był wiek. Generalnie w obu okresach odniesienia wraz z wiekiem malał odsetek osób zadowolonych z tych relacji. Wyjątek stanowi w 2013 roku najstarsza grupa osób (w wieku 60 lat i więcej) wśród których było o ponad 3 p. proc. więcej osób zadowolonych niż wśród osób z młodszej grupy (tj. w wieku 45 – 59 lat). W 2018 roku w pierwszych trzech grupach wiekowych nastąpił niemal jednakowy wzrost odsetka osób zadowolonych (5-6 p. proc.) przy równoczesnym spadku odsetka osób średnio zadowolonych (około 4 p. proc.). Wśród najstarszych wiekiem respondentów odsetek zadowolonych i średnio zadowolonych nie zmienił się istotnie⁴⁴.

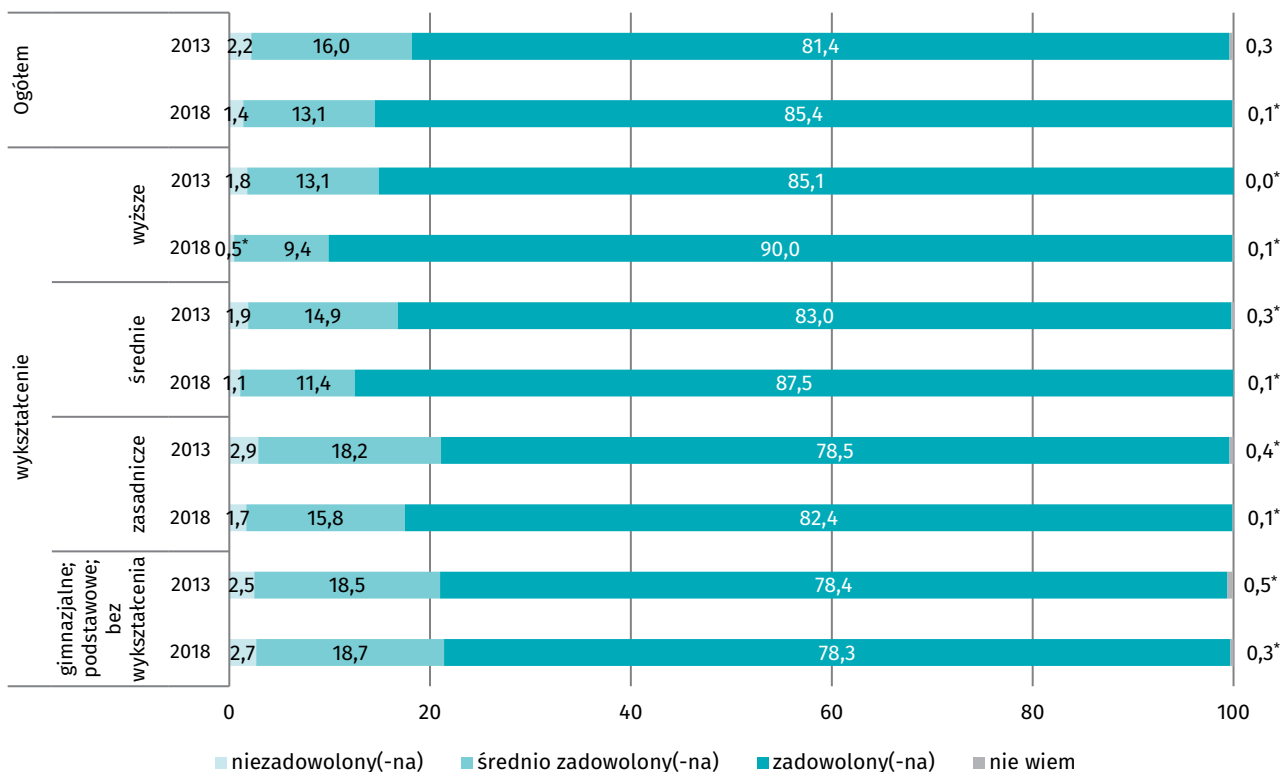
⁴⁴ Zmiany w wartości wskaźnika nieistotne statystycznie.

Wykres 43. Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według wieku

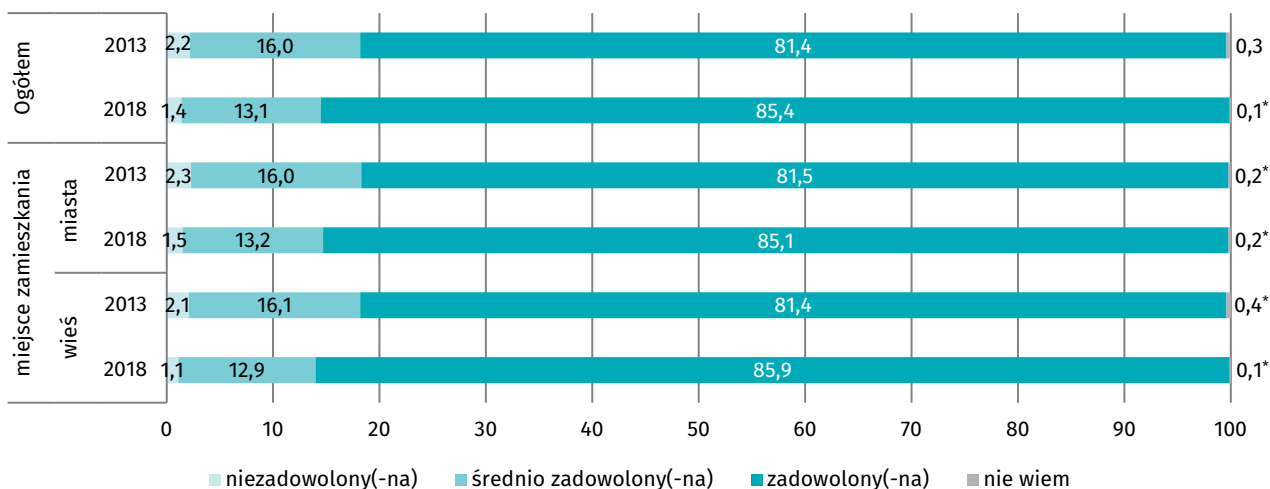
W obu okresach odniesienia najwyższy odsetek zadowolonych z relacji z innymi ludźmi wystąpił w grupie osób z wyższym wykształceniem (85% osób w roku 2013 oraz 90% w roku 2018). Im niższe wykształcenie tym niższy odsetek osób zadowolonych z relacji międzyludzkich. Od wysokości poziomu wykształcenia zależał również wzrost odsetka osób zadowolonych z tych relacji. Najwyższy wzrost między 2013 i 2018 rokiem odnotowano wśród osób z najwyższym wykształceniem (o 5 p. proc.), natomiast odsetek osób zadowolonych charakteryzujących się najniższym wykształceniem nie zmienił się istotnie. Jednocześnie najwyższy spadek odsetka osób średnio zadowolonych wystąpił w grupie z wyższym i średnim wykształceniem, natomiast w grupie z najniższym wykształceniem nie zmienił się znacząco.

Wykres 44. Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W 2013 roku zarówno wśród mieszkańców miast jak i wsi odnotowano podobny wskaźnik osób zadowolonych ze swoich relacji z innymi ludźmi (odpowiednio: 82% oraz 81%). Również wzrosty wskaźnika zadowolenia z relacji międzyludzkich między analizowanymi latami odniesienia były zbliżone (na wsi o 5 p. proc. a w miastach o 4 p. proc.). Wraz ze wzrostem odsetka osób zadowolonych nastąpił spadek odsetka średnio zadowolonych – w obu przypadkach o 3 p. proc.

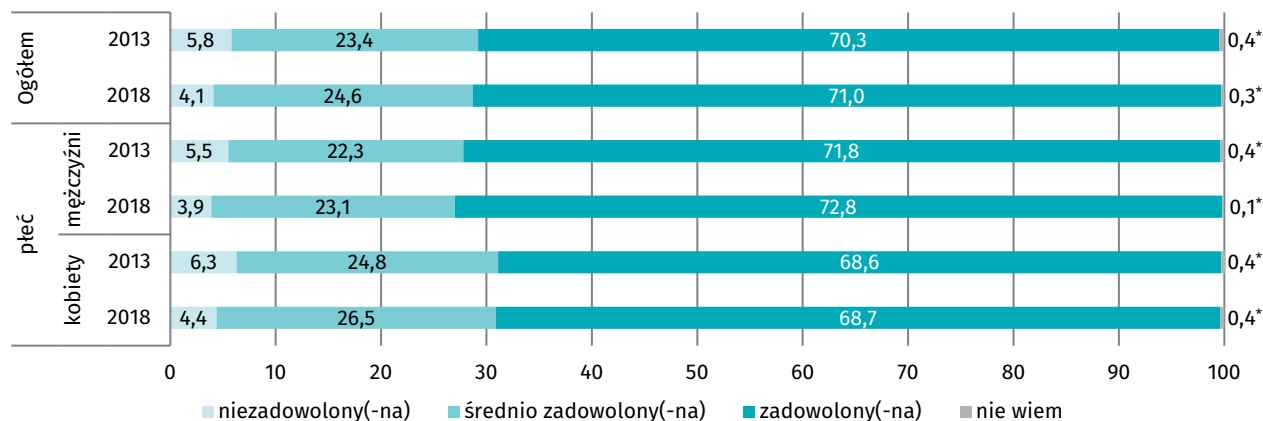
Wykres 45. Poziom zadowolenia z relacji z innymi ludźmi w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

1.3. Zadowolenie z aktualnej pracy⁴⁵

W 2013 roku 72% mężczyzn wyraziło zadowolenie ze swojej pracy oraz 22 % średnie zadowolenie. Oba wskaźniki nie zmieniły się istotnie w 2018 roku. Kobiety nieco rzadziej deklarowały najwyższy poziom zadowolenia z tego aspektu życia (69% w obu latach). Natomiast więcej kobiet oceniło swoje zadowolenie na średnim poziomie (25% w roku 2013 i o 2 p. proc. więcej w 2018 roku).

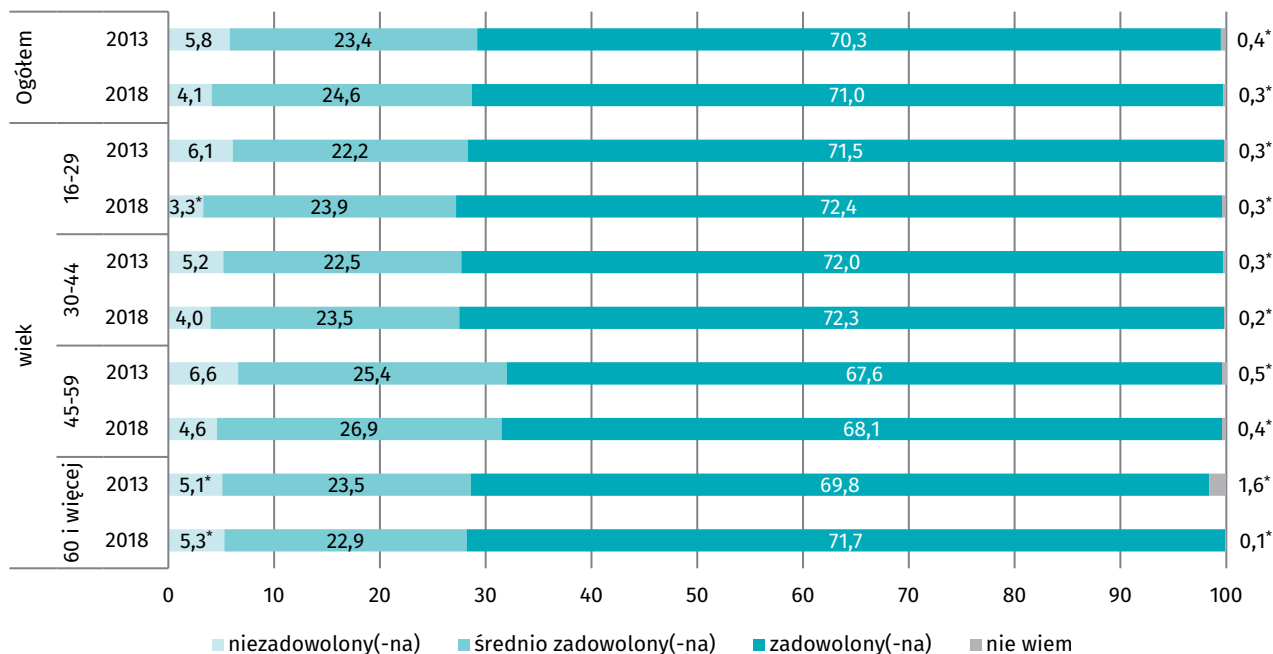
Wykres 46. Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według płci

Wiek respondentów nie wpłynął znacząco na zróżnicowanie oceny zadowolenia z aktualnej pracy. Największy odsetek osób zadowolonych w obu opisywanych latach wystąpił w przedziale wiekowym 16-29 lat oraz 30-44 i wyniósł 72%. Najniższy wystąpił w grupie osób w wieku 45-59 lat i był o 4 p. proc. niższy.

Porównując rok 2018 do roku 2013 we wszystkich przedziałach wiekowych nie nastąpiły istotne różnice w ocenie zadowolenia poza grupą 60 lat i więcej. Dla tej grupy nastąpił wzrost odsetka osób zadowolonych o 2 p. proc.

Wykres 47. Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według wieku

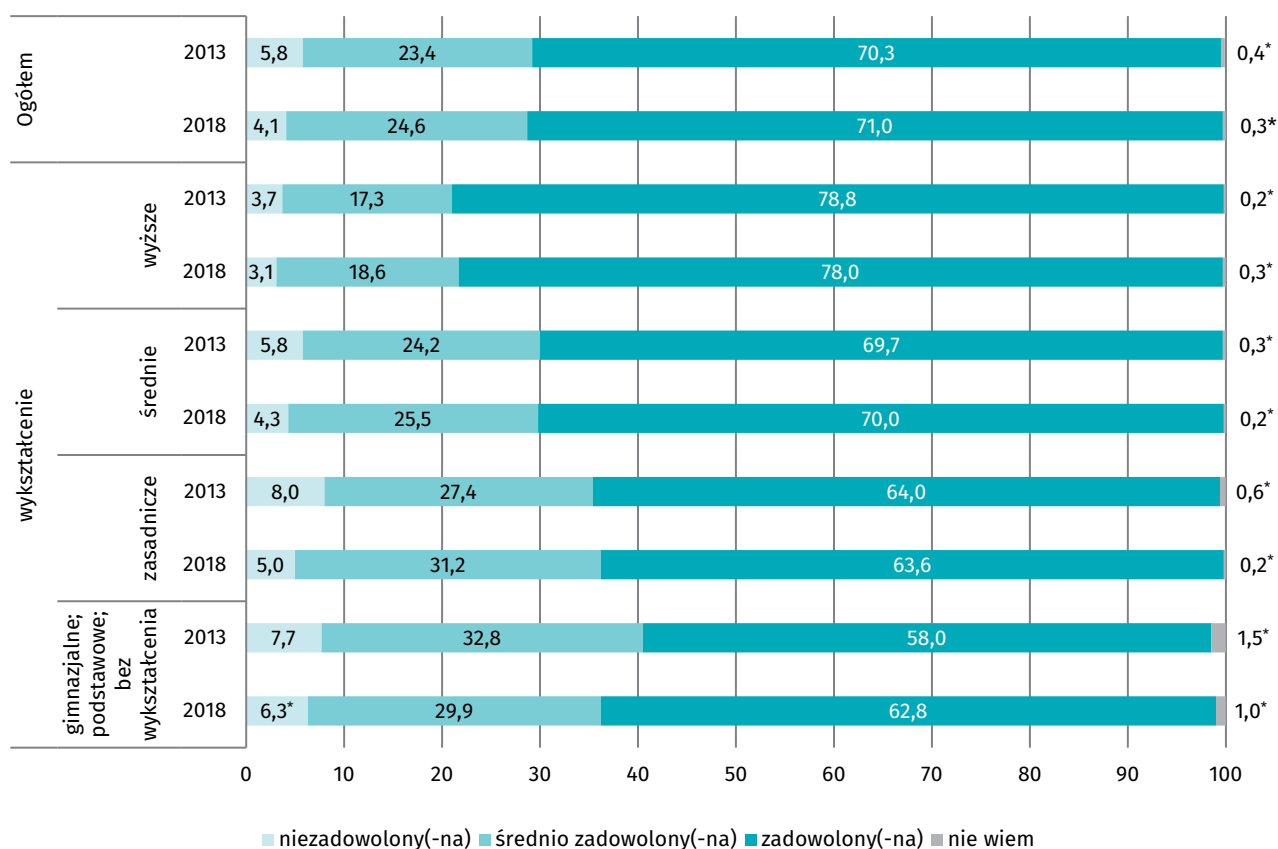

⁴⁵ Dane dotyczą osób w wieku 16 lat i więcej, które pracowały w okresie odniesienia.

Stopień zadowolenia z aktualnej pracy w obu okresach odniesienia różnił się w zależności od wykształcenia respondentów – im wyższy poziom, tym odsetek osób zadowolonych był wyższy. W 2013 roku 79% osób z wykształceniem wyższym zadeklarowało swoje zadowolenie, zaś odsetek osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym wyniósł 58%. Podobna sytuacja wystąpiła w roku 2018 choć różnica była niższa (15 p. proc.).

Porównując te same poziomy wykształcenia w obu okresach odniesienia, mieszkańcy Polski podobnie oceniali swoje zadowolenie z tego aspektu życia. W grupach o najniższym poziomie wykształcenia wystąpiły jednak dwie istotne i pozytywne zmiany. Pierwsza dotyczyła osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym. Odnotowano dla tej grupy spadek odsetka osób niezadowolonych ze swojej pracy (o 3 p. proc.) i jednocześnie wzrost odsetka osób średnio zadowolonych (o 4 p. proc.). Druga zmiana nastąpiła wśród osób z najniższym wykształceniem⁴⁶. Tu nastąpiło przesunięcie z grupy osób średnio zadowolonych do zadowolonych (odpowiednio: spadek odsetka pierwszej wymienionej grupy o 3 p. proc. i wzrost w drugiej o 5 p. proc.).

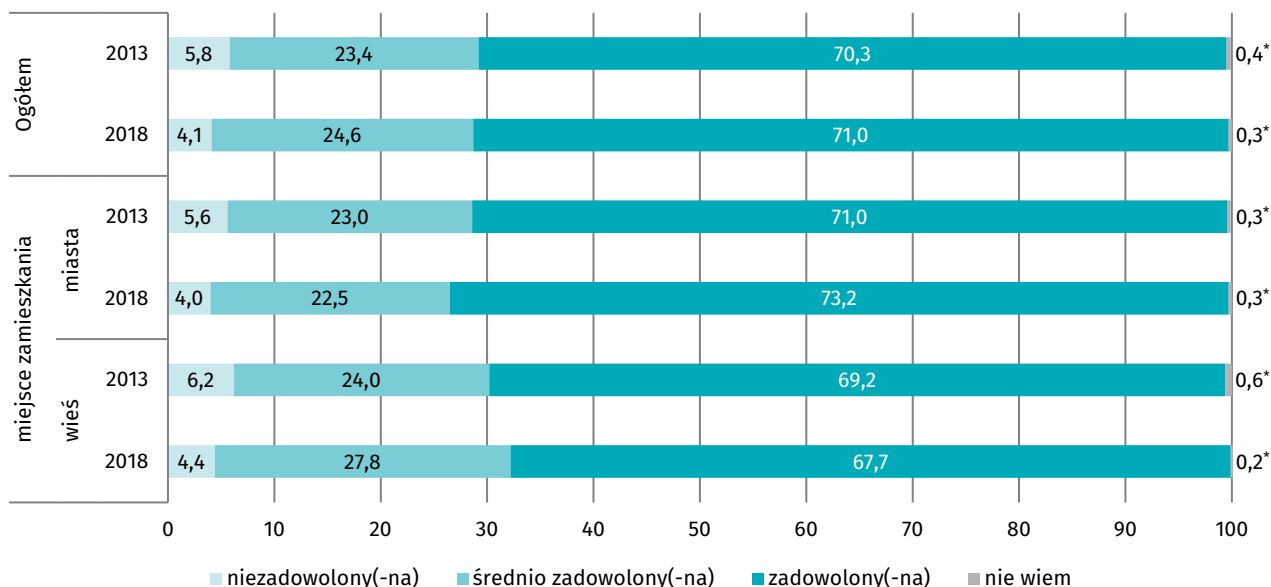
Wykres 48. Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

Miejsce zamieszkania respondentów nie wpłynęło znacząco na zróżnicowanie oceny zadowolenia z aktualnej pracy. W 2013 roku 71% mieszkańców miast było zadowolonych ze swojej aktualnej pracy, po 5 latach zadowolenie wyraziło około 73%. Nieznacznie gorzej ocenili ten aspekt życia mieszkańcy wsi (w 2013 roku – 69% zadowolonych zaś w 2018 roku – 68% zadowolonych).

⁴⁶ Obejmuje osoby: bez wykształcenia, z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym.

Wykres 49. Poziom zadowolenia z aktualnej pracy w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

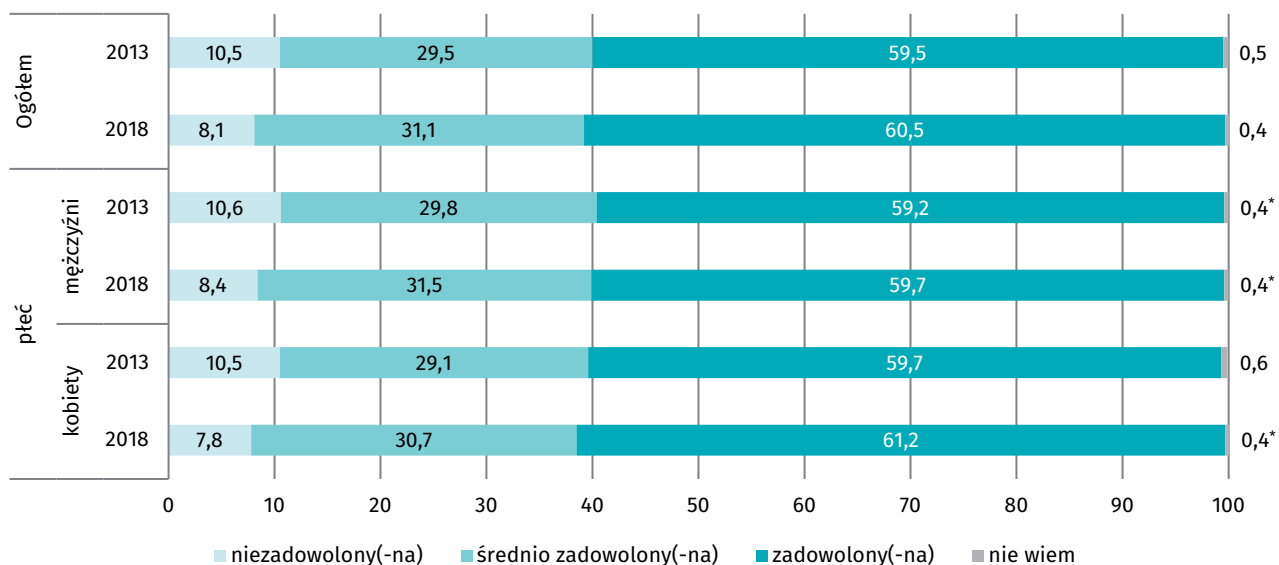

1.4. Zadowolenie z czasu poświęcanego na ulubione czynności⁴⁷

W obu okresach odniesienia mężczyźni i kobiety podobnie oceniali poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności⁴⁸ – około 60% kobiet i mężczyzn określiło iż są z niego zadowoleni.

Zmiany jakie dokonały się w ocenie poziomu zadowolenia z czasu na wykonywanie ulubionych czynności między 2013 i 2018 roku dotyczą spadku odsetka osób niezadowolonych (w przypadku mężczyzn o 2 p. proc. i dla kobiet o 3 p. proc.) na korzyść odsetka osób obu poziomów zadowolenia.

Wykres 50. Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według płci

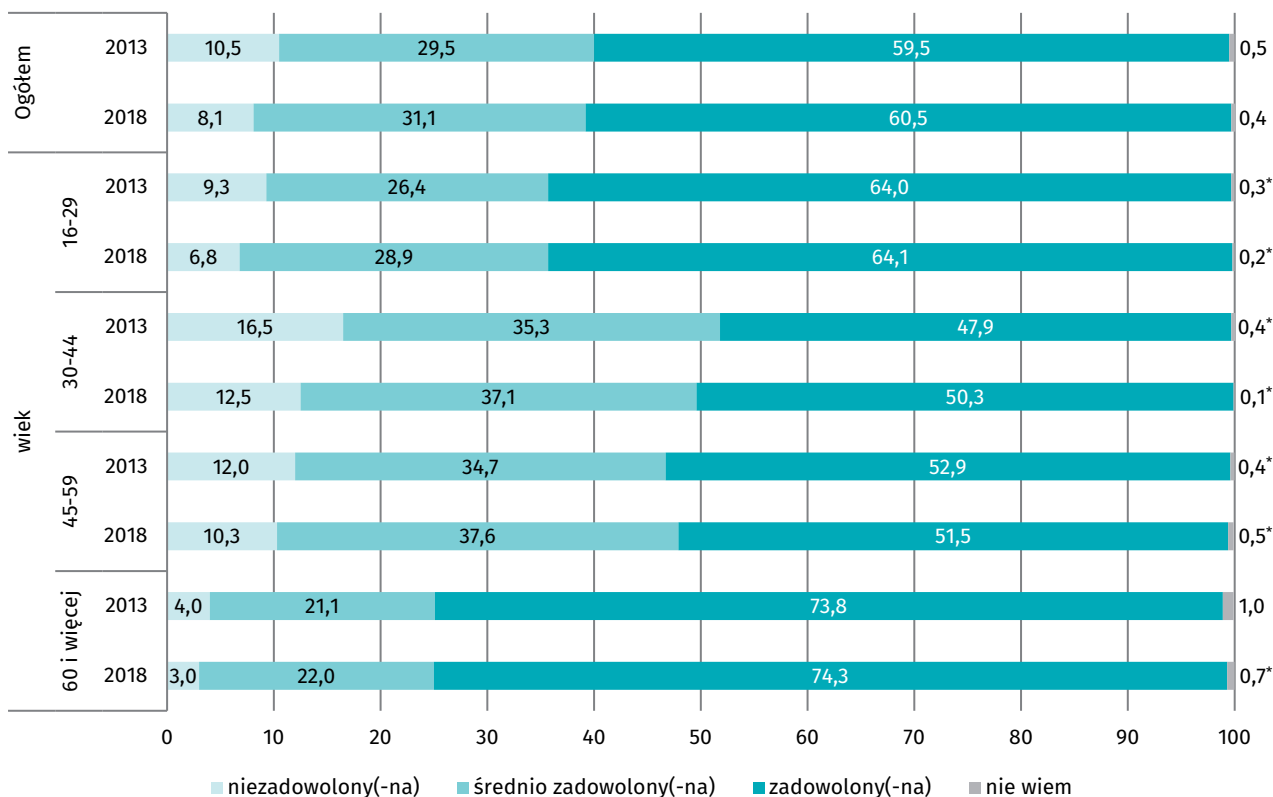
⁴⁷ Ocena ilości czasu jaką respondent dysponował na wykonywanie rzeczy, które lubi (np. hobby, wypoczynek, czas wolny od pracy).

⁴⁸ Zmiany w wartości wskaźnika nieistotne statystycznie.

Wiek respondenta odgrywał znaczącą rolę w ocenie zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności. W obu okresach odniesienia najniższy odsetek osób zadowolonych wystąpił w przedziale wiekowym 30-44 lat a najwyższy wśród osób najstarszych.

W 2018 roku istotne zmiany dotyczyły grupy 30-44 lata. Polegały one na spadku odsetka osób niezadowolonych z tego aspektu życia (o 4 p. proc.) i wzroście odsetka osób zadowolonych (na obu poziomach). W przypadku pozostałych grup wiekowych nastąpiły niewielkie przesunięcia między odsetkiem osób niezadowolonych do grupy osób średnio zadowolonych. Najbardziej stabilną w ocenach zadowolenia z czasu na ulubione czynności była najstarsza grupa wiekowa.

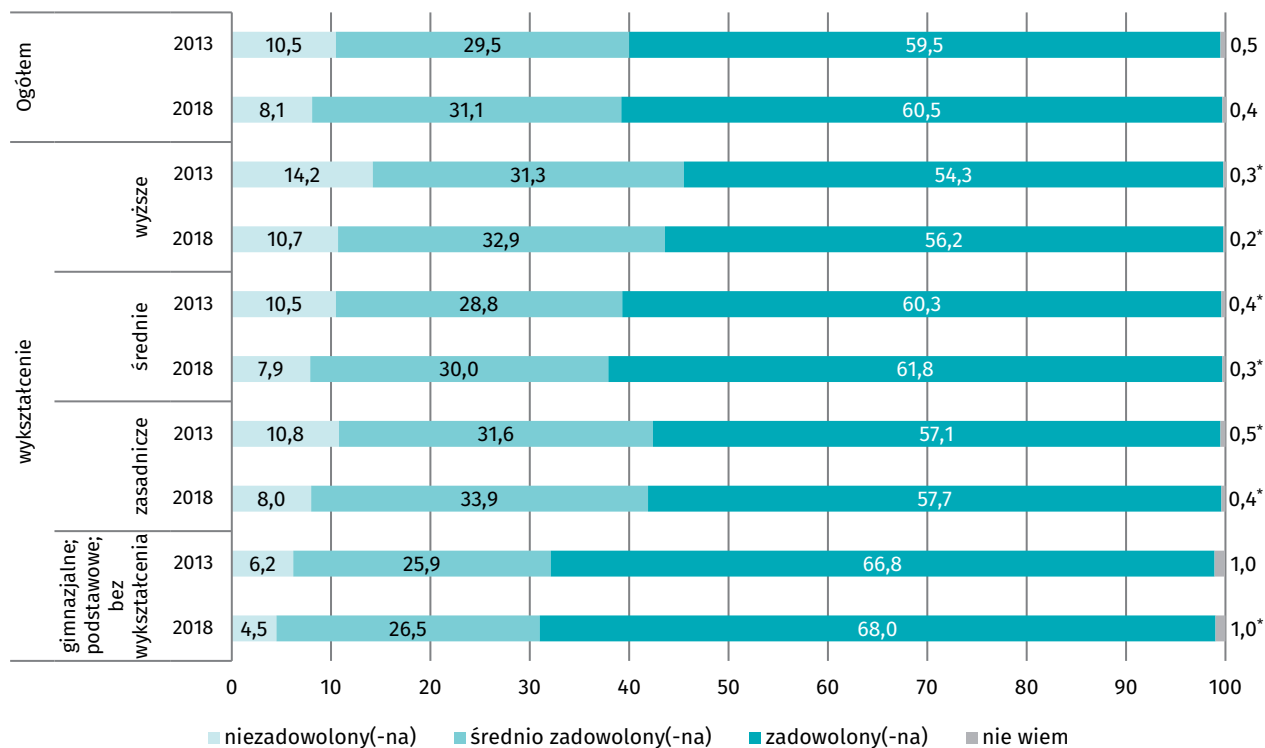
Wykres 51. Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według wieku

Kolejnym czynnikiem różnicującym ocenę zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności był stopień uzyskanego wykształcenia. W obu okresach odniesienia najniższym odsetkiem osób zadowolonych charakteryzowała się grupa z wyższym wykształceniem (54% w roku 2013 i 56% w 2018). Natomiast najwyższym osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (67% w roku 2013 i 68% w 2018). Jednocześnie grupa ta charakteryzowała się najniższym odsetkiem osób średnio zadowolonych (26% w 2013 roku i 27% w 2018 r.). Największy odsetek osób średnio zadowolonych wystąpił w grupie osób z wykształceniem zasadniczym (około 32% w roku 2013 i 34% w 2018).

Największe zmiany między 2013 i 2018 rokiem polegały na spadku odsetka osób niezadowolonych na korzyść obu poziomów zadowolenia. Największy spadek charakteryzował grupę osób z wyższym wykształceniem (o 4 p. proc.). Najmniejsze zmiany pod tym względem zaobserwowano w grupie osób z najniższym poziomem wykształcenia.

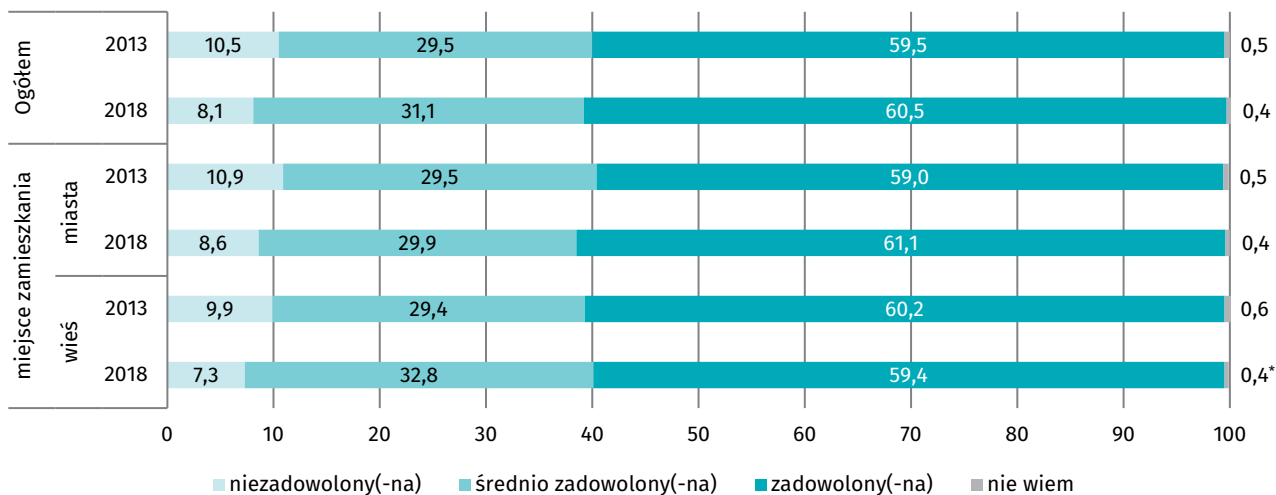
Wykres 52. Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W obu okresach odniesienia mieszkańcy miast i wsi na podobnym poziomie oceniali swoje zadowolenie z czasu poświęcanego na ulubione czynności. Średnio 6 osób na 10 określiło iż są z niego zadowolone, natomiast 3 osoby na 10 określiły iż są średnio zadowolone.

W przypadku mieszkańców miast spadek odsetka osób niezadowolonych w stosunku do 2013 roku wpłynął na wzrost odsetka osób zadowolonych. Na wsi również spadł odsetek osób niezadowolonych (o 3 p. proc.) ale przesunięcie nastąpiło w kierunku odsetka osób średnio zadowolonych.

Wykres 53. Poziom zadowolenia z czasu poświęcanego na ulubione czynności w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

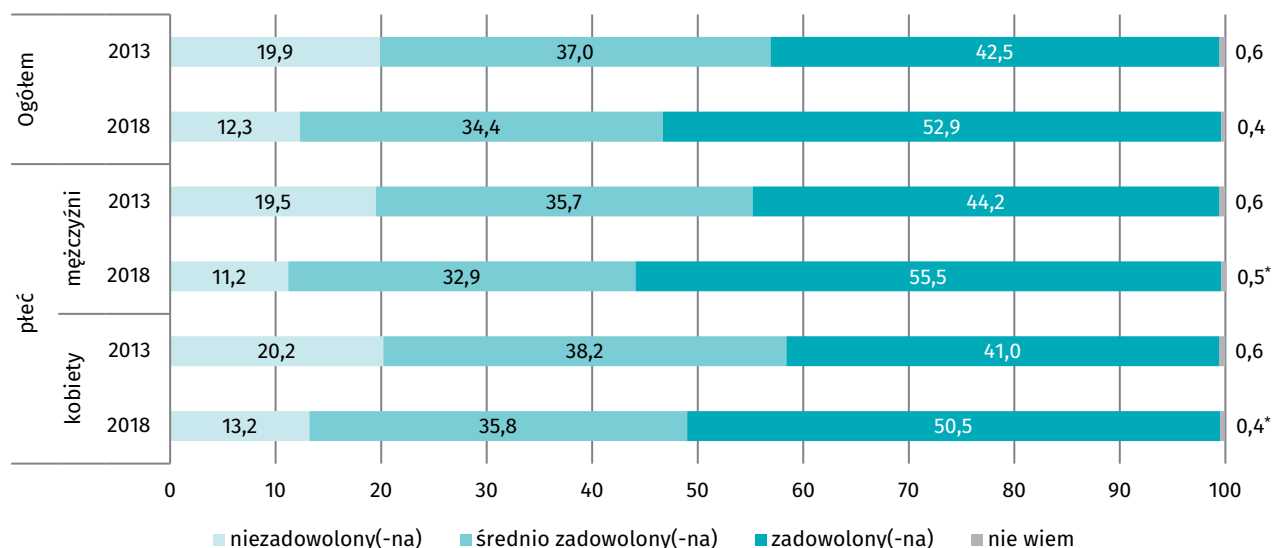
1.5. Zadowolenie z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego⁴⁹

Ten aspekt życia charakteryzował się najniższymi odsetkami osób zadowolonych ale jednocześnie nastąpiły tu najwyższe ich wzrosty.

W obu okresach odniesienia mężczyźni lepiej oceniali zadowolenie z sytuacji finansowej niż kobiety. W roku 2013 różnica wynosiła 3 p. proc., w roku 2018 wzrosła do 5 p. proc.

Porównując oba okresy odniesienia, odsetek zadowolonych wzrósł zarówno u kobiet (z 41% w roku 2013 do 51% w roku 2018) jak i u mężczyzn (odpowiednio: z 44% do 56%). Jednocześnie w obu przypadkach zmniejszył się odsetek osób średnio zadowolonych (mężczyźni: z 36% do 33%; kobiety: z 38% do 36%).

Wykres 54. Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według płci

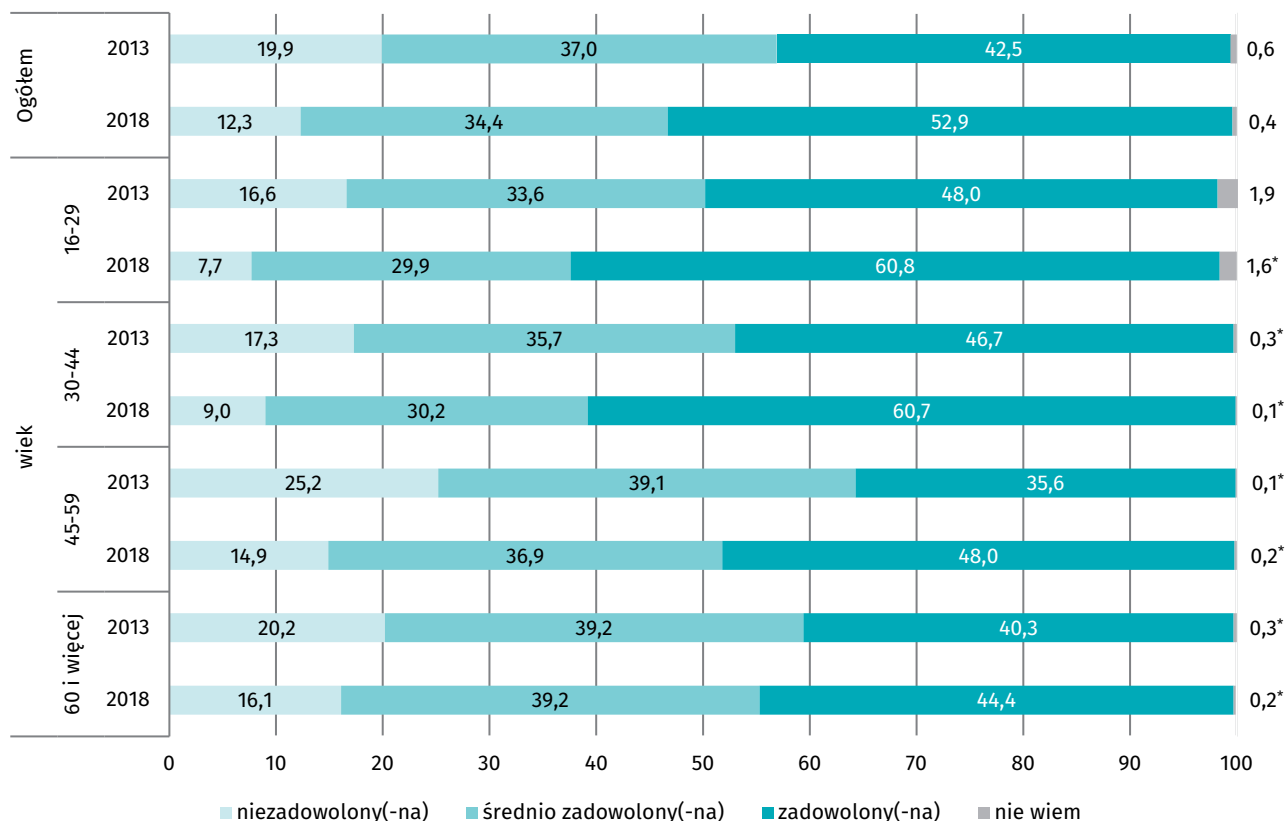

Istotnym czynnikiem różnicującym stopień zadowolenia z sytuacji finansowej w obu okresach odniesienia był wiek. Grupy wiekowe 16-29 lat oraz 30-44 lat charakteryzowały się podobnym odsetkiem osób zadowolonych oraz średnio zadowolonych. W 2013 roku wśród osób w wieku 45 – 59 lat zadowolenie z sytuacji finansowej deklarowało 36%, o 5 p. proc. mniej niż w najstarszej grupie wiekowej. W 2018 roku sytuacja odwróciła się – o 4 p. proc. więcej osób zadowolonych pochodziło z grupy 45 – 59 lat.

W stosunku do 2013 roku w 2018 roku we wszystkich grupach wiekowych nastąpił znaczący spadek odsetka osób niezadowolonych z sytuacji finansowej co spowodowało wzrosty odsetków osób średnio zadowolonych i zadowolonych. W dwóch najmłodszych grupach były to spadki o połowę wartości z 2013 roku. Dodatkowo również w tych dwóch grupach zmalały odsetki osób średnio zadowolonych co w konsekwencji doprowadziło do wzrostu odsetków osób zadowolonych do ponad 60% (wzrost w porównaniu z 2013 rokiem o 13-14 p. proc.). Podobny wzrost odsetka osób zadowolonych uzyskała również grupa osób w wieku 45 -59 lat (wzrost o 12 p. proc.). Wśród osób w wieku 60 lat i więcej nie odnotowano aż tak dużych zmian. Spadek odsetka osób niezadowolonych z sytuacji finansowej (o 4 p. proc.) wpłynął na wzrost odsetka osób zadowolonych (o 4 p. proc.).

⁴⁹ Respondent oceniał zadowolenie z sytuacji finansowej swojego gospodarstwa domowego.

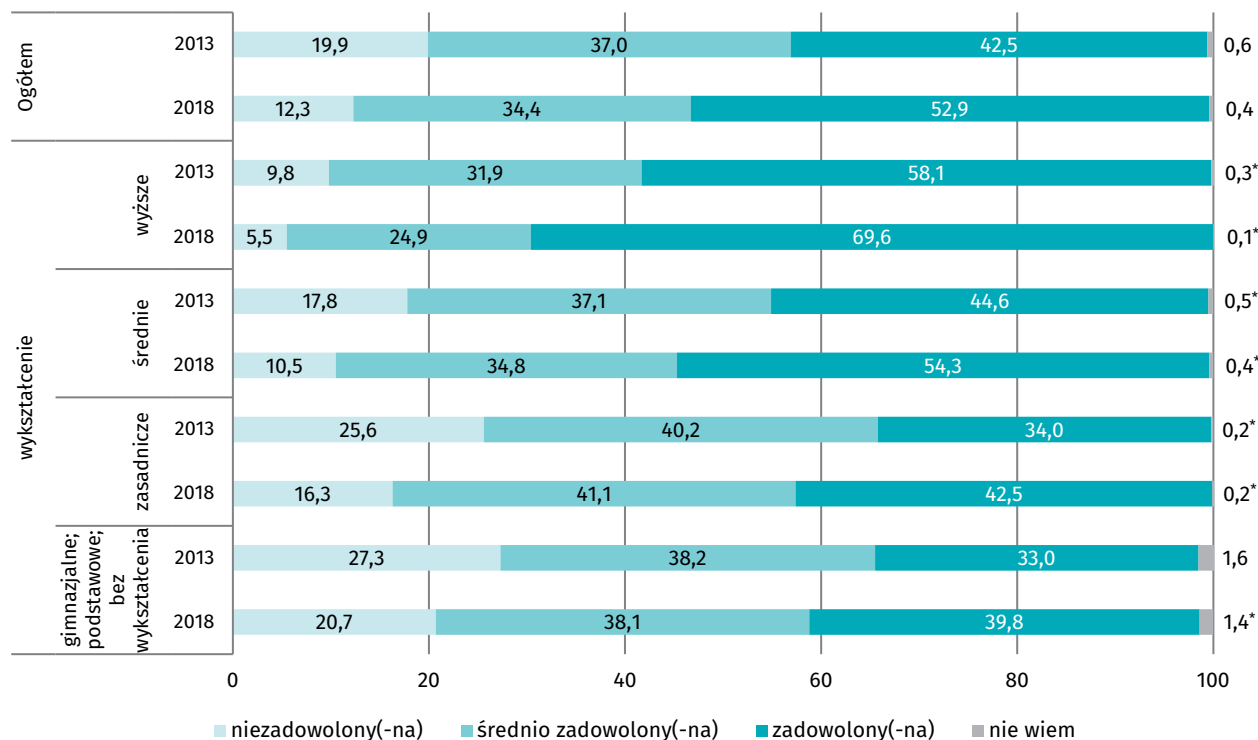
Wykres 55. Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według wieku

Kolejnym czynnikiem wpływającym na ocenę zadowolenia z sytuacji finansowej był poziom ukończonego wykształcenia. W obu analizowanych okresach odniesienia, im był wyższy poziom wykształcenia, tym wystąpił wyższy odsetek osób zadowolonych z tego aspektu życia. Niemal 60% osób z wyższym wykształceniem w 2013 roku deklaroowało zadowolenie z sytuacji finansowej. Wśród osób z najniższym wykształceniem odsetek ten był niemal o połowę niższy. Generalnie, dla każdego poziomu wykształcenia porównując rok 2018 do roku 2013 odsetek osób zadowolonych wzrósł, przy czym największy wzrost (około 12 p. proc) wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym, najniższy zaś – z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (około 7 p. proc).

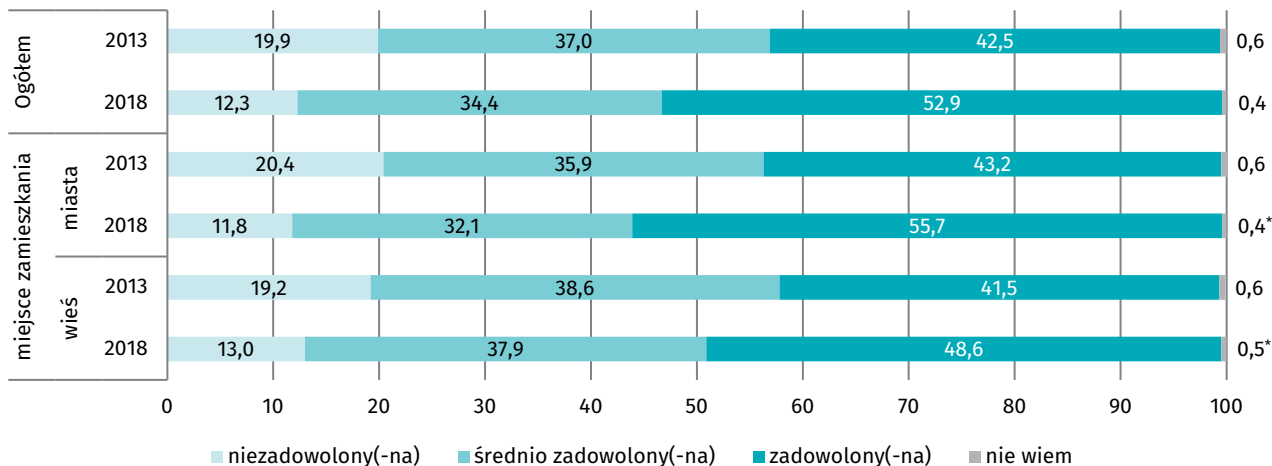
W roku 2013 najwyższy odsetek osób średnio zadowolonych z sytuacji finansowej wystąpił w grupie osób z wykształceniem zasadniczym (około 40%). Jednocześnie grupa ta była o około 6 p. proc. liczniejsza niż grupa osób zadowolonych. W tym samym roku również wśród osób z wykształceniem najniższym o około 5 p. proc więcej osób było średnio zadowolonych niż zadowolonych.

Wykres 56. Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

Odsetki osób niezadowolonych z sytuacji finansowej na wsi i w mieście były zbliżone zarówno w 2013 jak i 2018 roku. Różnicował natomiast obie społeczności poziom zadowolenia z tego aspektu życia. W 2013 roku w mieście różnica między odsetkiem osób średnio zadowolonych i zadowolonych wynosiła 7 p. proc. natomiast na wsi tylko 3 p. proc. W kolejnym okresie odniesienia różnice te pogłębiły się (odpowiednio: 24 p. proc. i 11 p. proc.). Oznacza to, że w mieście poziom zadowolenia z sytuacji finansowej był wyższy i w 2018 roku jeszcze się poprawił w stosunku do poziomu zadowolenia mieszkańców wsi. Wzrosty w odsetkach osób odczuwających zadowolenie ze swojej sytuacji finansowej zarówno w mieście jak i na wsi odbyły się głównie kosztem spadku odsetka osób niezadowolonych ze swojej sytuacji.

Wykres 57. Poziom zadowolenia z sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

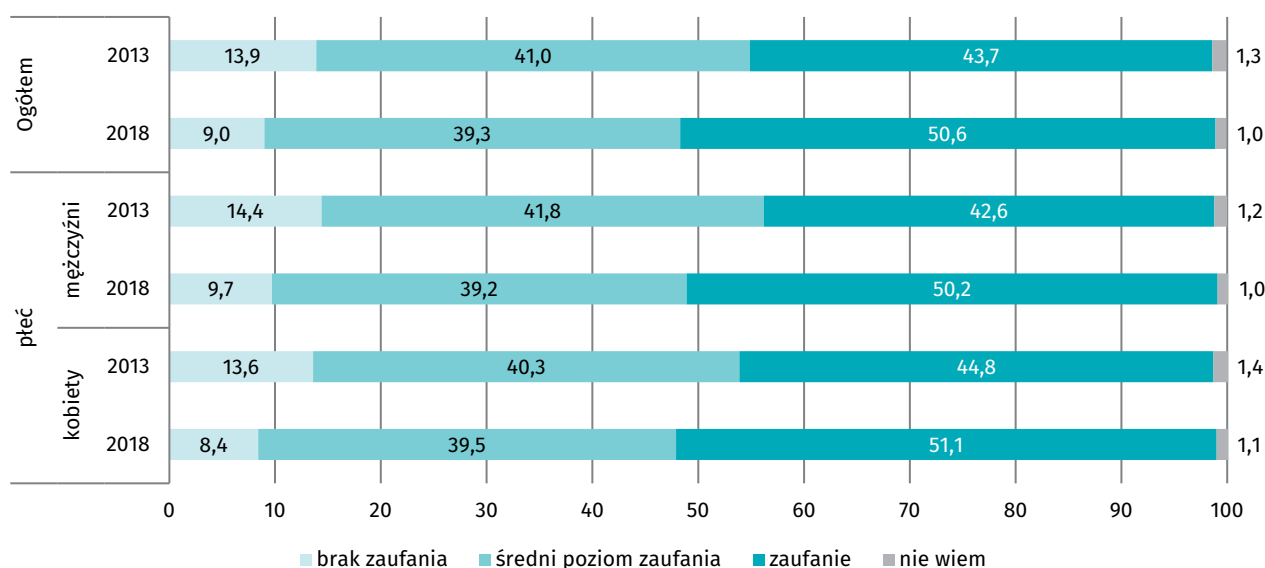
2. Zaufanie do innych osób (jako element kapitału społecznego)

Istotnym elementem mającym wpływ na ocenę jakości życia jest poziom zaufania do innych osób⁵⁰. Zagadnienie to było przedmiotem zainteresowania badań modułowych już dwukrotnie, w latach 2013 i 2018. Dzięki temu możemy dokonać porównania poziomu zaufania jakim mieszkańcy Polski w wieku 16 lat i więcej darzyli inne osoby w obu tych okresach odniesienia.

Analizując poziom ogólnego zaufania do ludzi wynika, że w 2013 roku 85% osób miało zaufanie do ludzi, w tym 41% deklaruowało średni poziom zaufania. Pięć lat później (w 2018 roku) już 90% osób wyraziło zaufanie do ludzi ogółem przy jednoczesnym spadku odsetka deklarujących średnie zaufanie (spadek o 2 p. proc.). Jednocześnie o 5 p. proc. spadł odsetek osób z brakiem zaufania.

Płeć nie różnicowała poziomu zaufania w obu okresach odniesienia. Wskaźnik zaufania zarówno dla kobiet jak i mężczyzn wynosił około 85% w 2013 roku i około 90% w 2018 roku. Wzrost ten był efektem spadku odsetka osób deklarujących brak zaufania do innych osób (dla obu płci o 5 p. proc.). Warto również zauważyć iż odsetek osób deklarujących średni poziom zaufania spadł na rzecz wzrostu odsetka (o około 7 p. proc.) w kategorii zaufanie.

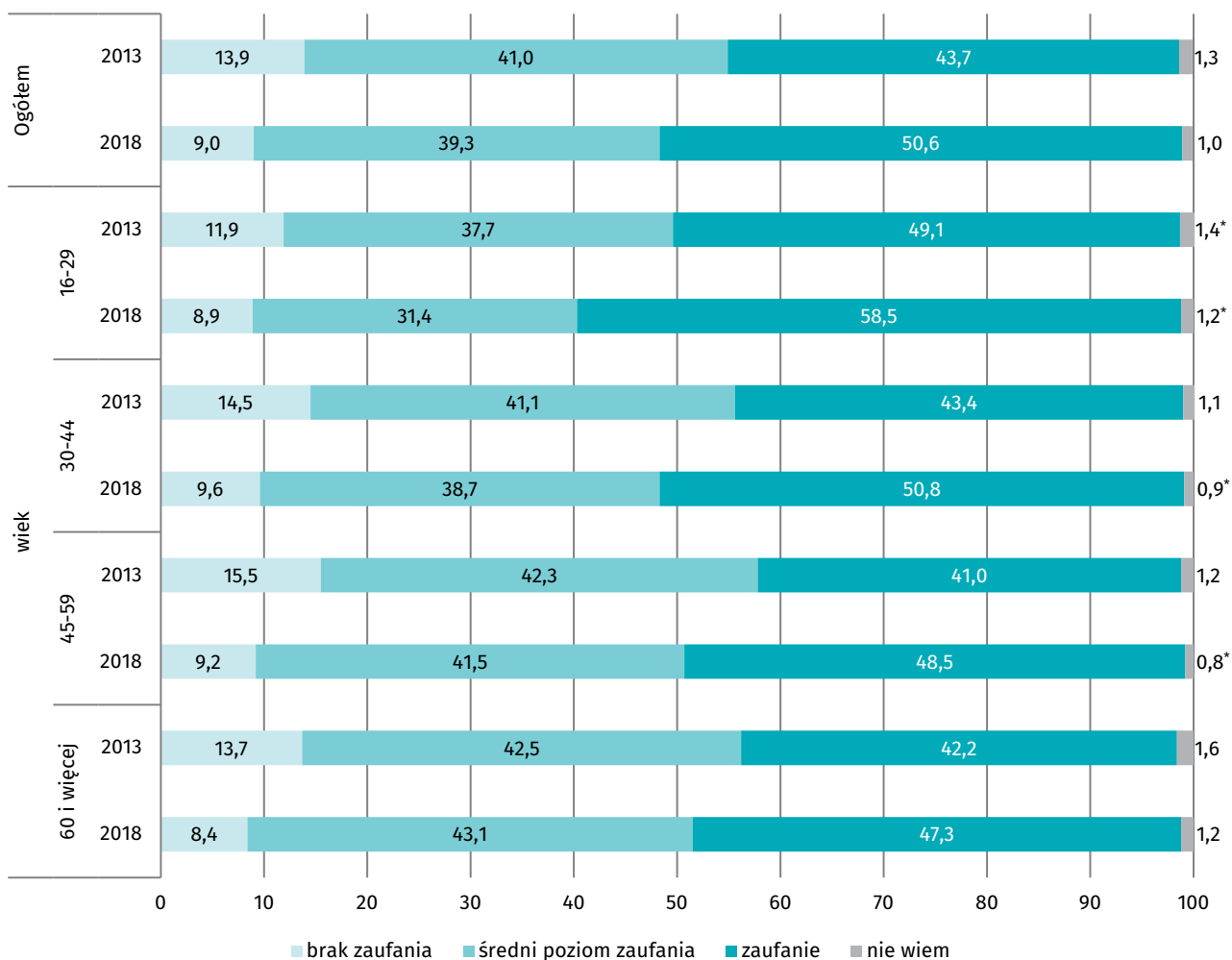
Wykres 58. Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według płci

W 2013 roku wystąpiły niewielkie różnice w odsetku osób deklarujących zaufanie do ludzi ogółem w zależności od grupy wiekowej (najniższy odsetek – 83% wystąpił w przedziale wiekowym 45-59 lat, a najwyższy w grupie najmłodszej 16 – 29 lat – 87%). W 2018 roku we wszystkich grupach wiekowych odsetek osób mających zaufanie do ludzi ogółem wyniósł 90%. Warto jednak zwrócić uwagę, że między analizowanymi latami we wszystkich grupach wiekowych wzrósł odsetek osób deklarujących najwyższy badany poziom zaufania do ludzi oraz w większości grup spadł odsetek średniego zaufania. Największy wzrost wystąpił wśród osób najmłodszych (wzrost o 9 p. proc.) a najmniejszy u osób najstarszych (wzrost o 5 p. proc.).

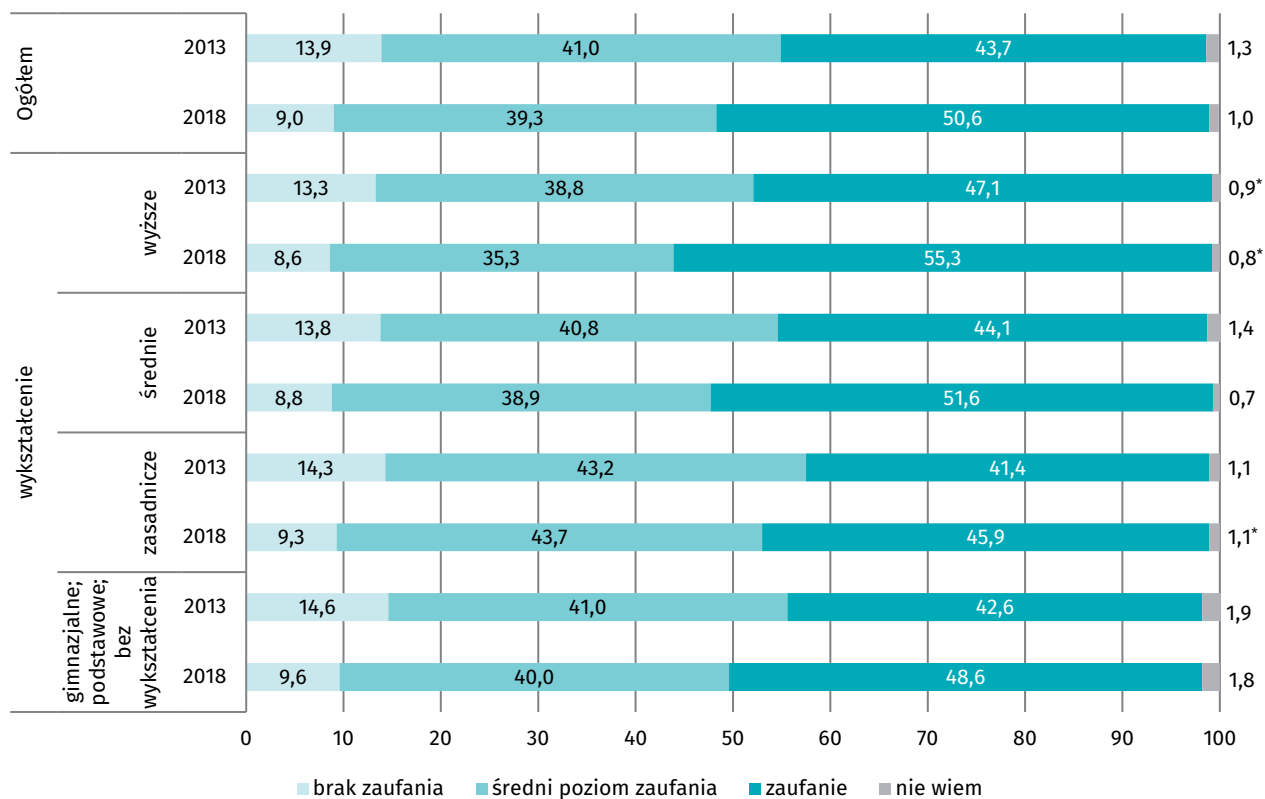
⁵⁰ Na kategorię mający zaufanie do innych osób składają się odpowiedzi zaufanie i średni poziom zaufania.

Wykres 59. Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według wieku

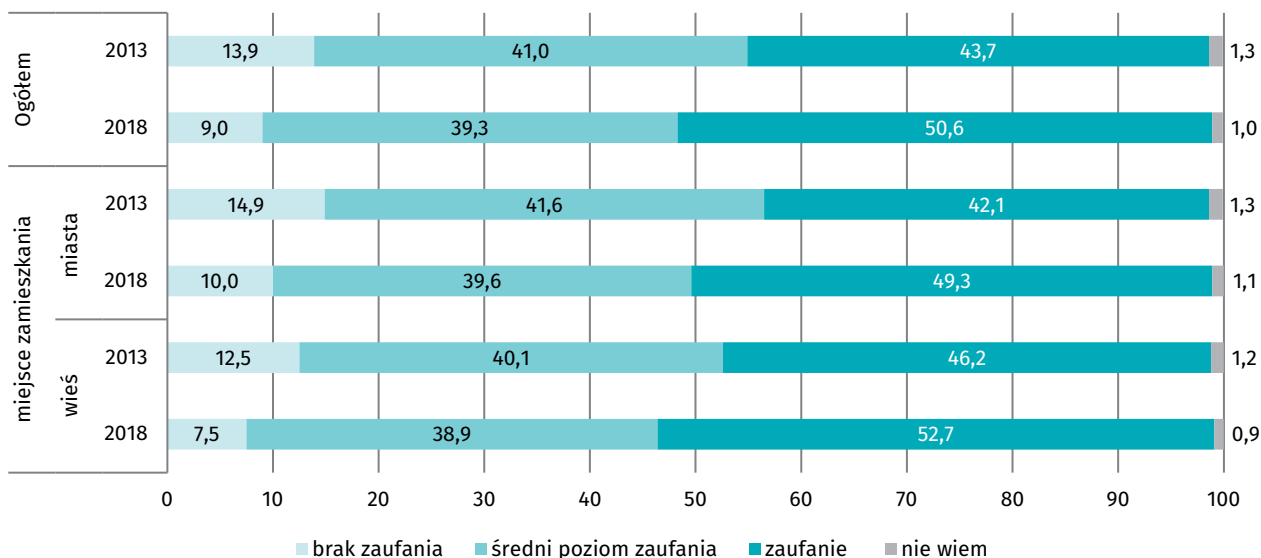
Podobnie jak w przypadku wieku, tak i poziom ukończonego wykształcenia nie wpływał znacznie na zaufanie do innych ludzi. W 2013 roku najniższy odsetek osób mających zaufanie do innych ludzi wystąpił w grupie z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (84%), natomiast najwyższy w grupie z wykształceniem wyższym (86%). W 2018 roku również osoby o najniższym poziomie wykształcenia odnotowały najniższy odsetek zaufania do ludzi (89%) a najwyższy, osoby z wykształceniem wyższym (91%). Wzrosty odsetka osób z najwyższym poziomem zaufania były jednakowe dla osób z wykształceniem wyższym i średnim (o 8 p. proc.) oraz dla osób z wykształceniem zasadniczym i niższym (o 5 p. proc.).

Wykres 60. Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W obu analizowanych latach odnotowano nieco wyższe odsetki osób mających zaufanie do innych ludzi wśród mieszkańców wsi (3 p. proc.). Wzrost odsetka najwyższego badanego poziomu zaufania zarówno dla terenów miejskich jak i wiejskich wyniósł 7 p. proc.

Wykres 61. Poziom zaufania do innych osób w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

Analizowane cechy społeczno-demograficzne nie miały znacznego wpływu na poziom zróżnicowania w zaufaniu mieszkańców Polski w obu okresach odniesienia. Zauważalny jest natomiast równomierny wzrost zaufania do ludzi ogółem, co świadczy o tym, że mieszkańcy Polski stali się bardziej ufni wobec innych.

3. Stany emocjonalne⁵¹

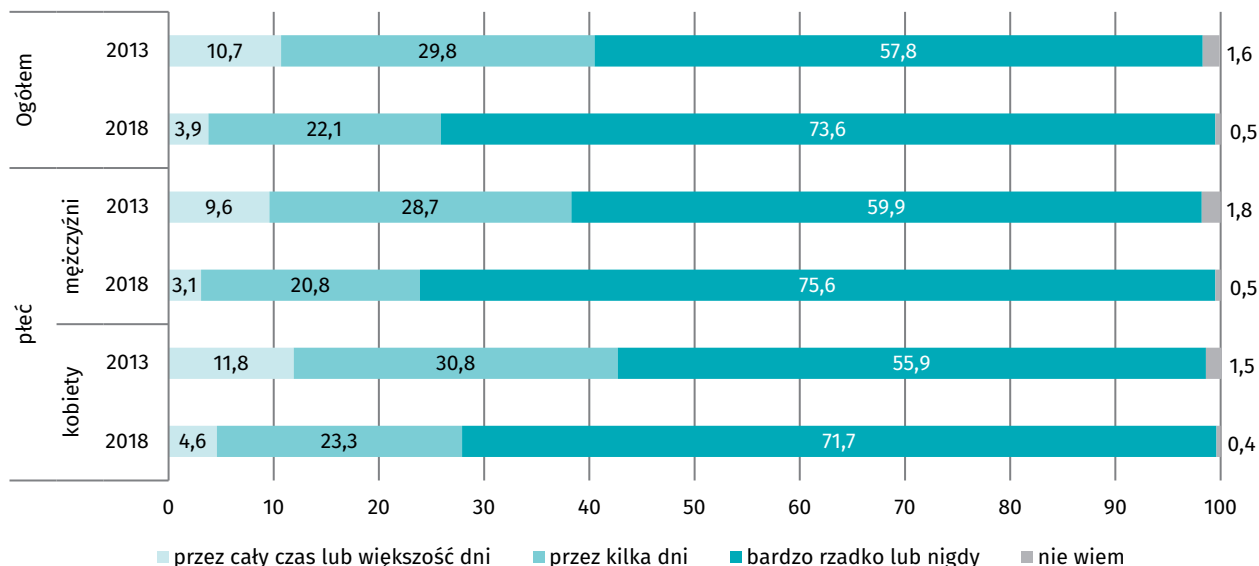
Mieszkańcy Polski w wieku 16 lat i więcej dokonali również oceny częstotliwości doświadczania stanów emocjonalnych, zarówno pozytywnych jak i negatywnych. Wśród pozytywnych znalazło się poczucie spokoju i szczęścia, natomiast w grupie negatywnych było to odczuwanie zdenerwowania, przygnębienia oraz zniechęcenia.

3.1. Odczuwanie zdenerwowania⁵²

W ocenie częstotliwości odczuwania zdenerwowania zarówno w roku 2013 jak i 2018 najczęściej pojawiała się odpowiedź „bardzo rzadko lub nigdy” (58% w 2013 roku i 74% w 2018 roku). Porównując wyniki z obu lat można zaobserwować znaczny wzrost odsetka osób, które wskazały na najniższą częstotliwość odczuwania zdenerwowania (o 16 p. proc.). Zarówno mężczyźni jak i kobiety najczęściej wybierali tę kategorię odpowiedzi. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w obu latach różnica w odsetku osób najrzadziej odczuwających stan zdenerwowania⁵³ między płciami wynosiła 4 p. proc. na korzyść mężczyzn. W 2013 roku było to 60% mężczyzn i 56% kobiet, zaś w 2018 roku 76% mężczyzn i 72% kobiet.

Wzrost odsetka odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” dla obu płci odbył się kosztem spadku odsetka odpowiedzi w dwóch pozostałych kategoriach. W przypadku odczuwania zdenerwowania przez kilka dni nastąpił spadek o 8 p. proc, natomiast w przypadku doświadczania zdenerwowania przez cały czas lub większość dni o 7 p. proc.

Wykres 62. Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według płci

Osoby będące w różnym wieku odczuwały stan zdenerwowania z niejednakową częstotliwością. Odpowiedź o najniższej częstotliwości („bardzo rzadko lub nigdy”) najczęściej deklarowały osoby młode w grupie wiekowej 16-29 lat (w 2013 roku: 64 %, w 2018: 77%) i osoby w wieku 60 lat i więcej (w 2013 roku: 62 %, w 2018: 75%).

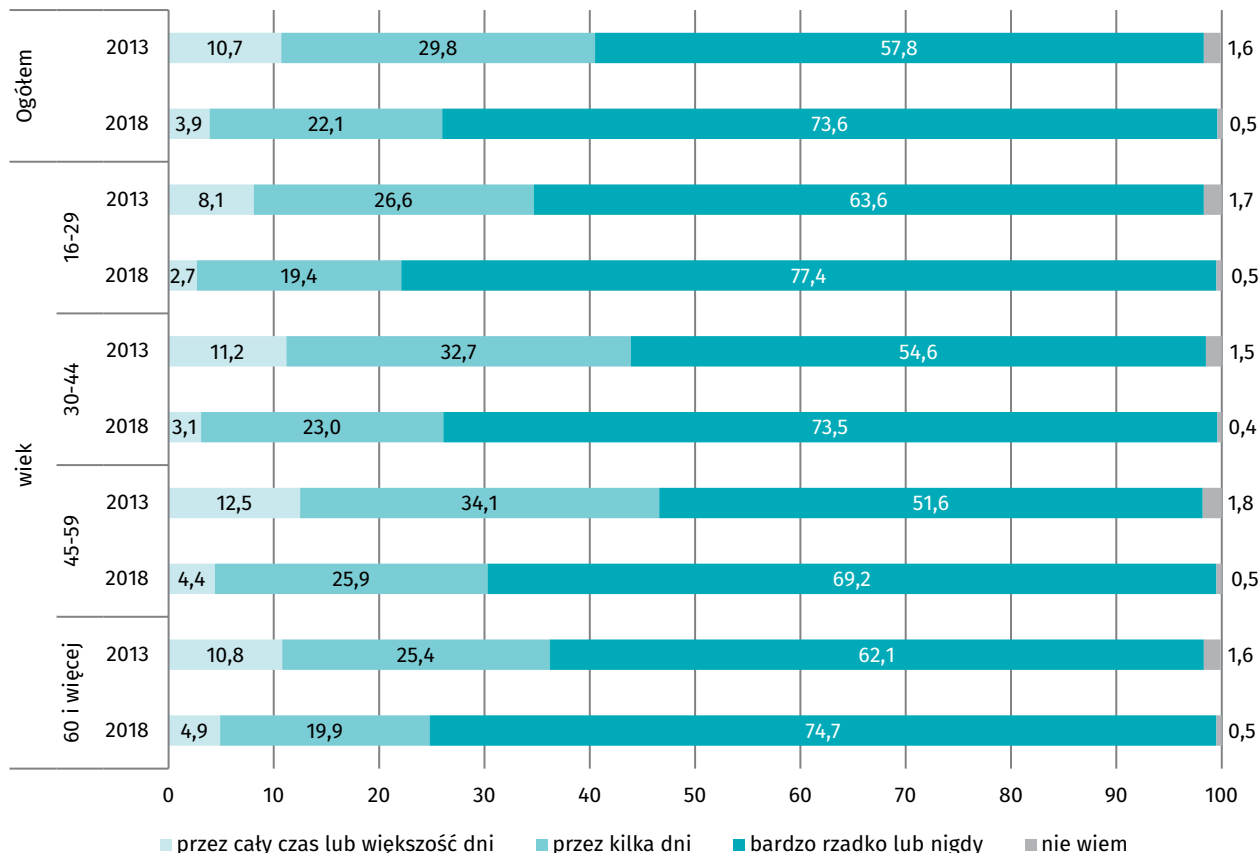
⁵¹ Stany emocjonalne odczuwane w okresie 4 tygodni przed wywiadem. Dotyczy to osób w wieku 16 lat i więcej.

⁵² Wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni czuł(a) się Pan/Pani bardzo zdenerwowany(a)?

⁵³ To znaczy odczuwających stan zdenerwowania „bardzo rzadko lub nigdy”.

Porównując wyniki z 2013 i 2018 roku w każdej grupie wiekowej można zauważyć wzrost odsetka osób, które były rzadko zdenerwowane lub nigdy nie doświadczały tego stanu. Największy wzrost nastąpił wśród osób w wieku 30-44 lata (o 19 p. proc.) oraz w grupie wiekowej 45-59 lat (o 18 p. proc.), czyli w grupach o najniższym wskaźniku odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy nie czułem się bardzo zdenerwowany”.

Wykres 63. Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według wieku

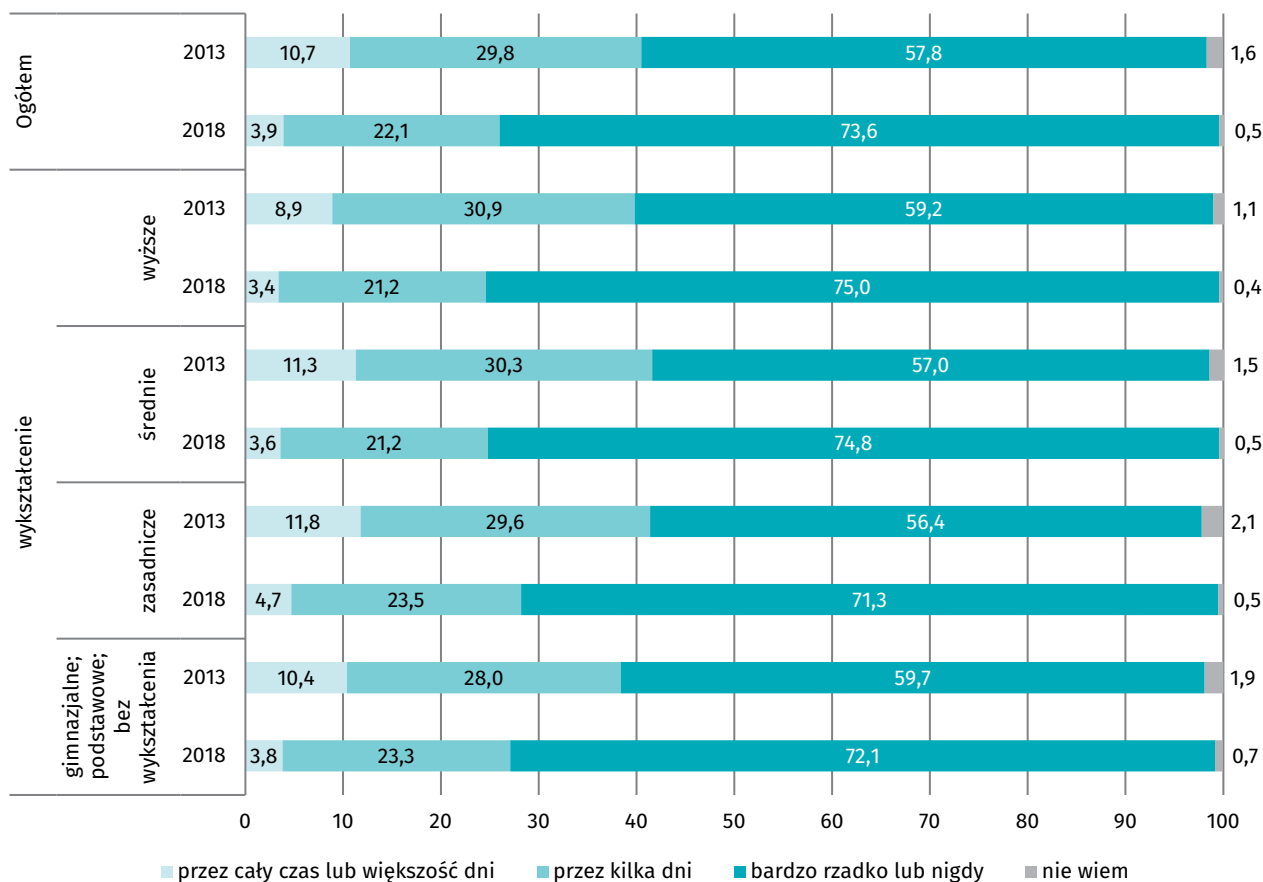

Nie odnotowano znaczących różnic w częstości odczuwania zdenerwowania u osób charakteryzujących się różnym poziomem wykształcenia. Zarówno w 2013 jak i 2018 roku większość osób biorących udział w badaniu oceniła, że bardzo rzadko lub nigdy nie były zdenerwowane. W obu analizowanych latach różnica między najniższym i najwyższym odsetkiem dla tej kategorii odpowiedzi wynosiła 3-4 p. proc. W 2013 roku odpowiedzi kształtowały się na poziomie: od 56% dla osób z wykształceniem zasadniczym do 60% dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. W 2018 roku przyjmowały wartości: od 71% wśród osób z wykształceniem zasadniczym do 75 % wśród osób z wykształceniem wyższym oraz średnim. Warto zwrócić uwagę na fakt, że wysokim wzrostem odsetka odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” towarzyszyły wysokie spadki odpowiedzi wyrażających najwyższą częstotliwość występowania tego stanu⁵⁴. Dla osób z wykształceniem średnim zanotowano spadek odsetka tej odpowiedzi o 8 p. proc., zaś wśród osób z wykształceniem wyższym o 6 p. proc.

Analizując wyniki otrzymane w obu latach, warto zwrócić uwagę na fakt, że w stosunku do roku 2013 w kolejnej edycji badania modułowego zdecydowanie zwiększył się odsetek osób deklarujących, że bardzo rzadko lub nigdy nie były zdenerwowane – wzrost od 12 p. proc. dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym do 18 p. proc. dla osób legitymujących się wykształceniem średnim.

⁵⁴ Odpowiedź „przez cały czas lub większość dni” czułem(-am) się bardzo zdenerwowany(-a).

Wykres 64 Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

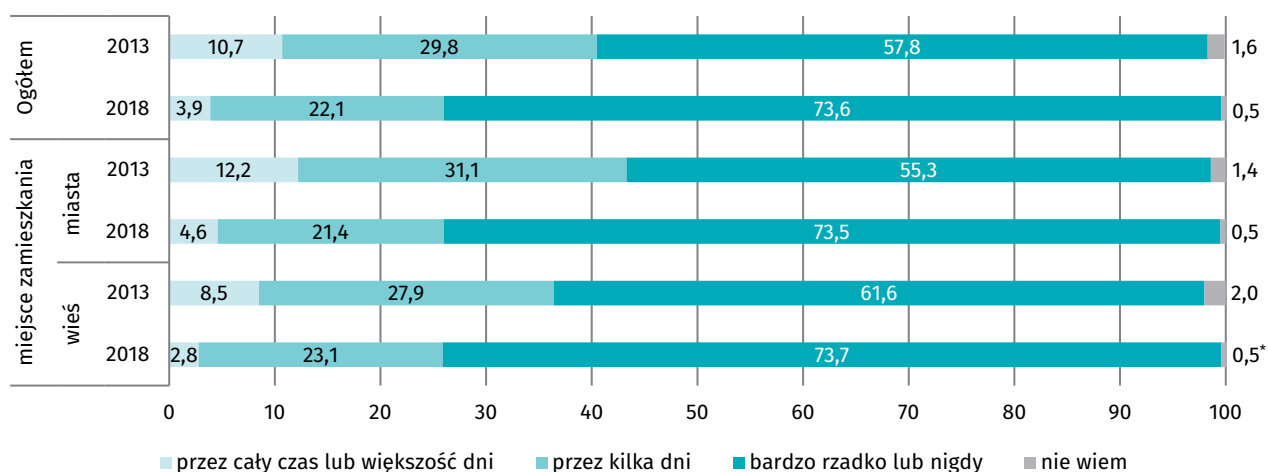

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania badanych osób, zarówno mieszkańcy miast jak i wsi najczęściej wybierali odpowiedź „bardzo rzadko lub nigdy nie byłem bardzo zdenerwowany”. W 2013 roku około 6 na 10 mieszkańców miast i wsi deklarowało tę częstotliwość, natomiast w 2018 w obu przypadkach 7 na 10 mieszkańców bardzo rzadko lub nigdy nie odczuwało zdenerwowania.

Warto zwrócić uwagę na zdecydowany spadek odsetka odpowiedzi wskazujących permanentne⁵⁵ odczuwanie tej negatywnej emocji. Zarówno w mieście jak i na wsi odsetek ten spadł o ponad połowę swojej wartości (w mieście spadek z 12% do 5%; na wsi z 9% do 3%).

⁵⁵ Kategoria: „przez cały czas lub większość dni” byłem(-am) bardzo zdenerwowany(-a).

Wykres 65. Odczuwanie stanu zdenerwowania w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

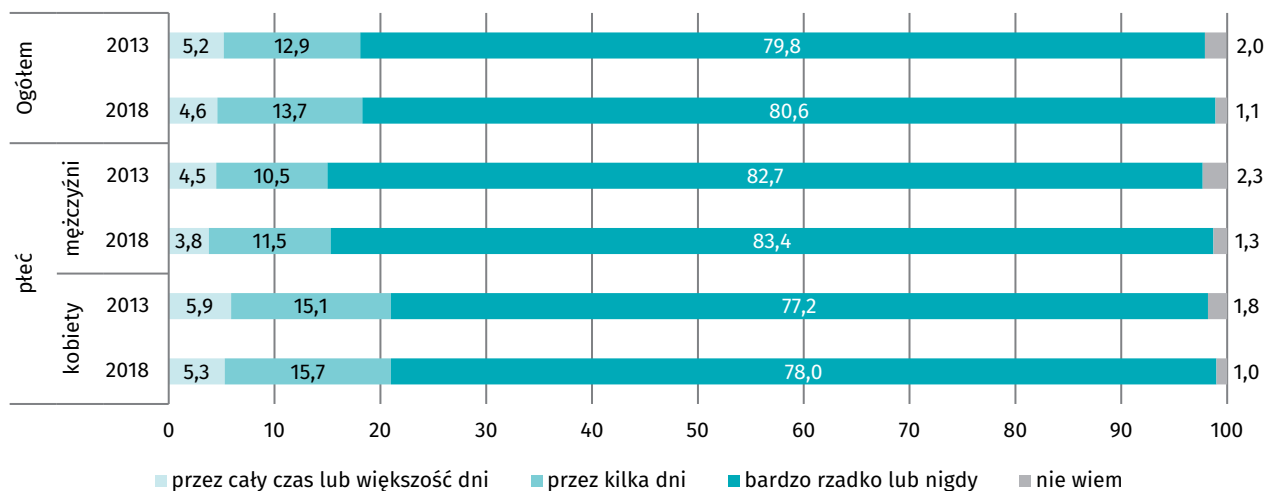
3.2. Odczuwanie tak głębokiego przygnębienia, że nic nie mogło podnieść na duchu⁵⁶

W ocenie częstotliwości odczuwania przygnębienia zarówno w roku 2013 jak i 2018 dominowała odpowiedź „bardzo rzadko lub nigdy”. Wskazało ją 8 na 10 pytanym osób w obu badanych latach.

W 2013 roku taką opinię wyraziło 83% mężczyzn i 77% kobiet. Dla porównania w 2018 roku odpowiedzi kształtowały się na poziomie 83% w przypadku mężczyzn i 78% w przypadku kobiet. Zatem pomiędzy dwoma badanymi okresami odniesienia nie zaobserwowano istotnych statystycznie zmian.

Otrzymane wyniki wskazują, że to mężczyźni rzadziej niż kobiety doświadczali stanu przygnębienia (różnica o blisko 6 p. proc. w 2013 i nieco ponad 5 p. proc. w 2018 roku). Warto również zwrócić uwagę na zbliżony odsetek osób obu płci doświadczających permanentnego⁵⁷ stanu przygnębienia (w 2013 roku dla mężczyzn 5% zaś dla kobiet 6% natomiast w 2018 roku 4% dla mężczyzn i 5% dla kobiet).

Wykres 66. Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według płci

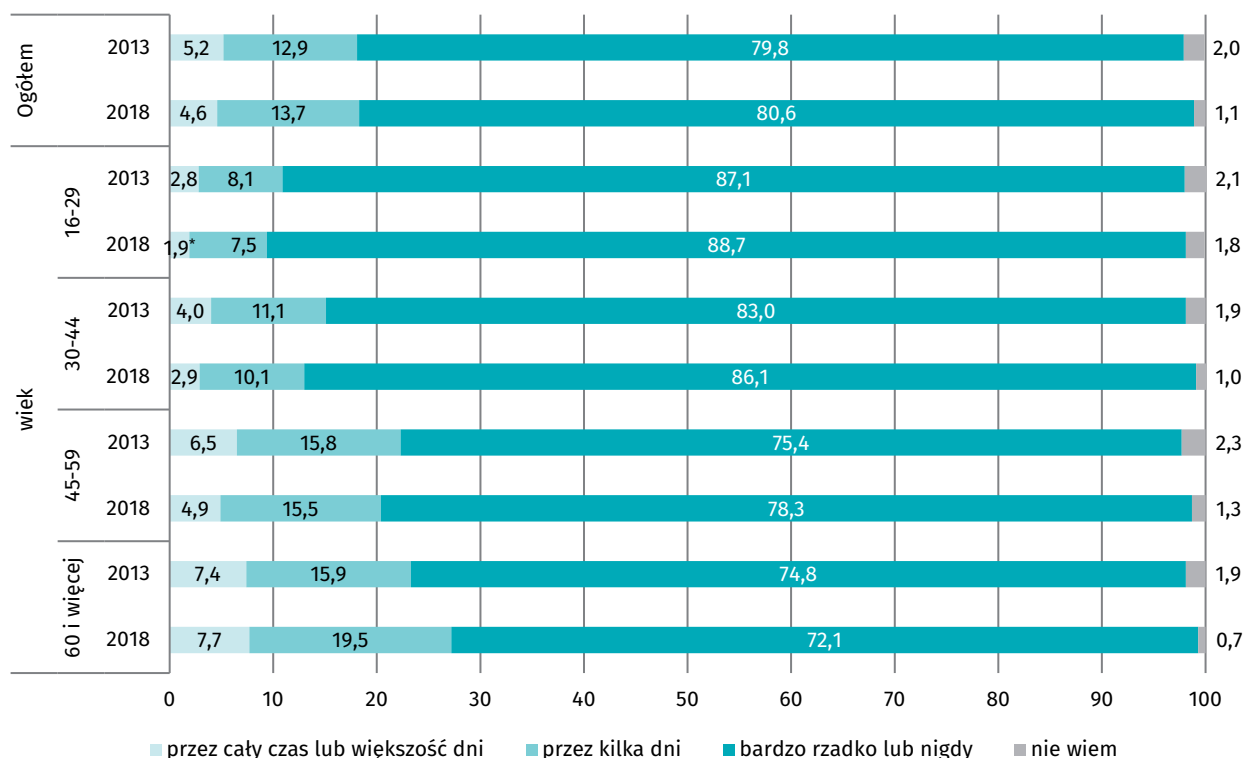
⁵⁶ Wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni czuł(a) się Pan/Pani tak głęboko przygnębiony(-a), że nic nie mogło podnieść Pana/Pani na duchu?

⁵⁷ Kategoria: „przez cały czas lub większość dni” byłam tak głęboko przygnębiony(-a), że nic nie mogło mnie podnieść na duchu.

Biorąc pod uwagę wiek respondentów w każdej grupie wiekowej osoby biorące udział w badaniu najczęściej wskazywały odpowiedź „bardzo rzadko lub nigdy”, jednak można zaobserwować różnice między poszczególnymi przedziałami wiekowymi. Dotyczy to obu analizowanych lat. Rzadziej przygnębione bywały osoby młodsze. Wraz z wiekiem odsetek odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” spadał. W 2013 roku 87% osób w wieku 16-29 lat i 83% osób w wieku 30-44 lat deklaroowało, że bardzo rzadko lub nigdy nie doświadczały stanu przygnębienia. Po pięciu latach odsetki te wzrosły odpowiednio o 2 i 3 p. proc. Natomiast w kolejnych grupach wiekowych odsetki osób, które rzadko lub nigdy nie doświadczały stanu przygnębienia były niższe. W roku 2013 dla obu grup wynosiły 75%, zaś w roku 2018 w przypadku grupy 45-59 lat odsetek wzrósł do 78%, a dla grupy 60 lat i więcej spadł do 72%.

W przypadku odpowiedzi wskazującej na stałe odczuwanie przygnębienia⁵⁸ najniższy odsetek odnotowano wśród osób najmłodszych (16 – 29 lat) i mimo relatywnie niskiej wartości wykazywał on jeszcze tendencję spadkową. Najwyższy odsetek dla tej kategorii odpowiedzi wystąpił wśród najstarszej grupy wiekowej (60 lat i więcej) – 7% w 2013 i 8% w 2018 roku.

Wykres 67. Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według wieku

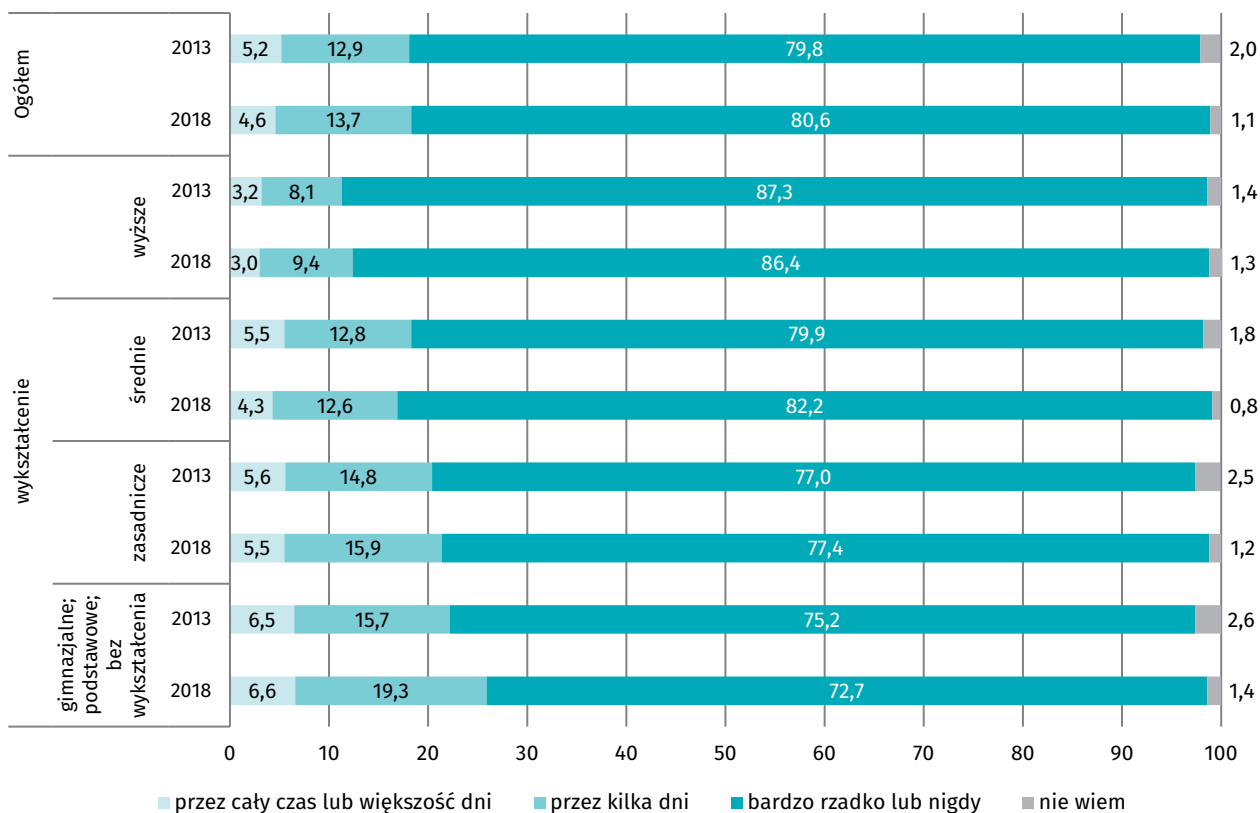

Analizując uzyskane odpowiedzi pod kątem wykształcenia respondentów, także w tym przypadku dominowały odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy”. Najczęściej wybierały ją osoby posiadające wykształcenie wyższe (87% w roku 2013 i 86% w 2018 roku), natomiast najrzadziej osoby legitymujące się wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (75% w 2013 i 73% w 2018 roku).

Porównując oba okresy odniesienia, warto zwrócić uwagę na fakt, że w grupie osób posiadających wykształcenie średnie nastąpił wzrost odsetka osób bardzo rzadko odczuwających przygnębienie lub nie doświadczających tego stanu o 2 p. proc. kosztem odpowiedzi „przez cały czas lub większość dni”. Jednocześnie w przypadku osób z najniższym wykształceniem nastąpił spadek wskaźnika odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” (o 3 p. proc.) na rzecz kategorii „przez kilka dni” (wzrost o 4 p. proc.).

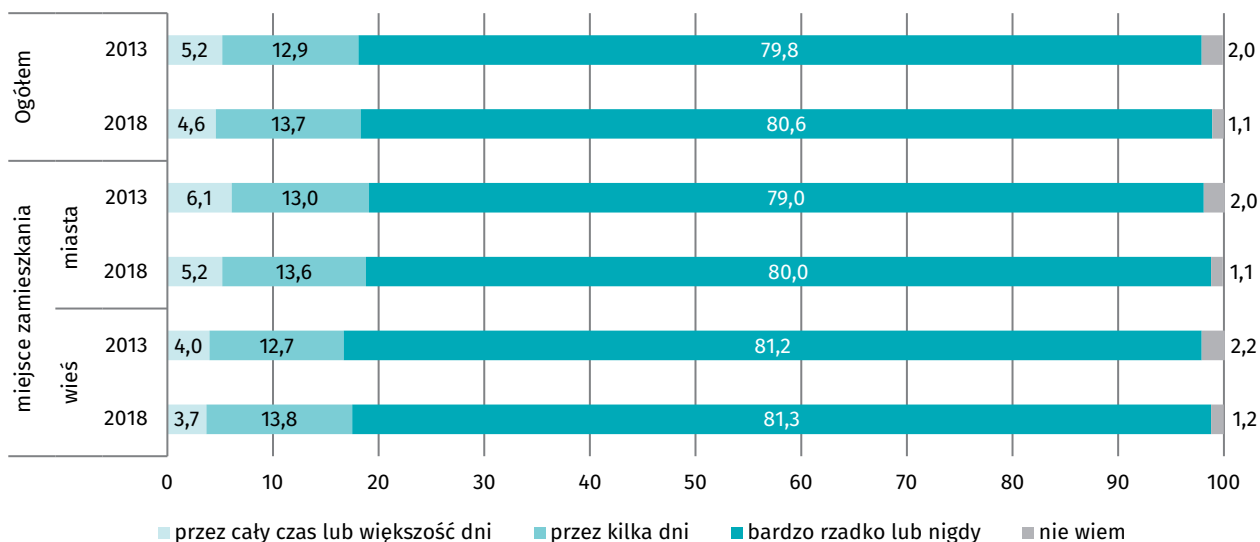
⁵⁸ Kategoria: „przez cały czas lub większość dni” byłem głęboko przygnębiony.

Wykres 68. Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W ocenie częstotliwości odczuwania przygnębienia w badanych latach, mieszkańcy miast i wsi wyrażali podobne deklaracje. W obu grupach dominowały odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” i kształtowały się one na zbliżonym poziomie. W 2013 roku 79% mieszkańców miast i 81% mieszkańców wsi bardzo rzadko odczuwało przygnębienie lub w ogóle go nie doświadczyło, zaś w 2018 roku 80% mieszkańców miast i 81% mieszkańców wsi.

Wykres 69. Odczuwanie przygnębienia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

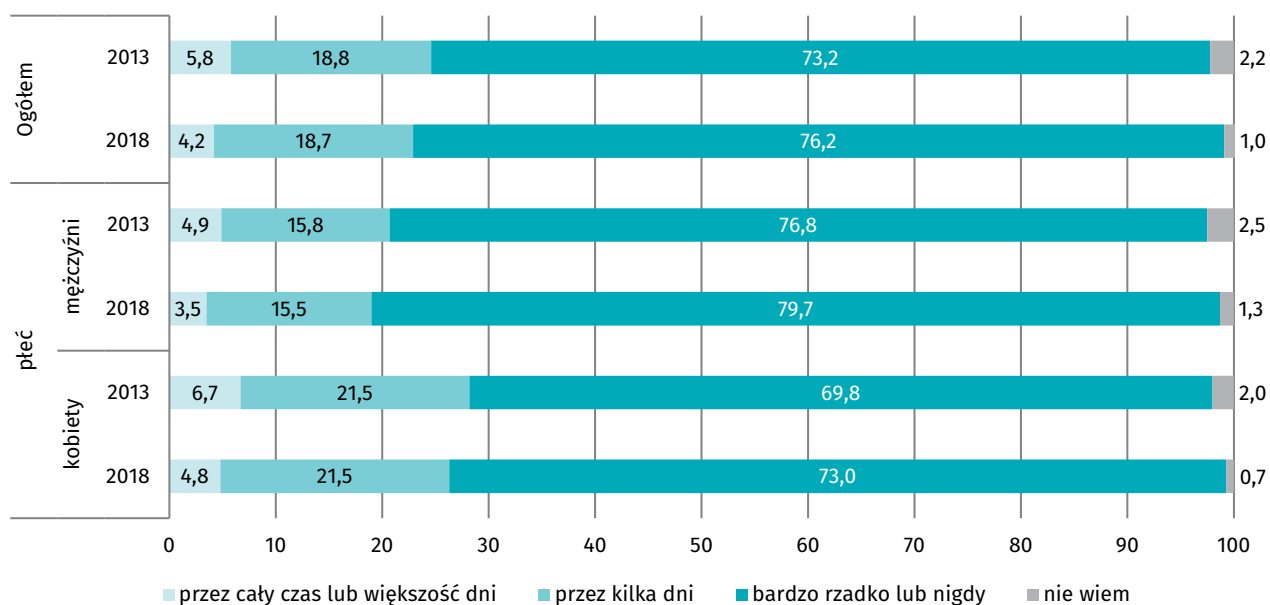

3.3. Odczucie zniechęcenia, przybicia lub chandry⁵⁹

Większość mieszkańców Polski (73 % w roku 2013 i 76% w roku 2018) bardzo rzadko odczuwała zniechęcenie⁶⁰ lub w ogóle nie doświadczyła tego stanu emocjonalnego. 19% osób odczuwało zniechęcenie przez kilka dni w ciągu 4 tygodni poprzedzających badanie w obu latach. Natomiast przez cały czas lub większość dni odczuwających ten stan było jedynie 6% osób w 2013 roku i 4% osób w roku 2018. Porównując oba okresy odniesienia, mieszkańcy Polski w 2018 roku rzadziej czuli się zniechęceni. Spadł odsetek osób, które czuły zniechęcenie przez cały czas lub większość dni (o 2 p. proc.), jednocześnie wzrósł (o 3 p. proc.) odsetek osób, które ten stan odczuwały bardzo rzadko lub nigdy.

Biorąc pod uwagę płeć, odnotowano różnice w częstości doświadczania stanu zniechęcenia. Zarówno w 2013 jak i 2018 roku mężczyźni częściej od kobiet deklarowali najrzadszą częstotliwość⁶¹ stanu zniechęcenia (różnica o 7 p. proc.). Porównując rok 2013 z 2018 zarówno u kobiet jak i mężczyzn spadł odsetek osób odczuwających permanentne⁶² zniechęcenie (o 2 p. proc. w przypadku kobiet i 1 p. proc. w przypadku mężczyzn). Jednocześnie w obu przypadkach liczba osób odczuwających zniechęcenie przez kilka dni w zasadzie się nie zmieniła.

Wykres 70. Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według płci

W obu badanych okresach odniesienia czynnikiem różnicującym odczuwanie zniechęcenia był wiek. Cechą wspólną dla wszystkich przedziałów wiekowych był najwyższy odsetek odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy”, chociaż w zależności od wieku respondentów kształtował się on na różnym poziomie. Zarówno w roku 2013 jak i 2018 najrzadziej bywały zniechęcone⁶³ osoby w wieku 16-29 lat (79% w 2013 i 83% w 2018 roku). Im starsza grupa wiekowa tym niższy odsetek osób deklarujących rzadkie występowanie stanów zniechęcenia⁶⁴ (wyjątek stanowi grupa wiekowa 60 lat i więcej w roku 2013).

Osoby z najstarszej grupy wiekowej (60 lat i więcej) częściej niż pozostałe deklarowały występowanie stanów zniechęcenia. Między 2013 i 2018 rokiem nie wystąpiły istotne różnice w rozkładzie odpowiedzi.

⁵⁹ Wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni czuł(a) się Pan/Pani zniechęcony (a), przybity(a) lub miał Pan/Pani chandrę?

⁶⁰ W tekście w celu uproszczenia opisu „Odczucie zniechęcenia, przybicia lub chandry” skrócono nazwę zmiennej do „odczucie zniechęcenia”.

⁶¹ To znaczy odczuwających stan zniechęcenia „bardzo rzadko lub nigdy”.

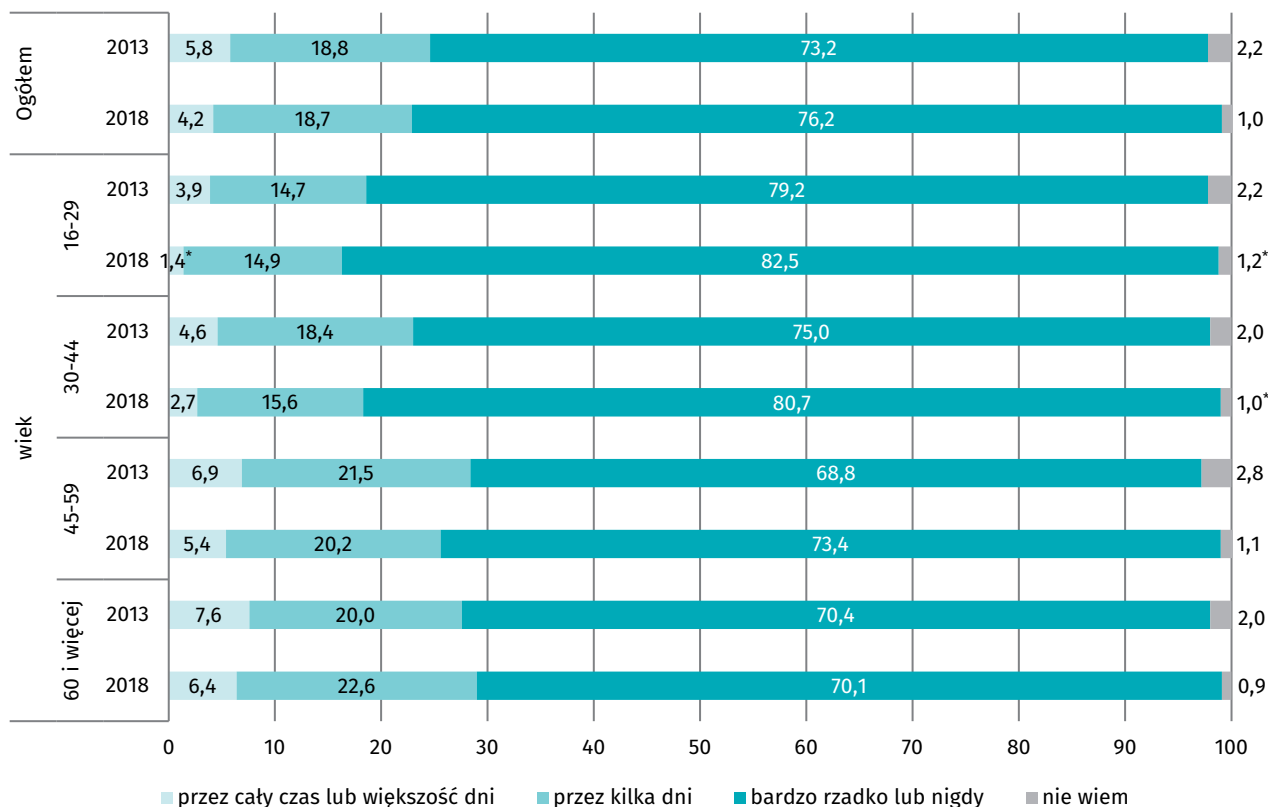
⁶² Kategoria: „przez cały czas lub większość dni byłem zniechęcony(-a), przybity(-a) lub miałem(-am) chandrę”.

⁶³ To znaczy odczuwających stan zniechęcenia „bardzo rzadko lub nigdy”.

⁶⁴ Dotyczy osób, które odpowiedziały, że w ciągu ostatnich 4 tygodni bardzo rzadko lub nigdy czuły się zniechęcone, przybite lub miały chandrę.

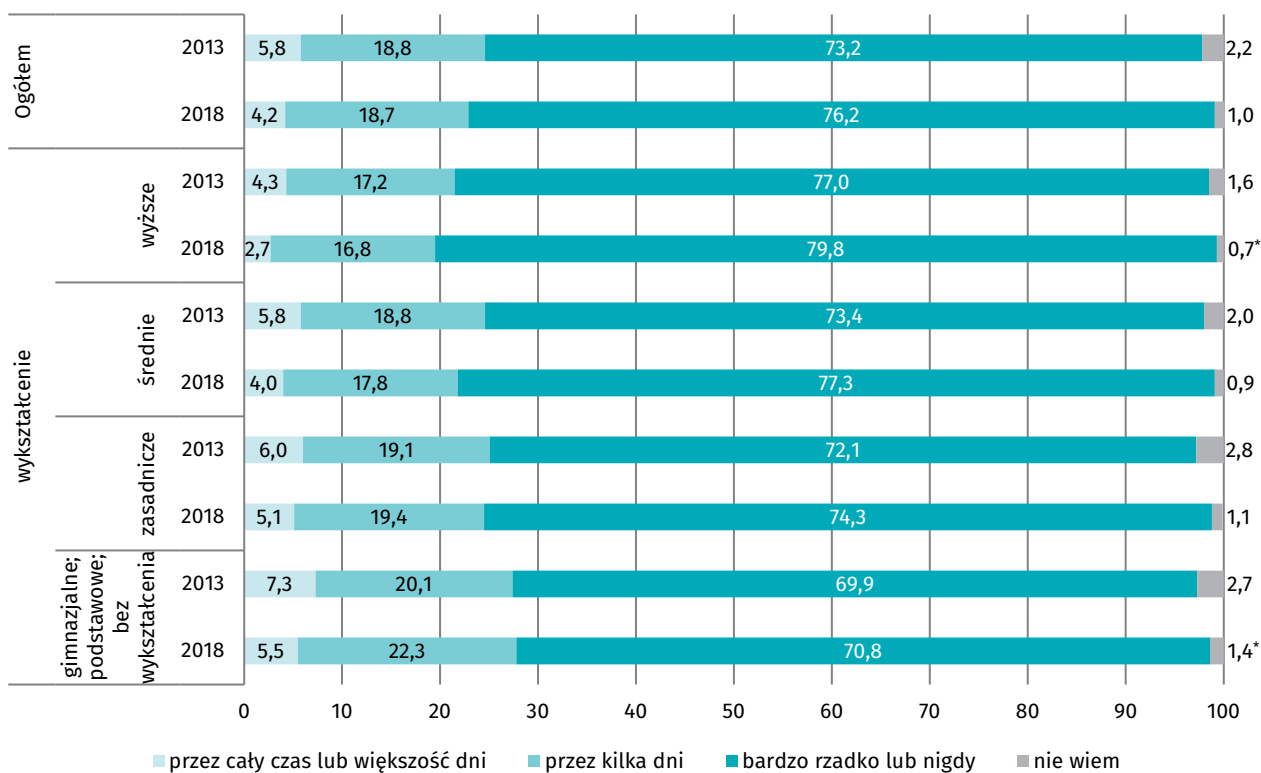
Największe różnice w częstotliwości odczuwania stanu zniechęcenia między 2013 i 2018 rokiem charakteryzowały grupę wiekową 30 – 44 lata. O 6 p. proc. wzrósł odsetek osób deklarujących bardzo rzadki lub nigdy niewystępujący u nich stan zniechęcenia, kosztem dwóch pozostałych częstotliwości (spadek odsetka odpowiedzi: „przez cały czas lub większość dni” o 2 p. proc. oraz „przez kilka dni” o 3 p. proc.).

Wykres 71. Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według wieku

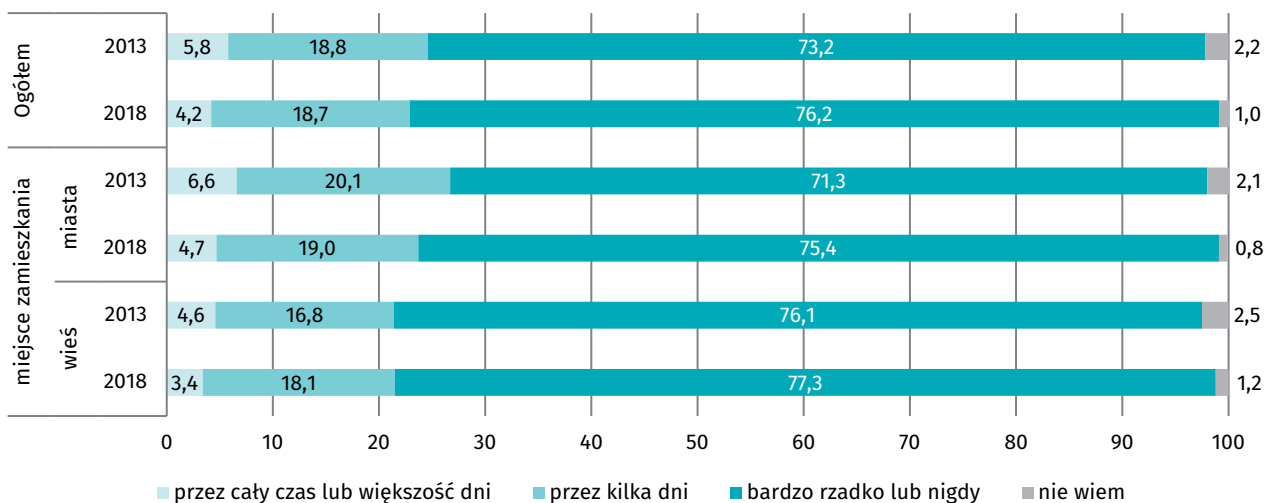
Czynnikiem, który w niewielkim stopniu różnicował odczuwanie zniechęcenia było wykształcenie. Zarówno w 2013 roku jak i 2018 roku najrzadziej zniechęcone bywały osoby posiadające wykształcenie wyższe (odpowiednio: 77 % osób w roku 2013 i 80% osób w roku 2018) podczas gdy wśród osób posiadających wykształcenie co najwyżej gimnazjalne taką deklarację złożyło w 2013 roku 70% osób zaś w 2018 roku 71% osób). Porównując oba okresy odniesienia widać wzrost odsetka osób odczuwających zniechęcenie bardzo rzadko lub nigdy i jednoczesny spadek odsetka osób odczuwających ten stan, przez cały czas lub większość dni w ciągu 4 tygodni.

Wykres 72. Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania w poszczególnych latach osoby mieszkające na wsi rzadziej niż mieszkańcy miast odczuwali zniechęcenie. W 2013 roku bardzo rzadko lub nigdy nie doświadczyło tego stanu 76% mieszkańców wsi i 71% mieszkańców miast, zaś w 2018 roku odpowiedź taką wybrało 77% osób mieszkających na wsi i 75% mieszkańców miast. W 2018 roku odsetek odpowiedzi „bardzo rzadko lub nigdy” wzrósł w stosunku do 2013 roku dla mieszkańców miast o 4 p. proc. Wśród osób mieszkających na wsi rozkład częstości odczuwania stanu zniechęcenia nie różnił się istotnie w stosunku do poprzedniego okresu odniesienia. Jednocześnie zarówno wśród mieszkańców miast jak i wsi spadła liczba osób, która była zniechęcona przez cały czas lub większość dni.

Wykres 73. Odczuwanie zniechęcenia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

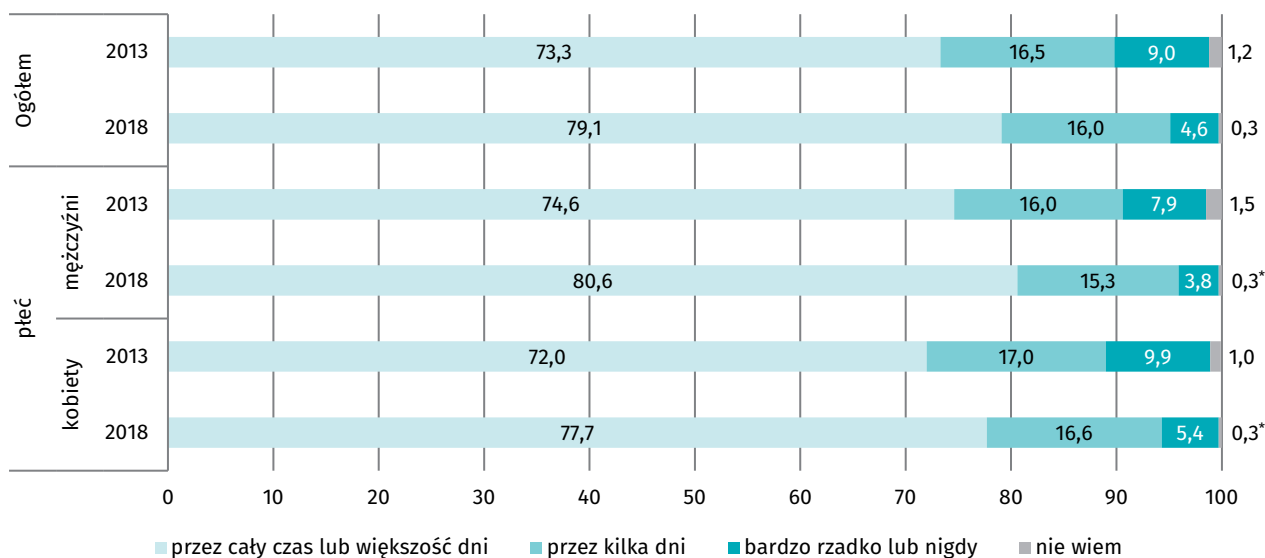

3.4. Odczuwanie spokoju i opanowania⁶⁵

Większość mieszkańców Polski (73% w roku 2013 i 79% w roku 2018) w okresie ostatnich 4 tygodni przed badaniem odczuwało spokój przez cały czas lub większość dni. Kolejną częstotliwość⁶⁶ odczuwania deklarowało około 16% osób (w obu latach badania). Natomiast w roku 2013 jedynie 9%, a w 2018 roku 5% osób bardzo rzadko lub nigdy nie odczuwało tego stanu emocjonalnego. Porównując oba badane lata, osoby mieszkające w Polsce z coraz większą częstotliwością odczuwały stan spokoju i opanowania. O 6 p. proc. wzrósł odsetek osób odczuwających spokój przez cały czas lub większość dni, jednocześnie o 4 p. proc. zmalał odsetek osób odczuwających spokój bardzo rzadko lub nigdy.

Biorąc pod uwagę płeć, wystąpiły w wynikach różnice w ocenie stopnia odczuwania spokoju i opanowania. Mężczyźni, zarówno w roku 2013 jak i 2018 częściej (o 3 p. proc.) deklarowali najwyższą częstotliwość⁶⁷ odczuwania spokoju niż kobiety. Natomiast porównując oba okresy odniesienia, zarówno u kobiet jak i mężczyzn odsetek osób określających odczucie spokoju przez cały czas lub większość dni wzrósł o 6 p. proc. Jednocześnie w obu przypadkach zmniejszyła się liczba osób bardzo rzadko odczuwających spokój lub nigdy.

Wykres 74. Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według płci

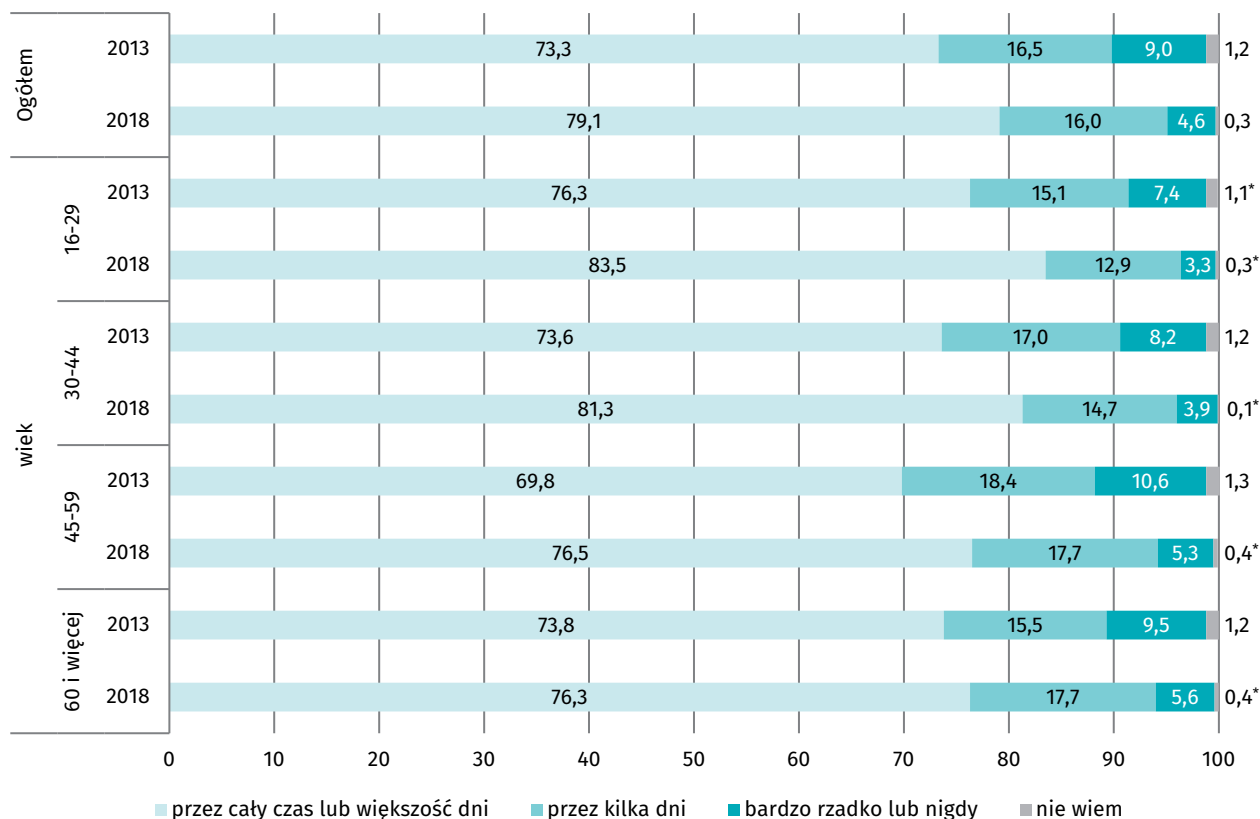
Wiek respondentów nie wpłynął znacząco na częstotliwość odczuwania spokoju i opanowania. Warto jednak zauważyć, że na przestrzeni 5 lat w każdej grupie wiekowej liczba osób odczuwających spokój przez cały czas lub większość dni wzrosła od 7 do 8 p. proc., wyjątek stanowiła grupa osób w wieku 60 lat i więcej, gdzie wzrost wyniósł 3 p. proc. Jednocześnie w każdej z grup wiekowych zmniejszył się odsetek osób (od 4 do 5 p. proc.), które bardzo rzadko lub nigdy nie odczuwały spokoju.

⁶⁵ Wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni czuł(a) się Pan/Pani spokojny(a) i opanowany(a)?

⁶⁶ To znaczy odczuwających stan spokoju i opanowania „przez kilka dni”.

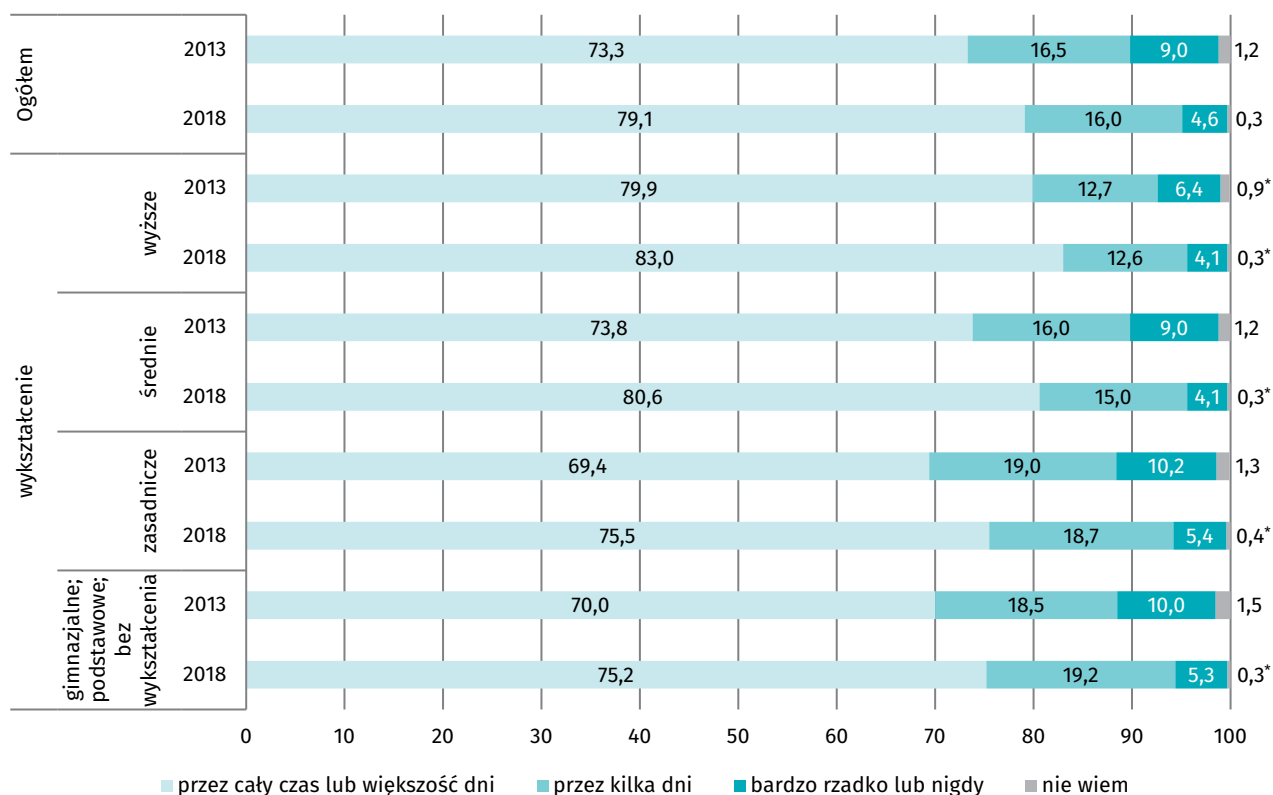
⁶⁷ Odsetek dotyczy odpowiedzi: „przez cały czas lub większość dni”.

Wykres 75. Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według wieku

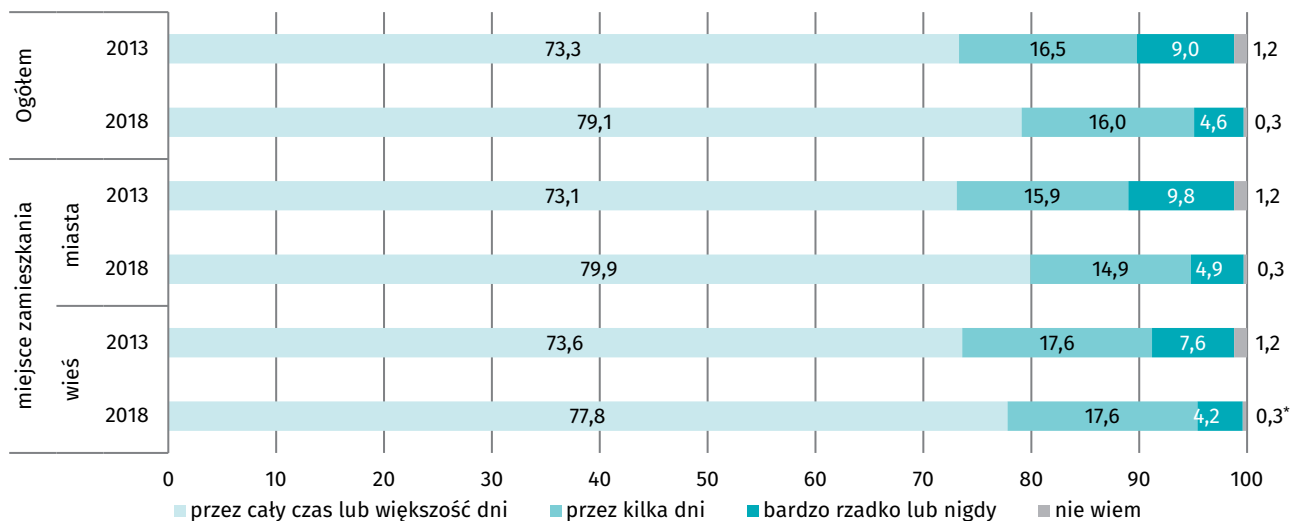
W obu okresach odniesienia czynnikiem różnicującym odczuwanie spokoju było wykształcenie. Najwyższy odsetek osób odczuwających spokój przez cały czas lub większość dni był wśród osób z wykształceniem wyższym (80% w roku 2013 i 83% w 2018), natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem zasadniczym (69% w roku 2013 i 76% w 2018) i co najwyżej gimnazjalnym (70% w roku 2013 i 75% w 2018). Porównując wyniki z 2018 roku do wyników sprzed 5 lat, zaobserwować można w każdej grupie wzrost (od 3 do 7 p. proc.) odsetka osób odczuwających spokój przez cały czas lub większość dni, przy jednoczesnym spadku (od 2 do 5 p. proc.) odsetka osób odczuwających go bardzo rzadko lub nigdy.

Wykres 76. Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W poszczególnych latach mieszkańcy wsi i miast z podobną częstotliwością doświadczali spokoju. W roku 2013, 73% mieszkańców miast i 74% mieszkańców wsi przez cały czas lub większość dni odczuwało spokój. Natomiast po 5 latach wskaźnik ten wzrósł o 7 p. proc. dla mieszkańców miast i o 4 p. proc. dla mieszkańców wsi. W obu przypadkach równocześnie o połowę spadł odsetek osób, które bardzo rzadko lub nigdy odczuwały stan spokoju i opanowania.

Wykres 77. Odczuwanie spokoju w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

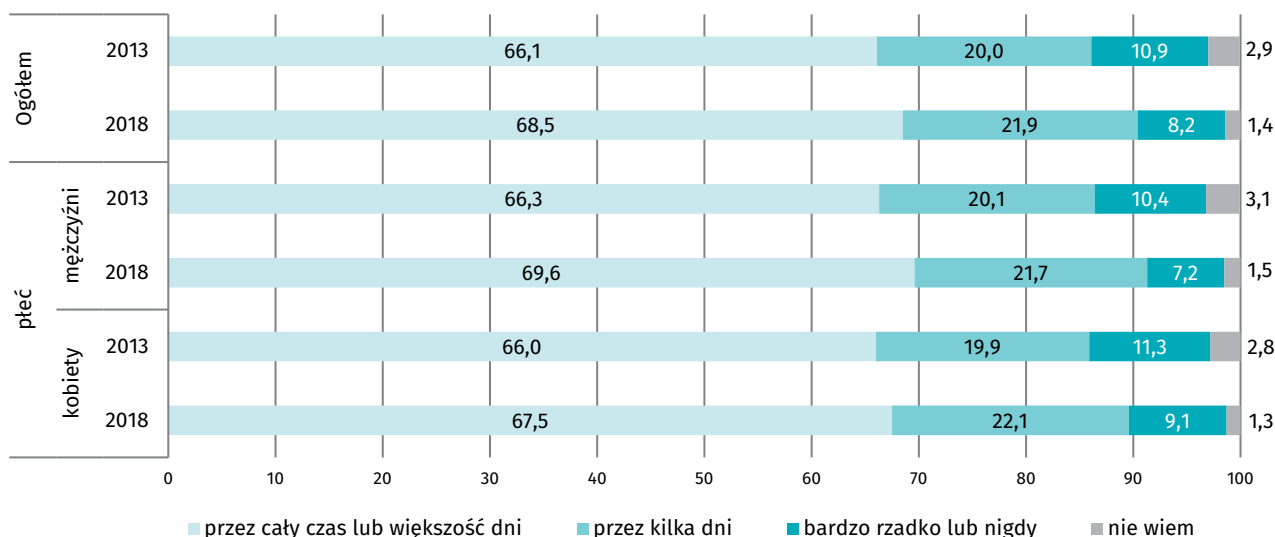

3.5. Odczuwanie szczęścia⁶⁸

Większość mieszkańców Polski (prawie 7 osób na 10) w obu latach odniesienia była szczęśliwa przez cały czas lub większość dni w okresie 4 tygodni przed wywiadem. Nieco ponad 20% osób deklarowało rzadsze⁶⁹ odczuwanie szczęścia, natomiast najniższy odsetek osób (11% w 2013 i 8% w 2018 roku) odczuwało ten stan bardzo rzadko lub nigdy. Porównując oba lata w których przeprowadzono badanie modułowe, w 2018 roku mieszkańcy Polski z większą częstotliwością doświadczali stanu szczęścia. O 2 p. proc. wzrósł odsetek osób szczęśliwych przez cały czas lub większość dni, jednocześnie zmalał o 3 p. proc. odsetek osób szczęśliwych bardzo rzadko lub nigdy.

W roku 2013 kobiety i mężczyźni z podobną częstotliwością doświadczali szczęścia (66 % z nich określiło, iż przez cały czas lub większość dni czuli się szczęśliwi). W roku 2018 odsetek ten wzrósł o 3 p. proc. w przypadku mężczyzn i o 2 p. proc. dla kobiet.

Wykres 78. Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według płci

Jednym z czynników różnicujących częstotliwość odczuwania szczęścia w obu okresach odniesienia był wiek. Osoby najmłodsze w przedziale wiekowym 16-29 lat najczęściej odczuwały szczęście (75% osób w roku 2013 i 82% osób w roku 2018), tj. zadeklarowało iż są szczęśliwe przez cały czas lub większość dni. Wraz z wiekiem odsetek ten spadał. Jednak w 2013 roku grupą wiekową o najniższym odsetku osób najczęściej odczuwających szczęście była grupa 45-59 lat (59%) a w kolejnym roku badania była to grupa najstarsza (60 lat i więcej – 55% osób).

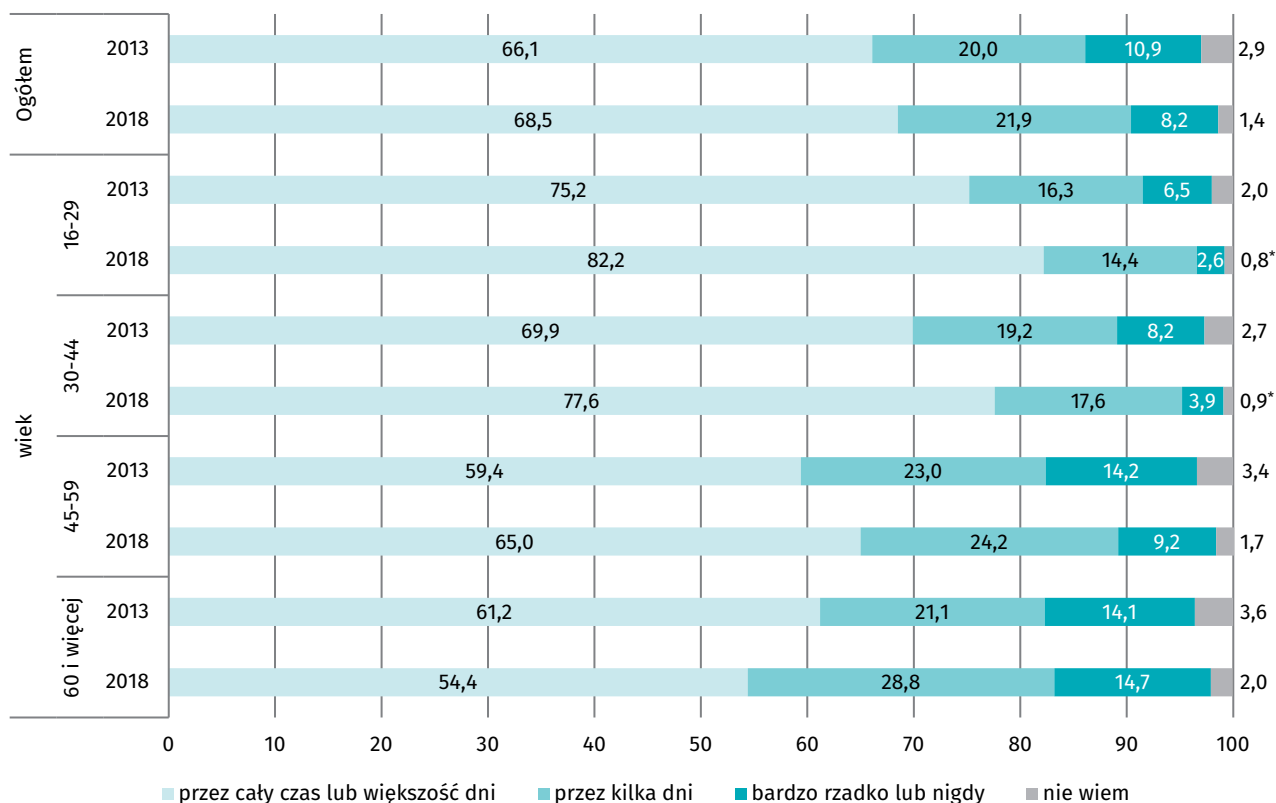
Porównując oba badane lata, w trzech pierwszych grupach wiekowych nastąpił wzrost odsetka osób odczuwających szczęście przez cały czas lub większość dni (o 6 do 8 p. proc.). Wyjątek stanowiła grupa wiekowa 60 lat i więcej. Dla niej nastąpił spadek o 7 p. proc. (z 61% do 54%), na rzecz odpowiedzi „przez kilka dni”, w której zanotowano wzrost o 8 p. proc. (z 21% do 29%).

Jednocześnie warto zauważyć, że w grupie najmłodszej był najniższy odsetek osób, które określiły, iż bardzo rzadko lub nigdy nie czuły się szczęśliwe (7% w roku 2013 i 3% w 2018). Odsetek ten rósł wraz z wiekiem respondentów. W każdej z grup wiekowych poza grupą 60 lat i więcej (gdzie wskaźnik pozostał na podobnym poziomie), nastąpił spadek tego odsetka.

⁶⁸ Wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni czuł(a) się Pan/Pani szczęśliwy(a)?

⁶⁹ Odpowiedź: „przez kilka dni”.

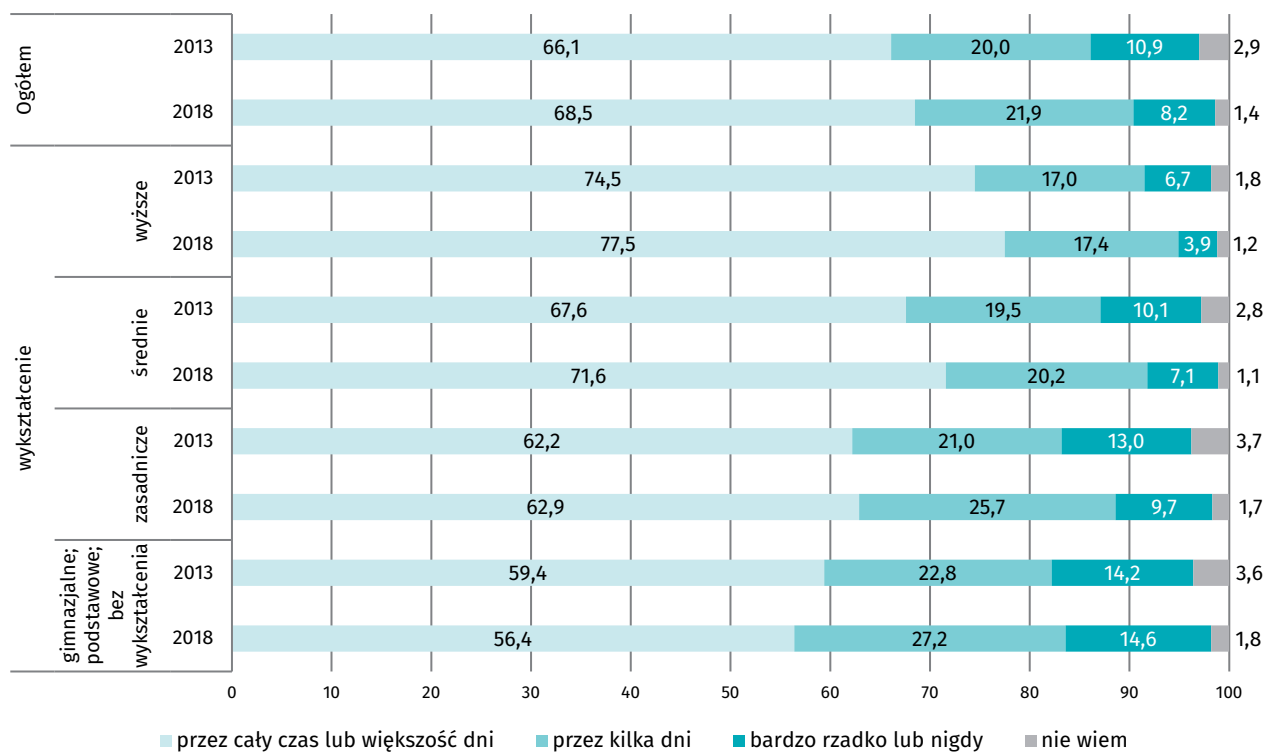
Wykres 79. Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według wieku

Kolejnym czynnikiem różnicującym odczuwanie częstotliwości szczęścia w obu opisywanych okresach było wykształcenie. Im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy odsetek osób określających się jako osoby szczęśliwe przez cały czas lub większość dni. Odsetek osób z wykształceniem wyższym określających się jako szczęśliwe przez cały czas lub większość dni, wyniósł w 2013 roku 75% a w kolejnym roku badania – 78%. Dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym odsetek ten kształtował się odpowiednio na poziomie – 59% i 56%.

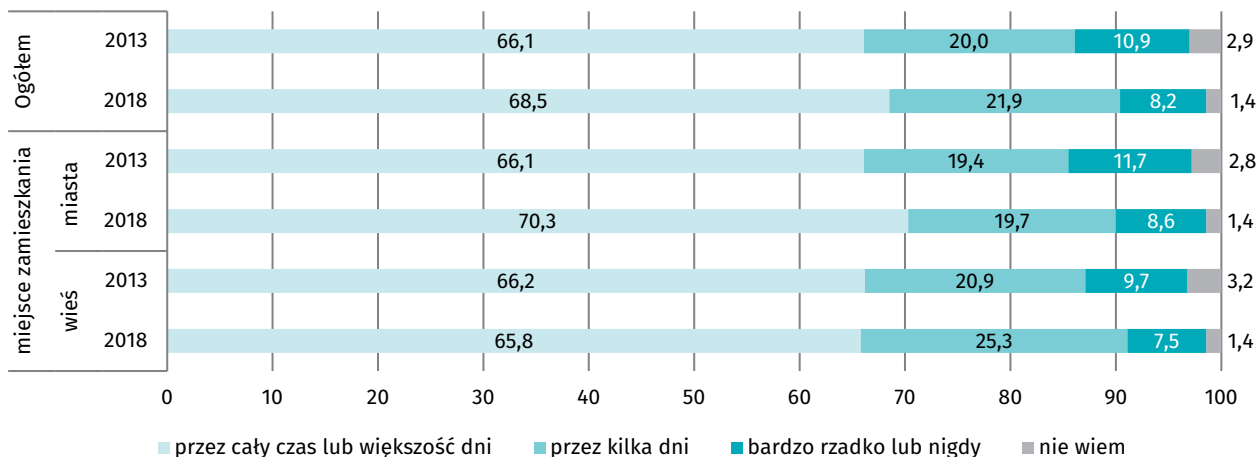
Warto również zauważyć, że porównując rok 2013 i 2018 jedynie w grupie z najniższym wykształceniem nastąpił spadek odsetka osób szczęśliwych przez cały czas lub większość dni (o 3 p. proc.). W grupie tej wystąpił jednocześnie najwyższy wskaźnik osób, które określiły się jako szczęśliwe bardzo rzadko lub nigdy (14% w roku 2013 i 15% w 2018 roku).

Wykres 80. Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według wykształcenia

W roku 2013 mieszkańcy miast i wsi podobnie określali częstotliwość odczuwania szczęścia. 66 % z nich oceniło, że przez cały czas lub większość dni byli szczęśliwi. W 2018 roku odsetek odpowiedzi „przez cały czas lub większość dni” wśród mieszkańców wsi był podobny, natomiast wśród mieszkańców miast wzrósł o 4 p. proc. Warto zwrócić uwagę, że wśród mieszkańców wsi brakowi zmian w częstotliwości odczuwania permanentnego szczęścia⁷⁰ towarzyszył wzrost odsetka osób szczęśliwych przez kilka dni (o 4 p. proc), który w dużej mierze był spowodowany spadkiem w kategorii „bardzo rzadko lub nigdy” o 2 p. proc.

Wykres 81. Odczuwanie szczęścia w latach 2013 i 2018 według miejsca zamieszkania

⁷⁰ Kategoria: „przez cały czas lub większość dni” czułem(-am) się szczęśliwy(-a).

SYNTHESIS

AVERAGE YEARLY EQUIVALISED DISPOSABLE INCOME PER PERSON

The following analysis applies entirely to the **average yearly equivalised disposable income per person**. This income was calculated on the basis of data from the survey carried out in 2018, but **refers to the yearly income from the year preceding the survey, i.e. from January to December 2017**. When indicating income, this publication uses **the year of the survey**, as done by the Eurostat.

Two reference periods were used to compare income.⁷¹ 2008 as the period to measure the implementation of commitments in the area of poverty in the Strategy for smart, sustainable and inclusive growth – Europe 2020.⁷² 2015 is the reference period for achieving the goals adopted under the 2030 agenda for sustainable development.⁷³

Based on disposable income, the at-risk-of-poverty rate is calculated⁷⁴ which was used in this survey as a measure determining the percentage of people in a relatively the most difficult income situation (i.e. at the bottom of the income distribution).

The income situation of people in households was described in several basic aspects: place of residence (based on the class of locality), territorial diversity (based on 7 statistical macroregions⁷⁵), and the type of household. The following were used to analyse these aspects: basic measures of income distribution, i.e. the Gini coefficient, income quintile share ratio (S80/S20), and disposable income ratio.⁷⁶ Quintile groups were also used from two perspectives. Disposable income by quintile groups was determined by dividing the following collectivities into five equal parts:

- for the purposes of analysing the distribution of income, it was the collectivity of a given section;
- to examine the share of individual groups of households in the quintile groups, they were separated for the entire Polish collectivity surveyed.

⁷¹ Further in the study, the average yearly equivalised disposable income per person is called, for simplicity, disposable income or average disposable income.

⁷² Goal in the area of poverty: reduce the number of poor people by protecting at least 20 million Europeans from poverty or exclusion.

⁷³ Goal in the area of poverty: end poverty in all its forms everywhere.

⁷⁴ A detailed description of the rates is included in the methodological part of the publication.

⁷⁵ Classification adopted on the basis of Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016 amending the annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) (OJ EU L 322 of 29.11.2016).

Macroregions are level 1 in NUTS – more information in the methodological part of the publication.

⁷⁶ The quotient of average yearly equivalised disposable income for a given section to total income for Poland. The value of 100% of the ratio is assigned to total disposable income for Poland.

INCOME INEQUALITIES OF HOUSEHOLDS IN POLAND IN 2008-2018

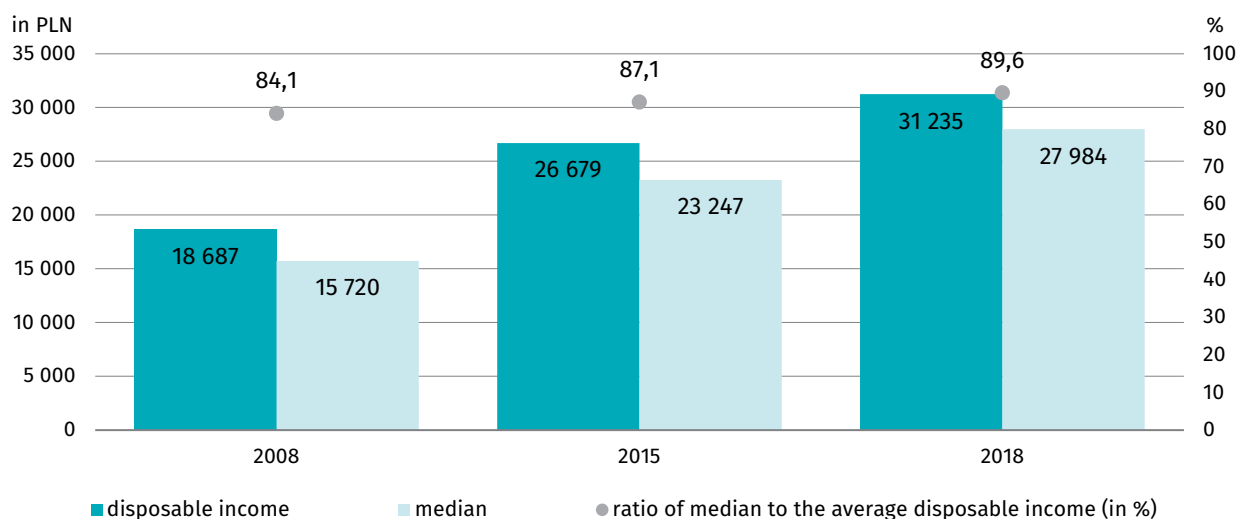
Based on the results of the 2018 survey,⁷⁷ the average yearly equivalised disposable income in Poland was PLN 31 235. Compared to 2015, income increased almost 17.0% (from PLN 26 679), while compared to 2008 it was about 67.0% (from PLN 18 685).

Income below the average value was reported in 2018 by 60.0% of people, in 2015 by 1.4 percentage points more people and in 2008 by 2.9 percentage points.

In 2018, the median value of disposable income was 89.6% of the average value (in 2008 and 2015, it was 84.1% and 87.1%, respectively).

There was also a steady increase in the median value in the analysed period. Between 2008 and 2018, it was an increase of 78.0%, while between 2015 and 2018 20.0%.

Diagram 1. Average disposable income, median and ratio of median to income in 2008, 2015, 2018

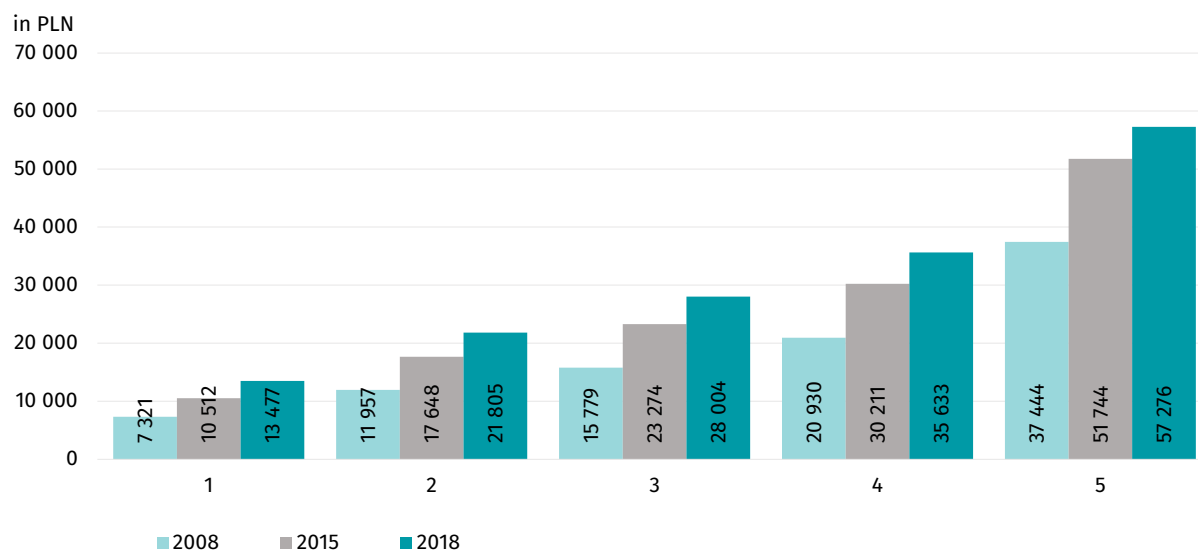

Analysing disposable income for 2018 in terms of its amount in 5 ranges with an equal number of persons (20% each), in the first quintile group its average in the amount of PLN 13 477 and in the last – PLN 57 238 was noted.

Between 2008 and 2015, the average value of disposable income in the first quintile group increased approx. 44.0%, while in the shorter period (between 2015 and 2018) 28.0%. Increases in the average value of income in the fifth group were approx. 38.0% and approx. 10.0%, respectively. In the entire discussed period (from 2008 to 2018), the largest increases in average income occurred in two lowest quintile groups (in the first group by 84.0% and in the second by 82.0%). The higher the group, the smaller the increase in income (in the fifth group by approx. 53.0%).

⁷⁷ The reference year for income from EU-SILC 2018 is 2017 and similarly in previous years.

Diagram 2. Average disposable income by quintile groups^a in 2008, 2015 and 2018

a The quintile group is 1/5 of the population ranked by increasing income.

Indicators that inform about the level of income inequalities include income quintile share ratio (S80/S20) and Gini coefficient.⁷⁸ The lower the values of these indicators, the smaller the income distribution.

The value of the Gini coefficient, calculated for disposable income, decreased from 32.0 in 2008 and 30.6 in 2015 to 27.8 in 2018.

During the analysed period, the share of disposable income of 20% of people with the highest income to 20% with the lowest income also gradually decreased. In 2008, it amounted to 5.1. In 2015, it decreased to 4.9 and another decrease was recorded for 2018 to 4.3.

Table 1. Selected measures of average disposable income distribution in Poland in 2008-2018

Indicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gini coefficient	32.0	31.4	31.1	31.1	30.9	30.7	30.8	30.6	29.8	29.2	27.8
S80/S20	5.1	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9	4.9	4.9	4.8	4.5	4.3

Changes in the values of the above ratios indicate a systematic decrease in income inequalities in Poland in the analysed period of 2008-2018.⁷⁹

⁷⁸ A detailed description of the rates is included in the methodological part of the publication.

⁷⁹ Income from 2007-2017.

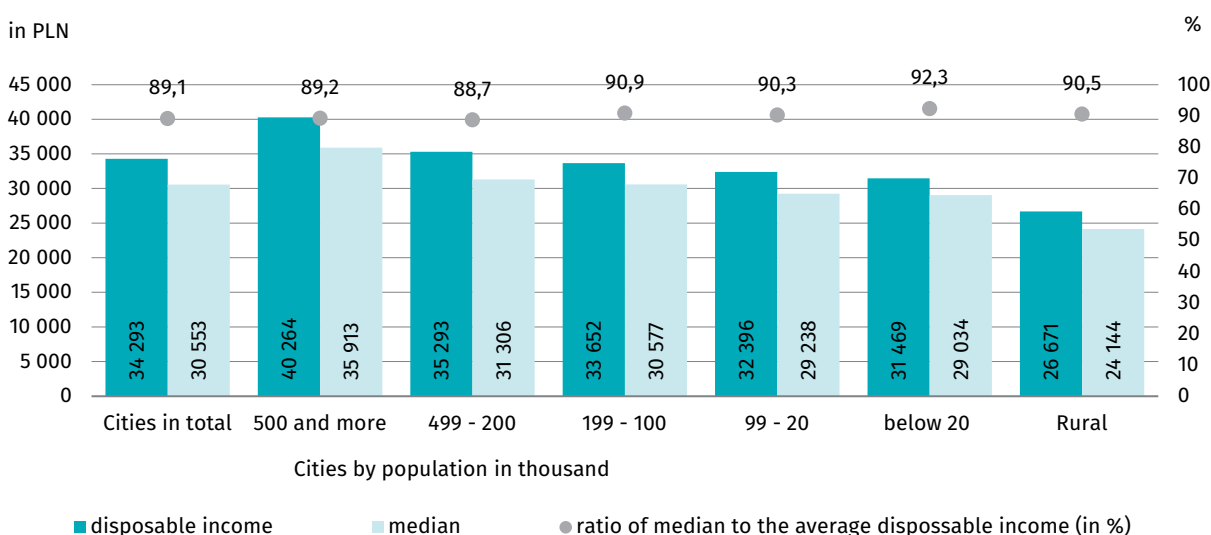
INCOME SITUATION OF PERSONS IN HOUSEHOLDS IN POLAND ACCORDING TO THE RESULTS OF THE 2018 SURVEY⁸⁰ BY SELECTED FEATURES

1. Place of residence

1.1. Disposable income⁸¹

As in previous years, the average yearly equivalised disposable income was definitely lower in rural areas than in cities (PLN 26 671 and PLN 34 293, respectively). There were also differences in its amount between classes of cities by their size. The lowest disposable income was observed in the smallest cities, i.e. below 20 thousand residents (PLN 31 469). However, the ratio of median to the average disposable income was the highest in these cities (92.3%). The highest disposable income was achieved by residents of the largest cities (over 500 thousand inhabitants – PLN 40 264).

Diagram 3. Average disposable income, median and ratio of median to income by classes of locality in 2018

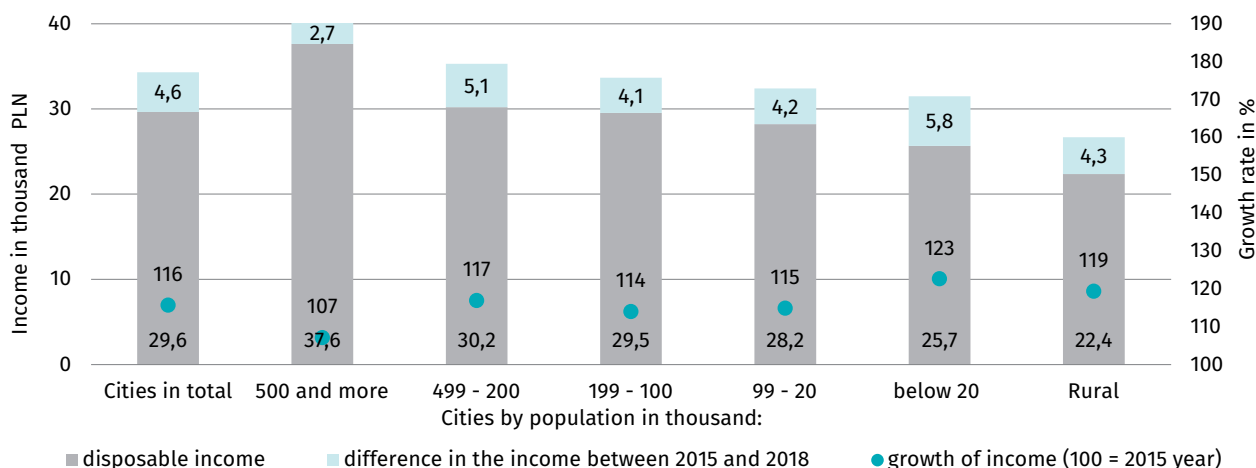

The largest increase in the amount of the average yearly equivalised disposable income between 2015 and 2018 was recorded in cities below 20 thousand inhabitants (PLN 5.8 thousand). The growth of increase (123.0%) was also the highest here. In cities with an average number of inhabitants (i.e. class of locality between 20 and 199 thousand) and in rural areas, disposable income increased by approx. PLN 4.0 thousand. However, the growth for rural areas was slightly higher (119.0%) than in the above-mentioned classes of cities (114.0% – 115.0%). The largest cities (over 500 thousand inhabitants) achieved the smallest increase in average disposable income in this period (PLN 2.7 thousand) and had the lowest growth of income (107.0%).

⁸⁰ The reference year for income from EU-SILC 2018 is 2017 and similarly in previous years.

⁸¹ The average yearly equivalised disposable income per person is called, for simplicity, disposable income or average disposable income.

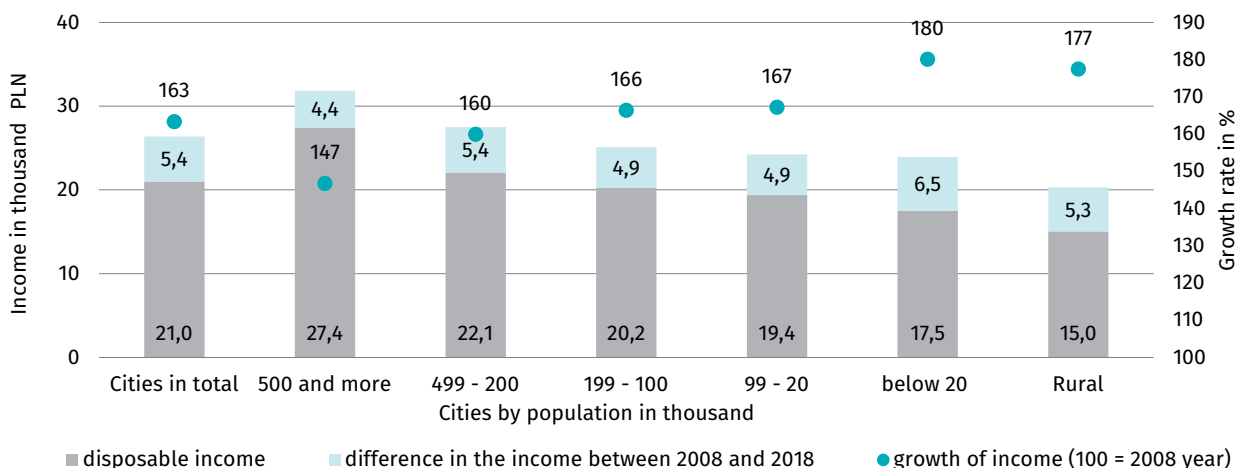
Diagram 4. Increase in the average disposable income by classes of locality between 2015 and 2018

In the longer term (2008-2018), an increase in the amount of the average yearly equivalised disposable income in cities (in total) and in rural areas was similar (slightly above PLN 5 thousand), which could not result in an approximation of the average income between rural areas and cities.

Among the cities, the largest increase in the amount was recorded in the smallest locations (below 20 thousand inhabitants) by PLN 6.5 thousand. In the analysed period, the smallest cities (below 20 thousand inhabitants) and rural areas had the highest growth of income (approx. 180.0% and 177.0%, respectively). However, the largest cities in which the increase in the amount of the average disposable income was similar to that in the average class of cities (20 – 199 thousand inhabitants) were characterised by a much lower growth of income (the difference was about 19.0 percentage points).

Diagram 5. Increase in the average disposable income by classes of locality between 2008 and 2018

Noticeably (especially in recent years 2015 – 2018), the growth of average disposable income in the largest cities slowed down (the smallest increase in the amount and growth dynamics). On the other hand, positive changes in income growth were recorded in the smallest cities. In 2008 – 2018, the average disposable income of rural residents was characterised by an increase in the amount similar to cities in the class of locality with a population of 499 – 200 thousand and the growth was even higher. However, in recent years (2015 – 2018), the increase in average income in rural areas was on the decrease compared to the income of city dwellers from the above-mentioned class of locality.

In 2018, rural areas had the highest relative at-risk-of-poverty rate (20.8%). In cities, this value decreased along with the increase in the number of inhabitants in individual class of locality. The highest rate (13.5%) of people living in households below the poverty line was obtained in locations with less than 20 thousand inhabitants, the lowest (7.0%) in the largest cities (500 thousand and more inhabitants). The range of the rate between rural areas and cities in total was 10.0 percentage points.

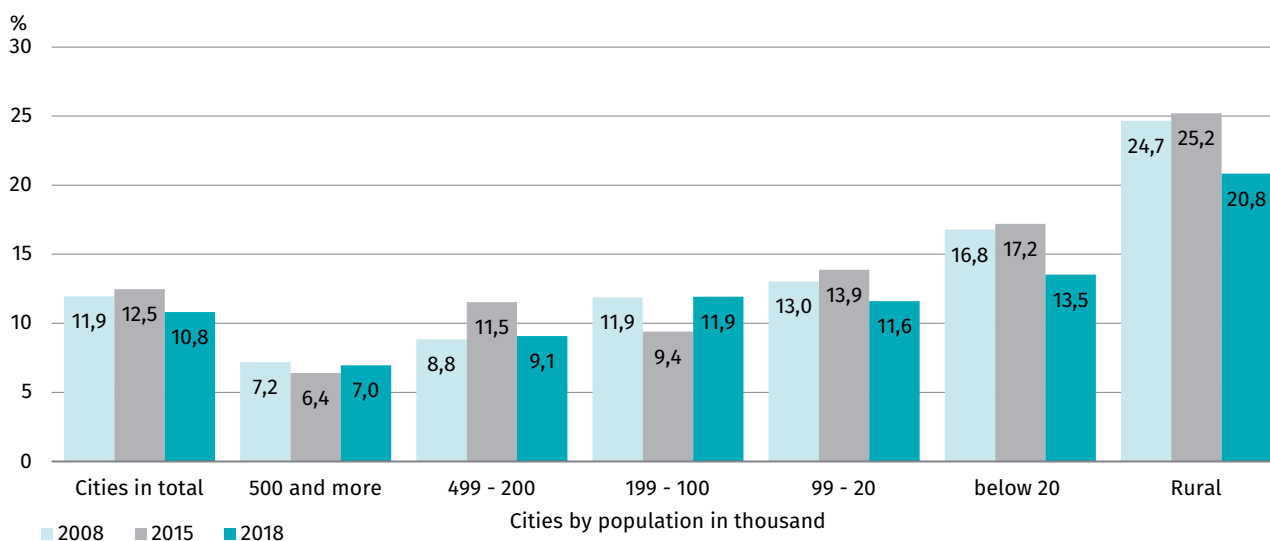
In 2015, the value of this ratio was subject to similar rules. Every fourth inhabitant of rural areas (25.2%) had an income below the poverty line. In the largest cities, the percentage of people at risk of relative poverty was the lowest (6.4%). However, the range between the percentage of people at risk of relative poverty in rural areas and in the city was 12.7 percentage points.

Between 2015 and 2018, the highest decreases were recorded in the smallest cities (below 20 thousand inhabitants) and among rural residents (3.7 percentage points and 4.4 percentage points, respectively). In cities between 199 and 100 thousand inhabitants an increase in the relative at-risk-of-poverty rate by 2.5 percentage points was recorded. It was the only increase in this rate by place of residence.⁸²

Between 2008 and 2018, there were fewer statistically significant changes in the relative at-risk-of-poverty rate. They concerned only value decreases in the smallest cities (by 3.3 percentage points) and in rural areas (by 3.9 percentage points).

Disposable income of residents of the smallest cities and rural areas in 2008-2018 significantly increased relative to the poverty line (adopted for the whole country), which resulted in a visible decrease in the relative at-risk-of-poverty rate in relation to both reference periods.

Diagram 6. At-risk-of-poverty rate after social transfers by classes of locality in 2008, 2015 and 2018

1.2. Disposable income rate for classes of locality⁸³

In the 2018 survey, disposable income of rural areas accounted for 85.4% of the average for whole Poland, while for cities 109.8%.

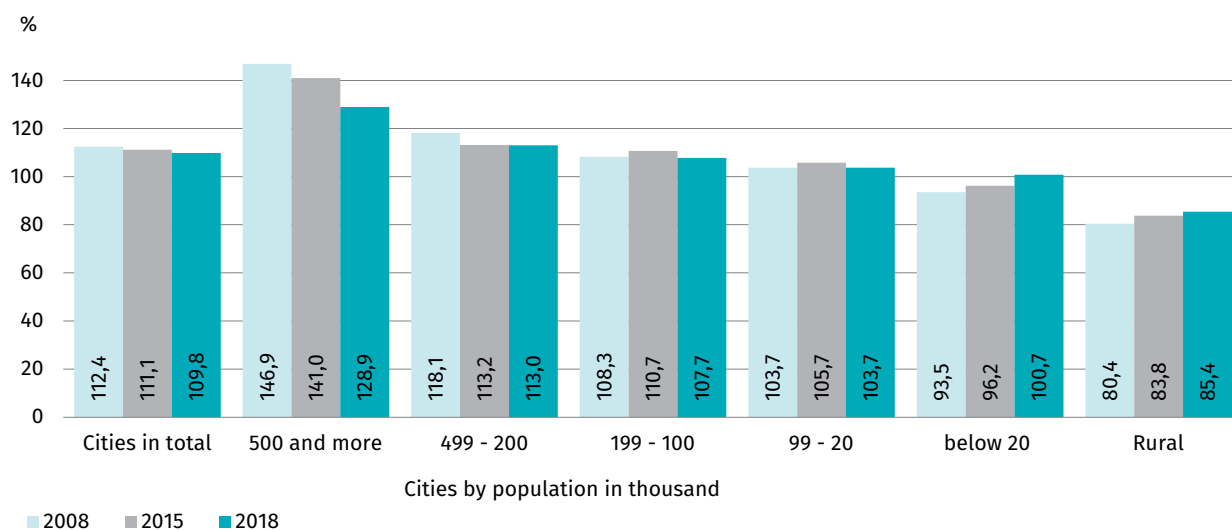
⁸² Other changes in the value of the rate were not statistically significant.

⁸³ The quotient of average yearly equivalised disposable income for a given class of locality to total income for Poland. The value of 100% of the ratio is assigned to total disposable income for Poland.

The relationship between the amount of average income and the size of the city was observed in the case of city dwellers, i.e. the larger the number of inhabitants, the higher the average disposable income. In the smallest cities with less than 20 thousand inhabitants this income accounted for 100.7% of the average for whole Poland, and in the largest (500 thousand and more inhabitants) – 128.9%.

From 2008 to 2018, the share of disposable income of city dwellers in the average for Poland decreased. This was observed in all classes of cities except for the smallest ones (20 thousand and less inhabitants). The highest decrease concerned the largest cities (500 thousand and more inhabitants). Between 2015 and 2018, this share decreased in these cities by 12.1 percentage points, and between 2008 and 2018, by as much as 18.0 percentage points. The smaller the cities, the smaller the share of their disposable income compared to the national average. However, the share in the smallest cities and in rural areas increased. In cities with a population of 20 thousand and less disposable income ratio increased by 4.5 percentage points between 2015 and 2018 and by 7.2 percentage points between 2008 and 2018. In rural areas, this increase was smaller, especially for the period 2015-2018, and amounted to 1.6 percentage points. In the longer term, i.e. between 2008 and 2018, the increase for this class of locality was 5.0 percentage points.

Diagram 7. Disposable income rate by class of locality in 2008, 2015 and 2018

1.3. Disposable income by quintile groups

In the division of disposable income for rural areas and cities into five equal (quintile) groups, a disproportion in the amount of income between rural areas and cities was noted. In 2018, depending on the quintile group, the percentage of average disposable income of rural residents was from 76.0% (5th group) to 79.0% (three middle quintile groups) of this income in cities.

In 2008, the ratio of average disposable income of rural residents to income in cities decreased with the increase of the quintile group. The largest was recorded in the first quintile group (76.0%) and the smallest in the fifth group (68.0%). This meant that the higher the income, the smaller the difference between the average in cities and rural areas.

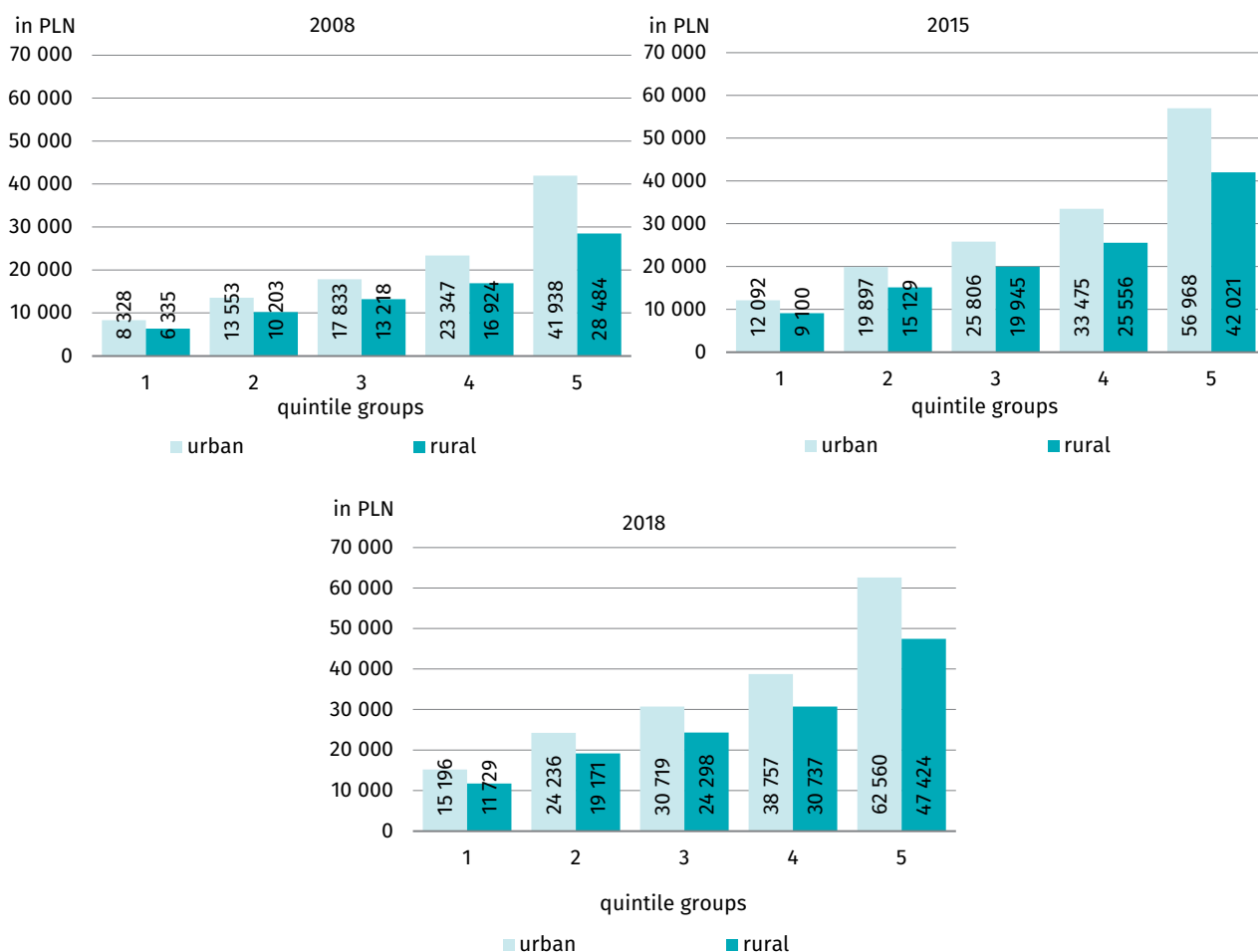
In the next reference year (2015), the quotients of average incomes in the analysed class of locality were more even (the lowest ratio of income in rural areas to the income of city population amounted to 74.0% and concerned the fifth quintile group, and the highest occurred in the third group – 77.0%).

The results of this analysis indicate a gradual increase in the quotient of the average disposable income of rural population in the income of other residents of the country. The highest shares in the discussed period (2008-2015) were achieved by three medium quintile groups (79.0%). The size of the increase was the larger, the higher the income group (the lowest for the first quintile group – 1.0 percentage point, and the highest for the fifth – 8 percentage point).

Comparing the amount of average disposable income in individual quintile groups between 2008 and 2018, it can be observed that the income of rural population shows a greater increase (in each group) than of city dwellers. However, these increases were not uniform for each group. The lower the income, the smaller the increase (the difference in the increase of average income in rural areas and in cities in the first quintile group was 3.0 percentage points, while in the fifth group – 17.0 percentage points).

However, the degree of income growth differed in individual quintile groups of the urban and rural population. In cities, the increase in average disposable income between individual groups was more distributed than in rural areas. Between 2008 and 2018, in cities the largest increase was observed in income of the poorest (by 82.0%) and decrease in the case of subsequent groups (the smallest increase in the fifth group – by 49.0%). In rural areas, increase in the first four quintile groups of average disposable income was more balanced (in the first group of 85.0%, in the second group 88.0%, in the third group 84.0% and in the fourth group 82.0%). For the fifth quintile group, income growth was the smallest – 66.0%.

Diagram 8. Average disposable income by quintile groups in a breakdown into urban and rural areas in 2008, 2015 and 2018

In 2018, among city dwellers, approx. 32.0% of people belonged to two quintile groups with the lowest disposable income, and in the case of people with the highest income, this percentage was closer to half of the population (the 4th and 5th groups included approx. 48.0%). Every second rural resident in 2018 had an average disposable income from two lowest quintile groups (approx. 52.0%). Only 28.0% had income from the top two groups.

When analysing the period between 2008 and 2018,⁸⁴ attention should be paid to a significant increase in the percentage of people with the lowest income in the class of cities between 499 and 200 inhabitants. It was a permanent phenomenon, since the first increase occurred already between 2008 and 2015 by about 3.0 percentage points and another one between 2015 and 2018 by approx. 2.0 percentage points. Consequently, in this class of locality, the percentage of people with the lowest income increased from 27.0% (2008) to 32.0% in 2018. The largest outflow of people from two highest income groups was also recorded here. In the first period (2008-2015) by 6.0 percentage points, and the next period (between 2015 and 2018) did not bring any significant change.

The largest cities (over 500 thousand inhabitants) were characterised by the smallest percentage of people from two lowest quintile groups. When analysing changes in time series (from 2008 to 2018), in 2008-2015 a decrease (by 3.0 percentage points) should be noted, followed by the same increase between 2015 and 2018. At the same time, there were no significant changes in the percentage of people from the wealthiest quintile groups in this class of locality. Throughout the analysed period, the percentage of the wealthiest people in cities over 500 thousand inhabitants was above 60.0%.

In the case of average disposable income of rural population, between 2008 and 2015 changes were recorded in both the poorest and richest quintile groups. The percentage of people with the lowest income dropped 2.0 percentage points (1st and 2nd quintile group) but it was still above half of the population. The percentage of the wealthiest people (from the 4th and 5th group) increased 3.0 percentage points (from 25.0% in 2008 to 28.0% in 2015 and this percentage also remained unchanged in 2018).

Table 2. The share of persons belonging to a given quintile groups for the whole of Poland by class of locality in 2015 and 2018

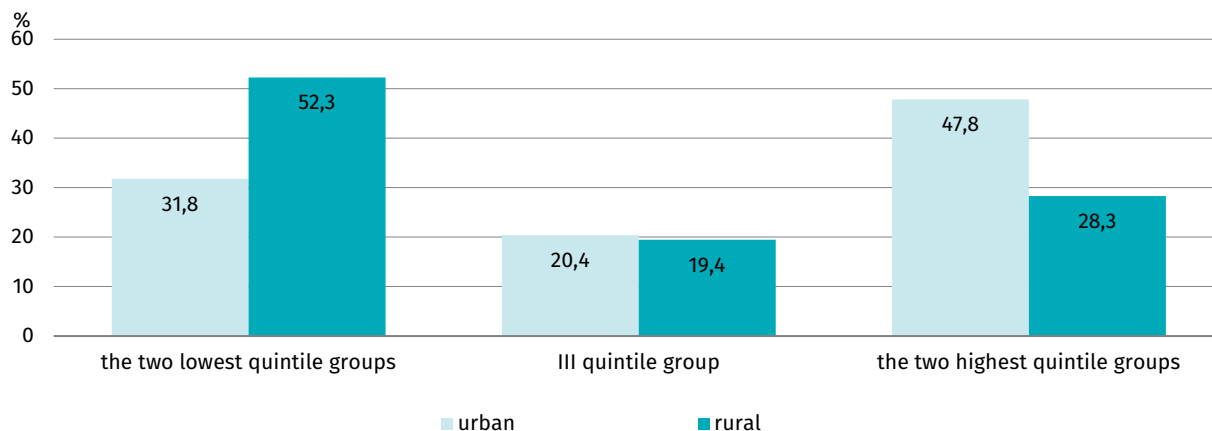
Specification	Quintile groups									
	1		2		3		4		5	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Cities in total	14.3	14.9	17.5	16.9	19.8	20.4	22.9	22.3	25.5	25.5
500 and more	7.9	10.0	12.4	12.9	17.5	16.3	23.2	23.5	39.0	37.4
499 – 200	12.9	14.0	16.7	17.9	20.1	17.6	20.7	21.3	29.6	29.3
199 – 100	11.1	15.8	18.3	14.5	18.6	22.7	26.6	23.2	25.4	23.9
99 – 20	15.7	16.3	17.6	17.7	20.1	22.4	23.7	21.8	22.9	21.7
less than 20	19.7	17.2	21.0	20.0	21.5	21.6	20.8	22.1	17.0	19.1
Rural	28.3	27.6	23.6	24.6	20.3	19.4	15.8	16.5	12.0	11.8

Table 3. The share of persons belonging to a given quintile groups for the whole of Poland by class of locality in 2008 and 2018

Specification	Quintile groups									
	1		2		3		4		5	
	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
Cities in total	14.3	14.9	17.0	16.9	19.3	20.4	23.3	22.3	26.1	25.5
500 and more	8.7	10.0	14.0	12.9	15.3	16.3	22.9	23.5	39.1	37.4
499 – 200	10.5	14.0	16.1	17.9	17.3	17.6	25.3	21.3	30.8	29.3
199 – 100	13.6	15.8	15.5	14.5	21.2	22.7	23.9	23.2	25.8	23.9
99 – 20	16.0	16.3	17.8	17.7	20.5	22.4	23.2	21.8	22.5	21.7
less than 20	19.7	17.2	20.1	20.0	21.6	21.6	21.9	22.1	16.7	19.1
Rural	29.0	27.6	24.7	24.6	21.0	19.4	14.8	16.5	10.5	11.8

⁸⁴ Income from 2007-2017.

Diagram 9. The share of a given quintile groups^a in urban and rural areas in 2018

a The share of persons with the income by quintile groups in a breakdown into classes of locality in the total number

1.4. Measures of differentiation and concentration

The largest income distribution in 2018, similarly to previous years, occurred in the largest cities (500 thousand and more). In this class of locality, the highest value of both the S80/S20 ratio (4.4) and the Gini coefficient (28.7) was recorded.

The difference in inequality of income distribution in 2018 was the largest between the largest cities and other class of locality.

Between 2008 and 2018, the value of the Gini coefficient for rural areas decreased by 2.6 (from 29.1 to 26.5). However, the largest decrease among the class of locality was observed in the largest cities – by 8.2 (from 36.9 in 2008 to 28.7 in 2018). For all cities, the decrease was 4.3 (from 31.6 in 2008 to 27.3 in 2018). There was no change in the Gini coefficient in any of the class of locality, indicating an increase in income distribution. In 2008-2015, this coefficient dropped significantly only in the largest cities (over 500 thousand inhabitants) by 4.4. In the remaining class of locality, the Gini coefficient remained at a similar level in this period.⁸⁵ A clear drop in income distribution was not recorded in these classes until 2015-2018.

In the analysed periods, the income quintile share ratio confirms the downward trends in all class of locality.

Table 4. Comparison of measures of disposable income differentiation by class of locality in 2008, 2015 and 2018

Indicator	Year of survey	Class of locality						
		total	cities (in thousand residents)					rural
			500 and more	499 – 200	199 – 100	99 – 20	less than 20	
Gini coefficient	2008	31.6	36.9	29.5	28.7	29.3	27.8	29.1
	2015	29.9	32.5	29.3	27.0	28.4	28.6	29.3
	2018	27.3	28.7	27.2	26.7	25.8	26.1	26.5
S80/S20	2008	5.0	6.3	4.5	4.5	4.5	4.2	4.5
	2015	4.7	5.1	4.5	4.1	4.4	4.4	4.6
	2018	4.1	4.4	4.0	4.2	3.8	4.1	4.0

⁸⁵ Changes in the value of the rate were not statistically significant.

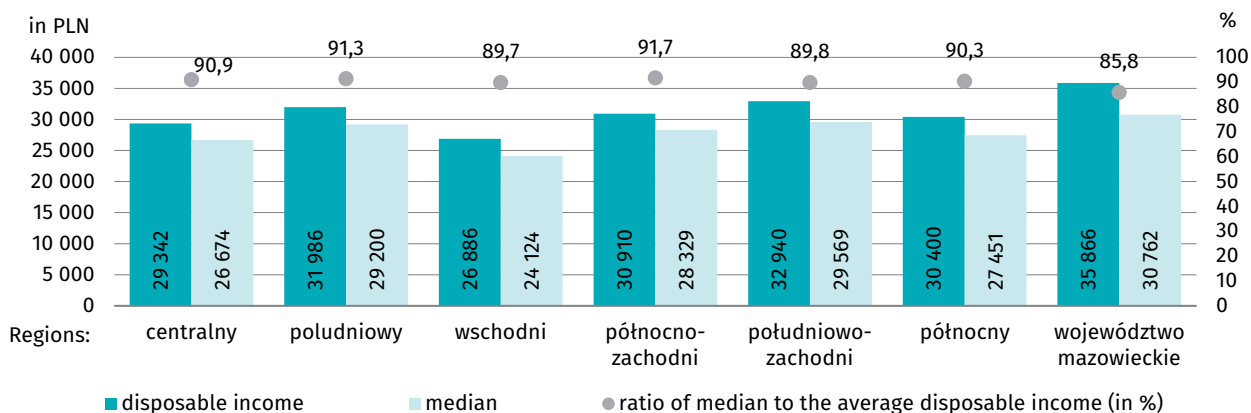
2. Macroregions⁸⁶

2.1. Disposable income⁸⁷

The macroregion with the highest average yearly equivalised disposable income in 2018 was województwo mazowieckie with an average income of PLN 35 866. That year, the lowest average income was recorded in macroregion wschodni (PLN 26 886).

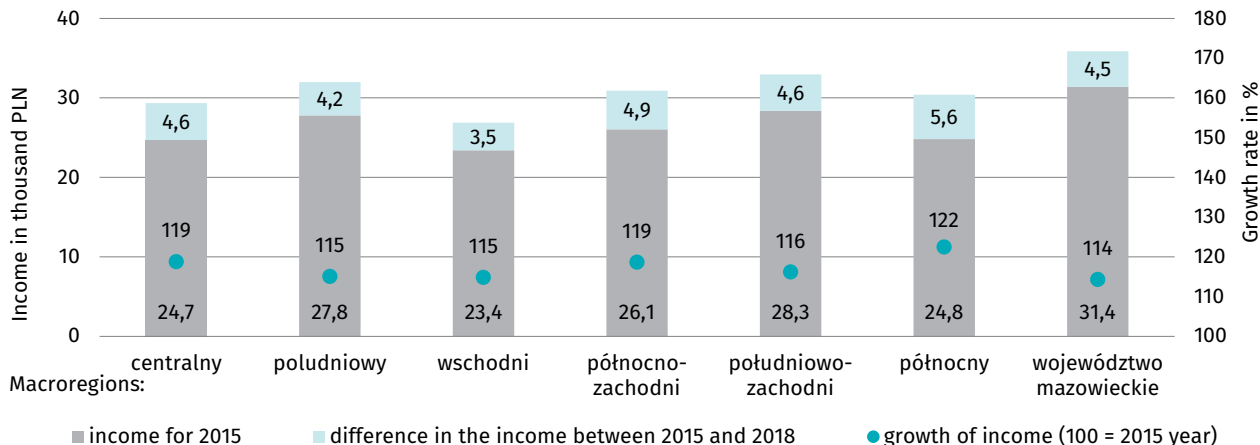
In 2018, the median share in the average disposable income for 6 macroregions was at a similar level (from 89.7% in wschodni to 91.7% in północno-zachodni). Macroregion województwo mazowieckie had a much lower median share (85.8%).

Diagram 10. Average disposable income, median and ratio of median to income by macroregions in 2018

Between 2015 and 2018, disposable income increased over PLN 4 thousand in five macroregions: północno-zachodni (PLN 4.9 thousand), południowo-zachodni (PLN 4.6 thousand), centralny (PLN 4.6 thousand), województwo mazowieckie (PLN 4.5 thousand), and południowy (PLN 4.2 thousand). The largest increase occurred in macroregion północny (PLN 5.6 thousand) and the smallest in wschodni (PLN 3.5 thousand). In this period, the growth rates the largest increase in disposable income of people living in północny region (22.0%), and the smallest in wschodni region (15.0%).

Diagram 11. Increase in the average disposable income by macroregions between 2015 and 2018

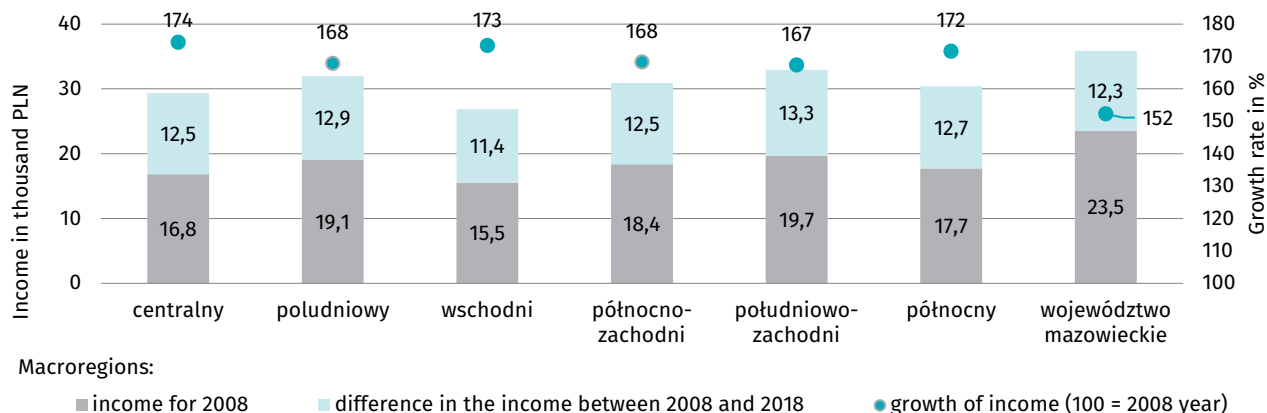

⁸⁶ Macroregions are level 1 in NUTS – more information in the methodological part of the publication.

⁸⁷ The average yearly equivalised disposable income per person is called, for simplicity, disposable income or average disposable income.

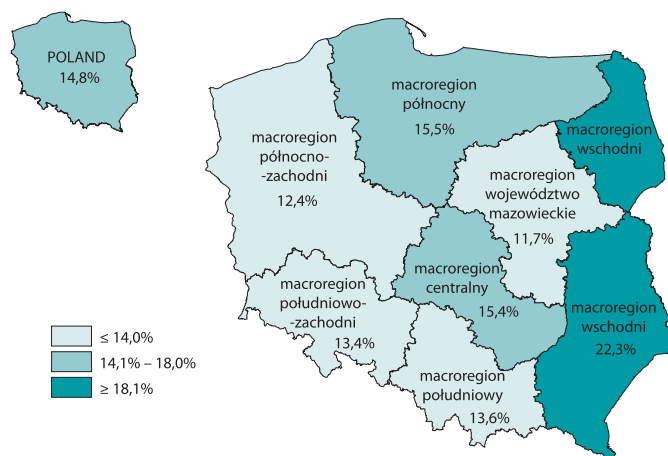
In longer term (between 2008 and 2018), the largest increase in average disposable income occurred in macroregion południowo-zachodni (PLN 13.3 thousand) with an average growth rate of this income (167.0%), and the smallest in wschodni (PLN 11.4 thousand) with almost the highest growth (173.0%). In 2008-2018, macroregion województwo mazowieckie achieved the highest average yearly disposable income of PLN 35.9 thousand with nominal growth (PLN 12.3 thousand) and the lowest growth of this income (152.0%) among macroregions.

Diagram 12. Increase in the average disposable income by macroregions between 2008 and 2018

In 2018, macroregion województwo mazowieckie was characterised by the lowest percentage of people with income below the at-risk-of-poverty threshold (11.7%). Wschodni region (22.3%) was the macroregion with the highest percentage of people at risk of poverty.

Diagram 13. At-risk-of-poverty rate after social transfers by macroregions (NUTS 1) in 2018.

The smallest differences in the values of the relative at-risk-of-poverty rate were noted in macroregion południowy and południowo-zachodni.⁸⁸ In 2008, both of these macroregions had low rate values compared to other macroregions (13.6% and 14.6%, respectively), and here the percentage of people with an average yearly disposable income below the poverty line remained similar over the years. In 2008, macroregions with large decreases in this rate were characterised by a higher level (macroregion centralny 20.2%, północno-zachodni – 16.6%).

⁸⁸ Statistically insignificant differences.

The wealthiest macroregion – województwo mazowieckie had the lowest relative at-risk-of-poverty rate of 12.4% in 2008. In 2015, the value of the rate for this macroregion increased more than 4.0 percentage points to 16.3%. For this reason – the largest increase in the percentage of people at risk of relative poverty in territorial terms – in 2015 województwo mazowieckie did not achieve the lowest rate. In the next analysed year (2018) there was a drop of 4.6 percentage points to 11.7% compared to 2015.

It should be noted that in 2008, almost every fourth inhabitant of macroregion wschodni was at risk of poverty (the rate of 24.7%). Until 2015, there was a gradual decrease in relative poverty in this area (by 2.4 percentage points), but in the following years the percentage of people at risk of poverty remained at a similar level.

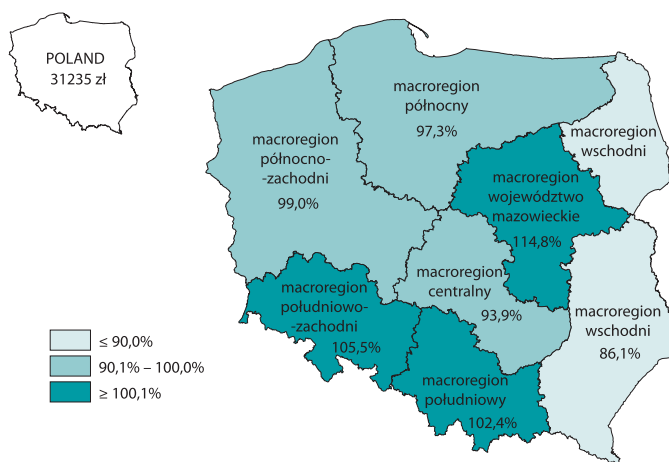
Table 5. At-risk-of-poverty rate after social transfers by macroregions (NUTS 1) in 2008, 2015 and 2018

Macroregions (NUTS 1)	2008	2015	2018
	in %		
centralny	20.2	19.6	15.4
południowy	13.6	14.5	13.6
wschodni	24.7	21.3	22.3
północno-zachodni	16.6	17.6	12.4
południowo-zachodni	14.6	14.4	13.4
północny	17.6	20.5	15.5
województwo mazowieckie	12.4	16.3	11.7
Poland	16.9	17.6	14.8

2.2. Disposable income rate for the macroregions⁸⁹

The highest value of the disposable income ratio in 2018 was recorded in macroregion województwo mazowieckie (114.8%). In two more macroregions the average disposable income of their inhabitants was higher than the national average: macroregion południowo-zachodni (105.5%) and południowy (102.4%). In the remaining regions, the disposable income ratio reached values below 100.0%, while the lowest was obtained by residents of macroregion wschodni (86.1%).

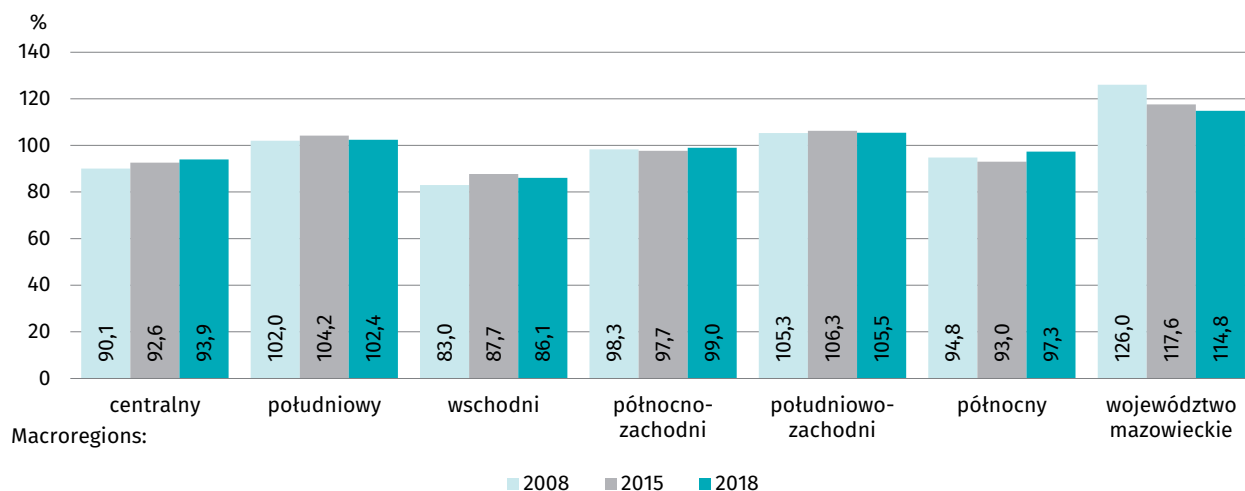
Diagram 14. Disposable income ratio by macroregions (NUTS 1) for 2018

⁸⁹ The quotient of average yearly equivalised disposable income for a given region to total income for Poland. The value of 100% of the ratio is assigned to total disposable income for Poland.

Over the analysed years, the ranking of macroregions by disposable income ratio did not change. Macroregion województwo mazowieckie, południowo-zachodni and południowy were characterised by income above the national average. In other cases, the average income in individual regions was lower than the national average. In macroregion województwo mazowieckie, there was a regular decline in the disposable income ratio (between 2008 and 2018, by 11.2 percentage points). In turn, the income in macroregion północno-zachodni was close to the national average (in 2018 the ratio was 99.0%).

Diagram 15. Disposable income rate by macroregions (NUTS 1) for 2008, 2015 and 2018

2.3. Disposable income by quintile groups

In each of the quintile groups calculated separately for individual macroregions, the inhabitants of wschodni region were characterised by the lowest disposable income, while those living in macroregion województwo mazowieckie by the highest. Such a rule could be observed in 2018. In 2015, macroregion województwo mazowieckie obtained lower average disposable income in the first and second quintile groups than macroregion południowy and południowo-zachodni. In the remaining groups, inhabitants of województwo mazowieckie had the highest income. In 2008, only in the second quintile group, województwo mazowieckie had the second highest income among macroregions (after macroregion południowo-zachodni), in the remaining groups this income was the highest.

In 2015-2018, an increase in disposable income occurred in all regions and in each of the quintile groups except for the fifth group in macroregion południowy. This area of the country also recorded the smallest growth of income in the analysed period.

Higher dynamics characterised lower quintile groups in all macroregions (in the first group from 136.0% in macroregion województwo mazowieckie to 114.0% in macroregion wschodni). Whereas the growth for the fifth group was ranging from 118.0% (macroregion północny) to the lack of income growth in this quintile group for macroregion południowy.

In the longer of the analysed periods (i.e. from 2008 to 2018), disposable income increased in all regions and in each of the quintile groups without exception. Two groups of the lowest incomes were characterised by the highest growth. The largest increase in average disposable income occurred in macroregion centralny (including województwo łódzkie and województwo świętokrzyskie) – in the first group in this period, income increased 100.0% and in the second quintile group 92.0%. The largest difference between the increase in average income in the lowest (1st and 2nd quintile group) and in the highest groups (5th quintile group) occurred in macroregion województwo mazowieckie (by 82.0% in the lowest groups and by 28.0% in the highest, respectively).

Diagram 16. Average disposable income by quintile groups for macroregions in 2008, 2015 and 2018

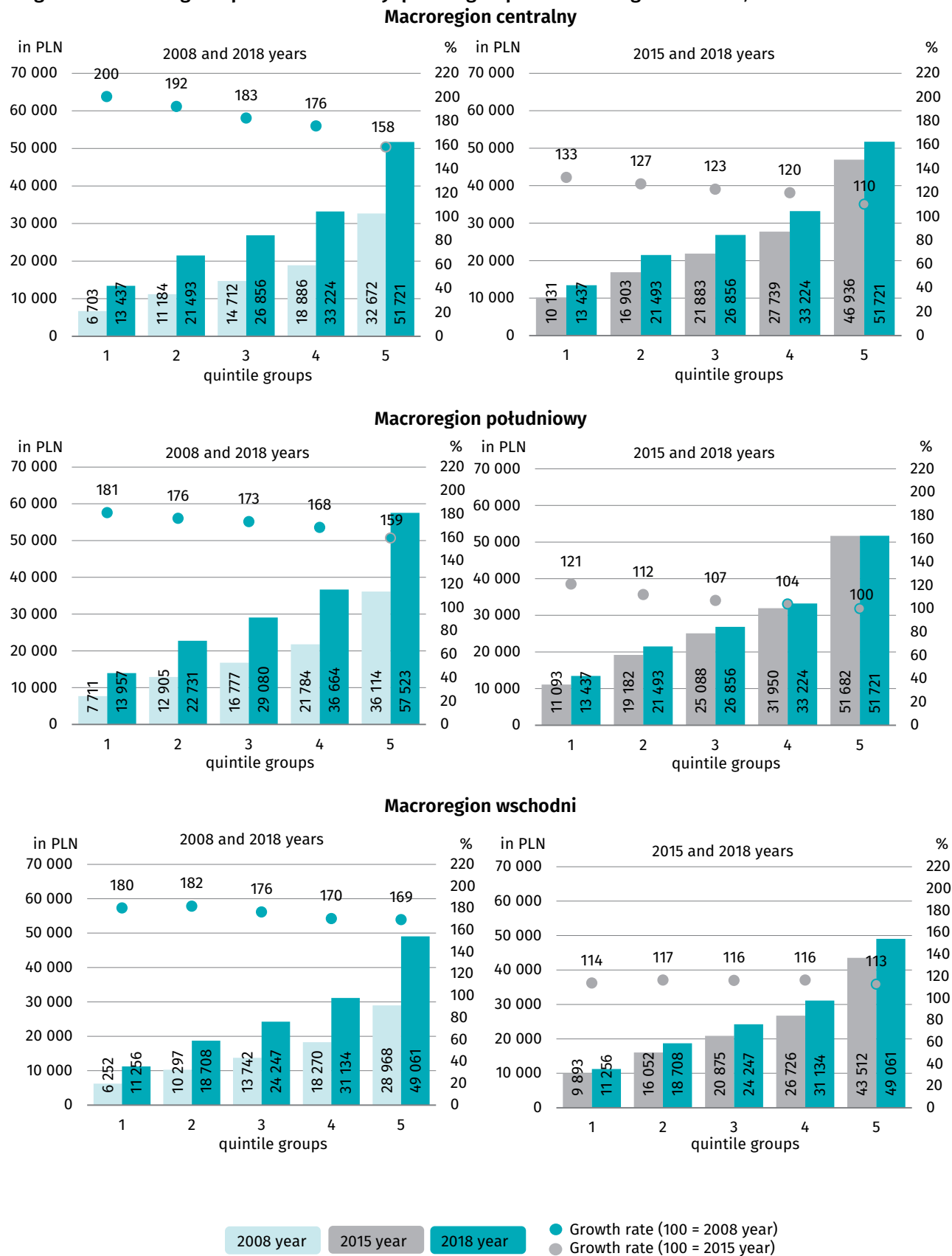

Diagram 16. Average disposable income by quintile groups for macroregions in 2008, 2015 and 2018 (cont.)

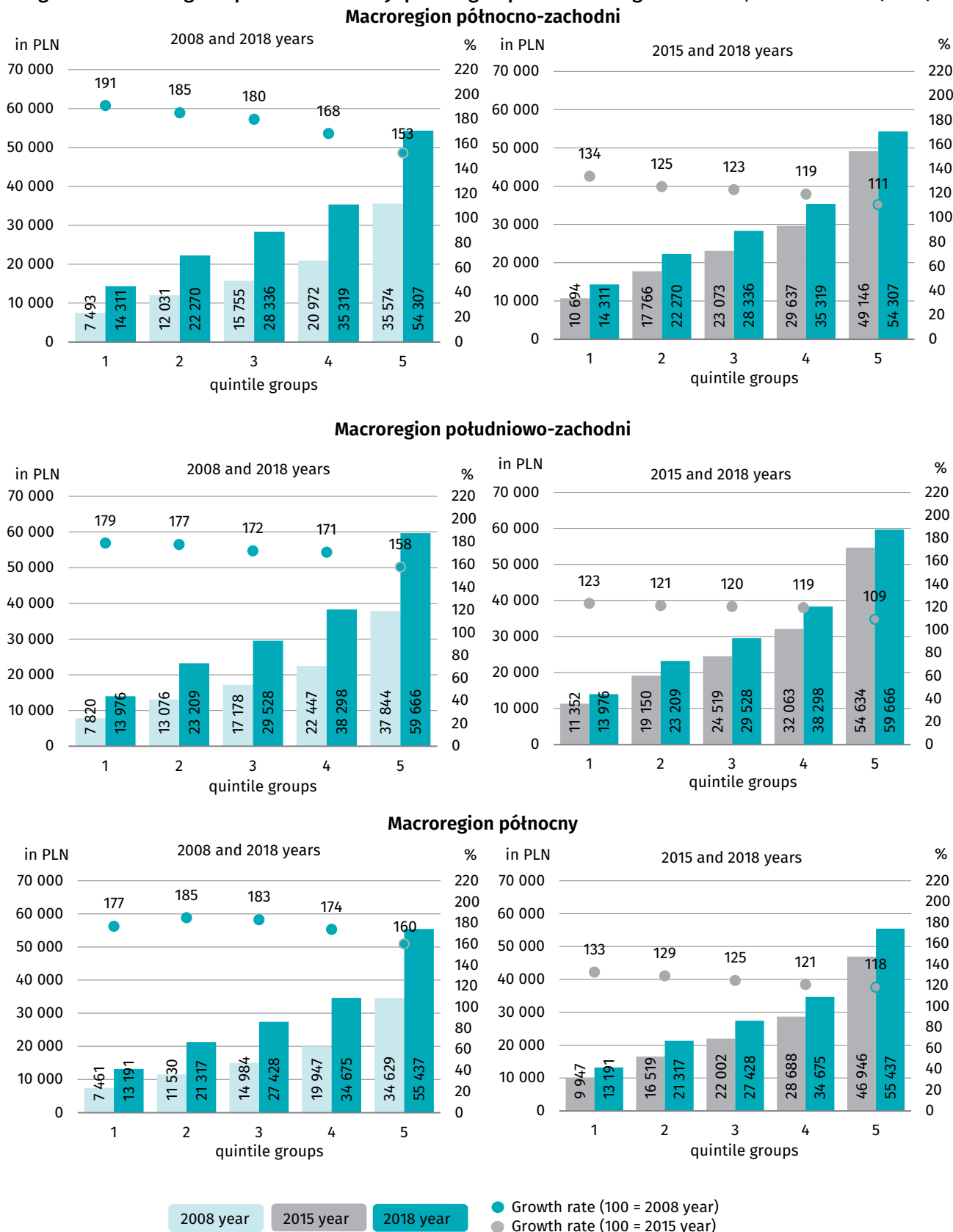
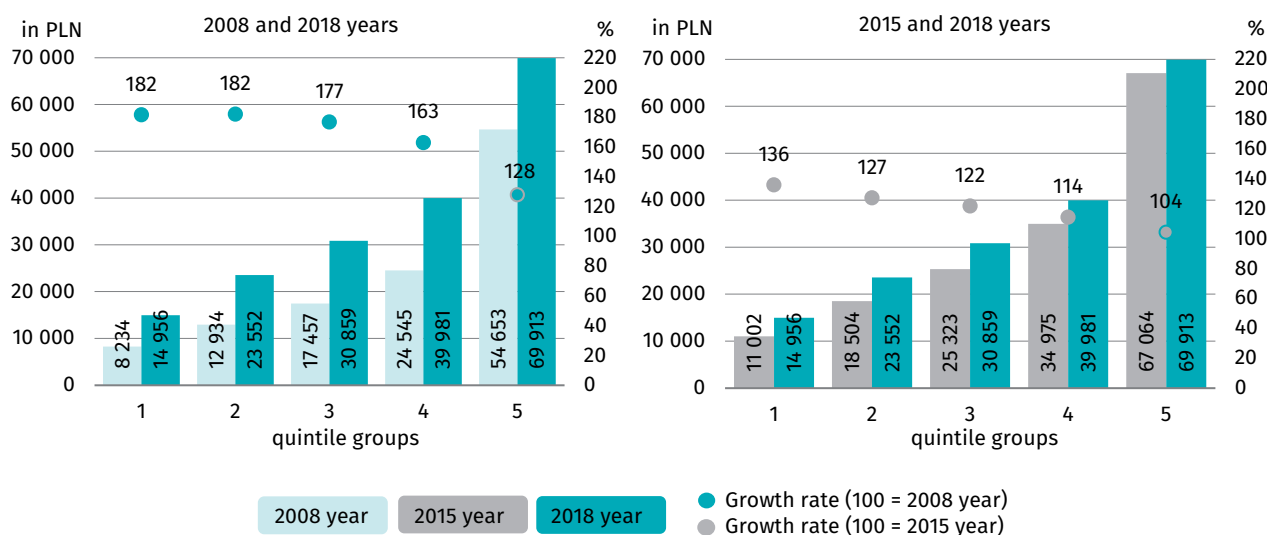

Diagram 16. Average disposable income by quintile groups for macroregions in 2008, 2015 and 2018 (cont.)
Macroregion województwo mazowieckie

Taking into account the percentage of the population of a given quintile group for whole Poland in 2018, macroregion północno-zachodni was characterised by the most evenly distributed population (almost 40.0% of people living in this region were in the first two and last two groups).

In macroregion wschodni, the largest percentage of people (over 50.0%) had the lowest income (from the 1st and 2nd quintile group), and the highest only 29.3% (from the 4th and 5th group).

Over 40.0% of people from macroregion południowy (42.7%), południowo-zachodni (43.8%) and województwo mazowieckie (47.3%) were characterised by income from the highest quintile groups (the sum of the 4th and 5th group).

In 2015-2018, the largest increase in people with the lowest disposable income (the first two quintile groups) was observed in macroregion południowy (increase of 3.1 percentage points) and wschodni (4.4 percentage points). However, both macroregions differ significantly in the percentage of these people. In the case of macroregion południowy, the percentage of people from the first two income groups is about 35.0%, and in macroregion wschodni every second person had income from these groups.

The largest decrease in the first and second quintile group was recorded in macroregion północny (drop by 3.7 percentage points) and it is one of the macroregions with higher percentage of people in these groups (sum of the first and second group: 45.6% in 2015 and 41.8% in 2018).

Table 6. The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by macroregions in 2015 and 2018

Macroregions (NUTS 1)	Quintile groups									
	1		2		3		4		5	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
centralny	22.4	20.5	22.4	21.5	21.2	23.2	19.1	21.1	14.9	13.7
południowy	16.1	17.2	18.0	19.9	20.1	20.2	22.6	20.9	23.2	21.8
wschodni	24.5	29.9	23.5	22.5	20.9	18.3	17.0	15.5	14.1	13.7
północno-zachodni	19.5	18.4	20.0	20.3	21.8	20.4	21.0	22.7	17.7	18.2
południowo-zachodni	16.6	17.2	16.8	16.8	23.3	22.1	20.1	18.8	23.2	25.0
północny	24.1	21.0	21.5	20.8	18.1	20.1	19.2	18.7	17.2	19.4
województwo mazowieckie	17.9	16.5	18.2	17.5	15.8	17.1	19.6	21.5	28.5	27.3

Analysing longer period divided it into two stages (2008-2015 and 2015-2018), we observe that in the case of macroregion południowy in the first stage there was no change in the percentage of people with income from two lowest quintile groups, and in macroregion wschodni there was even a small decrease in this percentage (2.4 percentage points). There was an increase in both macroregions only in the second stage (2015-2018⁹⁰).

In the first stage (2008 – 2015), macroregion północny recorded an increase in the percentage of people with the lowest income (the sum of the percentages of the first two quintile groups) from 43.5% in 2008 to 45.6% in 2015. However, in the second stage, there was an increase in income for some of these groups which caused a decrease of their percentage of 3.7 percentage points.

Table 7. The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by macroregions in 2008 and 2018

Macroregiony (NUTS 1)	Quintile groups									
	1		2		3		4		5	
	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
centralny	23.8	20.5	21.8	21.5	21.0	23.2	19.1	21.1	14.4	13.7
południowy	16.1	17.2	18.4	19.9	20.9	20.2	22.8	20.9	21.8	21.8
wschodni	28.2	29.9	22.2	22.5	19.0	18.3	18.3	15.5	12.3	13.7
północno-zachodni	19.9	18.4	19.8	20.3	20.2	20.4	20.3	22.7	19.8	18.2
południowo-zachodni	16.8	17.2	17.0	16.8	20.1	22.1	22.1	18.8	24.0	25.0
północny	21.5	21.0	22.1	20.8	20.0	20.1	18.6	18.7	17.8	19.4
województwo mazowieckie	15.4	16.5	19.0	17.5	18.4	17.1	17.9	21.5	29.4	27.3

2.4. Measures of differentiation and concentration

In 2018, the largest income distribution in territorial terms was noted taking into account both measures in the richest macroregion (województwo mazowieckie – Gini coefficient: 30.2 and S80/S20: 4.7), and the smallest in macroregion centralny and północno-zachodni (in both, the same values of: Gini coefficient: 25.8 and S80/S20: 3.8).

A significant decrease in the Gini coefficient compared to 2015 was recorded in all macroregions except for wschodni. The largest decrease of 5.0 was recorded in województwo mazowieckie. This is also confirmed by the income quintile share ratio in these three regions.

Between 2008 and 2018, a decrease in the distribution measured by the Gini coefficient and income quintile share ratio was observed in all macroregions, with the smallest in macroregion wschodni. When comparing macroregion wschodni and południowy, which had the same Gini coefficient in 2008 (29.5 – the lowest among all macroregions), this distribution was reduced to a smaller extent in macroregion południowy.

Table 8. Comparison of measures of disposable income differentiation by macroregions in 2008 and 2018

Indicators	Year of survey	Macroregions (NUTS 1)						
		centralny	południowy	wschodni	północno-zachodni	południowo-zachodni	północny	województwo mazowieckie
Gini coefficient	2008	30.8	29.5	29.5	30.4	30.3	30.4	38.5
	2015	29.4	29.0	28.4	29.2	30.0	29.7	35.2
	2018	25.8	26.9	28.0	25.8	27.6	27.5	30.2
S80/S20	2008	4.9	4.6	4.6	4.7	4.8	4.6	6.6
	2015	4.9	4.7	4.4	4.6	4.8	4.7	6.1
	2018	3.8	4.1	4.4	3.8	4.3	4.2	4.7

⁹⁰ Income from 2014-2017.

3. Household type⁹¹

3.1. Disposable income⁹²

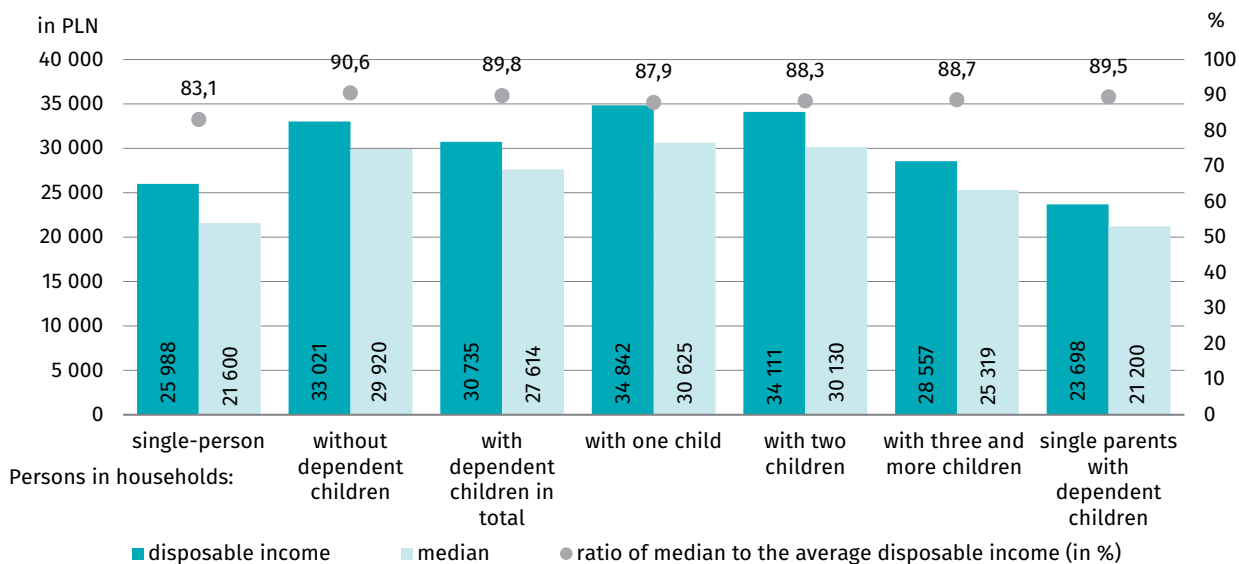
In 2018, the highest average yearly equivalised disposable income was achieved in households with one dependent child (PLN 34 842). The lowest income was observed in the case of single-parent households (PLN 23 698), followed by one-person households (PLN 25 988).

The average income of people in households with children decreased along with the increase in the number of dependent children (from PLN 34 842 with one child to PLN 28 557 for at least 3 children).

In 2018,⁹³ the average disposable income of households with one dependent child and two dependent children came close to each other (the difference in 2018 was PLN 731 compared to the difference of over PLN 3 thousand in 2017 in favour of households with one child). However, the difference between the income of households with two dependent children and three or more has deepened (in 2018 the difference was PLN 5.6 thousand and in 2017 it was PLN 2.4 thousand).

However, it is worth noting people forming a household alone. Their financial situation was worse than that of people from households with three or more children, because in 2018 they had an average income of PLN 25 988, i.e. about 2.5 thousand PLN lower than them.

Diagram 17. Average disposable income, median and ratio of median to income by type of household in 2018

The largest increase in disposable income between 2015 and 2018 was recorded in households with three or more dependent children. The difference was about PLN 6.3 thousand, and the dynamics of this growth reached 128.0%. The lowest income growth was obtained by single-parent households (PLN 2.0 thousand), followed by one-person households (PLN 2.2 thousand). In the case of these types of households, the growth was also the lowest (109.0%). In the case of other households with dependent children, the growth of income was ranging from 112.0% (for income of persons from households with one child) to 128.0% (for income of persons from households with at least three dependent children).

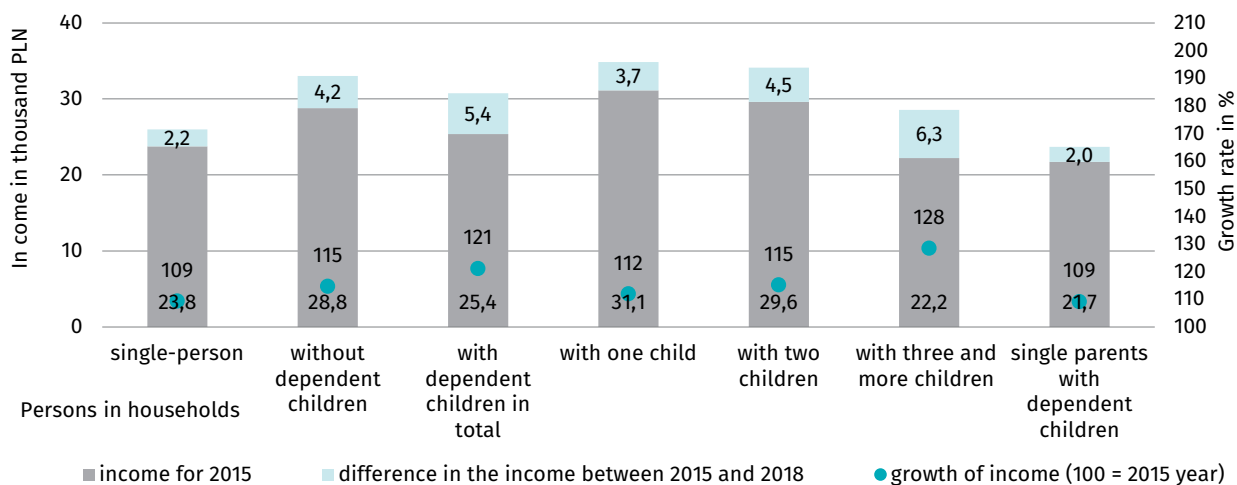
⁹¹ For the purposes of the analysis, three separate types of household were identified: one-person (multi-person) without children and with dependent children. Due to a separate situation of households with a different number of children and households of single parents, four categories of households with children were identified: with one child, with two children, with three or more children, and single parents with children.

⁹² The average yearly equivalised disposable income per person is called, for simplicity, disposable income or average disposable income.

⁹³ Income from 2017.

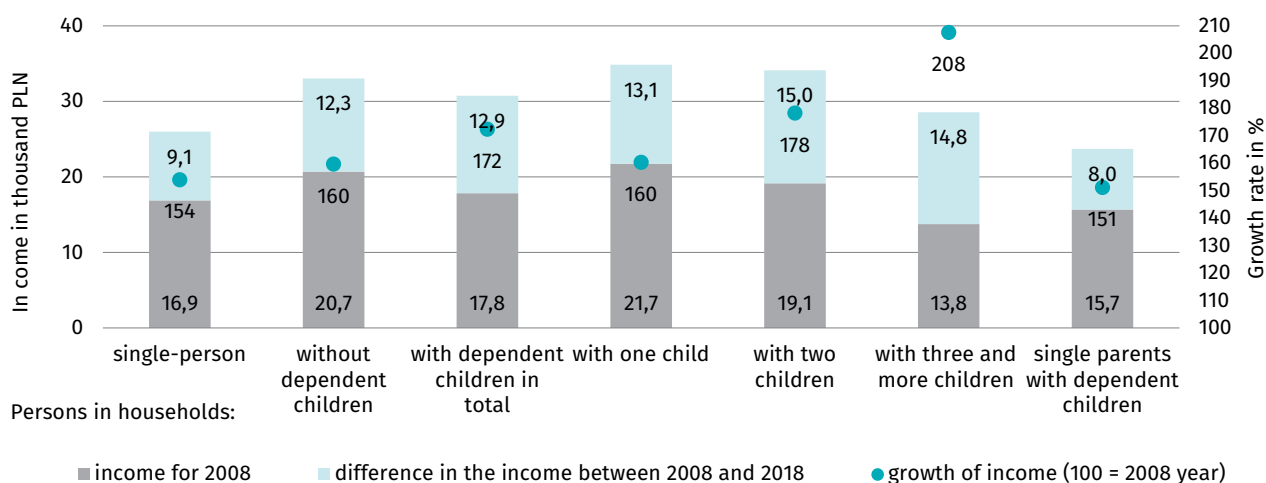
In 2015, the average income of people in one-person households was over PLN 1.6 thousand higher than the average income of people in households with at least three children. The situation of the latter was comparable to that of single parents (these incomes were PLN 22.2 thousand and PLN 21.7 thousand, respectively). In 2018, the average income of people from households with at least three children was higher than the income of people running a household alone by PLN 2.6 thousand

Diagram 18. Increase in the average disposable income by household type between 2015 and 2018

Analysing a longer period (2008-2018), the largest increase in average disposable income occurred for persons in households with two dependent children (of PLN 15.0 thousand), followed by households with three or more children (PLN 14.8 thousand). However, it was the income of people from the latter of these types of households that had the largest percentage increase (108.0%).

Diagram 19. Increase in the average disposable income by household type between 2008 and 2018

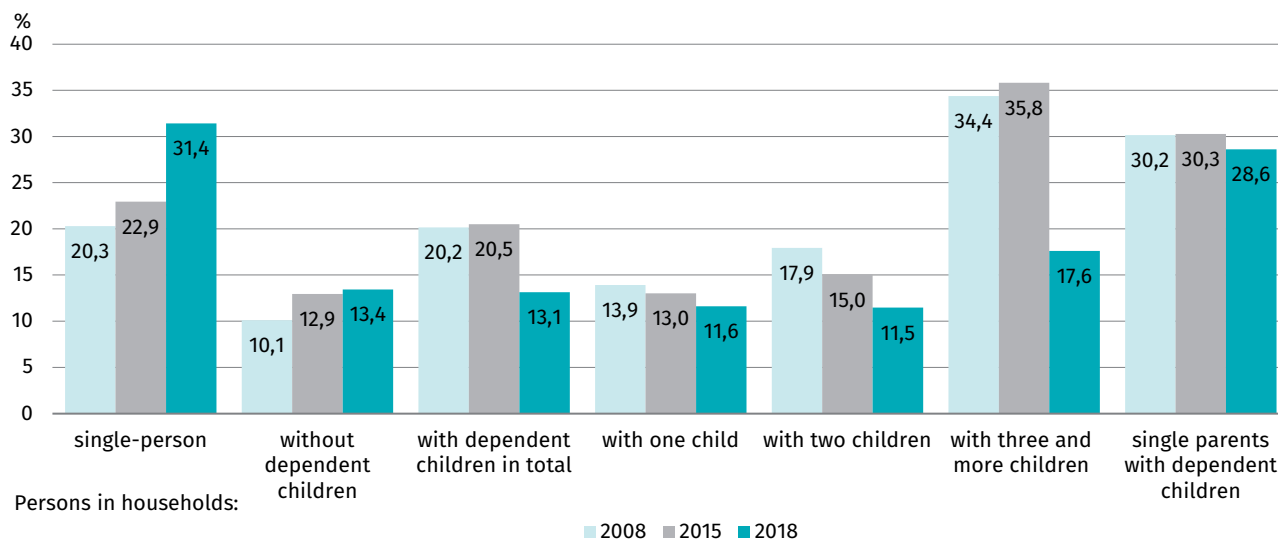

In 2008-2018, the relative at-risk-of-poverty rate⁹⁴ decreased 7.1 percentage points in households with dependent children (in total). However, the situation varied between categories. The largest decrease concerned people from households with at least three children (16.8 percentage points from 34.4% in 2008 to 17.6% in 2018). However, in 2008-2015, this rate remained at a similar level (34.0% – 35.0%⁹⁵), which means that it was only after 2015 that positive changes in disposable income for this type of households occurred.

The second largest decrease in the relative at-risk-of-poverty rate was recorded in 2008 – 2018 in households with two dependent children (a decrease of 6.4 percentage points). In this group of households, both stages, i.e. both 2008-2015 and 2015 – 2018, were significant. There were decreases in both – 2.9 percentage points and 3.5 percentage points, respectively.

In 2008 – 2018, there was also an increase in the relative at-risk-of-poverty rate and it concerned two types of households without dependent children. In the case of one-person households, between 2008 and 2018 the increase in the rate was over 11.0 percentage points. If this period is divided into two stages, in the first one (2008-2015) it was more moderate – an increase of 2.6 percentage points, while in the second one (2015-2018) this increase was much larger – 8.5 percentage points. Multi-person households without dependent children were characterised by an increase in the percentage of people at risk of relative poverty to a smaller extent and it mainly concerned the period between 2008 and 2015 (by 2.8 percentage points).

Diagram 20. At-risk-of-poverty rate after social transfers by type of household in 2008, 2015 and 2018

3.2. Disposable income rate for the households type⁹⁶

In 2018, the highest value of the disposable income ratio was recorded for persons from households with one dependent child (111.5%), while the lowest for persons from single-parent households (75.9%). In 2015, similarly to 2018, the highest value of the disposable income ratio was observed in households with one dependent child (116.5%) and the lowest in households of single parents with dependent children (81.3%). In 2008, the highest ratio was also recorded in households with one child (116.4%), however, households with at least three dependent children had the lowest share of disposable income in the national average (73.6% compared to 83.9% in single-parent households).

⁹⁴ A detailed description of the rates is included in the methodological part of the publication.

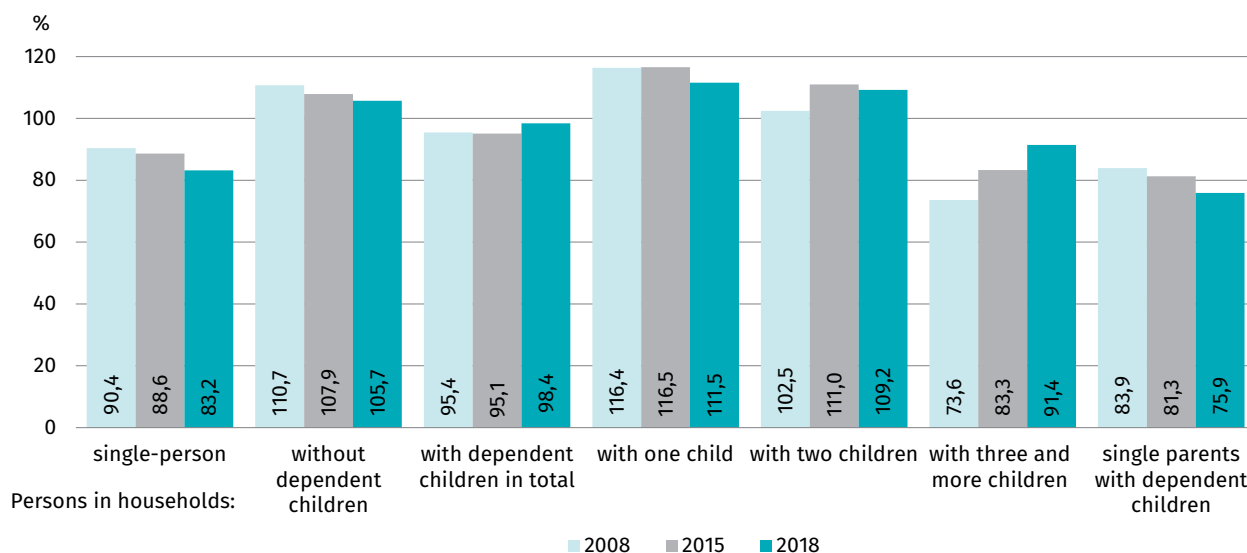
⁹⁵ Statistically insignificant difference.

⁹⁶ The quotient of the yearly disposable income of persons from a given type of household to the total disposable income for Poland. The value of 100% of the ratio is assigned to total disposable income for Poland.

Between 2008 and 2018, the largest increase in the share in the average national income was recorded in households with at least three dependent children (17.8 percentage points), with the increase occurring both in the first stage (2008-2015, increase of 9.7 percentage points) as well as in the second (2015-2018, increase of 8.1 percentage points).

Two large declines in the disposable income ratio between 2008 and 2018 were recorded for single-parent households with dependent children (by 8.0 percentage points) and single-person households (by 7.2 percentage points). Both decreases were related more to the second stage, i.e. between 2015 and 2018.

Diagram 21. Disposable income rate by household type in 2008, 2015 and 2018

3.3. Disposable income by quintile groups

Analysing disposable income of people in quintile groups for a particular type of household, we can notice large disproportions in the amount and changes in this income.

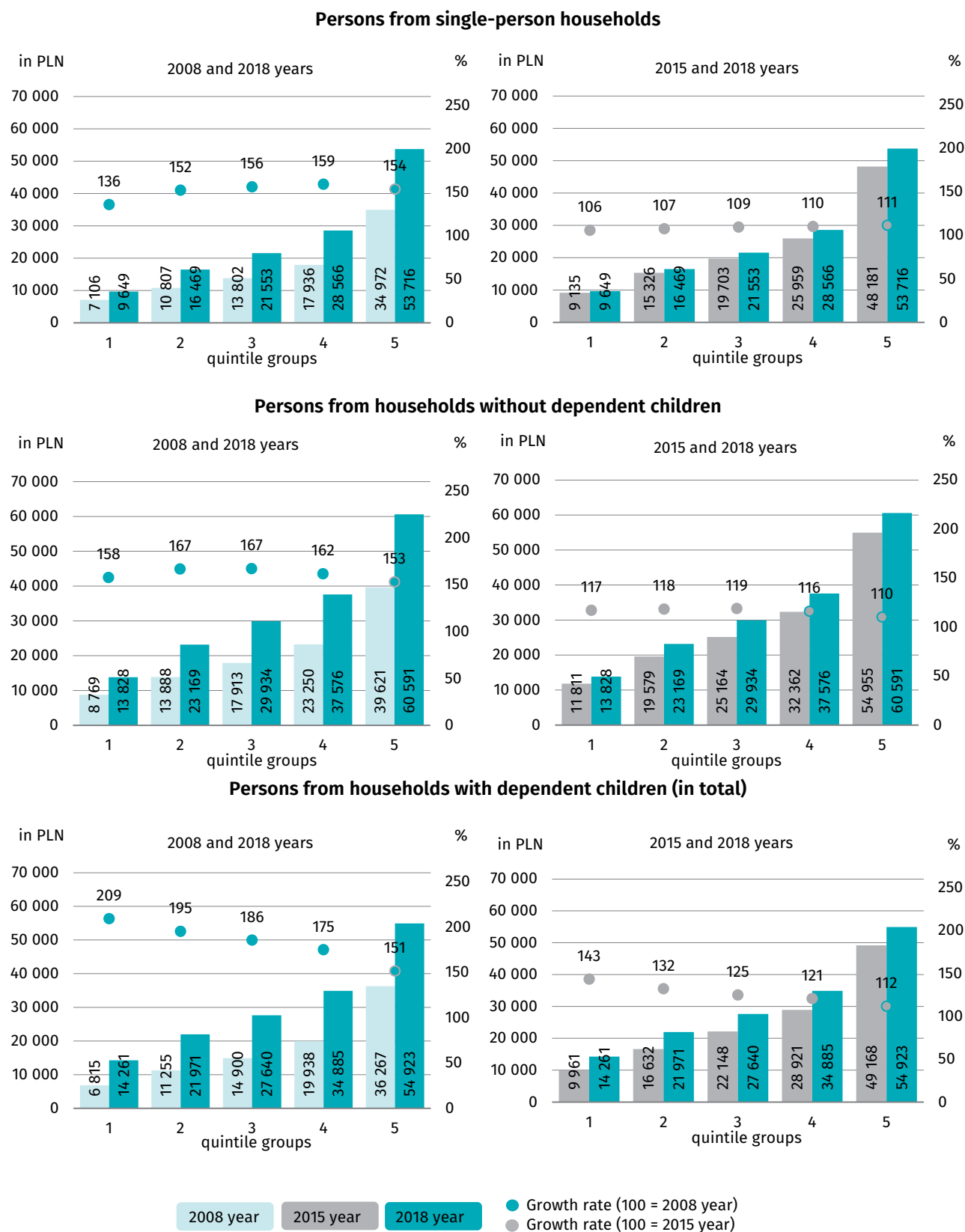
Considering people from three basic types of households, i.e. one-person, multi-person households without dependent children and with dependent children, persons from households without dependent children had the highest income.

Between 2008 and 2018, the lowest growth rate was recorded in the lowest quintile group in households with dependent children (in total) – 209.0%. For this group, the increase in income in longer term (between 2008 and 2015) was almost the same as for the shorter period (between 2015 and 2018) and amounted to 46.0% and 43.0%, respectively. The higher the group in households with dependent children, the lower the growth. In 2018, the growth for the second group was 195.0% and for the fifth group 151.0%.

People from single-person households achieved the lowest income among the analysed types of households. The growth of these incomes was also lower, and between 2008 and 2018 in the first quintile group amounted to 136.0% and for other groups from 152.0% (the second group) to 159.0% (the fourth group). Therefore, it should be noted that the income of the poorest people (from the first quintile group) increased to the smallest extent. In 2015-2018, the level of growth in all groups almost levelled out and was the lowest in the considered types of households (increase from 6.0% in the first quintile group to 11.0% in the fifth group).

Between 2008 and 2018, income of people in a household of at least two people, but without dependent children, was higher than that of the others and was characterised by balanced growth in each of the quintile groups.

Diagram 22. Average disposable income by quintile groups for persons from three basic households type in 2008, 2015 and 2018

The income situation of people with dependent children in 2018 was not uniform. Among them, people from households with one child were characterised by the best income situation in all quintile groups. Single parents with children had the lowest income. In 2018, persons from households with one child from the first quintile group had an average income of PLN 14 762 (an increase of 90.0% compared to income from 2008 and 21.0% compared to income from 2015), while persons from single-parent households in the amount of PLN 11 405 (an increase of 110.0% compared to 2008 and of 72.0% compared to 2015). These disproportions increased with another quintile group. In the fifth quintile group, the average income of people from households with one child was higher than the income of people from single-parent households approx. 57.0%.

Despite the disproportions described, it should be pointed out that between 2008 and 2018 in the poorest collectivity (single parents) there was a high dynamics of growth of disposable income in the first quintile group – an increase of 72.0%. With the next quintile group, growth was getting lower, to 22.0% in the fifth group.

Among persons from households with dependent children there were two more collectivities whose growth of income in 2008-2018 exceeded 200.0% in the first quintile group, i.e. households with at least three dependent children (265.0%, which resulted in an increase in income from PLN 5 009 in 2008 to PLN 13 260 in 2018) and with two dependent children (219.0% and an increase from PLN 6 843 to PLN 14 970).

Diagram 23. Average disposable income by quintile groups for persons from household type with children in 2008, 2015 and 2018

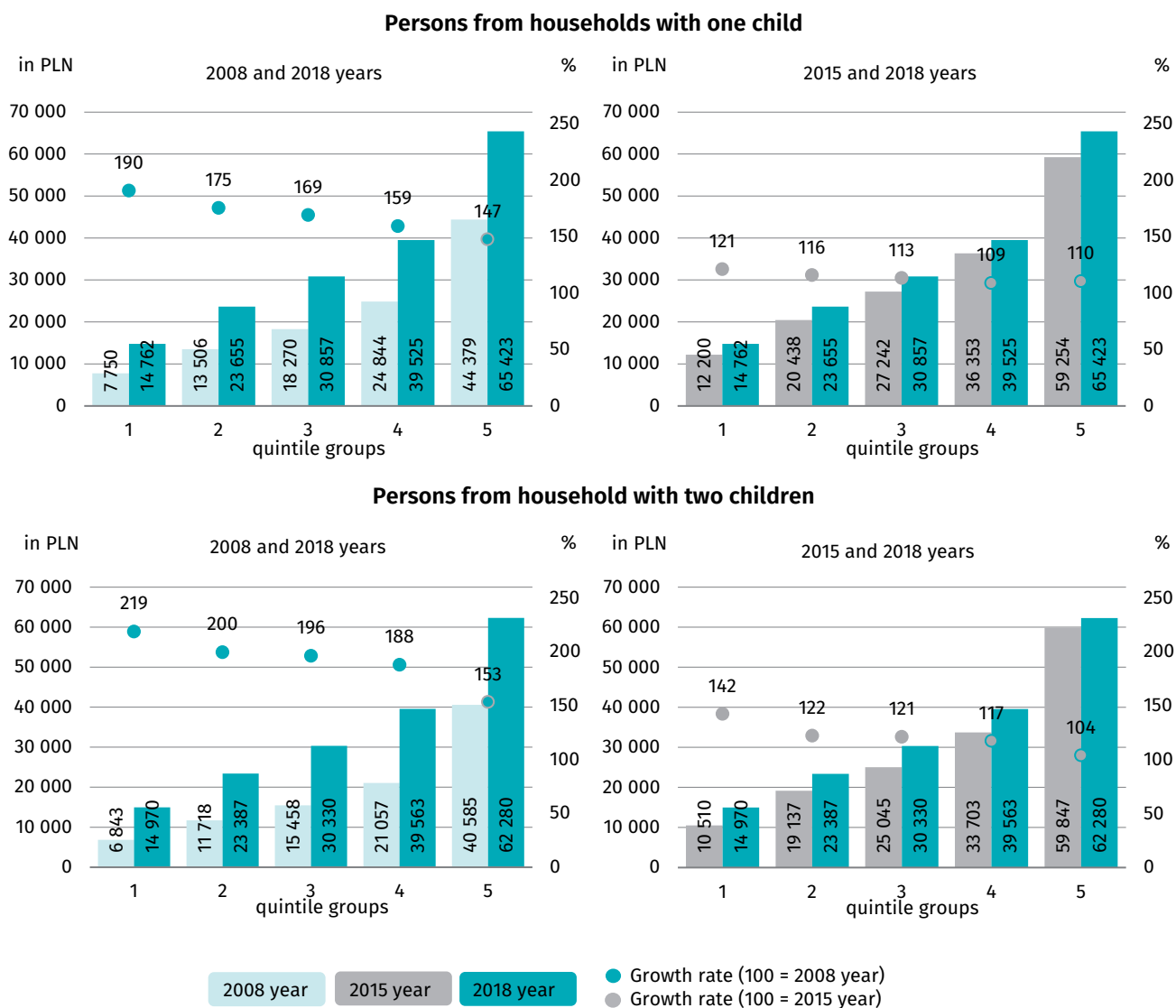
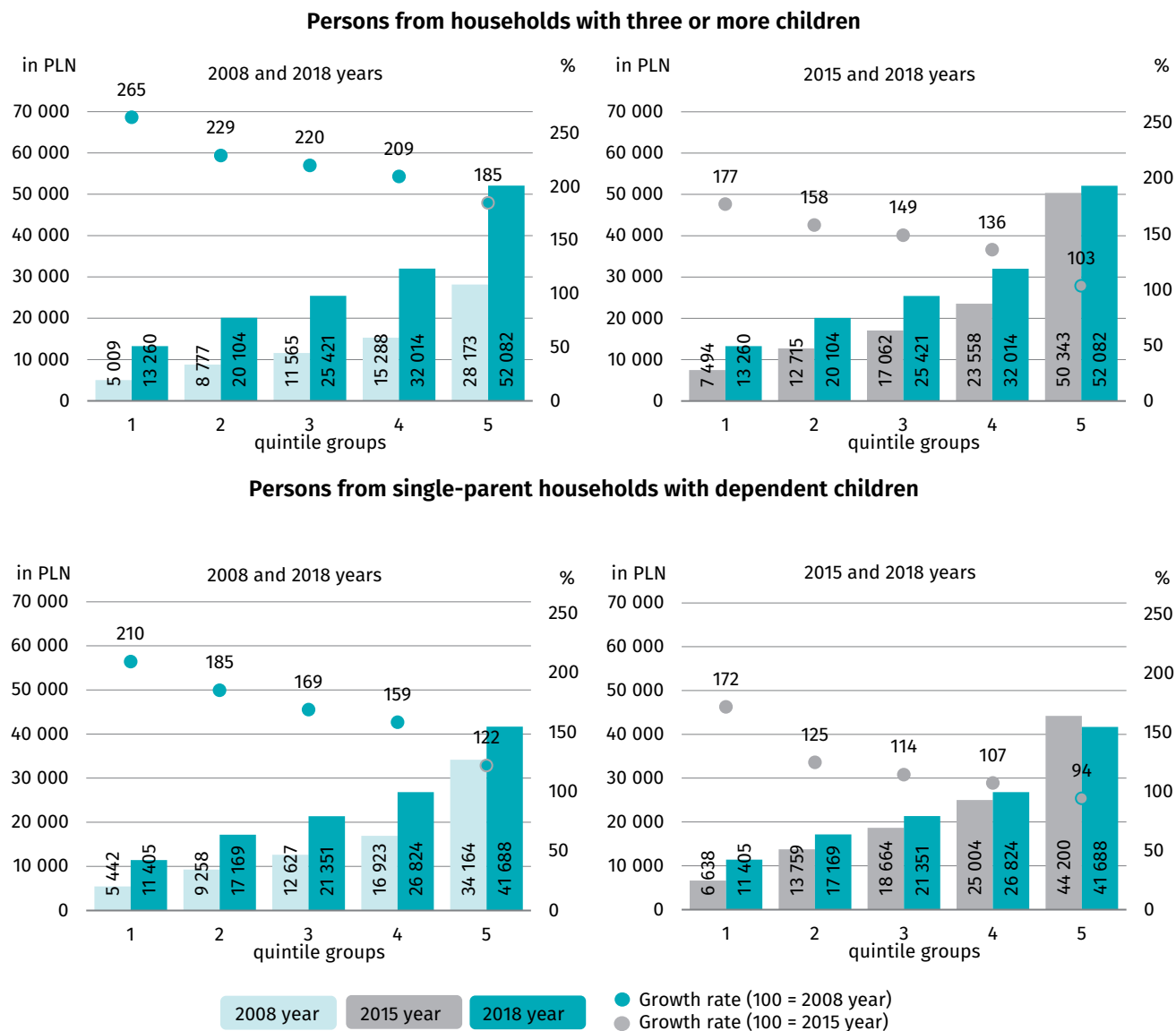

Diagram 23. Average disposable income by quintile groups for persons from household type with children in 2008, 2015 and 2018 (cont.)

When comparing the growth of income of two poorer types of households with children, i.e. with at least three dependent children and of single parents with dependent children, it should be noted that in 2008 and 2015 income of the wealthiest people was growing the fastest in the first type of households (fifth quintile group). Among single parents, the average income was growing much faster in the second to fifth quintile groups. The situation changed in the last of the analysed periods, i.e. between 2015 and 2018. In both types of households, income of the poorest people increased the most during this period (first quintile group), whereas income of the wealthiest people increased slightly (in the case of households with at least three children a growth of 3.0%) or even decreased (in the case of single parents by 6.0%).

Diagram 24. Increase in the average disposable income in selected households type with dependent children in 2008 and 2018

Analysing the income of the collectivity of people from three basic types of households⁹⁷ by quintile groups, it can be noted that in 2018 the first group (i.e. with the lowest income) included the most, i.e. almost 40.0%, of people forming one-person households and from single-parent households. In 2018, income from the first two quintile groups was generated by over 62.0% of these people. Only 13.2% of people from one-person households and 8.0% from single-parent households obtained income from the fifth quintile group.

In 2008, income from the first two quintile groups was obtained by a total of approx. 63.0% of the collectivity of households of parents with at least three dependent children. The collectivity of single-parent households with dependent children (approx. 56.0% of people obtained the lowest income) and one-person households (over 50.0%) were also characterised by more than half of the population being part of the first two quintile groups. In 2015, in all three types of households mentioned these percentages increased (by 2.0 percentage points in households with at least three children and by 3.5 percentage points in one-person households) or remained at a similar level (single-parent households with dependent children). In 2018, there was a further increase in the population of people with the lowest income (the first and second quintile group) in the case of people forming single-parent households (to 63.4%) and one-person households (to 62.2%). Significant improvement occurred in the income of households of parents with at least three dependent children (a decrease in the percentage of persons with income from the first and second quintile group to 46.7%).

⁹⁷ Separately, one-person households, (multi-person) households without dependent children, households with dependent children (in total).

In 2008, almost half of people from multi-person households without dependent children obtained disposable income from two highest quintile groups (approx. 49.0%). In 2015, the percentage of people in this collectivity decreased to 45.8% and remained at a similar level in the following analysed year.

In 2008, over half of the population from households of parents with one dependent child were persons with income from the fourth or fifth quintile group. This percentage increased in 2015 to 52.9% and did not fall until 2018 (to 48.0%).

In turn, households of parents with two dependent children were characterised by the steady growth of people with the highest income in the discussed years (in 2008: 38.7%, in 2015: 45.6% and in 2018: 47.3%).

Table 9. The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by household type in 2015 and 2018

Specification		Quintile group									
		1		2		3		4		5	
		2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Persons in households	single-person	26.5	38.6	27.3	23.5	17.3	13.3	14.1	11.4	14.7	13.2
	without dependent children	14.9	17.7	17.8	17.4	21.4	19.0	22.3	22.4	23.5	23.6
	with dependent children in total	23.3	18.7	20.6	21.4	19.3	21.9	19.0	19.5	17.8	18.5
	with one child	14.9	15.8	15.2	18.1	17.1	18.1	22.4	21.3	30.5	26.8
	with two children	17.3	16.0	17.9	18.5	19.1	18.2	19.8	19.7	25.8	27.6
	with three and more children	39.4	23.1	25.7	23.7	10.4	22.4	10.8	18.7	13.7	12.1
	single parents with dependent children	32.6	38.9	23.8	24.5	15.0	19.4	19.6	9.2	9.0	8.0

Table 10. The share of persons belonging to a given quintile group for the whole of Poland by household type in 2008 and 2018

Specification		Quintile group									
		1		2		3		4		5	
		2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018	2008	2018
Persons in households	single-person	25.1	38.6	25.3	23.5	19.9	13.3	15.2	11.4	14.5	13.2
	without dependent children	12.5	17.7	17.1	17.4	21.1	19.0	23.5	22.4	25.8	23.6
	with dependent children in total	23.4	18.7	20.9	21.4	19.4	21.9	18.7	19.5	17.6	18.5
	with one child	16.1	15.8	15.2	18.1	17.8	18.1	20.4	21.3	30.5	26.8
	with two children	21.0	16.0	20.9	18.5	19.4	18.2	17.2	19.7	21.5	27.6
	with three and more children	39.6	23.1	23.6	23.7	17.1	22.4	11.6	18.7	8.1	12.1
	single parents with dependent children	35.1	38.9	20.9	24.5	18.0	19.4	12.2	9.2	13.8	8.0

3.4. Measures of differentiation and concentration

Analysing three main collectivities of people by type of household,⁹⁸ the group of people forming one-person households was characterised by the highest Gini coefficient and thus the highest income distribution in 2018 (32.9). The other two collectivities obtained lower values of this coefficient (persons from households without dependent children: 28.0, and persons from households with dependent children in total: 26.3).

In two out of three collectivities, there was a decrease in disposable income distribution compared to 2008, with the highest for people from households with children (from 32.7 in 2008 to 26.3 in 2018). The value of the Gini coefficient for persons from one-person households remained at the same level.⁹⁹

Changes in distribution of disposable income of people by three main types of households discussed above are also observed by the income quintile share ratio (S80/S20).

In 2018, the largest distribution was observed in the case of income of persons from households with one dependent child (Gini coefficient: 28.8; S80/S20: 4.4). The smallest were noted among people from single-parent households (Gini coefficient: 25.0; S80/S20: 3.5).

Compared to 2008, all households with dependent children recorded a decrease in disposable income distribution.

The largest decrease occurred in the case of income of persons from single-parent households (a decrease in the Gini coefficient from 36.1 in 2008 to 25.0 in 2018; S80/S20 from 6.2 to 3.5, respectively). In the collectivity with the highest income distribution, i.e. persons from households with one dependent child, the decrease was the smallest (Gini coefficient dropped from 33.4 in 2008 to 28.8 in 2018; S80/S20 from 5.7 to 4.4, respectively).

Table 11. Comparison of measures of disposable income differentiation by household type in 2008, 2015 and 2018

Indicator	Year of survey	Persons in households						
		single-person	without dependent children	with dependent children in total	with one child	with two children	with three and more children	single parents with dependent children
Gini coefficient	2008	32.3	29.6	32.7	33.4	34.5	33.3	36.1
	2015	32.1	29.7	30.7	30.1	32.7	37.4	34.4
	2018	32.9	28.0	26.3	28.8	27.8	26.9	25.0
S80/S20	2008	4.9	4.5	5.3	5.7	5.8	5.6	6.2
	2015	5.1	4.6	4.9	4.9	5.7	6.7	6.7
	2018	5.4	4.4	3.8	4.4	4.2	4.0	3.5

⁹⁸ Separately, one-person households, (multi-person) households without dependent children, households with dependent children (in total).

⁹⁹ Statistically insignificant differences.

INCOME OF THE EUROPEAN UNION MEMBER STATES IN 2008 – 2018

The European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC), thanks to a common methodology used in 28 European Union countries, makes it possible to compare the economic situation of people living in households in Poland and in other Member States.

This subsection continues the analysis of changes taking place in the average yearly equivalised disposable income per person¹⁰⁰ in Poland. However, the background for income in Poland is the income obtained by the residents of other Community countries in 2008 – 2018.

This income was calculated on the basis of data from the survey carried out in 2018, but refers to the year preceding the survey, i.e. from January to December 2017. The reference year for the analysis of changes in disposable income was 2008¹⁰¹ and 2015.¹⁰² However, exceptionally for Croatia it was not 2008 but 2010 due to the fact that it joined the European Union later and the time series was availability from 2010.

In order to enable comparisons of the amount of income in individual European Union countries, disposable income in the so-called PPS unit was used.¹⁰³

Data used for the study comes from the Eurostat database: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>, which contains data provided by individual Member States of the European Union.

1. Disposable income

In 2018, disposable income in PPS for Poland amounted to 12 952, and it was 20th among 28 EU countries. Poland as one of 15 countries had an income below the EU average, and the difference amounted to over PPS 6.5 thousand. Lower disposable income was observed in six former Eastern Bloc countries (Slovakia, Latvia, Croatia, Bulgaria, Hungary, Romania) as well as Greece and Portugal. The difference between disposable income from the wealthiest country, i.e. Luxembourg, and income of people living in Poland amounted to over PPS 25 thousand.

Among Poland's neighbours being members of the EU,¹⁰⁴ Germans had the highest disposable income (almost PPS 12 thousand higher than in Poland) followed by the Czechs (PPS 1.8 thousand higher). The level of income of Lithuanians was similar to that in Poland and slightly lower in Slovakia (by PPS 1.9 thousand).

None of the former Eastern Bloc countries¹⁰⁵ which joined the European Union in 2004 or later had income above the EU average. Among these countries, Poland had the fifth highest disposable income in 2018 (after Slovenia: PPS 16.8 thousand, Estonia: PPS 15.0 thousand, the Czech Republic: PPS 14.8 thousand, and Lithuania: PPS 13.0). The inhabitants of Hungary (PPS 9.7 thousand), Bulgaria (PPS 9.3 thousand), and Romania (PPS 7.3 thousand) had income above PPS 10 thousand.

11 countries of the “old” Union¹⁰⁶ were among the top countries with the highest disposable income in 2018 (Luxembourg, Austria, Germany, Denmark, the Netherlands, France, Belgium, Ireland, Finland, Sweden, the United Kingdom). Disposable income in other countries in this group was below the EU average (Italy, Spain, Portugal, Greece). An analysis of this group of countries indicates large income range. The difference between the country with the lowest (Greece) and the highest income (Luxembourg) is PPS 27.5 thousand (this means that a resident of Luxembourg has on average more than three times the income of a resident of Greece). There is also

¹⁰⁰ The analysis applies entirely to the average yearly equivalised disposable income per person. In order to simplify the description, the abbreviation disposable income has been introduced further in the analysis.

¹⁰¹ Reference year for the Europe 2020 Strategy. Goal in the area of poverty: reduce the number of poor people by protecting at least 20 million Europeans from poverty or exclusion.

¹⁰² 2015 is the reference period for achieving the goals adopted under the 2030 agenda for sustainable development. Goal in the area of poverty: end poverty in all its forms everywhere.

¹⁰³ Purchasing Power Standard (PPS) – means the artificial common reference currency unit used in the European Union to express the volume of economic aggregates for the purpose of spatial comparisons in such a way that price level differences between Member States are eliminated.

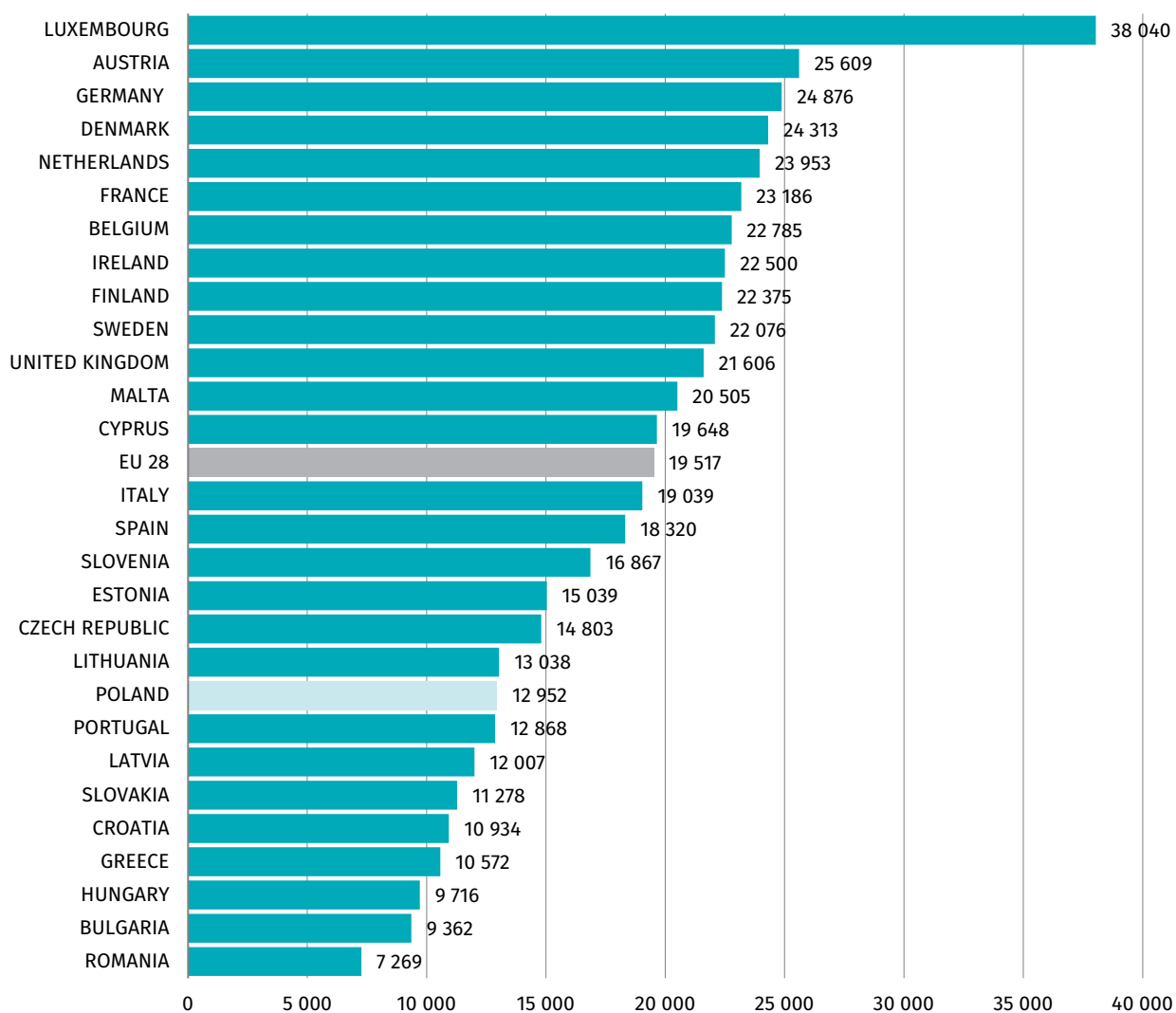
¹⁰⁴ This group consists of: Germany, the Czech Republic, Slovakia and Lithuania.

¹⁰⁵ Former Eastern Bloc countries currently in the EU: Bulgaria, Croatia, the Czech Republic, Estonia, Lithuania, Latvia, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia, Hungary.

¹⁰⁶ Countries of the “old” Union: Austria, Belgium, Denmark, Finland, France, Greece, Spain, Ireland, Luxembourg, Germany, the Netherlands, Portugal, Sweden, Italy, the United Kingdom.

a significant disproportion in the average disposable income in two countries of the “old” Union with the highest income, i.e. the difference between the income of the inhabitants of Luxembourg and Austria is PPS 12 thousand.

Diagram 25. The amount of disposable income in PPS for 28 EU Member States in 2018

Note: Data from the EU-SILC 2018.

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 03.12.2019)

Between 2008 and 2018, there was a decrease in disposable income for 3 countries (Greece, the United Kingdom, Cyprus), including the largest for Greece (by PPS 3.7 thousand). Poland was not only in the group with an increase in income, but was also among the leaders of these countries (fifth place after Luxembourg – an increase of PPS 7.1 thousand, Estonia – PPS 6.4 thousand, Malta – PPS 5.7 thousand, Denmark – PPS 5.4 thousand) with an increase of PPS 4.9 thousand compared to 2008.

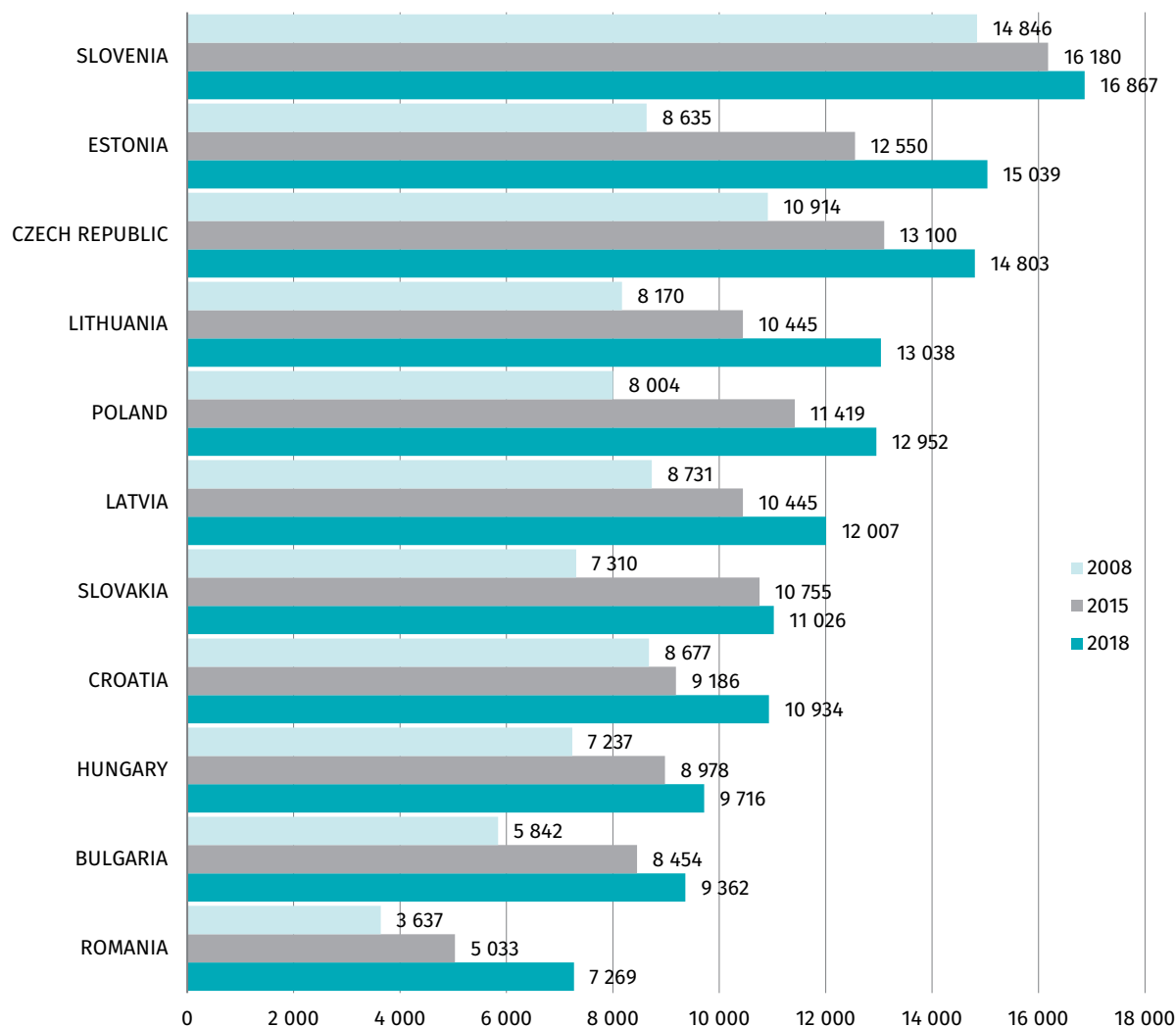
The situation is different compared to 2015. In this period, there were no significant decreases in average disposable income among 28 EU countries. The largest increase was observed Luxembourg (PPS 5.1 thousand). Growth for Poland was the fourteenth (by PPS 1.5 thousand).

Post-communist countries are trying to reach the level of average disposable income for the Union at varying rates, but each of them recorded a clear increase compared to 2008. Estonia was the leader among them in 2018

– from 2008 to 2018 the income of residents increased by PPS 6.4 thousand. The next increase in this group of countries was achieved by Poland (PPS 4.9 thousand). The lowest growth was recorded in Slovenia¹⁰⁷ (PPS 2.0 thousand) and Croatia (PPS 2.3 thousand).

Between 2015 and 2018, the largest increase in average disposable income was recorded in Lithuania (of PPS 2.6 thousand) and Estonia (PPS 2.5 thousand). Countries in which income was increasing significantly more slowly in this period were: Bulgaria (increase of PPS 0.9 thousand), Hungary (increase of PPS 0.7 thousand), Slovenia (increase of PPS 0.7 thousand), Slovakia (increase of PPS 0.3 thousand). Poland achieved an increase of PPS 1.5 thousand (like Latvia) and was in the middle of the ranking of post-communist countries.

Diagram 26. The amount of disposable income in PPS of the former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 03.12.2019)

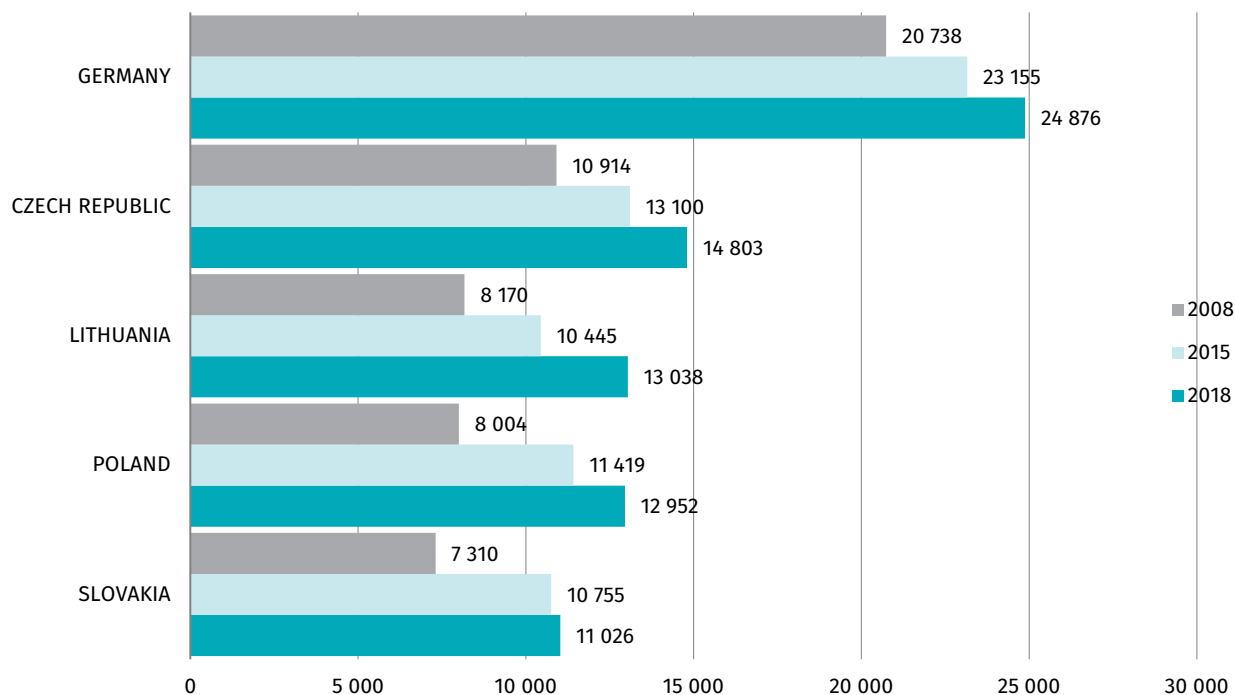
Among the European Union countries neighbouring Poland, an increase in average disposable income between 2008 and 2018 above PPS 4 thousand was obtained by Poland (PPS 4.1 thousand), the Czech Republic (PPS 4.9 thousand) and Slovakia (PPS 4.8 thousand).

¹⁰⁷ In 2008, Slovenia had the highest disposable income among the former Eastern Bloc countries (PPS 14 846). Income of the Czech Republic (country with the next highest income) accounted for 74% of Slovenia's income in 2008.

In recent years (between 2015 and 2018), the average income was increasing the fastest among the countries neighbouring Poland in Slovakia (PPS 2.6 thousand). Poland achieved a similar increase to Lithuania (of PPS 1.7 thousand) and the increase of the Czech Republic was slightly lower (of PPS 1.5 thousand).

In both discussed periods, the smallest increase in average disposable income among Poland's neighbours was recorded by Germany (an increase of PPS 3.7 thousand between 2008 and 2018, and of PPS 0.3 thousand between 2015 and 2018). However, the difference between the average disposable income in Germany and the Czech Republic (the second-largest country of the EU neighbouring Poland) is still over PPS 10 thousand.

Diagram 27. The amount of disposable income in PPS of EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018

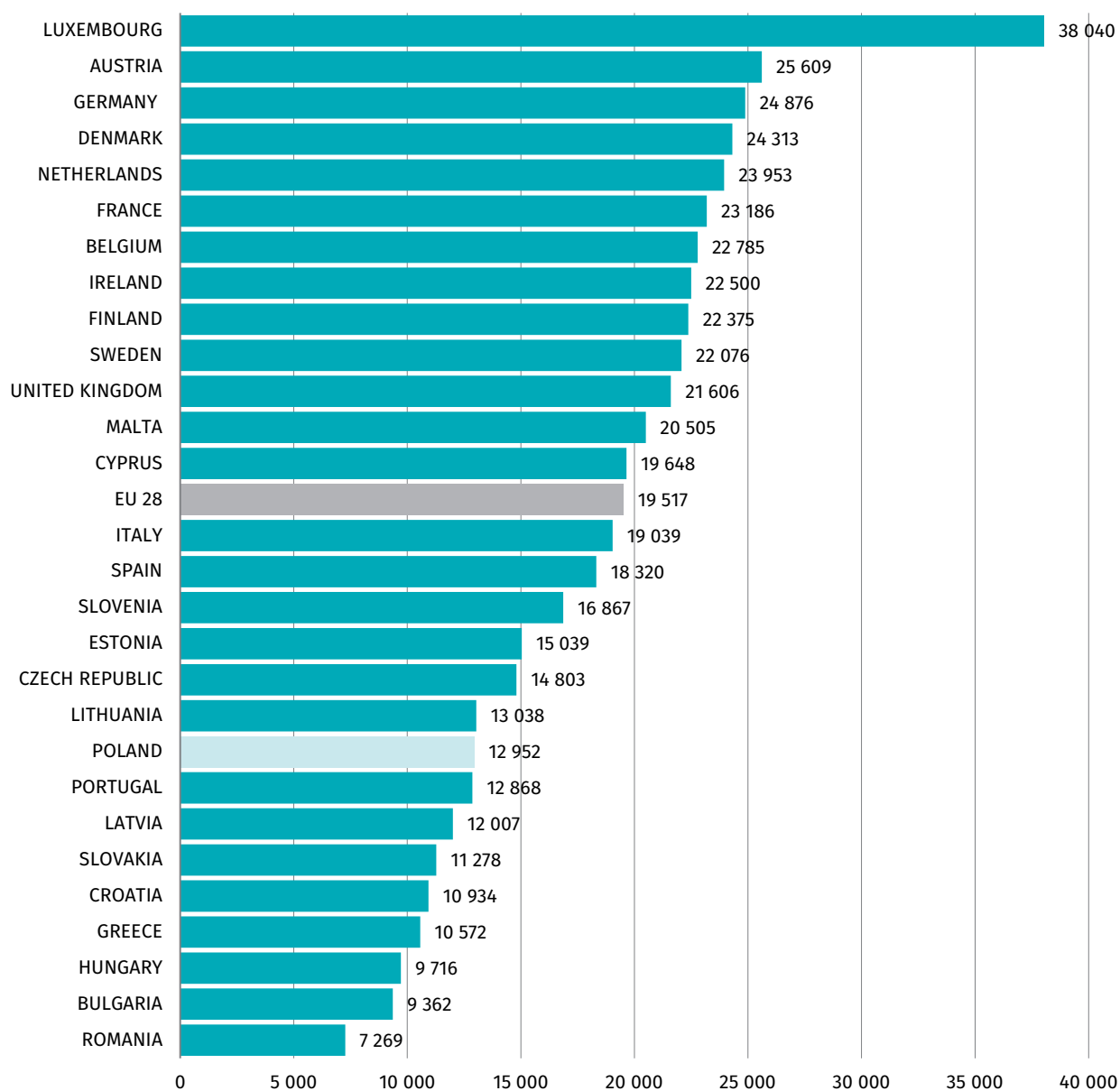

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

When analysing the differences in the average disposable income between 2008 and 2018 in the group of countries of the “old” EU, it should be stated that there was a large variation in changes in the level of this income. There was a decline in income in two out of fifteen countries (insignificant in the United Kingdom: PPS – 0.7 thousand, and much higher in Greece: PPS – 3.7 thousand). The largest increase in income in the analysed years was achieved by: Luxembourg (PPS 7.1 thousand) and Denmark (PPS 5.4 thousand), and the smallest by Ireland (an increase of PPS 0.3 thousand) as well as Spain and Portugal (PPS 0.8 thousand each).

Between 2015 and 2018, the average disposable income was growing the most slowly: in France (remained at a similar level), Sweden and Greece (increase of PPS 0.4 thousand), the United Kingdom (increase of PPS 0.5 thousand) and Portugal (increase of PPS 0.6 thousand). Among the countries of the “old” Union, the largest growth in this period was also recorded in Luxembourg (PPS 5.1 thousand).

Diagram 28. The amount of disposable income in PPS of “old” EU countries for 2008, 2015 and 2018

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

2. Inequalities of the disposable income

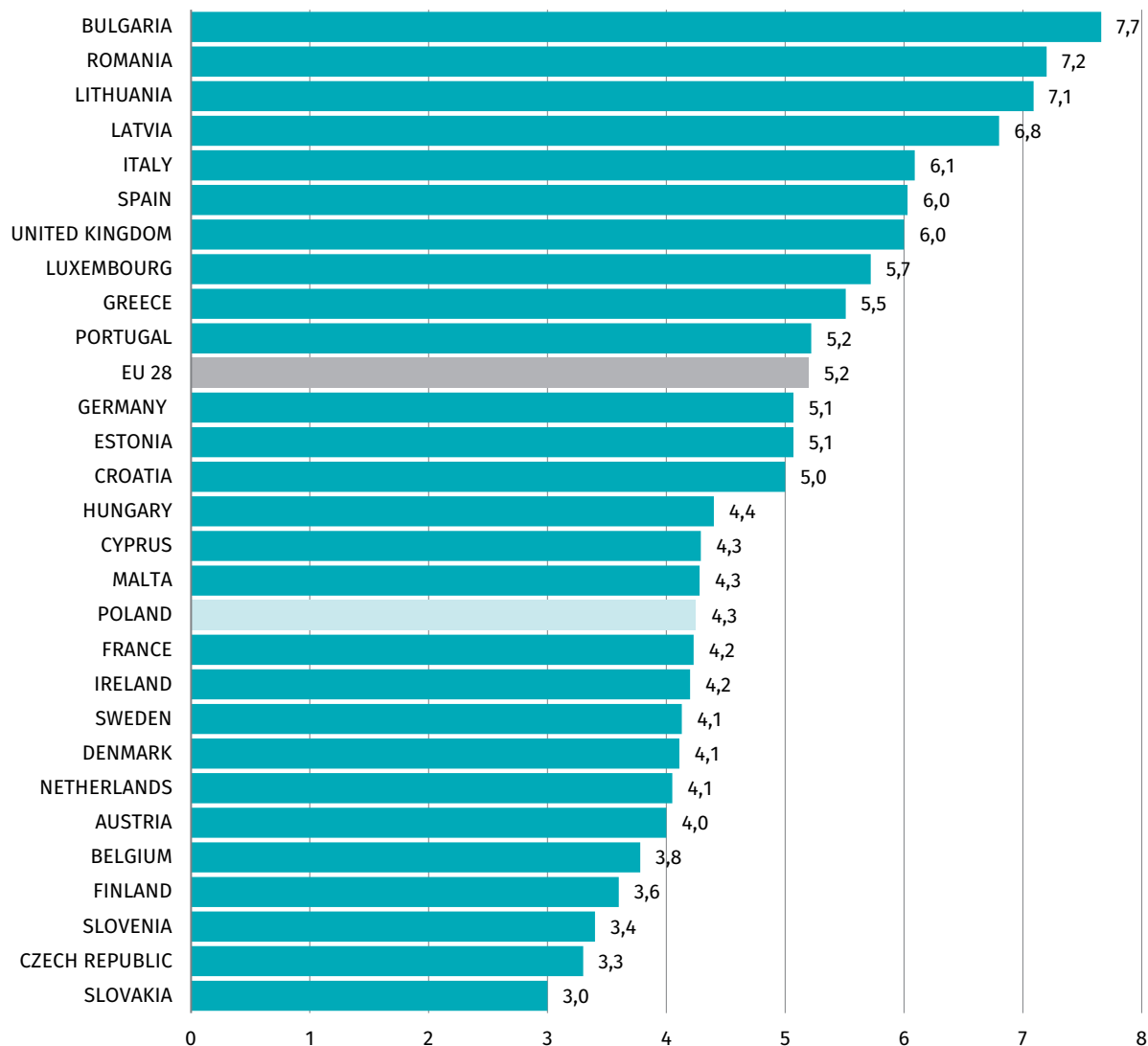
In 2018, the average value of the disposable income quintile share ratio for 28 countries was 5.2. For 18 countries, including Poland, this ratio was lower than this value (from the lowest in Slovakia – 3.0, to 5.1 in Germany and Estonia). Portugal had the same value of the ratio as the average. Bulgaria had the largest income inequalities (7.7) with a low average disposable income expressed in PPS (9.3 thousand).

Among Poland's neighbours, Lithuania had the largest income inequalities (7.1). The Czech Republic and Slovakia had a similar value of the ratios (3.3 and 3.5, respectively) and these were among the lowest in the EU. Income in Poland in 2018 was characterised by inequalities similar to the one of our western neighbours (Poland – 4.3 and Germany – 4.8).

The largest range of this ratio in 2018 was observed in the former Eastern Bloc countries (from 3.4 in the Czech Republic to 7.3 in Latvia). Slightly smaller in the countries of the “old” Union (from 3.6 in Finland to 6.1 in Italy).

In the 2018 survey, Poland reached the value of the income quintile share ratio at a level well below the EU average.

Diagram 29. Income quintile share ratio S80/S20 for 28 EU Member States in 2018

Note: Data from the EU-SILC 2018.

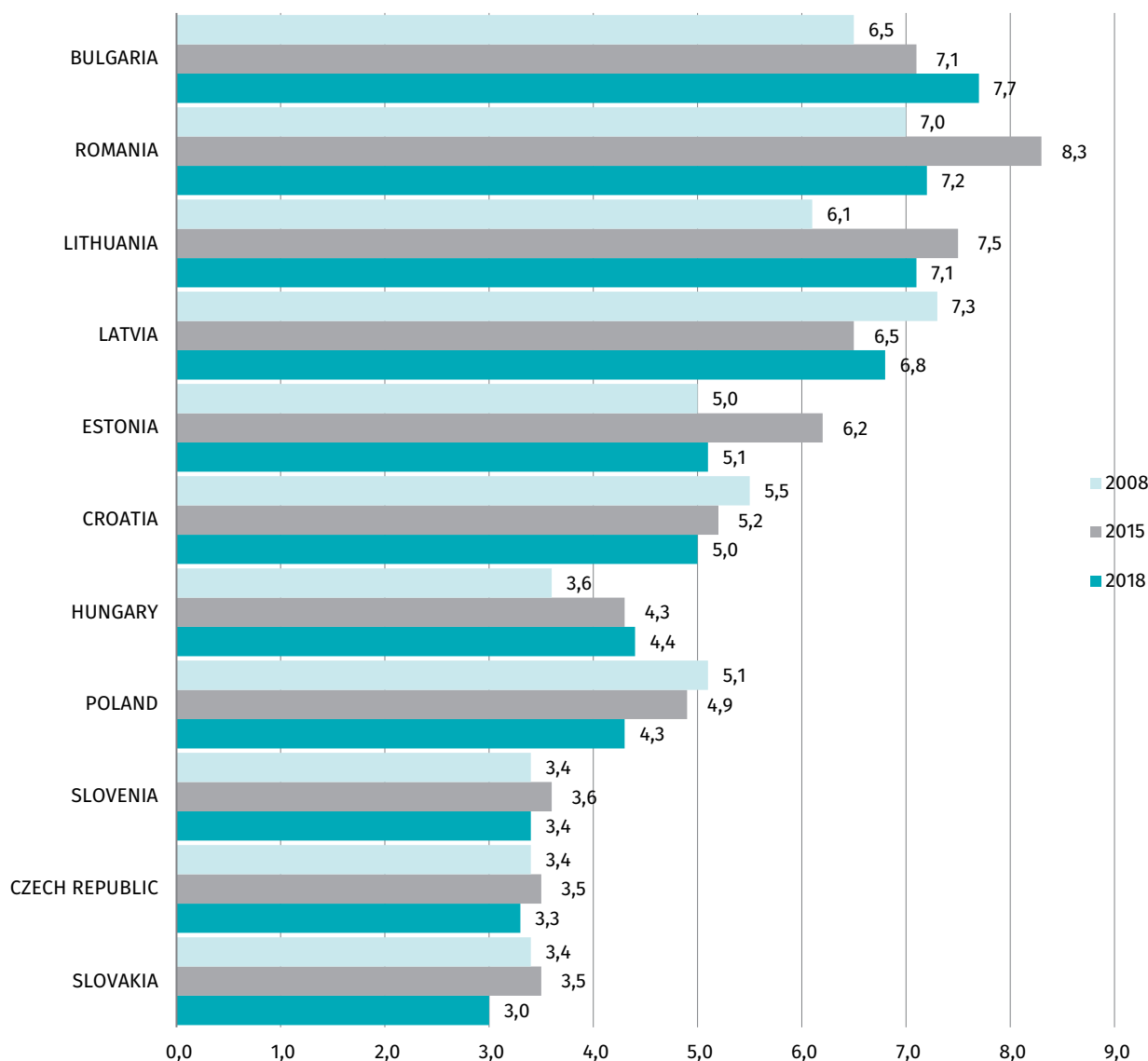
Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

Among the former Eastern Bloc countries, the smallest inequalities in average disposable income expressed with the income quintile share ratio were noted in: Slovakia, the Czech Republic and Slovenia. Among these countries, the value of this ratio changed significantly only in Slovakia.

Two countries in both periods (i.e. between 2008 and 2018, and 2015 and 2018) recorded significant decreases in the value of the income quintile share ratio: Poland (decrease of 0.8 and 0.6, respectively) and Croatia (decrease of 0.5 and 0.2, respectively), and one country with an increase in both periods: Bulgaria (increase of 1.2 and 0.6, respectively).

Between 2008 and 2015, a significant increase in disposable income inequalities was observed in three Eastern Bloc countries: in Lithuania (of 1.4), in Romania (1.3), and Estonia (1.2). In the next period (between 2015 and 2018), in the last two countries the value of the income quintile share ratio returned to the level from 2008. In the case of Lithuania, the decline was not so great to offset the previous increase.

Diagram 30. Income quintile share ratio S80/S20 for former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018

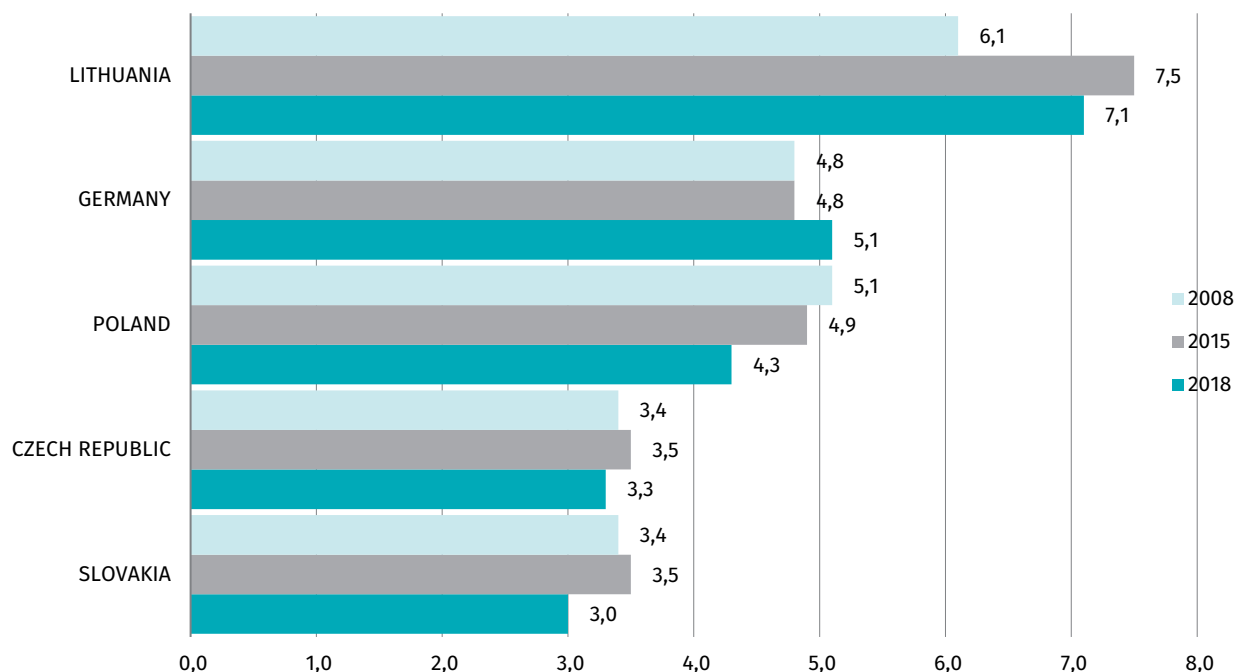

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

Among countries neighbouring Poland, which are also in the European Union, Lithuania was characterised by the largest inequalities in the average disposable income expressed by the income quintile share ratio. In each year analysed, the value of this ratio was the highest in this country. The smallest inequalities occurred in the average disposable income in Slovakia and the Czech Republic.

In Poland, the average disposable income inequalities can be compared to the level of the western neighbour. However, the value of the ratio for Germany oscillates between 4.8 (in 2008 and 2015) and 5.1 (for 2018). In the case of Poland, the value of the ratio is gradually decreasing (5.1 in 2008, 4.9 in 2015, and 4.3 in 2018).

Diagram 31. Income quintile share ratio S80/S20 among EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018

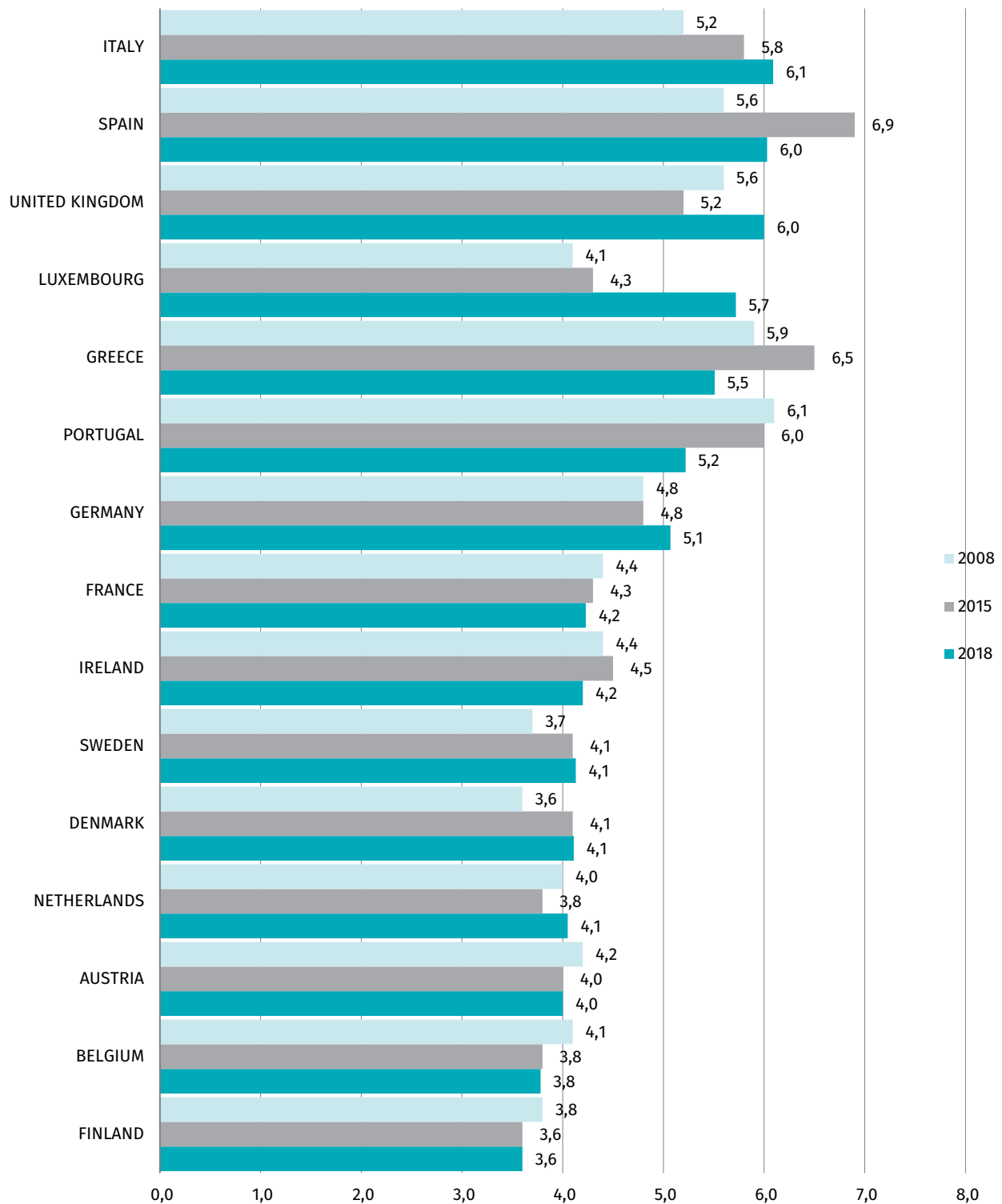
Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

In some countries of the “old” Union, no significant changes were noted in the periods analysed. These countries include: Austria, Ireland, Finland and France.¹⁰⁸ The largest increase in the value of the income quintile share ratio and thus an increase in inequalities in the average disposable income was recorded in Luxembourg (an increase of 1.6 between 2008 and 2018). It should also be emphasised that the increase occurred most strongly between 2015 and 2018 (an increase of 1.4). In 2018, Luxembourg obtained a value of the disposable income quintile share ratio close to 6.0, characterising countries such as Italy and Spain.

Among the countries of the “old” Union, in the group of countries located in the south of Europe (Italy, Spain, Portugal, Greece), on the one hand characterised by the lowest income expressed in PPS and high income share ratio, it is worth noting changes in the income quintile share ratio in Portugal. Between 2015 and 2018, this ratio fell by 0.8 and it was the highest decrease of this ratio not only for the European countries located in the south but also for the countries of the “old” Union.

¹⁰⁸ Differences in the values of the income quintile share ratio between 2008 and 2018, and 2015 and 2018 were not statistically significant.

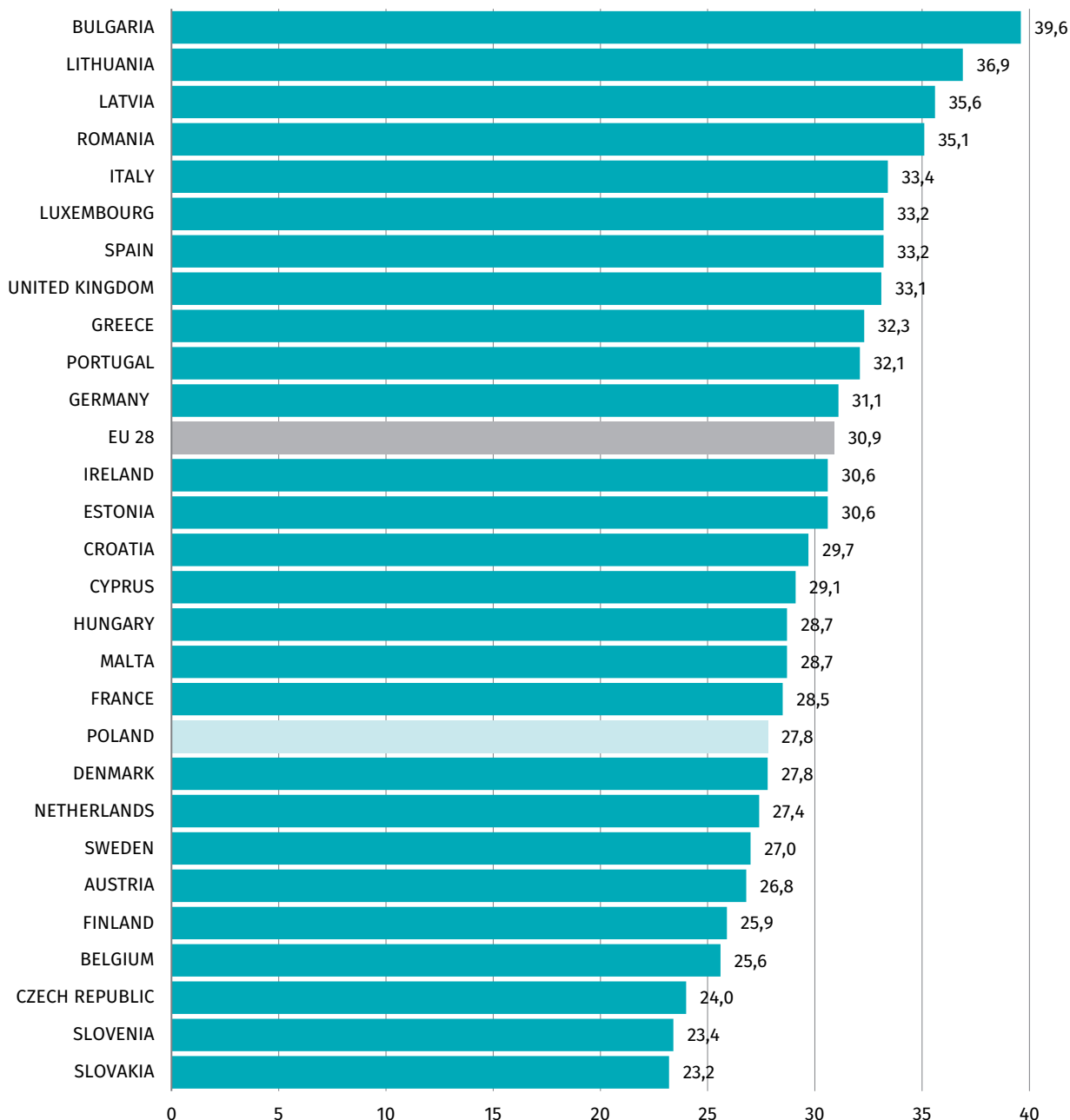
Diagram 32. Income quintile share ratio S80/S20 among “old” EU countries for 2008, 2015 and 2018

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

In 2018, the average Gini coefficient for 28 countries was 30.9. Poland was in the group of 17 countries in which this coefficient was lower than the average value for the EU and among 12 countries in which this coefficient decreased compared to the value of 2008.¹⁰⁹ It was also the largest decrease in the value of the Gini coefficient and thus income inequalities among EU Member States.

Diagram 33. Gini coefficient for 28 countries of the EU in 2018

Note: Data from the EU-SILC 2018.

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

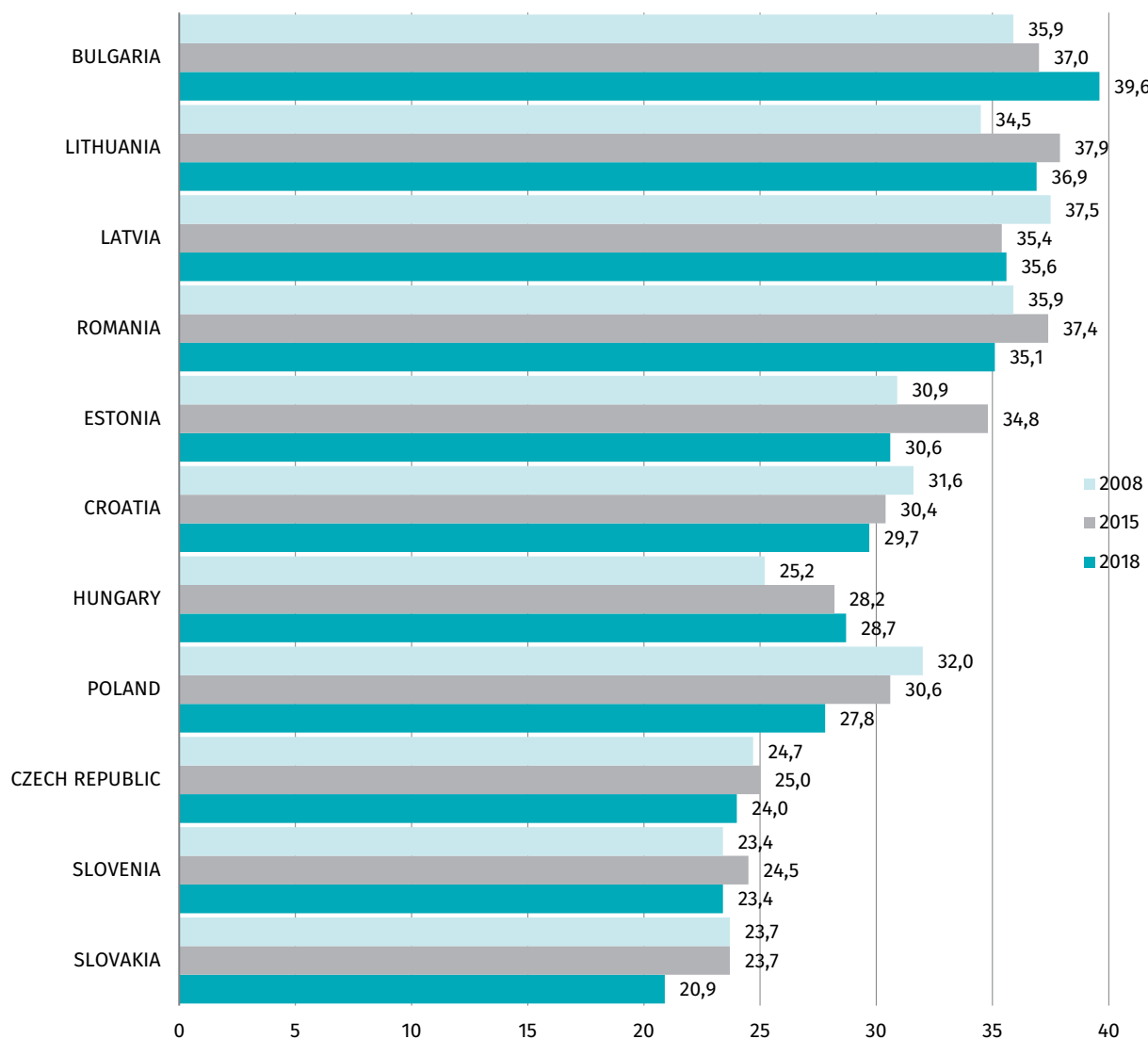
¹⁰⁹ Other decreases in the value of the coefficient were not statistically significant.

Among the former Eastern Bloc countries, in 2018 the Gini coefficient was the lowest in the case of income in Slovakia (20.9) and the highest in Bulgaria (39.6). In 2018, Poland was fourth among these countries in terms of low income inequalities, which means an improvement both compared to 2008 (seventh place) and 2015 (sixth place).

Compared to 2008, the Gini coefficient increased in three countries of the former Eastern Bloc indicating an increase in disposable income inequalities, i.e. in Bulgaria (increase of 3.7), Hungary (increase of 3.5) and Lithuania (increase of 2.4). Significant decreases of this ratio in the discussed period (between 2008 and 2018) concerned: Poland (decrease of 4.2), Slovakia (decrease of 2.8), Croatia and Latvia (decrease of 1.9 in both countries).

Later (in 2015 and 2018), Bulgaria was also a country with a significant increase in income inequalities expressed with the Gini coefficient (increase of 2.6). Further decreases of the discussed measure occurred in seven countries, however the largest ones in Estonia (decrease of 4.2), Poland and Slovakia (in both countries decrease of 2.8) and Romania (decrease of 2.3).

Diagram 34. The Gini coefficient for former Eastern Bloc countries for 2008, 2015 and 2018

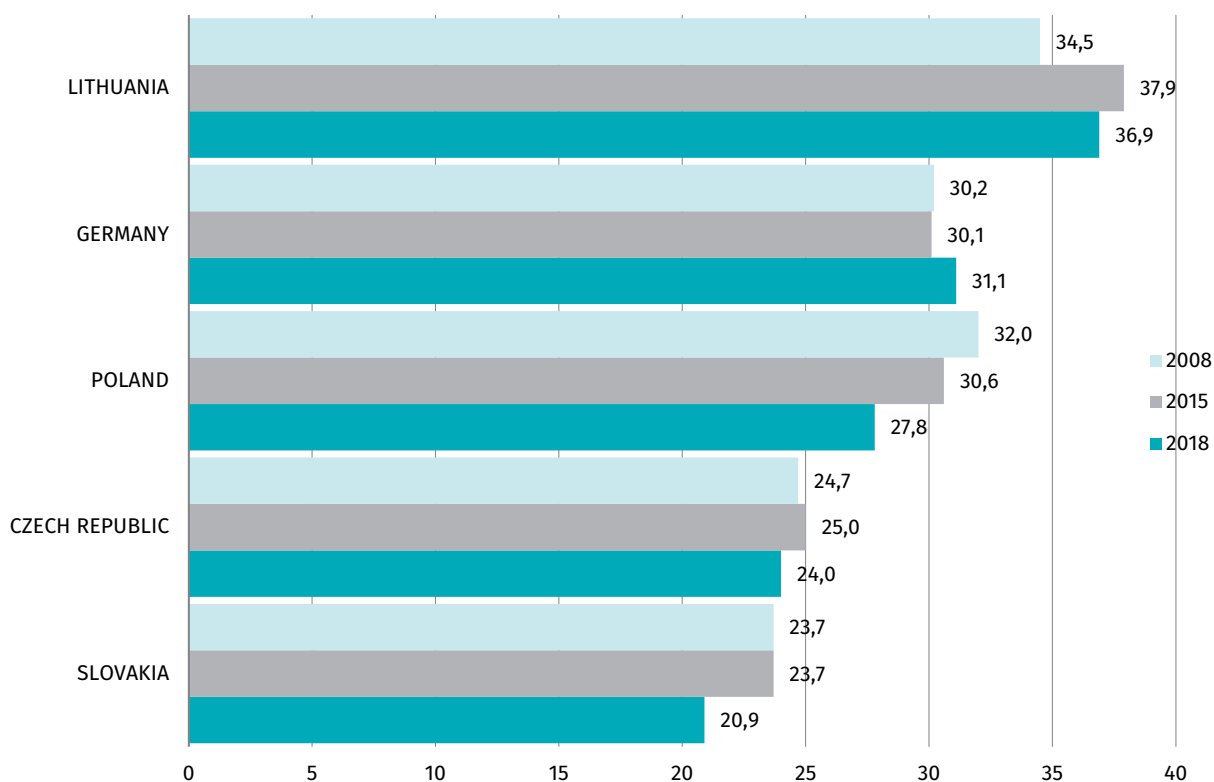
Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

The largest disposable income inequalities among EU countries bordering on Poland occurred in Lithuania (36.9) and the smallest in Slovakia (20.9). The Gini coefficient for Poland was 3.3 lower than the value for income in Germany (Poland – 27.8, Germany – 31.1).

Between 2008 and 2018, income inequalities deepened in Lithuania (increase in the Gini coefficient of 2.4) and to a much smaller extent in Germany (increase of 0.9). In Poland and among its other neighbours from the EU, inequalities decreased during this period (from 4.2 in Poland to 0.7 in the Czech Republic).

Disposable income inequalities between 2015 and 2018 among Poland's EU neighbours increased only in Germany (increase in the Gini coefficient of 1.0). In other countries, including Poland, declines in these inequalities were observed (in Poland and Slovakia, the Gini coefficient decreased by 2.8 and in the Czech Republic and Lithuania by 1.0).

Diagram 35. The Gini coefficient of EU countries neighbouring Poland for 2008, 2015 and 2018

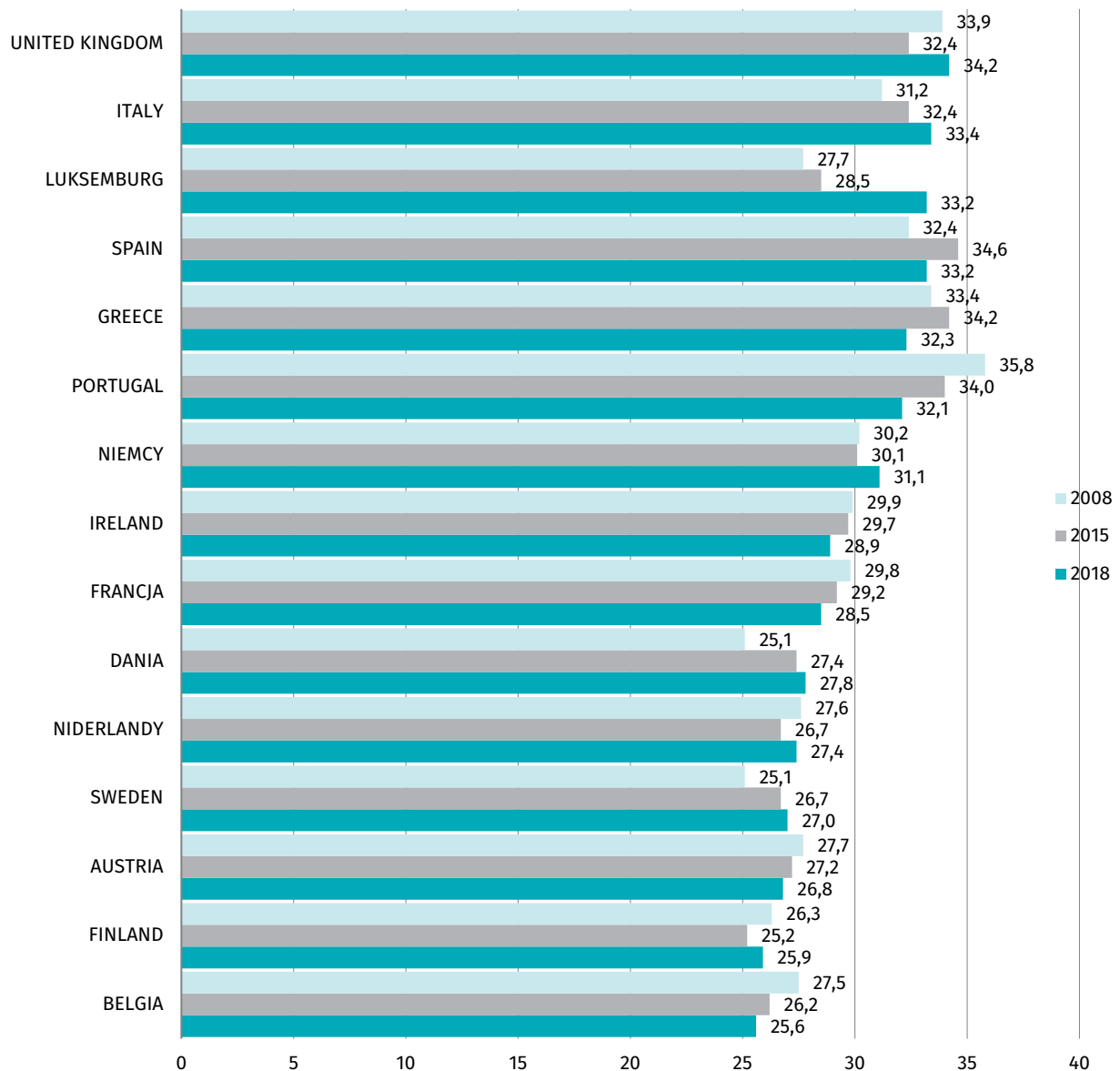
Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

Out of 15 countries of the “old” Union, in 2018 eight achieved the Gini coefficient lower than the EU average (30.9). The countries with higher income inequalities than EU average included the one with the highest income: Luxembourg (PPS 38 thousand; Gini coefficient: 33.2). Countries of southern Europe struggling with socio-economic problems were at the forefront of the countries of the “old” Union with a high income inequalities (Gini coefficient: Italy – 33.4, Spain – 33.2, Greece – 32.3, Portugal – 32.1). However, in 2018, the leader in this group of countries was the United Kingdom (34.2).

In 2008 – 2018, the largest increase in the Gini coefficient in the countries of the “old” Union occurred in Luxembourg (5.5). The next country was Denmark but here the growth was much lower (by 2.7). A reduction in the stratification of disposable income over the period concerned occurred in six countries of the “old” Union. The highest decrease in the Gini coefficient was recorded in Portugal (3.7).

The deepening stratification of income in Luxembourg is also confirmed by the increase (of 4.7) in the Gini coefficient for this country between 2015 and 2018. In three countries of southern Europe, during this period, the largest decreases in the Gini coefficient (in Greece and Portugal by 1.9, and in Spain by 1.4) were recorded among the countries of the “old” Union.

Diagram 36. The Gini coefficient of countries of the “old” EU for 2008, 2015 and 2018

Source: Own study based on data published by Eurostat (values current on 3 December 2019)

3. Summary

In 2018, Polish residents had the 20th largest equivalised disposable income in the EU (PPS 12 952).

Between 2008 and 2018, there was a significant increase in this income in Poland:

- compared to 2008, this was the fifth largest increase in the EU (by PPS 4.9 thousand, with the highest in Luxembourg – by PPS 7.1 thousand);
- compared to 2015, this was only the fourteenth increase in the EU (by PPS 1.5 thousand and, as before, the largest increase concerned income in Luxembourg – by PPS 5.0 thousand);

Income inequalities in Poland, expressed in the income quintile share ratio S80/S20, were also gradually decreasing:

- since 2008, the ratio decreased from 5.1 to 4.3 in 2018 (this was the first largest decrease among 28 EU countries), Portugal had the same value of the difference (0.9);
- between 2015 and 2018, the value of the ratio also decreased (from 4.9 in 2015 to 4.3 in 2018) and reached the seventh largest decrease among 28 EU countries.

The Gini coefficient confirms the decrease in income stratification in Poland:

- in 2018, it reached the value of 27.8 compared to 32.0 in 2008 – it was the largest decrease among 28 EU countries;
- the decrease compared to 2015 was definitely lower (amounted to 2.8) and it was the third largest decrease in the Gini coefficient after Cyprus (4.5) and Estonia (4.2).

SUBJECTIVE WELL-BEING¹¹⁰

In recent years, there has been an increase in interest in indicators describing quality of life, both in Poland and in other European Union countries. Ratings of satisfaction with various aspects of personal and social life, trust in others and mental well-being are an important element in monitoring the social situation.

In response to this interest, modular questions on these issues were included in the EU-SILC survey in 2013 and 2018. Thanks to this, it became possible to analyse the changes that took place between these years. All the ratings described in this chapter are related to the subjective assessment expressed by respondents.

1. Life satisfaction (selected aspects)¹¹¹

Life satisfaction covers many aspects, including financial situation, personal relationships, satisfaction with current job, time spent doing favourite activities.

In the EU-SILC survey, residents of Poland additionally assessed overall life satisfaction. In this case, people assessing their satisfaction took into account all those aspects which were relevant to them personally.

Both in 2013 and 2018, the majority of people described positively their overall life satisfaction. There was a significant increase in the percentage of satisfied people – of nearly 10 percentage points (an increase from 71% in 2013 to over 80% in 2018) with a simultaneous decrease in the percentage of people rating their satisfaction as medium (of 7 percentage points).

Analysing selected aspects of life, the level of satisfaction with each of them was very diverse.

The greatest diversity and at the same time the lowest ratings were recorded in relation to the financial situation of the household. In 2013, about 43% of people expressed their satisfaction, and in 2018 it was close to 53%. At the same time, it is worth noting that after 5 years there was a decrease in the percentage of not satisfied people of 8 percentage points.

In both periods, inhabitants of Poland rated personal relationships the highest. The percentage of satisfied people in 2013 was 81%, while in 2018 it increased to 85%. Over 5 years, the percentage of people with semi satisfaction decreased 3 percentage points with a simultaneous increase of 4 percentage points in satisfied people.

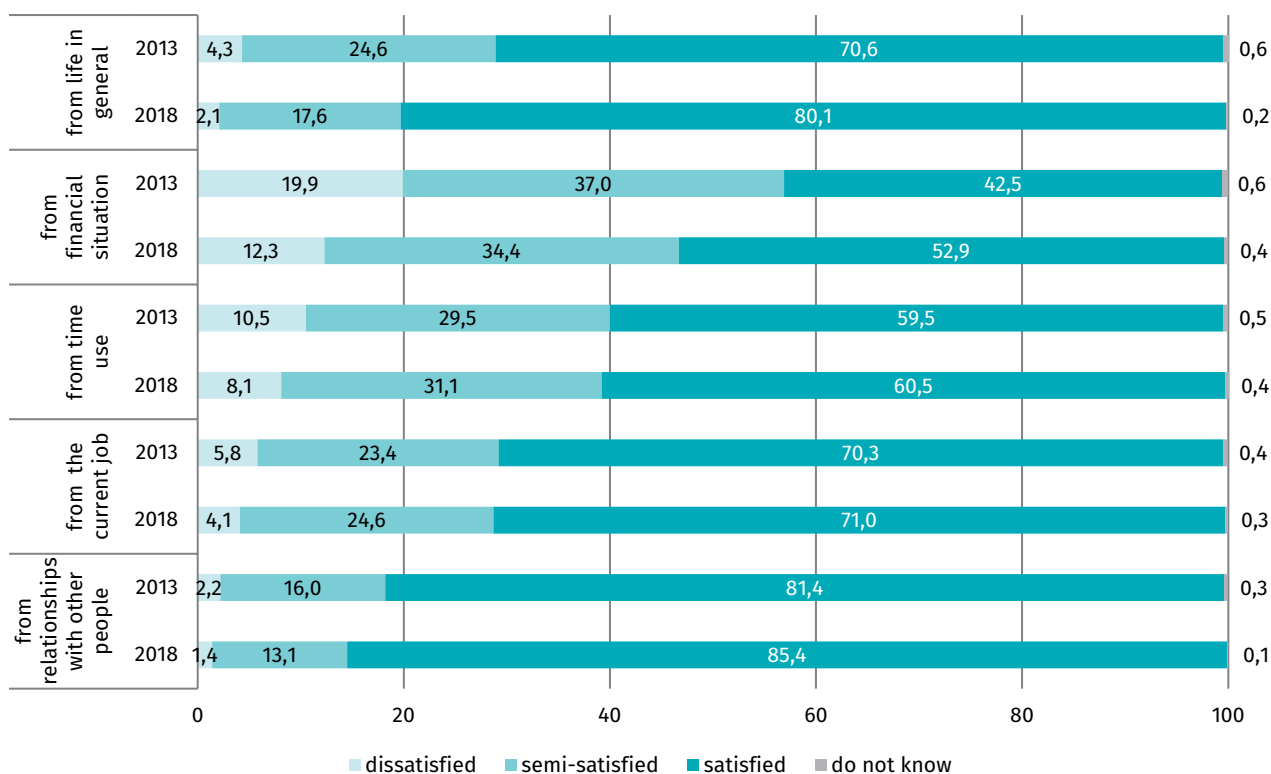
Satisfaction with own job was assessed at a similar level in both years. In 2013, 70% of people were satisfied with their job, while 23% had semi satisfaction. In 2018, both of these ratings remained at a similar level.

There were no changes in the assessment of satisfaction with the time spent on favourite activities at the general level. In both years, 6 out of 10 people declared their satisfaction, while 3 out of 10 people were semi-satisfied.

¹¹⁰ Data refers to persons in the age of 16 and more.

¹¹¹ Grouping of responses was used, described in the methodological part of the publication page 267.

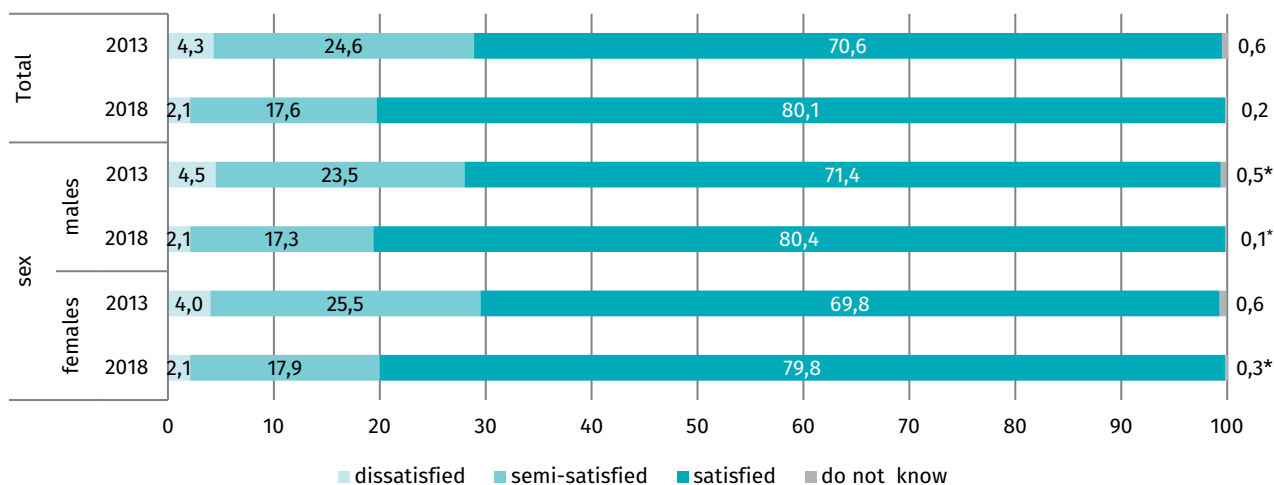
Diagram 37. The level of satisfaction with selected aspects of life in 2013 and 2018

1.1. Overall life satisfaction

In the overall assessment of life satisfaction in both reference periods women and men expressed converging opinions. In 2013, about 70% of men and women declared their satisfaction, in 2018 the number of satisfied people increased to 80% (for both sexes). At the same time, with the increase in the percentage of satisfied people, the percentage of semi-satisfied people dropped (by around 6 percentage points for men and around 8 percentage points for women).

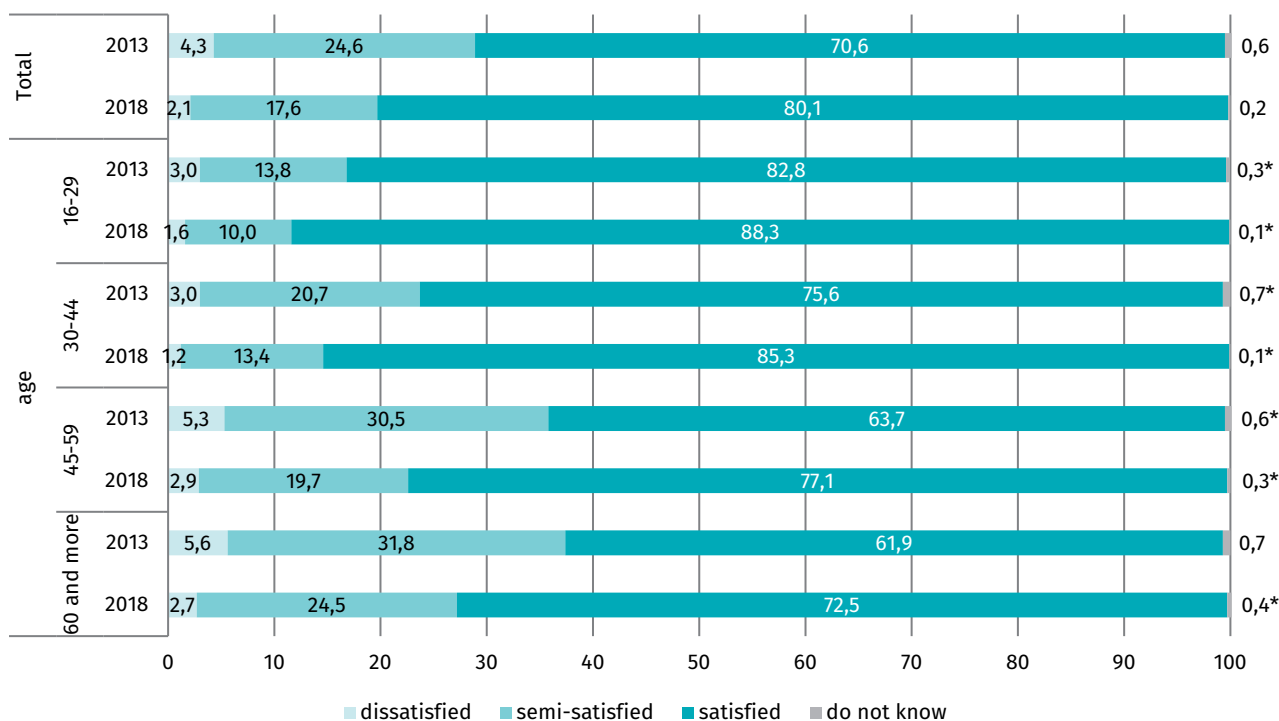
Diagram 38. The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by sex

One of the factors that differentiated the level of overall life satisfaction was age. In general, younger people more often declared that they were satisfied with their lives. Along with the increase in the age group, the percentage of satisfied people decreased. This trend concerned both reference periods. In 2013, about 83% of 16-29 year olds declared their satisfaction, while among people in the age of 60 and more 21 percentage points less (i.e. almost 62%). In 2018, the difference between the percentage for the youngest and oldest group decreased and amounted to 16 percentage points.

Comparing 2018 and 2013, all age groups were characterised by an increase in the percentage of satisfied people, with the highest increases in the age group of 45-59 by 13 percentage points and in the oldest group by 11 percentage points. At the same time, along with the increase in the number of satisfied people, there was a decrease in the percentage of semi-satisfied people (the largest decrease occurred in the age group of 45-59 and amounted to 11 percentage points).

Diagram 39. The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by age

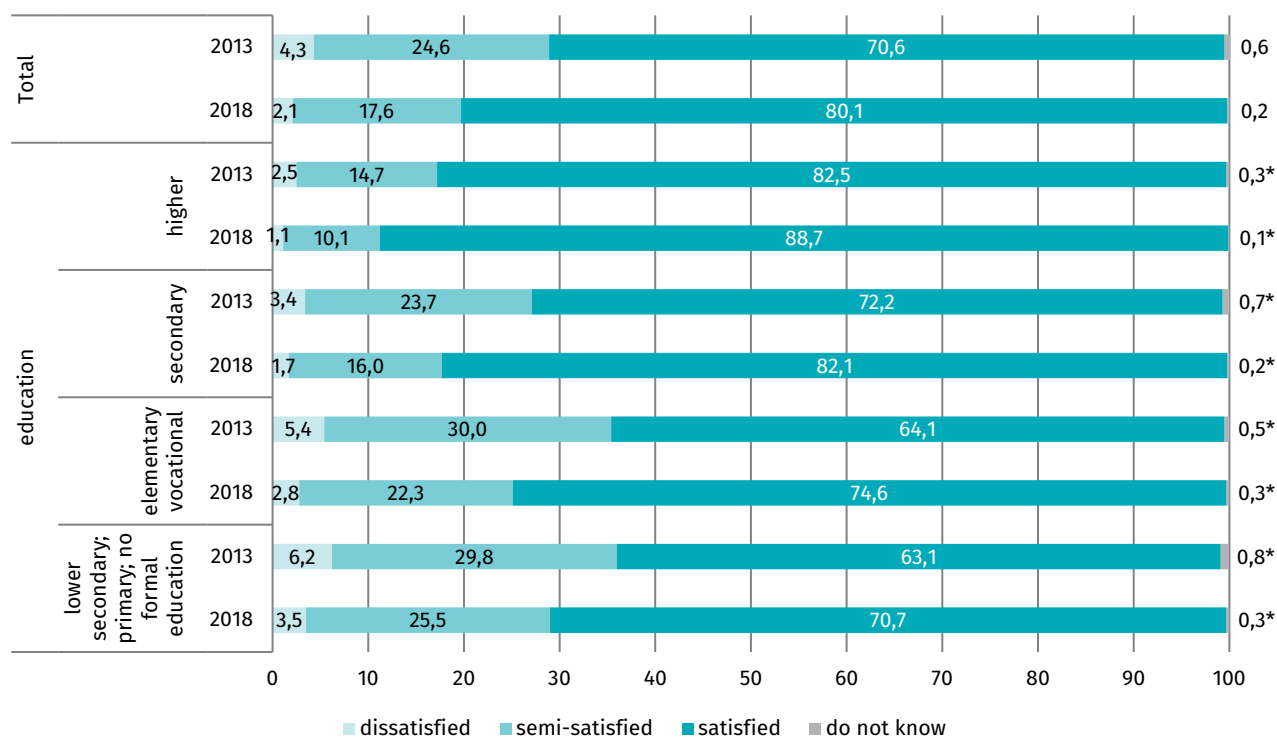
Education was another factor which differentiated the level of overall life satisfaction. As the level of education increased, the percentage of people satisfied with their lives increased. In 2013, 63% of people with at most lower secondary education¹¹² declared their satisfaction, while in the case of people with higher education their share was 19 percentage points larger (about 83%). A similar proportion was recorded in 2018. About 71% of people with the lowest¹¹³ education declared their satisfaction, and there were 18 percentage points more of them among those with higher education (nearly 89%).

Comparing 2018 and 2013, the percentage of satisfied people increased in each education category. The most among people with elementary vocational, i.e. from 64% to 75%. The least in the group of people with higher education (from 83% to around 89%). At the same time, in each of the categories there was a decrease in the percentage of semi-satisfied people, with the largest difference in the group of people with secondary and elementary vocational– of 8 percentage points.

¹¹² Among people with at most lower secondary education, about 30% are 16-29 year olds, while over 50% are people in the age of 60 or more.

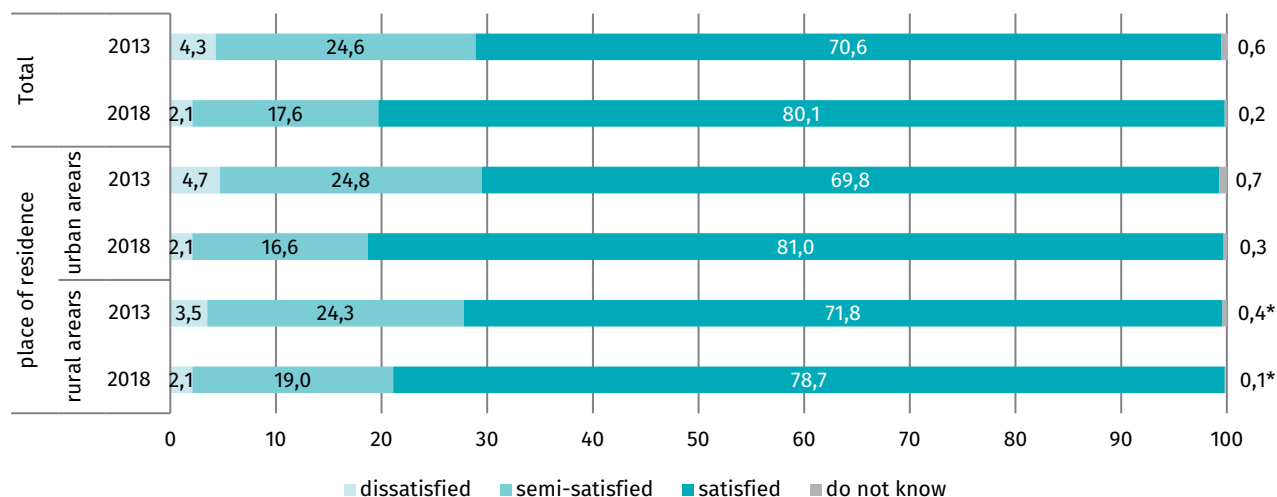
¹¹³ Includes persons: without education, with primary and lower secondary education.

Diagram 40. The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by education

The level of overall life satisfaction was similar among residents of both urban and rural areas. In 2013, 70% of urban residents expressed satisfaction with their lives and slightly more rural residents (nearly 72%). In 2018, the percentage of satisfied people increased among both population groups. However, the number of satisfied people increased definitely more in cities (an increase of over 11 percentage points) than in rural areas (an increase of less than 7 percentage points). At the same time, along with the increase in the percentage of satisfied people, the percentage of semi-satisfied people decreased (8 percentage points for residents of urban areas and 5 percentage points for rural areas).

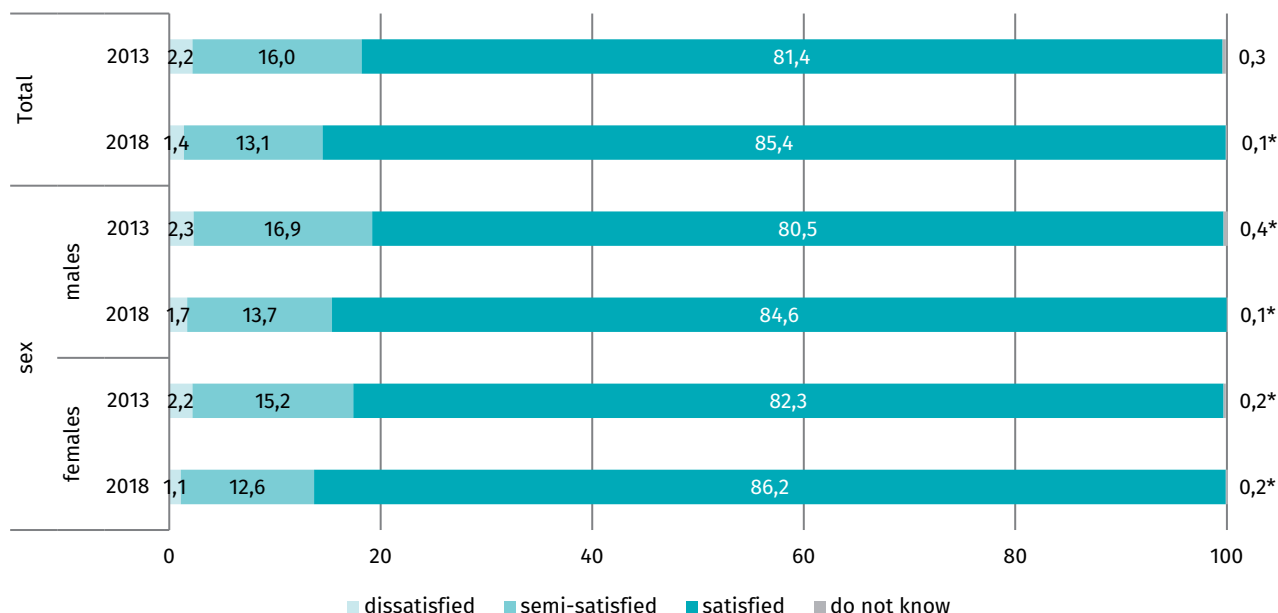
Diagram 41. The level of overall life satisfaction in 2013 and 2018 by locality

1.2. Satisfaction with personal relationships

Both men and women in both reference periods rated highly satisfaction with personal relationships. In 2013, about 82% of women and 81% of men declared their satisfaction with this aspect of life. After 5 years, both ratings increased about 4 percentage points (with a simultaneous decrease of 3 percentage points in the percentage of semi-satisfied people).

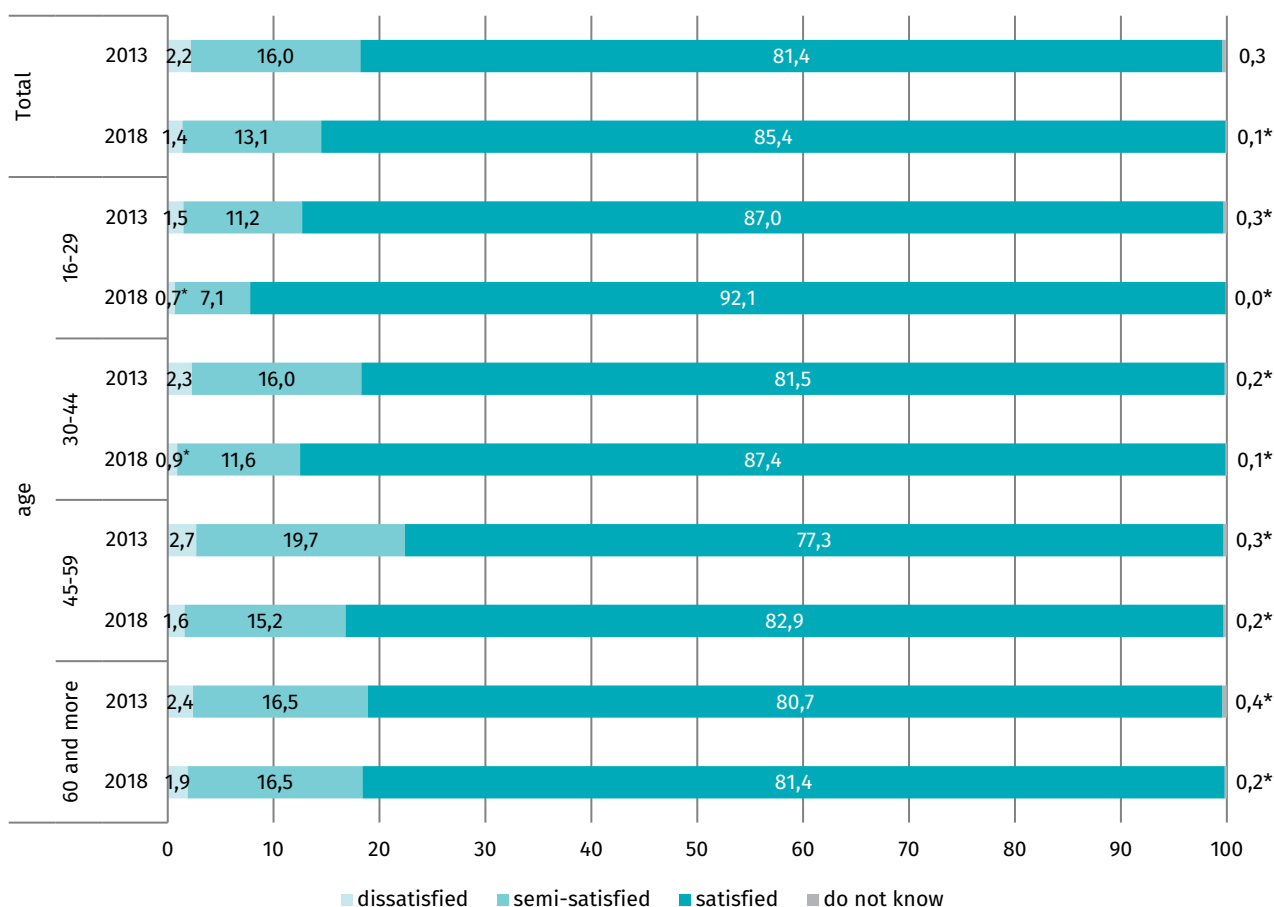
Diagram 42. The level of satisfaction with personal relationships in 2013 and 2018 by sex

The factor differentiating the level of satisfaction with personal relationships was age. Generally, in both reference periods, the percentage of people satisfied with these relationships decreased with age. The exception is the oldest group of people (in the age of 60 and more) in 2013 which had more than 3 percentage points more satisfied people than among people from a younger group (i.e. aged 45-59). In 2018, the first three age groups recorded an almost equal increase in the percentage of satisfied people (5-6 percentage points) with a simultaneous decrease in the percentage of semi-satisfied people (about 4 percentage points). Among the oldest respondents, the percentage of satisfied and moderately satisfied people did not change significantly.¹¹⁴

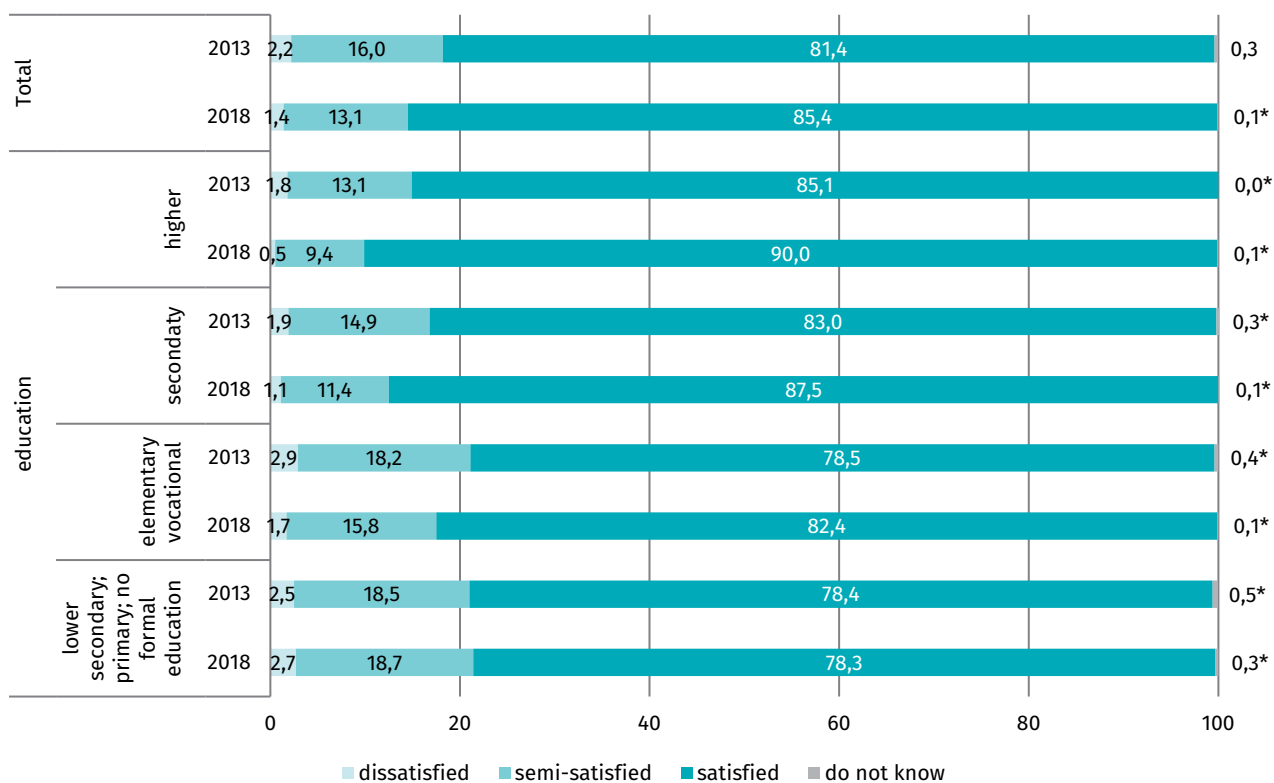
¹¹⁴ Changes in the value of the rating were not statistically significant.

Diagram 43. The level of personal relationships in 2013 and 2018 by age

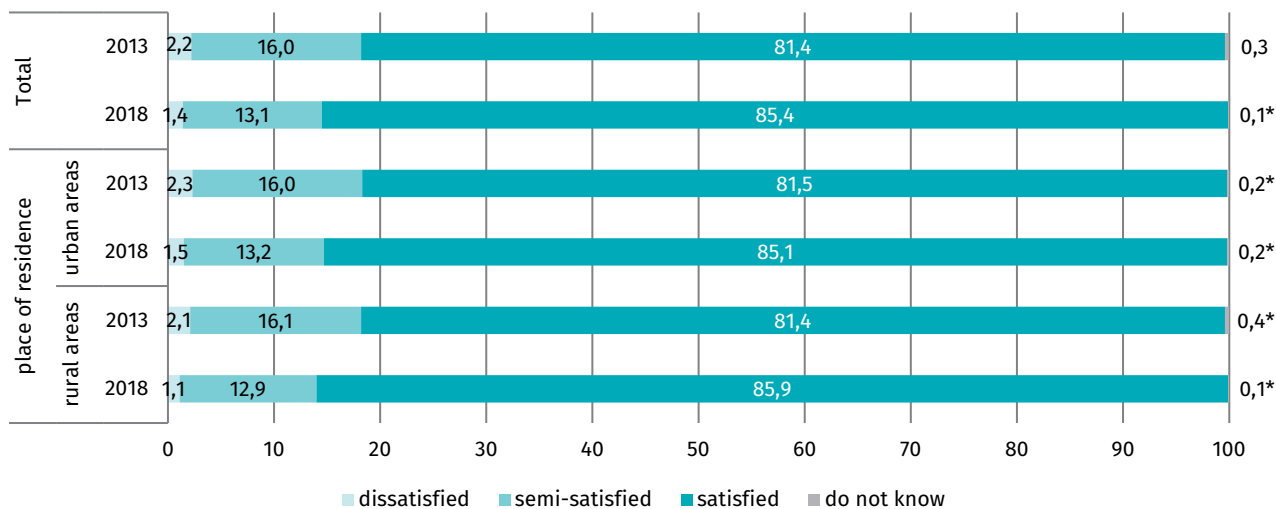
In both reference periods, the highest percentage of people satisfied with personal relationships was recorded in the group of people with higher education (85% of people in 2013 and 90% in 2018). The lower the education, the lower the percentage of people satisfied with interpersonal relationships. The increase in the percentage of people satisfied with these relationships also depended on the level of education. The highest increase between 2013 and 2018 was recorded among people with the highest education (by 5 percentage points), while the percentage of satisfied people with the lowest education did not change significantly. At the same time, the highest decrease in the percentage of semi-satisfied people occurred in the group with higher and secondary education, while in the group with the lowest education it did not change significantly.

Diagram 44. The level of personal relationships in 2013 and 2018 by education

In 2013, a similar share of people satisfied with their personal relationships was recorded among both urban and rural residents (82% and 81%, respectively). Also increases in the rating of satisfaction with interpersonal relationships between the analysed reference years were similar (in rural areas by 5 percentage points and in urban areas by 4 percentage points). Along with the increase in the percentage of satisfied people, there was a decrease in the percentage of people with semi satisfaction – in both cases by 3 percentage points.

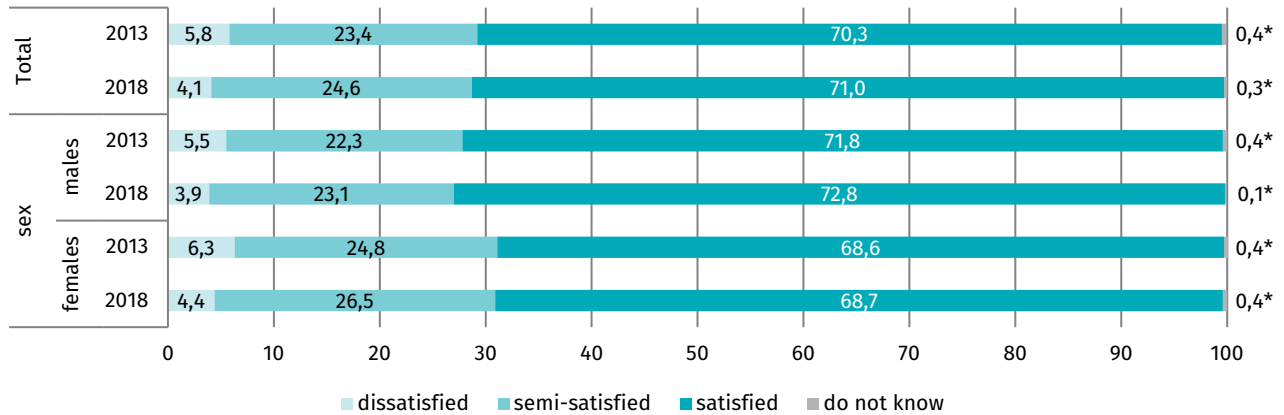
Diagram 45. The level of personal relationships in 2013 and 2018 by locality

1.3. Satisfaction with current job¹¹⁵

In 2013, 72% of men expressed satisfaction with their job and 22% were semi-satisfied. Both indicators did not change significantly in 2018. Women declared the highest level of satisfaction with this aspect of life slightly less frequently (69% in both years). However, more women assessed their satisfaction at a medium level (25% in 2013 and 2 percentage points more in 2018).

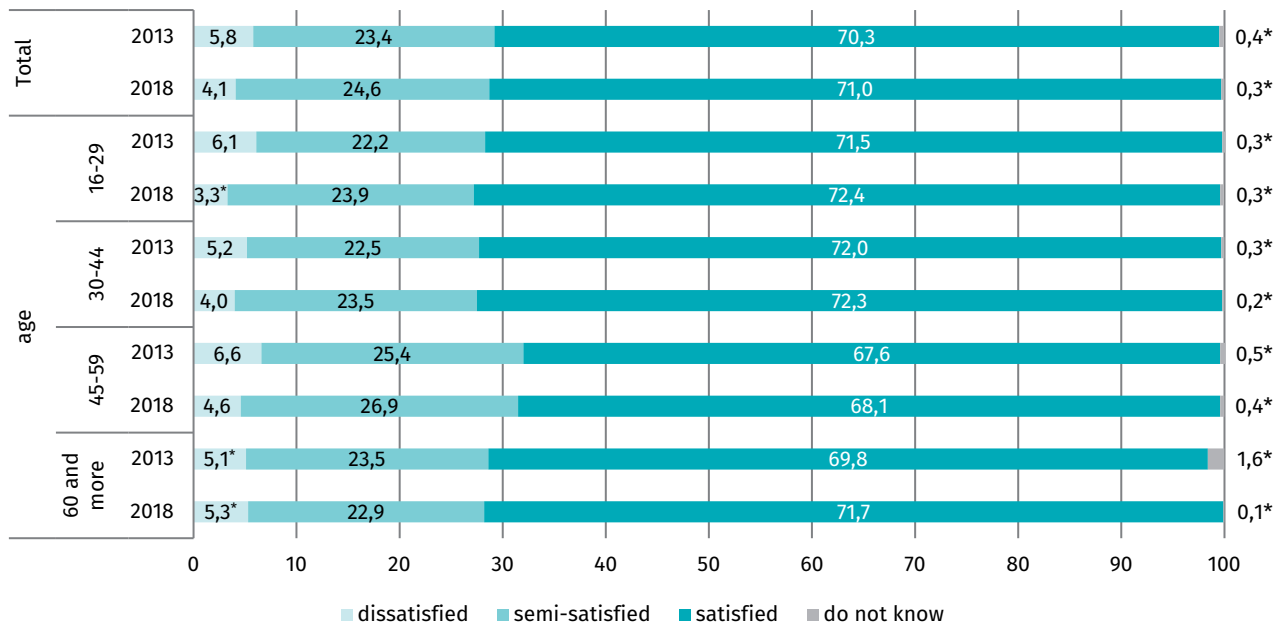
Diagram 46. The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by sex

The age of the respondents did not significantly influence the diversity of the assessment of satisfaction with the current job. The highest percentage of satisfied people in both described years was recorded in the age ranges of 16-29 and 30-44 and amounted to 72%. The smallest was recorded among 45-59 year olds and was 4 percentage points lower.

Comparing 2018 and 2013 in all age groups, there were no significant differences in the assessment of satisfaction except for the age group of 60 and more. There was an increase in the percentage of satisfied people of 2 percentage points for this group.

Diagram 47. The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by age

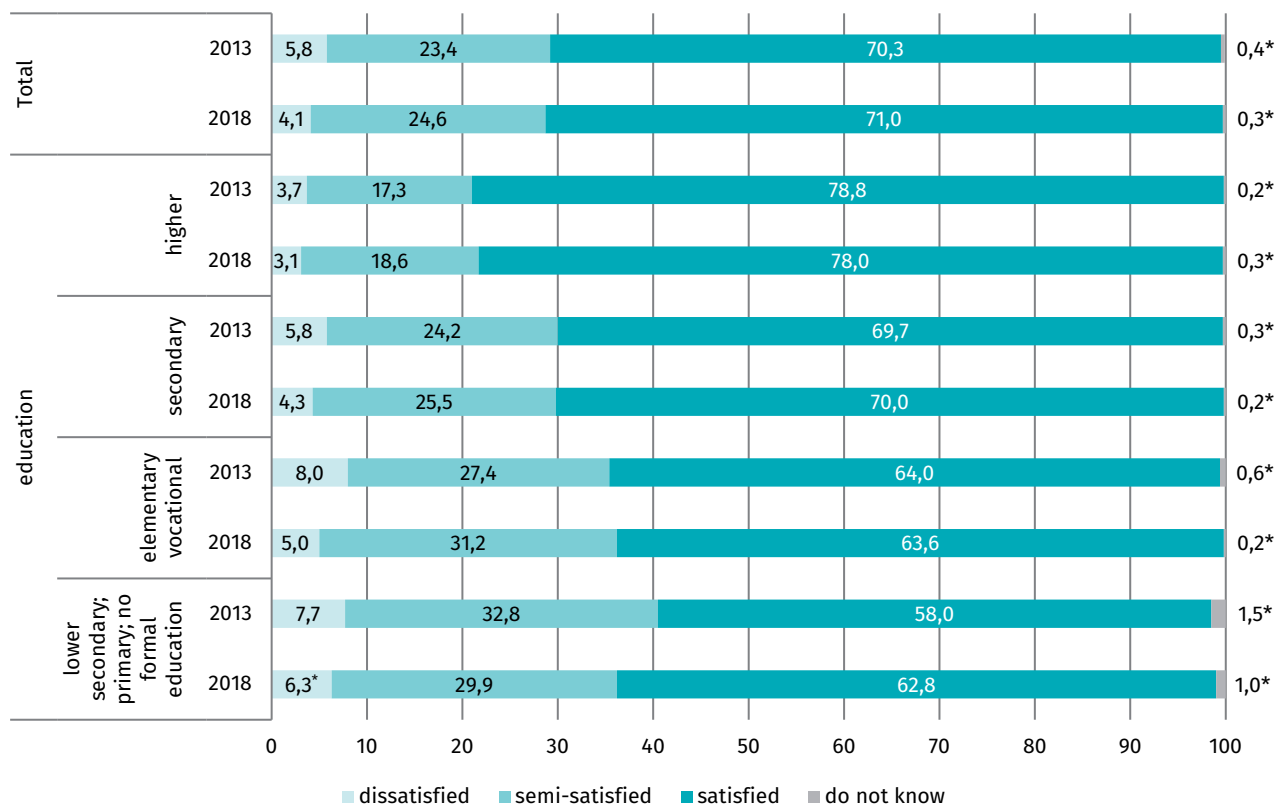

¹¹⁵ Data refers to persons in the age of 16 and more, who worked during the reference period.

The degree of satisfaction with current job in both reference periods differed depending on the education of the respondents – the higher the level, the higher the percentage of satisfied people. In 2013, 79% of people with higher education declared their satisfaction, while the percentage of people with at most lower secondary education was 58%. A similar situation occurred in 2018, although the difference was smaller (15 percentage points).

Comparing the same levels of education in both reference periods, Polish residents assessed their satisfaction with this aspect of life similarly. However, there were two significant and positive changes in the groups with the lowest level of education. The first concerned persons with elementary vocational. A decrease in the percentage of people dissatisfied with their job (by 3 percentage points) and at the same time an increase in the percentage of semi-satisfied people (by 4 percentage points) were recorded for this group. The second change occurred among people with the lowest education.¹¹⁶ There was a shift from the group of semi-satisfied people to satisfied (a decrease in the percentage of the former group of more than 3 percentage points and an increase in the latter of 5 percentage points, respectively).

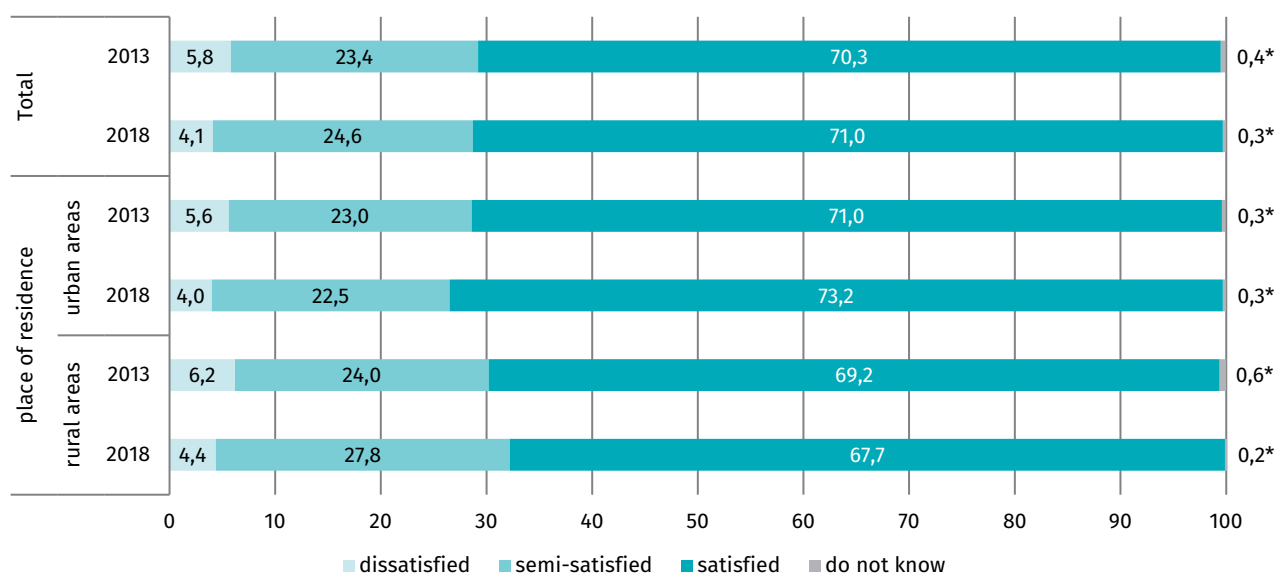
Diagram 48. The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by education

The locality of the respondents did not significantly affect the diversity of assessment of satisfaction with their current job. In 2013, 71% of residents of urban areas were satisfied with their current job, after 5 years about 73% expressed their satisfaction. This aspect of life was rated slightly worse by rural residents (in 2013: 69% satisfied; in 2018: 68% satisfied).

¹¹⁶ Includes persons: without education, primary and lower secondary education.

Diagram 49. The level of satisfaction with current job in 2013 and 2018 by locality

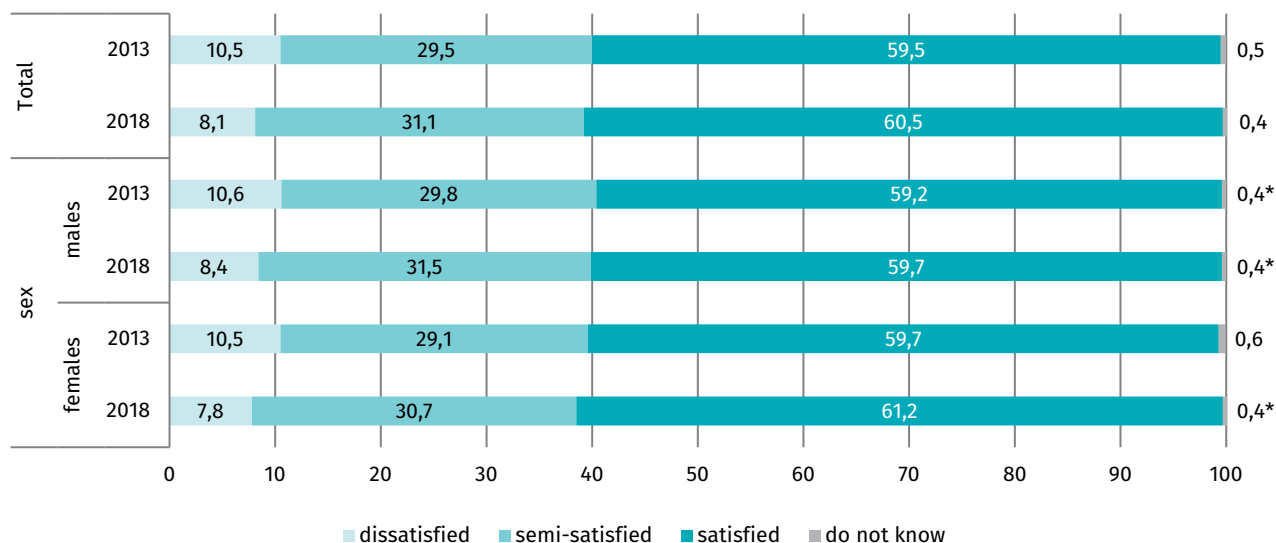

1.4. Satisfaction with the time spent on favourite activities¹¹⁷

In both reference periods, men and women assessed the level of satisfaction with the time spent on their favourite activities similarly¹¹⁸ – about 60% of women and men said they were satisfied with it.

The changes that took place in the assessment of the level of satisfaction with the time for doing favourite activities between 2013 and 2018 are related to a decrease in the percentage of dissatisfied people (for men by 2 percentage points and for women by 3 percentage points) in favour of the percentage of people of both levels of satisfaction.

Diagram 50. The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by sex

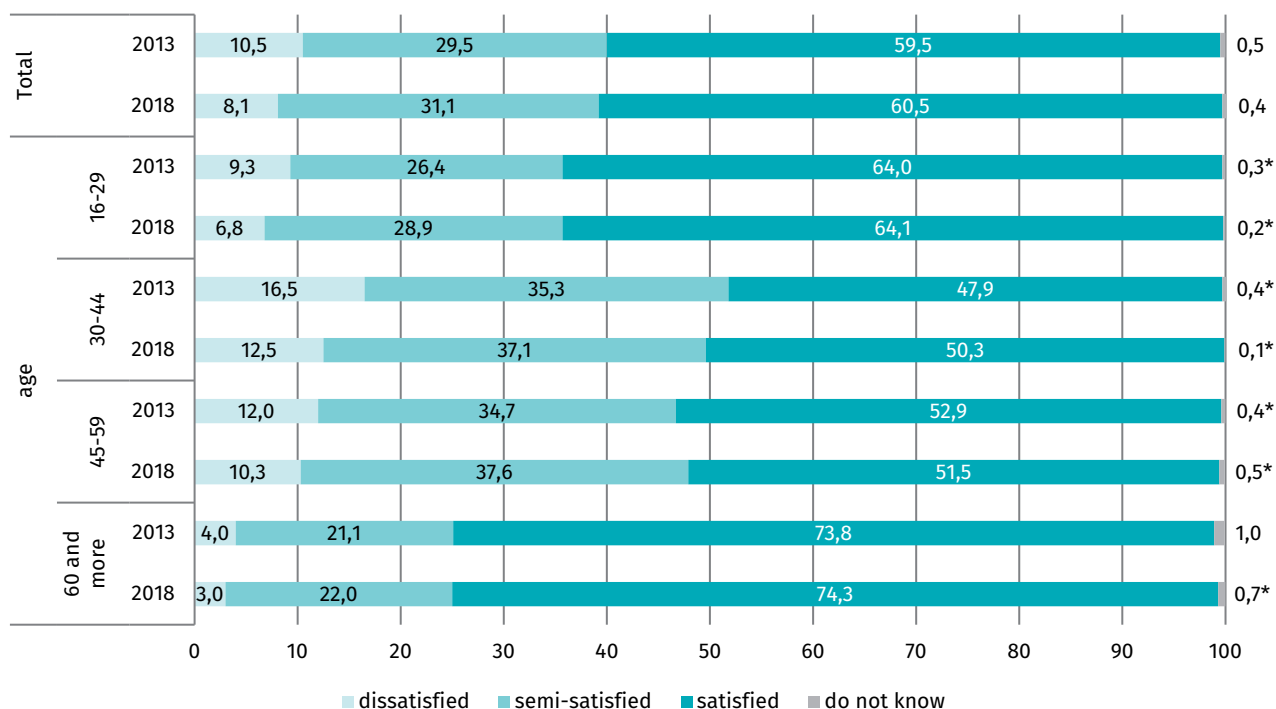
¹¹⁷ Assessment of the amount of time the respondents had to do the things they liked (e.g. hobby, leisure, time off from work).

¹¹⁸ Changes in the value of the rating were not statistically significant.

The respondents' age played a significant role in assessing satisfaction with the time spent on favourite activities. In both reference periods, the lowest percentage of satisfied people occurred in the age range of 30-44 and the highest among the oldest.

In 2018, significant changes concerned the group 30-44 years old. They consisted in a decrease in the percentage of people dissatisfied with this aspect of life (by 4 percentage points) and an increase in the percentage of satisfied people (on both levels). In the case of other age groups, there were slight shifts between the percentage of dissatisfied people to the group of semi-satisfied people. The oldest age group was the most stable in assessing satisfaction with the time for favourite activities.

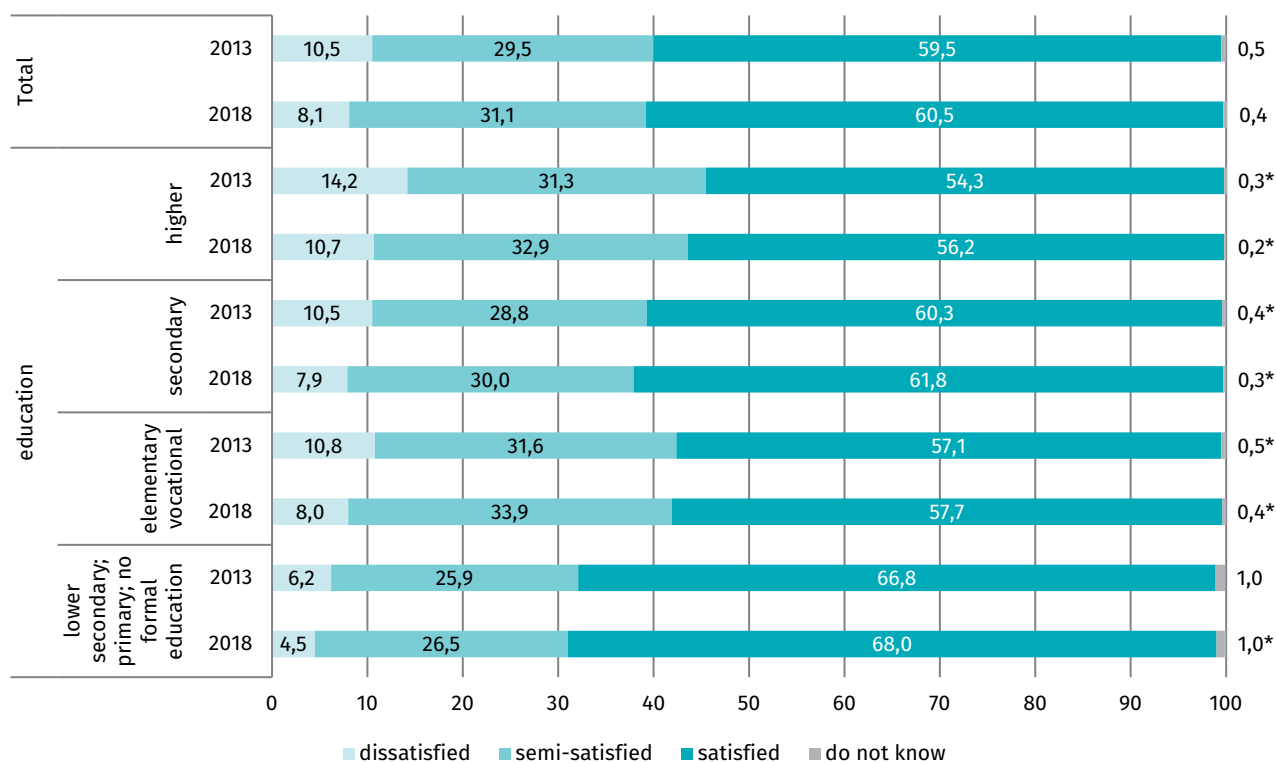
Diagram 51. The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by age

Another factor differentiating the assessment of satisfaction with the time spent on favourite activities was the degree of received education. In both reference periods, the group with higher education was characterised by the lowest percentage of satisfied people (54% in 2013 and 56% in 2018). However, people with at most lower secondary education by the highest (67% in 2013 and 68% in 2018). At the same time, this group was characterised by the lowest percentage of moderately satisfied people (26% in 2013 and 27% in 2018). The highest percentage of semi-satisfied people occurred in the group of people with elementary vocational (about 32% in 2013 and 34% in 2018).

The largest changes between 2013 and 2018 included the decrease in the percentage of dissatisfied people in favour of both levels of satisfaction. The largest decrease was recorded in the group of people with higher education (of 4 percentage points). The smallest changes in this respect were observed in the group of people with the lowest level of education.

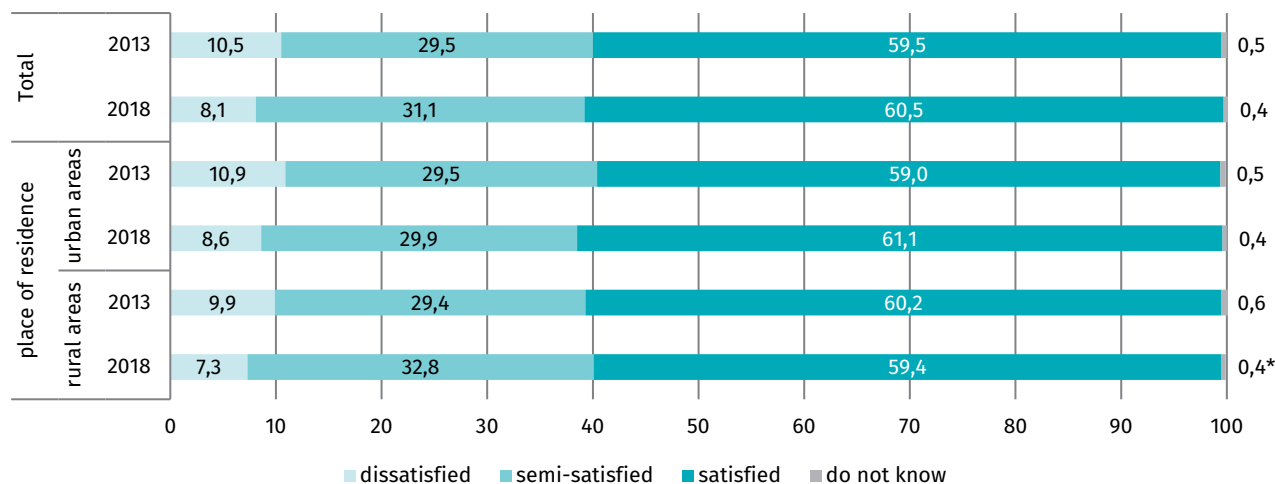
Diagram 52. The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by education

In both reference periods, residents of urban and rural areas assessed their satisfaction with the time spent on favourite activities at a similar level. On average, 6 out of 10 people said they were satisfied with it, while 3 out of 10 people said they were semi-satisfied.

In the case of urban residents, the decrease in the percentage of dissatisfied people compared to 2013 had influence on an increase in the percentage of satisfied people. In rural areas, the percentage of dissatisfied people also dropped (by 3 percentage points), but the shift was towards the percentage of semi-satisfied people.

Diagram 53. The level of satisfaction with the time spent on favourite activities in 2013 and 2018 by locality

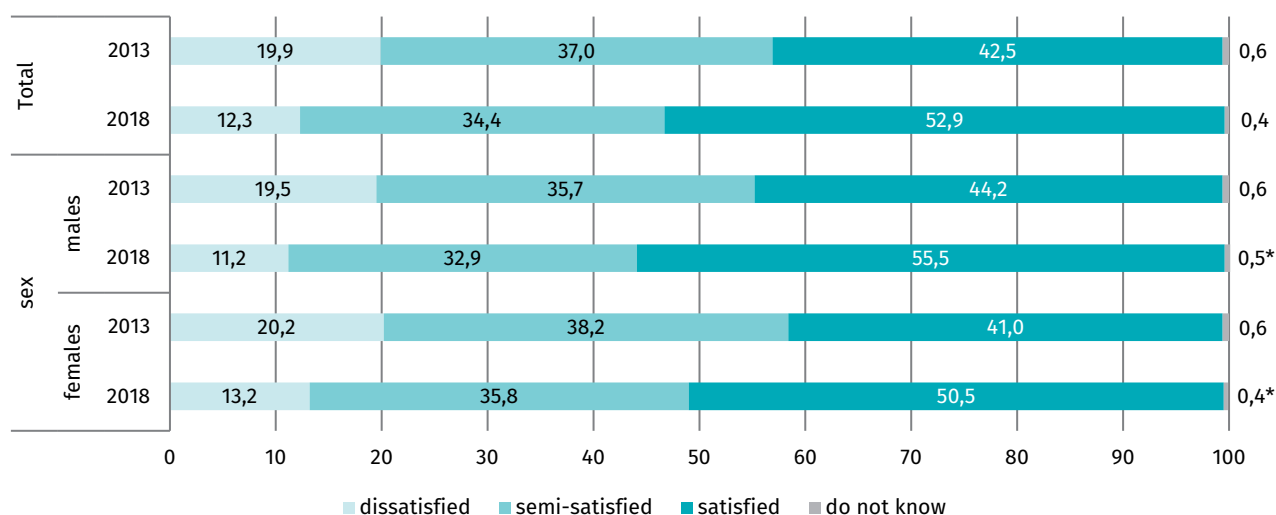
1.5. Satisfaction with the financial situation of the household¹¹⁹

This aspect of life was characterised by the lowest percentage of satisfied people, but at the same time the largest increases in their number occurred here.

In both reference periods, men assessed satisfaction with the financial situation better than women. In 2013, the difference was 3 percentage points, in 2018 it increased to 5 percentage points.

Comparing both reference periods, the percentage of satisfied respondents increased both in the case of women (from 41% in 2013 to 51% in 2018) and men (from 44% to 56%, respectively). At the same time, in both cases the percentage of semi-satisfied people decreased (men: from 36% to 33%; women: from 38% to 36%).

Diagram 54. The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by sex

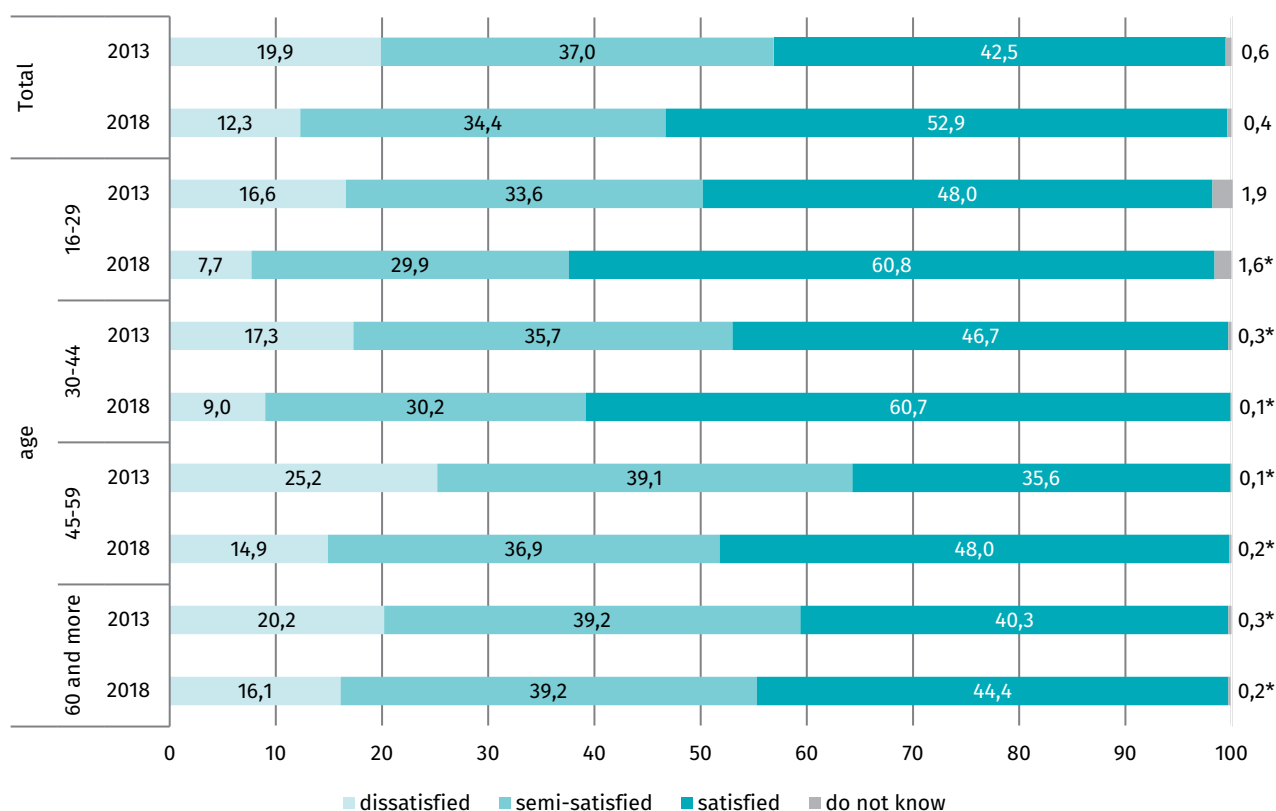

An important factor differentiating the degree of satisfaction with the financial situation in both reference periods was age. The age groups of 16-29 and 30-44 were characterised by a similar percentage of satisfied and semi-satisfied people. In 2013, among 45-59 year olds satisfaction with the financial situation was declared by 36%, 5 percentage points less than in the oldest age group. In 2018, the situation reversed – 4 percentage points more satisfied people came from the age group of 45-59.

Compared to 2013, in 2018 in all age groups there was a significant decrease in the number of people dissatisfied with the financial situation, which resulted in an increase in the percentage of semi-satisfied and satisfied people. In two youngest groups, these were decreases by half of the value from 2013. In addition, the percentage of moderately satisfied people also decreased in these two groups, which in turn led to an increase in the percentage of satisfied people to over 60% (an increase of approx. 13-14 percentage points compared to 2013). A similar increase in the percentage of satisfied people was also obtained by the group of people aged 45-59 (an increase of 12 percentage points). Among people in the age of 60 and more, there were no large changes. The decrease in the percentage of people dissatisfied with the financial situation (of 4 percentage points) influenced the increase in satisfied people (of 4 percentage points).

¹¹⁹ The respondents assessed satisfaction with the financial situation of their households.

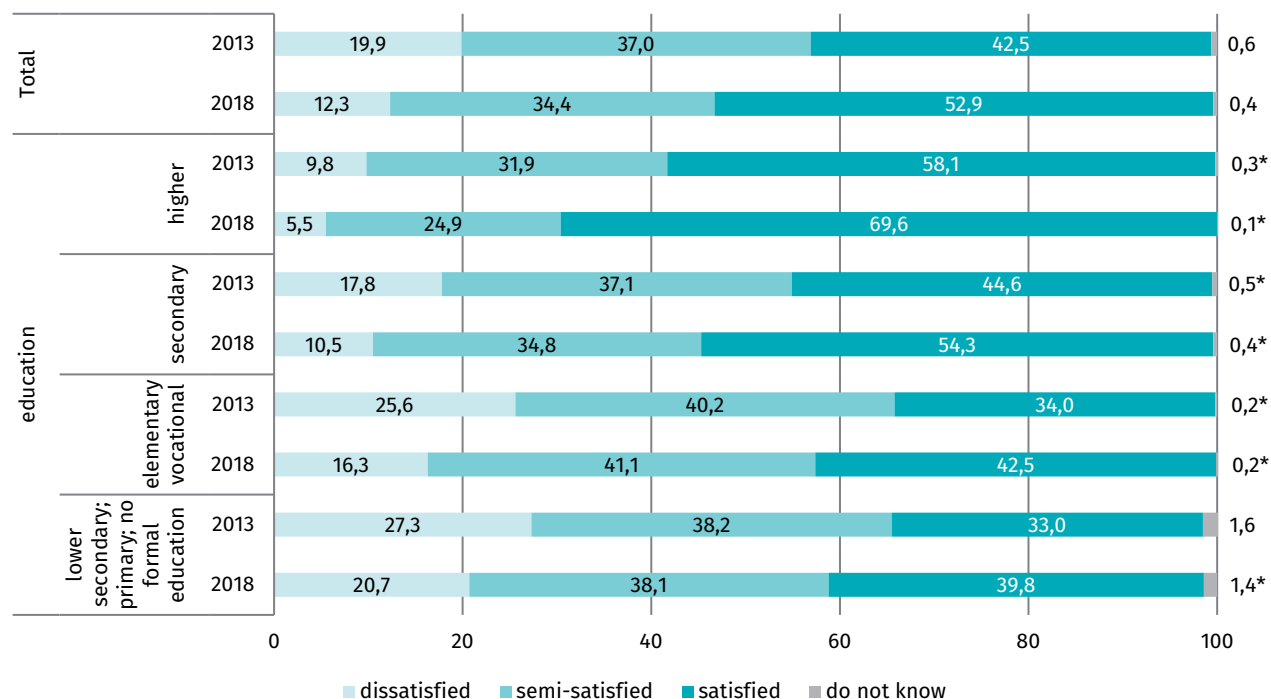
Diagram 55. The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by age

Another factor influencing the assessment of financial satisfaction was the level of completed education. In both analysed reference periods, the higher the level of education, the higher the percentage of people satisfied with this aspect of life. In 2013, almost 60% of people with higher education declared their satisfaction with the financial situation. Among people with the lowest education this percentage was lower by almost half. Generally, comparing 2018 and 2013, the percentage of satisfied people increased in each of the educational level, with the highest increase (around 12 percentage points) among people with higher education, and the lowest – with at least lower secondary education (around 7 percentage points).

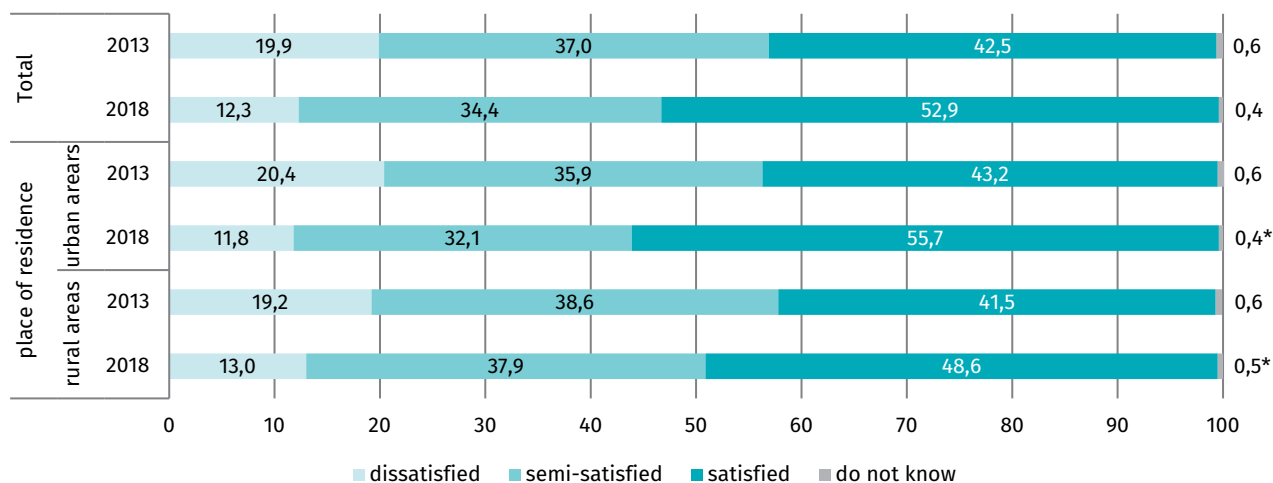
In 2013, the highest percentage of semi-satisfied people with the financial situation occurred in the group of people with elementary vocational (about 40%). At the same time, this group was about 6 percentage points more numerous than the group of satisfied people. The same year, also among people with the lowest education, about 5 percentage points more people were semi-satisfied than satisfied.

Diagram 56. The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by education

The percentages of people dissatisfied with the financial situation in rural and urban areas were similar in both 2013 and 2018. However, the level of satisfaction with this aspect of life differentiated both communities. In 2013, in urban areas, the difference between the percentage of semi-satisfied and satisfied people was 7 percentage points, while in rural areas only 3 percentage points. In the next reference period, these differences deepened (24 and 11 percentage points, respectively). This means that in cities the level of satisfaction with the financial situation was higher and in 2018 it improved even more compared to the level of satisfaction of rural residents. Increases in the percentage of people satisfied with their financial situation both in urban and rural areas were mainly at the expense of a decrease in the percentage of people dissatisfied with their situation.

Diagram 57. The level of satisfaction with the financial situation of the household in 2013 and 2018 by locality

2. Trust in others (as an element of social capital)

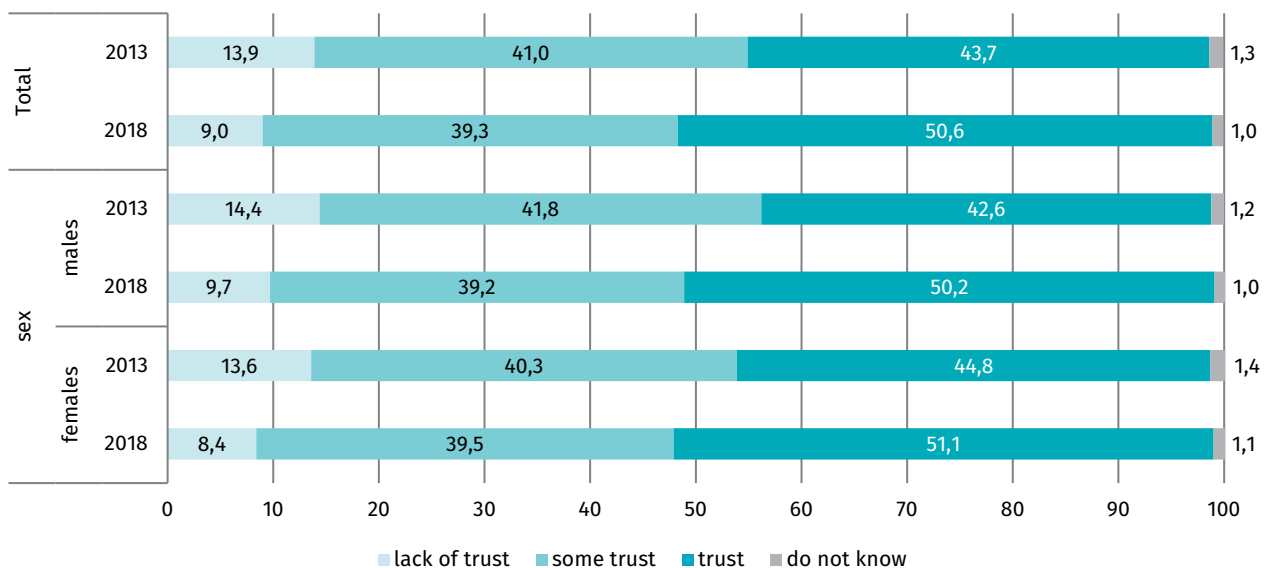
An important element affecting the assessment of the quality of life is the level of trust in others.¹²⁰ This issue was the subject of interest in modular research twice, in 2013 and 2018. Thanks to this, we can compare the level of trust which inhabitants of Poland in the age of 16 and more had in others in both reference periods.

Analysis of the overall level of trust in others in 2013 indicates that 85% of people had trust in others, including 41% declaring some trust. Five years later (in 2018) already 90% of people expressed trust in others in general, while the percentage of those declaring some trust decreased (by 2 percentage points). At the same time, the percentage of people with no trust decreased by 5 percentage points.

Sex did not differentiate between trust levels in both reference periods. The trust rating for both women and men was around 85% in 2013 and around 90% in 2018.

This increase was the effect of a decrease in the percentage of people declaring lack of trust in other people (for both sexes by 5 percentage points). It is also worth noting that the percentage of people declaring some trust dropped in favor of an increase in the percentage (by about 7 percentage points) in the trust category.

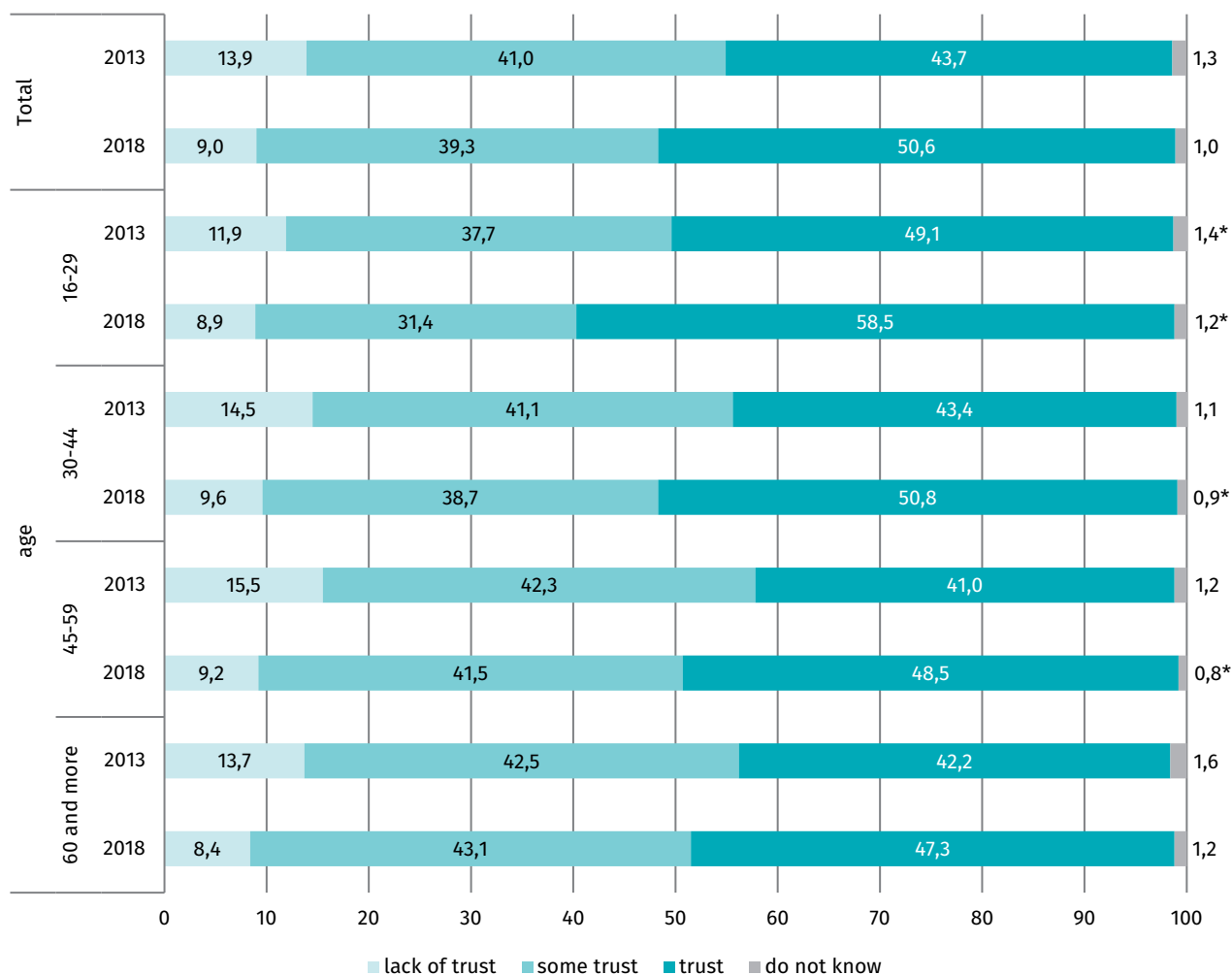
Diagram 58. The level of trust in others in 2013 and 2018 by sex

In 2013, there were slight differences in the percentage of people declaring trust in others in total depending on the age group (the lowest percentage – 83% occurred in the age range of 45-59 years, and the highest in the youngest group of 16-29 year olds – 87%). In 2018, in all age groups, the percentage of people having trust in others in total was 90%. However, it is worth noting that between the analysed years, the percentage of people declaring the highest level of trust in others increased in all age groups, and the percentage of some trust decreased in the majority of groups. The largest increase occurred among the youngest (9 percentage points) and the smallest increase among the oldest (5 percentage points).

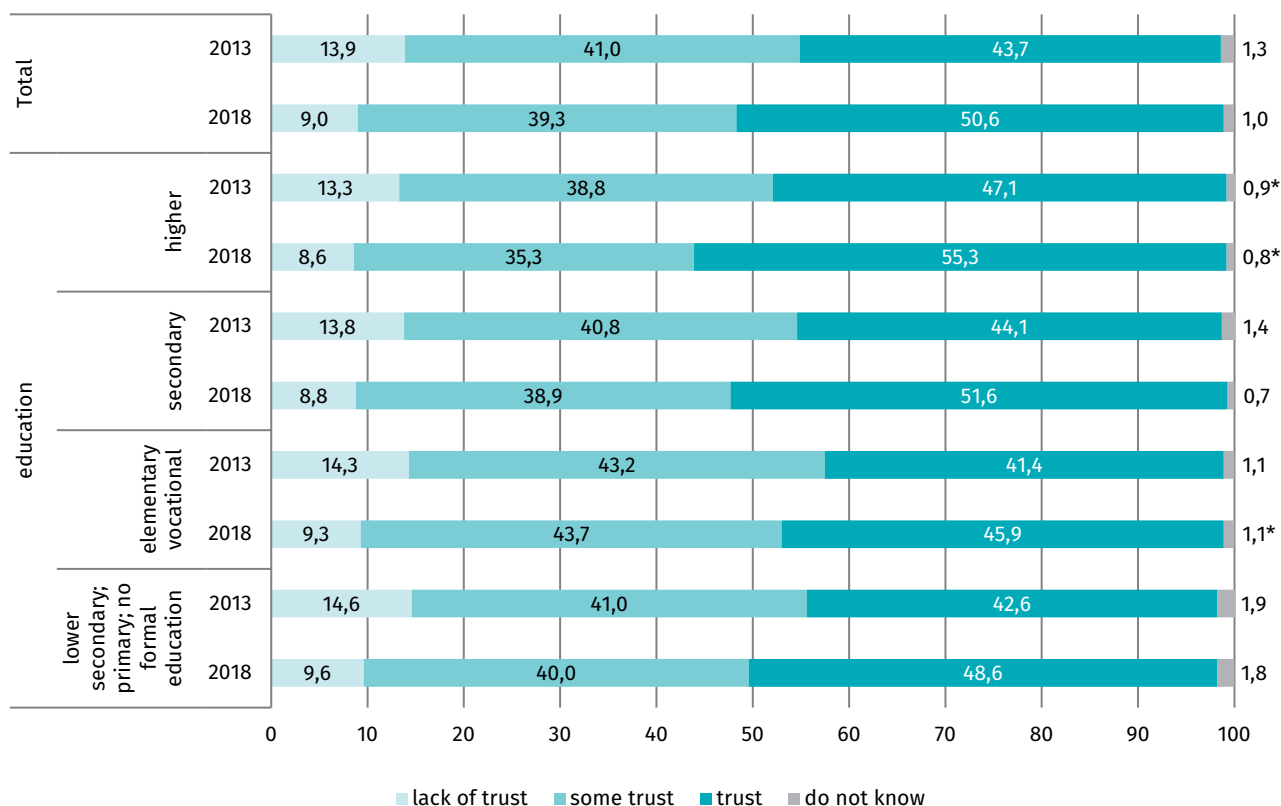
¹²⁰ The category of having trust in others consists of responses of trust and some trust.

Diagram 59. The level of trust in others in 2013 and 2018 by age

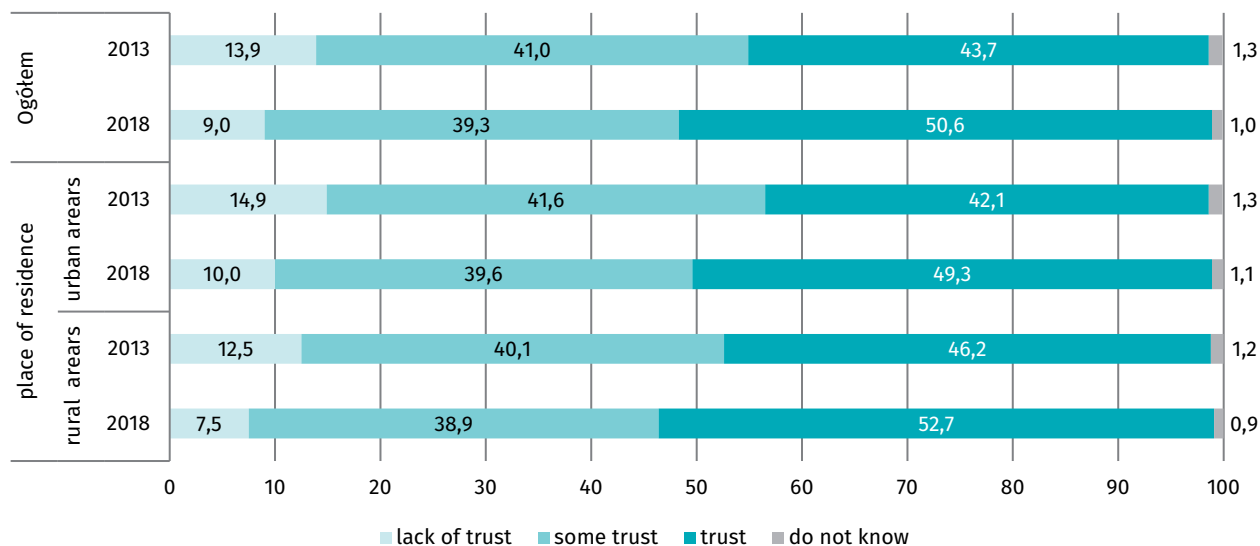
Similarly to the age, the level of completed education did not significantly affect trust in others.-In 2013, the lowest percentage of people who trusted others was in the group with at most lower secondary education (84%), while the highest in the group with higher education (86%). In 2018, also people with the lowest level of education recorded the lowest percentage of trust in others (89%) and the highest people with higher education (91%). The increases in the percentage of people with the highest level of trust were the same for people with higher and secondary education (8 percentage points) and for people with elementary vocational and lower education (5 percentage points).

Diagram 60. The level of trust in others in 2013 and 2018 by education

In both analysed years, a slightly higher percentage of people having trust in others was noted among rural residents (3 percentage points). The increase in the percentage of the highest level of trust surveyed in both urban and rural areas was 7 percentage points.

Diagram 61. The level of trust in others in 2013 and 2018 by locality

The analysed socio-demographic characteristics did not have a significant impact on the level of diversity in the trust of Polish residents in both reference periods. However, a steady increase in trust in others in general is noticeable, which shows that the inhabitants of Poland became more trusting towards others.

3. Emotional states¹²¹

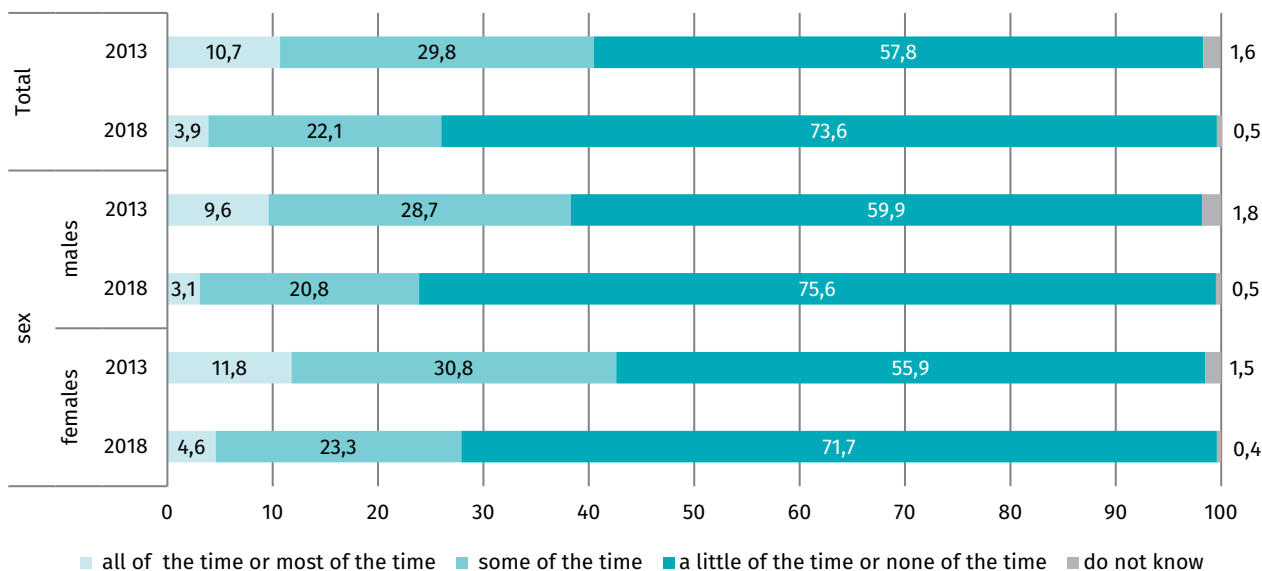
The residents of Poland in the age of 16 and more also assessed the frequency of experiencing emotional states, both positive and negative. The positive ones included feeling calm and happy, while in the negative group it was feeling nervous, depressed and down in the dumps.

3.1. Feeling nervous¹²²

In the assessment of the frequency of feeling nervous, both in 2013 and 2018, the most frequent answer was “a little of the time or none of the time” (58% in 2013 and 74% in 2018). Comparing the results from both years, a significant increase in the percentage of people who indicated the lowest frequency of feeling nervous (of 16 percentage points) can be observed. Both men and women chose this category of answers most often. It is worth noting that in both years the difference in the percentage of people who felt nervous the least frequently¹²³ between the sexes was 4 percentage points in favour of men. In 2013, this was 60% of men and 56% of women, while in 2018 76% of men and 72% of women.

The increase in the response rate “a little of the time or none of the time” for both sexes was at the expense of a decrease in the response rate in the other two categories. In the case of feeling nervous for some of the time, there was a decrease of 8 percentage points, while in the case of being nervous all of the time or most of the time of 7 percentage points.

Diagram 62. Feeling nervous in 2013 and 2018 by sex

People of different ages felt nervous with various frequencies. The answer about the lowest frequency (“a little of the time or none of the time”) was most often declared by young people in the age group of 16-29 (in 2013: 64%; in 2018: 77%) and people in the age of 60 and more (in 2013: 62%; in 2018: 75%).

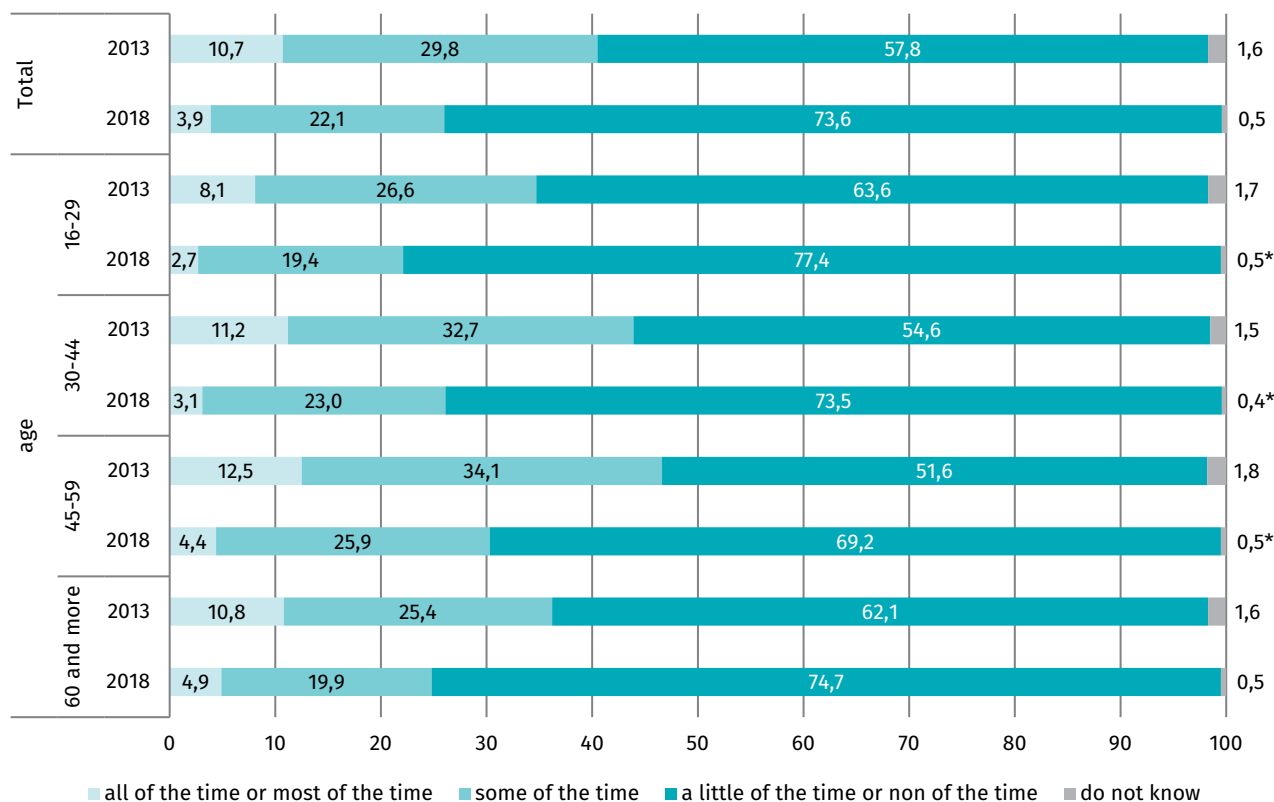
¹²¹ Emotional states felt within four weeks before the interview. This applies to persons in the age of 16 and more.

¹²² The diagrams show the distribution of respondents' answers to the question: How often did you feel very nervous in the last 4 weeks?

¹²³ That is, feeling nervous “a little of the time or none of the time”.

Comparing the results from 2013 and 2018, in each age group an increase in the percentage of people who a little of the time felt nervous or none of the time experienced this condition can be noticed. The largest increase occurred among 30-44 year olds (19 percentage points) and in the age group of 45-59 (18 percentage points), i.e. in groups with the lowest response rate of “I felt very nervous a little of the time or none of the time.”

Diagram 63. Feeling nervous in 2013 and 2018 by age

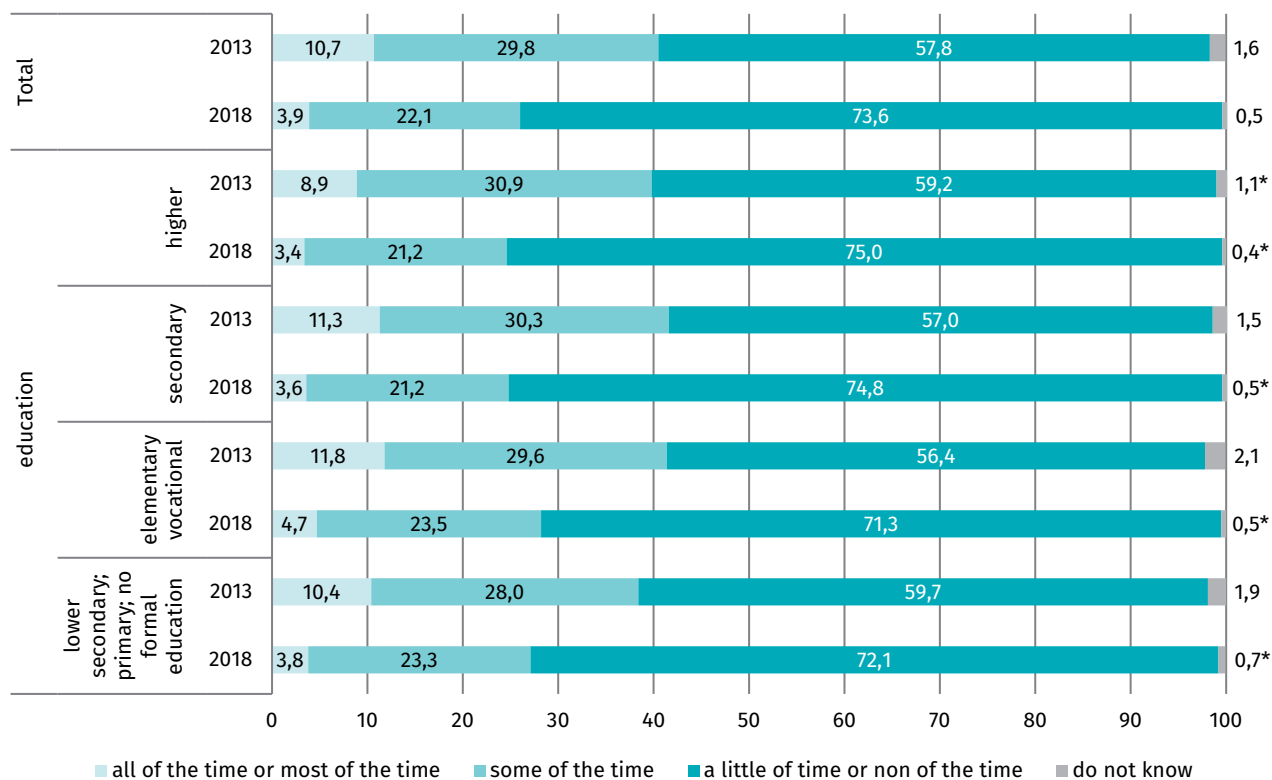

There were no significant differences in the frequency of feeling nervous among people with different levels of education. Both in 2013 and 2018, the majority of people participating in the survey assessed that they felt nervous a little of the time or none of the time. In both analysed years, the difference between the lowest and the highest percentage for this category of answers was 3-4 percentage points. In 2013, the answers were at the level between 56% for people with elementary vocational and 60% for people with at most lower secondary education. In 2018, they had values from 71% among people with elementary vocational to 75% among people with higher and secondary education. It is worth noting that high percentages of responses “a little of the time or none of the time” were accompanied by high drops in responses expressing the highest frequency of this state.¹²⁴ For people with secondary education, there was a decrease in the percentage of this answer of 8 percentage points, while among people with higher education of 6 percentage points.

When analysing the results obtained in both years, it is worth noting that compared to 2013, in the next edition of the modular survey, the percentage of people declaring that they felt nervous a little of the time or none of the time increased significantly – a rise from 12 percentage points for people with at most lower secondary education to 18 percentage points for people with secondary education.

¹²⁴ The answer I felt very nervous “all the time or most days.”

Diagram 64. Feeling nervous in 2013 and 2018 by education

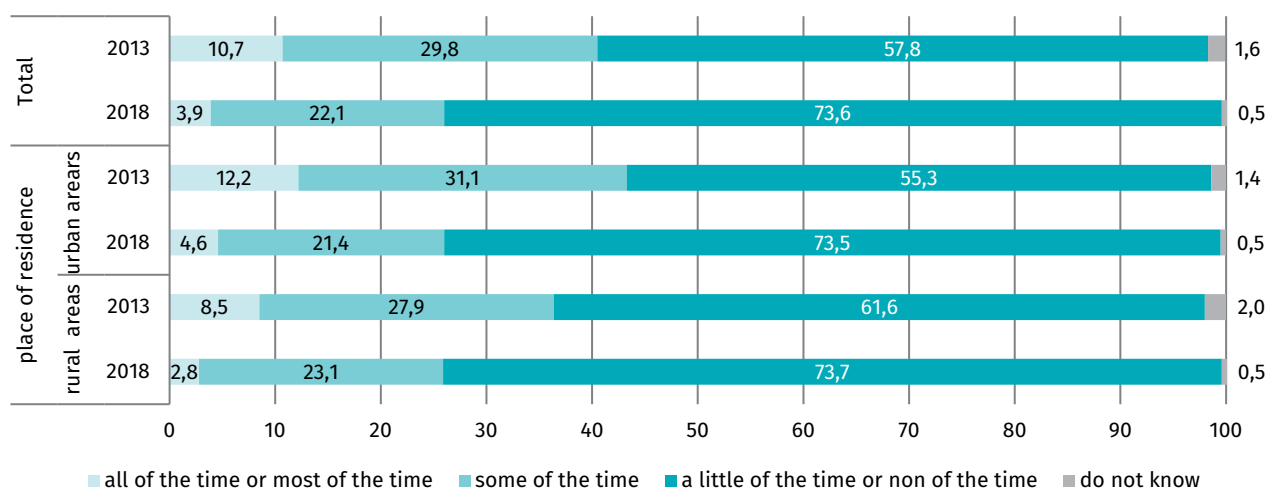

Considering the locality of the respondents, both urban and rural residents most often chose the answer “I felt nervous a little of the time or none of the time”. In 2013, about 6 out of 10 inhabitants of urban and rural areas declared this frequency, while in 2018 in both cases, 7 out of 10 inhabitants felt nervous a little of the time or none of the time.

It is worth noting the sharp decrease in the percentage of responses indicating a permanent¹²⁵ feeling of this negative emotion. Both in urban and rural areas this percentage dropped more than half (in urban areas it decreased from 12% to 5%; in rural areas from 9% to 3%).

¹²⁵ Category: “I felt very nervous all of the time or most of the time”.

Diagram 65. Feeling nervous in 2013 and 2018 by locality

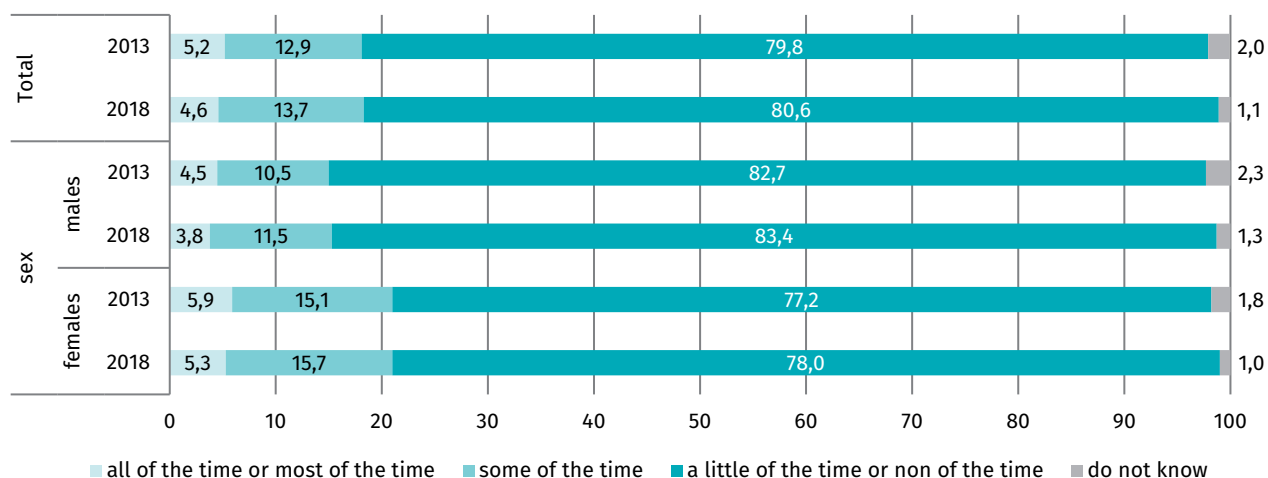
3.2. Feeling down in the dumps¹²⁶

The assessment of the frequency of feeling down in the dumps in both 2013 and 2018 was dominated by the answer “a little of the time or none of the time.” It was indicated by 8 out of 10 people questioned in both surveyed years.

In 2013, 83% of men and 77% of women expressed this opinion. For comparison, in 2018 the answers were at the level of 83% for men and 78% for women. Therefore, no statistically significant changes were observed between the reference periods surveyed.

The results obtained indicate that men experienced feeling down in the dumps less often than women (a difference of nearly 6 percentage points in 2013 and slightly more than 5 percentage points in 2018). It is also worth noting a similar percentage of people of both sexes experiencing permanent¹²⁷ feeling of down in the dumps (in 2013, 5% for men and 6% for women, while in 2018, 4% for men and 5% for women).

Diagram 66. Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by sex

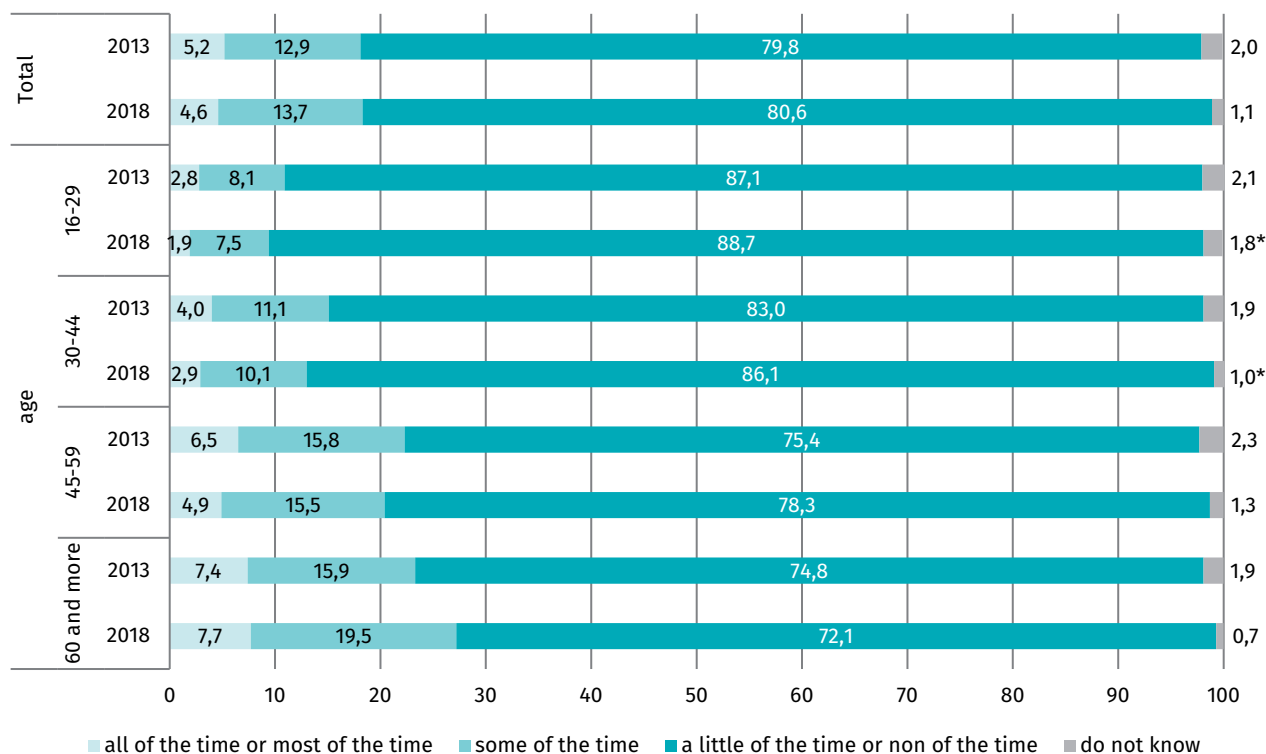
¹²⁶ The diagrams show the distribution of respondents' answers to the question: How often during the last 4 weeks did you feel down in the dumps?

¹²⁷ Category: “I felt down in the dumps all of the time or most of the time”.

Considering the age of the respondents, in each age group the persons participating in the survey most often indicated the answer “a little of the time or none of the time”, however, differences between individual age ranges can be observed. This applies to both analysed years. Younger people felt down in the dumps less often. With age, the percentage of answers “a little of the time or none of the time” decreased. In 2013, 87% of people aged 16-29 and 83% of people aged 30-44 declared that they a little of the time or none of the time experienced a state of down in the dumps. After five years, these percentages increased by 2 and 3 percentage points, respectively. However, in subsequent age groups the percentage of people who a little of the time or none of the time experienced a state of down in the dumps was lower. In 2013 for both groups they were 75%, in 2018 for the 45-59 group the percentage increased to 78%, and for the group of 60 years and more it fell to 72%.

In the case of a response indicating a constant feeling of down in the dumps¹²⁸, the lowest percentage was recorded among the youngest (16-29 year of age) and despite a relatively low value, it showed a downward trend. The highest percentage for this category of answers occurred among the oldest age group (60 years and older) – 7% in 2013 and 8% in 2018.

Diagram 67. Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by age

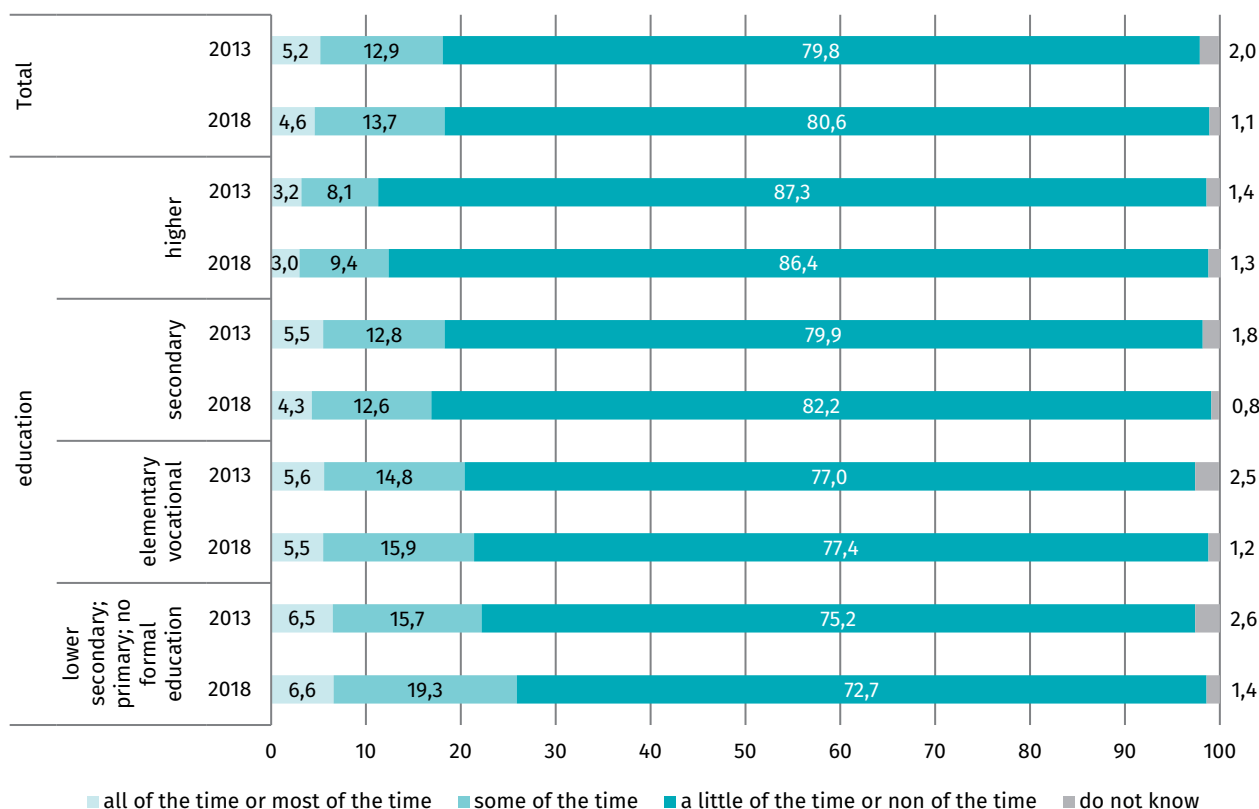

Analysing the answers obtained in terms of the respondents' education, also in this case the answers “a little of the time or none of the time” dominated. Most often it was chosen by people with higher education (87% in 2013 and 86% in 2018), while the least often by people with at most lower secondary education (75% in 2013 and 73% in 2018).

When comparing both reference periods, it is worth noting that in the group of people with secondary education the percentage of people feeling down in the dumps a little of the time or none of the time increased by 2 percentage points at the expense of answers “all of the time or most of the time.” At the same time, in the case of people with the lowest education, there was a decrease in the rate of response “a little of the time or none of the time” (of 3 percentage points) in favour of the category “for some of the time” (increase of 4 percentage points).

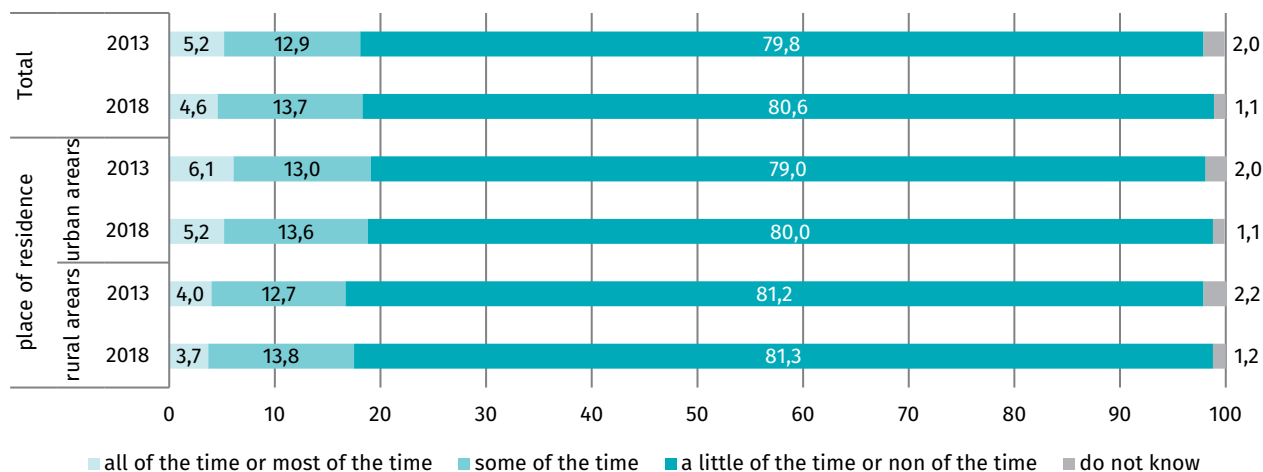
¹²⁸ Category: “I felt down in the dumps all of the time or most of the time”.

Diagram 68. Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by education

In assessing the frequency of feeling down in the dumps in the surveyed years, urban and rural residents made similar declarations. In both groups, the answers “a little of the time or none of the time” dominated and were at a similar level. In 2013, 79% of urban residents and 81% of rural residents felt down in the dumps a little of the time or none of the time, while in 2018 this was 80% of urban residents and 81% of rural residents.

Diagram 69 Feeling down in the dumps in 2013 and 2018 by locality

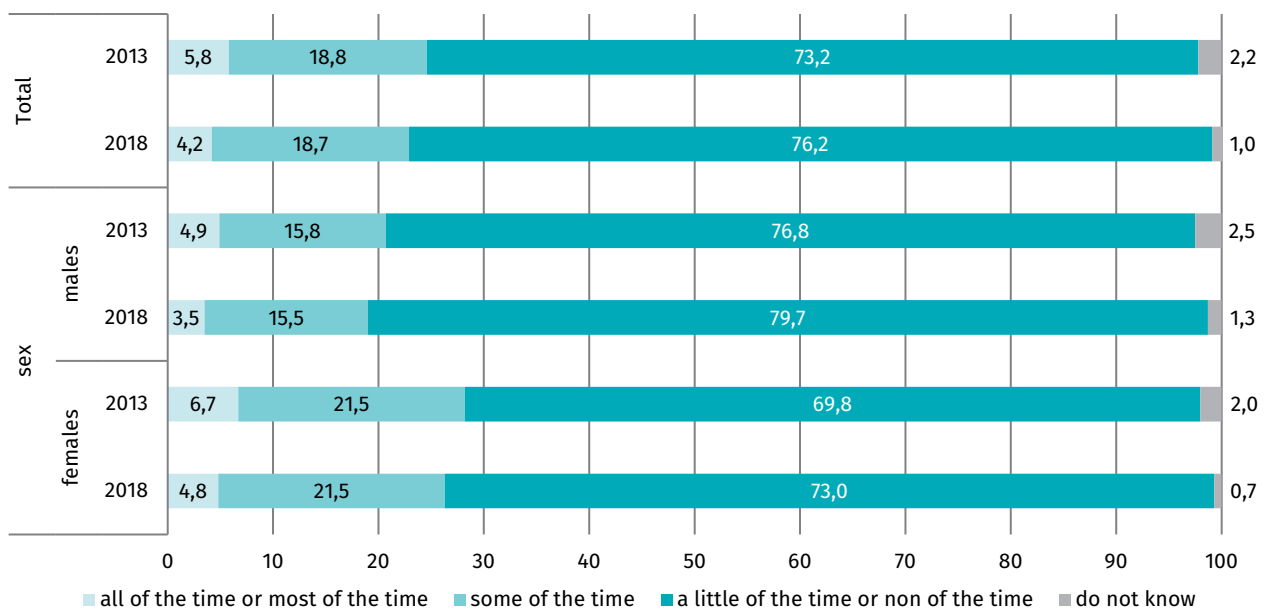

3.3. Feeling downhearted or depressed¹²⁹

Most of Poland's inhabitants (73% in 2013 and 76% in 2018) were downhearted or depressed a little of the time or none of the time¹³⁰. 19% of people were depressed for some of the time during 4 weeks in both years. However, only 6% of people in 2013 and 4% in 2018 were experiencing this condition all of the time or most of the time. Comparing both reference periods, residents of Poland felt less depressed in 2018. The percentage of people who were depressed all of the time or most of the time decreased (by 2 percentage points), while the percentage of people who experienced this condition a little of the time or none of the time increased (by 3 percentage points).

Taking into consideration sex, there were differences in the frequency of feeling depressed. Both in 2013 and 2018, men more often than women declared the lowest frequency¹³¹ of feeling depressed (a difference of 7 percentage points). Comparing 2013 and 2018, both in the case of women and men the percentage of those who felt depressed permanently¹³² decreased (by 2 percentage points for women and 1 percentage point for men). At the same time, in both cases the number of people feeling depressed for some of the time basically did not change.

Diagram 70. Feeling depressed in 2013 and 2018 by sex

In both reference periods examined, the factor differentiating the feeling in question was age. A common feature of all age groups was the highest percentage of answers “a little of the time or none of the time,” although it varied depending on the age of the respondents. Both in 2013 and 2018, people in the age range of 16-29 years felt down in the dumps the least often¹³³ (79% in 2013 and 83% in 2018). The older the age group, the lower the percentage of people declaring to feel down in the dumps rarely¹³⁴ (the exception is the age group 60 years and more in 2013).

¹²⁹ The diagrams show the distribution of respondents' answers to the question: How often during the last 4 weeks did you feel downhearted or depressed?

¹³⁰ In the text, to simplify the description, in Polish the name of the variable was shortened from “feeling downhearted or depressed” to “feeling depressed”.

¹³¹ That is, feeling depressed “a little of the time or none of the time”.

¹³² Category: “I felt depressed all of the time or most of the time.”

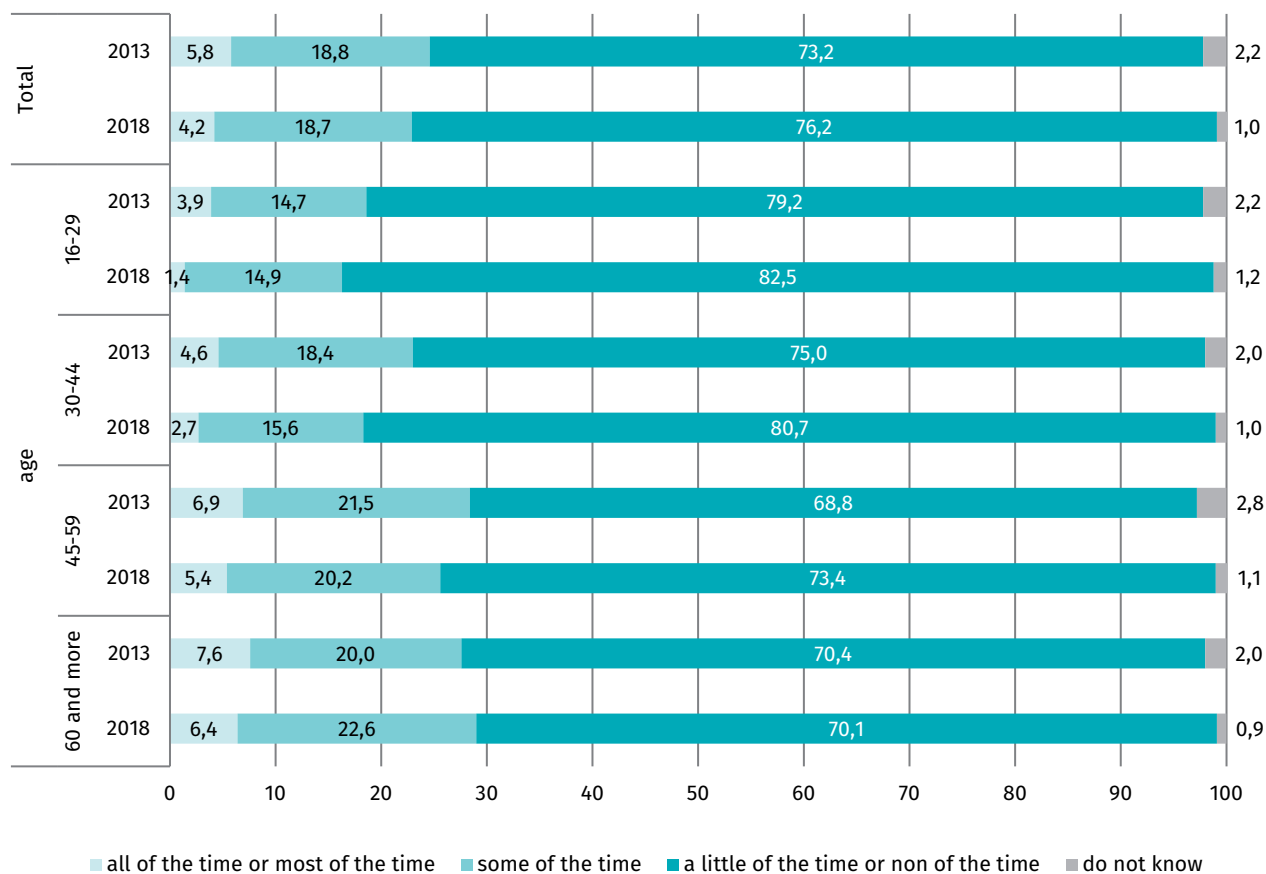
¹³³ That is, feeling depressed “a little of the time or none of the time”.

¹³⁴ This applies to people who responded that in the last 4 weeks they felt depressed a little of the time or none of the time.

People from the oldest age group (60 years or more) declared to feel depressed more often than others, and between 2013 and 2018 there were no significant differences in the distribution of their responses.

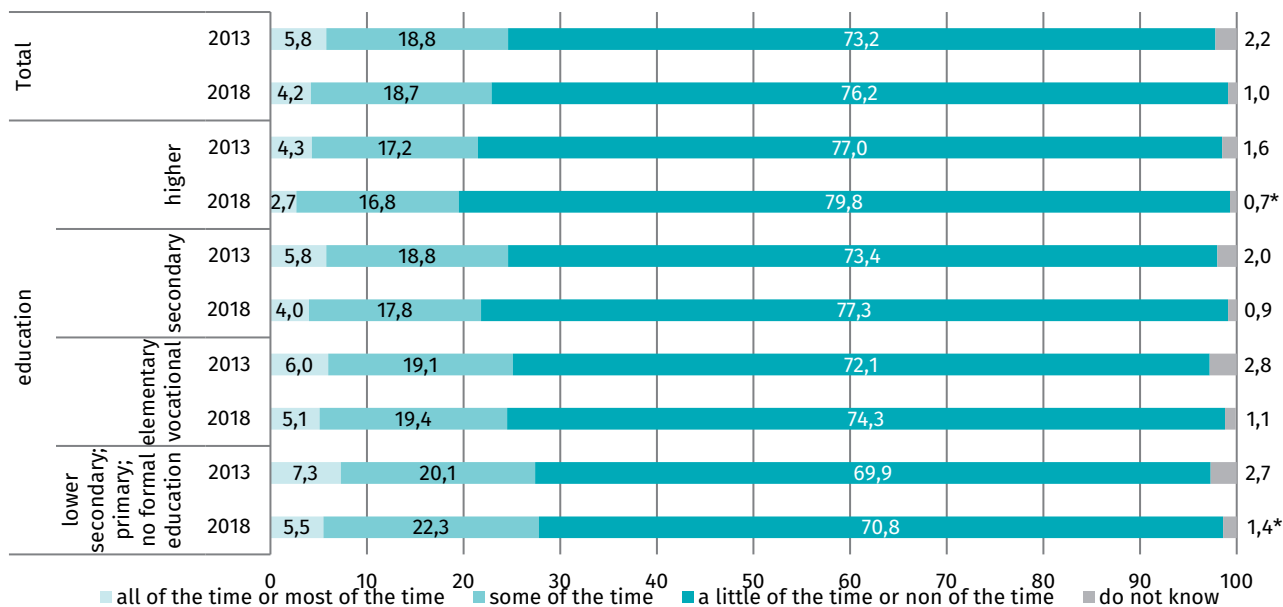
The largest differences in the frequency of feeling depressed between 2013 and 2018 were observed in the age group of 30-44 years. The percentage of people declaring to feel depressed a little of the time or none of the time increased by 6 percentage points at the expense of the other two frequencies (it decreased in the rate of response: “all of the time or most of the time” by 2 percentage points and “for some of the time” by 3 percentage points).

Diagram 71. Feeling depressed in 2013 and 2018 by age

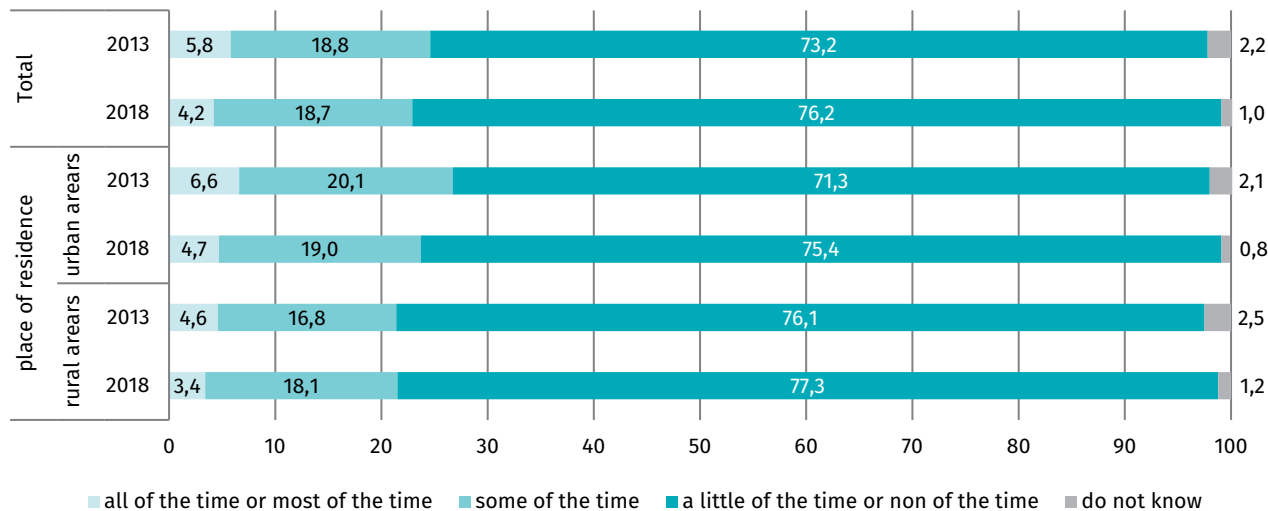
The factor that slightly differentiated feeling depressed was education. Both in 2013 and 2018, people with higher education were the least often depressed (77% of people in 2013 and 80% in 2018, respectively), while among those with at most lower secondary education, such declaration was made by 70% in 2013 and 71% in 2018. Comparison of both reference periods indicates an increase in the percentage of people feeling depressed a little of the time or none of the time, and a simultaneous decrease in the percentage of people experiencing this condition all of the time or most of the time within 4 weeks.

Diagram 72. Feeling depressed in 2013 and 2018 by education

Given the locality in individual years, people living in rural areas were feeling depressed less often. In 2013, 76% of rural residents and 71% of urban residents experienced this condition a little of the time or none of the time, while in 2018 77% of those living in rural areas and 75% of those in urban areas chose this answer. In 2018, the percentage of answers “a little of the time or none of the time” increased compared to 2013 in the case of residents of urban areas by 4 percentage points. Among people living in rural areas, the distribution of the frequency of feeling depressed did not differ significantly from the previous reference period. At the same time, among both the urban and rural population the number of people who were felt depressed all of the time or most of the time decreased.

Diagram 73. Feeling depressed in 2013 and 2018 by locality

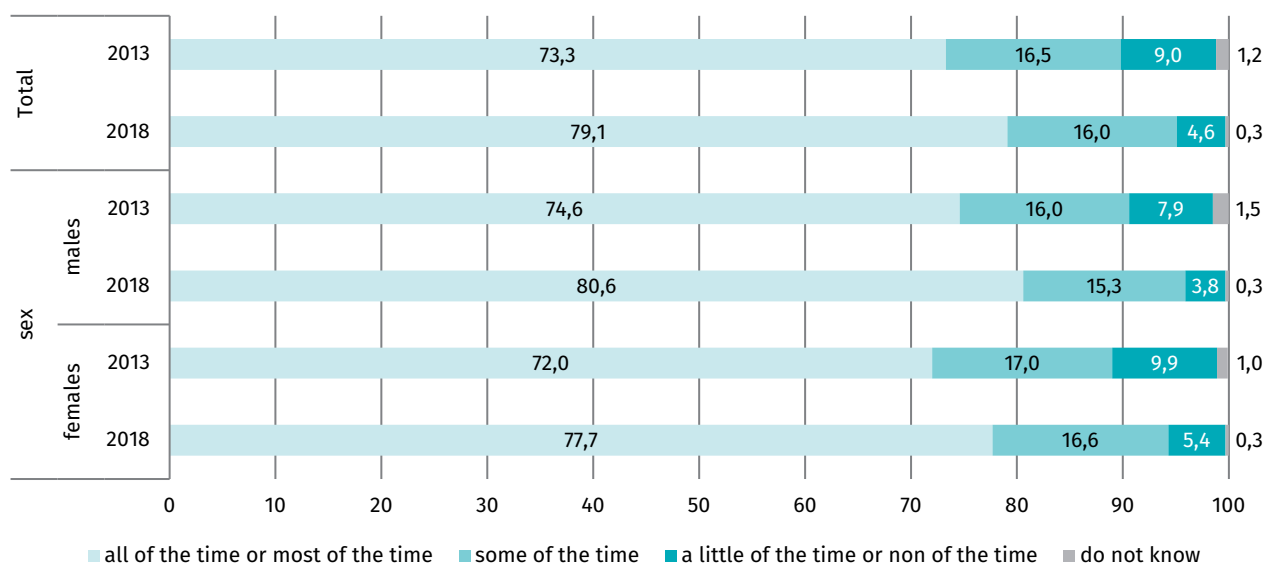

3.4. Feeling calm and peaceful¹³⁵

The majority of residents of Poland (73% in 2013 and 79% in 2018) felt calm all of the time or most of the time during the last 4 weeks before the survey. Another frequency¹³⁶ of feelings was declared by about 16% of people (in both years of the survey). However, in 2013 only 9%, and in 2018 5% of people a little of the time or none of the time felt this emotional state. Comparing both surveyed years, people living in Poland more and more often felt calm and peaceful. The percentage of people who feel calm all of the time or most of the time increased 6 percentage points, while the percentage of people who feel calm a little of the time or none of the time decreased 4 percentage points.

Considering sex, there were differences in the results in the assessment of the degree of feeling calm and peaceful. Both in 2013 and 2018, men more often (by 3 percentage points) declared the highest frequency¹³⁷ of feeling calm than women. However, comparing both reference periods, in the case of both men and women, the percentage of people feeling calm all of the time or most of the time increased by 6 percentage points. At the same time, in both cases the number of people who felt calm a little of the time or none of the time decreased.

Diagram 74. Feeling calm in 2013 and 2018 by sex

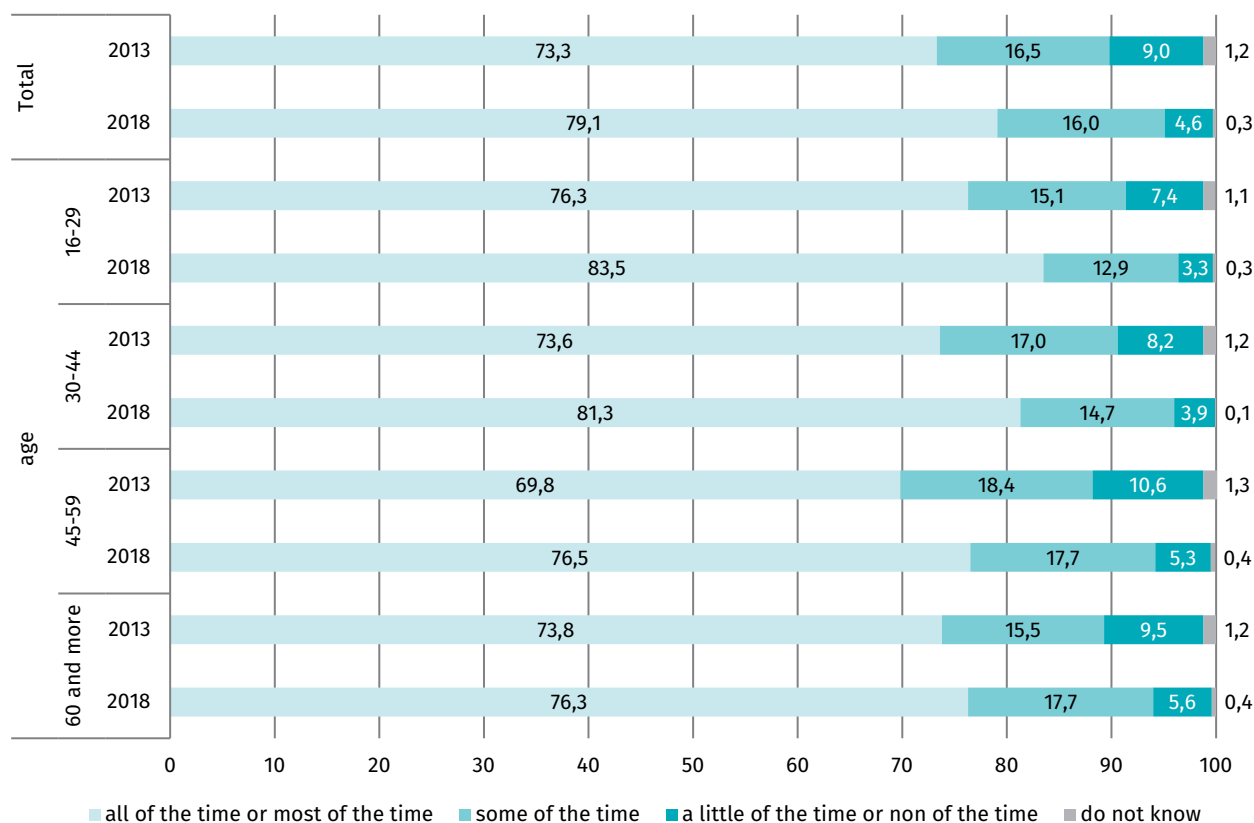
The age of the respondents did not significantly affect the frequency of feeling calm and peaceful. However, it is worth noting that over 5 years, in each age group, the number of people feeling calm all of the time or most of the time increased that from 7 to 8 percentage points, the exception was the group of people in the age of 60 and more where the increase was 3 percentage points. At the same time, the percentage of people who felt calm a little of the time or none of the time decreased in each age group (from 4 to 5 percentage points).

¹³⁵ The diagrams show the distribution of respondents' answers to the question: How often during the last 4 weeks did you feel calm and peaceful?

¹³⁶ That is, feeling calm and peaceful "for some of the time".

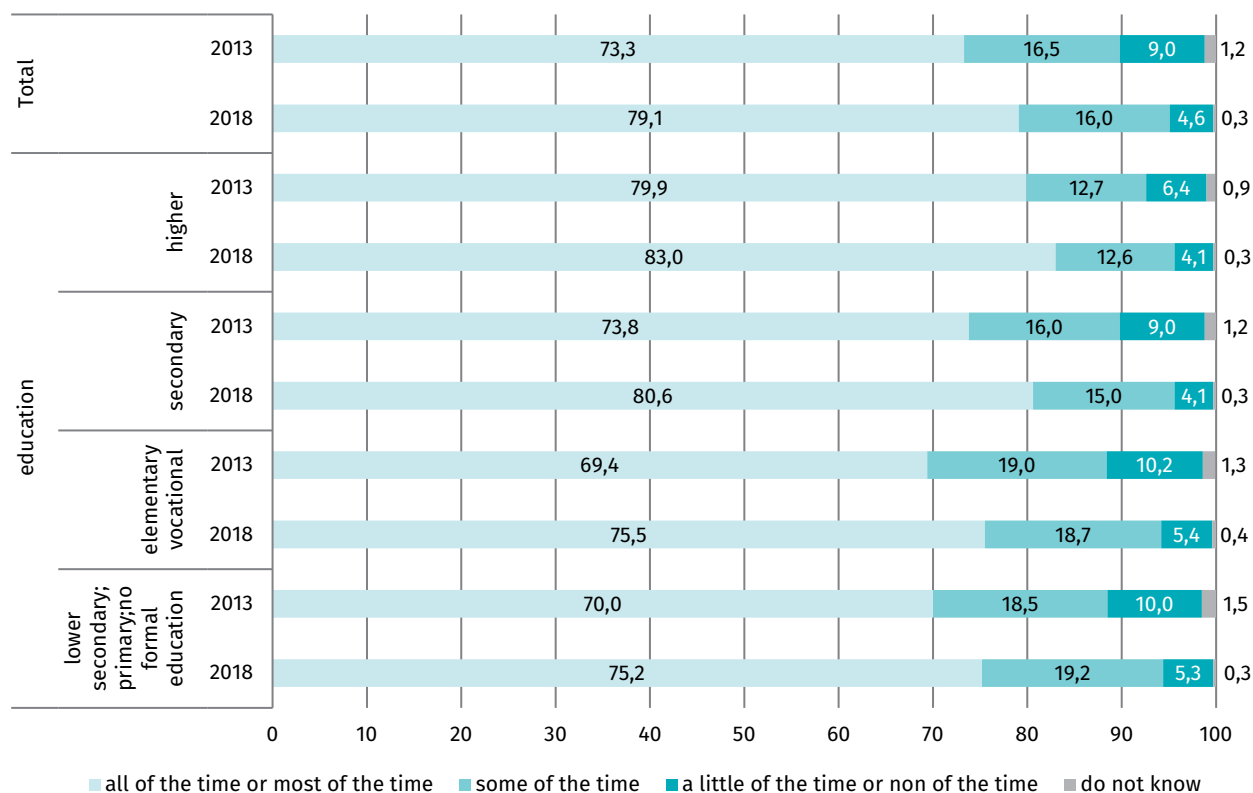
¹³⁷ The percentage relates to the answer: "all of the time or most of the time".

Diagram 75. Feeling calm in 2013 and 2018 by age

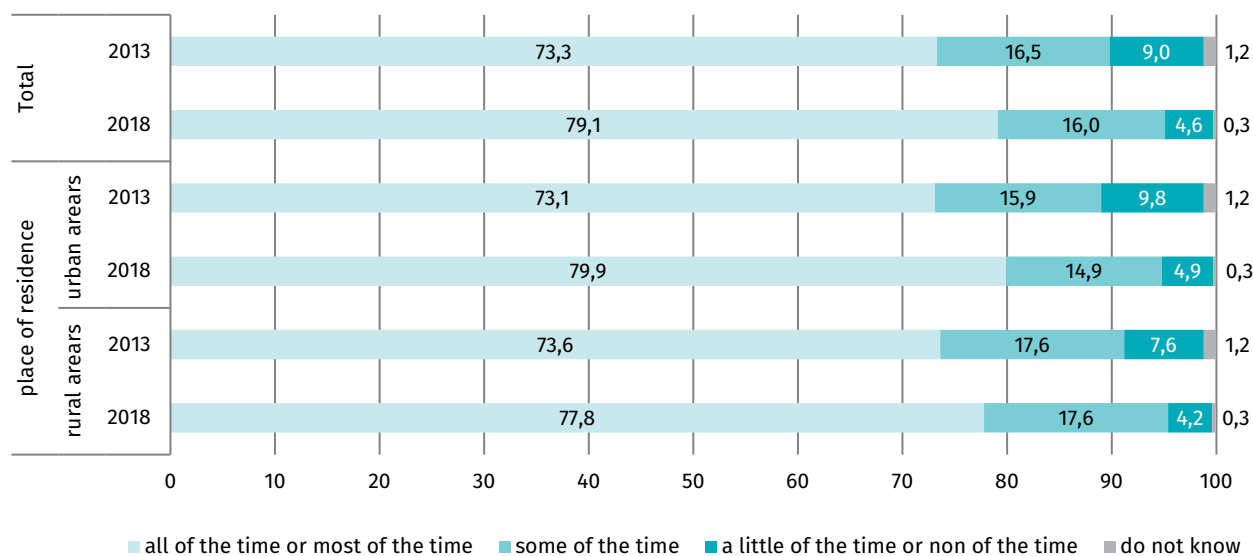
In both reference periods, the factor differentiating the feeling of calmness was education. The highest percentage of people who felt calm all of the time or most of the time were people with higher education (80% in 2013 and 83% in 2018), while the lowest among people with elementary vocational (69% in 2013 and 76% in 2018) and at most lower secondary education (70% in 2013 and 75% in 2018). Comparing the results from 2018 to the results from 5 years before, in each group one can observe an increase (from 3 to 7 percentage points) in the percentage of people feeling calm all of the time or most of the time, with a simultaneous decrease (from 2 to 5 percentage points) in the percentage of people who experience it a little of the time or none of the time.

Diagram 76. Feeling calm in 2013 and 2018 by education

In individual years, residents of rural and urban areas felt calm with similar frequency. In 2013, 73% of urban residents and 74% of rural residents felt calm all of the time or most of the time. After 5 years, this indicator increased 7 percentage points for inhabitants of urban areas and 4 percentage points for rural areas. At the same time, in both cases the percentage of people who felt calm and peaceful a little of the time or none of the time decreased by half.

Diagram 77. Feeling calm in 2013 and 2018 by locality

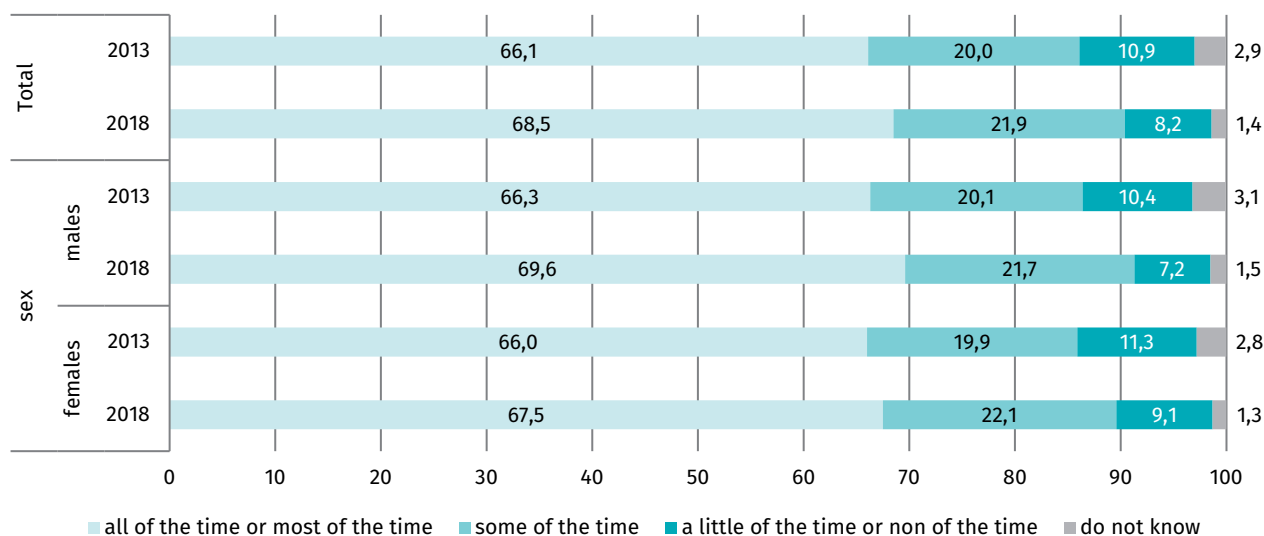

3.5. Feeling happy¹³⁸

The majority of residents of Poland (almost 7 out of 10) in both reference years felt happy all the time or most days within 4 weeks before the interview. Slightly more than 20% of people declared to feel happy less often,¹³⁹ while the lowest percentage of people (11% in 2013 and 8% in 2018) felt this state a little of the time or none of the time. Comparing both years in which the modular survey was conducted, in 2018 Polish residents experienced a state of happiness more often. The percentage of people feeling happy all of the time or most of the time increased 2 percentage points, while the percentage of people who felt happy a little of the time or none of the time decreased 3 percentage points.

In 2013, women and men experienced happiness with a similar frequency (66% of them said that they felt happy all of the time or most of the time). In 2018, this percentage increased 3 percentage points in the case of men and 2 percentage points for women.

Diagram 78. Feeling happy in 2013 and 2018 by sex

One of the factors differentiating the frequency of feeling happy in both reference periods was age. The youngest people in the age range of 16-29 years felt happy the most often (75% of people in 2013 and 82% of people in 2018), i.e. declared they were happy all of the time or most of the time. This percentage decreased with age. However, in 2013, the age group with the lowest percentage of people who felt happy the most often were 45-59 year olds (59%), and in the next year of the survey it was the oldest group (60 years and more – 55%).

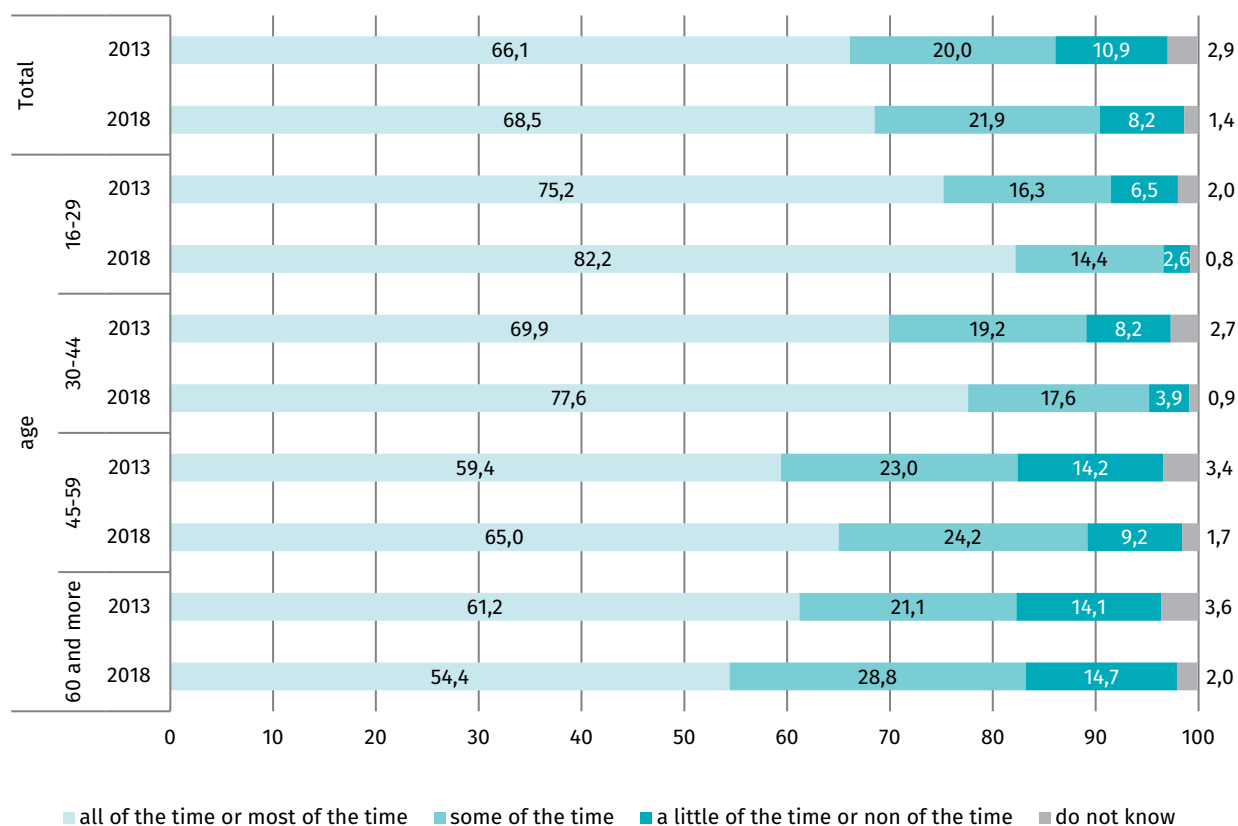
Comparing both surveyed years, there was an increase in the percentage of people feeling happy all of the time or most of the time in the first three age groups (of 6 to 8 percentage points). The exception were people in the age of 60 and more. There was a decrease of 7 percentage points (from 61% to 54%) in this age group in favour of the response “for some of the time”, in which an increase of 8 percentage points was recorded (from 21% to 29%).

At the same time, it is worth noting that in the youngest group the percentage of people who stated that they felt happy a little of the time or none of the time was the lowest (7% in 2013 and 3% in 2018). This percentage increased with the age of respondents. In each age group except for 60 years and more (where the indicator remained at a similar level), this percentage decreased.

¹³⁸ The diagrams show the distribution of respondents' answers to the question: How often did you feel happy in the last 4 weeks?

¹³⁹ Answer: “for some of the time”.

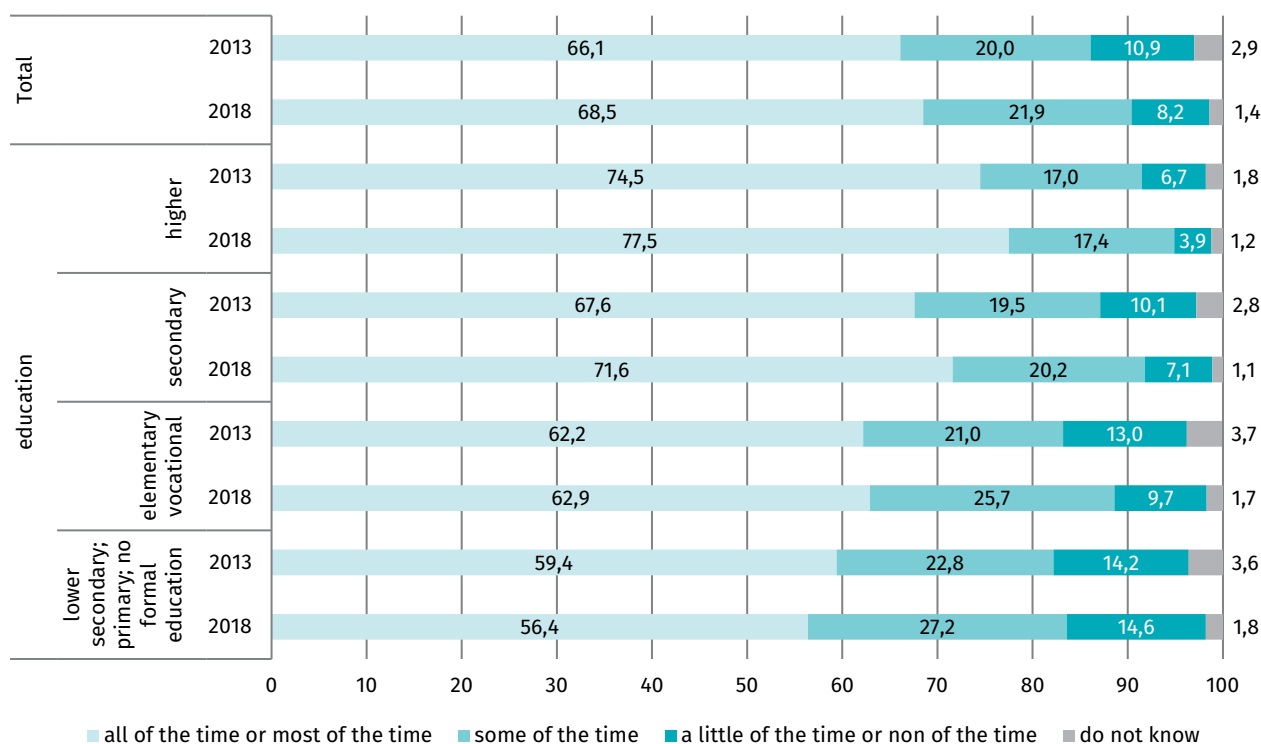
Diagram 79. Feeling happy in 2013 and 2018 by age

Education was another factor differentiating the frequency of feeling happy in both periods described. The higher the level of education, the higher the percentage of people describing themselves as happy all of the time or most of the time. The percentage of people with higher education describing themselves as happy all of the time or most of the time was 75% in 2013 and 78% in the following year surveyed. For people with at most lower secondary education, this percentage was 59% and 56%, respectively.

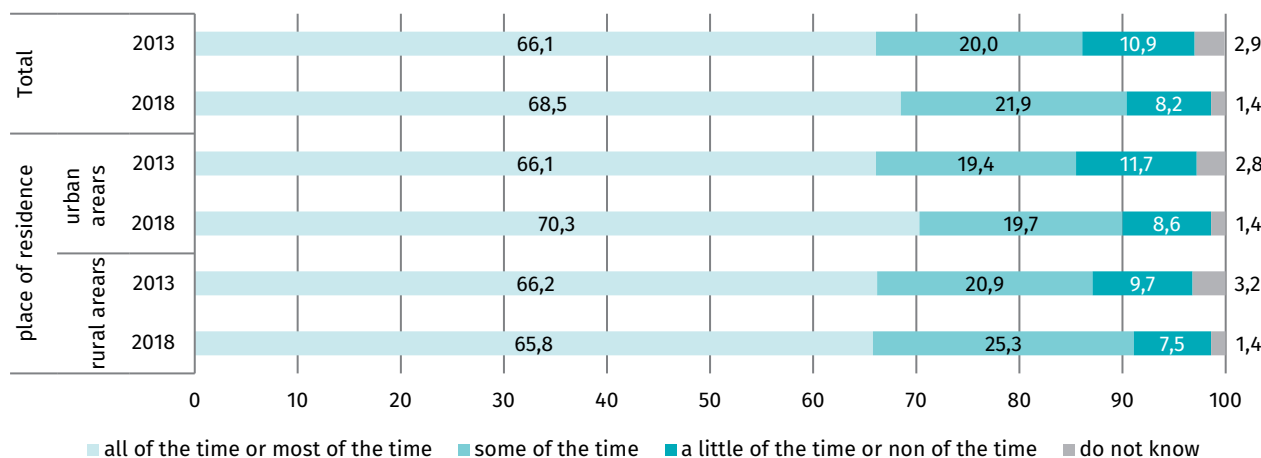
It is also worth noting that comparing 2013 and 2018, there was a decrease in the percentage of people feeling happy all of the time or most of the time only in the group with the lowest education (of 3 percentage points). This group also had the highest rate of people who described themselves as happy a little of the time or none of the time (14% in 2013 and 15% in 2018).

Diagram 80. Feeling happy in 2013 and 2018 by education

In 2013, residents of rural and urban areas assessed similarly the frequency of feeling happy. 66% of them said they were happy all of the time or most of the time. In 2018, the percentage of responses “all of the time or most of the time” among residents of rural areas was similar, while among residents of urban areas it increased 4 percentage points. It is worth noting that among rural residents, the lack of changes in the frequency of feeling permanently happy¹⁴⁰ was accompanied by an increase in the percentage of people happy for some of the time (of 4 percentage points), which was largely due to a decrease of 2 percentage points in the category “a little of the time or none of the time”.

Diagram 81. Feeling happy in 2013 and 2018 by locality

¹⁴⁰ Category: “I felt happy all of the time or most of the time”.

TABLICE PRZEGLĄDOWE

REVIEW TABLES

TABL. 1. DANE OGÓLNE O ZBADANYCH GOSPODARSTWACH DOMOWYCH ^a
GENERAL INFORMATION ON HOUSEHOLDS SURVEYED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba zbadanych gospodarstw domowych Number of households surveyed	Liczba osób ogółem Total number of persons	Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	Liczba osób w wieku 16 lat i więcej Number of persons at the age of 16 years and more
OGÓŁEM TOTAL	15214	39922	2,62	33380
Grupy społeczno-ekonomiczne: Socio-economic groups of:				
pracowników	7179	22430	3,12	17956
employees				
rolników	296	1044	3,53	847
farmers				
pracujących na własny rachunek	678	2047	3,02	1614
self-employed				
emerytów	5173	9720	1,88	9492
retirees				
rencistów	915	1448	1,58	1413
pensioners				
utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	973	3233	3,32	2058
living on unearned sources				
Klasa miejscowości: Class of locality:				
miasta razem	9286	21935	2,36	18448
urban total				
o liczbie mieszkańców w tysiącach: town by size in thousand:				
500 i więcej	1379	3034	2,20	2541
500 and more				
499-200	1377	3201	2,32	2706
199-100	1369	3132	2,29	2648
99-20	2931	7024	2,40	5906
poniżej 20	2230	5544	2,49	4647
less than 20				
wieś	5928	17987	3,03	14932
rural				
Makroregiony (NUTS 1): Macroregions (NUTS 1):				
centralny	1753	4458	2,54	3799
południowy	2537	6792	2,68	5723
wschodni	2313	6500	2,81	5426
północno-zachodni	2442	6468	2,65	5383
południowo-zachodni	1655	4007	2,42	3387
północny	2746	7196	2,62	5905
województwo mazowieckie	1768	4501	2,55	3757

a Dane z próby.
a Data from the sample.

TABL. 2. STRUKTURA LUDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH ORAZ PŁCI I WIEKU
STRUCTURE OF POPULATION IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP, SEX AND AGE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households of					
		pracownik employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self-employed	emerytów retirees	rencistów pensioners	utrzymujących się z niezarobkowych źródeł living on unearned sources
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-15 lat	16,3	18,7	18,3	20,0	3,6	1,7*	33,5
16-24	9,4	10,8	12,5	10,7	3,0	6,3	14,1
25-54	42,8	51,8	44,7	53,2	15,7	22,8	36,4
55-64	14,2	12,9	14,6	10,6	16,9	36,0	11,3
65 lat i więcej	17,3	5,8	9,9	5,5	60,8	33,2	4,7
and more							
Mężczyźni Males	48,4	49,7	52,1	51,9	44,4	36,3	48,7
0-15 lat	8,4	9,6	9,3	10,6	1,6	.	17,9
16-24	4,8	5,6	6,4	5,9	1,7	2,7*	6,3
25-54	21,6	25,9	24,4	27,4	9,1	11,3	17,1
55-64	6,7	6,5	8,3	5,8	5,8	18,7	6,2
65 lat i więcej	6,8	2,1	3,7*	2,2	26,3	2,8*	1,2*
and more							
Kobiety Females	51,6	50,3	47,9	48,1	55,6	63,8	51,3
0-15 lat	8,0	9,1	9,0	9,4	1,9	.	15,6
16-24	4,6	5,2	6,1	4,8	1,3	3,6*	7,9
25-54	21,2	25,9	20,4	25,9	6,7	11,5	19,3
55-64	7,5	6,4	6,3	4,8	11,1	17,3	5,1
65 lat i więcej	10,5	3,7	6,2	3,3	34,5	30,4	3,4
and more							

TABL. 3. STRUKTURA LUDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ORAZ PŁCI I WIEKU
STRUCTURE OF POPULATION IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY, SEX AND AGE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Miasta Urban						Wieś Rural
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
			500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20	poniżej 20 less than 20	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TOTAL								
0-15 lat	16,3	16,1	16,5	14,9	15,1	16,4	16,6	16,7
16-24	9,4	8,5	7,7	10,2	9,5	7,9	8,1	10,8
25-54	42,8	43,4	46,0	44,6	42,4	42,2	42,4	41,9
55-64	14,2	13,9	12,3	12,8	13,2	14,8	15,0	14,7
65 lat i więcej and more	17,3	18,3	17,5	17,5	19,8	18,8	17,8	15,9
Mężczyźni	48,4	47,5	47,3	47,7	48,2	46,9	48,2	49,6
Males								
0-15 lat	8,4	8,3	9,0	7,5	8,4	7,8	8,8	8,5
16-24	4,8	4,2	3,6	5,3	4,4	4,1	4,2	5,7
25-54	21,6	21,7	22,7	22,4	21,4	20,9	21,5	21,6
55-64	6,7	6,3	5,3	5,7	6,1	6,7	6,9	7,4
65 lat i więcej and more	6,8	7,1	6,6	6,8	7,9	7,3	6,9	6,4
Kobiety	51,6	52,5	52,8	52,3	51,8	53,2	51,8	50,4
Females								
0-15 lat	8,0	7,8	7,5	7,4	6,7	8,6	7,9	8,2
16-24	4,6	4,2	4,1	4,9	5,1	3,8	3,9	5,1
25-54	21,2	21,7	23,2	22,3	21,1	21,3	21,0	20,3
55-64	7,5	7,6	7,0	7,1	7,1	8,0	8,2	7,3
65 lat i więcej and more	10,5	11,2	10,9	10,7	11,9	11,4	10,9	9,4

TABL. 4. STRUKTURA LUDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ORAZ PŁCI I WIEKU
STRUCTURE OF POPULATION IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1), SEX AND AGE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
		centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-15 lat	16,3	15,2	16,1	16,3	16,8	15,2	17,1	17,0
16-24	9,4	9,2	9,2	10,2	9,5	9,0	9,9	8,9
25-54	42,8	41,8	43,2	42,5	42,8	42,7	42,7	43,2
55-64	14,2	14,9	14,1	13,9	14,4	14,9	14,1	13,5
65 lat i więcej	17,3	18,9	17,4	17,3	16,6	18,3	16,2	17,4
and more								
Mężczyźni Males	48,4	48,0	48,4	48,7	48,6	48,2	48,5	47,9
0-15 lat	8,4	7,7	8,2	8,4	8,6	7,8	8,8	8,8
16-24	4,8	4,8	4,7	5,2	4,9	4,6	5,0	4,5
25-54	21,6	21,2	21,8	21,7	21,7	21,7	21,5	21,6
55-64	6,7	7,0	6,7	6,7	6,8	7,0	6,7	6,3
65 lat i więcej	6,8	7,2	7,0	6,8	6,6	7,1	6,5	6,7
and more								
Kobiety Females	51,6	52,0	51,6	51,3	51,4	51,8	51,5	52,2
0-15 lat	8,0	7,5	7,9	7,9	8,1	7,4	8,3	8,3
16-24	4,6	4,4	4,5	5,0	4,6	4,4	4,8	4,3
25-54	21,2	20,6	21,4	20,8	21,1	21,0	21,2	21,7
55-64	7,5	7,9	7,4	7,2	7,6	7,8	7,4	7,2
65 lat i więcej	10,5	11,7	10,4	10,5	10,0	11,2	9,8	10,6
and more								

TABL. 5. STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH ORAZ PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
STRUCTURE OF POPULATION AT THE AGE OF 16 YEARS AND MORE IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP, SEX AND LEVEL OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households of					
		pracownik employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self-employed	emerytów retirees	rencistów pensioners	utrzymujących się z niezarobkowych źródeł living on unearned sources
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TOTAL							
Wyższe	22,6	27,4	9,6	31,7	14,9	4,6	8,8
Higher							
Średnie	34,4	34,5	39,0	36,9	35,1	30,7	28,1
Secondary							
Zasadnicze zawodowe	25,8	25,2	29,2	20,0	26,2	33,5	31,3
Elementary vocational							
Gimnazjalne	4,3	4,9	5,3	4,7	1,3	1,9	10,2
Lower secondary							
Podstawowe ukończone	12,2	7,7	16,6	6,4	21,0	27,2*	20,0
Completed primary							
Bez wykształcenia	0,7	0,3	.	.	1,5	2,0*	1,6*
No school education							
Mężczyźni	47,8	49,3	52,3	51,6	44,4	36,0	46,1
Males							
Wyższe	9,2	10,9	4,6	14,6	6,7	1,2*	3,2
Higher							
Średnie	15,5	16,9	18,3	18,4	12,8	9,9	10,6
Secondary							
Zasadnicze zawodowe	15,4	15,3	18,3	12,8	15,4	16,8	17,2
Elementary vocational							
Gimnazjalne	2,4	2,9	.	.	0,7	.	5,0
Lower secondary							
Podstawowe ukończone	5,0	3,2	8,2	3,1*	8,3	6,9	9,4
Completed primary							
Bez wykształcenia	0,2	.	.	.	0,5*	.	.
No school education							
Kobiety	52,2	50,7	47,7	48,4	55,6	64,0	53,9
Females							
Wyższe	13,4	16,6	5,0*	17,1	8,2	3,3*	5,7
Higher							
Średnie	18,9	17,6	20,7	18,5	22,2	20,8	17,5
Secondary							
Zasadnicze zawodowe	10,4	9,8	10,9	7,1	10,9	16,8	14,1
Elementary vocational							
Gimnazjalne	1,8	2,0	2,7*	2,0*	0,6*	.	5,2
Lower secondary							
Podstawowe ukończone	7,2	4,5	8,3	3,3	12,7	20,4	10,6
Completed primary							
Bez wykształcenia	0,5	0,3*	.	.	1,0	1,7*	.
No school education							

TABL. 6. STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ORAZ PĘCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
STRUCTURE OF POPULATION AT THE AGE OF 16 YEARS AND MORE IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY, SEX AND LEVEL OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Miasta Urban						Wieś Rural
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
			500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20	poniżej 20 less than 20	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TOTAL								
Wyższe	22,6	29,6	47,7	32,3	28,1	23,5	21,6	12,1
Higher								
Średnie	34,4	37,0	32,9	38,3	38,0	39,7	35,5	30,4
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	25,8	21,2	11,5	18,6	21,9	23,8	27,1	32,9
Elementary vocational								
Gimnazjalne	4,3	3,6	2,6	4,1	4,0	3,8	3,8	5,2
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	12,2	8,1	4,8	6,4	7,7	8,8	11,4	18,3
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,7	0,4	.	.	.	0,4*	0,7*	1,2
No school education								
Mężczyźni	47,8	46,8	45,7	47,2	46,9	46,7	47,3	49,3
Males								
Wyższe	9,2	12,5	21,9	13,8	11,3	9,5	8,3	4,3
Higher								
Średnie	15,5	16,3	13,6	16,9	16,8	17,9	15,9	14,3
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	15,4	12,5	6,7	11,5	13,6	13,7	16,1	19,8
Elementary vocational								
Gimnazjalne	2,4	2,1	1,5*	2,5	2,1	2,1	2,1	3,0
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	5,0	3,3	2,0	2,5	3,0	3,4	4,7	7,5
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,2	0,1*	0,4
No school education								
Kobiety	52,2	53,2	54,3	52,8	53,1	53,3	52,7	50,7
Females								
Wyższe	13,4	17,2	25,8	18,6	16,8	14,1	13,3	7,7
Higher								
Średnie	18,9	20,7	19,4	21,5	21,2	21,8	19,6	16,1
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	10,4	8,6	4,9	7,1	8,3	10,1	11,1	13,1
Elementary vocational								
Gimnazjalne	1,8	1,6	1,1*	1,6*	1,9	1,7	1,7	2,2
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	7,2	4,8	2,8	3,9	4,7	5,4	6,7	10,8
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,5	0,3	0,5*	0,8
No school education								

TABL. 7. STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ORAZ PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
STRUCTURE OF POPULATION AT THE AGE OF 16 YEARS AND MORE IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1), SEX AND LEVEL OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
		centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TOTAL								
Wyższe	22,6	20,9	22,5	21,3	19,3	23,0	19,9	31,7
Higher								
Średnie	34,4	36,4	34,7	34,2	33,6	32,5	34,8	34,4
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	25,8	24,8	27,9	24,0	29,1	28,4	27,1	18,4
Elementary vocational								
Gimnazjalne	4,3	3,8	3,7	4,5	4,7	4,2	4,7	4,1
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	12,2	12,7	10,8	14,8	12,6	11,1	12,9	10,9
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,7	1,3	0,4*	1,2	0,7*	0,8*	0,6*	0,6*
No school education								
Mężczyźni	47,8	47,5	47,9	48,1	48,0	47,7	47,8	47,1
Males								
Wyższe	9,2	7,7	9,5	8,0	7,6	10,2	7,9	13,9
Higher								
Średnie	15,5	17,3	15,6	16,2	14,8	14,0	15,6	15,4
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	15,4	15,1	16,8	14,5	17,5	16,2	16,6	10,5
Elementary vocational								
Gimnazjalne	2,4	2,0	2,1	2,6	2,7	2,7	2,7	2,3
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	5,0	5,2	3,9	6,5	5,1	4,4	5,0	5,0
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,2	.	.	0,4*
No school education								
Kobiety	52,2	52,6	52,1	51,9	52,0	52,3	52,2	52,9
Females								
Wyższe	13,4	13,3	13,1	13,4	11,6	12,9	12,1	17,8
Higher								
Średnie	18,9	19,2	19,2	18,0	18,8	18,5	19,1	19,0
Secondary								
Zasadnicze zawodowe	10,4	9,7	11,1	9,5	11,6	12,2	10,6	7,9
Elementary vocational								
Gimnazjalne	1,8	1,8	1,7	1,9	2,1	1,6	2,1	1,8
Lower secondary								
Podstawowe ukończone	7,2	7,5	6,9	8,3	7,5	6,7	7,9	5,9
Completed primary								
Bez wykształcenia	0,5	1,0*	.	0,9	0,3*	.	0,4*	.
No school education								

TABL. 8. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH ^a
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gospodarstwa domowe			Households of	
			pracowników employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self- employed	emerytów retirees	rencistów pensioners
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys							
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys							
v – błąd względny w % relative error in %							
Dochód do dyspozycji	x	20219	22064	12840	20985	19382	15135
Disposable income	s	115	170	408	591	185	342
	v	0,6	0,8	3,2	2,8	1,0	2,3
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	18714	20794	11516	19930	18737	10843
Disposable income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	s	119	172	442	607	195	386
	v	0,6	0,8	3,8	3,0	1,0	3,6
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	14038	19109	9764	18600	2446	1509
Disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits	s	116	166	401	618	104	155
	v	0,8	0,9	4,1	3,3	4,3	10,3
Dochód z pracy najemnej	x	12183	18161	1147	3510	2025	1235
Income from hired work	s	113	161	165	246	95	137
	v	0,9	0,9	14,4	7,0	4,7	11,1
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	1624	721	8733	15000	430	257
Income from self-employment (in farming and outside farming)	s	53	39	353	491	40	54
	v	3,2	5,4	4,0	3,3	9,3	20,9
Świadczenia dla bezrobotnych	x	80	68	.	.	62	80*
Unemployment benefits	s	7	8	14	15	9	22
	v	8,7	12,5	72,9	59,1	13,8	28,0
Świadczenia związane z wiekiem	x	4311	1526	1647	1225	16215	1447
Old-age benefits	s	34	44	188	126	178	132
	v	0,8	2,9	11,4	10,3	1,1	9,1
Renty rodzinne	x	366	159	106	120*	77	7889
Survivors' benefits	s	14	14	38	45	14	362
	v	3,9	8,6	35,8	37,8	18,6	4,6
Świadczenia chorobowe	x	18	19	.	14*	8*	26*
Sickness benefits	s	2	3	3	7	3	11
	v	11,8	14,5	58,9	47,1	35,9	43,9
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	x	412	288	290	164	292	3837
Disability benefits	s	14	15	59	36	25	194
	v	3,4	5,2	20,5	22,2	8,6	5,1

TABL. 8. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH^a (dok.)
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gospodarstwa domowe			Households of	
			pracowników employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self- employed	emerytów retirees	rencistów pensioners
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys							
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys							
v – błąd względny w % relative error in %							
Stypendia	x	30	25	13*	20*	7	.
Education-related allowances	s	3	4	5	8	3	18
	v	11,4	17,4	40,8	39,8	37,8	57,0
Dochód z wynajmu nieruchomości.....	x	89	70	.	240	43	.
Income from rental of a property	s	8	8	11	52	8	17
	v	9,4	11,9	69,6	21,7	18,5	53,5
Świadczenia dotyczące rodziny	x	923	853	993	817	253	263
Family-related allowances	s	16	21	104	66	24	52
	v	1,8	2,4	10,5	8,1	9,6	19,6
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	29	10	.	.	18	28*
Social exclusion benefits	s	3	2	3	2	4	9
	v	9,3	18,8	72,5	51,7	21,2	33,4
Dodatki mieszkaniowe	x	14	8	-	12*	6	27*
Housing allowances	s	1	1	0	5	2	11
	v	9,6	16,1	0,0	42,8	23,2	39,3
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	120	82	.	45	68	135
Regular inter-household cash transfer received	s	7	8	2	14	9	27
	v	5,8	9,3	100,1	31,1	13,3	20,2
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	35	32	.	46*	35	.
Income from the financial property (the capital)	s	6	8	2	20	10	3
	v	17,1	24,3	55,3	43,5	29,0	57,0
Dochód dzieci do lat 16	x	10	11
Income received by people aged under 16	s	2	2	2	1	1	12
	v	17,0	22,1	58,7	62,4	73,0	58,5
Podatki od nieruchomości	x	86	74	81	113	122	122
Property tax	s	1	2	9	9	3	7
	v	1,6	2,3	11,3	7,9	2,8	5,6
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	100	100	108	218	92	105*
Regular inter-household cash transfer paid	s	9	12	34	54	11	31
	v	8,8	12,1	31,9	24,9	12,0	29,7
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-162	-207	-47	-75	-56	-51
Statements for the Treasury Office	s	5	5	12	53	6	9
	v	-2,9	-2,6	-26,1	-69,8	-10,8	-17,1

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 9. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH ^a
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households of				
			pracowników employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self- employed	emerytów retirees	rencistów pensioners
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys							
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys							
v – błąd względny w % relative error in %							
Dochód do dyspozycji	x	31235	35176	21673	33178	26004	18494
Disposable income	s	187	270	656	900	251	396
	v	0,6	0,8	3,0	2,7	1,0	2,1
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	28649	32937	19269	31283	24977	12873
Disposable income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	s	195	273	706	920	263	449
	v	0,7	0,8	3,7	2,9	1,1	3,5
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	22222	30226	16305	29225	3764	2197
Disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits	s	188	264	654	948	166	232
	v	0,9	0,9	4,0	3,2	4,4	10,5
Dochód z pracy najemnej	x	19234	28634	1964	5701	3091	1790
Income from hired work	s	185	254	288	401	152	205
	v	1,0	0,9	14,7	7,0	4,9	11,4
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	2599	1184	14516	23367	668	366
Income from self-employment (in farming and outside farming)	s	85	64	551	726	65	83
	v	3,3	5,4	3,8	3,1	9,7	22,6
Świadczenia dla bezrobotnych	x	119	104	.	.	89	112*
Unemployment benefits	s	10	12	21	27	13	32
	v	8,7	12,1	72,9	61,4	14,1	28,6
Świadczenia związane z wiekiem	x	5955	2452	2793	1882	21102	1893
Old-age benefits	s	53	73	330	197	206	176
	v	0,9	3,0	11,8	10,5	1,0	9,3
Renty rodzinne	x	474	258	171	192*	114	8785
Survivors' benefits	s	20	23	62	74	23	391
	v	4,3	8,9	36,3	38,7	20,1	4,5
Świadczenia chorobowe	x	27	29	.	21*	10*	33*
Sickness benefits	s	3	4	4	9	3	14
	v	11,8	14,4	58,5	45,0	34,4	42,2
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	x	615	454	468	262	441	4943
Disability benefits	s	21	25	101	60	40	252
	v	3,5	5,4	21,6	22,8	9,0	5,1

TABL. 9. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁĘCZNO-EKONOMICZNYCH ^a (dok.)
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households of				
			pracowników employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self- employed	emerytów retirees	rencistów pensioners
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys							
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys							
v – błąd względny w % relative error in %							
Stypendia	x	43	38	22*	32*	10	.
Education-related allowances	s	5	6	9	13	4	21
	v	10,6	15,9	40,9	41,4	39,7	52,9
Dochód z wynajmu nieruchomości.....	x	130	108	.	349	53	.
Income from rental of a property	s	12	12	15	74	10	22
	v	9,0	11,2	71,2	21,3	19,1	54,8
Świadczenia dotyczące rodziny	x	1725	1586	1870	1512	445	427
Family-related allowances	s	31	38	202	124	43	90
	v	1,8	2,4	10,8	8,2	9,8	21,0
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	37	15	.	.	24	34*
Social exclusion benefits	s	3	3	6	3	5	11
	v	9,3	18,1	70,9	54,2	21,9	33,9
Dotatki mieszkaniowe	x	20	13	-	19*	7	32*
Housing allowances	s	2	2	0	8	2	14
	v	9,9	16,5	0,0	42,5	22,6	44,3
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	176	129	.	69	93	145
Regular inter-household cash transfer received	s	11	12	3	22	14	28
	v	6,1	9,6	100,1	31,6	15,0	19,4
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	49	47	.	72*	42	.
Income from the financial property (the capital)	s	9	11	4	35	11	3
	v	17,5	24,6	53,6	48,5	27,4	54,6
Dochód dzieci do lat 16	x	16	17
Income received by people aged under 16	s	3	4	3	1	1	20
	v	16,7	21,7	58,4	62,0	73,6	61,6
Podatki od nieruchomości	x	128	117	125	174	158	145
Property tax	s	2	3	13	15	4	8
	v	1,8	2,6	10,7	8,7	2,8	5,6
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	139	141	174	317	116	115*
Regular inter-household cash transfer paid	s	13	18	57	83	15	33
	v	9,5	12,9	32,6	26,2	13,0	28,6
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-285	-364	-89	-140	-87	-76
Statements for the Treasury Office	s	8	9	24	88	9	13
	v	-2,7	-2,5	-26,6	-62,7	-10,4	-17,0

^a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
^a The reference period for income is the year 2017.

**TABL. 10. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ^a**
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Miasta Urban					Wieś Rural	
			razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
				500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20		20 i mniej less than 20
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Dochód do dyspozycji	x	20219	22803	27557	23853	22646	21220	20273	16360
Disposable income	s	115	169	519	482	428	293	329	153
	v	0,6	0,7	1,9	2,0	1,9	1,4	1,6	0,9
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	18714	21430	26437	22445	21317	19823	18708	14658
Disposable income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	s	119	174	532	498	456	302	356	163
	v	0,6	0,8	2,0	2,2	2,1	1,5	1,9	1,1
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	14038	16115	21254	17148	15287	14342	13939	10937
Disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits	s	116	172	535	472	442	307	372	167
	v	0,8	1,1	2,5	2,8	2,9	2,1	2,7	1,5
Dochód z pracy najemnej	x	12183	14288	18420	15174	13750	12808	12495	9042
Income from hired work	s	113	170	549	463	410	290	353	166
	v	0,9	1,2	3,0	3,1	3,0	2,3	2,8	1,8
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	1624	1550	2442	1607	1304	1279	1264	1735
Income from self-employment (in farming and outside farming)	s	53	75	240	190	172	134	135	75
	v	3,2	4,8	9,8	11,8	13,2	10,4	10,7	4,3
Świadczenia dla bezrobotnych	x	80	86	47	110	51	117	84	72
Unemployment benefits	s	7	10	12	36	12	25	13	9
	v	8,7	11,5	26,1	32,4	22,9	21,4	14,9	12,4
Świadczenia związane z wiekiem	x	4311	4931	4931	4957	5461	5071	4394	3386
Old-age benefits	s	34	62	207	216	254	150	154	65
	v	0,8	1,3	4,2	4,4	4,7	3,0	3,5	1,9
Renty rodzinne	x	366	385	253	347	570	410	377	336
Survivors' benefits	s	14	20	45	48	75	42	38	22
	v	3,9	5,3	17,9	13,7	13,1	10,3	10,0	6,5
Świadczenia chorobowe	x	18	21	31*	24	9*	18	20	13
Sickness benefits	s	2	3	10	9	4	6	6	2
	v	11,8	15,3	33,1	35,5	47,1	32,9	29,9	18,6
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	x	412	364	241	363	380	364	463	484
Disability benefits	s	14	18	39	42	45	29	48	24
	v	3,4	5,1	16,3	11,7	11,7	7,9	10,4	4,9

TABL. 10. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ^a (dok.)
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Miasta Urban					Wieś Rural	
			razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
				500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20		20 i mniej less than 20
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Stypendia	x	30	36	67	58	29	22	18	20
Education-related allowances	s	3	5	20	15	8	9	7	3
	v	11,4	14,8	29,3	25,8	28,9	42,1	40,9	15,1
Dochód z wynajmu nieruchomości.....	x	89	111	280	91	49	83	52	57
Income from rental of a property	s	8	11	52	22	18	15	12	12
	v	9,4	10,2	18,4	23,6	36,5	18,4	22,0	21,3
Świadczenia dotyczące rodziny	x	923	814	699	799	776	822	937	1085
Family-related allowances	s	16	24	63	68	66	42	58	30
	v	1,8	2,9	9,0	8,5	8,6	5,1	6,2	2,7
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	29	31	23*	19	52	34	30	24
Social exclusion benefits	s	3	4	8	6	11	6	6	3
	v	9,3	11,4	36,1	33,3	21,6	18,8	20,7	14,1
Dodatki mieszkaniowe	x	14	21	12*	34	33	21	12	3
Housing allowances	s	1	2	5	7	7	3	3	1
	v	9,6	10,2	40,8	21,7	21,2	16,0	24,6	27,4
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	120	156	242	188	190	114	99	66
Regular inter-household cash transfer received	s	7	10	33	26	30	13	16	7
	v	5,8	6,6	13,6	14,1	15,7	11,7	16,3	11,2
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	35	46	60	60	.	67	11	.
Income from the financial property (the capital)	s	6	7	16	17	9	19	3	11
	v	17,1	15,4	26,5	28,8	53,7	28,6	29,0	53,3
Dochód dzieci do lat 16	x	10	12	8*	6	.	14	14	7
Income received by people aged under 16	s	2	2	3	2	7	6	5	2
	v	17,0	21,6	41,5	30,8	58,0	38,6	35,5	23,3
Podatki od nieruchomości	x	86	83	111	70	70	77	85	91
Property tax	s	1	2	5	4	4	3	3	3
	v	1,6	2,0	4,9	5,9	5,1	3,8	4,1	2,8
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	100	127	211	86	109	123	97	61
Regular inter-household cash transfer paid	s	9	14	60	17	21	17	18	8
	v	8,8	11,0	28,6	19,9	19,0	14,0	18,5	12,3
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-162	-162	-123	-171	-144	-176	-182	-162
Statements for the Treasury Office	s	5	7	26	12	14	12	10	6
	v	-2,9	-4,3	-21,0	-7,1	-9,7	-6,8	-5,6	-3,6

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 11. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ^a
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Miasta Urban					Wieś Rural	
			razem total	o liczbie mieszkańców w tyś.ach. town by size in thousand					
				500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20		20 i mniej less than 20
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Dochód do dyspozycji	x	31235	34293	40264	35293	33652	32396	31469	26671
Disposable income	s	187	266	731	686	656	470	555	252
	v	0,6	0,8	1,8	1,9	2,0	1,5	1,8	1,0
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	28649	31990	38390	32971	31453	30056	28793	23662
Disposable income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	s	195	276	751	704	696	479	597	271
	v	0,7	0,9	2,0	2,1	2,2	1,6	2,1	1,2
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	22222	24955	31864	26041	23551	22688	22240	18143
Disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits	s	188	272	774	691	691	495	622	275
	v	0,9	1,1	2,4	2,7	2,9	2,2	2,8	1,5
Dochód z pracy najemnej	x	19234	22088	27527	23016	21108	20265	19879	14973
Income from hired work	s	185	268	801	694	643	471	586	275
	v	1,0	1,2	2,9	3,0	3,1	2,3	3,0	1,8
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	2599	2409	3756	2480	2047	1966	2029	2882
Income from self-employment (in farming and outside farming)	s	85	117	378	298	270	204	217	128
	v	3,3	4,9	10,1	12,0	13,2	10,4	10,7	4,4
Świadczenia dla bezrobotnych	x	119	124	67	148	76	169	127	111
Unemployment benefits	s	10	14	19	42	18	37	20	14
	v	8,7	11,4	28,8	28,7	23,5	22,2	15,7	12,6
Świadczenia związane z wiekiem	x	5955	6572	6241	6529	7241	6853	6085	5033
Old-age benefits	s	53	91	268	292	359	213	228	102
	v	0,9	1,4	4,3	4,5	5,0	3,1	3,8	2,0
Renty rodzinne	x	474	465	285	409	662	515	470	487
Survivors' benefits	s	20	27	52	60	91	61	50	35
	v	4,3	5,8	18,2	14,7	13,7	11,8	10,7	7,1
Świadczenia chorobowe	x	27	30	41*	33	14*	27	32	22
Sickness benefits	s	3	5	14	11	6	9	10	4
	v	11,8	15,4	34,3	34,5	46,4	33,0	30,5	19,2
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	x	615	523	328	526	539	516	693	752
Disability benefits	s	21	27	52	63	66	42	75	38
	v	3,5	5,2	15,8	11,9	12,3	8,1	10,8	5,1

TABL. 11. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ^a (dok.)
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Miasta Urban					Wieś Rural	
			razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
				500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20		20 i mniej less than 20
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Stypendia	x	43	49	91	72	40	32	27	34
Education-related allowances	s	5	7	26	17	11	11	10	5
	v	10,6	13,8	28,6	23,7	28,0	33,8	38,1	15,5
Dochód z wynajmu nieruchomości	x	130	160	397	133	71	128	72	84
Income from rental of a property	s	12	16	70	30	28	24	15	18
	v	9,0	9,8	17,5	22,8	39,0	18,3	20,5	21,2
Świadczenia dotyczące rodziny	x	1725	1505	1304	1464	1417	1521	1741	2052
Family-related allowances	s	31	46	128	133	125	80	116	58
	v	1,8	3,0	9,8	9,1	8,9	5,3	6,7	2,9
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	37	41	30*	26	67	44	38	32
Social exclusion benefits	s	3	5	11	10	14	9	8	4
	v	9,3	11,5	35,3	37,6	21,2	19,3	20,5	13,5
Dodatki mieszkaniowe	x	20	31	15*	54	46	32	17	5
Housing allowances	s	2	3	6	13	11	5	4	2
	v	9,9	10,6	41,7	23,4	23,1	16,5	24,9	30,6
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	176	224	321	247	270	178	160	104
Regular inter-household cash transfer received	s	11	16	47	35	43	22	29	12
	v	6,1	7,0	14,7	14,1	16,0	12,2	18,3	11,8
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	49	63	82	80	.	94	18	.
Income from the financial property (the capital)	s	9	10	23	23	11	26	5	15
	v	17,5	15,3	28,4	28,5	52,7	27,6	31,0	55,3
Dochód dzieci do lat 16	x	16	19	13*	10	.	24	22	11
Income received by people aged under 16	s	3	4	5	3	12	9	8	3
	v	16,7	21,4	42,0	31,1	56,4	38,4	34,9	23,3
Podatki od nieruchomości	x	128	120	152	101	99	113	126	141
Property tax	s	2	2	7	6	5	5	5	5
	v	1,8	2,0	4,9	6,2	5,2	4,0	4,3	3,3
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	139	172	287	125	144	160	135	91
Regular inter-household cash transfer paid	s	13	20	91	26	28	22	26	12
	v	9,5	11,9	31,9	21,1	19,4	13,8	19,4	12,9
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-285	-282	-207	-293	-256	-307	-320	-291
Statements for the Treasury Office	s	8	12	45	20	23	20	19	10
	v	-2,7	-4,1	-21,5	-6,9	-9,0	-6,4	-5,8	-3,6

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 12. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ^a
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1) ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
			centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Dochód do dyspozycji	x	20219	18968	20778	17032	19805	21733	19632	23487
Disposable income	s	115	320	255	264	296	399	296	449
	v	0,6	1,7	1,2	1,6	1,5	1,8	1,5	1,9
Dochód do dyspozycji bez uwzględ- nienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	18714	17598	19390	15432	18228	20337	17938	22020
Disposable income before social	s	119	342	264	280	305	418	312	458
transfers other than old-age and	v	0,6	1,9	1,4	1,8	1,7	2,1	1,7	2,1
survivors' benefits									
Dochód do dyspozycji bez uwzględ- nienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	14038	12821	13980	11236	13901	15227	13734	17421
Disposable income before social	s	116	323	253	273	293	413	305	459
transfers including old-age and	v	0,8	2,5	1,8	2,4	2,1	2,7	2,2	2,6
survivors' benefits									
Dochód z pracy najemnej	x	12183	10976	12505	9500	11963	13472	11949	14828
Income from hired work	s	113	314	258	276	283	392	297	463
	v	0,9	2,9	2,1	2,9	2,4	2,9	2,5	3,1
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	1624	1656	1303	1562	1684	1401	1502	2359
Income from self-employment	s	53	209	119	124	127	171	124	182
(in farming and outside farming)	v	3,2	12,6	9,1	7,9	7,5	12,2	8,2	7,7
Świadczenia dla bezrobotnych	x	80	77	66	90	78	83	101	73
Unemployment benefits	s	7	14	11	22	18	28	21	16
	v	8,7	18,1	16,5	24,8	23,7	34,5	20,9	21,5
Świadczenia związane z wiekiem	x	4311	4445	4898	3983	3932	4715	3827	4350
Old-age benefits	s	34	98	95	79	72	121	75	113
	v	0,8	2,2	1,9	2,0	1,8	2,6	2,0	2,6
Renty rodzinne	x	366	336	511	213	399	395	378	250
Survivors' benefits	s	14	39	42	25	36	45	35	35
	v	3,9	11,7	8,2	11,7	9,1	11,4	9,2	14,0
Świadczenia chorobowe	x	18	18	10	21	18	7*	21	28
Sickness benefits	s	2	6	3	7	5	3	6	7
	v	11,8	31,1	30,4	33,9	28,7	47,3	25,8	26,5
Świadczenia dla osób niepełno- sprawnych	x	412	329	384	430	472	374	479	382
Disability benefits	s	14	33	29	35	35	50	38	40
	v	3,4	10,0	7,6	8,1	7,5	13,4	8,0	10,4

TABL. 12. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY NETTO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ^a (dok.)
AVERAGE YEARLY PER CAPITA NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1) ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
			centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Stypendia	x	30	27	18	42	16	63	28	29
Education-related allowances	s	3	8	5	12	5	20	8	9
	v	11,4	29,8	25,4	29,8	29,2	32,4	27,5	31,3
Dochód z wynajmu nieruchomości.....	x	89	57	61	36	85	131	83	190
Income from rental of a property	s	8	18	19	9	18	36	16	33
	v	9,4	31,4	31,9	24,9	21,1	27,2	19,9	17,4
Świadczenia dotyczące rodziny	x	923	873	876	973	946	827	1019	912
Family-related allowances	s	16	47	29	40	43	48	37	51
	v	1,8	5,4	3,4	4,1	4,6	5,9	3,7	5,6
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	29	36	19	34	33	34	24	28
Social exclusion benefits	s	3	7	5	7	6	9	5	7
	v	9,3	20,5	24,3	20,4	18,7	26,7	21,5	26,7
Dodatki mieszkaniowe	x	14	9	14	10	15	9*	21	15
Housing allowances	s	1	4	3	3	3	3	4	4
	v	9,6	42,3	19,6	33,7	21,3	33,2	20,1	27,8
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	120	141	100	97	92	136	157	139
Regular inter-household cash transfer received	s	7	24	13	16	13	25	19	21
	v	5,8	16,8	12,7	16,6	14,3	18,0	11,8	15,0
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	35	43	30	25	19	.	18	45
Income from the financial property (the capital)	s	6	18	8	9	7	49	7	11
	v	17,1	40,9	27,8	37,2	38,1	53,0	37,8	25,6
Dochód dzieci do lat 16	x	10	3*	.	7	19	7*	11	13
Income received by people aged under 16	s	2	1	3	2	6	3	3	6
	v	17,0	43,1	55,2	26,1	33,2	45,5	25,5	48,2
Podatki od nieruchomości	x	86	78	86	72	82	89	78	118
Property tax	s	1	4	3	3	4	6	3	5
	v	1,6	4,6	3,5	3,7	4,5	6,5	3,4	4,6
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	100	120	80	102	62	85	88	184
Regular inter-household cash transfer paid	s	9	18	14	18	12	18	14	48
	v	8,8	14,9	17,3	17,9	18,8	21,1	16,3	25,9
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-162	-138	-142	-183	-179	-163	-181	-148
Statements for the Treasury Office	s	5	21	7	12	8	11	9	21
	v	-2,9	-15,2	-5,3	-6,4	-4,4	-7,1	-5,2	-14,0

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 13. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ^a
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1) ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
			centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Dochód do dyspozycji	x	31235	29342	31986	26886	30910	32940	30400	35866
Disposable income	s	187	540	413	433	467	622	481	716
	v	0,6	1,8	1,3	1,6	1,5	1,9	1,6	2,0
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	x	28649	26980	29586	24117	28204	30542	27498	33374
Disposable income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	s	195	581	427	463	483	654	507	734
	v	0,7	2,2	1,4	1,9	1,7	2,1	1,8	2,2
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	x	22222	20349	22101	18131	22210	23614	21719	27372
Disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits	s	188	544	416	446	466	649	494	735
	v	0,9	2,7	1,9	2,5	2,1	2,8	2,3	2,7
Dochód z pracy najemnej	x	19234	17396	19755	15332	19047	20893	18833	23119
Income from hired work	s	185	528	423	450	453	617	479	742
	v	1,0	3,0	2,1	2,9	2,4	3,0	2,6	3,2
Dochód z pracy na własny rachunek (w rolnictwie i poza rolnictwem)	x	2599	2623	2049	2482	2737	2167	2410	3864
Income from self-employment (in farming and outside farming)	s	85	343	191	191	209	269	201	309
	v	3,3	13,1	9,3	7,7	7,6	12,4	8,3	8,0
Świadczenia dla bezrobotnych	x	119	113	97	139	123	119	141	109
Unemployment benefits	s	10	22	16	35	31	40	25	24
	v	8,7	19,6	16,8	25,3	25,0	33,2	18,0	21,6
Świadczenia związane z wiekiem	x	5955	6193	6839	5705	5474	6441	5273	5673
Old-age benefits	s	53	157	141	126	107	181	116	158
	v	0,9	2,5	2,1	2,2	2,0	2,8	2,2	2,8
Renty rodzinne	x	474	443	646	281	525	487	507	329
Survivors' benefits	s	20,5	57,9	58,4	36,7	51,4	61,9	51,6	48,2
	v	4,3	13,1	9,0	13,1	9,8	12,7	10,2	14,6
Świadczenia chorobowe	x	27	28	15	32	28	9*	34	39
Sickness benefits	s	3	9	5	11	8	4	9	10
	v	11,8	30,6	30,1	33,9	29,6	43,6	25,6	26,5
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	x	615	482	578	650	718	557	710	548
Disability benefits	s	21	50	45	55	55	78	60	57
	v	3,5	10,4	7,8	8,4	7,7	14,0	8,5	10,4

TABL. 13. PRZECIĘTNE ROCZNE DOCHODY EKWIWALENTNE NETTO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) ^a (dok.)
AVERAGE YEARLY EQUIVALISED NET INCOME IN HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1) ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1) Macroregions (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
			centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
x – przeciętne dochody w zł average income in zlotys									
s – błąd bezwzględny w zł absolute error in zlotys									
v – błąd względny w % relative error in %									
Stypendia	x	43	44	27	60	24	90	39	42
Education-related allowances	s	5	13	7	14	7	28	10	12
	v	10,6	29,6	26,6	23,7	28,5	31,3	24,9	28,3
Dochód z wynajmu nieruchomości.....	x	130	80	82	58	121	191	127	277
Income from rental of a property	s	12	26	27	15	26	51	26	45
	v	9,0	32,0	32,5	26,5	21,5	26,7	20,1	16,3
Świadczenia dotyczące rodziny	x	1725	1636	1636	1825	1751	1561	1910	1701
Family-related allowances	s	31	89	56	76	83	96	71	96
	v	1,8	5,5	3,4	4,1	4,7	6,2	3,7	5,6
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	x	37	47	25	46	41	48	34	33
Social exclusion benefits	s	3	10	6	10	8	13	8	8
	v	9,3	20,6	22,9	21,0	18,7	27,0	23,3	25,5
Dodatki mieszkaniowe	x	20	13	21	16	21	13*	33	19
Housing allowances	s	2	6	5	6	5	5	7	5
	v	9,9	45,3	21,6	36,4	22,7	35,5	20,1	26,3
Regularne transfery pieniężne otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego	x	176	210	147	138	141	200	231	194
Regular inter-household cash transfer received	s	11	41	19	22	21	38	30	30
	v	6,1	19,7	12,9	15,8	14,6	18,9	13,1	15,4
Dochód z własności finansowej (kapitałowy)	x	49	61	39	33	24	.	24	69
Income from the financial property (the capital)	s	9	24	10	11	8	71	9	19
	v	17,5	40,3	25,7	34,2	35,5	53,4	36,6	27,0
Dochód dzieci do lat 16	x	16	5*	.	12	31	11*	18	22
Income received by people aged under 16	s	3	2	5	3	10	5	4	11
	v	16,7	44,2	54,8	26,5	32,3	45,9	25,6	48,1
Podatki od nieruchomości	x	128	115	128	108	124	134	118	171
Property tax	s	2	5	5	4	6	12	4	9
	v	1,8	4,8	3,6	3,8	5,0	8,7	3,7	5,0
Regularne transfery pieniężne przekazywane osobom spoza gospodarstwa domowego	x	139	161	102	140	86	123	130	261
Regular inter-household cash transfer paid	s	13	24	17	26	16	28	23	73
	v	9,5	15,0	17,0	18,9	18,1	22,3	17,5	28,1
Rozliczenia z urzędem skarbowym	x	-285	-245	-251	-324	-315	-276	-323	-258
Statements for the Treasury Office	s	8	34	13	19	14	18	16	37
	v	-2,7	-13,9	-5,0	-5,8	-4,3	-6,7	-5,1	-14,2

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 14. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BASED ON EU-SILC 2018 ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wartość Value	Błąd standardowy Standard error
Granica ubóstwa At-risk-of-poverty threshold		
1 osoba dorosła single	16 790 PLN	111 PLN
2 osoby dorosłe, 2 dzieci 2 adults, 2 children	35 260 PLN	233 PLN
Nierówność rozkładu dochodów S80/S20 (wskaźnik zróżnicowania kwintylowego) ... Inequality of income distribution S80/S20 (income quintile share ratio)	4,3	0,06
Współczynnik Giniego Gini coefficient	27,8	0,28
WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM PO UWZGLĘDNIENIU W DOCHODACH TRANSFERÓW SPOŁECZNYCH AT-RISK-OF-POVERTY RATE AFTER SOCIAL TRANSFERS		
Ogółem Total	14,8	0,39
0-17 lat 0-17 years	13,0	0,64
18-64 18-64 years	15,2	0,46
65 lat i więcej and more	15,5	0,46
Mężczyźni ogółem Men total	14,6	0,44
18-64 lat 18-64 years	15,9	0,51
65 lat i więcej and more	11,2	0,62
Kobiety ogółem Women total	15,0	0,41
18-64 lat 18-64 years	14,5	0,47
65 lat i więcej and more	18,3	0,59
Pracujący Employed	9,7	0,41
Mężczyźni Men	11,0	0,51
Kobiety Women	8,2	0,42
Bezrobotni Unemployed	37,0	1,92
Mężczyźni Men	46,6	3,11
Kobiety Women	30,7	1,99
Emeryci Retired	15,0	0,53
Mężczyźni Men	10,6	0,67
Kobiety Women	17,8	0,64
Pozostali nieaktywni zawodowo Other inactive	27,0	0,92
Mężczyźni Men	30,8	1,41
Kobiety Women	25,0	1,03

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 14. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a (cd.)
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BASED ON EU-SILC 2018 ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wartość Value	Błąd standardowy Standard error
WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM PO UWZGLĘDNIENIU W DOCHODACH TRANSFERÓW SPOŁECZNYCH AT-RISK-OF-POVERTY RATE AFTER SOCIAL TRANSFERS		
Bez dzieci na utrzymaniu	15,8	0,47
Without children		
Jednoosobowych ogółem	31,4	0,87
Single total		
Jednoosobowych (mężczyzna)	33,5	1,71
Single male		
Jednoosobowych (kobieta)	30,4	1,00
Single female		
Jednoosobowych poniżej 65 roku życia	32,6	1,42
Single <65 years		
Jednoosobowych w wieku 65 i więcej	30,4	1,06
Single 65+ years		
2 dorosłych bez dzieci na utrzymaniu, oboje wieku poniżej 65 lat	13,4	0,84
2 adults, no children, both <65 years		
2 dorosłych bez dzieci na utrzymaniu, co najmniej jedno w wieku powyżej 65 lat	11,4	0,69
2 adults, no children, at least 65+ years		
Z dziećmi na utrzymaniu	13,1	0,63
With children		
Rodzic z przynajmniej jednym dzieckiem na utrzymaniu	28,6	2,66
Single parent, at least one child		
2 dorosłych z jednym dzieckiem	11,6	0,98
2 adults, 1 child		
2 dorosłych z dwojgiem dzieci na utrzymaniu	11,5	0,98
2 adults, 2 children		
2 dorosłych z trojgiem i więcej dzieci na utrzymaniu	17,6	2,38
2 adults, 3+ children		
GŁĘBOKOŚĆ UBÓSTWA (W ODNIESIENIU DO MEDIANY) RELATIVE MEDIAN AT-RISK-OF-POVERTY GAP		
Ogółem	23,3	1,09
Total		
0-17 lat	20,1	1,61
18-64	26,6	0,99
65 lat i więcej	15,3	0,42
and more		
Mężczyźni ogółem	26,0	1,09
Men total		
18-64 lat	28,5	1,15
65 lat i więcej	16,4	1,47
and more		
Kobiety ogółem	21,0	0,74
Women total		
18-64 lat	24,9	1,31
65 lat i więcej	15,0	0,46
and more		

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 14. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a (cd.)
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BASED ON EU-SILC 2018 ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wartość Value	Błąd standardowy Standard error
WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM BEZ UWZGLĘDNIENIA W DOCHODACH TRANSFERÓW SPOŁECZNYCH INNYCH NIŻ ŚWIADCZENIA ZWIĄZANE Z WIEKIEM I RENTY RODZINNE		
AT-RISK-OF-POVERTY RATE BEFORE SOCIAL TRANSFERS OTHER THAN OLD-AGE AND SURVIVORS' BENEFITS		
Ogółem Total	24,8	0,49
0-17 lat	31,6	0,93
18-64	24,3	0,54
65 lat i więcej and more	19,4	0,54
Mężczyźni ogółem Men total	24,7	0,54
18-64 lat	24,8	0,58
65 lat i więcej and more	14,7	0,77
Kobiety ogółem Women total	24,9	0,52
18-64 lat	23,9	0,58
65 lat i więcej and more	22,5	0,65
WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM BEZ UWZGLĘDNIENIA W DOCHODACH OGÓŁU TRANSFERÓW SPOŁECZNYCH		
AT-RISK-OF-POVERTY RATE BEFORE SOCIAL TRANSFERS INCLUDING OLD-AGE AND SURVIVORS' BENEFITS		
Ogółem Total	44,4	0,57
0-17 lat	39,4	1,03
18-64	36,1	0,61
65 lat i więcej and more	80,7	0,69
Mężczyźni ogółem Men total	42,5	0,62
18-64 lat	35,3	0,65
65 lat i więcej and more	80,6	0,94
Kobiety ogółem Women total	46,2	0,60
18-64 lat	36,9	0,65
65 lat i więcej and more	80,8	0,78

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 14. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a (cd.)
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BASED ON EU-SILC 2018 ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wartość Value	Błąd standardowy Standard error
WSKAŹNIK OSÓB ZAGROŻONYCH POGŁĘBIONĄ DEPRYWACJĄ MATERIALNĄ SEVERELY MATERIALLY DEPRIVED PEOPLE		
Ogółem Total	4,7	0,26
0-17 lat	3,6	0,39
18-64	4,9	0,30
65 lat i więcej and more	5,1	0,33
Mężczyźni ogółem Men total	4,7	0,29
18-64 lat	5,3	0,35
65 lat i więcej and more	4,3	0,44
Kobiety ogółem Women total	4,7	0,28
18-64 lat	4,6	0,31
65 lat i więcej and more	5,6	0,38
WSKAŹNIK OSÓB W WIEKU 0-59 LAT ŻYJĄCYCH W GOSPODARSTWACH O BARDZO NISKIEJ INTENSYWNOŚCI PRACY PEOPLE AGED 0-59 YEARS LIVING IN HOUSEHOLDS WITH VERY LOW WORK INTENSITY		
Ogółem Total	5,3	0,27
0-17 lat	4,3	0,44
18-59 lat	5,6	0,28
Mężczyźni ogółem Men total	5,0	0,28
0-17 lat	4,5	0,49
18-59 lat	5,2	0,29
Kobiety ogółem Women total	5,5	0,32
0-17 lat	4,1	0,50
18-59 lat	5,9	0,33

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.

a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 14. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a (dok.)
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BASED ON EU-SILC 2018 ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wartość Value	Błąd standardowy Standard error
WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM (POWIĄZANIE TRZECH WSKAŹNIKÓW) PEOPLE AT RISK OF POVERTY OR SOCIAL EXCLUSION (UNION OF THE THREE SUB-INDICATORS)		
Ogółem Total	18,9	0,45
0-17 lat	17,1	0,77
18-64	19,4	0,52
65 lat i więcej and more	18,9	0,52
Mężczyźni ogółem Men total	18,5	0,49
0-17 lat	16,7	0,90
18-64	19,9	0,56
65 lat i więcej and more	14,4	0,71
Kobiety ogółem Women total	19,3	0,48
0-17 lat	17,5	0,92
18-64	19,0	0,55
65 lat i więcej and more	21,9	0,65

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 15. WYBRANE WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) W OPARCIU O BADANIE EU-SILC 2018 ^a
SELECTED SOCIAL COHESION INDICATORS BY MACROREGIONS (NUTS 1) BASED ON EU-SILC 2018 ^a

MAKROREGIONY (NUTS 1) MACROREGIONS (NUTS 1)	Współczynnik Giniego Gini coefficient		Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych At-risk-of-poverty rate after social transfers		Nierówność rozkładu dochodów S80/S20 Inequality of income distribution s80/s20	
	wartość value	błąd standardowy standard error	wartość value	błąd standardowy standard error	wartość value	błąd standardowy standard error
	w %		in %			
Centralny	25,9	1,04	15,4	1,16	3,8	0,21
Południowy	27,0	0,55	13,6	0,90	4,1	0,13
Wschodni	28,0	0,68	22,3	1,32	4,4	0,19
Północno-zachodni	25,8	0,60	12,4	0,92	3,8	0,12
Południowo-zachodni	27,6	0,72	13,4	1,22	4,3	0,18
Północny	27,6	0,66	15,5	1,09	4,2	0,17
Województwo Mazowieckie	30,2	0,84	11,7	1,06	4,7	0,18
Polska	27,8	0,28	14,8	0,39	4,3	0,06

a Rokiem odniesienia dla zmiennych dotyczących dochodów jest rok 2017.
a The reference period for income is the year 2017.

TABL. 16. GRANICA UBÓSTWA
AT-RISK-OF-POVERTY THRESHOLD

PAŃSTWA COUNTRIES		Granica ubóstwa At-risk-of-poverty threshold			
		1 osoba dorosła single person		2 osoby dorosłe, 2 dzieci 2 adults, 2 children	
		EURO	PPS	EURO	PPS
AT	Austria	15 105	13 913	31 721	29 218
BE	Belgia	14 246	12 858	29 918	27 002
BG	Bułgaria	2 154	4 343	4 524	9 121
HR	Chorwacja	3 995	5 926	8 390	12 445
CY	Cypr	9 202	10 283	19 323	21 594
CZ	Czechy	5 453	7 994	11 451	16 787
DK	Dania	18 062	13 008	37 931	27 317
EE	Estonia	5 631	8 084	13 260	16 977
FI	Finlandia	14 392	12 031	30 926	25 265
FR	Francja	13 332	12 180	27 997	25 578
EL	Grecja	4 718	5 522	9 908	11 596
ES	Hiszpania	8 871	9 595	18 629	20 150
IE	Irlandia	14 952	11 750	31 399	24 676
LT	Litwa	4 137	6 410	8 688	13 461
LU	Luksemburg	24 162	19 197	50 740	40 314
LV	Łotwa	4 400	6 045	9 240	12 695
MT	Malta	8 868	10 857	18 624	22 801
NL	Niderlandy	14 410	12 855	30260	26 997
DE	Niemcy	13 628	13 098	28 618	27 506
PL	Polska	3 944	6 962	8 283	14 621
PT	Portugalia	5 607	6 522	11 776	13 697
RO	Rumunia	1 970	3 745	4 138	7 864
SK	Słowacja	4 477	6 416	9 402	13 473
SI	Słowenia	7 946	9 487	16 687	19 923
SE	Szwecja	15 324	12 211	32 180	25 643
HU	Węgry	3 254	5 164	6 834	10 844
UK	Zjednoczone Królestwo	12 594	10 810	26 448	22 702
IT	Włochy	10 106	10 017	21 223	21 036

Źródło: Eurostat (wartości obowiązujące na 20.12.2019).
Source: Eurostat (these rates are valid on 20.12.2019).

TABL. 17. WSPÓŁCZYNNIK GINIEGO, WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM PO UWZGLĘDNIENIU TRANSFERÓW SPOŁECZNYCH, NIERÓWNOŚĆ ROZKŁADU DOCHODÓW S80/S20
GINI COEFFICIENT, AT-RISK-OF-POVERTY RATE AFTER SOCIAL TRANSFERS, INEQUALITY OF INCOME DISTRIBUTION S80/S20

PAŃSTWA COUNTRIES		Współczynnik Giniego ^a Gini coefficient ^a	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych At-risk-of-poverty rate after social transfers		Nierówność rozkładu dochodów S80/S20 Inequality of income distribution S80/S20
			w %	in %	
AT	Austria	26,8		14,3	4,0
BE	Belgia	25,6		16,4	3,8
BG	Bułgaria	39,6		22,0	7,7
HR	Chorwacja	29,7		19,3	5,0
CY	Cypr	29,1		15,4	4,3
CZ	Czechy	24,0		9,6	3,3
DK	Dania	27,8		12,7	4,1
EE	Estonia	30,6		21,9	5,1
FI	Finlandia	25,9		12,0	3,6
FR	Francja	28,5		13,4	4,2
EL	Grecja	32,3		18,5	5,5
ES	Hiszpania	33,2		21,5	6,0
IE	Irlandia	28,9		14,9	4,2
LT	Litwa	36,9		22,9	7,1
LU	Luksemburg	33,2		18,3	5,7
LV	Łotwa	35,6		23,3	6,8
MT	Malta	28,7		16,8	4,3
NL	Niderlandy	27,4		13,3	4,1
DE	Niemcy	31,1		16,0	5,1
PL	Polska	27,8		14,8	4,3
PT	Portugalia	32,1		17,3	5,2
RO	Rumunia	35,1		23,5	7,2
SK	Słowacja	20,9		12,2	3,0
SI	Słowenia	23,4		13,3	3,4
SE	Szwecja	27,0		16,4	4,1
	UE 28	30,9		17,1	5,2
HU	Węgry	28,7		12,8	4,4
UK	Zjednoczone Królestwo	34,2		18,9	6,0
IT	Włochy	33,4		20,3	6,1

a Współczynnik Giniego liczony dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.
a Gini coefficient calculated for equivalised annual disposable income of households.

Źródło: Eurostat (wartości obowiązujące na 20.12.2019).
Source: Eurostat (these rates are valid on 20.12.2019).

**TABL. 18. WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
(POWIĄZANIE TRZECH PODWSKAŹNIKÓW)
PEOPLE AT-RISK-OF-POVERTY OR SOCIAL EXCLUSION (UNION OF THREE SUB-INDICATORS)**

PAŃSTWA COUNTRIES		Wskaźnik osób żyjących w gospodar- stwach o niskiej intensywności pracy People living in households with very low work intensity	Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej Severely materially deprived people	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych At-risk-of-poverty rate after social transfers	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (powiązanie trzech podwskaźników) People at-risk-of- poverty or social exclusion (union of three sub-indicators)
			w %	in %	
AT	Austria	7,3	2,8	14,3	17,5
BE	Belgia	12,1	4,9	16,4	19,8
BG	Bułgaria	9,0	20,9	22,0	32,8
HR	Chorwacja	11,2	8,6	19,3	24,8
CY	Cypr	8,6	10,2	15,4	23,9
CZ	Czechy	4,5	2,8	9,6	12,2
DK	Dania	11,1	3,4	12,7	17,4
EE	Estonia	5,2	3,8	21,9	24,4
FI	Finlandia	10,8	2,8	12,0	16,5
FR	Francja	8,0	4,7	13,4	17,4
EL	Grecja	14,6	16,7	18,5	31,8
ES	Hiszpania	10,7	5,4	21,5	26,1
IE	Irlandia	13,1	4,9	14,9	21,1
LT	Litwa	9,0	11,1	22,9	28,3
LU	Luksemburg	8,3	1,3	18,3	21,9
LV	Łotwa	7,6	9,5	23,3	28,4
MT	Malta	5,5	3,0	16,8	19,0
NL	Niderlandy	8,6	2,4	13,3	16,7
DE	Niemcy	8,1	3,1	16,0	18,7
PL	Polska	5,6	4,7	14,8	18,9
PT	Portugalia	7,2	6,0	17,3	21,6
RO	Rumunia	7,4	16,8	23,5	32,5
SK	Słowacja	5,2	7,0	12,2	16,3
SI	Słowenia	5,4	3,7	13,3	16,2
SE	Szwecja	9,1	1,6	16,4	18,0
	UE 28	8,8	5,9	17,1	21,7
HU	Węgry	5,7	10,1	12,8	19,6
UK	Zjednoczone Królestwo	8,6	4,6	18,9	23,6
IT	Włochy	11,3	8,5	20,3	27,3

Źródło: Eurostat (wartości obowiązujące na 20.12.2019).
Source: Eurostat (these rates are valid on 20.12.2019).

TABL. 19. SUBIEKTYWNE OCENY SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH
SELF-EVALUATION OF THE HOUSEHOLDS' FINANCIAL CONDITION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gospodarstwa domowe deklaru- jące brak możli- wości pokrycia z własnych środków nieoczekiwanego wydatku w wyso- kości 1280 zł Households decla- ring no possibili- ty to cover an unexpe-cted expense in the amount of PLN 1280 from own resources	Gospodarstwa domowe, które określiły, że przy aktualnym dochodzie "wiążą koniec z końcem": Households which declared that with the present income position they "make ends meet":					
		z wielką trudno- ścią with great difficuly	z trudno- ścią with difficuly	z pewną trudno- ścią with some difficuly	dość łatwo fairly easily	łatwo easily	bardzo łatwo very easily
		w %		in %			
OGÓŁEM	36,1	7,2	14,1	37,0	28,6	10,0	3,1
TOTAL							
Grupy społeczno-ekonomiczne: Socio-economic groups of:							
pracowników	28,0	3,9	11,0	37,0	32,8	11,7	3,8
employees							
rolników	22,8	.	17,6*	40,2	28,7	.	.
farmers							
pracujących na własny rachunek	15,0	.	10,2	32,2	36,1	14,2	4,7*
self-employed							
emerytów	44,5	8,3	17,1	39,4	24,5	8,2	2,5
retirees							
rencistów	68,3	21,6	26,4	33,0	14,4	3,6*	.
pensioners							
utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	65,6	26,0	20,9	31,9	15,1	4,9*	.
living on unearned sources							
Klasa miejscowości: Class of locality:							
miasta razem	34,6	6,9	13,1	34,7	30,3	11,2	3,8
urban total							
o liczbie mieszkańców w tysiącach: town by size in thousand:							
500 i więcej	27,1	6,1	10,3	29,9	31,5	14,6	7,6
500 and more							
499-200	33,4	7,5	12,3	32,0	32,8	12,0	3,4*
199-100	34,7	6,9	13,6	32,3	32,0	12,3	2,8*
99-20	37,7	7,1	15,1	37,6	28,7	9,0	2,6
poniżej 20	38,5	7,1	13,6	39,2	28,3	9,2	2,6
less than 20							
wieś	39,2	7,9	16,1	41,5	25,2	7,5	1,8
rural							
Makroregiony (NUTS 1): Macroregions (NUTS 1):							
centralny	38,1	7,5	18,0	41,6	23,9	7,3	1,7*
południowy	34,6	6,9	13,6	34,9	31,0	10,7	2,9
wschodni	38,2	7,7	15,0	38,3	27,7	9,4	2,0*
północno-zachodni	38,8	8,6	14,6	36,3	28,5	8,9	3,0
południowo-zachodni	33,7	5,3	12,1	36,1	30,6	11,9	3,9
północny	40,3	8,1	12,9	36,3	29,9	9,9	2,9
województwo mazowieckie	29,4	6,2	13,5	37,4	26,5	11,0	5,3

TABL. 20. TRUDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH W ZASPOKAJANIU POTRZEB
HOUSEHOLDS' DIFFICULTIES WITH SATISFYING THEIR NEEDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Tygodniowy wypoczynek rodziny raz w roku ^a One week annual holiday ^a	Jedzenie mięsa lub ryb co drugi dzień Meal with meat or fish every second day	Ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb Keeping home adequately warm
	% gospodarstw domowych deklarujących brak możliwości realizacji danej potrzeby % of households declaring no possibility to satisfy a certain need		
OGÓŁEM	35,1	6,3	6,6
TOTAL			
Grupy społeczno-ekonomiczne: Socio-economic groups of:			
pracowników	26,0	3,7	4,1
employees			
rolników	49,7	.	.
farmers			
pracujących na własny rachunek	17,3	.	.
self-employed			
emerytów	44,5	7,6	8,1
retirees			
rencistów	65,1	18,7	18,4
pensioners			
utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	61,6	18,9	18,1
living on unearned sources			
Klasa miejscowości: Class of locality:			
miasta razem	28,5	5,6	6,2
urban total			
o liczbie mieszkańców w tysiącach: town by size in thousand:			
500 i więcej	17,9	3,9	3,9
500 and more			
499-200	25,9	4,9	6,8
199-100	26,8	6,8	7,5
99-20	32,3	6,2	6,1
poniżej 20	37,0	6,2	7,4
less than 20			
wieś	48,6	7,8	7,4
rural			
Makroregiony (NUTS 1): Macroregions (NUTS 1):			
centralny	40,9	9,3	9,2
południowy	34,1	7,4	7,7
wschodni	46,9	9,2	7,4
północno-zachodni	35,0	4,8	7,0
południowo-zachodni	27,1	3,9	5,5
północny	34,4	4,7	5,5
województwo mazowieckie	28,9	5,3	4,2

a W tym również wyjazd do drugiego domu/mieszkania, domku letniskowego lub do rodziny, znajomych.

a This is also to the second house /dwelling, holiday home or to the family, acquaintances.

**TABL. 21. WYBRANE DANE O SYTUACJI MIESZKANIOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH
WEDŁUG GRUP SPOŁĘCZNO-EKONOMICZNYCH**
SELECTED DATA ON THE DWELLING CONDITIONS OF HOUSEHOLDS BY SOCIO-ECONOMIC GROUP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households of					
		pracow- ników employees	rolników farmers	pracują- cych na własny rachunek self- employed	emerytów retirees	rencistów pensioners	utrzymują- cych się z niezarobko- wych źródeł living on unearned sources
		w % danej grupy gospodarstw domowych			in % of a given group of households		
Rodzaj budynku, w którym znajduje się mieszkanie: Type of building:							
dom jednorodzinny wolnostojący .. detached house	41,7	40,1	97,3	48,2	40,8	40,2	39,7
dom jednorodzinny w zabudowie szeregowej .. semi-detached house	5,3	5,4	.	7,5	4,9	4,2*	6,4
budynek z mniej niż 10 lokalami mieszkalnymi .. apartment in a building with less than 10 dwellings	10,4	10,4	.	7,6	9,5	16,1	14,5
budynek z 10 i więcej lokalami mieszkalnymi .. apartment in a building with 10 or more dwellings	42,5	44,0	.	36,3	44,6	39,1	39,4
inny .. other	0,2*	.	-	.	.	.	-
Mieszkanie wyposażone w: Dwelling equipped with:							
kran z zimną wodą bieżącą .. cold running water	99,3	99,7	99,7	99,8	99,1	98,6	97,3
ustęp spłukiwany bieżącą wodą .. flush toilet	97,3	98,4	96,8	98,8	96,8	94,4	91,1
łazienka z wanną i/lub prysznicem bath or shower	96,9	98,3	96,8	98,9	95,9	93,1	90,0
ciepła woda bieżąca (z sieci lub ogrzewana lokalnie) .. hot water (from the central system or heated locally)	96,8	98,3	96,0	97,8	96,1	92,2	89,7
z sieci .. from the central system	30,9	33,4	.	31,3	31,0	23,4	22,0
ogrzewana lokalnie .. heated locally	66,0	64,9	95,1	66,5	65,2	68,9	67,7
gaz (z sieci lub butli) .. gas (from the central network or from the cylinder)	90,3	88,7	95,6	84,9	93,9	92,4	89,7
z sieci .. from the central network	53,7	53,6	12,7	54,4	59,9	50,7	40,3
z butli .. from the cylinder	36,6	35,2	82,9	30,5	33,9	41,7	49,4

TABL. 22. WYBRANE DANE O SYTUACJI MIESZKANIOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI
SELECTED DATA ON THE DWELLING CONDITIONS OF HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Miasta Urban						Wieś Rural
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
			500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20	poniżej 20 less than 20	
		w % danej grupy gospodarstw domowych			in % of a given group of households			
Rodzaj budynku, w którym znajduje się mieszkanie: Type of building:								
dom jednorodzinny wolnostojący .. detached house	41,7	21,6	9,8	11,5	14,1	26,6	39,2	82,4
dom jednorodzinny w zabudowie szeregowej .. semi-detached house	5,3	5,2	4,6	4,3	4,4	5,1	7,4	5,4
budynek z mniej niż 10 lokalami mieszkalnymi .. apartment in a building with less than 10 dwellings	10,4	11,9	6,5	10,6	14,2	11,1	18,0	7,3
budynek z 10 i więcej lokalami mieszkalnymi .. apartment in a building with 10 or more dwellings	42,5	61,1	78,9	73,2	67,4	56,9	35,4	4,7
inny .. other	0,2*	0,2*	.	.	-	.	.	.
Mieszkanie wyposażone w: Dwelling equipped with:								
kran z zimną wodą bieżącą .. cold running water	99,3	99,7	99,5	99,7	100,0	99,9	99,6	98,5
ustęp spłukiwany bieżącą wodą .. flush toilet	97,3	98,5	98,9	98,6	97,2	98,8	98,3	95,1
łazienka z wanną i/lub prysznicem bath or shower	96,9	97,9	98,2	98,6	96,0	98,6	97,4	94,9
ciepła woda bieżąca (z sieci lub ogrzewana lokalnie) .. hot water (from the central system or heated locally)	96,8	98,1	98,6	98,7	96,8	98,4	97,5	94,3
z sieci .. from the central system	30,9	44,4	66,7	58,0	40,0	40,8	19,6	3,4
ogrzewana lokalnie .. heated locally	66,0	53,6	31,9	40,7	56,8	57,6	77,9	90,9
gaz (z sieci lub butli) .. gas (from the central network or from the cylinder)	90,3	88,7	81,3	87,4	91,0	90,3	93,7	93,6
z sieci .. from the central network	53,7	69,4	76,0	79,2	82,0	67,5	49,5	22,0
z butli .. from the cylinder	36,6	19,3	5,3	8,2	9,0	22,9	44,2	71,6

TABL. 23. WYBRANE DANE O SYTUACJI MIESZKANIOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1)
SELECTED DATA ON THE DWELLING CONDITIONS OF HOUSEHOLDS BY MACROREGIONS (NUTS 1)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1)						województwo mazowiec- kie
		Macroregions (NUTS 1)						
		centralny	południowy	wschodni	północno- zachodni	południowo- zachodni	północny	
	w % danej grupy gospodarstw domowych						in % of a given group of households	
Rodzaj budynku, w którym znajduje się mieszkanie: Type of building:								
dom jednorodzinny wolnostojący ... detached house	41,7	48,7	45,1	61,9	34,9	29,8	31,7	40,1
dom jednorodzinny w zabudowie szeregowej semi-detached house	5,3	4,8	3,3	3,1	8,6	6,3	6,8	4,5
budynek z mniej niż 10 lokalami mieszkalnymi apartment in a building with less than 10 dwellings	10,4	5,0	8,5	3,3	16,3	20,7	14,9	4,7
budynek z 10 i więcej lokalami mieszkalnymi apartment in a building with 10 or more dwellings	42,5	41,5	43,1	31,5	39,9	42,8	46,3	50,6
inny other	0,2*	-
Mieszkanie wyposażone w: Dwelling equipped with:								
kran z zimną wodą bieżącą cold running water	99,3	99,0	99,7	98,4	99,6	99,8	99,9	98,6
ustęp spłukiwany bieżącą wodą flush toilet	97,3	95,6	98,0	95,3	98,0	98,5	97,7	97,5
łazienka z wanną i/lub prysznicem . bath or shower	96,9	95,5	97,5	95,2	97,7	98,3	96,8	96,8
ciepła woda bieżąca (z sieci lub ogrzewana lokalnie) hot water (from the central system or heated locally)	96,8	95,1	97,2	94,9	97,5	98,5	97,3	96,9
z sieci from the central system	30,9	33,6	19,5	25,1	26,9	29,9	40,5	45,0
ogrzewana lokalnie heated locally	66,0	61,4	77,7	69,8	70,5	68,6	56,8	51,9
gaz (z sieci lub butli) gas (from the central network or from the cylinder)	90,3	95,6	88,7	95,1	93,6	89,0	85,0	87,8
z sieci from the central network	53,7	42,4	63,3	50,9	52,7	61,9	45,9	53,9
z butli from the cylinder	36,6	53,3	25,4	44,3	40,9	27,1	39,1	33,9

TABL. 24. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH I WYPOSAŻENIA W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA
HOUSEHOLDS AND EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES BY SOCIO-ECONOMIC GROUP

WYPOSAŻENIE W WYBRANE PRZEDMIOTY EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe					Households of	utrzymujących się z niezarobkowych źródeł living on unearned sources
		pracowników employees	rolników farmers	pracujących na własny rachunek self-employed	emerytów retirees	rencistów pensioners		
1. Tak Yes								
2. Nie, z powodu braku środków finansowych No, cannot afford								
3. Nie, z innego powodu No, because of other reason								
		w % danej grupy gospodarstw domowych			in % of a given group of households			
Telefon Phone								
1.	94,5	95,4	95,4	95,5	93,5	93,0	91,3	
2.	1,0	0,8	.	.	0,9*	.	3,1*	
3.	4,5	3,8	.	3,4*	5,7	5,5*	5,6*	
Telewizor kolorowy Colour TV								
1.	97,2	96,9	99,3	95,1	99,0	97,7	92,8	
2.	0,5	0,3*	
3.	2,3	2,8	.	4,1*	0,6*	.	4,9*	
Komputer Computer								
1.	77,1	93,3	85,6	97,1	49,1	35,8	75,5	
2.	3,4	1,8	.	.	4,6	10,8	9,6	
3.	19,5	4,9	12,2*	.	46,4	53,5	14,9	
Zmywarka do naczyń Dishwasher								
1.	39,6	49,2	41,9	68,9	22,1	15,8	28,3	
2.	12,9	11,4	13,1*	6,1*	13,2	19,6	25,6	
3.	47,5	39,3	45,0	25,0	64,7	64,7	46,1	
Pralka Washing machine								
1.	98,3	98,9	99,6	98,8	97,8	95,7	95,9	
2.	0,8	0,7*	.	.	0,7*	.	2,6*	
3.	0,9	0,4*	-	.	1,6	.	.	
Samochód osobowy Passenger car								
1.	68,8	82,6	94,1	95,3	47,2	26,8	49,5	
2.	7,2	5,9	.	.	7,2	12,9	21,3	
3.	24,0	11,5	.	3,1*	45,6	60,3	29,3	

TABL. 25. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI I WYPOSAŻENIA W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA
HOUSEHOLDS AND EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES BY CLASS OF LOCALITY

WYPOSAŻENIE W WYBRANE PRZEDMIOTY EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES	Ogółem Total	Miasta Urban						Wieś Rural
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach town by size in thousand					
			500 i więcej 500 and more	499-200	199-100	99-20	poniżej 20 less than 20	
1. Tak Yes								
2. Nie, z powodu braku środków finansowych No, cannot afford								
3. Nie, z innego powodu No, because of other reason								
	w % danej grupy gospodarstw domowych			in % of a given group of households				
Telefon Phone								
1.	94,5	94,4	96,1	92,5	94,3	94,5	94,1	94,7
2.	1,0	0,8	.	.	.	0,9*	.	1,4
3.	4,5	4,7	3,6*	6,7	4,3*	4,6	5,0	3,9
Telewizor kolorowy Colour TV								
1.	97,2	96,4	91,4	95,8	96,0	99,0	98,7	98,8
2.	0,5	0,5*	0,5*
3.	2,3	3,0	7,9	3,6*	3,3*	0,7*	.	0,7*
Komputer Computer								
1.	77,1	78,4	85,6	81,6	75,4	75,4	74,7	74,5
2.	3,4	3,2	2,2*	2,5*	3,3*	3,7	4,2	3,8
3.	19,5	18,4	12,2	15,9	21,3	20,9	21,1	21,7
Zmywarka do naczyń Dishwasher								
1.	39,6	40,6	48,9	41,7	37,2	36,6	39,1	37,7
2.	12,9	11,5	6,3	9,8	11,5	14,2	14,2	15,8
3.	47,5	48,0	44,8	48,5	51,3	49,2	46,7	46,5
Pralka Washing machine								
1.	98,3	98,4	98,3	99,0	98,3	98,5	98,2	98,0
2.	0,8	0,8	.	.	.	0,8*	.	0,9*
3.	0,9	0,7	1,2
Samochód osobowy Passenger car								
1.	68,8	64,8	63,1	62,9	63,0	65,7	67,7	77,0
2.	7,2	8,0	7,1	8,8	7,5	8,5	8,2	5,5
3.	24,0	27,2	29,7	28,3	29,5	25,8	24,2	17,5

TABL. 26. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG MAKROREGIONÓW (NUTS 1) I WYPOSAŻENIA W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA
HOUSEHOLDS AND EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES BY MACROREGIONS (NUTS 1)

WYPOSAŻENIE W WYBRANE PRZEDMIOTY EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLES	Ogółem Total	Makroregiony (NUTS 1)						województwo mazowieckie
		centralny	południowy	wschodni	północno-zachodni	południowo-zachodni	północny	
1. Tak Yes								
2. Nie, z powodu braku środków finansowych No, cannot afford								
3. Nie, z innego powodu No, because of other reason								
		w % danej grupy gospodarstw domowych			in % of a given group of households			
Telefon Phone								
1.	94,5	96,4	93,7	93,3	93,2	95,8	95,7	94,7
2.	1,0	.	1,2	1,6	1,2	.	1,1	.
3.	4,5	2,6	5,1	5,1	5,6	3,8	3,2	4,8
Telewizor kolorowy Colour TV								
1.	97,2	98,0	96,6	97,7	97,8	96,8	98,0	96,0
2.	0,5	.	.	0,8
3.	2,3	.	2,7	1,5	1,8	2,8	1,5	3,7
Komputer Computer								
1.	77,1	73,5	78,1	75,0	76,4	79,0	77,9	78,5
2.	3,4	3,7	3,1	3,8	4,3	2,3	3,8	3,0
3.	19,5	22,9	18,8	21,3	19,4	18,7	18,3	18,5
Zmywarka do naczyń Dishwasher								
1.	39,6	30,5	39,9	31,8	41,6	46,1	41,0	44,2
2.	12,9	15,4	13,0	14,1	12,3	7,9	13,6	13,6
3.	47,5	54,1	47,1	54,1	46,1	46,1	45,4	42,2
Pralka Washing machine								
1.	98,3	97,9	98,5	98,0	98,9	98,9	98,2	97,5
2.	0,8	.	0,9	.	.	.	0,9	1,4
3.	0,9	1,6	.	1,3	.	.	0,9	1,1
Samochód osobowy Passenger car								
1.	68,8	66,5	70,1	71,6	68,3	67,4	66,5	70,1
2.	7,2	7,1	7,0	6,3	8,0	5,2	9,5	6,7
3.	24,0	26,5	23,0	22,2	23,8	27,4	24,0	23,3

TABL. 27. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG SAMOOCENY STANU ZDROWIA
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY SELF-PERCEIVED HEALTH

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Samocena stanu zdrowia Self-perceived health				
		bardzo dobre very good	dobrze good	takie sobie, ani dobre ani złe fair, neither good, nor bad	złe bad	bardzo złe very bad
		w %		in %		
OGÓŁEM TOTAL	100,0	16,6	44,5	26,8	9,7	2,3
Miasta	100,0	17,8	44,4	26,2	9,2	2,4
Urban						
Wieś	100,0	14,9	44,6	27,7	10,5	2,3
Rural						
Mężczyźni	100,0	18,3	46,0	24,7	9,0	2,1
Males						
Kobiety	100,0	15,1	43,2	28,7	10,4	2,6
Females						
16-29 lat	100,0	42,6	48,5	7,0	1,6	.
30-44	100,0	23,4	59,9	13,1	2,9	0,6*
45-59	100,0	6,8	50,0	32,5	9,3	1,4
60-74	100,0	2,4	28,9	47,7	17,4	3,6
75 lat i więcej	100,0	0,8*	11,0	46,2	30,8	11,2
and more						
Wyższe	100,0	25,7	53,8	16,1	3,8	0,7
Higher						
Średnie	100,0	17,5	47,3	25,8	7,5	1,9
Secondary						
Zasadnicze zawodowe	100,0	8,2	43,5	33,5	12,2	2,6
Elementary vocational						
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	100,0	15,4	27,9	33,0	18,6	5,1
Lower secondary; primary; no formal education						
I grupa kwintylowa	100,0	11,8	38,7	30,5	15,3	3,7
I quintile group						
II grupa kwintylowa	100,0	14,4	40,4	31,0	11,5	2,7
II quintile group						
III grupa kwintylowa	100,0	16,1	43,5	27,7	10,1	2,6
III quintile group						
IV grupa kwintylowa	100,0	18,4	47,8	24,8	7,3	1,8
IV quintile group						
V grupa kwintylowa	100,0	22,5	52,2	19,8	4,6	0,9
V quintile group						

TABL. 28. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA DŁUGOTRWAŁYCH PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH ORAZ OGRANICZEŃ W WYKONYWANIU CZYNNOŚCI
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY OCCURRENCE OF LONGSTANDING HEALTH PROBLEMS AND LIMITATION IN ACTIVITIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Długotrwałe problemy zdrowotne Longstanding health problems		Ograniczenie zdolności do wykonywania czynności Limitation in activities		
		tak yes	nie no	poważnie ograniczona severely limited	ograniczona, ale niezbyt poważnie limited but not severely	bez ograniczeń not limited
		w %		in %		
OGÓŁEM TOTAL	100,0	36,6	63,4	7,2	15,6	77,2
Miasta	100,0	38,2	61,8	7,3	15,2	77,5
Urban						
Wieś	100,0	34,2	65,8	7,1	16,3	76,6
Rural						
Mężczyźni	100,0	33,0	67,0	7,0	13,9	79,2
Males						
Kobiety	100,0	39,9	60,1	7,4	17,3	75,3
Females						
16-29 lat	100,0	13,3	86,7	2,0	4,0	93,9
30-44	100,0	18,7	81,3	2,8	6,9	90,3
45-59	100,0	36,9	63,1	5,9	16,7	77,4
60-74	100,0	60,4	39,6	10,9	26,7	62,5
75 lat i więcej	100,0	82,9	17,1	26,4	37,6	36,0
and more						
Wyższe	100,0	26,6	73,4	3,0	8,0	89,0
Higher						
Średnie	100,0	33,9	66,1	5,9	14,5	79,6
Secondary						
Zasadnicze zawodowe	100,0	40,8	59,2	8,0	19,0	73,1
Elementary vocational						
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	100,0	49,0	51,0	14,4	23,4	62,2
Lower secondary; primary; no formal education						
I grupa kwintylowa	100,0	43,5	56,5	10,4	21,6	68,0
I quintile group						
II grupa kwintylowa	100,0	40,1	59,9	8,6	17,3	74,1
II quintile group						
III grupa kwintylowa	100,0	36,9	63,1	7,1	15,8	77,1
III quintile group						
IV grupa kwintylowa	100,0	32,8	67,2	5,9	13,3	80,9
IV quintile group						
V grupa kwintylowa	100,0	29,5	70,5	4,0	10,2	85,9
V quintile group						

TABL. 29. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POTRZEBY SKORZYSTANIA Z LECZENIA LUB BADANIA
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY NEED TO USE TREATMENT OR EXAMINATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wystąpienie potrzeb w zakresie The occurrence of the needs in terms of			
		leczenia lub badania ^a treatment or examination ^{a1}		leczenia lub badania u dentysty lub ortodonta treatment or examination by dentist or orthodontist	
		co najmniej raz wystąpiła taka potrzeba such a need occurred at least once	nie było takiej potrzeby no such need	co najmniej raz wystąpiła taka potrzeba such a need occurred at least once	nie było takiej potrzeby no such need
		w %	in %		
OGÓŁEM TOTAL	100,0	57,0	43,0	33,6	66,4
Miasta	100,0	60,7	39,3	37,6	62,4
Urban					
Wieś	100,0	51,3	48,7	27,6	72,4
Rural					
Mężczyźni	100,0	51,0	49,0	30,9	69,1
Males					
Kobiety	100,0	62,4	37,6	36,1	64,0
Females					
16-29 lat	100,0	46,0	54,0	40,6	59,4
30-44	100,0	51,1	49,0	40,5	59,5
45-59	100,0	56,9	43,1	34,6	65,4
60-74	100,0	66,9	33,1	25,4	74,6
75 lat i więcej	100,0	74,7	25,4	14,2	85,8
and more					
Wyższe	100,0	60,2	39,8	46,7	53,3
Higher					
Średnie	100,0	55,5	44,5	35,9	64,1
Secondary					
Zasadnicze zawodowe	100,0	55,2	44,8	26,4	73,6
Elementary vocational					
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	100,0	57,0	43,0	33,6	66,4
Lower secondary; primary; no formal education					
I grupa kwintylowa	100,0	54,5	45,5	26,2	73,8
I quintile group					
II grupa kwintylowa	100,0	57,2	42,8	28,3	71,7
II quintile group					
III grupa kwintylowa	100,0	57,8	42,2	33,8	66,2
III quintile group					
IV grupa kwintylowa	100,0	56,0	44,0	35,3	64,7
IV quintile group					
V grupa kwintylowa	100,0	59,4	40,6	44,4	55,6
V quintile group					
Osoba bez niepełnosprawności prawnej	100,0	54,2	45,8	34,3	65,7
Person without legal disability					
Osoba z niepełnosprawnością prawną Person with legal disability	100,0	76,3	23,7	28,8	71,2

a Dotyczy:

- konsultacji z lekarzem rodzinnym, pierwszego kontaktu lub specjalistą (wyłączając dentystę i ortodonta);
- leczenia szpitalnego, rehabilitacji;
- badania w laboratorium lub pracowni diagnostycznej.

a Applies to:

- consultation with a family doctor, GP or specialist (excluding dentist and orthodontist);
- hospital treatment, rehabilitation;
- test in a laboratory or diagnostic workshop.

TABL. 30. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG ZASPOKOJENIA POTRZEB W ZAKRESIE LECZENIA LUB BADANIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU, WYKSZTAŁCENIA I NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRAWNEJ^a
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY MEETING NEEDS WITH REGARD TO TREATMENT OR EXAMINATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zaspokojenie potrzeb w zakresie Meeting the needs with regard to					
		leczenia lub badania treatment or examination			leczenia lub badania u dentysty lub ortodonta treatment or examination by dentist or orthodontist		
		za każdym razem every time	raz nie zaspokojono potrzeby need was not met once	więcej niż raz nie zaspokojono potrzeby need was not met more than once	za każdym razem every time	raz nie zaspokojono potrzeby need was not met once	więcej niż raz nie zaspokojono potrzeby need was not met more than once
w %			in %				
OGÓŁEM	100,0	85,3	5,7	9,0	88,0	5,3	6,7
TOTAL							
Miasta	100,0	85,4	5,8	8,9	88,7	4,6	6,7
Urban							
Wieś	100,0	85,2	5,5	9,3	86,6	6,8	6,6
Rural							
Mężczyźni	100,0	84,1	5,9	10,0	85,5	6,3	8,2
Males							
Kobiety	100,0	86,2	5,6	8,3	90,0	4,6	5,4
Females							
16-29 lat	100,0	88,6	4,7	6,6	91,7	5,4	2,9
30-44	100,0	82,9	6,3	10,9	86,9	5,6	7,5
45-59	100,0	82,0	6,6	11,5	85,9	5,7	8,4
60-74	100,0	86,9	5,3	7,7	87,2	4,8	8,0
75 lat i więcej	100,0	89,1	4,7	6,2	93,3	.	.
and more							
Wyższe	100,0	85,0	5,4	9,7	92,1	3,2	4,7
Higher							
Średnie	100,0	86,2	5,5	8,4	90,2	4,7	5,2
Secondary							
Zasadnicze zawodowe	100,0	84,4	6,6	9,0	80,3	9,1	10,6
Elementary vocational							
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	100,0	85,4	5,2	9,3	82,7	6,9	10,3
Lower secondary; primary; no formal education							
I grupa kwintylowa	100,0	81,3	6,7	12,0	78,1	7,5	14,4
I quintile group							
II grupa kwintylowa	100,0	86,3	5,7	8,1	87,8	5,4	6,9
II quintile group							
III grupa kwintylowa	100,0	86,6	5,4	8,0	89,2	5,7	5,2
III quintile group							
IV grupa kwintylowa	100,0	86,0	5,4	8,6	89,7	5,5	4,8
IV quintile group							
V grupa kwintylowa	100,0	86,1	5,3	8,6	91,8	3,6	4,6
V quintile group							
Osoba bez niepełnosprawności prawnej	100,0	85,4	5,9	8,7	88,7	5,2	88,7
Person without legal disability							
Osoba z niepełnosprawnością prawną Person with legal disability	100,0	85,0	4,6	10,4	82,1	6,6	82,1

a Dotyczy osób, które potrzebowały skorzystać z leczenia lub badania.
a Concerns people who needed to use a treatment or examination.

**TABL. 31. GŁÓWNA PRZYCZYNA NIEZASPOKOJONYCH POTRZEB OSÓB W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ
W ZAKRESIE LECZENIA LUB BADANIA WEDŁUG PŁCI**
MAIN REASON FOR UNMET NEEDS OF PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE WITH REGARD
TO TREATMENT OR EXAMINATION, BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania Unmet needs with regard to treatment or examination			Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania u dentysty lub ortodonta Unmet needs with regard to treatment or examination by dentist or orthodontist		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
	w %			in %		
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Nie było mnie na to stać	13,1	11,0	14,9	34,4	27,3	42,5
Could not afford to						
Lista oczekujących	32,4	29,8	34,6	17,5	18,4	16,4
Waiting list						
Brak czasu	17,8	18,4	17,2	14,9	14,8	15,0
Lack of time						
Zbyt duża odległość/brak środka transportu	2,9	2,8*	3,0	.	.	.
Too far to travel/no means of transportation						
Obawa przed badaniem, leczeniem ...	2,3	3,3*	1,5*	17,6	22,6	11,9
Fear of treatment						
Wolałem(am) poczekać	25,2	28,7	22,2	9,2	11,4	6,7*
I preferred to wait						
Nie znam żadnego dobrego lekarza ...	1,4	.	1,7*	.	.	.
Don't know any good doctor						
Inne powody	5,0	5,0*	4,9	4,7	4,3*	5,2*
Other reasons						

**TABL. 32. GŁÓWNA PRZYCZYNA NIEZASPOKOJONYCH POTRZEB OSÓB W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ
W ZAKRESIE LECZENIA LUB BADANIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA**
MAIN REASON FOR UNMET NEEDS OF PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE WITH REGARD
TO TREATMENT OR EXAMINATION, BY PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania Unmet needs with regard to treatment or examination			Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania u dentysty lub ortodonta Unmet needs with regard to treatment or examination by dentist or orthodontist		
	ogółem total	miasta urban	wieś rural	ogółem total	miasta urban	wieś rural
	w %			in %		
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Nie było mnie na to stać	13,1	11,3	16,4	34,4	36,3	31,1
Could not afford to						
Lista oczekujących	32,4	34,9	27,9	17,5	15,8	20,4
Waiting list						
Brak czasu	17,8	18,6	16,2	14,9	17,5	10,3*
Lack of time						
Zbyt duża odległość/brak środka transportu	2,9	1,9*	4,6	.	.	.
Too far to travel/no means of transportation						
Obawa przed badaniem, leczeniem ...	2,3	1,3*	4,1*	17,6	16,2	19,9
Fear of treatment						
Wolałem(am) poczekać	25,2	24,5	26,6	9,2	8,3	10,7*
I preferred to wait						
Nie znam żadnego dobrego lekarza ...	1,4*
Don't know any good doctor						
Inne powody	5,0	5,9	3,2*	4,7	4,3*	5,5*
Other reasons						

TABL. 33 GŁÓWNA PRZYCZYNA NIEZASPOKOJONYCH POTRZEB OSÓB W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ W ZAKRESIE LECZENIA LUB BADANIA WEDŁUG NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRAWNEJ
MAIN REASON FOR UNMET NEEDS OF PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE WITH REGARD TO TREATMENT OR EXAMINATION, BY LEGAL DISABILITY STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania Unmet needs with regard to healthcare services		
	ogółem total	osoba z niepełnosprawnością prawną person with legal disability	osoba bez niepełnosprawności prawnej person without legal disability
		w % in %	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
TOTAL			
Nie było mnie na to stać	13,1	24,4	10,8
Could not afford to			
Lista oczekujących	32,4	43,9	30,0
Waiting list			
Brak czasu	17,8	.	20,2
Lack of time			
Zbyt duża odległość/brak środka transportu	2,9	7,4*	1,9*
Too far to travel/no means of transportation			
Obawa przed badaniem, leczeniem	2,3	.	2,3*
Fear of treatment			
Wolałem(am) poczekać	25,2	11,6	28,0
I preferred to wait			
Nie znam żadnego dobrego lekarza	1,4*	.	1,4*
Don't know any good doctor			
Inne powody	5,0	.	5,3
Other reasons			

TABL. 34. ZADOWOLENIE Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 ^a

SATISFACTION WITH THE SELECTED ASPECTS OF LIFE BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zadowolenie z wybranych aspektów życia Satisfaction with the selected aspects of life												nie wiem do not know
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
		w %						in %						

**Z ŻYCIA, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC
OVERALL LIFE**

OGÓŁEM	2013	100,0	0,5	0,6	1,0	2,1	2,6	12,3	9,7	15,9	24,3	16,5	14,0	0,6
TOTAL	2018	100,0	0,2*	0,3	0,6	1,0	1,6	8,7	7,3	15,6	28,6	18,5	17,3	0,2
Miasta	2013	100,0	0,7	0,7	1,1	2,2	2,4	12,6	9,8	16,1	24,4	15,9	13,5	0,7
Urban	2018	100,0	0,2*	0,3*	0,6	1,0	1,5	8,3	6,8	15,7	28,8	18,5	18,0	0,3
Wieś	2013	100,0	0,3*	0,5	0,9	1,8	2,8	11,9	9,6	15,6	24,1	17,4	14,7	0,4*
Rural	2018	100,0	.	.	0,6*	1,0	1,7	9,3	8,1	15,5	28,3	18,6	16,3	.
Mężczyźni	2013	100,0	0,5*	0,7	1,1	2,2	2,5	11,6	9,4	16,1	23,9	17,4	14,0	0,5*
Males	2018	100,0	.	0,3*	0,7*	1,0	1,6	8,5	7,2	15,6	28,2	19,0	17,7	.
Kobiety	2013	100,0	0,5	0,6	0,9	2,0	2,6	13,0	9,9	15,7	24,6	15,6	13,9	0,6
Females	2018	100,0	0,2*	0,2*	0,5	1,1	1,6	8,9	7,3	15,7	29,0	18,1	17,0	0,3*
16-29 lat	2013	100,0	.	.	0,8*	1,6*	1,7	6,7	5,5	14,1	25,8	22,1	20,7	.
	2018	100,0	3,9	5,2	14,4	28,6	21,5	23,7	.
30-44	2013	100,0	.	.	0,8*	1,4	1,8	9,7	9,3	14,9	25,8	19,8	15,1	0,7*
	2018	100,0	.	.	.	0,6*	1,3	6,0	6,1	14,4	29,8	23,0	18,1	.
45-59	2013	100,0	0,8*	0,8*	1,1	2,6	3,5	15,8	11,1	17,4	23,5	12,9	9,9	0,6*
	2018	100,0	.	.	0,7*	1,6	1,8	10,2	7,6	16,5	28,7	16,7	15,3	0,3*
60 lat i więcej	2013	100,0	0,6*	1,0	1,4	2,6	3,1	16,5	12,2	16,9	22,2	11,8	11,0	0,7
and more	2018	100,0	0,3*	0,4*	0,7	1,3	2,0	13,0	9,4	17,0	27,4	13,9	14,3	0,4*
Wyższe	2013	100,0	.	.	.	1,2*	1,0*	6,9	6,9	14,3	28,2	21,3	18,7	.
Higher	2018	100,0	.	.	.	0,6*	0,6*	4,8	4,7	14,7	31,3	24,3	18,4	.
Średnie	2013	100,0	0,5*	0,4*	0,8	1,7	2,4	11,9	9,4	16,4	25,3	16,5	14,0	0,7*
Secondary	2018	100,0	.	0,3*	0,4*	0,9	1,5	7,6	6,9	15,8	29,5	19,4	17,5	0,2*
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	0,7*	0,8*	1,3	2,6	3,2	15,4	11,4	15,9	22,2	14,8	11,1	0,5*
Elementary vocational	2018	100,0	.	.	0,7*	1,3	2,0	11,3	9,0	16,4	27,2	14,6	16,4	0,3*
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	0,6*	1,0*	1,7	2,9	3,9	14,9	11,0	16,8	20,7	13,2	12,4	0,8*
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	.	.	1,1*	1,5	2,6	13,2	9,7	15,7	24,8	13,5	16,8	.

a Skala 0-10, gdzie 0 oznacza „zupełnie niezadowolony”, a 10 „bardzo zadowolony”.

a Scale 0-10, where 0 – “completely unsatisfied” and 10 – “completely satisfied”.

TABL. 34. ZADOWOLENIE Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

SATISFACTION WITH THE SELECTED ASPECTS OF LIFE BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zadowolenie z wybranych aspektów życia Satisfaction with the selected aspects of life											
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	nie wiem do not know
		w %						in %					

Z RELACJI Z INNYMI LUDŹMI
WITH PERSONAL RELATIONSHIPS

OGÓŁEM	2013	100,0	0,1*	0,3	0,6	1,2	2,0	6,7	7,4	12,5	24,4	23,3	21,2	0,3
TOTAL	2018	100,0	0,1*	0*,2	0,3	0,7	1,6	5,6	5,9	13,7	26,0	22,2	23,5	0,1*
Miasta	2013	100,0	0,2*	0,4*	0,7	1,1	2,1	6,4	7,4	12,4	24,8	22,4	21,9	0,2*
Urban	2018	100,0	0,1*	0,2*	0,4*	0,8	1,5	5,8	5,9	12,8	25,2	21,8	25,3	0,2*
Wieś	2013	100,0	.	.	0,5	1,4	1,8	7,1	7,2	12,6	24,0	24,6	20,2	0,4*
Rural	2018	100,0	.	.	0,2*	0,6	1,6	5,3	6,0	15,2	27,2	22,6	20,8	.
Mężczyźni	2013	100,0	.	0,3*	0,6	1,3	2,0	6,6	8,3	13,1	25,0	23,4	19,0	0,4*
Males	2018	100,0	.	.	0,4*	0,9	1,6	6,0	6,0	14,3	26,2	22,3	21,8	.
Kobiety	2013	100,0	0,2*	0,2*	0,7	1,1	2,0	6,8	6,5	12,0	23,9	23,2	23,3	0,2
Females	2018	100,0	0,1*	0,1*	0,3*	0,5	1,5	5,2	5,9	13,2	25,8	22,0	25,1	0,2*
16-29 lat	2013	100,0	.	.	.	0,9*	1,3*	4,1	5,8	10,6	24,0	27,5	25,0	.
	2018	100,0	2,6	3,8	11,7	24,4	28,1	27,8	.
30-44	2013	100,0	.	.	0,7*	1,2	1,9	6,3	7,8	13,4	25,2	23,7	19,1	.
	2018	100,0	.	.	.	0,5*	1,3	4,6	5,7	13,5	26,3	24,4	23,2	.
45-59	2013	100,0	.	.	0,5*	1,5	2,6	8,8	8,3	14,1	25,5	20,9	16,8	.
	2018	100,0	.	.	.	0,9*	2,3	6,9	6,1	13,6	27,1	19,9	22,3	.
60 lat i więcej	2013	100,0	.	0,3*	0,8	1,1	2,0	7,1	7,4	11,6	23,1	21,5	24,5	0,4*
and more	2018	100,0	.	0,3*	0,5*	1,0	1,8	7,3	7,4	15,3	25,8	18,1	22,1	.
Wyższe	2013	100,0	.	.	0,6*	1,0*	1,5	5,2	6,4	13,1	25,7	25,2	21,0	.
Higher	2018	100,0	-	.	.	.	0,8*	3,7	4,9	11,7	27,2	25,4	25,7	.
Średnie	2013	100,0	.	0,3*	0,6*	0,9	1,8	5,9	7,2	11,7	24,5	24,1	22,8	.
Secondary	2018	100,0	.	.	.	0,6*	1,6	4,7	5,0	13,5	26,7	23,3	24,0	.
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	.	0,4*	0,6*	1,7	2,4	7,9	7,8	12,9	25,8	21,5	18,4	.
Elementary vocational	2018	100,0	.	.	0,6*	0,7*	1,7	6,7	7,4	15,2	25,7	18,8	22,6	.
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	.	.	0,8*	1,3	2,4	8,1	8,1	12,8	21,2	22,1	22,4	0,5*
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	.	.	0,6*	1,5*	2,5	8,8	7,4	15,1	22,9	19,8	20,4	.

TABL. 34. ZADOWOLENIE Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

SATISFACTION WITH THE SELECTED ASPECTS OF LIFE BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zadowolenie z wybranych aspektów życia Satisfaction with the selected aspects of life												nie wiem do not know
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
		w %						in %						

Z AKTUALNEJ PRACY (DOTYCZY TYLKO OSÓB PRACUJĄCYCH)
WITH CURRENT JOB (APPLIES ONLY TO WORKING PEOPLE)

OGÓŁEM	2013	100,0	0,7	1,0	1,7	2,4	3,4	10,3	9,7	16,4	21,7	17,6	14,6	0,4*
TOTAL	2018	100,0	0,5*	0,4*	1,2	2,0	3,1	10,8	10,7	18,8	24,5	14,7	12,9	0,3*
Miasta	2013	100,0	0,7*	1,1	1,6	2,2	3,1	10,6	9,3	16,5	21,4	18,1	15,0	.
Urban	2018	100,0	0,6*	.	1,3	1,8	2,7	10,0	9,8	19,1	24,0	15,9	14,1	.
Wieś	2013	100,0	0,6*	0,8*	1,9	2,8	3,8	9,8	10,4	16,4	22,0	16,8	14,0	0,6*
Rural	2018	100,0	.	.	1,1*	2,4	3,7	12,0	12,0	18,3	25,3	12,9	11,2	.
Mężczyźni	2013	100,0	0,6*	0,8*	1,7	2,4	3,3	9,2	9,8	16,6	22,4	18,6	14,1	0,4*
Males	2018	100,0	0,5*	.	1,3	1,8	2,7	10,5	9,9	19,9	24,8	15,8	12,3	.
Kobiety	2013	100,0	0,8*	1,2	1,8	2,4	3,5	11,6	9,6	16,2	20,7	16,4	15,2	.
Females	2018	100,0	0,4*	0,5*	1,2	2,3	3,7	11,2	11,6	17,4	24,2	13,4	13,7	0,4*
16-29 lat	2013	100,0	.	.	1,9*	2,2*	3,8	9,8	8,6	16,4	21,9	18,3	14,9	.
	2018	100,0	2,2*	9,6	12,1	20,0	26,1	14,0	12,3	.
30-44	2013	100,0	0,7*	0,6*	1,5	2,4	3,2	10,0	9,3	16,7	22,2	18,2	15,0	.
	2018	100,0	.	.	0,9*	2,2	2,9	10,0	10,6	18,8	24,8	15,3	13,4	.
45-59	2013	100,0	0,7*	1,3*	2,0	2,6	3,5	11,2	10,7	16,4	21,0	16,4	13,8	.
	2018	100,0	.	.	1,6	2,2	4,0	12,6	10,3	18,3	23,1	14,7	12,0	.
60 lat i więcej	2013	100,0	8,3	12,2	14,2	20,5	18,1	16,9	.
and more	2018	100,0	3,3*	10,8	8,8	17,6	24,4	13,3	16,4	.
Wyższe	2013	100,0	.	.	1,1*	1,6*	2,5	7,9	6,9	15,9	22,4	22,5	18,0	.
Higher	2018	100,0	.	.	0,8*	1,6*	2,0	7,1	9,5	17,0	27,8	18,6	14,6	.
Średnie	2013	100,0	.	1,1*	1,4	2,6	3,1	10,5	10,6	16,5	22,3	17,4	13,5	.
Secondary	2018	100,0	.	.	1,2*	2,3	3,4	10,8	11,2	19,4	23,5	14,0	13,2	.
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	1,1*	1,2*	2,6	3,2	4,6	12,1	10,8	17,5	20,9	13,0	12,6	.
Elementary vocational	2018	100,0	.	.	1,6*	2,2	4,4	14,7	12,1	21,3	20,9	10,8	10,6	.
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	.	.	.	2,4*	4,5*	13,8	14,4	14,2	16,9	13,8	13,0	.
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	3,0*	18,4	8,4*	15,2	26,1	11,1*	10,4	.

TABL. 34. ZADOWOLENIE Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

SATISFACTION WITH THE SELECTED ASPECTS OF LIFE BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zadowolenie z wybranych aspektów życia Satisfaction with the selected aspects of life												nie wiem do not know
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
		w %						in %						

Z CZASU POŚWIĘCANEGO NA ULUBIONE CZYNNOŚCI
WITH THE TIME SPENT ON FAVOURITE ACTIVITIES

OGÓŁEM	2013	100,0	0,9	1,4	3,0	5,3	5,8	13,6	10,0	13,5	18,6	14,3	13,2	0,5
TOTAL	2018	100,0	0,7	0,9	2,4	4,1	5,6	13,4	12,1	16,4	19,7	11,6	12,8	0,4
Miasta	2013	100,0	1,0	1,5	3,0	5,4	6,0	13,8	9,7	13,3	18,3	13,6	13,8	0,5
Urban	2018	100,0	0,8	0,8	2,6	4,4	5,4	12,8	11,7	15,3	19,3	12,3	14,2	0,4
Wieś	2013	100,0	0,6	1,2	2,9	5,2	5,5	13,4	10,5	13,7	19,0	15,4	12,1	0,6
Rural	2018	100,0	0,7	1,0	2,1	3,6	6,0	14,1	12,7	18,0	20,2	10,6	10,7	0,4*
Mężczyźni	2013	100,0	0,7	1,6	3,0	5,2	6,0	13,7	10,2	14,1	18,5	14,4	12,2	0,4*
Males	2018	100,0	0,8	1,0	2,5	4,2	6,1	13,3	12,2	16,4	19,5	11,2	12,5	0,4*
Kobiety	2013	100,0	1,0	1,2	2,9	5,4	5,6	13,6	9,9	12,9	18,6	14,2	14,4	0,6
Females	2018	100,0	0,6	0,8	2,3	4,0	5,2	13,4	12,0	16,4	19,8	11,9	13,0	0,4*
16-29 lat	2013	100,0	1,1*	0,9*	2,5	4,9	5,6	11,8	9,0	13,5	20,5	16,5	13,4	.
	2018	100,0	.	.	1,8	4,0	4,9	11,0	13,1	18,3	19,9	13,8	12,2	.
30-44	2013	100,0	1,0	2,4	5,0	8,0	8,1	16,0	11,3	13,2	16,0	10,7	8,0	0,4*
	2018	100,0	1,2	1,2	3,7	6,4	7,4	16,1	13,6	17,7	17,7	8,2	6,8	.
45-59	2013	100,0	1,0	1,5	3,3	6,3	6,5	16,4	11,9	14,5	17,1	11,5	9,8	0,4*
	2018	100,0	0,9	1,7	3,1	4,7	7,6	17,1	13,0	15,8	17,3	9,2	9,3	0,5*
60 lat i więcej	2013	100,0	0,4*	0,6*	1,0	2,1	3,1	10,1	7,9	12,7	21,0	18,8	21,4	1,0
and more	2018	100,0	0,2*	0,3*	0,9	1,6	3,1	9,5	9,4	14,6	23,2	15,3	21,3	0,7*
Wyższe	2013	100,0	1,2*	1,7	4,6	6,8	7,1	14,7	9,5	13,0	17,0	12,4	11,9	.
Higher	2018	100,0	0,9*	0,9	3,3	5,5	6,8	13,7	12,4	17,9	18,4	10,6	9,4	.
Średnie	2013	100,0	0,9	1,4	2,9	5,3	5,2	13,6	9,9	13,4	18,5	15,3	13,1	0,4*
Secondary	2018	100,0	0,8	1,0	2,2	4,0	5,0	13,0	11,9	15,6	20,6	11,7	14,0	0,3*
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	0,8*	1,6	2,7	5,6	6,5	14,4	10,7	13,9	18,7	12,8	11,7	0,5*
Elementary vocational	2018	100,0	0,7*	1,0*	2,4	3,8	6,5	15,2	12,3	16,0	19,0	10,3	12,4	0,4*
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	0,4*	0,8*	1,7	3,3	4,6	11,4	9,9	13,4	20,2	16,6	16,5	1,0
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	.	.	1,2	2,6	4,1	10,8	11,6	16,7	20,8	14,8	15,7	1,0*

TABL. 34. ZADOWOLENIE Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (dok.)

SATISFACTION WITH THE SELECTED ASPECTS OF LIFE BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Zadowolenie z wybranych aspektów życia Satisfaction with the selected aspects of life											
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	nie wiem do not know
		w %						in %					

Z SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTWA DOMOWEGO
WITH FINANCIAL SITUATION OF THE HOUSEHOLD

OGÓŁEM	2013	100,0	3,5	4,0	5,2	7,2	8,1	16,5	12,3	14,4	14,9	7,8	5,4	0,6
TOTAL	2018	100,0	2,5	1,9	3,2	4,6	5,5	15,8	13,1	17,8	17,8	9,7	7,5	0,4
Miasta	2013	100,0	3,8	4,2	5,0	7,4	8,0	16,3	11,6	14,6	15,5	7,9	5,3	0,6
Urban	2018	100,0	2,7	2,0	2,8	4,3	5,3	14,4	12,4	17,6	19,2	10,7	8,2	0,4*
Wieś	2013	100,0	3,1	3,7	5,4	7,0	8,3	16,9	13,5	14,3	14,0	7,7	5,6	0,6
Rural	2018	100,0	2,4	1,8	3,9	5,0	5,9	17,9	14,2	18,0	15,8	8,3	6,5	0,5*
Mężczyźni	2013	100,0	3,7	3,8	5,0	7,0	7,7	15,6	12,5	14,8	15,6	8,2	5,5	0,6
Males	2018	100,0	2,5	1,9	3,0	3,8	5,1	14,7	13,0	18,6	18,7	10,3	7,9	0,5*
Kobiety	2013	100,0	3,4	4,1	5,4	7,4	8,5	17,4	12,2	14,1	14,2	7,4	5,3	0,6
Females	2018	100,0	2,6	1,9	3,4	5,3	5,9	16,7	13,2	17,0	17,1	9,2	7,2	0,4*
16-29 lat	2013	100,0	2,8	3,7	4,4	5,6	8,6	13,0	12,1	15,2	17,4	7,8	7,6	1,9
	2018	100,0	1,3*	1,3*	2,4*	2,7	4,6	13,6	11,7	18,6	19,4	13,3	9,5	1,6*
30-44	2013	100,0	3,0	3,6	4,6	6,2	7,2	15,5	13,0	15,8	15,7	9,6	5,7	.
	2018	100,0	1,6	1,3	2,0	4,2	4,5	13,0	12,7	20,2	20,8	11,2	8,5	.
45-59	2013	100,0	4,9	4,7	6,6	9,1	8,5	18,7	11,9	13,3	12,8	6,3	3,2	.
	2018	100,0	4,1	2,7	3,4	4,7	5,7	17,0	14,3	16,8	17,0	8,1	6,1	.
60 lat i więcej	2013	100,0	3,3	4,0	5,2	7,8	8,3	18,5	12,3	13,6	13,9	7,5	5,3	0,3*
and more	2018	100,0	3,1	2,3	4,7	6,0	7,0	18,8	13,5	15,7	14,7	7,4	6,6	0,2*
Wyższe	2013	100,0	1,5	1,9	2,4	3,9	5,8	13,7	12,4	15,9	21,9	12,2	8,1	.
Higher	2018	100,0	0,9*	0,6*	1,1	2,9	2,7	10,2	11,9	19,7	24,4	15,1	10,3	.
Średnie	2013	100,0	2,9	4,0	4,6	6,3	8,3	16,9	11,9	15,4	15,9	7,5	5,8	0,5*
Secondary	2018	100,0	2,1	1,5	2,8	4,1	5,6	15,6	13,6	18,9	18,9	9,3	7,2	0,4*
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	5,0	4,4	6,6	9,6	9,0	18,1	13,1	14,0	10,9	5,8	3,4	.
Elementary vocational	2018	100,0	3,8	2,7	4,3	5,5	6,7	20,4	14,0	16,2	14,0	6,6	5,7	.
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	4,8	5,8	7,4	9,3	9,2	17,0	11,9	11,8	10,6	6,2	4,4	1,6
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	4,3	3,8	5,6	6,9	7,8	17,8	12,5	14,7	11,0	7,2	6,9	1,4*

TABL. 35. ZAUFANIE DO INNYCH OSÓB WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018
TRUST IN OTHERS BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Zaufanie do innych osób Trust in others											
			00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	nie wiem do not know
			w %						in %					
OGÓŁEM	2013	100,0	1,0	2,3	4,1	6,5	7,8	19,9	13,4	16,6	16,2	7,2	3,7	1,3
TOTAL	2018	100,0	1,3	1,2	2,5	4,0	5,4	20,4	13,6	18,9	19,4	7,7	4,6	1,0
Miasta	2013	100,0	1,3	2,5	4,4	6,7	7,9	20,4	13,4	17,1	15,8	6,0	3,3	1,3
Urban	2018	100,0	1,5	1,3	2,9	4,3	5,6	20,8	13,2	18,4	18,6	7,4	4,9	1,1
Wieś	2013	100,0	0,6	2,0	3,7	6,1	7,6	19,1	13,5	16,0	16,9	9,0	4,4	1,2
Rural	2018	100,0	1,1	1,0	1,9	3,5	4,9	19,8	14,2	19,7	20,6	8,1	4,3	0,9
Mężczyźni	2013	100,0	1,1	2,2	4,6	6,5	7,8	19,9	14,1	16,6	16,0	6,6	3,4	1,2
Males	2018	100,0	1,5	1,2	2,8	4,2	4,9	21,0	13,3	19,2	19,2	7,2	4,6	1,0
Kobiety	2013	100,0	1,0	2,4	3,7	6,4	7,7	19,8	12,8	16,7	16,4	7,7	4,0	1,4
Females	2018	100,0	1,1	1,1	2,3	3,8	5,8	19,9	13,8	18,7	19,6	8,1	4,7	1,1
16-29 lat	2013	100,0	.	1,9	3,7	5,6	7,7	16,2	13,7	17,8	17,1	9,5	4,7	1,4*
	2018	100,0	1,0*	1,5*	2,1*	4,3	4,7	14,5	12,2	21,0	22,1	9,8	5,6	.
30-44	2013	100,0	1,0*	2,4	4,4	6,7	7,7	20,0	13,4	17,4	16,6	6,3	3,1	1,1
	2018	100,0	1,4	1,2*	2,8	4,2	5,7	20,2	12,8	19,7	19,3	7,9	3,9	0,9*
45-59	2013	100,0	1,2	2,5	4,5	7,2	8,1	21,3	12,9	16,3	15,2	6,5	3,0	1,2
	2018	100,0	1,5	0,9	2,8	4,1	5,6	21,6	14,4	18,7	18,8	6,8	4,1	0,8*
60 lat i więcej	2013	100,0	1,2	2,3	3,9	6,2	7,5	21,5	13,6	15,2	16,0	6,7	4,3	1,6
and more	2018	100,0	1,3	1,2	2,4	3,5	5,3	23,3	14,5	17,1	18,3	6,8	5,1	1,2
Wyższe	2013	100,0	0,9*	2,0	4,3	6,1	6,8	18,4	13,6	18,3	17,3	7,9	3,5	0,9*
Higher	2018	100,0	1,0*	1,1*	2,9	3,5	4,8	17,4	13,2	20,5	21,5	8,7	4,5	0,8*
Średnie	2013	100,0	1,0	2,4	3,8	6,6	7,4	19,6	13,8	16,6	16,8	6,8	3,7	1,4
Secondary	2018	100,0	1,1	1,1	2,7	3,9	5,7	20,0	13,3	20,0	19,6	7,6	4,4	0,7
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	1,3	2,2	4,3	6,5	8,6	22,3	12,3	16,2	14,9	6,5	3,8	1,1
Elementary vocational	2018	100,0	1,8	1,2	2,2	4,1	5,2	23,5	15,0	16,8	17,7	6,7	4,7	1,1*
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	1,0	2,6	4,2	6,7	8,3	18,8	13,9	15,3	15,5	7,8	3,9	1,9
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	1,5	1,4*	2,2	4,5	5,6	21,5	12,9	17,4	18,1	7,8	5,3	1,8

TABL. 36. STANY EMOCJONALNE ODCZUWANE W OKRESIE 4 TYGODNI PRZED WYWIADEM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018

EMOTIONAL STATES EXPERIENCED WITHIN THE 4 WEEKS PRIOR TO THE INTERVIEW BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Przez cały czas All of the time	Przez większość dni Most of the time	Przez kilka dni Some of the time	Bardzo rzadko A little of the time	Nigdy Non of the time	Nie wiem Do not know
	w %			in %			

**JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNICH 4 TYGODNI CZUŁ(-A) SIĘ PAN/PANI:
HOW MUCH OF THE TIME OVER THE PAST FOUR WEEKS HAVE YOU BEEN:**

**BARDZO ZDENERWOWANY(-A)
VERY NERVOUS**

OGÓŁEM	2013	100,0	1,7	9,0	29,8	45,0	12,8	1,6
TOTAL	2018	100,0	0,3	3,5	22,1	57,3	16,3	0,5
Miasta	2013	100,0	2,2	10,0	31,1	44,2	11,2	1,4
Urban	2018	100,0	0,5	4,1	21,4	56,5	17,0	0,5
Wieś	2013	100,0	1,1	7,4	27,9	46,2	15,4	2,0
Rural	2018	100,0	.	2,6	23,1	58,4	15,3	0,5*
Mężczyźni	2013	100,0	1,4	8,2	28,7	46,9	13,0	1,8
Males	2018	100,0	0,3*	2,8	20,8	59,1	16,5	0,5
Kobiety	2013	100,0	2,1	9,8	30,8	43,2	12,7	1,5
Females	2018	100,0	0,4	4,2	23,3	55,6	16,1	0,4
16-29 lat	2013	100,0	1,0*	7,0	26,6	45,4	18,2	1,7
	2018	100,0	.	2,5	19,4	61,9	15,4	.
30-44	2013	100,0	2,0	9,3	32,7	45,1	9,4	1,5
	2018	100,0	.	2,8	23,0	58,6	14,9	.
45-59	2013	100,0	2,2	10,3	34,1	42,5	9,2	1,8
	2018	100,0	.	4,1	25,9	53,9	15,3	0,5*
60 lat i więcej	2013	100,0	1,7	9,1	25,4	46,8	15,3	1,6
and more	2018	100,0	0,5*	4,4	19,9	55,7	19,0	0,5
Wyższe	2013	100,0	1,9	7,0	30,9	47,4	11,7	1,1*
Higher	2018	100,0	.	3,1	21,2	57,8	17,2	.
Średnie	2013	100,0	1,8	9,5	30,3	44,4	12,6	1,5
Secondary	2018	100,0	0,3*	3,2	21,2	57,8	16,9	0,5*
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	1,9	9,9	29,6	45,2	11,2	2,1
Elementary vocational	2018	100,0	0,4*	4,4	23,5	56,2	15,1	0,5*
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	1,3	9,1	28,0	43,0	16,7	1,9
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	.	3,5	23,3	56,7	15,4	0,7*

TABL. 36. STANY EMOCJONALNE ODCZUWANE W OKRESIE 4 TYGODNI PRZED WYWIADEM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

EMOTIONAL STATES EXPERIENCED WITHIN THE 4 WEEKS PRIOR TO THE INTERVIEW BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Przez cały czas All of the time	Przez większość dni Most of the time	Przez kilka dni Some of the time	Bardzo rzadko A little of the time	Nigdy Non of the time	Nie wiem Do not know
	w %			in %			

**JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNICH 4 TYGODNI CZUŁ(-A) SIĘ PAN/PANI:
HOW MUCH OF THE TIME OVER THE PAST FOUR WEEKS HAVE YOU BEEN:**

**TAK GŁĘBOKO PRZYGNĘBIONY(-A), ŻE NIC NIE MOGŁO PODNIEŚĆ PANA/PANI NA DUCHU
DOWNHEARTED OR DEPRESSED**

OGÓŁEM	2013	100,0	0,9	4,3	12,9	34,8	45,0	2,0
TOTAL	2018	100,0	0,5	4,1	13,7	34,7	45,9	1,1
Miasta	2013	100,0	1,1	4,9	13,0	34,4	44,5	2,0
Urban	2018	100,0	0,6	4,6	13,6	33,6	46,4	1,1
Wieś	2013	100,0	0,6	3,4	12,7	35,4	45,8	2,2
Rural	2018	100,0	0,4	3,3	13,8	36,3	45,0	1,2
Mężczyźni	2013	100,0	0,8	3,7	10,5	34,6	48,1	2,3
Males	2018	100,0	0,4*	3,4	11,5	33,6	49,8	1,3
Kobiety	2013	100,0	1,0	4,9	15,1	35,0	42,3	1,8
Females	2018	100,0	0,7	4,7	15,7	35,6	42,3	1,0
16-29 lat	2013	100,0	.	2,3	8,1	33,9	53,1	2,1
	2018	100,0	.	1,6*	7,5	32,4	56,4	1,8*
30-44	2013	100,0	0,6*	3,4	11,1	34,6	48,4	1,9
	2018	100,0	.	2,7	10,1	34,6	51,4	1,0*
45-59	2013	100,0	1,2	5,2	15,8	34,9	40,5	2,3
	2018	100,0	0,7*	4,2	15,5	35,7	42,6	1,3
60 lat i więcej	2013	100,0	1,3	6,1	15,9	35,5	39,3	1,9
and more	2018	100,0	0,9	6,8	19,5	35,4	36,7	0,7
Wyższe	2013	100,0	0,6*	2,6	8,1	33,4	53,9	1,4
Higher	2018	100,0	.	2,8	9,4	32,7	53,7	1,3*
Średnie	2013	100,0	1,0	4,6	12,8	34,3	45,6	1,8
Secondary	2018	100,0	0,6*	3,7	12,6	35,6	46,6	0,8
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	1,0	4,6	14,8	36,3	40,7	2,5
Elementary vocational	2018	100,0	0,6*	4,8	15,9	35,8	41,6	1,2
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	1,1	5,4	15,7	35,2	40,0	2,6
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	0,8*	5,8	19,3	34,0	38,7	1,4*

TABL. 36. STANY EMOCJONALNE ODCZUWANE W OKRESIE 4 TYGODNI PRZED WYWIADEM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

EMOTIONAL STATES EXPERIENCED WITHIN THE 4 WEEKS PRIOR TO THE INTERVIEW BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Przez cały czas All of the time	Przez większość dni Most of the time	Przez kilka dni Some of the time	Bardzo rzadko A little of the time	Nigdy Non of the time	Nie wiem Do not know
	w %			in %			

**JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNICH 4 TYGODNI CZUŁ(-A) SIĘ PAN/PANI:
HOW MUCH OF THE TIME OVER THE PAST FOUR WEEKS HAVE YOU BEEN:**

**ZNIECHĘCONY(-A), PRZYBITY(A) LUB MIAŁ(-A) PAN/PANI CHANDRĘ
DOWN IN THE DUMPS**

OGÓŁEM	2013	100,0	0,9	4,9	18,8	40,4	32,8	2,2
TOTAL	2018	100,0	0,4	3,8	18,7	43,1	33,1	1,0
Miasta	2013	100,0	1,0	5,6	20,1	40,1	31,2	2,1
Urban	2018	100,0	0,5	4,2	19,0	42,3	33,2	0,8
Wieś	2013	100,0	0,7	4,0	16,8	40,9	35,2	2,5
Rural	2018	100,0	0,3*	3,2	18,1	44,3	33,0	1,2
Mężczyźni	2013	100,0	0,8	4,1	15,8	40,2	36,6	2,5
Males	2018	100,0	0,3*	3,2	15,5	42,7	36,9	1,3
Kobiety	2013	100,0	1,0	5,7	21,5	40,6	29,2	2,0
Females	2018	100,0	0,5	4,3	21,5	43,4	29,6	0,7
16-29 lat	2013	100,0	0,8*	3,1	14,7	39,8	39,4	2,2
	2018	100,0	.	1,3*	14,9	43,5	39,0	1,2*
30-44	2013	100,0	0,5*	4,1	18,4	42,0	33,0	2,0
	2018	100,0	.	2,5	15,6	44,7	36,1	1,0*
45-59	2013	100,0	1,2	5,7	21,5	39,8	29,0	2,8
	2018	100,0	0,5*	4,9	20,2	43,6	29,8	1,1
60 lat i więcej	2013	100,0	1,0	6,6	20,0	39,9	30,5	2,0
and more	2018	100,0	0,7	5,6	22,6	40,9	29,2	0,9
Wyższe	2013	100,0	0,8*	3,5	17,2	41,5	35,5	1,6
Higher	2018	100,0	.	2,5	16,8	44,3	35,6	0,7*
Średnie	2013	100,0	0,9	4,9	18,8	40,7	32,7	2,0
Secondary	2018	100,0	0,5*	3,5	17,8	43,5	33,7	0,9
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	0,8	5,2	19,1	40,0	32,1	2,8
Elementary vocational	2018	100,0	0,5*	4,6	19,4	42,5	31,9	1,1
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	1,1	6,1	20,1	39,2	30,8	2,7
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	0,5*	5,0	22,3	40,9	29,8	1,4*

TABL. 36. STANY EMOCJONALNE ODCZUWANE W OKRESIE 4 TYGODNI PRZED WYWIADEM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (cd.)

EMOTIONAL STATES EXPERIENCED WITHIN THE 4 WEEKS PRIOR TO THE INTERVIEW BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Przez cały czas All of the time	Przez większość dni Most of the time	Przez kilka dni Some of the time	Bardzo rzadko A little of the time	Nigdy Non of the time	Nie wiem Do not know
	w %			in %			

**JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNICH 4 TYGODNI CZUŁ(-A) SIĘ PAN/PANI:
HOW MUCH OF THE TIME OVER THE PAST FOUR WEEKS HAVE YOU BEEN:**

**SPOKOJNY(-A) I OPANOWANY(-A)
CALM AND PEACEFUL**

OGÓŁEM	2013	100,0	12,0	61,3	16,5	7,8	1,1	1,2
TOTAL	2018	100,0	14,1	65,0	16,0	4,1	0,6	0,3
Miasta	2013	100,0	12,0	61,0	15,9	8,6	1,2	1,2
Urban	2018	100,0	15,8	64,2	14,9	4,2	0,7	0,3
Wieś	2013	100,0	12,0	61,6	17,6	6,6	1,0	1,2
Rural	2018	100,0	11,6	66,3	17,6	3,8	0,4*	0,3*
Mężczyźni	2013	100,0	13,3	61,3	16,0	6,8	1,1	1,5
Males	2018	100,0	15,9	64,6	15,3	3,1	0,6*	0,3*
Kobiety	2013	100,0	10,8	61,2	17,0	8,7	1,2	1,0
Females	2018	100,0	12,4	65,3	16,6	4,9	0,5	0,3*
16-29 lat	2013	100,0	14,2	62,1	15,1	6,4	1,0*	1,1*
	2018	100,0	16,2	67,3	12,9	2,7	.	.
30-44	2013	100,0	11,3	62,3	17,0	7,2	0,9	1,2
	2018	100,0	13,3	68,1	14,7	3,4	.	.
45-59	2013	100,0	9,9	59,8	18,4	9,3	1,3	1,3
	2018	100,0	13,1	63,4	17,7	4,7	0,6*	0,4*
60 lat i więcej	2013	100,0	12,9	60,8	15,5	8,3	1,3	1,2
and more	2018	100,0	14,2	62,0	17,7	5,0	0,6	0,4*
Wyższe	2013	100,0	12,7	67,2	12,7	5,6	0,8*	0,9*
Higher	2018	100,0	15,5	67,5	12,6	3,4	0,7*	.
Średnie	2013	100,0	12,2	61,6	16,0	7,9	1,1	1,2
Secondary	2018	100,0	14,5	66,1	15,0	3,7	0,4*	0,3*
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	11,6	57,9	19,0	8,9	1,3	1,3
Elementary vocational	2018	100,0	12,4	63,1	18,7	4,9	0,5*	0,4*
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	11,5	58,5	18,5	8,7	1,2	1,5
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	13,5	61,7	19,2	4,5	.	.

TABL. 36. STANY EMOCJONALNE ODCZUWANE W OKRESIE 4 TYGODNI PRZED WYWIADEM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2013 I 2018 (dok.)

EMOTIONAL STATES EXPERIENCED WITHIN THE 4 WEEKS PRIOR TO THE INTERVIEW BY PLACE OF RESIDENCE, SEX, AGE AND LEVEL OF EDUCATION IN 2013 AND 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Przez cały czas All of the time	Przez większość dni Most of the time	Przez kilka dni Some of the time	Bardzo rzadko A little of the time	Nigdy Non of the time	Nie wiem Do not know
	w %			in %			

**JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNICH 4 TYGODNI CZUŁ(-A) SIĘ PAN/PANI:
HOW MUCH OF THE TIME OVER THE PAST FOUR WEEKS HAVE YOU BEEN:**

**SZCZĘŚLIWY(-A)
HAPPY**

OGÓŁEM	2013	100,0	13,0	52,8	20,0	9,2	1,7	2,9
TOTAL	2018	100,0	16,6	51,9	21,9	7,0	1,1	1,4
Miasta	2013	100,0	13,4	52,7	19,4	9,9	1,8	2,8
Urban	2018	100,0	18,1	52,2	19,7	7,4	1,2	1,4
Wieś	2013	100,0	13,3	52,9	20,9	8,1	1,7	3,2
Rural	2018	100,0	14,4	51,5	25,3	6,6	0,9	1,4
Mężczyźni	2013	100,0	14,0	52,3	20,1	8,6	1,8	3,1
Males	2018	100,0	17,7	51,9	21,7	6,3	0,9	1,5
Kobiety	2013	100,0	12,8	53,2	19,9	9,7	1,7	2,8
Females	2018	100,0	15,6	51,9	22,1	7,7	1,4	1,3
16-29 lat	2013	100,0	18,9	56,4	16,3	5,2	1,4*	2,0
	2018	100,0	24,1	58,1	14,4	2,1*	.	.
30-44	2013	100,0	13,5	56,4	19,2	7,0	1,2	2,7
	2018	100,0	19,6	58,0	17,6	3,4	0,5*	0,9*
45-59	2013	100,0	10,4	49,0	23,0	12,0	2,2	3,4
	2018	100,0	14,3	50,7	24,2	8,0	1,1	1,7
60 lat i więcej	2013	100,0	11,5	49,8	21,1	11,9	2,2	3,6
and more	2018	100,0	11,1	43,4	28,8	12,7	2,1	2,0
Wyższe	2013	100,0	15,2	59,3	17,0	5,6	1,1*	1,8
Higher	2018	100,0	20,0	57,4	17,4	3,3	0,7*	1,2
Średnie	2013	100,0	13,6	54,1	19,5	8,3	1,8	2,8
Secondary	2018	100,0	16,5	55,2	20,2	6,1	0,9	1,1
Zasadnicze zawodowe	2013	100,0	12,8	49,4	21,0	11,1	1,9	3,7
Elementary vocational	2018	100,0	15,3	47,6	25,7	8,6	1,2	1,7
Gimnazjalne; podstawowe; bez wykształcenia	2013	100,0	11,5	47,9	22,8	12,1	2,1	3,6
Lower secondary; primary; no formal education	2018	100,0	13,8	42,6	27,2	12,5	2,1	1,8

UWAGI METODOLOGICZNE

1. Informacje ogólne

1.1. Cel i zakres tematyczny badania

Głównym celem Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC) jest dostarczenie porównywalnych dla krajów Unii Europejskiej danych dotyczących warunków życia ludności. EU-SILC stanowi podstawowe źródło informacji wykorzystywane do obliczania dla krajów członkowskich Unii Europejskiej m.in. wskaźników w zakresie dochodów, ubóstwa i społecznego wykluczenia. Przyjęty na szczycie w Laeken (Laeken European Council) w grudniu 2001 r. zestaw wskaźników statystycznych z tego zakresu ma umożliwić monitorowanie postępu w osiągnięciu uzgodnionych przez kraje Unii wspólnych celów dotyczących zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Działania mające na celu ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego stanowią, obok działań nakierowanych na wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i zatrudnienia, jeden z głównych obszarów zainteresowania i zarazem wsparcia Komisji Europejskiej, które znalazły odzwierciedlenie również w głównych celach Strategii Europa 2020. Unia Europejska, jako jeden z podstawowych celów w obszarze integracji społecznej postawiła sobie „wyprowadzenie” z ubóstwa 20 milionów Europejczyków do 2020 r. Miernikiem realizacji założonego celu jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Ponieważ jest on liczony w oparciu o dane zebrane z badania EU-SILC możliwe jest monitorowanie skutków podjętych w tym zakresie działań na poziomie europejskim oraz krajowym.

Zestaw zmiennych obowiązkowych w EU-SILC obejmuje: podstawowe informacje dotyczące cech demograficznych respondentów, ich uczestnictwa w procesie edukacji, oceny stanu zdrowia, wybrane dane dotyczące deprivacji, dane z zakresu warunków mieszkaniowych, szczegółowe informacje na temat aktywności ekonomicznej oraz szeroki zakres informacji dotyczących poziomu i źródeł dochodów. EU-SILC zakłada również prowadzenie badań modułowych, których tematyka odpowiada na aktualne zapotrzebowanie w Unii Europejskiej. W 2018 r. badanie modułowe dotyczyło dobrobytu (samooceny respondentów w zakresie zadowolenia z różnych aspektów życia, zaufania do ludzi i instytucji, oraz wybranych stanów emocjonalnych).

Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi dotyczącymi EU-SILC, w badaniu konieczne jest zbieranie informacji niezbędnych do prowadzenia zarówno analiz przekrojowych, jak i analiz zmian w czasie. W związku z tym badanie realizowane jest metodą panelu rotacyjnego w cyklu czteroletnim.

1.2. Podstawa prawna

Organizacja i metodologia badania EU-SILC regulowana jest rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1177/2003 z 16 czerwca 2003 r. (z modyfikacjami zawartymi w rozporządzeniu nr 1553/2005) dotyczącym statystyki dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC) oraz korespondującymi z tym aktem prawnym rozporządzeniami Komisji Europejskiej. Ponadto na mocy Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 2017/310 z dnia 22 lutego 2017 r., wprowadzono badanie modułowe odnoszące się do dobrobytu ludności Polski.

Badanie EU-SILC zostało wdrożone przez GUS w 2005 r. W 2018 roku było kontynuowane zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2018 (Dz. U. 2017, poz. 2471, z późn. zm.).

Wzory formularzy umieszczone są w Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 2017 r. (Dz. U., poz. 332, z późn. zm.).

1.3. Termin badania

Badanie EU-SILC zostało przeprowadzone na terenie całego kraju w dniach 3 kwietnia – 22 czerwca 2018 roku.

1.4. Metoda badania

Badanie EU-SILC jest dobrowolnym, reprezentacyjnym badaniem ankietowym prywatnych gospodarstw domowych, realizowanym techniką bezpośredniego wywiadu z respondentem.

Od 2016 roku wprowadzono metodę CAPI (Computer Assisted Personal Interview) polegającą na przeprowadzeniu wywiadu z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych, na których zapisywane są udzielone odpowiedzi. Metodą tą zrealizowano ponad 82% wywiadów (82,2% EU-SILC-G oraz 83,3% EU-SILC-I), natomiast pozostałe tak jak dotychczas przeprowadzono metodą PAPI, (tj. Paper And Pen Personal Interview) – za pomocą formularza papierowego.

W przypadku przeważającej części wywiadu indywidualnego dopuszcza się realizację tzw. wywiadu zastępczego przeprowadzonego z inną osobą z gospodarstwa domowego, która może udzielić wiarygodnych informacji o osobie objętej badaniem (dotyczy to osób zaliczonych do składu gospodarstwa domowego, a nieobecnych w miejscu zamieszkania w okresie trwania badania).

1.5. Kwestionariusze obowiązujące w badaniu

Informacje dotyczące sytuacji całego gospodarstwa domowego spisywane są na kwestionariuszu gospodarstwa domowego (EU-SILC-G), natomiast informacje dotyczące osób w wieku 16 lat i więcej – na kwestionariuszu indywidualnym (EU-SILC-I).

2. Schemat losowania próby oraz uogólnianie wyników badania

2.1. Schemat losowania próby

Zastosowano schemat losowania dwustopniowego z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na pierwszym stopniu. Jednostkami pierwszego stopnia (JPS) były obwody spisowe. Na drugim stopniu losowane były mieszkania. Badaniu podlegały wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach.

Jednostki pierwszego stopnia były przed losowaniem warstwowane. Warstwami były regiony (województwa lub ich części, według klasyfikacji NUTS 2), natomiast wewnątrz regionów jednostki pierwszego stopnia były warstwowane według klasy miejscowości¹. Na obszarach miejskich obwody spisowe grupowano według wielkości miast. Duże miasta stanowiły samodzielne warstwy, zaś w pięciu największych miastach warstwami były dzielnice. Z kolei, na terenach wiejskich warstwami były gminy wiejskie) w podregionie, względnie z kilku sąsiadujących z sobą powiatów. Łącznie utworzono 254 warstwy.

Ustalono, że próba w pierwszym roku badania (2005) powinna liczyć ok. 24 000 mieszkań. Dokonano proporcjonalnej alokacji próby mieszkań pomiędzy warstwy. Liczba mieszkań losowanych z poszczególnych warstw była proporcjonalna do liczby mieszkań w warstwie. Z kolei liczba jednostek pierwszego stopnia losowanych z warstw wynikała z podzielenia liczby mieszkań w próbie przez ustaloną dla danej klasy miejscowości liczbę mieszkań do wylosowania z jednostki pierwszego stopnia.

W miastach powyżej 100 tys. mieszkańców losowano po 3 mieszkania w obwodzie, w miastach od 20 tys. do 100 tys. – po 4 mieszkania, zaś w miastach do 20 tys. mieszkańców – po 5 mieszkań w obwodzie. Na terenach wiejskich losowano po 6 mieszkań w każdym obwodzie.

W pierwszym roku badania do próby wylosowano łącznie 5912 obwodów spisowych i 24044 mieszkania. Obwody spisowe wylosowane zostały według schematu Hartley'a-Rao. Przed losowaniem obwody zostały, oddzielnie w każdej warstwie, posortowane losowo, po czym dokonano systematycznego wyboru ustalonej liczby jednostek z prawdopodobieństwami proporcjonalnymi do liczby mieszkań. Następnie, w każdym wylosowanym obwodzie, przeprowadzono losowanie mieszkań wykorzystując procedurę losowania prostego.

¹ Aglomeracja Gdańsk- Gdynia-Sopot w klasie miejscowości: 500 000 – 1 000 000 mieszkańców.

Wylosowana próba jednostek pierwszego stopnia została w sposób rozłączny podzielona na 4 podpróby o jednakowej liczebności. Poczynając od roku 2006 jedna z podprób jest eliminowana, a na jej miejsce losowana jest niezależna podpróba w sposób opisany wyżej. W roku 2018 do badania wylosowana została, w miejsce podpróby 5, podpróba 1 licząca 1831 obwodów spisowych i 7467 mieszkań.

W 2018 roku wprowadzono dla nowej podpróby próbę mieszkań rezerwowych, co ma pozwolić na uzyskanie w kolejnych edycjach badania zwiększenia liczby zrealizowanych ankiet w ramach regionów (NUTS 2). Większa zrealizowana próba na poziomie klasyfikacji NUTS 2 wynika z konieczności spełnienia wymogów precyzji dla wybranych wskaźników spójności społecznej, które analizowane są w ramach Eurostatu ². Po analizie danych historycznych przyjęto, że w klasie miejscowości „powyżej 20 tys. mieszkańców” do każdego mieszkania z próby zasadniczej losowane będzie 12 mieszkań rezerwowych; w klasie miejscowości „poniżej 20 tys. mieszkańców” do każdego mieszkania z próby zasadniczej losowane będzie 10 mieszkań rezerwowych; natomiast dla wsi ustalono losowanie 6 adresów rezerwowych.

Przy ustalaniu liczebności nowej podpróby w regionach zastosowano model matematyczny, który uwzględnił następujące elementy:

- postulowane przez Eurostat ograniczenia na błąd standardowy wskaźnika AROPE (wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), które powinny być docelowo spełnione w 2019 roku
- model zależności szacowanej wielkości błędów standardowych wskaźnika AROPE od liczby zbadanych gospodarstw w danym regionie
- dane historyczne dotyczące poziomu realizacji badania dla podprób badanych w latach poprzednich
- oczekiwany wpływ zaplanowanego użycia podpróby mieszkań rezerwowych.

2.2. Obliczanie wag

Waga początkowa

Waga początkowa oznaczona jako DB080 równa jest odwrotności prawdopodobieństwa wyboru mieszkania w h-tej warstwie tj.

$$f_h = \frac{n_h * m'_h}{M_h},$$

$$DB080 = \frac{1}{f_h}$$

gdzie:

n_h - liczba obwodów losowanych z h-tej warstwy,

m'_h - liczba mieszkań losowanych w obwodzie w h-tej warstwie,

M_h - liczba mieszkań w h-tej warstwie.

Wagi DB080 były skorygowane przy wykorzystaniu wskaźnika kompletności oszacowanego oddzielnie dla każdej klasy miejscowości. W 2005 roku korekta dotyczyła wszystkich czterech prób: 1, 2, 3 i 4 składających się na próbę badaną w tym roku, zaś od roku 2006 korekta wagi DB080 dotyczy tylko prób nowo wprowadzanych.

² Aneks II do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne ramy europejskich statystyk dotyczących osób fizycznych i gospodarstw domowych, opartych na danych na poziomie indywidualnym zbieranych metodą doboru próby.

Skorygowane wagi obliczone zostały według wzoru:

$$DB080_p^{skorygowane} = \frac{DB080_p}{cr_p},$$

gdzie:

cr_p – wskaźnik kompletności w klasie p-tej.

Wskaźniki kompletności wg klas miejscowości

Symbol klasy miejscowości (p)	Klasa miejscowości	Wskaźnik kompletności
		Polska
1	Warszawa	0,559
2	Miasta od 500 000 do 1 000 000 mieszkańców ^{*)}	0,732
3	Miasta od 100 000 do 500 000 mieszkańców	0,858
4	Miasta od 20 000 do 100 000 mieszkańców	0,892
5	Miasta poniżej 20 000 mieszkańców	0,858
6	Wieś	0,850

*) w tym : aglomeracja Gdańsk – Gdynia – Sopot

Użycie dla nowej próby (numer 1) adresów rezerwowych spowodowało (podobnie jak w roku poprzednim) konieczność modyfikacji procedury wyznaczania wag do uogólnień. Zmiana w stosunku do standardowo stosowanego do tej pory algorytmu polegała na tym, że na etapie korekty wag z losowania dla nowej próby obliczano wskaźniki kompletności na podstawie kartoteki z mieszkaniami, gdzie w przypadku braku realizacji ankiety dla mieszkania zasadniczego umieszczano w bazie na jego miejscu mieszkanie rezerwowe, dla którego udało się zrealizować ankietę; a w przypadku gdy wszystkie adresy rezerwowe nie doprowadziły do realizacji – w kartotece pozostawiano informacje dotyczące adresu zasadniczego. W ten sposób uzyskiwano w naturalny sposób zwiększenie wskaźników kompletności (używanych do korekty wag z losowania), co daje w sumie większą liczbę zrealizowanych ankiet. Zamieszczona powyżej tablica ze wskaźnikami kompletności dla nowej próby pokazuje, że na poziomie kraju średni wskaźnik kompletności dzięki powiększonej rezerwie zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego z 0,757 do 0,829.

Wagi przekrojowe stosowane w EU-SILC

Na podstawie skorygowanej wagi DB080 obliczane były następujące wagi:

- waga DB090 dla gospodarstw domowych,
- waga RB050 dla osób – członków gospodarstwa domowego,
- waga PB040 dla osób w wieku 16 lat i więcej,
- waga RL070 dla dzieci w wieku 0 – 12 lat,
- waga PW005T dla osób w wieku 16 lat lub więcej bez wywiadów zastępczych,
- waga PB041 dla osób w wieku 16 lat lub więcej z informacjami o dochodach uzyskanych z wywiadu.

Wagi te wyznaczone na podstawie oddzielnych obliczeń dla czterech podprób składających się na próbę przekrojową w badanym roku T .

Rok badania T	Numery podprób składowych
2005	1, 2, 3, 4
2006	2, 3, 4, 5
2007	3, 4, 5, 6
2008	4, 5, 6, 7
2009	5, 6, 7, 8
2010	6, 7, 8, 1
2011	7, 8, 1, 2
2012	8, 1, 2, 3
2013	1, 2, 3, 4
2014	2, 3, 4, 5
2015	3, 4, 5, 6
2016	4, 5, 6, 7
2017	5, 6, 7, 8
2018	6, 7, 8, 1

Podpróba o numerze podanym jako ostatni w ciągu w powyższej tablicy w danym roku badania (od roku 2006) oznacza zawsze próbę nowo wylosowaną i badaną po raz pierwszy.

Dla każdej podpróby niezależnie obliczono tzw. wagi bazowe dla danego roku badania T , pozwalające na uogólnianie wyników dla gospodarstw i członków gospodarstwa na badaną populację w odniesieniu do roku T^3 . Po połączeniu 4 niezależnych podprób wagi przekrojowe DB090 i RB050 uzyskuje się przez podzielenie wag bazowych przez współczynniki wynikające z ilorazu liczby wszystkich zbadanych gospodarstw do liczby zbadanych gospodarstw w danej podprób⁴ i zastosowanie opisanego poniżej (dla pojedynczej nowej podpróby) algorytmu kalibracji zintegrowanej, który zapewnia zgodność uogólnień z dostępnymi z zewnątrz danymi demograficznymi. Wagi DB090 podlegają, dokładnie opisanej dalej, procedurze obcinania wag ekstremalnych (tzw. *trimming*).

W przypadku prób badanych po raz pierwszy w roku T (od roku 2006) przy obliczaniu wagi **DB090** dla gospodarstw domowych przyjmuje się za podstawę skorygowaną wagę DB080. Waga DB090 obliczana była przy wykorzystaniu danych demograficznych pochodzących z innych źródeł. W celu obliczenia tych wag zastosowano zalecaną przez Eurostat metodę kalibracji zintegrowanej⁵. Jako zmienne dodatkowe wykorzystano informacje o liczbie gospodarstw domowych wg 4 klas wielkości tj. 1-osobowe, 2-osobowe, 3-osobowe oraz o 4 i więcej osobach w korelacji z regionem (NUTS 2), a także w podziale na miasto i wieś. Dla ludności wykorzystano informację o płci, grupie wieku (pierwsza grupa to osoby poniżej 16 lat, druga 16 – 19 lat, następnie 11 pięcioletnich grup wieku oraz grupa osób w wieku 75 lat i więcej) i regionie. Wartości tych zmiennych pochodziły z bieżących szacunków demograficznych i NSP z 2011 roku i były specyficzne dla każdego roku badania w roku T^6 .

³ Pojęcie wagi bazowej zostanie wyjaśnione bardziej szczegółowo w dalszej części publikacji.

⁴ W przypadku podprób o jednakowych wielkościach takie współczynniki byłyby równe 4.

⁵ Por. *DESCRIPTION OF TARGET VARIABLES: Cross-sectional and Longitudinal*. EU-SILC 065 (2012 operation). EUROPEAN COMMISSION. EUROSTAT. 2012. str: 30-42. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI POLSKI W LATACH 2004 -2005. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2007. str: 94-96.

⁶ Dla badania realizowanego w 2016 roku wykorzystano dane odnoszące się do ludności rezydującej, które uwzględniają informacje o osobach przebywających za granicą ponad 12 miesięcy.

Wagi DB090 poddawane są procedurze obcinania wag ekstremalnych (tzw. *trimming*). Użyto metody zalecanej przez Eurostat, w której sprawdza się czy iloraz analizowanej wagi oraz wagi wynikającej z losowania znajduje się w odpowiednich granicach tzn.

$$\frac{1}{3} \leq \frac{w_h / \bar{w}}{w_h^{(HD)} / \bar{w}^{(HD)}} \leq 3$$

gdzie w liczniku rozważamy analizowaną wagę dla danego gospodarstwa podzieloną przez średnią tych wag dla wszystkich rozważanych gospodarstw, natomiast w mianowniku uwzględniamy wagę z losowania podzieloną przez odpowiednią średnią.

W przypadku gospodarstwa, dla którego podane wyrażenie nie jest prawdziwe, należy tak zmienić analizowaną wagę, aby spełnić zakłóconą nierówność. Procedura dopasowania zmienia średnią wag w liczniku, co powoduje w praktyce konieczność iteracyjnego powtórzenia tej procedury aż do osiągnięcia wymaganego warunku.

W efekcie zastosowanej procedury kalibracji oraz tzw. obcinania uzyskujemy wagę przekrojową DB090 dla gospodarstw domowych i jednocześnie równą jej wagę RB050 dla członków gospodarstw, będącą tzw. wagą bazową w dalszych obliczeniach. Są to wagi wstępne, które wraz z wagami bazowymi dla pozostałych prób służą do obliczania ostatecznych wag DB090 i RB050.

Dla podprób, które były badane drugi rok z kolei (np. próba 8 dla roku odniesienia $T=2018$ oraz próba numer 7 dla roku odniesienia $T=2017$) zastosowano następującą procedurę:

Waga bazowa dla osób w badanych gospodarstwach wyznaczana była poprzez odpowiednie korekty wagi bazowej z poprzedniego roku. Korekty polegały na uwzględnieniu zjawisk braku odpowiedzi oraz sytuacji wyłączenia gospodarstw i osób z badanej populacji⁷. Obliczenia wykonywane były na podzbiorach tzw. *sample persons* (czyli dla osób, które w poprzednim roku były w badanej próbie oraz w odpowiednim wieku – 14 lat i więcej, a także powinny być zbadane w roku kolejnym), uwzględniając ustalone przez Eurostat reguły (np. w przypadku wyprowadzenia się osoby za granicę lub niemożności ponownego skontaktowania z gospodarstwem).

Współczynnik korygujący wyznaczano według klas miejscowości i miał on postać:

$$\frac{R(1) - M}{R(2)}$$

gdzie:

$R(t)$ - oszacowanie liczby respondentów należących do grupy „sample person” i badanej populacji w podpróbie badanej po raz t -ty,

M - oszacowanie liczby osób „sample person”, które były w badanej populacji w pierwszym roku badania, natomiast w roku kolejnym zostały zaliczone do gospodarstw uznanych za będące poza zakresem badania.

W obliczeniach wielkości z licznika i mianownika używano wag bazowych z roku $T-1$. Podane wyrażenie jest odwrotnością empirycznego oszacowania prawdopodobieństwa, że dana osoba będzie zbadana ponownie w drugim roku badania.

⁷ Wyłączenie dotyczy: gospodarstw z poza zakresu badania – całe gospodarstwo wyprowadziło się za granicę bądź do gospodarstwa zbiorowego w kraju, wszyscy członkowie zmarli lub w gospodarstwie domowym nie ma osoby z próby panelowej; oraz braku kontaktu z danym adresem z powodu braku możliwości dotarcia do gospodarstwa lub braku jakichkolwiek informacji o gospodarstwie.

W kolejnym etapie obliczania wag bazowych dla ostatniego roku badania (tzn. T) przypisano wagi matek dzieciom osób typu „sample person” oraz wagi zerowe tzw. „co-residents”, czyli dodatkowym osobom, które znalazły się w składzie badanego gospodarstwa. Następnie uśredniono wyznaczone dla respondentów wagi na poziom gospodarstw domowych i tak obliczoną średnią wagę przypisano wszystkim członkom danego gospodarstwa. Po tym etapie obliczeń do uzyskanej wagi również zastosowano procedurę obcinania wag ekstremalnych (*trimming*).

Dla podprób, które były badane odpowiednio czwarty i trzeci rok z kolei w odniesieniu do roku T (np. dla prób 6 i 7 w roku $T=2018$) zastosowano procedurę opartą na opisanym powyżej (dla próby badanej drugi rok z kolei) algorytmie korygowania wagi bazowej z poprzedniego roku. Dodatkowym elementem obliczeń było odpowiednie uwzględnienie przypadków respondentów, którzy byli badani w roku $T-2$, nie zostali zbadani w roku $T-1$ oraz ponownie zbadano ich w roku T (tzw. osoby powracające do próby – ang. *re-entries*); zgodnie z wytycznymi Eurostatu osoby powracające po 2 latach nieobecności nie są uwzględniane. Wagi bazowe dla osób powracających zostały wyznaczone za pomocą zastosowania opisanej wcześniej procedury korygowania wag bazowych z roku $T-2$ (tzn. wykonano obliczenia na danych z roku $T-2$ i T , z pominięciem roku $T-1$). Dołączenie osób powracających spowodowało konieczność dodatkowej korekty już obliczonych wag bazowych dla respondentów badanych w trzech kolejnych latach. Współczynniki tej korekty obliczono oddzielnie według klas miejscowości jako ilorazy ważonej liczby respondentów badanych w trzech kolejnych latach w stosunku do ważonej liczby respondentów w ostatnim roku badania (tzn. razem z powracającymi).

Wagę w obliczeniach takiej korekty stanowiła waga dla osób (czyli RB050) z roku $T-2$. Współczynniki tak obliczonej korekty dla lat $T=2017$ oraz $T=2018$ podaje poniższa tablica.

p (klasa miejscowości)	T=2017		T=2018	
	korekta dla próby 5	korekta dla próby 6	korekta dla próby 6	korekta dla próby 7
1	0,979	0,981	1,000	0,951
2	0,990	0,983	1,000	0,994
3	0,999	0,986	0,994	0,986
4	0,994	0,991	0,999	0,990
5	0,997	0,999	0,993	0,986
6	0,999	0,992	0,994	0,998

Ostatni etap obliczania wag bazowych dla podprób badanych odpowiednio czwarty i trzeci rok z kolei w odniesieniu do roku T polegał na: przypisaniu wagi matek dzieciom osób typu „sample person” oraz wag zerowych tzw. „co-residents”, czyli dodatkowym osobom, które znalazły się w składzie badanego gospodarstwa. Następnie dokonywano uśrednienia wyznaczonych dla respondentów wag bazowych na poziom gospodarstw domowych (taką średnią wagę przypisywano wszystkim członkom danego gospodarstwa) oraz na końcu zastosowano procedurę obcinania wag ekstremalnych (*trimming*). W rezultacie opisanych kroków uzyskano zmodyfikowane wagi bazowe dla 4 podprób przekrojowych, przy czym w odniesieniu do próby badanej po raz pierwszy w danym roku za wagę bazową przyjmuje się wstępnie obliczoną wagę DB090. Dalsze obliczenia wykonuje się na danych z połączonych podprób, gdzie waga bazowa z każdej próby jest podzielona przez

współczynnik wynikający z ilorazu liczby wszystkich zbadanych gospodarstw do liczby zbadanych gospodarstw w danej podpróbie. Przy wykorzystaniu opisanej wyżej procedury kalibracji zintegrowanej uzyskuje się wagi DB090 dla każdego gospodarstwa oraz odpowiadające im wagi RB050 dla osób ze składu gospodarstwa.

Kolejną wagą wyznaczaną dla potrzeb uogólniania wyników w EU-SILC była waga **PB040**, przypisywana osobom w wieku 16 lat i więcej, z którymi przeprowadzony został wywiad indywidualny. Waga ta równa jest wadze RB050.

Waga **RL070** przypisywana jest dzieciom w wieku 0 – 12 lat. Waga ta uzyskiwana jest przez korektę wagi RB050 w 26 grupach tj. 13 roczników * płeć.

W przypadku wywiadów indywidualnych w zakresie w którym nie dopuszczono wywiadów zastępczych przypisano wagę **PW005T**. Uzyskano ją przez korektę wagi RB050 w grupach zdefiniowanych jako przekroje: miasto/wieś * płeć * 13 grup wieku; przy czym użyto grup wieku zastosowanych w opisanym wcześniej algorytmie kalibracji wag.

W przypadku wywiadów indywidualnych dla których nie zastosowano imputacji dochodów przypisano im wagę **PB041**. Uzyskano ją przez korektę wagi PB040 w grupach zdefiniowanych jako przekroje: województwo* miasto/wieś * płeć * 13 grup wieku; przy czym użyto grup wieku zastosowanych w opisanym wcześniej algorytmie kalibracji wag.

2.3. Zastępowanie

W przypadku gospodarstw z wylosowanych mieszkań, odmawiających udziału w badaniu stosowano tzw. zastępowanie z próby rezerwowej (dotyczyło to tylko nowej podpróby). W edycji badania w 2018 roku wprowadzono uporządkowanie adresów z listy rezerwowej ze względu na odległości do adresu z próby zasadniczej. Rozwiązanie to wprowadzono aby zmniejszyć obciążenie sieci ankietarskiej ze względu na czas przemieszczania się między adresami (w szczególności w terenach wiejskich) oraz koszty dojazdu w przypadku konieczności kilkukrotnych wizyt pod tym samym adresem (brak kontaktu z respondentem lub dokończenie wywiadu).

3. Jakość danych

3.1. Błędy losowe

Błąd standardowy i efektywna liczebność próby

Estymacja błędów standardowych została oparta na metodzie wielokrotnego losowania podpróbek. Użyto wariantu metody bootstrap, w którym niezależnie w każdej warstwie dokonuje się wielokrotnego (w tym przypadku 500 powtórzeń) losowania ze zwracaniem podpróbek o liczebności $n_h - 1$ spośród n_h wylosowanych do badania jednostek pierwszego stopnia w h -tej warstwie (metoda McCarthy i Snowden (1985)). Po wylosowaniu odpowiedniej liczby podpróbek, oryginalne wagi dla jednostek losowania są odpowiednio modyfikowane. Następnie metodą bootstrap szacowana jest wariancja odpowiednich wskaźników przy wykorzystaniu aproksymacji typu Monte Carlo opartej na niezależnych podpróbkach.

Obliczenia wykonano w systemie SAS. Ponadto zaimplementowano metodę szacowania wariancji dla podstawowych wskaźników ubóstwa, opartą na linearyzacji. Wykonane porównania obliczeń metodą linearyzacji oraz metodą bootstrap potwierdziły dużą zgodność uzyskanych rezultatów.

Oceny błędów i efektywność schematu losowania dla wybranych wskaźników

Wyszczególnienie	Wartość	Błąd standardowy	Efektywność schematu losowania	Liczebność próby zrealizowanej	Efektywna liczebność próby
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych	14,8	0,39	1,464	39922	27269
Wskaźnik zróżnicowania kwintylowego (S80/S20)	4,3	0,06	1,598	39922	24982
Wskaźnik głębokości ubóstwa (w odniesieniu do mediany)	23,3	1,09	1,415	39922	28213
Współczynnik Giniego	27,8	0,28	1,626	39922	24552
Przeciętny ekwiwalentny dochód do dyspozycji	31235,4	187,4	1,593	39222	25060

3.2. Błędy nielosowe

Operat losowania i błędy pokrycia

Próby do badania EU-SILC losowane są z operatu losowania opartego o system TERYT, tj. Urzędowy Rejestr Podziału Terytorialnego Kraju. W operacie tym wyróżniono dwa rodzaje jednostek pierwszego stopnia – JPS:

- około 185 000 obwodów spisowych zawierających średnio około 77 mieszkań,
- około 35 000 rejonów statystycznych średnio po około 411 mieszkań.

Terytorium Polski podzielone jest na rejony statystyczne i obwody spisowe. Do badania EU-SILC jako jednostki pierwszego stopnia wykorzystuje się obwody spisowe. Jednostkami losowania drugiego stopnia są mieszkania. Dla każdego obwodu stworzony został wykaz mieszkań, który stanowi operat losowania drugiego stopnia. Wszystkie gospodarstwa domowe mieszkające w wylosowanych mieszkaniach powinny wziąć udział w badaniu.

System TERYT podlega corocznej aktualizacji. Przedmiotem aktualizacji jest podział terytorium kraju na rejony i obwody, aktualizuje się wykazy mieszkań oraz nazwy miejscowości i ulic. Ponadto, wprowadzane są inne zmiany wynikające z nowego budownictwa, wyburzeń oraz zmian w podziale administracyjnym kraju.

Próba do EU-SILC 2018 losowana była w listopadzie 2017 roku z operatu zaktualizowanego na dzień 30 czerwca 2017 r. W próbie numer 1 wylosowanej do badania w 2018 roku stwierdzono 7,4% mieszkań nie istniejących oraz mieszkań niezamieszkałych lub zamieszkałych czasowo; 1,8% wylosowanych mieszkań miało nieprawidłowy adres.

Błędy wynikające z braku odpowiedzi

Zrealizowana liczebność próby

Wielkość próby	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
A	2295	2647	3796	6476	15214
B	4604	5275	7320	11562	28761
C	6222	7127	10007	16566	39922

A - liczba zbadanych gospodarstw domowych, włączonych do zbioru danych⁸

B - liczba osób w wieku 16 lat i więcej, z którymi został przeprowadzony wywiad indywidualny

C - liczba osób w zbadanych gospodarstwach domowych

⁸ Warunkiem włączenia gospodarstwa domowego do zbioru danych było zrealizowanie kwestionariusza gospodarstwa domowego oraz co najmniej jednego wywiadu indywidualnego.

Jednostki niezbadane

Wskaźniki związane z realizacją wywiadów dla połączonych podprób

Symbol wskaźnika	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	
		bez próby rezerwowej ⁹	uwzględniająca próbę rezerwową ¹⁰
Ra	tyw. kontaktu z wylosowanym adresem, czyli iloraz liczby skontaktowanych adresów do liczby wszystkich poprawnych wylosowanych adresów	0,997	0,801
Rh	udział liczby zbadanych gospodarstw domowych względem liczby wszystkich gospodarstw w skontaktowanych mieszkaniach	0,868	0,460
Rp	udział liczby uzyskanych wywiadów indywidualnych względem liczby osób indywidualnych które powinny być zbadane (w ramach zbadanych gospodarstw)	0,862	0,862
*NRp	całkowitego braku odpowiedzi	25,4 %	68,2 %

Wskaźniki związane z realizacją wywiadów dla nowej podpróby (numer 1)

Symbol wskaźnika	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	
		bez próby rezerwowej ⁹	uwzględniająca próbę rezerwową ¹⁰
Ra	tyw. kontaktu z wylosowanym adresem, czyli iloraz liczby skontaktowanych adresów do liczby wszystkich poprawnych wylosowanych adresów	0,994	0,735
Rh	udział liczby zbadanych gospodarstw domowych względem liczby wszystkich gospodarstw w skontaktowanych mieszkaniach	0,865	0,281
Rp	udział liczby uzyskanych wywiadów indywidualnych względem liczby osób indywidualnych które powinny być zbadane (w ramach zbadanych gospodarstw)	0,836	0,836
*NRp	całkowitego braku odpowiedzi	28,1 %	82,7 %

Rozkład gospodarstw domowych

Kontakt z wylosowanym adresem (bez próby rezerwowej⁹)

DB120	Podpróba				Ogółem
	6	7	8	1	
Nawiązany kontakt	2514	3018	4501	7487	17520
Mieszkanie nie znalezione	0	0	0	28	28
Brak możliwości dotarcia do mieszkania	0	0	0	20	20
Pod wylosowanym adresem nie ma mieszkania	1	0	1	305	307
Ogółem	2515	3018	4502	7840	17875

⁹ Z listy rezerwowej uwzględniono tylko te adresy, w których zrealizowano wywiad.

¹⁰ Z listy rezerwowej uwzględniono wszystkie adresy pod którymi był ankieter, niezależnie od tego czy wywiad zrealizowano czy nie.

Kontakt z wylosowanym adresem (z uwzględnieniem próby rezerwowej¹⁰)

DB120	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Nawiązany kontakt	2514	3018	4501	23024	33057
Mieszkanie nie znalezione	0	0	0	615	615
Brak możliwości dotarcia do mieszkania	0	0	1	370	371
Pod wylosowanym adresem nie ma mieszkania	1	0	1	7529	7531
Ogółem	2515	3018	4502	31538	41574

Wynik realizacji kwestionariusza gospodarstwa domowego (bez próby rezerwowej⁹)

DB130	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Wywiad przeprowadzony	2297	2654	3803	6498	15252
Odmowa	105	216	452	686	1459
Czasowa nieobecność	36	63	97	103	299
Brak możliwości nawiązania kontaktu z gospodarstwem (z powodu choroby, podeszłego wieku, alkoholizmu)	22	19	30	32	103
Inne powody	54	66	119	168	407
Ogółem	2514	3018	4501	7487	17520

Wynik realizacji kwestionariusza gospodarstwa domowego (z uwzględnieniem próby rezerwowej¹⁰)

DB130	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Wywiad przeprowadzony	2297	2654	3803	6498	12252
Odmowa	105	216	452	9651	10424
Czasowa nieobecność	36	63	97	1912	2108
Brak możliwości nawiązania kontaktu z gospodarstwem (z powodu choroby, podeszłego wieku, alkoholizmu)	22	19	30	797	868
Inne powody	54	66	119	4166	4405
Ogółem	2514	3018	4501	23024	30057

Stopień realizacji badania

DB135	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Gospodarstwa zbadane, włączone do zbioru danych	2295	2647	3796	6476	15214
Gospodarstwa badane, niewłączone do zbioru danych	2	7	7	22	38
Ogółem	2297	2654	3803	6498	15252

Rozkład osób w wieku 16 lat i więcej

Realizacja wywiadu indywidualnego

RB250	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Wywiad zrealizowany	4604	5275	7320	11562	28761
Utrudniony kontakt z powodu choroby, niepełnosprawności, itp.	45	50	78	138	311
Odmowa udziału w badaniu	343	347	568	1241	2499
Respondent czasowo nieobecny – niemożliwe uzyskanie informacji od innej osoby	196	218	368	814	1596
Brak kontaktu z innego powodu	34	48	45	75	202
Brak jakichkolwiek informacji o osobie – powód nieznan	1	1	3	6	11
Ogółem	5223	5939	8382	13836	33380

Rodzaj wywiadu indywidualnego

RB260	Podpróba				
	6	7	8	1	Ogółem
Wywiad bezpośredni	3196	3727	5254	8675	20852
Wywiad zastępczy	1408	1548	2066	2887	7909
Ogółem	4604	5275	7320	11562	28761

Błędy powstałe w trakcie realizacji badania oraz rejestracji danych

Podobnie jak inne badania statystyczne, badanie EU-SILC może być obciążone błędami powstającymi na różnych etapach badania. Dotyczy to przede wszystkim błędów popełnianych przez ankietera na etapie zbierania informacji, błędów respondenta wynikających z niezrozumienia pytań bądź nieprecyzyjnych odpowiedzi oraz błędów powstałych na etapie rejestracji danych.

Według ankieterów, którzy po przeprowadzeniu wywiadu z gospodarstwem domowym byli zobligowani do odpowiedzi na kilka pytań dotyczących realizacji wywiadu, 81,0% osób odpowiadających na pytania w kwestionariuszu gospodarstwa domowego oraz 80,3% osób odpowiadających na pytania w kwestionariuszu indywidualnym okazało pozytywne nastawienie do badania, podczas gdy ponad 2% respondentów (dotyczy to zarówno wywiadu o sytuacji gospodarstwa domowego, jak i wywiadu indywidualnego) wykazało niechętną postawę.

Według ankieterów w ponad 90% kwestionariuszy (zarówno w gospodarstwach domowych jak i w indywidualnych) jakość danych pozadochodowych była dobra lub bardzo dobra, natomiast w 0,4% obydwu kwestionariuszy jakość danych była wątpliwa.

3.3. Czas trwania wywiadu

Wypełnienie kwestionariusza gospodarstwa domowego w 2018 r. zajęło średnio około 38 minut, natomiast wypełnienie jednego kwestionariusza indywidualnego około 33 minuty. Przeprowadzenie wywiadu z gospodarstwem domowym (wypełnienie kwestionariusza gospodarstwa domowego oraz kwestionariuszy indywidualnych dla wszystkich osób w wieku 16 lat i więcej) zajęło średnio 99 minut.

4. Imputacja danych

4.1. Zastosowane metody imputacji zmiennych dochodowych

Metodologia badania EU-SILC wymaga przeprowadzenia imputacji brakujących danych w zakresie dochodów. Zbiór kompletny uzyskiwany jest poprzez imputację braków danych.

Imputacja jest procesem zapewniania kompletności zbioru danych poprzez zastępowanie braków danych spowodowanych odmową udzielenia odpowiedzi przez respondenta wartościami prawidłowymi z formalnego punktu widzenia (wartościami imputacyjnymi). Wartości imputacyjne otrzymywane są za pomocą sformalizowanej procedury (algorytmu), zaprojektowanej tak, by generowane wartości w możliwie najlepszy sposób odzwierciedlały prawdopodobne wartości danych brakujących z punktu widzenia informacji zawartej w zbiorze danych.

Do imputacji zmiennych dochodowych stosowanych jest kilka metod. Generalnie można je podzielić na deterministyczne i stochastyczne. W przypadku metod deterministycznych dla danego zbioru danych wybrana metoda i zestaw zmiennych objaśniających (algorytm imputacji) jednoznacznie wyznacza wartości imputacyjne dla każdego rekordu. W przypadku metod stochastycznych przy wyznaczaniu wartości imputacyjnej występuje element losowy, który powoduje, że przy tym samym algorytmie i zbiorze danych dla każdego przebiegu (realizacji algorytmu) otrzymuje się nieco inne wartości imputacyjne. Metody stochastyczne mają tę własność, że choć nieco zwiększają wariancję estymatorów (wprowadzają dodatkowy składnik błędu losowego), to nie zniekształcają wariancji i charakterystyk rozkładu danych oryginalnych, pozwalając na prawidłową ocenę błędu losowego. Imputacja deterministyczna powoduje zmniejszenie wariancji zmiennej w zbiorze i zaniżenie ocen błędu losowego, silniej zniekształca też strukturę korelacji rozkładów zmiennych. W przypadku realizacji procesu imputacji danych dochodowych w badaniu EU-SILC, preferuje się stosowanie metod zachowujących charakterystyki rozkładu (co faworyzuje metody stochastyczne).

Spośród metod stochastycznych zastosowane zostały:

- Metoda hot-deck

Polega na zastąpieniu brakujących danych w rekordzie, dla którego braki występują (rekordzie biorcy) danymi pobranymi z innego rekordu (rekordu dawcy), wybranego losowo spośród rekordów kompletnych z punktu widzenia imputowanej zmiennej, spełniających określone warunki podobieństwa do rekordu biorcy.

W metodzie hot-deck mogą być stosowane jakościowe zmienne pomocnicze (objaśniające), służące do grupowania (kategoryzacji) jednostek (rekordów). Losowy reprezentant wybierany jest wtedy spośród rekordów posiadających odpowiednie wartości zmiennych pomocniczych. W przypadku, gdy nie można znaleźć dawcy o odpowiadających wartościach wszystkich zmiennych pomocniczych, zastosowane zostało podejście sekwencyjne. Zmienne pomocnicze uszeregowane zostały od najważniejszych do najmniej ważnych. W przypadku braku dawców w grupie pomija się kolejne zmienne objaśniające, poczynając od najmniej ważnych, do uzyskania podzbioru zawierającego dawców.

W przypadku zastosowania ilościowej zmiennej pomocniczej (grupującej) w metodzie hot-deck, kryterium grupowania jest podział na grupy decylowe.

- Imputacja regresyjna z losowymi resztami empirycznymi

Zmienne pomocnicze są zmiennymi objaśniającymi modelu regresyjnego. Model ma postać liniową lub potęgowo-wykładniczą. Dopasowywany jest na podstawie rekordów kompletnych z punktu widzenia zmiennej imputowanej. Wartość imputacyjna (lub jej logarytm w przypadku modeli transformowanych) jest sumą wartości teoretycznej otrzymanej z modelu i reszty wylosowanej spośród rzeczywistych reszt otrzymanych przy estymacji modelu. Zbiór rekordów, spośród których losowana jest reszta, ograniczany jest do najbliższych rekordowi imputowanemu ze względu na wartość teoretyczną uzyskaną z modelu.

Spośród metod deterministycznych zastosowane zostały:

- Imputacja regresyjna deterministyczna (za wartość imputacyjną przyjmowana jest wartość teoretyczna z modelu);
- Imputacja dedukcyjna (wartość imputacyjna wyznaczana jest bezpośrednio na podstawie zależności między zmiennymi).

Zastosowanie stochastycznej imputacji regresyjnej wymaga znalezienia modelu dobrze opisującego kształtowanie się zmiennej o stosunkowo niewielkiej wariancji składnika losowego i dobrych własnościach statystycznych. Przy wysokiej wariancji składnika losowego istnieje niebezpieczeństwo uzyskania wartości przypadkowych i nietypowych dla prawidłowej części zbioru. Z tego powodu tam, gdzie zgodnie z opisanym wcześniej założeniem wymagana jest imputacja stochastyczna, metoda hot-deck stosowana jest częściej niż imputacja regresyjna. Ma to uzasadnienie zwłaszcza w sytuacji, gdy liczba rekordów do imputacji jest stosunkowo niewielka, lub gdy niewielka liczba rekordów kompletnych nie pozwala na dobre dopasowanie modelu.

Stochastyczna imputacja regresyjna najszerszej stosowana jest w przypadku dochodów z pracy najemnej, gdzie:

- mamy do czynienia z ważną kategorią dochodów, tj. występującą u znacznego odsetka respondentów, mającą zwykle (tam, gdzie występuje) znaczny udział w dochodzie gospodarstwa domowego,
- kategoria ta daje się stosunkowo dobrze modelować przy użyciu zmiennych występujących w formularzu,
- występuje duża (bezwzględnie) liczba braków danych, jednakże ich odsetek nie jest znaczący; odpowiednia liczebność rekordów poprawnych pozwala na budowę dobrze dopasowanego modelu.

Jest ona dość szeroko stosowana także dla innych kategorii dochodu niż dochody z pracy najemnej w sytuacji, gdy znane są dochody danej osoby/gospodarstwa domowego z poprzedniego roku. W takim przypadku stochastyczna imputacja regresyjna jest traktowana jako metoda podstawowa, choć metoda hot-deck również bywa stosowana, gdy trudno jest dopasować odpowiedni model.

W związku ze stosunkowo szerokim zakresem zastosowania stochastycznej imputacji regresyjnej wprowadzone zostało dodatkowe zabezpieczenie przed skutkami ewentualnego niedopasowania modelu. Reszty nie są generowane z rozkładu reszt dla całej próby, lecz losowane z ograniczonego podzbioru. Chociaż w idealnie dopasowanym modelu reszty powinny mieć postać białego szumu, a więc w szczególności być pozbawione jakichkolwiek zależności systematycznych, w rzeczywistych sytuacjach w rozkładzie reszt mogą pozostawać jeszcze jakieś nie wychwycone całkowicie przez model tendencje, związane np. z nieliniowością rzeczywistych zależności nie dającą się wyeliminować poprzez znane transformacje. W takim przypadku użycie reszt z ograniczonego zakresu redukuje niebezpieczeństwo wygenerowania wartości nieprzystających do rzeczywistego rozkładu zmiennej poprzez połączenie wartości teoretycznej i reszty, której wystąpienie przy takiej wartości teoretycznej byłoby zupełnie nieprawdopodobne.

Imputacja deterministyczna stosowana jest w przypadkach, gdy brak danych dotyczy mniej znaczących składowych zmiennych dochodowych (podatków, składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, dodatków do dochodów itp.) w sytuacji, gdy wartość najważniejszej składowej jest znana. W takich przypadkach zwykle stosowana jest deterministyczna imputacja regresyjna. Metodą regresji deterministycznej przeprowadzana jest konwersja wartości brutto na wartość netto i *vice versa*, gdy jest to konieczne ze względu na występowanie braku danych. Imputacja dedukcyjna stosowana jest w nielicznych przypadkach oczywistych zależności i może być traktowana jako uzupełnienie etapu redagowania danych.

Zmienne objaśniające w modelach i grupujące w przypadku metody hot-deck zostały dobrane tak, by odzwierciedlały zależności, jakie zgodnie z logiką i wiedzą merytoryczną o badanych zjawiskach powinny występować w zbiorze danych, uwzględniając dostępność potencjalnych zmiennych objaśniających na formularzu. Zależności zostały przetestowane na zbiorze danych poprawnych i w większości przypadków okazały się istotne. Niektóre zmienne objaśniające pozostawiono mimo braku statystycznego potwierdzenia ich wpływu na zmienną imputowaną, jeżeli wyrażają zależność ważną ekonomicznie lub stanowią warunek grupowania (kryterium interpretacji) w algorytmie naliczania zmiennych wynikowych.

W przypadku osób i gospodarstw nie badanych w roku poprzednim (nowa próba, osoby nowe w gospodarstwie, osoby, których poprzednio nie udało się zbadać) oraz takich, które w poprzednim roku nie posiadały danego typu dochodu, stosowane są zmienne objaśniające pochodzące ze zbioru danych bieżących. Tam, gdzie w danych za rok poprzedni występuje ten sam typ dochodu, jego wartość traktowana jest jako główna zmienna objaśniająca (grupująca), zarówno w przypadku zmiennych imputowanych regresyjnie, jak i metodą hot-deck. Zmienne bieżące mogą występować jako dodatkowe zmienne objaśniające.

4.2. Pozycyjne braki odpowiedzi (zmienne dochodowe na poziomie gospodarstwa domowego)

Wyszczególnienie	Dochód	Gospodarstwa domowe, od których uzyskano kompletną informację	Gospodarstwa domowe, od których nie uzyskano informacji (pełna imputacja)	Gospodarstwa domowe, od których uzyskano częściową informację (imputacja częściowa)
		w % gospodarstw, których dotyczy dany typ dochodu		
Składowe dochodu na poziomie gospodarstwa domowego				
Regularne transfery pieniężne – przekazywane	netto	83,4	15,8	0,7
Regularne transfery pieniężne – otrzymywane	netto	88,5	11,5	-
Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego	netto	87,0	10,6	2,4
Świadczenia dotyczące rodziny	netto	91,5	2,5	6,0
	brutto	86,2	2,5	11,3
Dodatki mieszkaniowe	netto	80,8	11,5	7,7
Dochód dzieci poniżej 16 roku życia	netto	87,3	12,7	-
	brutto	76,9	5,2	17,9
Dochód z wynajmu nieruchomości bądź terenu	netto	54,2	23,4	22,4
	brutto	76,6	23,4	-
Dochód z własności finansowej	netto	39,9	60,1	-
	brutto	13,3	59,7	27,0
Rozliczenia z urzędem skarbowym	netto	80,2	19,7	0,1
Podatki na poziomie gospodarstwa domowego				
Podatki od nieruchomości		71,4	28,6	-
Podatki i składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne		13,0	72,4	14,7

4.2. Pozycyjne braki odpowiedzi (zmiennie dochodowe na poziomie indywidualnym) (dok.)

Wyszczególnienie	Dochód	Osoby, dla których uzyskano kompletną informację	Osoby, dla których nie uzyskano informacji (pełna imputacja)	Osoby, dla których uzyskano częściową informację (imputacja częściowa)
		w % osób w wieku 16 lat i więcej, których dotyczy dany typ dochodu		
Składowe dochodu na poziomie indywidualnym				
Renty rodzinne	netto	76,3	17,4	6,3
	brutto	13,1	18,3	68,5
Stypendia	netto	54,3	45,3	0,4
Świadczenia związane z wiekiem	netto	74,2	21,6	4,3
	brutto	17,8	21,6	60,7
Świadczenia dla osób niepełnosprawnych	netto	74,9	23,7	1,4
	brutto	20,6	23,7	55,7
Świadczenia chorobowe	netto	75,1	24,9	-
	brutto	52,5	24,9	22,6
Świadczenia dla bezrobotnych	netto	68,3	30,9	0,8
	brutto	11,9	30,9	57,2
Dochód z pracy najemnej – pieniężny	netto	57,8	42,0	0,2
	brutto	14,3	42,0	43,6
Wykorzystanie samochodu służbowego do celów prywatnych	netto	44,3	44,3	11,4
Dochody miesięczne z głównego miejsca pracy	brutto	51,9	48,1	-
Dochód z pracy na własny rachunek	netto	46,0	49,6	4,4
	brutto	29,9	32,7	37,4

4.3. Pozycyjne braki odpowiedzi (dochód ogółem)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe, od których uzyskano kompletną informację	Gospodarstwa domowe, od których nie uzyskano informacji (pełna imputacja)	Gospodarstwa domowe, od których uzyskano częściową informację (imputacja częściowa)
	w % gospodarstw, których dotyczy dany typ dochodu		
Dochód do dyspozycji	50,2	12,7	37,1
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne	50,9	17,1	32,0
Dochód do dyspozycji bez uwzględnienia transferów społecznych łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi	52,4	25,9	21,7
Całkowity dochód gospodarstwa brutto	13,7	13,2	73,1

5. Pojęcia i definicje

5.1. Podstawowe pojęcia i definicje

Jednostka badania

Jednostką badania jest gospodarstwo domowe oraz wszyscy członkowie gospodarstwa, którzy do dnia 31 grudnia w roku poprzedzającym badanie ukończyli 16 lat.

Nie podlegają badaniu gospodarstwa domowe zamieszkałe w obiektach zbiorowego zakwaterowania (internat, hotel robotniczy, dom rencisty, klasztor itp.), z wyjątkiem gospodarstw domowych pracowników zamieszkałych w tych obiektach z tytułu wykonywanej pracy (np. kierownik hotelu, dozorca).

W badaniu dopuszczono udział gospodarstw domowych obcokrajowców.

Definicja gospodarstwa domowego

Za gospodarstwo domowe uznajemy grupę osób spokrewnionych ze sobą lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się (gospodarstwo domowe wieloosobowe) lub osobę utrzymującą się samodzielnie, bez względu na to czy mieszka sama, czy też z innymi osobami (gospodarstwo domowe jednoosobowe).

Członkowie rodziny mieszkający wspólnie, ale utrzymujący się oddzielnie, tworzą odrębne gospodarstwa domowe.

Wielkość gospodarstwa domowego jest określana liczbą osób wchodzących w jego skład.

Skład gospodarstwa domowego

Do składu gospodarstwa domowego zalicza się:

- osoby mieszkające razem w gospodarstwie domowym i wspólnie utrzymujące się, przebywające w gospodarstwie domowym przez okres co najmniej sześciu miesięcy (należy wziąć pod uwagę rzeczywisty lub zamierzony okres przebywania w gospodarstwie domowym),
- osoby nieobecne w gospodarstwie domowym z racji pracy zawodowej, jeśli dochody z pracy tych osób przekazywane są rodzinie na utrzymanie,
- osoby nieobecne w gospodarstwie domowym, w wieku do 15 lat włącznie, uczące się poza miejscem zamieszkania, mieszkające w internatach lub w domach prywatnych,
- osoby nieobecne w gospodarstwie domowym w okresie badania, przebywające w zakładach opiekuńczo-wychowawczych, w domach opieki lub szpitalach, jeżeli ich rzeczywisty lub zamierzony okres pobytu poza gospodarstwem domowym jest krótszy niż 6 miesięcy.

Do składu gospodarstwa domowego nie zalicza się:

- osób nieobecnych w gospodarstwie domowym, w wieku powyżej 15 lat, pobierających naukę poza miejscem zamieszkania, mieszkających w internatach, domach akademickich lub w domach prywatnych,
- osób przebywających w zakładzie karnym,
- osób nieobecnych w gospodarstwie domowym w okresie badania, przebywających w zakładach opiekuńczo-wychowawczych, w domach opieki lub w szpitalach, jeżeli ich rzeczywisty lub zamierzony okres pobytu poza gospodarstwem domowym wynosi sześć miesięcy lub dłużej,
- osób przebywających w gospodarstwie domowym w okresie badania (gości), obecnych w gospodarstwie domowym lub zamierzających w nim przebywać przez okres krótszy niż sześć miesięcy,
- lokatorów, w tym uczniów i studentów na stacji (z wyjątkiem sytuacji, gdy są oni traktowani przez badane gospodarstwo domowe jako członkowie gospodarstwa),
- osób wynajmujących pokój lub łóżko, na okres pracy w danej miejscowości (dotyczy to np. takich prac jak melioracje, pomiar gruntów, wyrąb lasów, budowa),
- osób mieszkających wspólnie z gospodarstwem domowym, zatrudnionych przez to gospodarstwo, np. pomocy domowych, robotników rolnych, uczniów i praktykantów w zawodzie.

Typy gospodarstw domowych

Do opisu omawianych w publikacji zagadnień wykorzystano dwa typy gospodarstw domowych:

1. **Typ gospodarstwa domowego (TG)** powstał na potrzeby porównań międzynarodowych. W bazach danych Eurostatu wyniki prezentowane są w ten sposób dla wszystkich krajów członkowskich:

- gospodarstwo 1-osobowe mężczyzn lub kobiet:
 - poniżej 65 lat
 - w wieku 65 lat i więcej
- jedna osoba dorosła z dziećmi na utrzymaniu
- dwie osoby dorosłe:
 - obie poniżej 65 lat, bez dzieci na utrzymaniu
 - co najmniej jedna w wieku 65 lat i więcej, bez dzieci na utrzymaniu
 - z 1 dzieckiem na utrzymaniu
 - z 2 dzieci na utrzymaniu
 - z 3 i więcej dzieci na utrzymaniu
- trzy lub więcej osoby dorosłe
 - z dziećmi na utrzymaniu
 - bez dzieci na utrzymaniu
- nieustalony typ gospodarstwa

Dziecko na utrzymaniu rozumiane jest jako osoba:

- w wieku 0-17 lat będąca w składzie gospodarstwa domowego,
- w wieku 18-24 lat, o ile jest bierna zawodowo i mieszka przynajmniej z jednym ze swoich rodziców.

2. **Typ biologiczny gospodarstwa domowego (TBGD)** powstał w celu prezentowania wyników krajowych uwzględniających wyniki z różnych badań¹¹. Uwzględnia on również stopień pokrewieństwa między członkami gospodarstwa domowego (małżeństwo/związek formalny, matka/ojciec):

- małżeństwa lub związki nieformalne:
 - bez dzieci na utrzymaniu
 - z 1 dzieckiem na utrzymaniu
 - z 2 dzieci na utrzymaniu
 - z 3 dzieci na utrzymaniu
 - z 4 i więcej dzieci na utrzymaniu
 - z przynajmniej 1 dzieckiem na utrzymaniu i innymi osobami
- samotna matka lub samotny ojciec:
 - z dziećmi na utrzymaniu
 - z dziećmi na utrzymaniu i z innymi osobami
- inne osoby:
 - z dziećmi na utrzymaniu
 - bez dzieci na utrzymaniu
- gospodarstwo 1-osobowe

Dziecko na utrzymaniu rozumiane jest jako osoba:

- w wieku 0-15 lat będąca w składzie gospodarstwa domowego,
- w wieku 16-24, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania, nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku formalnym i nie ma własnych dzieci.

¹¹ Pierwszy raz został wykorzystany w publikacji „Warunki życia rodzin w Polsce” wydanej w 2014 r.

W dziale publikacji „Synteza” w rozdziałach dot. sytuacji dochodowej osób w gospodarstwach domowych oraz warunków mieszkaniowych i sytuacji materialnej gospodarstw domowych mieszkających samodzielnie lub wspólnie z innymi gospodarstwami na podstawie typu biologicznego gospodarstwa domowego wyodrębniono 3 grupy gospodarstw:

- jednoosobowe,
- wieloosobowe bez dzieci,
- wieloosobowe z dziećmi na utrzymaniu.

Według typu gospodarstwa domowego przedstawione zostały wybrane wskaźniki spójności społecznej – tabl. 14, str. 184

Grupy społeczno-ekonomiczne gospodarstw domowych

Tradycyjnie, wyniki badań gospodarstw domowych prowadzonych przez GUS opracowywane są według grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych. Podstawowym kryterium stosowanym przy wyodrębnianiu tych grup jest rodzaj przeważającego źródła utrzymania.

- **Gospodarstwa pracowników** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej wykonywanej w Polsce lub za granicą.
- **Gospodarstwa rolników** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.
- **Gospodarstwa pracujących na własny rachunek** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie.
- **Gospodarstwa emerytów** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód ze świadczeń emerytalnych.
- **Gospodarstwa rencistów** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód ze świadczeń rentowych.
- **Gospodarstwa utrzymujących się z niezarobkowych źródeł** – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub przeważającym źródłem utrzymania jest dochód ze źródeł niezarobkowych innych niż emerytura i renty (np. zasiłki dla bezrobotnych, regularne transfery od osób spoza gospodarstwa domowego, świadczenia dotyczące rodziny, dochody z wynajmu nieruchomości, dochody kapitałowe, itp.).

Ze względu na niską jakość uzyskanych danych dochodowych wynikającą z małej liczebności tej grupy i dużego wewnętrznego zróżnicowania, nie zostały one włączone do publikacji.

Stosowana skala ekwiwalentności

Skale ekwiwalentności to parametry pozwalające porównywać ze sobą sytuację gospodarstw domowych różniących się wielkością i strukturą demograficzną. Odzwierciedlają one wpływ, jaki na koszty utrzymania gospodarstwa domowego ma jego skład demograficzny.

Przy obliczeniach wyników z zakresu dochodów zastosowano zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD. Skala ta obliczona jest w sposób następujący: 1 – dla pierwszej osoby dorosłej w gospodarstwie, 0,5 – dla każdego kolejnego członka gospodarstwa w wieku 14 lat lub więcej, 0,3 – dla każdego dziecka w wieku poniżej 14 lat.

Okres odniesienia dla zmiennych dochodowych i pozadochodowych

W badaniu EU-SILC używane są różne okresy odniesienia. Okresem odniesienia dla zmiennych dochodowych jest ostatni pełny rok kalendarzowy poprzedzający badanie. Dla innych zmiennych prezentowanych w tablicach okresem odniesienia jest sytuacja bieżąca, jak również dwunastomiesięczny lub tygodniowy okres poprzedzający wywiad.

Makroregiony (NUTS 1)

Do prezentowanych w publikacji wyników zastosowano obowiązujący od 1 stycznia 2018 roku podział Polski na makroregiony (NUTS 1) według Rozporządzenia Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r.

W skład poszczególnych makroregionów wchodzi następujące województwa:

MAKROREGIONY (NUTS 1)	WOJEWÓDZTWA
CENTRALNY	<ul style="list-style-type: none">łódzkie;świętokrzyskie;
POŁUDNIOWY	<ul style="list-style-type: none">małopolskie;śląskie;
WSCHODNI	<ul style="list-style-type: none">lubelskie;podkarpackie;podlaskie;
PÓŁNOCNO-ZACHODNI	<ul style="list-style-type: none">lubuskie;wielkopolskie;zachodniopomorskie;
POŁUDNIOWO-ZACHODNI	<ul style="list-style-type: none">dolnośląskie;opolskie;
PÓŁNOCNY	<ul style="list-style-type: none">kujawsko-pomorskie;pomorskie;warmińsko-mazurskie;
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	<ul style="list-style-type: none">mazowieckie.

Mapa makroregionów NUTS 1

Standard Siły Nabywczej PPS (Purchasing Power Standard)

PPS oznacza wspólną umowną jednostkę walutową stosowaną w Unii Europejskiej do przeliczeń zagregowanych danych ekonomicznych dla potrzeb porównań przestrzennych, w taki sposób, aby wyeliminować różnice w poziomach cen między państwami członkowskimi (*definicja zamieszczona w Rozporządzeniu (WE) nr 1445/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2007 r. ustanawiającym wspólne zasady dostarczania podstawowych informacji w sprawie parytetów siły nabywczej oraz ich wyliczenia i rozpowszechniania*).

5.2. Pojęcia i definicje kategorii dochodowych

Dochód do dyspozycji

Dochód do dyspozycji definiowany jest w badaniu jako suma rocznych dochodów pieniężnych (w przypadku dochodów z pracy najemnej uwzględniających dodatkowo korzyści niepieniężne związane z użytkowaniem samochodu służbowego) netto (po odliczeniu zaliczek na podatek dochodowy, podatków od dochodów z własności, składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne) wszystkich członków gospodarstwa domowego pomniejszona o: podatki od nieruchomości, transfery pieniężne przekazane innym gospodarstwom domowym oraz saldo rozliczeń z urzędem skarbowym.

Składowe dochodu do dyspozycji

Na dochód do dyspozycji składają się:

- dochody z pracy najemnej (w tym korzyści niepieniężne związane z użytkowaniem samochodu służbowego),
- dochody z pracy na własny rachunek w tym:
 - o dochody z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie,
 - o dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie (działalność gospodarcza),
 - o dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie z tytułu innego niż prowadzenie działalności gospodarczej (np. wykonywanie wolnego zawodu),
- świadczenia dla bezrobotnych,
- świadczenia związane z wiekiem (emerytury, wcześniejsze emerytury krajowe i zagraniczne, renty strukturalne rolników indywidualnych, odprawy z pracy wypłacane osobom przechodzącym na emeryturę, renty z tytułu niepełnosprawności krajowe i zagraniczne, renty socjalne, zasiłki pielęgnacyjne, emerytury z prywatnych funduszy emerytalnych),
- renty rodzinne (renty rodzinne krajowe i zagraniczne otrzymywane przez osoby w wieku 16 lat i więcej)¹²,
- świadczenia chorobowe (w tym odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu),
- świadczenia dla niepełnosprawnych (w tym renta szkoleniowa, świadczenie rehabilitacyjne) otrzymywane przez osoby nie będące w wieku emerytalnym,
- stypendia,
- dochody z wynajmu nieruchomości,
- świadczenia dotyczące rodziny (w tym zasiłki rodzinne z dodatkami, zasiłki macierzyńskie),
- świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego (w tym świadczenia z pomocy społecznej),
- dodatki mieszkaniowe,
- regularne transfery otrzymywane od osób spoza gospodarstwa domowego,
- dochody kapitałowe (z własności finansowej),
- dochody dzieci do lat 16 (w tym renty rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, stypendia).

¹² Od 2011 r. zmienił się sposób kwalifikowania rent rodzinnych – obecnie wszystkie renty rodzinne otrzymywane przez osoby w wieku 16 lat i więcej zaliczane są do tej grupy świadczeń.

Transfery otrzymywane przez gospodarstwa domowe:

Zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby badania EU-SILC zamieszczoną w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1980/2003 z dnia 21 października 2003 r. w sprawie dochodów i warunków życia (EU-SILC), w odniesieniu do definicji i uaktualnionej definicji, na transfery składają się:

1. Świadczenia społeczne;
2. Regularnie otrzymywane przelewy pieniężne pomiędzy gospodarstwami domowymi.

Świadczenia społeczne są określane jako bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

Obejmują wartość dowolnych składek na ubezpieczenia społeczne lub podatku dochodowego płaconego od tych świadczeń przez beneficjenta systemom ubezpieczeń społecznych lub władzom podatkowym.

Aby transfer mógł zostać uznany za świadczenie społeczne musi spełniać jedno z dwóch kryteriów:

- objęcie nim rozpatrywanej grupy jest obowiązkowe (zgodnie z prawem, przepisami lub układem zbiorowym między pracodawcami i związkami zawodowymi),
- jest on oparty na zasadzie solidarności społecznej (tzn. jeżeli jest to emerytura wynikająca z ubezpieczenia, składka i uprawnienia nie są proporcjonalne do indywidualnego narażenia na ryzyko zabezpieczonej osoby).

Świadczenia społeczne dzielą się na:

1. Świadczenia dotyczące rodziny;
2. Dodatki mieszkaniowe;
3. Świadczenia dla bezrobotnych;
4. Świadczenia związane z wiekiem;
5. Renty rodzinne;
6. Świadczenia chorobowe;
7. Świadczenia dla osób niepełnosprawnych;
8. Stypendia;
9. Świadczenia dotyczące wykluczenia społecznego.

Świadczenia społeczne nie obejmują świadczeń płaconych z systemów, w których świadczeniobiorcy dokonywali jedynie dobrowolnych wpłat, niezależnie od pracodawcy lub rządu – ujęte w pozycji „Emerytury z indywidualnych systemów prywatnych”, tj. innych niż te objęte przez ESSPROS (europejski system statystyk ochrony socjalnej).

Regularnie otrzymywane przelewy pieniężne pomiędzy gospodarstwami domowymi odnoszą się do regularnych kwot pieniężnych otrzymywanych podczas okresu odniesienia dochodu od innych gospodarstw domowych lub osób.

Pozycja obejmuje:

- obowiązkowe alimenty i zasiłek dla dziecka,
- nieobowiązkowe alimenty i zasiłek dla dziecka otrzymywane w sposób regularny,
- regularny zasiłek pieniężny od osób innych niż członkowie rodziny,
- regularny zasiłek pieniężny od rodzin w innych krajach.

Pozycja nie obejmuje bezpłatnego lub subsydiowanego lokalu mieszkalnego zapewnianego przez inne gospodarstwo domowe.

Wskaźnik dochodu do dyspozycji

Wskaźnik dochodu do dyspozycji definiowany jest jako iloraz rocznego przeciętnego dochodu do dyspozycji dla danego przekroju do przeciętnego dochodu do dyspozycji dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika równa 100 jest przypisana przeciętnemu dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

5.3. Definicje wybranych wskaźników spójności społecznej

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych

Odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji po transferach społecznych.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem bez uwzględnienia w dochodach transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem i renty rodzinne

Odsetek osób, których roczny dochód ekwiwalentny do dyspozycji bez uwzględnienia w nim transferów społecznych innych niż świadczenia związane z wiekiem oraz renty rodzinne, jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem bez uwzględnienia w dochodach ogółu transferów społecznych

Odsetek osób, których roczny dochód ekwiwalentny do dyspozycji bez uwzględnienia w nim ogółu transferów społecznych (łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji.

Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej

Odsetek osób w gospodarstwach domowych deklarujących brak możliwości zaspokojenia ze względów finansowych co najmniej 4 z 9 wymienionych poniżej potrzeb:

1. Opłacenia tygodniowego wyjazdu wszystkich członków gospodarstwa domowego na wypoczynek raz w roku;
2. Spożywania mięsa, ryb (lub wegetariańskiego odpowiednika) co drugi dzień;
3. Ogrzewania mieszkania odpowiednio do potrzeb;
4. Pokrycia niespodziewanego wydatku (w wysokości odpowiadającej miesięcznej wartości granicy ubóstwa relatywnego, przyjętej w danym kraju, w roku 2016);
5. Terminowego regulowania opłat związanych z mieszkaniem, spłatą rat i kredytów;
6. Posiadania telewizora kolorowego;
7. Posiadania samochodu;
8. Posiadania pralki;
9. Posiadania telefonu (stacjonarnego lub komórkowego).

Wskaźnik bardzo niskiej intensywności pracy w gospodarstwie domowym

Odsetek osób w wieku 0-59 lat mieszkających w gospodarstwach domowych o bardzo niskiej intensywności pracy, tzn. takich, w których osoby dorosłe w wieku (18 – 59 lat) w minionym roku przepracowały mniej niż 20% ich całkowitego potencjału pracy.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników)

Odsetek osób, które są zagrożone ubóstwem lub pogłębioną deprivacją materialną lub żyją w gospodarstwach domowych o bardzo niskiej intensywności pracy. Osoby zlicza się tylko raz, nawet jeśli są obecne w więcej niż jednym podwskaźniku.

Głębokość ubóstwa (w odniesieniu do mediany)

Różnica między medianą rocznych dochodów ekwiwalentnych do dyspozycji osób żyjących poniżej granicy ubóstwa a granicą ubóstwa przyjętą na poziomie 60% mediany dochodów, wyrażona jako procent granicy ubóstwa.

Nierówność rozkładu dochodów S80/S20 (wskaźnik zróżnicowania kwintylowego)

Stosunek sumy dochodów uzyskanych przez 20% osób o najwyższym poziomie dochodów (najwyższa grupa kwintylowa) do sumy dochodów uzyskanych przez 20% osób o najniższym poziomie dochodów (najniższa grupa kwintylowa).

W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Współczynnik Giniego

Miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie.

W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

6. Opis metodologiczny modułu „Dobrobyt”

W odpowiedzi na aktualne zapotrzebowanie organów Unii Europejskiej, corocznie przy badaniu EU-SILC realizowane są badania modułowe. W 2018 roku na mocy Rozporządzenia (UE) 2017/310 z dnia 22 lutego 2017 r. wprowadzona została lista zmiennych związanych z tematem dobrobytu subiektywnego.

Ponieważ zagadnienie dobrobytu było przedmiotem zainteresowania modułu w roku 2013, w niniejszej publikacji dokonane zostało porównanie uzyskanych danych z lat 2013 i 2018. Ze względu na zmiany metodologiczne mogące wpłynąć na porównywalność wyników, analiza zawiera tylko zmienne występujące w obu edycjach bez modyfikacji.

Jednostka

Pytania modułowe dotyczyły wszystkich osób w wieku 16 lat i więcej, które były aktualnymi członkami gospodarstw domowych, w których realizowane było badanie zasadnicze EU-SILC.

Sposób zbierania danych

Dane gromadzone były za pomocą wywiadu osobistego realizowanego przez ankietera z wykorzystaniem formularza papierowego (PAPI) lub elektronicznego (CAPI). Ze względu na charakter zadawanych pytań w module dopuszczone były jedynie wywiady bezpośrednie.

Okres odniesienia

Okresem odniesienia dla większości zmiennych modułowych była sytuacja bieżąca, z wyjątkiem pięciu pytań odnoszących się do stanu emocjonalnego respondenta, dla których okresem odniesienia były ostatnie cztery tygodnie poprzedzające wywiad.

Zakres tematyczny informacji

Pytania modułowe dotyczące dobrobytu obejmowały zagadnienia:

- satysfakcji z życia w odniesieniu do wielu aspektów, w tym min zadowolenia z: sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, obecnej pracy, relacji z rodziną, przyjaciółmi, sąsiadami, czasu na wykonywanie ulubionych czynności;
- zaufania do innych ludzi;
- stanów emocjonalnych odczuwanych w ciągu ostatnich 4 tygodni.

Zastosowane skale odpowiedzi

Zgodnie z metodologią badania w zmiennych odnoszących się do stanów emocjonalnych zastosowana została kategoria opisowa, a odpowiedzi były udzielane wprost. Natomiast w pytaniach dotyczących szeroko rozumianej satysfakcji z życia i zaufania do innych ludzi zastosowano dziesięciopunktową skalę odpowiedzi od 0 do 10, w której odpowiedź 0 oznaczała ocenę najniższą, natomiast 10 najwyższą. Na potrzeby prezentacji wyników badania modułowego na wykresach zastosowano grupowanie uzyskanych odpowiedzi, natomiast w tablicach przedstawione zostały pełne rozkłady odpowiedzi.

Schemat grupowania odpowiedzi na wykresach:

0-3 negatywna ocena zjawiska;

4-6 ocena pośrednia (ani dobra, ani zła);

7-10 pozytywna ocena zjawiska.

Przyjęty sposób prezentacji danych poprzez wskazanie grup, które oceniają dane zjawisko w sposób wyraźnie pozytywny lub negatywny ułatwia analizę rozkładu odpowiedzi.

METHODOLOGICAL NOTES

1. General information

1.1. The objective and scope of the survey

The main objective of EU-SILC – European Survey on Income and Living Conditions is to supply EU comparable data on the living conditions of the population. EU-SILC provides the basic source of information used for the calculation of indicators, among others those related to income, poverty and social exclusion, for the EU member states. The set of statistical indicators adopted by the Laeken European Council in December 2001 is supposed to monitor progress in the achievement of the common objectives as put forward by the EU countries for combating poverty and social exclusion.

Actions aiming at reducing poverty and social exclusion in addition to actions supporting sustainable and inclusive growth are of great interest and support of the European Commission. This is reflected in the headline targets of the Europe 2020 Strategy. European Union as one of the headline targets within the area of social integration aims at reducing by at least 20 million number of those who are in or at risk of poverty and social exclusion. This aim is measured by poverty and social exclusion indicator. As it is calculated based on data collected in EU-SILC Survey it is possible to monitor results of actions undertaken at European and national level.

The set of primary target variables in EU-SILC covers: the main demographic traits of the respondents, their participation in education, assessment of their health status, selected data on deprivation, dwelling conditions, detailed information on the economic activity and a wide range of information about the level and sources of income. Moreover, EU-SILC assumes conducting module surveys on the subjects following current requirements of the authorities of the European Union. In 2018, this modular survey was concerning well-being (respondents' self-assessment in the extend of satisfaction with various aspects of life, trust in people and institutions, and selected emotional states).

According to the legislation in force, the survey should collect the data allowing for both the cross-sectional and longitudinal analyses. That is why EU-SILC is carried out with the use of the rotational panel method in the four-year cycle.

1.2. Legal basis

EU-SILC organisation and methodology is governed by the Regulation (EC) No. 1177/2003 of the European Parliament and of the Council of 16 June 2003 (with amendments included in regulation No. 1553/2005) concerning Community Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) along with regulations of the European Commission corresponding to that legal act. Furthermore, a modular survey concerning the well-being was added under the Commission Regulation (EU) No 2017/310 of 22 February 2017.

EU-SILC was implemented by CSO in 2005. In 2018 it was continued following the Ordinance of the Council of Ministers of December 19, 2017 concerning the statistical survey programme for official statistics for 2018 (Journal of Laws, item 2471, as amended).

The questionnaire forms were included in the Prime Minister's Ordinance of January 12, 2017 (Journal of Laws, item 332, as amended).

1.3. Survey time

EU-SILC was conducted from April 3 to June 22, 2018, on the territory of the whole country.

1.4. Survey method

EU-SILC is a non-obligatory, representative questionnaire survey of individual households, carried out by the face-to-face interview technique.

Since 2016 CAPI method (Computer Assisted Personal Interview) is used, which consists in performing interviews with respondents with the use of mobile devices that record the provided answers. Above 82% interviews were made by this method (82,2% EU-SILC-G and 83,3% EU-SILC-I). Remaining, as before, were carried out by means of PAPI method (Paper And Pen Personal Interview) using paper questionnaire.

For the most part, an individual interviews a proxy interview is allowed with another household member who is able to provide reliable information concerning the person who should be covered by the survey (this is applicable to the household members who are absent in the place of residence at the time of the survey).

1.5. The questionnaire forms used in the survey

The information concerning the household as a whole is recorded in the household questionnaire (EU-SILC-G), while the information about the household members at the age of 16 years and more – in the individual questionnaire (EU-SILC-I).

2. Sample design and generalisation of results

2.1. Sample design

A two-stage sampling scheme with different selection probabilities at the first stage was used. Primary sampling units (PSU) were enumeration census areas. At the second stage dwellings were selected. All the households from the selected dwellings were supposed to enter the survey.

Prior to selection, primary sampling units were stratified. The strata were the regions (voivodships or parts of a voivodship, according to NUTS 2 classification) and within the regions primary sampling units were classified by class of locality. In urban areas census areas were grouped by size of town¹³. Big cities formed independent strata, but in the five largest cities districts were treated as strata. In rural areas strata were represented by rural gminas of a subregion or of a few neighbouring powiats. Altogether, 254 strata were distinguished.

It was estimated that in the first year of the survey (2005) the sample should comprise about 24 000 dwellings. Proportional allocation of dwellings to particular strata was applied. The number of dwellings selected from a particular stratum was in proportion to the number of dwellings in the stratum. Furthermore, the number of the first-stage units selected from the strata was obtained by dividing the number of dwellings in the sample by the number of dwellings determined for a given class of locality to be selected from the first-stage unit.

In towns with over 100 000 inhabitants 3 dwellings per PSU were selected, in towns with 20-100 thousand inhabitants – 4 dwellings per PSU, in towns with less than 20 000 inhabitants – 5 dwellings per PSU, respectively. In rural areas 6 dwellings were selected from each PSU.

In the first year of the survey 5912 census areas and 24044 dwellings were selected for the sample. Census areas were selected according to the Hartley-Rao scheme. Prior to selection, census areas were put in random order for each stratum separately and then the determined number of PSUs was selected with probabilities proportionate to the number of dwellings. Then, from each of the selected census areas dwellings were selected using the simple random selection procedure.

¹³ Agglomeration Gdańsk – Gdynia – Sopot including class of locality: 500 000 – 1 000 000 inhabitants.

The selected sample of primary sampling units was divided into four subsamples, equal in size. Starting from 2006 one of the subsamples is eliminated and replaced with a new one, selected independently as described above. In 2018 subsample 5 was replaced by subsample 1 consisting of 1831 census areas and 7467 dwellings.

In 2018, a sample of reserve dwellings was introduced for the new sample, which will allow to obtain, in subsequent editions of the survey, an increase in the number of completed surveys within regions (NUTS 2). The larger sample carried out at the level of NUTS2 classification results from the need to meet the precision requirements for selected indicators, which are analyzed by Eurostat ¹⁴. After the analysis of historical data, it was assumed that in the class of locality "over 20 thousand. inhabitants ", 12 reserve dwellings will be drawn to each address from the main sample; for the class of locality "less than 20 thousand. inhabitants ", 10 reserve dwellings will be drawn; for the remaining class of rural areas a random selection of 6 reserve addresses was established.

In determining the size of the new subsample in the regions (NUTS 2 level), a mathematical model was used, which included the following elements:

- limitations for standard errors of AROPE indicator (people at risk of poverty or social exclusion) from Eurostat regulation, which should be met in 2019 year
- the model of dependence of the estimated value of standard errors of the AROPE indicator from the number of households with completed interviews in each region
- historical data on the completeness rates for the subsamples surveyed in previous years
- expected impact of the planned use of the reserve dwellings.

2.2. Weightings

Design factor

Design factor – DB080 is equal to the dwelling sampling fraction f_h reciprocal in the h-th stratum i.e.

$$f_h = \frac{n_h * m'_h}{M_h},$$

$$DB080 = \frac{1}{f_h}$$

where:

n_h - number of PSUs selected from the h-th stratum,

m'_h - number of dwellings selected from a PSU in the h-th stratum,

M_h - number of dwellings in the h-th stratum.

DB080 weights were then adjusted with the use of completeness indicator, estimated for each class of locality separately. In the year 2005 an adjustment was performed for all the four subsample 1, 2, 3, 4, forming together the sample surveyed in that year, while starting from the year 2006 only the DB080 weights of newly introduced samples were adjusted.

¹⁴ Annex II to the draft regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common framework for European statistics relating to persons and households, based on data at individual level collected from samples

The adjusted weights were calculated according to the formula:

$$DB080_p^{adjusted} = \frac{DB080_p}{cr_p},$$

where:

cr_p – completeness indicator in the p-th class of locality.

Completeness indicators according to class of locality

Code of class of locality (p)	Class of locality	Completeness rate
	Poland	0.829
1	Warsaw	0.559
2	Towns 500 000 – 1 000 000 inhabitants ^{*)}	0.732
3	Towns 100 000 – 500 000 inhabitants	0.858
4	Towns 20 000 – 100 000 inhabitants	0.892
5	Towns less than 20 000 inhabitants	0.858
6	Rural areas	0.850

*) including Gdańsk – Gdynia – Sopot agglomeration

Usage of the new subsample (number 1) of reserve addresses, caused the necessity to modify (as in previous year) the procedure of weights correction for estimation. A change in terms of usually applied algorithm was that on the weights correction stage for new subsample calculation was made for response rates on the basis of dwellings database where, in the case of no implementation of a questionnaire for the basic dwelling, it was replaced with a reserve dwelling, for which a questionnaire was successfully implemented; in the case when all reserve addresses could not provide implementation – the database was left with the information on the basic address. This way a natural increase in response rates was obtained (used for design weights correction), which gives in total a larger number of performed questionnaires. The table above presents the response rates for the new subsample; it shows that at the country level the average response rate has increased from to 0.757 to 0.829, as compared to the previous year.

Cross-sectional weights applied in EU-SILC

On the basis of the adjusted DB080 weight the following weights were calculated:

- DB090 – weight for households,
- RB050 – weight for persons – household members,
- PB040 – weight for persons at the age of 16 and over,
- RL070 – weight for children at the age of 0–12 years,
- PW005T – weight for persons aged 16 years or more without proxy,
- PB041 – weight for persons aged 16 years or more with information about incomes derived from interview.

Such weights were calculated separately for four subsamples forming the cross-sectional sample in the year of the survey T.

Year of the survey T	Numbers of component subsamples
2005	1, 2, 3, 4
2006	2, 3, 4, 5
2007	3, 4, 5, 6
2008	4, 5, 6, 7
2009	5, 6, 7, 8
2010	6, 7, 8, 1
2011	7, 8, 1, 2
2012	8, 1, 2, 3
2013	1, 2, 3, 4
2014	2, 3, 4, 5
2015	3, 4, 5, 6
2016	4, 5, 6, 7
2017	5, 6, 7, 8
2018	6, 7, 8, 1

A subsample with the last number in the sequence indicated in the above table (since 2006) is denoted to the newly selected one, surveyed for the first time in a given year.

For each of the subsamples the so called base weights were calculated separately for each year of the survey T, which allowed for the generalisation of results concerning households and household members to the surveyed population with reference to the year T¹⁵. After combining the four independent subsamples, the primary cross-sectional weights DB090 and RB050 are obtained. These calculations are performed by dividing the base weights by coefficients arising from dividing the number of all households interviewed by the number of households interviewed in the given subsample¹⁶ and applying the integrated calibration algorithm described below (for a new single subsample), which ensures consistency of the generalised results with the external demographic data available. The weights DB090 are subjected to the procedure of extreme weights' trimming described below in detail.

In the case of samples surveyed for the first time in the year T (starting from the year 2006) the calculation of weights **DB090** for households has been based on the adjusted DB080 weights. The DB090 weights were calculated with the use of demographic data from other sources. For calculation of such weights the integrated calibration method recommended by Eurostat was applied¹⁷. Additional variables comprised the data on the number of households according to 4 size classes (1-person, 2-person, 3-person and 4 and more person household) in correlation with a region (NUTS 2) and by urban/rural area. As regards the population the data were presented by sex, age group (the first group – persons under 16 years, the second – 16-19 years, then eleven 5-year age groups and the age group of people at 75 years and over) and by region. These variables were derived from the current demographic estimates and the 2011 Census, and they were specific for each year of the survey T¹⁸.

¹⁵ The concept of base weight will be explained in more detail further in this document.

¹⁶ In case of subsamples of equal sizes such coefficients would be equal 4.

¹⁷ See *DESCRIPTION OF TARGET VARIABLES: Cross-sectional and Longitudinal*. EU-SILC 065 (2012 operation). EUROPEAN COMMISSION. EUROSTAT. 2012. pp. 30 – 42. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI POLSKI W LATACH 2004-2005. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2007. str: 94 – 96.

¹⁸ In 2015, resident population data was used to include information on persons residing abroad for more than 12 months.

The weights DB090 are subject to the extreme weights' trimming procedure. The method recommended by Eurostat was used, verifying whether the ratio between the analyzed weight and the design weight is within the appropriate range, i.e.

$$\frac{1}{3} \leq \frac{w_h / \bar{w}}{w_h^{(HD)} / \bar{w}^{(HD)}} \leq 3 ,$$

where in the numerator is the analyzed weight for a given household divided by the mean value of such weights for all households considered, and in the denominator is the design weight divided by the corresponding mean value.

In the case of a household for which the above inequalities do not hold, it is necessary to modify the analyzed weight so as to satisfy the violated inequality. The modification procedure changes the mean value of weights in the numerator, which in practice implies the necessity to repeat the procedure in an iterative way until the required condition is achieved.

As a result of the calibration and trimming procedures we obtain the cross-sectional DB090 weight for households and simultaneously, the RB050 weight for household members, equal to DB090, which will be base weight in further calculations. These are the initial weights which together with the base weights for other samples are used to calculate the final weights DB090 and RB050.

For the subsamples which were surveyed for the second time (e.g. the subsample 8 for the reference year T=2018 and the subsample 7 for the reference year T=2017) the following procedure was applied:

The base weight for persons in the households surveyed was determined by an appropriate adjustment of the base weight from the previous year. This weight was adjusted taking into account situation of exclusion non-response and households' and individuals' from the population surveyed¹⁹. The calculations were performed on the subsets of the so called sample persons (i.e. those who in the previous year belonged to the surveyed sample and were at the age of 14 years or over, and who should be surveyed in the following year), taking into account the rules set by Eurostat (e.g. in the case of individuals' moving abroad or no possibility to contact a household again).

The modifying factor was determined according to the class of locality and took the form:

$$\frac{R(1) - M}{R(2)}$$

where:

$R(t)_p$ – estimated number of respondents belonging to the “sample persons” group and the survey population in the subsample surveyed for the t-th time,

M – estimated number of “sample persons” who belonged to the surveyed population in the first year of the survey and in the next year were out of the survey scope.

For the calculation of numerator and denominator the base weights of the year T-1 were used. The above expression is the reciprocal of the empirical estimate of probability that a given person will be interviewed again in the second year of the survey.

¹⁹ Exclusion concerns: households that are out of scope of the survey – the whole household moved abroad or to collective accommodation households. Moreover when all of the household members died or there is no person from the panel sample in the household. Also when it is impossible to contact a given address due to lack of possibility to reach the household or lack of information on the household.

In the next stage of the base weight calculation for the last year of the survey (i.e. T) children of “sample persons” received the weights of mothers and “co-residents’ (i.e. additional persons included in the household surveyed) were ascribed zero weights. Then, the respondents’ weights were averaged at the household level and all the members of a given household were ascribed such a mean weight. Next, to the base weights thus obtained the trimming of extreme weights was applied.

For the subsamples surveyed for the fourth and third successive year with reference to the year T (e.g. for subsamples 6 and 7 in the year T=2018), the procedure applied was based on the algorithm (for a subsample surveyed for the second consecutive year) of base weight adjustment as described above. Additionally, re-entries, i.e. persons who were surveyed in the year T-2, not surveyed in the year T-1, and surveyed again in the year T were taken into account respectively; according to the Eurostat’s guidelines persons re-entering the survey after two years of absence are not taken into account. The base weights for such re-entering persons were determined by application of the above described adjustment procedure for base weights of the year T-2 (i.e. calculations were carried out on data of the year T-2 and T, leaving out the year T-1). Inclusion of re-entries made it necessary to introduce an additional correction of the base weights for persons surveyed in the three successive years. Coefficients of these corrections were computed separately according to classes of locality as ratios of the weighted number of respondents surveyed in all the three years to the weighted number of respondents in the last year of survey (i.e. including re-entries).

The weight used for these correction calculations was the weight for persons (i.e. RB050) for the year T-2. The correction coefficients for the years T=2017 and T=2018 are given in the table presented below.

k (class of locality)	T=2017		T=2018	
	correction coefficients for the subsample 5	correction coefficients for the subsample 6	correction coefficients for the subsample 6	correction coefficients for the subsample 7
1	0.979	0.981	1.000	0.951
2	0.990	0.983	1.000	0.994
3	0.999	0.986	0.994	0.986
4	0.994	0.991	0.999	0.990
5	0.997	0.999	0.993	0.986
6	0.999	0.992	0.994	0.998

The last stage of the base weight calculation for subsamples surveyed for the fourth and third year in reference to the year T consisted in receiving weights of mothers by children of “sample persons” and zero weights – by “co-residents’, i.e. additional persons included in the surveyed households. Next, the respondents’ weights were averaged at the household level (such an average weight was assigned to all the members of a given household) and finally, the procedure of extreme weights’ trimming was applied. As a result, the modified base weights were obtained for 4 cross-sectional subsamples, and in the case of the subsample surveyed for the first time in a given year, the base weight was assumed to be equal to the initially calculated weight DB090.

Further calculations are performed on the data from the joined subsamples. In these subsamples the base weight of each subsample is divided by coefficients arising from dividing the number of all households interviewed by the number of households interviewed in the given sample. Using the above described integrated calibration procedure it is possible to obtain the weights DB090 for each household and corresponding weights RB050 for members of households.

The next weight necessary for generalization of EU-SILC results was the weight **PB040** assigned to respondents at the age of 16 years and over who had individual interviews. This weight is equal to the weight RB050

The weight **RL070** is assigned to children at the age of 0–12 years. It is obtained by the adjustment of the weights RB050 in 26 groups i.e. 13 one-year age groups* sex.

In the case of individual interviews in the area in which the proxy interviews were not allowed the weight **PW005T** was assigned. It has been obtained by correction of weight RB050 in groups defined as breakdowns: urban / rural * sex * 13 age group; where age groups are the same as those used in the above-described calibration algorithm.

In the case of individual interviews in which incomes were not imputed the weight **PB041** was assigned. It has been obtained by correction of weight PB040 in groups defined as breakdowns: voivodship * urban / rural * sex * 13 age group; where age groups are the same as those used in the above-described calibration algorithm.

2.3. Substitution

If the household from the selected dwelling refused to enter the survey substitution from reserve sample was applied (only for new subsample). The survey from 2018 introduces the sorting of addresses from the reserve list due to the distance between the reserve address and address from main sample. This solution was introduced due to a decrease in the interviewer burden because of the travelling time between the addresses (in particular in rural areas) and travel costs in the case of the need for multiple visits at the same address (no contact with the respondent or completion of the interview).

3. DATA QUALITY

3.1. Sampling errors

Standard error and effective sample size

Estimation of standard errors was based on a resampling approach. One of the variations of the bootstrap method was used, where in each stratum a multiple resampling (in this case 500 times) takes place with replacement of n_h-1 subsamples out of n_h PSUs(primary sampling units) selected for the survey in the h-th stratum (McCarthy and Snowden method (1985)). After resampling the original weights for sampling units are properly rescaled and bootstrap variance estimate of the corresponding indicator is obtained by the usual Monte Carlo approximation based on the independent bootstrap replicates.

Computations were carried out using SAS software. Additionally, the linearization method of variance estimation for the main poverty indicators was implemented., The comparisons of results obtained by the linearization method and by the bootstrap method showed they were very similar.

Error estimates and sampling scheme effectiveness for selected indicators

Specification	Value	Standard error	Design Effect	Achieved sample size	Effective sample size
At-risk-of-poverty rate after social transfers	14.8	0.39	1.464	39922	27269
S80/S20 income quintile share ratio	4.3	0.06	1.598	39922	24982
Relative median at-risk-poverty gap	23.3	1.09	1.415	39922	28213
Gini coefficient	27.8	0.28	1.626	39922	24552
Mean equivalised disposable income	31235.4	187.4	1.593	39222	25060

3.2. Non-sampling errors

Sampling frame and coverage errors

The samples for EU-SILC are selected from the sampling frame based on the TERYT system, i.e. National Official Register of Territorial Division of the Country. Two kinds of primary sampling units (PSU) were distinguished in the sampling frame:

- about 185 000 CEA – census enumeration areas with about 77 dwellings each,
- about 35 000 ESD – enumeration statistical districts, with about 411 dwellings each.

The whole territory of Poland is divided into enumeration statistical districts and census enumeration areas. In EU-SILC census enumeration areas are used as primary sampling units. The secondary sampling units are dwellings. For each census enumeration area a list of dwellings was made up to form the secondary sampling frame. All the households from the selected dwellings are supposed to enter the survey.

The TERYT system is updated annually with respect to the territorial division into statistical districts and census enumeration areas. The lists of dwellings, names of towns, villages and streets are updated. Other changes due to new construction, demolition of buildings and administrative division modifications are also introduced.

The sample for EU-SILC 2018 was selected in November 2017 from the sampling frame updated as of June 30, 2017. In the subsample 1 selected for the 2018 survey 7.4% of dwellings were found to be non-existing (cancelled, changed for non-residential units) as well as uninhabited or temporarily inhabited; 1.8% of selected dwellings had incorrect addresses.

Non-response errors

Achieved sample size

Sample size	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
A	2295	2647	3796	6476	15214
B	4604	5275	7320	11562	28761
C	6222	7127	10007	16566	39922

A - number of households interviewed, included in the dataset²⁰

B - number of persons at the age of 16 years and more who completed an individual interview

C - number of persons who are members of the households interviewed

²⁰ The condition for inclusion in the dataset was completion of the household questionnaire and at least one personal interview.

Unit non-response

Indicators for all subsamples

Indicator symbol	Indicator	Value of the indicator	
		without reserve sample ²¹	including reserve sample ²²
Ra	the address contact rate, quotient of number of contacted addresses to the number of all correctly selected addresses	0.997	0.801
Rh	the proportion of households interviewed to number of all households in contacted dwellings	0.868	0.460
Rp	the proportion of completed individual interviews to number of persons who should be interviewed (within surveyed households)	0.862	0.862
*NRp	overall non-response rate	25.4%	68.2%

Indicators for new subsample (number 1)

Indicator symbol	Indicator	Value of the indicator	
		without reserve sample ²¹	including reserve sample ²²
Ra	the address contact rate, quotient of number of contacted addresses to the number of all correctly selected addresses	0.994	0.735
Rh	the proportion of households interviewed to number of all households in contacted dwellings	0.865	0.281
Rp	the proportion of completed individual interviews to number of persons who should be interviewed (within surveyed households)	0.836	0.836
*NRp	overall non-response rate	28.1%	82.7%

Distribution of households

Contact at address (without reserve sample²¹)

DB120	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Address contacted	2514	3018	4501	7487	17520
Address cannot be located	0	0	0	28	28
Address impossible to access	0	0	0	20	20
There is no dwelling at the address	1	0	1	305	307
Total	2515	3018	4502	7840	17875

²¹ Only addresses in which the interview was carried out were included in the reserve list.

²² From the reserve list, all addresses were included at which the interviewer was, regardless of whether the interview was completed or not.

Contact at address (including reserve sample²²)

DB120	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Address contacted	2514	3018	4501	23024	33057
Address cannot be located	0	0	0	615	615
Address impossible to access	0	0	1	370	371
There is no dwelling at the address	1	0	1	7529	7531
Total	2515	3018	4502	31538	41574

Household questionnaire result (without reserve sample²¹)

DB130	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Household questionnaire completed	2297	2654	3803	6498	15252
Refusal	105	216	452	686	1459
Temporary absence	36	63	97	103	299
Household cannot be contacted (illness, old age, alcoholism)	22	19	30	32	103
Other reasons	54	66	119	168	407
Total	2514	3018	4501	7487	17520

Household questionnaire result (including reserve sample²²)

DB130	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Household questionnaire completed	2297	2654	3803	6498	12252
Refusal	105	216	452	9651	10424
Temporary absence	36	63	97	1912	2108
Household cannot be contacted (illness, old age, alcoholism)	22	19	30	797	868
Other reasons	54	66	119	4166	4405
Total	2514	3018	4501	23024	30057

Response rate

DB135	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Households interviewed, included in the dataset	2295	2647	3796	6476	15214
Households interviewed, not included in the dataset	2	7	7	22	38
Total	2297	2654	3803	6498	15252

Distribution of individuals at the age of 16 years and more

Individual interviews

RB250	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Interview completed	4604	5275	7320	11562	28761
Difficult contact because of illness, disability etc.	45	50	78	138	311
Refusal to participate in the survey	343	347	568	1241	2499
Person temporarily away – no possibility to get information from some other person	196	218	368	814	1596
No contact for another reason	34	48	45	75	202
No information about the person available – reason unknown	1	1	3	6	11
Total	5223	5939	8382	13836	33380

Type of individual interview

RB260	Rotational group				
	6	7	8	1	Total
Face to face interview	3196	3727	5254	8675	20852
Proxy interview	1408	1548	2066	2887	7909
Total	4604	5275	7320	11562	28761

Errors due to survey performance and data recording

As with any other statistical survey, EU-SILC may be burdened with errors which occur at various stages of the survey. This mainly applies to interviewers' errors at the stage of collecting the information, errors due to the respondents' misunderstanding of questions and inaccurate answers as well as the errors taking place at the stage of data recording.

According to the interviewers who, upon completion of a household interview, were obliged to answer a few questions concerning interview performance, more than 81.0% of those answering questions for the household interview and 80.3% of those answering questions for the individual interview showed a favourable attitude towards the survey, whereas about 2% (in the case of the household and individual interview) were unwilling towards it.

In the interviewers' opinion, in over 90% of questionnaires (both household and individual) the quality of non-income data was good or very good, while in about 0.4% of both household and individual questionnaires the quality of data was doubtful.

The quality of income data was relatively worse, mainly because of item non-response.

3.3. Interview duration

The average household interview duration in 2018 was about 38 minutes, while the individual interview lasted 33 minutes. In total, the average time needed to carry out a household interview and individual interviews with persons at the age of 16 years and more was 99 minutes.

4. Data imputation

4.1. Methods applied to income variable imputation

The methodology of EU-SILC requires for the imputation of the missing income data. The complete file is obtained through the imputation of the missing data.

Imputation is a procedure aimed at ensuring the completeness of a data set by replacing the data which are missing due to the respondent's refusal to give answers with values that are correct from the formal point of view (imputation values). The imputation values are received by the means of a formalised procedure (an algorithm) designed in such a way that the generated values reflect, as precisely as possible, the probable values of missing data in terms of information included in the data set.

There are several methods of income variable imputation. They can be classified as deterministic and stochastic methods. In the case of deterministic methods, for a particular set of data the selected method and the set of explanatory variables (imputation algorithm) clearly determine the imputation values for each record. In stochastic methods the imputation value is determined with the use of an error term and that is why with the same algorithm and the same data file, each realisation of the algorithm may give slightly different imputation values. Although the stochastic methods slightly increase estimator variance (introducing an additional random error component), they do not distort variance or original data distribution characteristics allowing for the correct estimation of random error. Deterministic imputation brings about variable variance reduction in the file and random error underestimation; it also distorts to a greater extent the correlation structure and variable distribution. In the income data imputation applied in the EU-SILC survey, the preferable methods are those which preserve the distribution characteristics (thus favouring the stochastic methods).

The following stochastic methods were used:

- Hot-deck method

It involves the replacement of missing data in a record with gaps (the recipient record) with the data collected from a different record (the donor record) randomly selected out of complete (from the point of view of imputed variable) records which meet the specified conditions for similarity with the recipient record.

Auxiliary qualitative categorising variables (explanatory variables), used for grouping records, may be used in the hot-deck method. In this case, a random representative is selected out of the records showing adequate values of auxiliary variables. If it is not possible to find a donor with the equivalent values for all the auxiliary variables, the so called sequence approach is adopted. The categorising variables are ranked from the most to the least significant ones. If there are no donors, the categorisation is carried out with the subsequent explanatory variables being left out, starting from the least significant ones, so as to obtain a subset containing donors.

In the case of applying a quantitative categorising variable in the hot-deck method, a breakdown into deciles is used as a categorisation criterion.

- Regression imputation with randomly selected empirical residuals

Auxiliary variables are the explanatory variables of the regression model. The model takes either a linear or power exponential form. It is fitted on the basis of the records which are complete from the point of view of the imputed variable. The imputed value (or its logarithm in the case of transformed models) is a sum of the theoretical value derived from the model and a randomly selected model residual. The set of records, out of which the residual is selected, is restricted to those which are nearest to the record imputed for the theoretical value derived from the model.

Out of the deterministic methods the following were applied:

- Regression deterministic imputation (the theoretical value from the model is adopted as the imputation value),
- Deduction imputation (the imputation value is directly determined on the basis of the relationships between variables).

The application of stochastic regression imputation requires a model which describes well the formation of a variable with relatively small variance of an error term and good statistical qualities. With high variance of a random component, there is a danger of getting accidental values which are not typical of the correct part of the dataset. That is why in the cases where in accordance with the assumption referred to above, stochastic imputation is required, the hot-deck method is preferred to regression imputation. This is particularly justified when the number of records for imputation is rather low, or when the number of correct records is too small for a suitable model fitting.

Stochastic regression imputation is most commonly used for incomes from hired employment, when:

- an important category of income is analysed, i.e. declared by a significant rate of respondents and, if present, having usually a significant share in the total household's income,
- this category can be successfully modelled with the use of the variables included in the questionnaire,
- there is a large (absolute) number of missing data, their percentage, however, being rather small; a large number of correct records makes it possible to design a well-fitted model.

It is also widely used for income categories other than income from hired work if income of a given person/household from the previous year is known. In such a case, the stochastic regression imputation is treated as the basic method, however, the hot-deck method is also applied when it is difficult to adjust an appropriate model.

In view of a relatively wide scope of applications of the stochastic regression imputation, an additional protection against possible effects of insufficient model adequacy was introduced. The residuals are not generated from the distribution of residuals for the whole sample, but they are selected from a restricted subset. Although in an ideal model residuals should be in the form of white noise, showing no trend whatsoever, in reality there may be some trends (systematic elements) retained in the distribution of residuals, which are not detected by the model, e.g. those related to non-linearity of relationships which cannot be removed by any known transformations. In such a case the use of residuals from a restricted range reduces the risk of generating values diverging from the real variable distribution by combining the theoretical value and the residual which would be utterly improbable (in combination with this theoretical value).

Deterministic imputation is applied where missing data concern less significant components of income variables (taxes, social and health insurance fees, additions, etc.) in the situation when the main component is known. In such cases deterministic regression imputation is usually applied. The conversion of a gross value into a net value and *vice versa* is performed by the use of the regression deterministic imputation method, if it proves necessary due to missing data. Deduction imputation is employed in rare cases of obvious relationships and can be treated as a supplementary stage of data editing.

The explanatory variables in the models and the grouping ones in the case of hot-deck method have been selected so as to represent the relationships which, according to logics and knowledge about the phenomena studied, should occur in the data set, taking into account the accessibility of potential variables in the questionnaire. The relationships have been tested on the file of correct data and in the majority of cases they proved to be significant. Some of the explanatory variables have been retained, even if their impact on the imputed variable has not been statistically confirmed, if they express an economically important relationship or provide a grouping condition (interpretation criterion) in the calculation algorithm for variables.

For the persons and households not surveyed in the previous year (a new sample, new household members, persons who could not be interviewed previously) or for those who did not gain a particular type of income in the previous year, explanatory variables derived from the current data file are applied. Wherever the same type of income is found in the data for the previous year, its value is treated as the main explanatory (categorizing) variable, both in the case of variables subjected to regression imputation and the hot-deck method. The current variables may be treated as additional explanatory variables.

4.2. Item non-response (income variables at household level)

Specification	Income	Households for which complete information has been obtained	Households for which no information has been obtained (full imputation)	Households for which partial information has been obtained (part imputation)
		% of households with given type of income		
Income components at household level				
Regular inter-household cash transfer paid	net	83.4	15.8	0.7
Regular inter-household cash transfer received	net	88.5	11.5	-
Social exclusion benefits	net	87.0	10.6	2.4
Family-related allowances	net	91.5	2.5	6.0
	gross	86.2	2.5	11.3
Housing allowances	net	80.8	11.5	7.7
Income received by children under 16	net	87.3	12.7	-
	gross	76.9	5.2	17.9
Income from the financial property or land	net	54.2	23.4	22.4
	gross	76.6	23.4	-
Income from rental of property	net	39.9	60.1	-
	gross	13.3	59.7	27.0
Repayments/receipts for tax adjustment	net	80.2	19.7	0.1
Tax at household level				
Property tax		71.4	28.6	-
Tax on income and social contributions		13.0	72.4	14.7

4.2. Item non-response (income variables at personal level) (cont.)

Specification	Incom	Persons for whom complete information has been obtained	Persons for whom no information has been obtained (full imputation)	Persons for whom partial information has been obtained (part imputation)
in % persons 16 + having which concerned type of income				
Income components at personal level				
Survivors' benefits	netto	76.3	17.4	6.3
	gross	13.1	18.3	68.5
Education-related allowances	netto	54.3	45.3	0.4
Old-age benefits	netto	74.2	21.6	4.3
	gross	17.8	21.6	60.7
Disability benefits	netto	74.9	23.7	1.4
	gross	20.6	23.7	55.7
Sickness benefits	netto	75.1	24.9	-
	gross	52.5	24.9	22.6
Unemployment benefits	netto	68.3	30.9	0.8
	gross	11.9	30.9	57.2
Employee cash income	netto	57.8	42.0	0.2
	gross	14.3	42.0	43.6
Company car for private use	netto	44.3	44.3	11.4
Monthly earnings for employees from the main job	gross	51.9	48.1	-
Income from self-employment	netto	46.0	49.6	4.4
	gross	29.9	32.7	37.4

4.3. Item non-response (income variables)

Specification	Households which complete information has been obtained	Households which no information has been obtained (full imputation)	Households which partial information has been obtained (part imputation)
	in % households which concerned type of income		
Total disposable household income	50.2	12.7	37.1
Total disposable household income before social transfers other than old-age and survivors' benefits	50.9	17.1	32.0
Total disposable household income before social transfers including old-age and survivors' benefits	52.4	25.9	21.7
Total household gross income	13.7	13.2	73.1

5. CONCEPTS AND DEFINITIONS

5.1. Basic concepts and definitions

Survey unit

The survey unit is a household and all the household members who had completed 16 years of age by December 31 of the year preceding the survey.

The survey did not cover collective accommodation households (such as boarding house, workers' hostel, pensioners' house or monastery), except for the households of the staff members of these institutions living in these buildings in order to do their job (e.g. hotel manager, tender etc.).

The households of foreign citizens were accepted to participate in the survey.

The private household definition

Household is a group of persons related to each other by kinship or not, living together and sharing their income and expenditure (multi-person household) or a single person, not sharing his/her income or expenditure with any other person, whether living alone or with other persons (one-person household).

Family members living together but not sharing their income and expenditure with other family members make up separate households.

The household size is determined by the number of persons comprised by the household.

The household membership

The household composition accounts for:

- persons living together and sharing their income and expenditure who have been in the household for at least six months (either the real or the intended time of staying in the household should be considered),
- persons absent from the household because of their occupation, if their earnings are allocated to the household's expenditure,
- persons at the age of up to 15 years (inclusive), absent from the household for education purposes, living in boarding houses or private dwellings,
- persons absent from the household at the time of the survey, staying at education centres, welfare houses or hospitals, if their real or intended stay outside the household is less than six months.

The household composition does not account for:

- persons at the age of over 15 years, absent from the household for education purposes, living in boarding houses, students' hostels or private dwellings,
- persons in prison,
- persons absent from the household at the time of the survey, staying at education centres, welfare houses or hospitals, if their real or intended stay outside the household is six months or more,
- persons (household's guests) staying in the household at the time of the survey who have been or intended to be there for less than six months,
- persons renting a room, including students (unless they are treated as household members by the surveyed household),
- persons renting a room or bed for the time of work in a given place (including such works as land melioration, geodetic measurements, forest cut-down or building constructions),
- persons living in the household and employed as au pairs, helping personnel on the farm, craft apprentices or trainees.

Household types

In order to describe the issues discussed in the publication, two household types have been used:

1. **Household type (TG)** has been created for the purposes of international comparisons. In the Eurostat databases, the results are presented in the same way for all Member States:
 - single-person household of males or females:
 - aged less than 65 years
 - aged 65 years and more
 - one adult with dependent children
 - two adults:
 - both aged less than 65 years, without dependent children
 - at least one person aged 65 years and more, without dependent children
 - with 1 dependent child
 - with 2 dependent children
 - with 3 and more dependent children
 - three or more adults:
 - without dependent children
 - with dependent child
 - undefined household type

Dependent child understood as a person:

- aged 0-17 years being a household member,
- aged 18-24 years if they are inactive persons and live with at least one parent.

2. **Biological household type (TBGD)** has been created to present the national results including the results from various surveys²³. It also takes account of the degree of kinship among household members (married couple/formal relationship, mother/father):
 - married couples or cohabitants:
 - without dependent children
 - with 1 dependent child
 - with 2 dependent children
 - with 3 dependent children
 - with 4 and more dependent children
 - with at least 1 dependent child and other persons
 - single mother or single father:
 - with dependent children
 - with dependent children and other persons
 - other persons:
 - with dependent children
 - without dependent children
 - single-person household

Dependent child is understood as a person:

- aged 0-15 years being a household member,
- aged 16-24 years if they have no source of maintenance, are not married and have no children.

²³ Used for the first time in the publication „Living conditions of families in Poland” published in 2014.

In the publication part „Synthesis” in the chapters on the income situation of persons in households and living conditions and material situation of households living independently or together with other households based on the biological household type, three groups of households have been identified:

- single-person,
- multi-person without dependent children,
- multi-person with dependent children.

By household type, the selected social cohesion rates have been presented – table 14, page 184.

Socio-economic groups of households

Traditionally, the results of the household surveys carried out by CSO are presented in the break-down by the so called socio-economic group of households. The basic criterion for distinguishing the socio-economic groups is the prevailing source of maintenance.

- **The employees' households** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from hired work.
- **The farmers' households** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from an used private farm in agriculture.
- **The households of the self-employed** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from self-employment outside private farm in agriculture.
- **The retirees' households** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from retirement pay.
- **The pensioners' households** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from pension.
- **The households living on unearned sources** – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from non-earned sources other than retirement pay or pension (e.g. unemployment benefits, regular transfers from people who are not household members, family-related allowances, income from renting property or from the capital etc.).

Due to poor quality of income data for this socio-economic group resulting from small frequency and significant differentiation within this group it has not been included in this publication.

The equivalence scale adopted

The equivalence scales are the parameters which allow to compare the conditions of households of different sizes and different demographic structures. They show an impact of the demographic structure on the household's costs of living.

For the calculation of income statistics the modified OECD equivalence scale was applied which is calculated as follows: 1 – for the first adult household member, 0.5 – for the second and each subsequent household member aged 14 and over, 0.3 – for every child in the household under 14.

The reference period used for income and non-income variables

In EU-SILC different reference periods are used. The income reference period is the last calendar year preceding the survey, while for other variables presented in the tables the reference period is the current situation as well as the twelve-month or one week period before interview.

Macroregions (NUTS 1)

To the results presented in the publication, the division of Poland into macroregions (NUTS 1) in force since January 1, 2018, according to the Commission Regulation (EU) 2016/2066 of November 21, 2016, was applied.

The individual macroregions are composed of the following voivodeships:

MACROREGIONS (NUTS 1)	VOIVODESHIPS
CENTRALNY	<ul style="list-style-type: none"> ▪ łódzkie; ▪ świętokrzyskie;
POŁUDNIOWY	<ul style="list-style-type: none"> ▪ małopolskie; ▪ śląskie;
WSCHODNI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lubelskie; ▪ podkarpackie; ▪ podlaskie;
PÓŁNOCNO-ZACHODNI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lubuskie; ▪ wielkopolskie; ▪ zachodniopomorskie;
POŁUDNIOWO-ZACHODNI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dolnośląskie; ▪ opolskie;
PÓŁNOCNY	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kujawsko-pomorskie; ▪ pomorskie; ▪ warmińsko-mazurskie;
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mazowieckie.

Map of macroregions NUTS 1

Purchasing Power Standard PPS

PPS shall mean the artificial common reference currency unit used in the European Union to express the volume of economic aggregates for the purpose of spatial comparisons in such a way that price level differences between Member States are eliminated (*definition included in Regulation (EC) No 1445/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination*).

5.2. Concepts and definitions of income categories

Disposable income

Disposable income in the survey is defined as a sum of the net (after deduction of income tax prepayment, tax on income from property, social and health insurance contributions) annual monetary incomes (in case of hired employment taking into account also non-monetary profit from the use of the company car) gained by all the household members reduced by: property tax, inter-household cash transfers paid and balance of offsetting settlements with the Tax Office.

Disposable income components

The disposable income includes:

- income from hired employment (including non-monetary profit related to the use of the company car),
- income from self-employment including:
 - o income from a private farm in agriculture,
 - o income from self-employment outside a private farm in agriculture – own business,
 - o income from self-employment outside a private farm in agriculture, other than own business (such as free profession),
- unemployment benefits,
- old-age benefits (retirement pensions, early retirements domestic and foreign, structural pensions for individual farmers, termination pays, survivors' benefits domestic and foreign, disability benefits domestic and foreign, social pensions, nursing benefits, pensions from individual pension plans),
- survivors' benefits (domestic and foreign, received by persons at the age of 16 years and more and those not at the retirement age)²⁴,
- sickness benefits (including compensations for health loss),
- disability benefits (including training pensions, rehabilitation benefits) received by persons not at the retirement age,
- education-related allowances,
- income from rental of a property,
- family-related allowances (family benefits with supplementary payments, maternity benefits),
- social exclusion-related benefits (including benefits from the social assistance),
- housing allowances,
- regular inter-household cash transfer received,
- income from the financial property,
- income received by people aged under 16 (including survivors' benefits, nursing benefits, education-related allowances).

²⁴ Since 2011, changed the way the qualify of survivors' benefits - now all survivors' benefits received by people aged 16 years and more are included in this group benefits.

Transfers received by households

According to the definition adopted for the EU-SILC survey included in Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards definitions and updated definitions, transfers consist of:

1. Social benefits;
2. Regular inter-household cash transfers received.

Social benefits are defined as current transfers received by households during the income reference period and intended to relieve them from the financial burden of a number of risks or needs, made through collectively organised schemes, or outside such schemes by government units or NPISH.

It includes the value of any social contributions and income tax payable on the benefits by the beneficiary to social insurance schemes or to tax authorities.

In order to be included as a social benefit, the transfer must meet one of two criteria:

- coverage is compulsory (under law, regulation or a collective bargaining agreement) for the group in question,
- it is based on the principle of social solidarity (i.e. if it is an insurance-based pension, the premium and entitlements are not proportional to the individual exposure to risk of the people protected).

Social benefits are broken down into:

1. Family/children-related allowances;
2. Housing allowances;
3. Unemployment benefits;
4. Old-age benefits;
5. Survivors' benefits;
6. Sickness benefits;
7. Disability benefits;
8. Education-related allowances;
9. Social exclusion not elsewhere classified.

Social benefits do not include benefits paid from schemes into which the recipient has made voluntary payments only, independently of his/her employer or government which are included under "Pensions from individual private plans" (other than those covered under ESSPROS).

Regular inter-household cash transfers received refers to regular monetary amounts received, during the income reference period, from other households or persons.

It includes:

- compulsory alimony and child support,
- voluntary alimony and child support received on a regular basis,
- regular cash support from persons other than household members,
- regular cash support from households in other countries.

It does not include free or subsidised housing provided by another household.

Disposable income ratio

The disposable income ratio is the quotient of the average annual disposable income in a given category over the average disposable income in total for Poland. The index value equal to 100 is scribed to the average disposable income of Poland in total.

5.3. Definitions of social cohesion indicators

At-risk-of-poverty rate after social transfers

Percentage of persons with an equivalised annual disposable income (after social transfers) below the at-risk-of-poverty threshold set at 60% of the national median of equivalised annual disposable income.

At-risk-of-poverty rate before social transfers other than old-age and survivors' benefits

Percentage of persons with an equivalised annual disposable income before social transfers except old-age and survivors' benefits below the at-risk-of-poverty threshold set at 60% of the national median of equivalised annual disposable income.

At-risk-of-poverty rate before social transfers including old-age and survivors' benefits

Percentage of persons with an equivalised annual disposable income before social transfers including old-age and survivors' benefits below the at-risk-of-poverty threshold set at 60% of the national median of equivalised annual disposable income.

Severely materially deprived people

Percentage of persons in households declaring inability to meet at least 4 out of 9 following needs due to financial reasons:

1. Payment for a week holiday of all households members away from home once a year;
2. Eat meat, fish (or vegetarian equivalent) every second day;
3. Keep home adequately warm;
4. Coverage of unexpected expenses (in the amount of the monthly values 60% of the national median of equivalised disposable income, in 2016);
5. Timely adjust payments related to housing, repayment instalments and credits;
6. A colour tv;
7. A car;
8. A washing machine;
9. A telephone.

People living in households with very low work intensity

Percent of persons aged 0-59 living in households with very low work intensity, where the adults (aged 18-59) work less than 20% of their total work potential during the past year.

People at risk of poverty or social exclusion (*union of the three sub-indicators*)

Percent of persons who are: at risk of poverty or severely materially deprived or living in households with very low work intensity. Persons are only counted once even if they are present in several sub-indicators.

Relative median at-risk-of-poverty gap

The difference between the median of the equivalised annual disposable income of persons below the at-risk-of-poverty threshold and this threshold (assumed at the level of 60% median income). This difference is expressed as a percentage of the at-risk-of-poverty threshold.

Inequality of income distribution S80/S20 (income quintile share ratio)

Ratio of total income received by the 20% of the population with the highest income (top quintile) to that received by the 20% of the population with the lowest income (lowest quintile).

In EU-SILC this indicator is calculated for equivalised annual disposable income of households.

Gini coefficient

The measure of income distribution inequality; it ranges between 0 and 1 (or if multiplied by 100 – between 0 and 100). This indicator would be 0 (homogenous distribution) if all the persons had the same income, whereas it would be 1 if all the persons except one had 0 income. Thus the higher the indicator, the higher the income concentration and therefore, the greater the income inequalities.

In EU-SILC this indicator is calculated for equivalised annual disposable income of households.

6. Methodological description of the “Well-being” module

In response to the current demand of European Union bodies, modular tests are carried out every year with the EU-SILC survey. In 2018, pursuant to Regulation (EU) 2017/310 of 22 February 2017, a list of variables related to the topic of subjective well-being was introduced.

Since the issue of well-being was the subject of interest of the module in 2013, this publication compares data obtained in 2013 and 2018. Due to methodological changes that may affect the comparability of results, the analysis includes only the variables appearing in both editions without modification.

Unit

Modular questions concerned all persons aged 16 and over who were current members of households in which the EU-SILC main survey was conducted.

Data collection method

Data was collected through personal interviews conducted by the interviewer using a paper (PAPI) or electronic (CAPI) form. Due to the nature of the questions asked, only direct interviews were allowed in the module.

Reference period

The reference period for the majority of modular variables was the current situation, except for five questions related to the respondent's emotional state for which the reference period were the last four weeks preceding the interview.

Thematic scope of information

The modular questions on well-being included:

- satisfaction with life in many aspects, including satisfaction with: the financial situation of the household, current job, relationships with family, friends, neighbours, time to perform favourite activities,
- trust in other people,
- emotional states experienced in the last 4 weeks.

The scales of responses used

According to the research methodology, descriptive responses were used in variables related to emotional states, and the answers were given directly. In turn, in questions about broadly understood life satisfaction and trust in other people, a 10-point scale of responses from 0 to 10 was used, in which answer 0 was the lowest and 10 the highest mark. For the purposes of presenting the results of the modular survey, the grouping of the obtained responses was used on charts, while full distributions of responses were presented in tables.

Scheme of grouping answers on charts:

0-3 negative assessment of the phenomenon

4-6 intermediate assessment (neither good nor bad)

7-10 positive assessment of the phenomenon

The adopted method of data presentation by indicating groups which assess given phenomenon in a clearly positive or negative way facilitates the analysis of the distribution of responses.